NAZ.
anuele III
:OLTA
AROSA
H
63
POLI

Digitized by Google

D. JO: DOMINICI PANSUTI

I.C. AC PARTHENOPAEI PATRITII

CONTROVERSIÆ FORENSES

SVPER VRBIS

CONSVETUDINIBUS,

REGNIQVE CONSTITVTIONIBVS NEAPOLIS.

Bibliothecae de Rosa
Cas. 128

Digitized by Google

598328 Racc. ... H.163

SELECTIORUM CONTROVERSIARUM FORENSIUM

AD CONSUETUDINES NEAPOLITANAS,

Atque ad Regni Conſtitutiones, præſertim Feudales, & ad Ius Pontificium, Cæſareumq; pariter ſpectantium.

LIBER CÆTERIS ADAUCTUS.

Ubi quamplures difficiliores Theſes, ac peregrinæ Diſputationes, juxta Theologiæ Moralis etiam dogmata, enodantur, ac germano Legum ſenſui adaptantur.

AUTHORE

D. JO: DOMINICO PANSUTO

U.J.D. PARTHENOPÆO,

MINIMO OLIM CAUSARUM PATRONO, HUMILI NUNC SACRÆ MENSÆ MINISTRO.

Opus quidem, & in Foro interno, & externo Judicentibus utile, Studioſis omnibus non injucundum; ac in Judiciali Palæſtra certantibus perquam neceſſarium, ob nonnullas præcipuè recentiores diverſorum Tribunalium Diffinitiones, quæ in eo continentur.

CUM DUPLICI INDICE:

Quorum alter res omnes notatu dignas: alter Quæſtiones, quæ in eodem novo Volumine reſolvuntur, ſummatim complectitur.

NEAPOLI Ex Regia Typographia Caroli Porſile MDCCXVI.

SUPERIORUM PERMISSU.

BIBLIOTECA NAZIONALE ... NA...

Digitized by Google

ANGELO TVTELARI
PROPRIOQVE CVSTODI
(Humili excuſatione præmiſſa)
DE PATRIIS SANCTIONIBUS
PARTHENOPÆIS

AUTHOR OPUS SACRAT.

ETSI nonnulli, maximique Viri ad Juriſprudentiam illuſtrandam, adeò operam, ſtudiumque ſuum contulerint, ut jam vanum videri poſſit, ulteriùs de hac re commentando, tempus impendere; In re, inquam, quæ nec ſibi glorioſa, nec aliis primo intuitu, utilis eſſe videatur. Attamen, qui multiplices caſuum varietates, atque eventus conſiderabit, quibus Reſpublica, tanquam navis in alto ab aquilonibus agitatur, & à fluctibus impetitur (cum in eadem ſpecie etiam diſſimiles perſæpè videantur) is, ſecus ſe rem habere, facilè tunc intelliget. Quemadmodum enim, *ſemper quid novi*, ut in omnium ore tranſit, *fert Africa*; ita in his rerum humanarum vicibus nunquam deeſt, quod tranſactis retrò rebus, non ſit, vel in totum, vel ex aliqua parte quidem diſſimile; quodvè propterea, vel recentiori Gloſſa in novo Jure Municipali, vel ſaltem Veteris Juris nova interpretatione indigeat. Hæc profe-

ctò nos ratio, quolibet ætatis tempore, adduxit, ut in tali etiam genere, quantum proficere ſtudio, diligentiaque poſſemus, voluerimus experiri. Et quamvis ſemper de meo ingenio nihil, in re præſertim tanti momenti, tam in hoc, quàm in cæteris Codicibus, polliceri potuiſſem; Nihilominus ſi quod cupio, haud aſſequi valeam, utique viam aliis ſaltem muniam, & quæ plurimum in ſcribendo valet, alacritatem addam, quò poſſint faciliùs, ac certiùs metam in his attingere. Hinc igitur mihi ceſſandum non fuit, ut hujuſmodi Opus, aliis adauctum, qualecumque illud ſit, alicujus præſidio dicatum velim. At poſt Hominum, Legumque Conditorem DEUM, & Remuneratorem, cui Summo rerum omnium Opifici, Naturæ, & Gratiæ, Unique, Trinoque, ſoli Æterno Numini, legalium lucubrationum primitias jure addixi, ac humiliter conſecravi, meque totum, ſub cujus omnipotenti manu demiſsè ſemper ſubjicio: Poſt DEIPARAM Virginem, INCARNATI *VERBI* Matrem, cui, quæ feci deinde verba, ac mea ſecundò in lucem edita, omni devoto obſequio dicavi: Cui modò niſi ad te, ANGELE mi TUTELARIS, licet rudes hoſce, poſtremò elaboratos, ſanè ſacros ferre labores, unquam potuero? Ad Te itaque recurro, tibique prorſus Tertium hoc ſiſto Volumen. Et ſicuti, tuæ auxiliaris præſentiæ, ſtatuta commemorationis die fuit illud cœptum; Ita pariter, contra obſcuras adverſantium inſidias, aliarumvè paſſionum caligines, continuò tuæ propitiæ lucis deinceps muniatur tutela; atque ad Noſtrum Ultimum Finem, Te item Duce, ac ad majorem ALTISSIMI gloriam, tantùm mea mens, nec aliò dirigatur in Opere. Ibique, nimirum, ipſe tanquam in centro, vera pace quieſcam; Ibique in ſphera, vero gaudio fruar; ibique denique poſt hujus ſæculi tempeſtates, latentes pravæ occaſionis ſyrtes, erroneſque hoſtium turbines, ſine ullo amplius temporis metu, in tuto Æternitatis portu, Te ſemper ex Divina Gratia cynoſura favente, finali auxilio me videam. Nihil aliud lachrymis opto, id tibi humiliter ſupplico, hoc ſolùm timidè ſpero, tandemque contrito corde ſuſpiro.

STE-

STEPHANUS DE STEPHANO

I. C. & Advocatus Neapolitanus

AD LECTOREM.

VTrum ampliorem gloriæ ſegetem ſibi colligat, qui præclariſſimi operis Author fuit eximius, an qui ejuſdē extitit conſervator egregius, quæſtio, eſt humaniſſimè Lector, quæ apud Sapientiſſimos literariæ Reipublicæ Senatores non ità facilem habet explicationem. Multa enim ſunt, quæ in utramque partem dici queant, neque fortaſsè citrà offenſionem, aut ampliſſimorum hominum, aut ipſius veritatis, alterutrum poſſis omninò definire. Equidem, ſi meum hac in re judicium interponere deberem, illud affirmarem, magis plenum operoſæ aleæ opus eſſe fines Imperii retinere, quàm parere, uberioremque mereri laudem, qui leges, ac jura Reipublicæ, vel armis, vel conſilio texerit, quàm qui eadem princeps ſtabiliverit, edixeritque. *Plus eſt*, ait *Claudianus*:

.... Plus eſt ſervaſſe repertum,
Quàm quæſiſſe decus; ....
Non minor eſt virtus, quàm quærere, parta tueri.

At quorsùm hæc? nempè, ut Hic *TERTIUS CONTROVERSIARUM TOMUS* in unius tantum Authoris decus ne cedat, per quem parum abfuit, quin vix conceptus, genituſque, in ipſis propemodum lucis, vitæq; ſuæ primordiis tenebras, ac necem, in ipſo ortu occaſū, in ipſis denique cunis tumulum ſortiretur, ac funus. Abnuebat ſiquidem U. J. D. D. JO: DOMINICUS PANSUTUS Vir perquā Patriæ amans, tum moralis, tum civilis doctrinæ laude florētiſſimus, prælo haſce Controverſias committere, quaſque non dum Sacris initiatus publico conceperat bono, eas publici quoque juris quodammodo facere jam Aris addictus acerrimè recuſabat; ea, ni fallor, ductus ratione, eo impulſus conſilio, eo perculſus afflatu, qui Virum pietate inſignem, humanæ laudis minimè cupidum, vero Numini ex aſſe mancipatum decebat. Dedecet, ajebat, qui rem ſacram profitetur, res profanas iterùm evolvere; quique nouvm Supremi Numinis Miniſtri munus implere tenetur, antiquas Advocati partes jam à ſe abdicatas denuò ſuſcipere. Nefas eſt leges Civiles manu, mente, oculis verſare, qui in divinis rebus verſatur; ſuamq; laudem aucupari, qui dumtaxat in Dei ſive gloriam, ſivè ſimulatum intendit, piaculum: Licuit mihi unum, & alterum Controverſiarum Tomum typis tradere Advocato; tertium hunc in lucem edere, mihi Sacerdoti minimè liceat. Ad divinarum rerum cognitionem oculos defixos habentem pudet ad hæc humana, atque terrena ſe vertere. Levitatis notam non exirem, ſi hoc agerem. Tenacis quippe, conſtantiſque animi eſt, ſuſceptum ſemel iter ſemper inſiſtere; ab eo vel tantillum deflectere, inconſtantiſſimi; Erubeſcerem, tandem concludebat, inter eos adſcribi, qui, ut ait *Salvianus*, non probant quod fatentur, & impugnant profeſſionem ſuam moribus ſuis: quique ſub ſpecie Religionis, vitiis Sæcularibus mancipati, nomen tantùm demutavere, non vitam, & ſummum divini cultus habitum magis, quàm actum exiſtimantes, veſtem tantum mutavere, non mentem. Hæc, aliaque pietatis, ac religionis pleniſſima reponebat Vir ampliſſimus mihi im-

impellenti;blandamq; quamdam vim ipſi contranitenti nunquã admovere deſtiti,donec in aciem ſolemq;prodire Tomum hunc aliquando pateretur. Cujus legendi copia ſi tibi facta eſt, Amice lector, mihi debes, quem contra torrentem perdiù nixum, voti compotem tandem fecere argumenta, quibus obſtinatum Authoris animum penitus profligavi. Neque enim alienum eſt ab Eccleſiaſtico Viro Patriæ prodeſſe: imò nihil honorificentius,nihil honeſtius, ſanctius nihil excogitari, aut fingi poteſt, quàm leges, quæ mores componunt, quæ lites dirimunt, quæ tranquillitatem tuentur non laudiš, aut pecuniæ cumulandæ gratia, ſed ut jus ſuum cuique tribuatur, ſincerè, ac candidè aperire. Præterquamquod vitæ probitas plus pluſque creſcit, & amplificatur in dies ſive Sacra in Aris, ſivè Civilia in foro pertractentur; per ea quippe homines Deo, per hæc homines hominibus reconciliantur. Quid? An inuſitatum, inſolens, atq; abs re Chriſtiana ſit Virum proximè accedentem ad Deum res forenſes conſcribere? Atqui Sacrorum Antiſtitem *Epiphanium* accepimus civiles res conſcripſiſſe; ut nimirum palam Univerſo Orbi fieret, Sanctimoniæ non adverſari jura, ſed vitium; tàmque inextricabili conjuncta nexu inter ſe eſſe hæc duo, Virtutem, & Leges, quàm arctiſſimo inter ſe devinciuntur fœdere Juſtitia, & Virtus. Quid plura? Hæc eſt, ſi *Euphrati* Philoſopho credimus, Moralis Philoſophiæ & quidem pulcherrima pars, peragere ſcilicet negotium publicum, leges perpendere, eaſque ad trutinam revocando bono in lumine collocare, quò Juſtitia, & faciliùs exerceatur, & fortiùs. Hic eſt Sapientis character,ſi *Senecæ* fides, Poſterorum negotium agere,illis aliqua,quę poſſunt prodeſſe,conſcribere: Sapiens enimverò in hoc gaudet aliquid diſcere, ut doceat; nec eum ulla res delectat, licet eximia ſit, & ſalutaris, quàm ſibi uni ſciturus ſit. Hoc eſt gloriæ culmen, quò devenere, ſi *Plutarchum* attendimus, ſeptem illi Greciæ ſapientiſſimi, qui non tàm ex numeris omnibus abſoluta Scientiarum comprehenſione, quàm ex Civilium rerum adminiſtratione, legibuſque ſive condendis, ſive commendandis, ſivè explicandis nomen juſtum,pium,atque immortale ſibi compararunt. Hoc denique eſt, ut ait *Tullius*, quod à nobis expoſcit Parens natura; non ſolùm enim nobis nati ſumus, ſed ortus noſtri partem Amici, partim Parentes, partem Patria vindicat. His, alliſque validiſſimis rationibus factum eſt, Amice Lector, ut ipſe doctiſſimi hujuſce Operis conſervator fierem; quod fato penitus abreptum ſi vides,gratare, mihique utilitati publicæ conſulenti refer acceptum.Omnia in eo ſumma, nihil non ſua laude digniſſimum. Penè aurum dixeris de metalli venis, hoc eſt de ingenioſiſſima, juſta, ac erudititiſſima Authoris mente erutum. Splendoris tantum, tantumque utilitatis, mihi crede, Senatus Conſulto Author eminùs,hoc eſt voce exanimi addidit,quantum cominus, hoc eſt viva voce addit eidem Spectabilis Comes Regius Conſiliarius D.XAVERIUS PANSUTUS, ejus germanus Frater,Vir quidẽ ità alta vi animi præditus,ut hujus rebus geſtis Salus Reipublicæ,libertas Civibus,honos Magiſtratibus, laus familiæ conſtituta eſt ſempiterna. Accipe igitur, benigne Lector, ea qua ſoles, ne dicam ea, qua debes humanitate Tomum hunc redivivum, ac propè ex oblivionis faucibus per me ereptum: qui ſi rudis, impolituſque tuum audet in conſpectum venire, oculoſque laceſſere non Authori adſcribas, ſed Conſervatori,qui moræ impatiens tricas omnes abrupit, ut Cedro, atque æternitate dignum Opus typis quam citiſſimè committeretur. Vale.

Emi-

EMINENTISSIMO SIGNORE.

CArlo Porſile *Regio* Stampatore ſupplicando eſpone à V. Em. come deſidera, dare alle ſtampe il *Terzo Tomo delle Controverſie Foreſi* del Dottor D.Gio: Domenico Panſuti, ſupplica in tanto V. Em. ordinare, e commettere la riviſione à chi meglio parerà à V.Em. e l' haverà à gratia,ut Deus.

Rev. D. Nicolaus Pollio V.I.D. & Exam. revideat, & referat. Neap. 30. Septembris, 1714.

D. Nicolaus Can. Rota Provic. Generalis.

D. P. M. Gyptius Canon. Deput.

Eminentiſſime Domine

AVthoritate Eminentiæ Tuæ legi Librum,qui præfefert titulum (*Tertius Tomus Controverſiarum Forenſium*) ab Admod. Rever.V.I.D. D. Io: Domenico Panſuti, mira eruditione, eloquentia , ac venuſtate concinnatum , & in eo nihil reperi,quod Fidei dogmatibus,ac bonis moribus adverſetur; imò omnia in eo aſſerta Sanctionibus, non ſolùm Cæſareis, & Patriis, ſed præcipuè Pontificiis, magno Ingenio roborata ſunt; Quamobrem illum publica luce dignum cenſeo, ſi tamen Eminentiæ Tuæ ità libitum fuerit. Neap. die 7.Maii 1716.

Humillimus, & Obſequentiſſimus Servus

D. Nicolaus Pollio V.I.D. & Examinator Sinodalis Curiæ Archiep.

Attenta ſuprad. relatione, quod poteſt imprimi, Imprimatur. Neap. 8. Maii 1716.
D. Nicolaus Canon. *Rota* Provic. Generalis,
D. P. M. Gyptius Canon. Deput.

ECCELLENTISSIMO SIGNORE

CArlo Porſile Regio Stampatore ſupplicando eſpone à V. Ecc. come deſidera mandare alle Stampe il *Terzo Tomo delle Controverſie Forenſi* del Dottor D. Gio: Domenico Panſuti ; ſupplica per tanto V. Ecc. ordinare la riviſione à chi meglio parerà all' Ecc. Sua, e l' haverà à gratia,ut Deus.

Magnif. V. I. D. Iacobus Riccardi videat , & in ſcriptis referat.

Gaſcon *Reg.* Gaeta *Reg.* Miro *Reg.* Mazzaccara *Reg.* G.Vlloa *Reg.*

Proviſum per Suam Excell. Neap. 17. Septembris 1714.

Maſtellonus.

Excellentiſſime Domine

PErlegi, juſſu Excellentiæ Veſtræ *Controverſiarum Forenſium Tertium* ex Libris V. I. D. D. Io: Dominici Panſuti, præclaris adornati moribus, ac olim in forenſi Paleſtra Iuris Conſulti Neapolitani, ac peritiſſimi *Advocati*, dignum nunc Sacerdotale Munus fungentis; *Ac* cum nonnulla, præſertim ad Noſtrarum Conſuetudinum ornatum, ibi exarentur, & in quo jurgia maximi ponderis diſceptantur, & dilucidantur; & nihil in eo Regali Iuriſdictioni diſſonum inveni, ideòque in lucem poſſe, ac eſſe in publicam utilitatem imprimendum exiſtimo; Si ita Excellentia Veſtra indulgeat. Neapoli die tertia Novembris 1714.

Excellentiſſimæ Dominationis Veſtræ

Humillimus Servus

Iacobus Riccardus.

Viſa relatione imprimatur, & in publicatione ſervetur Regia Pragmatica.

Gaſcon Reg. Gaeta Reg. Miro Reg. Mazzaccara Reg. C. Ylloa Reg.

Proviſum per Suam Excell. Neap. 14. Novembris 1714.

Maſtellonus.

AD Parthenopæi Iuris Municipalis ornatum, ac Operis in pretium, Selectiores iterum inter cæteras diſcutiendæ, publicæq; exponuntur luci, Sexagintatres aliæ Controverſiæ, juxtà GLORIOSÆ DEI GENITRICIS SEMPER VIRGINIS MARIÆ Annorum numerum, quorum devotæ venerationi cuncta in hoc exarata Volumine, humili obſequio prorſus ſubiiciuntur, ut ad majorem ALTISSIMI gloriam in eodem recenſita dubia, ſedulo enodentur.

CON-

CONTROVERSIARUM CVM ARGVMENTIS, AC IVRIS ARTICVLORVM ELENCHUS.

CONTROVERSIA I.

De Collateralium quarti gradus ſucceſſione ab inteſtato, Patrio jure utcēto.

ARGVMENTVM.

PEregrina, recens, ac notatu digna, juxtà Parthenopæas noſtras Sanctiones exponitur altercatio, de Collateralium quarti gradus, nempè patruelium, ac amitinorum fratrū ſucceſſione ab Inteſtato; Et in duobus diſſolvēda capitibus, pro faciliori veritatis indagatione, enixè promittitur.

CONTROVERSIA II.

Vinculi duplicitas, qua Jus Municipale non utitur in conſanguinei, ac uterini fratris tantùm ſucceſſione, an vigeat in aliis Collateralibus?

ARGVMENTVM.

Noſtris Conſuetudinibus inſpectis, vinculi duplicitas, quæ favore tantùm conſanguinei, uterinique fratris haud attenditur, ut locum tamen ſibi vindicet in ſucceſſione Collateraliū ulterioris gradus; cum contrarium quòad patrueles, & amitinos fratres, non inveniatur diſpoſitum, dilucidè oſtenditur, ac nonnullis ſolidiſſimis tandem comprobatur rationibus.

CONTROVERSIA III.

Patrueles, Conſobrini, ac amitini, quomodo de Jure Patrio ſuccedāt defuncto ab inteſtato, in æquali gradu conjuncto Collaterali?

ARGVMENTVM.

Fratres patrueles inter, amitinos, conſobrinoſque ſucceſſio ab inteſtato, noſtris Conſuetudinibus attentis, qualitèr regulari debeat, diſtinctè expēditur. Imò abſque ſexus differentia, ullavè habita ratione, an ſint maſculi ex una, ac fœminæ ex altera parte, omnes æqua lance ad alterius fratris præmortui ſucceſſionem admitti, variis ſuadetur doctrinis, Supremi Senatus deciſionibus, ac Noſtratum authoritate item comprobatur.

CONTROVERSIA IIII.

Reſciſſa per mulierē renunciatione, aut per filios, ea defuncta, ex læſione enormiſſima, an teneatur vir ad tantundem, ut promiſit, de proprio, uxore, ac liberis contravenientibus.

ARGVMENTVM.

Ob læſionem, præcipuè enormiſſimam mulieris renunciatione reſciſſa, vel ab ea, vel à ſuis liberis, ex propria perſona venientibus, uti in legitima, aut paragio læſis, an vir, qui promiſerat, nec uxorem, nec filios eſſe illam quavis via revocaturos, aliàs teneri de proprio reficere, quod uxor, ac filii ultrà dotes habitas, conſequi vellēt, efficacitèr obligatus remaneat: an verò irrita principali renunciatione, irritetur paritèr viri obligatio acceſſoria, illique adhærens? Sed non dari hoc caſu locum ullo modo præfatæ viri promiſſione; præſertim ſi mulier tempore renunciationis erat minor, claris rationibus, ac Juris principiis oſtenditur, nonnulliſq; etiam rerum judicatarum exemplis roboratur; Et rejectis tandem adverſis, nec item juramento firmari ſuadetur. Qua occaſione plura de Juramento promiſſorio exarantur, ſignantèr, ſi illud ſit ſervandum in promiſſione ficta, vel quæ contra Juris diſpoſitionem, & bonum publicum inſpiciatur, aliiſq; noceat, vel quæ adhæret cauſæ, de ſui natura futili, ac legali vitio affectæ. Aliavè de fidejuſſorum obliga-

tione

Digitized by Google

tione,quando illa dicatur extincta, cæteraque, de variis Jurium beneficiis,dilucidè enucleantur.

CONTROVERSIA V.

Donatio ad pias cauſas, quæ præcipuè fuit promiſſum, ullo caſu poſſe revocari, an filiis ortis,in totū irritetur?

ARGVMENTVM.

Donatio, quæ ob filiorum ſupervenientiam, vigore *l. ſi unquam, C. de revoc. dot.* illicò revocatur, num recōvaleſcat,ſi liberi; qui poſteà nati sūt, deinceps moriantur; & an favore pię cauſæ ſuſtineri ità, poſſit, ut ſaltèm revocetur; niſi in quantum ſit inofficioſa, filiorumque legitimam lædat?

At quemadmodum in donatione à patre uni ex liberis facta, per aliorum ſupervenientiam, haud in totum illā revocari, ſed in quantum eorum legitimam lædit, laconicè oſtenditur: ità in ſimili facti ſpecie,concinna methodo eadem fertur ſententia.

CONTROVERSIA VI.

Legitima matris in bonis filii,an ſit tertia tertiæ, vel totius hæreditatis, Eccleſia inſtituta,prateritoq; nepote.

ARGVMENTVM.

De famigerato Juris articulo,iterū in noſtris ſubſelliis altercari,accidit, an ſcilicet legitima, à teſtatore matri relicta, ſit tertia tertiæ, vel totius hæreditatis tertia, Eccleſia univerſali hęrede inſtituta, præterito nepote ex ſorore prædefuncta, ac alteri utrinq; conjunctæ ſorori relicto tātùm legato,tàm medietatis antiquarum rerū, vigore noſtrarū Conſuetud.ei debitę, quàm proprii crediti,cenſualis cōtractus cauſa,eidem neceſſariò ſpectantis ſuper bonis ipſius diſponentis?

CONTROVERSIA VII.

Filia,juxtà vires paterni patrimonii dotata, an poſſit, illis auctis, genitore defuncto, dotis ſupplementūm petere; vel liberi, ea præmortua, idem obtinere proprio jure valeant?

ARGVMENTVM.

Nonnullos poſt conflictus,ac varias,tàm ex noſtratibus, quàm exteris inter Scribentium altercationes, illa diù nimis agitata,denuò pro veritatis indagatione, examinanda proponitur quæſtio:Nùm ſcilicet filia à Patre dotata,habito reſpectu ad facultates, quę ei erant tempore dotationis,poſſit renunciatione non obſtante, poſt ejuſdem genitoris obitum agere,aut ejus filii ex propria queāt venire perſona ad dotis, & legitimæ ſupplemētum, auctis poſteà paternis facultatibus, præſertim ex capite enormiſſimæ læſionis, quæ tempore paternæ mortis maniſeſtè appareat, licèt ſit dubia attento tempore dotationis?

Et plenè examinatis, tàm favorabilis, quàm adverſę opinionis argumentis, nec non perpenſis hinc inde deciſionibus, ac DD.placitis, tandem communi Reipublicæ bono, dotium, ac legitimæ favori, æquè ac læſis ſuccurrendum eſſe, concludit Author, qui rejectis contrariis, pro indubitato duo tempora eſſe in dote, ejuſque ſupplemento attendenda, fundare conatur: nempè dotationis, vivente patre, ut congruè filia dotetur, & condigno viro nubat: & tempus poſtea obitus ipſius patris, pro dignoſcenda læſione in legitima, cujus loco ſuccedit dos,& pro cujus liquidatione paterna mors eſt expectanda, cum antea, vulgatis nimis Iuribus, minimè debeatur; Vndè, auctis paternis facultatibus,benè ad petendū dotis,& legitimæ ſupplementum,dari actioni locum, ſignantèr,ubi adeſt enormiſſima læſio, evidentèr oſtendit, hancque uti mitiorem, favorabilemque tuetur ſententiam.

CONTROVERSIA VIII.

Conſuetudini Neapolis qua in antephato filii,uti patris hæredes ſuccedunt, an contrahentes renunciare poſſint?

ARGVMENTVM.

Juxtà *Conſuetudinis* noſtræ Parthenopeæ Urbis diſpoſitionem, qua ſancitur,ſub *tit. de Iure quartæ*,exordiente, *Quartam autem*, in antephato filios ſuccedere uti patris hęredes,utrū

con-

contrahentes neceſſariò tabulas nuptiales ſubſcribere teneantur: an verò ab illa, & à *Reg. Pragm.* item ſub *tit. de donat.propt. nupt.* per ſpeciale pactum recedere poſſint, ac omninò ſubiici Iuris communis ſanctioni, ex peculiari, quæ hodiè in praxi ſervatur, cautione, ut filii nempè in antephato ſuccedant, matre defuncta, tāquam filii, non uti patris hæredes, in excluſionem etiā Creditorum ipſius patris, qui poſt tale pactum contraxerunt, pro viribus examinatur; Nōnulla que de pœnis, ſecundò nubentibus impoſitis, ex *text. in l. fœminæ, C. de ſecund. nupt.* plenè exarantur.

CONTROVERSIA IX.

In matrimoniis contrahendis à Nobilibus, juxtà morem Procerum viventibus, an clarè dici debeat, velle cōtrahere novo uſu Capuanæ, & Nidi, an tacita præſumptio ſufficiat?

ARGVMENTVM.

Viventes more Magnatum Regni, an attenta *Conſil. de Anna* ſententia cenſeantur, ſaltem tacitè matrimonia cōtrahere, juxtà recentem uſum Nobilium Capuanæ, & Nidi hujus Vrbis: an verò contrarium prorſus ſit ſuſtinendum? præſertim ex *Reg. Rovit. conſ.* 98. niſi expreſsè in pactū id fuerit deductum (cum vim pacti, & non Conſuetudinis in ſe contineat deſcriptus uſus, ligans contrahentes, quoties ità paciſcantur) laconicè examinatur, & variis Sacri Conſilii deciſionibus, uti receptior fulcitur opinio.

CONTROVERSIA X.

Aperta Iuris concluſio, qua filii obitu non extinguitur uſusfructus, ſemel patri quæſitus, an procedat in hac Urbe, matrimonio contracto juxtà recentem morem Nobilium ejuſdem?

ARGVMENTVM.

Patrem retinere, filio defuncto, uſumfructum dotium, adventitiorumque, non obſtāte renunciatione ſucceſſioni filiorum, ac promiſſione reſtituendi dotes, juxtà pactum, in tabulis nuptialibus appoſitum, de recenti more Nobilium Capuanæ, & Nidi, dilucidè oſtenditur. Idq; non tàm pio æquitatis motivo, ergà afflictum genitorem, ob filii obitum, quàm veris Iuris concluſionibus, & inconcuſſis principiis, aptiſque I. C. placitis, & rationibus, cocinno ordine item cōprobatur: Imò ex adverſo oppoſitis, plenè diſcuſſis, & confutatis paritèr, aliarum municipalium Sanctionum exemplo, Iuri communi ſtādum eſſe, traditur. Nonnulla q; de dicto more exarantur.

CONTROVERSIA XI.

Immiſſio vigore teſtamenti, an Spurietatis filii, & hæredis exceptione oppoſita, exiſtētetamē patris teſtatoris aſſertione, de illius legitimitate, ab agnatis, cognatiſque impediri poſſit?

ARGVMENTVM.

Spurietatis filii exceptionem, per proximiores agnatos ex adverſo allegatā, nec probatam, contrà teſtamentum paternum, omni viſibili vitio carens, minimè ſufficere, ad impediendam ei immiſſionem, vigore præfatæ diſpoſitionis, qua legitimatus filius à patre vocatur, dum ſuum dicit hæredem; & proindè, enunciata oppoſitione nō obſtante, ipſum filium immitti debere in poſſeſſionem, claris fū latur rationibus, breviq; methodo oſtēditur.

CONTROVERSIA XII.

Preābuli decretū favore hæredis ſcripti, an termino indigētes i apedire, queāt?

ARGVMENTVM.

Immiſſio vigore *l. fin. C. de Ed. D. Hadr.* haud impediri poſſe hæredi ſcripto ab agnatis, & cognatis, qui antiquorum dimidiam bonorum pre edunt, virtute *Conſuetud. Neap.* quoties eorum Iura altiorem requirant indaginem, cum liquidò non conſtet, apertis rationibus oſtenditur; Et praxis M. C. V. in caſibus, tàm claris, quàm dubiis, receuſetur, atque nova tandem refertur S. R. C. deciſio.

CONTROVERSIA XIII.

Patris promiſſio, reficiendi de proprio, in uxoris dotatę renunciatione appoſita, an clarislberorum juribus officiat?

ARGVMENTVM.

Parentum promiſſio, reficiendi de pro-

d prio

prio, appoſita in contractu renunciationis, factæ per filiam, vel ſororem dotatam, num officiat eorum filiis, ex propria perſona venientibus, præſertim ad dimidiæ antiquorum bonorum ſucceſſionem, Parthenopeæ Conſuetudinis vigore eis debitam? Nonnullaque de variis aliis cautionibus equipollentibus,ac de illa ſignantèr *Marantæ*,in mulierum renunciationibus neceſſaria, diffusè exarãtur, atque de recenti S. R. C. deciſione fit mentio,aliavè ad illius ornatũm,præter alibì dicta, blandè adducuntur,

CONTROVERSIA XIV.

In ampliſſima devolvendarum ſucceſſionũ renũciatione,an comprahendãtur bona noſtris Cõſuetudinibus ſubjecta?

ARGVMENTVM.

Renunciationes generales, & ampliſſimæ, quæ fieri, ſolent à mulieribus dotatis in beneficium dotantium,omnium ſcilicet ſucceſſionum devolvendarum,an extendantur etiam ad bona Neapolitanæ Conſuetudinis ſubjecta, quòad illorum nempè medietatem: an verò reſpectu præfatæ dimidiæ, Iure patrio agnatis, & cognatis debitæ,requiratur ſpecialis renunciatio? Quæſtio hinc inde exitatur, & pro priori parte ſententia, cõtrariis exploſis,nonnullis rationibus, ac rerum judicatarum authoritate,deniq; amplectitur; idq; perbellè fundatur.

CONTROVERSIA XV.

Proximiores poſt filiam renunciantem, & deſcendentes ex ea,an excludãtur, ſi in renunciatione non nominentur?

ARGVMENTVM.

Ex renunciatione, favore Patris dotantis,ejuſque hæredum,& ſucceſſorum quorumlibet, an excludantur prorſus cæteri ulterioris gradus proximiores,poſt ipſam filiam renunciantem, ejuſque paritèr deſcendentes, quamvis in ea haud illi contemplati inſpiciantur? Per partes quæſtio examinatur, & demum pro affirmativa opinione, etiam reſpectu conſuetudinariç medietatis,apertè cõcluditur.

CONTROVERSIA XVI.

Agnati, cognatiq; ad antiquorum ſemiſſẽ ex patriis Sãctionibus concurrentes hæredi ſcripto immiſſionẽ impedire an poſſint? ARGVMENTVM.

Adverſus hæredem ſcriptum, poſt conſenſum,à proximioribus agnatis præſtitum,ad immisſionem obtinendam, virtute *l fin.C.de Edict.Diu.Had.*num iterum illi inſurgere poſſint,& quòad bonorũ,quã eis deberi,ajũt ſemiſſem, vigore *Conſuet.Neap.* præambuli decretum impedire,queant, ubi defuncti diſpoſitio omni careat vitio, & ob talia jura renunciata,fiat locus regulç (*dolo facis petere, quod ſtatim reſtituturus es*) clarè expenditur; Aliaq; id hujus theſis ornatum, de translativa renunciatione exarantur.

CONTROVERSIA XVII.

Matris renunciatio, jurium translativa ergà renunciatarios, filiis ex propria perſona venientibus, an noceat?

ARGVMENTVM.

Renunciationes, quæ fieri ſolent per filias, aut ſorores dotatas, patris,& fratrum,eorumque heredum beneficio, an tamquam jurium translativæ,dẽt ità renunciatarijs liberas habenas, diſponendi de bonis, etiam *Conſuetudini* ſubiectis, extraneorum favore, ut nec filii ad renunciata ex propria venire perſona, poſſint? Cæteraque etiam de variis clauſulis, ſæpè in illis apponi de ſtilo conſuetis, perbellè, ac uniter diſcutiuntur.

CONTROVERSIA XVIII.

Renunciatio an intelligatur ſub tacita illa conditione, ſi hæreditas renuncianti, nõ verò ſuis liberis deferatur?

ARGVMENTVM.

Conditio illa, quæ per DD.in renunciationibus conſideratur; *Si hæreditas renuncianti deferatur*, quomodo intelligi debeat, videlicet in ſucceſſione teſtata,vel tantùm ab inteſtato:Et quando operetur favore agnatorum, venientium contra renunciatarii teſtamentum,ad conſuetudinariam medietatem, eis debitam jure particulari

lari, nempè ex quota bonorum, non verò ſucceſsionis univerſalis,clarè expeditur,aliaq;ad propoſitū recēſetur.

CONTROVERSIA XIX.

Clauſulæ,in renūciationibus appoſitæ,an cōplectātur propria perſona venientes?

ARGVMENTVM.

Promiſſio,reficiendi de proprio, facta tā ab uxore renunciante, quàm ab ipſius viro, quando filii naſcituri venirent ex propria perſona ad ſucceſsiones renunciatas, per clauſulas: *Semper, in perpetuum, quandocumq; omni tempore, quolibet caſu, modo & via*, cum ſimilibus, an omne tempus includat, omneſq; ſucceſsiones, quæ deferri deberent ipſis filiis, matrè renunciante vivente, aut præmortua, præcipuè, ſi ſint illi parentum hæredes? diffusè, ac perbellè diſcutitur.

CONTROVERSIA XX.

Succeſſorio edicto, an detur locus favore remotioris in gradu ad bonorum ſemiſſem, Jure patrio, ob proximioris renunciationem, favore illius, qui de cunctis poſtea liberè diſpoſuit?

ARGVMENTVM.

Agnatis,in remotiori gradu exiſtētibus, & præſertim defuncti amitæ, an detur locus per ſucceſſorium edictum, ad antiquorum ſemiſſem acquirendā, vigore *Conſuetudinis*, quoties ab hærede ſcripto, licet extraneo,excludūtur nepotes ex teſtatoris ſorore, quæ expreſsè municipali renunciavit Iuri, ſavore patris dotantis,ac fratrū, quorum ultimus moriens, de omnibus liberè diſpoſuit? Quæſtio ſigillatim diſcutitur,& pro hæredis immiſsione jura ſuſtinentur, cæteraq; de hujuſmodi renunciatione in bonis antiquis, enixè exarantur,& quampluresS.R.C. deciſiones,ad ornatum referuntur.

CONTROVERSIA XXI.

Diſpoſitio inſtituentis extraneum, ſi infringatur pro antiquorum ſemiſſe, ab agnato laico, pari gradu cum clerico cōjuncto,an ambo æqualitèr ſuccedāt? ARGVMENTVM.

Diſcutienda brevi proponitur methodo illa celebris, ac ſæpè ſæpius in Foren ſi Paleſtra exagitata theſis, antecedētèr tacta,alibique diſputata: num ſcilicet, Clerico exiſtenti in æquali gradu cum laico, qui contra defuncti teſtamentum, præteritis agnatis, venit, pro antiquorum medietate bonorū, vigore *Conſuetudinis*, aperiatur aditus,ad eandem ſemiſſem, etſi ipſe ſolus id agere nequeat? Et pro affirmativa ſententia datur conſilium; ac itā laico etiā renūciante, deciſum fertur.

CONTROVERSIA XXII.

Legatum an ſit taxativè,vel demōſtrativè relictū,qua oratione dignōſcatur?

ARGVMENTVM.

Legatum,ſolvendum ex teſtatoris volūtate ſuper pretio venditionis alicujus Feudi,Fundi,aut cujuſlibet ſimilis rei certæ, eſſe conditionalitèr, taxativè, non autem demonſtrativè relictum, præſertim, quando ab eodem ſtatuitur tempus ſolutionis præfati legati, nempè poſt dictam rei venditionem, & ex illius pretio, dilucidè demonſtratur:In.o,contrariis rejectis, idem apertis juribus deniq;comprobatur, & recens Sacri Regii Conſilii deciſio, pro quæſtionis coronide, affertur.

CONTROVERSIA XXIII.

Promiſſa evictione nominis ceſſi,ac omni tempore exigibilitate, an vera datio in ſolutum,vel hæc ſimplex ceſſio dicatur? ARGVMENTVM.

Evictione, ac exigibilitate promiſſa,omni futuro tempore, & ex quacumque cauſa, tàm de jure,quàm de facto,ſivè in ſimplici ceſsione, ſive in ſolutū datione alicujus nominis debitoris, an detur regreſſus contra cedentem, quoties hic debitor fiat decoctus,impotens, vel alio modo difficilis exactionis? Altercatur,& pro ceſsionario reſolvitur quæſtio: ut per hujuſmodi cōtractum,tali eveniente caſu,non liberetur cedens; ſed poſt opportunas creditoris diligentias,teneatur,nō ſolū ad ſortem,ſed reficere damna,& intereſſe,ob commiſſam ſtipulationem;idque apertè nonnullis oſtenditur claris argumentis, & inconcuſſis rationibus,ac bis per S.C.deciſum fertur.

CON-

CONTROVESIA XXIV.

Inter legata animo compenſandi, an compræhendatur item legatum medico relictum?

ARGUMENTUM.

Quicquid pro laboribus præſtitis, & aſſiſtentia, in ultima præcipue defuncti infirmitate, meretur Medicus, an cum legato, eidem à teſtatore relicto, hoc tamen non exprimente, compenſari debeat? Nova diſcutitur altercatio, quæ nonnullis rationibus, & exemplis pro compenſatione reſolvitur, ac ita in S.C. fuiſſe de recenti deciſum ultimo fertur.

CONTROVERSIA XXV.

Legatum, proximiori agnato relictum, an compenſetur cum conſuetudinaria antiquorum bonorum ſeu iſſe, alia cauſa non expreſſa?

ARGUMENTUM.

Proximior agnatus, ſi æqualiter, vel in parte inſtituatur hæres cum extraneo, aut eidem ſit aliquod legatum certæ quantitatis relictum, an compenſetur id cum conſuetudinaria antiquorum medietate: an vero ante partem, ei de Jure patrio debitam, ſemiſſem præcipere, reſiduumq; hæreditatis dividere, vel legato frui poſſit? Theſi hinc inde diſcuſſa, pro compenſatione ſuſtinetur ſententia, niſi aliter fuerit expreſſum, aut clara, ex teſtatoris verbis, adverſa voluntas appareat. Et altercatio, quæ inter Noſtrates non parvi erat momenti, ſolutis Adverſariorum objectionibus, ac viribus expugnatis, omninò ſedatur.

CONTROVERSIA XXVI.

Feudi ſucceſſor, una ſimul cum hærede in allodialibus, an pro rata ad onerum contributionem tantùm teneatur?

ARGUMENTUM.

Ad onera hæreditaria, contribuere nùm teneantur omnes hæredes, in feudalibus ſcilicet, & burgenſaticis, pro rata valoris bonorum; itaut fieri non debeat illorum ſeparatio, attentis circumſtantiis, ſi à defuncto fuerint occaſione feudalium, vel burgenſaticorum, hujuſmodi debita contracta? Et affirmativa ſuſtinetur opinio, eorumque confutatur ſententia, aſſerentium, hanc contributionem eſſe faciendã ſecundùm numerum hæredum, non ex bonorum valore. Quidve dicendum ſit, in feudo hæreditario: quid vero ex pacto, & providentia, antiquo, vel novo, dilucidè oſtenditur. Immò de eadem altercatur theſi, quoad defuncti onera, juxta noſtras Conſuetudines, quarum diſpoſitione, cum bonorum diſtinctione paternæ, maternæque lineæ proximiores ſuccedunt. Et tandem de vita, & militia, de relevio, de adhoa, cæteriſve ex natura feudorũ debitis, cõcinnè fit ſermo: aliaq; ad propoſitum dubia ſigillatim exarãtur.

CONTROVERSIA XXVII.

In feudo ex pacto novo, an inventarium propter hæreditatis onera prodeſſe queat?

ARGVMENTVM.

Inventarium haud juvare, in feudo ex pacto novo, quemadmodum neque in hæreditario, ut ad onera non teneatur hæres uſque ad præfati feudi valorem, in quo ultrà deductionem legitimæ, benè à patre gravari poteſt filius, niſi illud ſit verò antiquum, dilucide oſtenditur.

CONTROVERSIA XXVIII.

Vita, & militia, an ſicuti in deſcendenti, ità & in tranſverſali linea debeatur?

ARGVMENTVM.

Fratribus ſecundogenitis, an debeatur vita, & militia in bonis feudalibus defũcti fratris primogeniti, ex alio germano fratre ipſius hærede, quoties in eiſdem, tanquã provenientibus a communi parente, iam eam habuerint? Propoſita quæſtione, *Capycij*, & *Annæ* ſententiæ, inter ſe penitus adverſæ, dilucidantur, & quomodo conciliari poſſint, diſtincte pariter oſtenditur; Aliaque de vita, & militia concinno recenſentur ordine.

CONTROVERSIA XXIX.

Primogenita dotata, ſi proteſtetur, patre conſenſiente, nolle, feudi ſucceſſioni renunciare, an in ſororis ſecundogenitæ in capillis excluſionem, ius ſuccedendi conſervet?

ARGUMENTUM.

Ex primogenitæ filiæ, patre conſenſiente, præmiſſa proteſtatione, qua ob dotationem aſſeruit, nolle feudorum ſucceſſioni renunciare, an filia ſecundogenita in capillis, excludatur, juxtà mentem *Conſtit. ni de ſucceſſionibus*, & doctrinæ *Andr. de Iſern. in cap.* 1. *de nat. ſucc. feud.* exponitur difficultas, aliaq; ad intellectum *tex. in cap. Regni, Emergentium,* exarantur; ac de vi præfatæ reſervationis, ſuccedendi in feudis, dotantis comitante conſenſu, diſtincte fit ſermo.

CONTROVERSIA XXX.

Matris non obſtante renunciatione, ac patris promiſſione, reficiendi quod uxor, filiiq; proprio jure conſequi vellent, an adverſus avi dotantis hæreditatem nepotes, pro legitimæ ſupplemento venire poſſint?

AR-

ARGUMENTUM.

Illa iterum decantata proponitur quæſtio, tanquam appendix ad *Controver. IV. & VII.* de Jure orta in nova facti contingentia: utrum (renunciantis non obſtante, virique promiſſione, reficiendi de proprio quicquid filii naſcituri ex propria perſona conſequi vellent, & patris dotantis, & hæredum beneficio) poſſint nepotes, præmortua eorum genitrice, ex propriis juribus ad Avi hæreditatem venire, pro legitimæ, ejuſque ſupplementi conſecutione, collatis maternis dotibus, non autem bonis paternis, quæ huic promiſſioni minime cenſentur obnoxia, ſtante matris præmorientia, haud conſiderata, nec prævisa in tali renunciatione? Nonnullaq; de ſtricta juramenti interpretatione, quoad caſus tantùm expreſſos, enodate oſtenduntur.

CONTROVERSIA XXXI.

Filiis, matre renunciate præmortua, an obſtet patris promiſſio, reficiendi de proprio, ſi legitimæ ſupplementum petat, quoties hæc genitricis præmorientia non fuit in speciale pactū deducta.

ARGUMENTUM.

Ex ſuperioribus deducta *Cōtroverſiis*, eadem ſequitur diſcutienda theſis, de filiorum ſucceſſione ex propria perſona, ſaltem pro conſecutione legitimæ in bonis avi, haud matris præmortuæ renunciatione obſtante, eaq; enixe expenditur, ac neporum favore, ſolutis duabus præſertim arduis difficultatibus, ex adverſo oppoſitis, apertè concluditur; eò fortiùs ſi tempore renunciationis erant jàm illi nati. Aliaq; notabilia de dote de paragio, & de renunciationis materia, attentis tàm *Regni Conſtitutione*, quàm noſtris *Conſuet.* hic clariori methodo, præter alibi dicta, itē examinantur.

CONTROVERSIA XXXII.

Relevium à novo ſucceſſore in feudo, vel refutatario, quando ſolvi debeat?

ARGUMENTUM.

Relevium eſſe ſolvendum, tàm per hæredem, & novum in feudo ſucceſſorem, pro obtinenda inveſtitura, quàm per refutatarium, qui Regio indiget aſſenſu, ob refutationem pactionatam, vel alia conditione affectam, oſtenditur. Quid verò, ſi refutatio ſit ſimplex, & pura, vel cum fructuū tantùm reſervatione, deinde altercatur.

CONTROVERSIA XXXIII.

Feudi refutatio, fructibus reſervatis, an ſuſtineatur ſine aſſenſu, & relevii ſolutione?

ARGUMENTUM.

Feudi refutationem, cum reſervatione fructuum, uti diſtinctam, & prorſus alienam ab illa, quæ fit, reſervato uſufructu, minimè ſubjacere diſpoſitioni *Regię Pragmaticæ 4. de Feudis*, illamq; non indigere Regio aſſenſu, ſed ſola regiſtratione ſuſtineri poſſe, ad evitandam Relevii ſolutionem, concinnè demonſtratur. Rejectiſque objectionibus, hæc expoſita apertis juribus Concluſio defenditur.

CONTROVERSIA XXXIV.

Adhoa, à ſubfeudatariis debita, an ſpectet ad cōductorem, vel ad Status locatorem?

ARGUMENTUM.

Ad feudalium reddituum, ac fructuum omnium conductorem ſpectare pariter adhoam, quæ à ſubfeudatariis præſtatur, nec competere feudatario locatori ſtatus, qui eam Regi ſolvere tenetur, apertè oſtenditur; niſi feudatarius ipſe, qui ſuum ſtatum locavit, eandem ſibi reſervaverit; nàm tunc ſpeciali pacto ſtandū eſt. Aliaque de adhoæ origine, ejuſque taxatione, quæ fit de pecunia in Regno, concinno ordine, ac perbelle examinantur.

CONTROVERSIA XXXV.

Laudemium, quindemniaque deinde an ſolvantur ex vēditione rei ſtabilis, in emphyteuſim, ſubmiſſæ pro certo ſtatuto pretio?

ARGUMENTUM.

Ex ſubmiſſione in emphyteuſim alicujus fundi, in beneficium præſertim Eccleſiæ, vel alterius loci, piæ cauſæ dedicati, recepto pretio pro tali ſubmiſſione, cunctis vallata emphyteuticis pactis, an dicti fundi emptor ſolvat laudemium, ac item quindemnia, ſi ſit manus mortua? En hæc agitatur theſis. Pluraque de origine, & quindemniorum ſolutione, de Iure Pontificio, Cæſareoque item explanantur.

CONTROVERSIA XXXVI.

Submiſſio domus, vel fundi in emphyteuſim, an verè ſit cenſus emphyteuticus?

ARGUMENTUM.

In quæſtione, tàm utili in praxi, quàm curioſa, antecedenter exagitata, pro laudemii, ac quindemniorum ſolutione, ob tranſitum alicujus rei ſtabilis, in emphyteuſim ſubmiſſæ, à privatis ad manus mortuas; denuo affirmative concluditur, atque exploſis variis, contrariarum ſententium rationibus, & argumentis, eadem nonnullis S.R.C. diffinitionibus, magniq; nominis Authoritatibus, Solis luce clarior tandem confirmatur ſententia.

CONTROVERSIA XXXVII.

Fundi, vel rei ſtabilis meliorationes, an debeant æſtimari, attento tempore, quo factę ſunt, an quo res ipſa meliorata eſt reſtituenda?

Google

ARGUMENTUM.

Quæ brevi expoſita ſunt, ea ſigillatim diſceptantur, nempe: an meliorationes, factæ à domino utili alicujus rei, æſtimandæ ſint tempore reſtitutionis ipſius, an verò inſpecto tempore, quo factæ repeſiuntur? Qua occaſione, nonnulla Juris principia exarantur, quampluresq; PrudentuConcluſiones ad examé exponũtur.

CONTROVERSIA XXXVIII.

Res an pluris æſtimari debeat, tempore reſtitutionis, quo eſt pretioſior: an tempore expenſarum, quæ pro melioratione erogatæ ſunt?

ARGUMENTUM.

Sequitur præcedenti conformis, & ejusdem ſpeciei Quæſtio: an meliorationes in re emphyteutica, vel in feudo, ab utili domino, ab uſufructuario, hærede gravato, & à ſimilibus factæ, æſtimari debeant, eo tempore attento, quo æſtimationi exponuntur, nempe reſtitutionis faciendæ, an quo factæ ſunt? Et pro prima theſis parte concluditur, rejectiſque adverſis, eadem nonnullis Juribus confirmatur ſententia.

CONTROVERSIA XXXIX.

Voluptuariæ expenſæ, an utiles poſteà evadant, ex majori rerum valore?

ARGUMENTUM.

Expenſas voluptuarias longè ab utilibus diſtare, quamvis omnibus ſit notum; attamen dari caſus, in quibus illæ pro utilibus pariter æſtimari debeant, præſertim tempore venditionis, ac rei melioratæ reſtitutionis, nonnullis Juribus, & exemplis, in Foro interno, & externo, dilucidè patet.

CONTROVERSIA XXXX.

Vicinus, an impediri poſſit, nè in altum extollat in ſuo ſolo ædificium, quoties ad mare aſpectus aliis complatearijs prorſus tollitur?

ARGUMENTUM.

Unicuique, etſi uſque ad Cœlum in ſuo ſolo, tàm de Jure communi, quàm noſtro municipali, ædificium extollere poſſit; attamen hæc an limitetur concluſio, ubi maris aſpectus vicinæ domui tolleretur, juxta Zenonis Conſtitutionem, ex qua tantum centum pedum ſpatio intermedio conſtrui non prohibetur? Eademque an ſit Neapoli uſu recepta, & quando penitus ſervari deceat, ſedulò oſtenditur.

CONTROVERSIA XXXXI.

Exceptione Fori declinatoria an poſſit uti, qui ex actis in Judicem antea conſenſit?

ARGUMENTUM.

Exceptioni declinatoriæ fori non dari locũ quoties reus paſſus ſit per acta nonnulla contra ſe procedi, ac dari terminum in cauſa, variis ſuadetur juribus, ac ità de recenti per S. R. C. deciſum fertur.

CONTROVERSIA XXXXII.

Filii in conditione poſiti ab aſcendente, an ſufficiat, ut diſpoſitivè cenſeantur vocati?

ARGUMENTUM.

Ab aſcendentibus filii, poſiti in conditione, quod dicantur diſpoſitive vocati, ſitque principalis ex conjecturis, atq; ſola ſanè ad hoc ſufficiens, cæteris omiſſis, clarè oſtenditur; aliavè de fideicommiſſis conditionalibus plene itèm dilucidantur.

CONTROVERSIA XXXXIII.

Jure patrio atteto, in ſucceſſione ab inteſtato, an ſit attendenda cauſa immediata, & proxima ultimò defuncti, an mediata, & remota, nempè priſcæ originis bonorum?

ARGUMENTUM.

In ſucceſſione ab inteſtato, ex noſtra *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua*, an ſit attendenda cauſa immediata, ultima ſcilicet bonorũ adeptio, an verò mediata, nempè originis? latè diſcutitur inextricabilis quæſtio, & ad veritatis metam indagandam, in quinque dividitur capita, ac de unoquoq; ſuis locis diſtinctè fit ſermo, ſemper pro ſentẽtia, favẽte proximioribus ex perſona immediata, variiſq; fulcitur S.C. deciſionib.

CONTROVERSIA XXXXIIII.

Mutatione perſonæ an mutetur bonorũ cõditio, illaquè ex tranſitu dicantur poſſidentis?

ARGUMENTUM.

Municipali Jure, attenditur bonorum adeptio perſonæ, cui ultimò ſuccedit ur, non illius, à qua primo obvenerunt; nàm ab inteſtato venientes, concurrunt uti agnati ad bona, defuncto obventa à patre, & fratribus, licet inter illa adſint bona, quæ olim à matre provenerunt, cum non amplius illa materna dicantur

CONTROVERSIA XXXXV.

Hereditas, quæ adeuntis evaſit patrimonium, an eo defacto ab inteſtato, ad proximiores ſpectet de Jure municipali, an priſca origo attẽdatur?

ARGUMENTUM.

ConſuetudinẽNeapolis, exordientem, *ſi quis, vel ſi qua*, non poſſe intelligi ultrà verborum ſonum, cum de proximioribus paternis, materniſque ſolùm loquatur, nec de Collateralium ſucceſſione, liquido cõſtat.

CONTROVERSIA XXXXVI.

Bonorum origo, an perſona, quæ ultimò illa acquiſivit, de Jure patrio inſpiciatur?

ARGUMENTUM.

Famigerata quæſtio, an juxta *Conſuetudinem, ſi quis, vel ſi qua*, in ſucceſſione ab inteſtato proximiores unius lineæ aliquid præ-

ten-

tendere poſſint, ſtante bonorum tranſitu ad aliam lineam? Ità variis diffinitionibus Supremi Senatus, pro negativa ſententia, ſopita oſtēditur, ut de ea dubitari nequeat.

CONTROVERSIA XXXXVII.

Mutata perſona, an bona etiam mutentur?

ARGUMENTUM.

Bonorum trāſitus ad varias perſonas efficit, ut ea non dicātur amplius perſonæ, à qua primò obvenerunt, ſed de patrimonio illius, cui ultimò ſucceſſit defunctus; Idque apertis ſudatur juribus, patrus, ac Cæſare ſ; imò rejectis contrariis, clara patet concluſio.

CONTROVERSIA XXXXVIII.

Legatum rei antiquæ, cujus medietas ex Conſuetudine ad proximiores ſpectat, an integrum ipſi legatario ſolvere debeat hæres?

ARGUMENTUM.

Recens equidem, pro novo etiam Conſuetudinum ornatu, theſis exponitur, an prædio, fundo, cenſu, alioq; reddītu legato, cujus medietas, uti de re antiqua, in hujus Urbis diſtrictu exiſtenti, ad agnatos, cognatoſque ſpectat, integrum legatario ſolvere, hoc teneatur hæres legatum, ſaltem in pretio, ex cæteris hæreditariis bonis, præcipuè, ſi intimo, familiari, conjuncto, vel piæ cauſæ favore ſit relictum? Et pro affirmativa prorſus propugnatur aſſertio; aliave ſimilia dog mata, ac peregrinæ Juriū cōcluſiones, enixe exponuntur.

CONTROVERSIA XXXXIX.

Conditio, à futuro pendens eventu, vel à peculii multiplico complendo, an prorſus ſit expectanda, ut ita ordinato detur locus legato?

ARGVMENTUM.

Legatum, ſub conditione adimplenda relictū, aut temporis expectato eventu, ortus, ſcil. alicujus perſonæ, ac ſtatuto annorum curſu, donec peculii multiplicū, à teſtatore ordinatum, plenè adimpleatur, ex quo illud ſolvi debeat, ſtāte præſertim ſubſtitutione, in beneficium hæredis ſcripti, quoties ſine liberis legitimis, & naturalibus legatarii deceſſiſſet, vel mortui reperirentur omnes, ante dicti multiplici complementū, utrum omninò adimplenda hæc ſint prius, ut præfato poſtea legato frui poſſint vocati? Et affirmativa clarè oſtenditur ſubſtinenda ſententia, aliaq; ſigillatim de hujuſmodi legato conditionali, ad propoſitum diſcutiuntur.

CONTROVERSIA L.

Conditione adhuc pēdente, in vita gravati, agere an poſſit vocatus, ut declaretur, ad ſe fideicommiſſum ſpectare illa adimpleta?

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum, ac majoratum ad ſe ſpectare, ut declaretur, ante gravati obitum, ut poſſit vocatus inſtare, præſertim ubi de diſſipatione timetur, brevi annotatur methodo.

CONTROVER. LI.

Mater, an noſtris attentis Conſuetudinibus, non ſolùm à legitima per ſubſtitutionem pupillarem, ſed etiam ob antiquarum rerum medietate omnino excludatur?

ARGUMENTUM.

Labyrinthea iterum diſcutitur theſis, an ſcilicet mater, quæ de Jure communi, ex ſubſtitutione pupillari, à filiorum legitima excluditur, ita pariter de Jure patrio ſit dicendum, ſi teſtamentum per proximiores quoàd antiquarum rerum medietatem infringatur? At licet late de hoc alibi fiat ſermo, quia adhuc ex vetere aliæ recentes inſurgunt difficultates, quę novo indigent auxilio, ideo in unum adnectere omnia ſtatuimus dubia, ut ſolutis illis, ex abditis, ad clariora prorſus evadamus.

CONTROVERSIA LII.

Defuncti diſpoſitio, ſi pro bonorū ſemiſſe infringatur ab agnatis, de Jure municipali, an aditus matri aperiatur, ut ad legitimam, à qua pupillari ſubſtitutione erat excluſa, non ſolò ſuccedat, ſed ipſos agnatos ab hac medietate excludat?

ARGUMENTUM.

Aperta via per agnatos, ad conſuetudinariā ſemiſſem obtinendam, an mater, à pupilli legitima excluſa per ſubſtitutionē paternam, poſſit tunc illos excludere? denuò agitatur quæſtio, nonnullis complexa ambagibus, & pro utraq; parte variæ afferuntur concluſiones; quarum lumine a difficultatum latebris, diā prorſus ſoluta remanet.

CONTROVERSIA LIII.

Filiorū diſpoſitio cauſa mortis, ad pias cauſas, patre præterito, utrum ſuſtineatur?

ARGUMENTUM.

Filii in poteſtate exiſtentis, filiæq; innuptæ, aut viduæ ultima diſpoſitio, an ſuſtineri poſſit favore piæ cauſæ, ſtante patris præteritione, tum de Jure communi, tum patrio; ave hæredi impediri poſſit immiſſio, vigore hujus teſtamēti? diſtinctè diſſeritur.

CONTROVERSIA LIIII.

Patris conſenſus, etiam in filii familias donatione cauſa mortis, an requiratur?

ARGUMENTUM.

Ex vi patriæ poteſtatis, ſicuti in filiifam. teſtamento, ita in donatione cauſa mortis, conſenſum genitoris requiri, oſtenditur, nonnullaque de patria poteſtate exarantur, noſtris præſertim Conſuetudinibus attentis.

CONTROVERSIA LV.

Fructus, maturati in vitā gravati, an ad ejus hæredes, vel ad proprietarium ſpectent?

AR-

CONTROVERSIÆ LXIII.

ARGUMENTUM.

Inveterata nimis, ad novum exponitur examen contentio, quæ ſæpè accidit, inter proprietarium,& uſufructuarii hæredes, quòad fructus maturatos,nec exactos; & plene deguſtato articulo, proprietarii favore tandem concluditur.

CONTROVERSIA LVI.

Propria uſusfructus natura attenta, introitus, non exacti, an ad proprietarium pertineant?

ARGUMENTUM.

Sequitur eadem diſcutienda theſis,de introitibus in vita uſufructuarii maturatis,nec exactis,illoſq;haud ad ceſſionarios,aut ipſius hęredes ſpectare,ſed ad proprietariũ, ex propria item uſusfructus natura, præ cęteris rationibus etiam ſuadetur.

CONTROVERSIA LVII.

Fructus,ſive facilis,ſive difficilis exactionis,& non exacti,cui ex præfatis acquirantur?

ARGUMENTUM.

Annui redditus;decurſi in vitauſufructuarii, ſive facilis, ſive difficilis ſint exactionis, tum de Jure,tum de facto, ſemper deberi proprietario, hoc dilemmate clarè patet.

CONTROVERSIA LVIII.

Hæreditas non adita ad quem tranſmittatur?

ARGUMENTUM.

Ex tribus,quæ diſcutienda exponuntur,primum, de ſucceſſione aſcendentium ulterioris gradus poſt parentes,laconicè dilucidatur, juxta tradita *Contr. VII. & VIII. Vol.I.*ſecundum, an hæreditas non adita tranſmittatur jure Suitatis, & Sanguinis? & tertium, an detur reſtitutio hæredi minoris,vel infantis ad adeundam hæreditatem eis delatam? cum Doctorum jurgiis, & hinc inde ſententiis,enixè examinatur.

CONTROVERSIA LIX.

Hæreditatis tranſmiſſio,uti ad patrem, an ita fiat ad avum,excluſis matre, & fratribus.

ARGUMENTUM.

Hæreditas infanti delata, ut tranſmittatur *ex l.ſi infanti, C.de.jur.del.* ad patrem, vel avum,excluſis penitus matre,& collateralibus,ſolutis æquivocis, apertè oſtenditur; aliaque de in integrum reſtitutione,concinno ordine recenſentur.

CONTROVERSIA LX.

Proximiores exteri, an noſtris patriis ligentur Sanctionibus, eiſque fruantur?

ARGUMENTUM.

CivisNeapolitanus,qui liberis carens, diſponere nequit, niſi de antiquorum ſemiſſe bonorum,in diſtrictu exiſtentium, an libere de omnibus teſtari poſſit, quoties nõ adſunt, niſi proximiores exteri: an verò de his pariter Jus patrium loqui videatur itaut tàm activè,quàm paſſivè præfati forenſes noſtris ligentur Conſuetudinibus, eiſque fruantur? Et licet ex aliis Statutis argui poſſit,in patriis Sanctionibus non compræhendi exteros; attamen cum loquantur de bonis,& perſonis, illas idcircò in exteris, etiam locum habere,evidenter oſtenditur.

CONTROVERSIA LXI.

Bona,patrio Juri ſubjecta in ultima voluntate, an tutò alienari poſſint inter vivos?

ARGUMENTUM.

Alenatio, ac antiquarũ rerum donatio inter vivos, aliave libera diſtractio, an ſit valide,liciteq;permiſſa, tàm in foro interno, quàm externo, noſtris Conſuetudinibus attentis, ſtante prejudicio agnatorum,cognatorumque, ad quos illarum medietas procul dubio in ultimæ voluntatis diſpoſitione ſpectaret? Sedulo examinatur quæſtio,omniq; Jure affirmativæ datur locus ſententiæ, niſi fraus, fictio, vel aperta intercedat ſimulatio, aut deſperata valetudine fiat; ſecùs ſi vere in vita, omni fraudis vitio careat,licet futurum, in mortis articulo proximioribus damnum afferat.

CONTROVERSIA LXII.

Alienarũ rerum,ac loci pij, publici Adminiſtratores, an terminum ſolutioni præfixum prorogare,donare,ſimiliaq;agere poſſint?

ARGUMENTUM.

Diſputatio in praxi, & ad conſcientiæ regimen valde utilis, pro aliena adminiſtrantibus,Eccleſiarum Oeconomis,tutoribus, curatoribus,plenaq;facultate procuratoribus,an ſit eis licitum, dilationes debitoribus cõcedere, bonavè ſine cauſa alienare, jus remittere,aliaque agere, ſola complacendi gratia, ac in Eccleſię adminiſtrationis præjudicium? diligenter examinatur.

CONTROVERSIA LXIII.

Succeſſores, an teneantur ſtare actis per anteceſſores in gubernio, ſi præjudicialia ſint?

ARGUMENTVM.

Priori utilior adijcitur poſtrema diſcuſſio, de dilatione debitoribus conceſſa, alienatione, permutatione,ac ſimilibus,a publicis adminiſtratoribus,ſine cauſa peractis; ut hęc ſuſtineri nequeant in Eccleſiæ prejudicium,quoties ei, uti & pupillis,minoribus,aliiſque locis piis, reſtitutionis in integrum remedio ſuccurritur;quod jure quidem competere ſucceſſoribus ad gubernium,qui haud talia ſervare tenentur, niſi ubi nullum præfatis locis,ac perſonis damnum inferatur, omni ope oſtenditur.

SIT NOMEN DOMINI BENEDICTUM.

SELECTIORUM CONTROVERSIARUM FORENSIUM

AD ORNATVM PRÆSERTIM NOSTRARUM CONSUETUDINUM.

LIBER ALIIS ADAVCTVS.

AUTHORE

D. IO. DOMINICO PANSUTO

I. C. PARTHENOPÆO.

OLIM IN FORO CAVSARVM PATRONO, HVMILI NVNC SACRÆ MENSÆ MINISTRO.

PROLOQVIVM.

P*OST varios Caſus, poſt tot diſcrimina rerum;*
En dantur prælo, en iterum mea ſcripta, renaſci
Denique datur eis. Propriæ haud, ſed alienæ, ut ſatisfaciam voluntati, meorumque Familiarium precibus obtemperans, ut alibi promiſſa perſolvam; nonnullos, & ſi rudes, præter typis notos, quondam in Forenſi Palęſtra anteactos labores, meaſque quamplures olim lucubrationes, diù privatis tenebris preſſas, publicę luci iterum committo. Videri ſanè poſſum, & in opere, & in conſilio minus prudens; cum

 Juriſpru-

Juriſprudentiæ faſtigiis, ob Sacerdotale modò munus, quo immeritò fungor, humilique veneror obſequio, proprio propterea renunciaverim, & amori, omnivè demum mundanæ cupiditati adverſer. At quia, dum de bonis moribus, æque ac de Reipublicæ utilitate agitur, ſemper bonum opus perficitur; tantùm huic conſulere, tantùm illis proficere, licet è ſubſelliis procul vivam, è vivis verò antequam migrem, non quidem mei conſilii vi, ſed ſolummodò veritatis ope, his jurgia componere, his altercationes compeſcere, ac res in Foro controverſas, quamvis ab illo abſim, his ſedare, operæ pretium duxi. Inter cæteras igitur ſit,

CONTROVERSIA PRIMA

De Collateralium quarti gradus ſucceſſione ab inteſtato, juxtà noſtrarum Municipalium Sanctionum diſpoſitionem.

SVMMARIVM.

1 *FActi ſeries exponitur, atque pro faciliori illius intelligentia, cōtroverſæ ſucceſſionis arbor oſtenditur.*

Illaq; ex communi ſtipite depromitur, & commendatur ibidem.

2 *Fratres patrueles, conſobrini, aut amitini æqualiter an ſemper ſuccedere poſſint noſtris Conſuetudinibus inſpectis; aut verò inter eos attendi debeat vinculi duplicitas, pròut de jure communi diſponitur, & num. 3. & 6.*

3 *Vinculi duplicitas an attendatur de jure conſuetudinario?*

4 *Proximioribus eſt addicta conſuetudinaria ſucceſſio, liberis non extātibus.*

5 *Duo vincula magis ligant.*

6 *Sexus differentia non admittitur inter fratres patrueles.*

7 *Fratres conſobrini ſunt in quarto cōſanguinitatis gradu.*

8 *Agnationis, & Cognationis qualitas diverſimodè non conſideratur, ſed in utraque æquale jus ſervatur.*

ARGVMENTVM.

Peregrina, recens, ac notatu digna, juxtà municipalia hujus Parthenopeæ Civitatis ſtatuta, atque ad illorum interpretationem diſputatio agitatur, de Collateralium quarti gradus, nempe patruelium, & amitinorum fratrum ſucceſſione ab inteſtato; Quæ tandem in duobus Capitibus diſſolvenda proponitur, & ità pro faciliori veritatis indagatione prius dividitur, ut infra diſpungatur.

SVpervacuè non parùm ſcripturus viderer, atquè minùs audactèr calamū ſanè arriperem, adversùs prætenſa ſub præclariſſimæ eruditionis patrocinio eximii Juriſ-Cōſulti Joſeph Valletta, per Fratres patrueles quondam Caroli Fraſſone junioris, ſeù filios Petri Franciſci, fratris cōſanguinei olim Caroli Fraſſone ſenioris, de cujus filii inteſtata hæreditate capeſſenda altercatur, tanquàm ei perventa ex communis ſtipitis ſucceſſione, Joſeph ſcilicèt Fraſſone: pro D. Nicolao de Luca, cæteriſquè amitinis fratribus, deſcēdentibus ex meritiſſimo Regio Conſiliario D. Thoma de Luca, & Catharina Fraſſone, ſorore utrinque conjuncta dicti Caroli ſenioris; Niſi ipſe, cujus inanem ad iſtud tanti momenti negotium fratres prædicti de Luca operam petiere, innixus præſertim authoritatibus

bus ejuſdemmet præſtantiſſimi Viri, qui Juriſprudentiæ penè inter ſyrtes fulgens noſtri temporis ſe offert Cynoſura, fuiſquè pariter ſuffultus doctrinis, quibus nihil in re præſenti perpendere ejus felici ſcriptione reliquit, quod ex adverſo mihi neceſſe modò videatur, hoc equidem libenti animo amplecterer dulce onus. Et ad clariorem profectò facti intelligẽtiam, ęquè ac ut propoſiti caſus ſpecies magis clareſcat, principiò ſucceſſionis controverſæ arborem, ex communi ſtipite depromptam hîc pariter juxtà preſcriptum ordinem exponere, haud omittam.

Jure igitur Patrio attento, ejuſquè municipalibus inſpectis Sanctionibus, recens aggredimur certamen,
1 ſubtiliſſimam profectò diſcutientes theſim: utrum præfati patrueles fratres, Joſeph nimirùm junior, qui omnium nomine hùc ſe contulit, aliiq; Bergomi, degentes, tanquàm deſcẽdentes ex dicto quondam Petro Frãciſco Fraſſone, ex uno tantùm latere conjuncto dicto Carolo ſeniori, de cujus filii, abſque liberis, & ab inteſtato defuncti (ut annuimus) agitur ſucceſſione, excludi debeant per iſtos amitinos fratres, veluti deſcendentes ex ſorore, utrinque conjuncta, ex eo potiſſimùm, quia Parthenopeæ Conſuetudinis diſpoſitio, ad Juris communis differentiam, præſcripta ſolũ invenitur favore fratris conſanguinei, ità annuente *Napodano in Conſuet. ſi quis, vel ſi qua*, præcipuè *nu.* 175. non autem deſcendentium ex ipſo, quemadmodùm ſe extendit
2 apertis verbis ad deſcendentes etiam ex fratribus, eodem conjunctis ſanguine, ut ait *Napod. loc. cit.* Aut verò ſimul concurrentes æquis admittantur portionibus, unà cum fratribus prędictis amitinis, tanquàm in æquali gradu proximis defuncto, minimè obſtante fortioris conjunctionis ligamine; Etſi integram dicti Caroli junioris hæreditatem eis dubio procul ſpectare, & ſpectaviſſe, decerni, neſcio qua ratione ſupponant, dato quod ſuccedere poſſent.

Nos autem, jura tuendo amitinorum

ſratrum, deſcendentium ex ſorore utrinq; conjuncta, omni quippè verborum ſuco omiſſo, nè tam rudi, ac odioſo multiloquio Ampliſſimis Senatoribus moleſtiam afferamus, hæc duo laconicè pro viribus expendere, conabimur.

Primum namque, Præſtãtiſſimi Patres, illud erit obſervandum, nimirum, vinculi duplicitatem omninò obſtare
3 dictis deſcendentibus ex Petro Fraſſone, fratre conſanguineo dictę Catharinæ, utroque (ut diximus) latere conjunctæ præfato Carolo ſeniori, de cujus filii, Caroli nempè junioris,
4 controvertitur ſucceſſione, vigore Conſuetudinis, ob liberorum defectum, proximioribus addicta agnatis, & cognatis ex ea linea, undè bona obveniſſe conſtat, juxtà dogmata *Conſuetud Si quis, vel ſi qua, ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſt.* ubi, quemadmodum etiam apud antiquanum Cõſuetudinum interpretẽ, nempè *Napodan.* ac cęteros *Addentes ibid.* nulla de vinculi duplicitate fit mentio, nec ejus vis aliquo modo ibi reſtricta
5 invenitur; Dùm quolibet jure attẽto vulgare nimis ſit illud apud Juriſperitos adagium, quòd duo vincula magis ligant; eò fortiùs ubi contrarium non eſt expreſsè diſpoſitum ex particulari ſtatuto, aut Conſuetudinarii juris præſcripto, ut apertè nimis demonſtrabimus infra.

Secundum verò, quamvis daretur etiã, quòd iſti fratres patrueles deſcende-
6 rent ex fratre utrinque conjuncto: & quatenùs Dominis de Luca non opitulabitur prima ex premiſſis concluſio (quod prorſus negatur, cum ullo ſpeciali jure oppoſitum ſubſtineri queat,) ſaltim concurrere ęqua poterunt lance, ut clarè arguitur ex verbis ipſius *Napodani loc.cit.in gloſ. parentum num.* 303. *fol. mihi* 159. ibiq; ex aliis *Adden.* communiter, deductis tamen antè partem maternis dotibus, & bonis nonnullis, eorum Matris favore renunciatis, per alias ſorores Moniales, in reliquo nimirùm bonorũ, prædicto juniori Carolo obventorum ex ſucceſſione communis
7 ſtipitis, tanquàm in quarto conſanguinitatis gradu exiſtentes, ſecundũ Romanorum Juris regulas, deſcriptas *in l. Juriſconſulti*, §. *quarto gradu, ff. de gradib. affin.*

Et proindè in capita omnes admitti debere, tàm patrueles, quàm amitinos fratres, concludendum videtur, nulla quidem ſexus admiſſa differentia, ut *in l. maximum vitium, C. de liber. præt.§.cæterum, de legit. agn. ſucceſſ.* niſi inter ſorores, & fratres utrinque conjunctos tantùm, & conſanguineos pariter, qui eas, attenta *Conſuetud. Si moriatur, cum Concordan.* de paragio dotare tenentur. Eò magis, quia *Napod.in d Conſuetud. Si quis, vel ſi qua d. num.* 175. excitans quęſtionem de ſucceſſione bonorum, quę proximioribus defertur: an nimirum cenſeatur correctum jus commune, quo adempta eſt differentia agnationis, & cognationis, ut omnes admittantur, hæc verba pronunciat: *Item quid ſit in bonis à defuncto quæſitis? Reſpondeo videtur ex hoc ſigno univerſali, quòd ſuccedant proximiores ex parte patris, & in hoc videtur corrigi jus commune, à quo ſublata eſt differentia agnationis, & cognationis in bonis à defuncto quæſitis; ſed dic non corrigi totaliter. Nã poſſunt eſſe proximiores ex parte patris, & eſſe cognati ut ſupra dixi proxima gloſ. & ſic nõ curatur hic de agnatione, & cognatione. Corrigitur tamen in caſu, quo defunctus habet fratrem conſanguineum, & fratrem uterinum* Ex quibus ſanè verbis deducitur clarè, quòad alios collatera-
8 les ulterioris gradus non eſſe correctum jus commune, nec etiam agnationis, aut cognationis inſpecta qualitate, juxtà placitum nempè Juſtiniani, qui agnationis, cognationiſvè jura confudit, in eius *Novella* 118. *in Authent. itàque, C. comm. de ſucceſſ.*

Auth.

Auth. poſt fratres, fratrumq; filios, & *Auth. ceſſante, C. de legit. hæred.* ut teſtatur *Napod. loc. proximè cit.* cum *DD.* utrobique, idem communi ore atteſtantibus, quos, ut brevitati conſulam, libentèr prætereo; dum id, quod circà agnationem, cognationemq; apud omnes Juriſprudentes, juxtà antiquarum legum Sanctionem, pro indubitato procedit, nec etiam attenta hujus Civitatis Conſuetudine correctum reperiri, hìc tãtùm oſtendere, operæ pretium exiſtimamus; nec non agnationis ſcilicet, cognationiſvè qualitatem diverſimodè conſiderari minimè poſſe, ſed in utraque æquale jus, etiam attentis noſtris municipalibus Sanctionibus, ac quolibet alio particulari Statuto, conſiderandum eſſe, infra apertè demonſtrabimus.

CONTROVERSIA II.

Vinculi duplicitas, quæ de Jure municipali hujus Civitatis non attenditur, favore tantùm fratris conſanguinei, & uterini, an benè locum ſibi vindicet in ſucceſſione collateralium ulterioris gradus?

SUMMARIUM.

1 *Duplicitas vinculi in ſucceſſionibus ultra fratres conſanguineos, & uterinos, an extendatur etiam ad fratres patrueles, & amitinos; & quid de jure noſtro municipali?*

2 *Frater utrinque conjunctus in bonis maternis ſuccedit ſimul cum uterino, ad paterna verò concurrit cum conſanguineo tantùm, noſtro municipali jure attento.*

3 *Duplicitas vinculi, patrio jure inſpecto, non operatur excluſionem fratris conſanguinei, concurrentis cum fratre utrinque conjuncto ad alterius fratris ſucceſſionem, prout de jure communi, quia uterque tenetur dotare ſorores.*

4 *Sed hæc limitatur concluſio in deſcendentibus ex dicto fratre conſanguineo, & num. 24.*

5 *Conſuetudo tanquam correctoria aliarum legum, non extenditur, niſi ad caſum, de quo tantum loquitur; cum ſit ſtricti juris.*

6 *Caſus à Conſuetudine, vel Statuto omiſſus ſub antiqui juris diſpoſitione remanet.*

7 *Conſuetudines eo modò ſunt intelligendæ, quo minus lædant jus commune.*

8 Conſuetudo ſed ſi morienti, *ſi tantùm loquitur favore fratris conſanguinei, non debet propterea extendi ad eius deſcendentes, & n. 9.*

10 Conſuetudinum, *quæ reperiuntur* ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſt. *diſpoſitio recenſetur, & n. 11. 12. & 14.*

15 *Verbum* fratres, *ſimpliciter prolatum, non complectitur fratres conſobrinos, patrueles, & amitinos.*

16 *Fratrum appellatione, rigoroſè, illi tantũ continentur, qui ex utroque, vel altero parente propagantur, ut ſunt germani, conſanguinei, & uterini, & n. 17. & 18.*

19 *Fratres patrueles dicuntur, qui duobus ex fratribus: Conſobrini, qui ex duobus ſororibus: & Amitini, qui ex fratre, & ſorore originem trahunt.*

20 *Fratres vigore* Conſuetudinis: Sed ſi morienti, §. quod autem, *ſuccedunt, etiam in ulteriori gradu exiſtentes, & n. 13.*

21 *Fratres patrueles, & cæteri ſimiles ſimpliciter non dicuntur fratres.*

22 *Nec præfati, fratrum appellatione continentur, in Statutis, nec quò ad jus noſtrum municipale, & n. 24. & 26.*

23 *Subingreſſionis gaudẽt privilegio ſecundum noſtras Conſuetudines,* etiam

etiam deſcendentes ex fratribus patruelibus, & conſobrinis.

25 *Juris Romani regula, quòad vinculi duplicitatem, ejuſque prælationem in ſucceſſionibus, non reperitur correcta per noſtras Conſuetudines, niſi in fratribus tantùm conſanguineo, & uterino, concurrentibus cum utrinque conjunctis ad alterius præmortui fratris ſucceſſionem.*

27 *Conſuetudo quatenus loquitur, eatenus diſponit.*

ARGVMENTVM.

Jure noſtro Municipali inſpecto, vinculi duplicitas, quæ minimè attenditur favore tantùm fratris conſanguinei, & uterini, quod locum quidem ſibi vindicet in ſucceſſione aliorum collateralium ulterioris gradus, cum contrarium quòad patrueles, & amitinos fratres ex parthenopæis Conſuetudinibus non inveniatur diſpoſitum, dilucidè oſtenditur, ac nonnullis ſolidiſſimis tandem comprobatur rationibus.

QVæ ſupra diſcutiendâ propoſuimus; libenti animo ut aggrediamur, rationũ lumini equidem obviam ire, ſimul oportet; Et pri-
1 mò quòad primum, de vinculi ſcillicet duplicitate, quòd ejus vis extendatur etiam de jure noſtro municipali in collateralium ſucceſſione, non ſine validiſſimis argumentis, eſt aſſerendum.

Nam licet in uno ſolùm caſu particulari, nempè conſanguinei fratris favore, coarctetur per *Conſuetud.* exordientem, *Sed ſi morienti*: & ex noſtratum interpretatione ſit etiam reſtricta hęc vis duplicitatis vinculi, attento ejuſdem Conſuetudinis intel-
2 lectu, in beneficium fratris uterini, ut iſte nimirùm ad bona, quæ ex materna obvenerunt linea, ille verò ad facultates, ex linea paterna obventas, unà ſimul cum utrinque conjuncto, in ſucceſſione alterius prædefuncti fratris, utroque paritèr conjuncti ſanguine, ſuccedere debeat, cum onere tamen dotandi ſorores conſanguineas, & utrinque conjunctas de paragio, quemadmodum clarè nimis cernitur ex verbis Anteſignani Conſuetudinum Interpretis *in d. Conſuetud. Si quis, vel ſi qua, ſub nu.* 241. *verſic. ſed pone*, ibiq; cæteri videndi *Addentes*, cum omnibus Conſuetudiniſtis, per nos congeſtis *contr.* 10. *per*
3 *tot. In primo controverſ. vol.* ex quibus ſtatutum cõperitur, vinculi duplicitatem, patrio jure inſpecto, non operari excluſionem fratris conſanguinei, proùt de jure communi, quãdo ad fratris ſucceſſionem concurrit ipſe, cum aliis fratribus utrinque cõjunctis, ſed æqualiter tunc omnes ſuccedere, propter æquale onus, quod habent dotandi ſorores de paragio, ſecundùm diſpoſitionem *dict. Conſuetud Sed ſi morienti, circa fin.* Ibi enim hæc formalia leguntur verba: *Itâ quod ſi inter ipſos nepotes, & pronepotes, & deinceps fratrum præmortuorum ſint fœminæ, quæ habeant fratres conſanguineos, ipſæ mulieres à præmiſſa ſucceſſione excluduntur, cũ fratres ipſas habeant maritare, ut ſuperius dictum eſt.*

4 Nihilominus, ultra præfatos fratres conſanguineos, & uterinos, hæc vinculi duplicitas minimè coarctari poſſe videtur, ſed ut debeat extendi, nempe quòad alios collaterales ulterioris gradus, ut ſunt patrueles, & amitini fratres, de quibus hic agitur. Si hoc enim onus dotandi ſorores, ut ſupra diximus, non habent deſcendentes ex fratribus conſanguineis, ſivè alii ulterioris gradus collaterales, nec etiam eorum favore extendi debet hujus Conſuetudinis diſpoſitio,

quòad

quòad vinculum ſcilicèt fortioris cō- junctionis, eò magis, quia de ipſis non loquitur.

Conſuetudo enim,tanquàm correctoria
5 juris communis, non extenditur, nec ſuum impartiri poteſt officium, niſi in caſu, de quo tantùm loquitur, & minimè in aliis non expreſſis,quia eſt ſtricto modo intelligenda, & ſolùm in caſu proprio locum habet, vulgatis nimis juribus. Caſus namque à
6 Conſuetudine, vel Statuto omiſſus, neceſſariò remanere debet ſub antiqui juris diſpoſitione, *text.* eſt in valdè decantata *l.præcipimus*, ibi: *Quicquid hac nova lege non invenitur expreſſum, id veterum legum, conſtitutionumque regulis, omnes relictum intelligere debent*, *C. de appellat. l. commodiſſimè. ff. de lib. & poſth. l. 1. §. ſin autem deficientis*, *C de cad. coll. Ann. all.* 70. *num.* 42. & 117. *nu.* 6. *de Franch. deciſ.* 11. & 71. *num.* 10. 378. *num.* 3. & 640. *num.* 9. *Capyc. Latr. conſult.* 155. *num.* 55. cum aliis ex noſtratibus, qui communitèr
7 aſſeverant, Conſuetudines eo modo eſſe intelligendas, quo minùs lædant jus commune, à quo declarationem recipiunt per ea, quæ allegat *Grammat. deciſ.* 92. *num.* 7. & 9. Sed præſens caſus,ut ſcilicèt duplicitas vinculi non attendatur per noſtras Conſuetudines, non reperitur proviſus, niſi tantùm favore fratris conſanguinei, ratione oneris, quod habet dotandi ſorores de bonis, ex linea paterna
8 obventis; Ergò non poteſt ultrà extendi, ſicque nec etiam ad deſcendētes ex dicto fratre, unico ex latere conjuncto, quibus omninò in patruelium fratrum ſucceſſionibus præferri debere deſcendentes ex fratribus,aut ſororibus utrinque conjunctis,ob vinculi duplicitatem, concludendum,fas erit.Quod etſi noſtri Pragmatici nullibi obſervaverint, ità tamen præfatæ *Conſuetud. Sed ſi morienti* proviſio, eò fortiùs eſt intelligenda, ut procedat tantùm favore fratris conſanguinei, cujus favore loquuta fuit, & non deſcendentium ex eo, quos cùm nec expreſsè, nec tacitè compræhendere videatur, eos propterea ſub juris cōmunis diſpoſitione penitùs reliquiſſe, cenſetur, in caſu præſertim, quo ſuccedere velint cum deſcendentibus ex fratre utrinque conjuncto ad fratris patruelis ſucceſſionem, majoritate nempè vinculi quòad ipſos attenta.

Nec dici unquam poterit, noſtri muni-
9 cipalis juris Compilatores, dùm generaliter hoc uſi fuere verbo *Fratres in d. Conſuetud. Sed ſi morienti*, loquutos fuiſſe idcircò de fratribus, & eorum deſcendentibus, abſq; diſtinctione,nullaquè admiſſa vinculi duplicitate,proùt *in Conſuetud.anteced. Si quis, vel ſi qua*, indifferentèr etiam dixerunt de proximioribus agnatis, & cognatis,maſculos, eorūq; deſcendentes, fœminis, & deſcendentibus ex eis, ſemper præferendo, bonorum tātùm diſtinctione ibi admiſſa, ultrà dotationis onus, quod illis tribuit *Conſuetudo, Si moriatur*,quę prima inter omnes ſe offert in fœminarum excluſionem.

Nàm facilis quidem ſuppoſitis erit re-
10 ſponſio; Quia ſi agatur de *d.Conſuetud. Si moriatur*, & aliud ibi diſpoſitum non reperitur, niſi quòd deſcēdentes, quorum eſt prima ſucceſſionis cauſa,aſcendentibus in ſtirpes ſuccedant, cum onere tamen dotandi ſorores, & amitas ſecundùm paragium,& facultates,quas autem,ſi tēpore præfinito, hoc eſt poſt ſexdecim annos maritare diſtuliſſent, ipſæ fœminæ maſculiarentur, & in virilem unà cum maſculis ſuccederent,proùt habetur *in ſeqq.* §. *eas autem*, & §. *idem juris*,vbi *Napodan.* Alijq;paſſim affirmant.Vnde clarè infertur,deſcēdentes ex maſculis, in tantùm fœminis,earumque filiis præferri, in quantùm dotandi illas, habēt etiam onus, nec alitèr, aut alia ratione, cum hic verus apud noſtrates,& germanus ſit hujus Conſuetudinis intellectus,pro-
ùt

Digitized by Google

ùt fatetur *Napodan. ibid.* cum cæteris Addentibus.

Si autem loquatur *de Conſuetud. Si*
11 *quis,vel ſi qua*, & ibi quia ſolùm proviſum invenitur, quòd moriente aliquo inteſtato, liberis legitimis, & naturalibus non extantibus, ipſi defuncto ſuccedant tranſverſales, & in eorum ſucceſſione attendatur linea, à qua bona obvenerunt, ut ſcilicèt in bonis paternis, ſiù ex paterna linea proventis, proximiores ex parte patris: in bonis verò a matre,& ex materna obventis linea, proximiores ex parte matris ſuccedant. Ius propterea commune, quo ultrà gradus proximitatem, vinculi duplicitas inter ſuccedentes etiam attendi debet, minimè correctum videtur, ut conſideranti clariùs patet; ſed tantùm reſpicitur (ut ſæpè repetitum eſt) linea, à qua bona obvenerunt, ut ad illam nimirùm ipſa redire debeant, undè exierunt.

Verùm, ſi ulteriùs aliam inſpiciamus
12 *Conſuetud. incip. Sed ſi morienti*, quæ eſt ultima *ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſt* & ex illius diſpoſitione, quia introductum reperitur, quòd defuncto tranſverſali ab inteſtato, fratres, & deſcendentes ex alio fratre præmortuo ſuccedant æqualitèr in ſtirpes, excluſis fœminis a fratribus conſanguineis, qui etiam ipſas de paragio dotare tenentur, ubi eſt videndus *Napodan. cum aliis*: in eo caſu particulari (ut diximus) eſt intelligēda, nec extendi debet ad reliquos fratres patrueles, & amitinos, ſivè conſobrinos, inter quos deſcendentes ex utrinque conjunctis ſanè præferri debent cæteris, qui præmortui fratris conſanguinei ſunt filii, & quibus vinculi duplicitas verè obſtabit in concurſu cum iſtis, quamvis æquali in gradu exiſtētibus, dùm contrarium nō fuerit diſpoſitum, ad juris communis correctionem, ex traditis per *Conſil. de Georg. alleg.* 25.

13 Reſpondendum denique poſtremæ remaneret obiectioni, ſi quam facere auderent Adverſarii, ejuſdem *text.* ſuffulti authoritate, *Conſuetud Sed ſi morienti,in* §. *quod autem*; ibi enim legitur: *Quod autem dictum eſt de fratribus, nepotibus, pronepotibus fratrum præmortuorum, & deinceps; eis non extantibus,intelligendū eſt de aliis in ulterioribus gradibus exiſtentibus,vel agnatis,vel cognatis.* Quibus ex verbis colligi poteſt, proùt veriſſimum eſt, ſub eadem Conſuetudinum diſpoſitione comprehendi, non tantùm fratres utroque, vel uno latere conjunctos, qui fratrum continentur appellatione, *l. Juriſconſultus*, §. *frater quoque*, *ff. de grad* ſed etiam alios ulterioris gradus, videlicèt patrueles, amitinos, aut conſobrinos; Et propterea inter eos, etiam ſubiungendum videtur, nullam eſſe admittendam vinculi duplicitatem, proùt nec minùs gradus attenditur majoritas, ſed ſolùm ſexus ſervari debeat prærogativa, ut in cæteris *Cōſuetud.* præcedentibus, quòad alios fratres primi ordinis, clarè animadvertitur.

At meliùs perlegendo dictum §. *quod autem*, experti ſumus, noſtræ potiùs favere ſententiæ, quàm adverſari; ideoque pro nobis potiùs eſſe allegādum, ad prædictorum confirmationem, & minimè parti adverſę prodeſſe, non inconſultò arbitramur.

Si etenim hujus §. *quod autem*, enixè perpendatur intellectus, ſecundùm *Napodani* præſertim, & aliorum pla-
14 citum, apertè conſtabit, ſtatuentium fuiſſe mentem, juxtà monitum *Cai, in l. . ff. de orig. jur.* tollendi ſcilicèt ambiguitatem, quæ oriri poterat ex iſto verbo *Fratres*; Quod verbum
15 ſimplicitèr prolatum, in hac rigoroſa Conſuetudinis materia, non complectitur, niſi illos, qui ex utroque, vel altero parente propagantur, ut
16 *in d. l. Juriſconſ.* §. *frater*, ibi: *Frater quoque per utrumque parentem accipitur, id eſt, aut per matrem tantùm,*

tùm, aut per patrem tantùm, *aut*
per utrumque, ideſt ex utroq;eorum
parente, ff. de grad & *ex Napod. loc.*
*cit. num.*285. qui quotiès ex utroq;
17 parente procreantur, germani di-
cuntur, ut *in* §. 2. *Inſtit. de ſucc. agn.*
ſi ex eodem tantùm patre ſint geni-
ti, conſanguinei vocantur, ut *in l.* 1. §.
conſanguineus, *ff. de ſuis*, & *legit.*
cum ſimil. & ſi ex eadem tantùm
18 matre procedant, uterini appellan-
tur, ut omnibus eſt notum *ex Auth.*
de conſang. & *uter. fratrib.* §. *poſt*
matrem verò, de quibus loquitur *d.*
Conſuetudo, Sed ſi morienti, antè *d.*
§. *quod autem*, ubi continentur alii,
in ulterioribus gradibus politi: pro-
19 ùt ſunt fratres patrueles, qui, duo-
bus ex fratribus, originem trahunt,
d. l. Iuriſconſult. §. *eodem gradu, ff.*
de grad. vel conſobrini, qui ex dua-
bus propagantur ſororibus, *l.* 1. §. 4.
& *ult. ff. eod. tit.* ſivè amitini, qui ex
fratre, & ſorore derivant, §. 4. *Inſtit.*
de grad. cogn. & §. 1. *Inſtitut. de leg.*
agn. ſucceſſ. cum ſimilibus.
Fuit ergò Conſuetudinum Compila-
torum mens, ut deficientibus fratri-
bus, & deſcendentibus ex eis in infi-
20 nitum, qui ſuccedunt virtute *d. Con-*
ſuetud. Sed ſi morienti, ex ſupradi-
ctis, tali caſu admittantur cæteri in
ulteriori gradu exiſtentes, qui pari-
tèr agnati, & cognati dicuntur, pro-
ùt ſunt fratres patrueles, conſobri-
21 ni, & amitini; Quemadmodùm
more ſolito interpretatus fuit noſter
Auriga *Napod. ibid. num.* 286. ut ſci-
licèt illi (qui ſimplicitèr non dicun-
tur fratres, ſed cum adiectione, &
per quandam extenſionem, qua in
Statutis nemo utitur, ut tradunt
22 *Bart. in l. Lucius*, §. *quæſitum*, *ff.*
de leg. 3. & *Bald. in l. jubemus*, §. *fin.*
C. ad Senat. Conſ. Trebell.) noſtris
Conſuetudinibus inſpectis, etſi lon-
giori gradu diſtent inter ſe, quàm
fratres utrinque conjuncti, conſan-
guinei, & uterini, de quorum ſucceſ-
ſione differitur in dictis *Conſuetud.*
Si moriatur, & *Sed ſi morienti*, ad
inteſtatas tamen ſucceſſiones admit-
tantur, unà ſimul etiam cum deſcē-
dentibus ex eiſdem fratribus patrue-
libus, & conſobrinis, ſi qui eſſent, ſub-
ingreſſionis videl. privilegio, quod,
præter hos caſus, locum ultra non
habere, ejuſque robur præſcribi, te-
ſtatur *eod. loc. Napod. num.* 289. &
nos tradidimus *controverſ.* 2. *lib.* 1.
ex Præſ. de Franch. deciſ. 24. quem
ſectantur *Reg. Rovit. conſ.* 23. *nu.* 2.
Reg. de Ponte conſ. 39. *num.* 17. *tom.* 1.
Reg. Capyc. Latr. conſult. 61. *Reg.*
de Marin. tom. 2. *reſolut. jur. cap.*
216. *ſub num.* 9. *Montan. controv.*
5. *num.* 3. *Thor. in compend. deciſ.*
part. 3. *lib.* 3. *verb. ſubingreſſio*, alii-
que *Addent. ad Præſ. de Franch. in*
23 *d. deciſ.* 24. & 157. Nam appella-
tione fratrum in Statutis, fratres pri-
mi ordinis continentur; reliqui verò
in ulteriori gradu conſtituti non ve-
niunt, ſecundùm *Bart.* & *Bald.* ubi
ſupra, *Angel. in l.* 1 *ff. de inoffic. teſt.*
Paul. de Caſtr. in l. tres fratres ff. de
pact. Alex. in l. ſi dotali, ff. ſol. matr.
& *conſ.* 239. *vol.* 2. *cum Iaſ. conſ.* 205.
vol. 2. Idcircò ſi Conſuetudines no-
ſtræ non expreſſiſſent, eandem ſuc-
ceſſionem etiam extendi ad dictos
fratres, in ulteriori gradu exiſtentes,
& ad eorum filios jure ſubingreſſio-
nis, per interpretationem extendi
nunquàm poterat.
Verùm in eodem §. *quod autem* mini-
24 mè invenitur diſpoſitum, ut quem-
admodùm iſti ulterioris gradus col-
laterales, qui ſunt fratres conſobrini,
patrueles, & amitini, iure conſuetu-
dinario ſuccedunt, eorumque de-
ſcendentes pariter jure ſubingreſſio-
nis admittuntur; ità etiam ſuccede-
re deberent, nulla attenta inter eos
vinculi duplicitate, prout apertis ver-
bis fuit expreſſum *in anteced. Con-*
ſuetud. Sed ſi morienti, favore tan-
tùm fratris uno ex latere conjuncti,
eidem ſolito iniuncto onere, dotandi
fœminas de paragio, ut eſt dictum.

B Quam-

Google

Quamobrem, ſi municipalibus inſpe-
ctis moribus, ſecundùm prudentum
25 interpretationem, & noſtratum in-
tellectum; Iuris Romani regulæ, quo-
ad vinculi duplicitatem, eiuſque prę-
lationem in ſucceſſionibus, haud
corriguntur, niſi in fratribus, tantùm
conſanguineo, & uterino, concurren-
tibus cum utrinque coniunctis ad al-
terius præmortui fratris ſucceſſio-
nem, ut eorum reſpectu hæc vincu-
li duplicitas non attendatur, ſed ſo-
lummodò bonorum admittatur di-
ſtinctio, & inſpiciatur linea, undè ſci-
licet illa exierunt, ut ad eandem re-
deant; proùt teſtantur poſt *Napod.
dict. num.241. ibid. Anton. de Alex.
Io: Angel. Piſanell. Anton. Capyc. &
Lell. Caput. in Conſuetudin. ſi mo-
riatur. part. 1. §. 5. num. 12. Præſ. de
Franch. deciſ. 93. num. 7. deciſ. 99.
& 619. Molfeſ. tom. 1. ſui com-
ment. ad conſuet. part. 4. quæſt. 39. &
quæſt. 45. num. 29. Provenzal. obſer-
vat. 7. ad dict. conſuetud. Si quis, vel
ſi qua, Reg. de Marin. lib. 1. var. re-
ſol. cap. 70. num. 7.* ubi *Rodoer. Reg.
Capyc. Latr. deciſ. 61. nu. 4. Hodier.
ad Surd. dec. 239. num. 12. Montan.
contr. 1. num. 28. Thor. in compend.
deciſ. tom. 1. verb. frater conſangui-
neus: & eod. loc. utrinque coniunctus*:
imò in terminis ſimilis ſtatuti poſt
Alciat. reſponſ. 37. lib. 2. docet etiam
*Fontanell. de pact. nuptial. concl. 5.
gloſſ. 3. num. 21.* ea præcipua ratione,
quia per iſtas Conſuetudines fratres
prędicti judicantur in ęquali conſan-
guinitatis gradu, & ex ſpeciali pręſcri-
pto, in eis vinculi duplicitas locum ſi-
bi non vindicat. Quomodò ergo dici
poteſt, niſi perperā, & gratis aſſeratur,
eandē Iuris communis correctionem
procedere in patruelibus conſobrinis,
& amitinis, qui fratrū non continen-
26 tur appellatione (ut diximus) & quo-
tièstantùm fratribus uno ex latere
coniunctis, onere adiuncto dotandi
ſorores, hoc conceſſit privilegium
27 Conſuetudo, cuius diſpoſitio, uti
correctoria aliorum Jurium, quòd
nequeat idcircò extendi de caſu ad
caſum, nec de perſona ad perſonam,
l. ſi unus, §. ante omnia, ff. de pact. &
cùm ſit ſtricti juris, odioſam itaque
non debeat recipere interpretatio-
nem, non adeſt, qui neſciat; dùm
quatenùs loquitur, catenùs diſponit,
juxtà monitum *Napodani, in d. Con-
ſuetud. Si quis, vel ſi qua, verſ. præ-
tereà, num. 182. & in Conſuetud* Fi-
*liusfamilias, num. 8. verſ. quia eſ-
ſet extendere legem municipalem.
Præſ. de Franch. deciſ. 489. num. 8.
Conſil. Minad. in Conſtit. In aliqui-
bus, verb. filiarum, num. 9. Reg. de
Marin. tom. 2. reſol. jur. cap. 205.
num. 10. & Conſil. Petra rit. 1. num.
54. circà fin.* Et hæc quòad princi-
palem articulum ſatis ſint dicta; ut
ad ſecundam propoſitæ quæſtionis
partem tranſitum faciamus.

CONTROVERSIA III.

Fratres Patrueles, Conſobrini, & amitini, ſi ſint in concurſu, quomodo, noſtris Conſuetudinibus attentis, alteri defuncto ab inteſtato eorum fratri, in ęquali olim gradu exiſtenti, ſuccedere debeant?

SVMMARIVM.

1 F*Ratres patrueles, ſuccedere an de-
beant, abſque ſexus differentia,
& admitti æqualitèr ad alterius
prædefuncti fratris patruelis, &
amitini ſucceſſionem?*

2 *Conſuetudines Neapolis quando fę-
minas propter maſculos excludāt?
& num. 3.*

4 *Bonorum conſervatio in familia
non inſpicitur per noſtras Conſue-
tudines, niſi favore maſculorum
tantùm, & illorum ſcilicet qui
pri-*

Digitized by Google

primi ſunt ordinis, ac deſcendentium ex eis.

5 Agnatos inter, & cognatos confuſim procedit gradus prærogativa. Ita, etiam de jure Conſuetudinario, & num: 6. Nàm agnationis, & cognationis qualitas diverſimodè non conſideratur, & n. 20.

7 Frater cõſanguineus excludit uterinum in ſucceſſione fratris utrinque conjuncti, ſecundùm Conſuetudines Neapolis.

8 Fæminæ faciunt partes, earumquè cedunt portiones in beneficiũ tantùm fratrum utrinq; conjunctorũ, conſanguineorumq; qui eas dotare tenentur, non autem favore fratrum uterinorum, qui hoc non habent onus, attentis noſtris Conſuetudinibus. & num. 9.

10 Soror uterina, etiam ex noſtro jure municipali, unà ſimul cum fratre admittitur, tàm ad ſucceſſionem alterius fratris, quàm ad portionem, communi matri obventam ex ſucceſſione ejus filii, qui cum dicto fratre ſuperſtite erat utrinque conjuntus, & num. 11.

12 Maſculorum prælatio non conſideratur per noſtras Conſuetudines, niſi quando ſuperſunt defuncti fratres, filii, vel deſcendentes ex fratribus; Nàm extra prædictos nulla adeſt Conſuetudo, ex qua fæmina excludatur.

13 Conſuetudines, quæ fæminas excludunt, maſculis exiſtentibus, loquũtur cum qualitate dotationis; Sicque de illis, quæ ex ipſis maſculis dotari debent de paragio.

14 Conſuetudo Neapolis excludens ſorores, quia ipſas dotare tenentur fratres, eſt neceſſariò intelligẽda, quòad fratres utrinque conjunctos, & conſanguineos: non autem quòad uterinos, cæteroſq; ulterioris gradus, qui hoc non gravantur onere.

15 Sexus prærogativa ſecundum noſtras Conſuetudines locum habet tantùm in fratribus utrinq; conjunctis, & conſanguineis, qui ſorores dotare tenentur: non autem in uterino, & in aliis ulterioris gradus, & num. 17. & 18. & antea num. 11.

16 Dotationis onere ceſſante, ceſſat fæminarum excluſio, & nu. 19. cum ſeqq.

21 Text. in l. avunculo, C. comm. de ſucceſſ. diſpoſitio quo caſu eſt correcta per noſtras Conſuetudines, oſtenditur. & num. 22.

23 Doctrina Napodani noſtri juris municipalis interpretis fuit ſemper apud omnes maximæ æſtimationis.

24 Gradus proximitas, & non ſexus qualitas conſideratur in ſucceſſione fratrum patruelium, tàm de jure communi, quàm conſuetudinario hujus Civitatis Neapolis.

25 Vinculum fortioris conjunctionis, & agnationis, cognationiſve qualitas confuſa reperitur quòad fratres patrueles per noſtras Conſuetudines, & ſic inter eos non conſiderari debet ſexus diſparitas.

26 Vinculum fortioris conjunctionis quid operetur in ſucceſſione, oſtenditur.

27 Diſputationis concluſio, & articuli propoſiti eventus deſcribitur.

28 D. Joſeph Valletta adverſarius in cauſa pro meritis laudatur.

29 D. Petrus de Fuſco Reg. Conſiliar. ac noſtræ tempeſtatis eximius cauſarum patronus commendatur.

ARGVMENTVM.

Patrueles inter, & Amitinos, aut Conſobrinos fratres ſucceſſio ab inteſtato, qualiter regulari debeat, ſecundũ noſtras Conſuetudines, enixè expenditur. Immò, illos ſuccedere abſque ſexus differentia, nulla ſcilicet habita ratione, ſi ſint maſculi ex una, ac fœminæ ex altera parte: omneſque admitti pro æquali parte, & portione,

ad alterius fratris patruelis, vel ami-
tini ſucceſſionem , nonnullis rationi-
bus, authoritatibus , & noſtri Supre-
mi Senatus judicaturis,fundatur, at-
que communi noſtratum ſenten-
tia comprobatur.

1 PRomiſſa, ut plenè ſer-
ventur , æque ac mei
muneris partes, ut om-
ninò adimpleantur, no-
ſtræ principiò propoſitæ
diſputationis ad ſecundum devenia-
mus caput , oportet : ſcilicet , eſto
quòd inter pręfatos patrueles,& ami-
tinos,ſeù conſobrinos fratres, vinculi
nequeat conſiderari duplicitas , nec
de illa altercari (quod non verifica-
tur in caſu noſtro, quo clarè conſtat,
alios de quibus agitur , deſcendere
ex fratre conſanguineo , alios verò
ex ſorore utrinque conjuncta) nùm
ſuccedere debeant illi, abſque ſexus
differētia,nullo ſcilicet habito reſpe-
ctu, ſi ſint maſculi ex una, aut ſęmi-
næ ex alia parte , ſivè deſcendant ex
maſculo, ſivè ex ſęmina,omneſq;ad-
mitti pro æquali parte , & portione,
ad alterius prædefuncti fratris pa-
truelis , vel amitini ſucceſſionem ab
inteſtato?Quia nonnullis noſtri Su-
premi Senatus judicaturis, & com-
munibus noſtratum ſententiis , quæ-
libet inanis contentio,quæ antea ori-
ri poterat in præfato articulo , quem
penitùs ſub juris communis dogma-
te reliquit etiam Conſuetudo , ad
præſens ſopita inſpicitur , levis idcir-
cò labor, atque facilis ad præſcrutā-
dam hujus quæſtionis veritatem,erit
profectò indagatio ; dùm res , iàm
omni opinionum penè diſcrimine ſo-
lutas, exarare tandem ſortiti ſumus.
Communis namque intellectus , & ve-
2 rior Juris Conſultis Parthenopæis
fuit ſemper viſa hęc decantata apud
omnes concluſiò : ex noſtratum ſcil.
Conſuetudinum diſpoſitione,maſcu-
los tantùm, in primo ordine exiſten-
tes, & eorum deſcendentes in infini-
tum , ſęminis omninò præferri , ad
familiæ decus ſervandum , ejuſquè
inſpecto ſplendore , qui ſorores , &
amitas ſecundùm paragium dotare
tenentur , ut apertè colligitur ex *d.
Conſuetud. Si moriatur , aliiſq; ſe-
quent. ſub tit. de ſucceſſ. ab inteſt.*
3 ubi *Napod.* ac cęteri idem fatentur
Expoſitores . Verùm his deficienti-
bus, quibus hoc onus dotandi ſęmi-
nas eſt injunctum (ut eodem tem-
pore de incommodo experiantur , ſi
commodum ſentiant) reliqui proxi-
miores agnati , cognatiquè æquis
admittuntur portionibus ad inteſta-
tam defuncti ſucceſſionem , ſerva-
ta forma *dict. Conſuetud. Si quis,vel
ſi qua*, nulla ſexus admiſſa differen-
tia, ſed diſtinctione tantùm bonorū ,
ut illa in eandem ſcilicet redeant li-
neam,à qua exierunt,& attenta gra-
dus proximitate; niſi adſint, qui ſub-
ingreſſionis iure ſuccedere poſſint ,
ex diſpoſitione *dict. Conſuetud. Sed
ſi morienti*, *& ſeq.* §. *quod autem.*
Ita unanimitèr , huic inhærentes ſen-
tentiæ , omnes dixere Pragmatici ,
4 ſemperq; apud eos incontroverſum
fuit,ultrà præfatos maſculos,qui pri-
mi ſunt ordinis , eorumquè deſcen-
dentes,quibus ſtantibus, fœminæ ex-
cluduntur,Conſuetudines huius Ci-
vitatis minimè inſpexiſſe familiæ
conſervationem (licèt contrarium
ex aliis Statùtis , & fideicommiſſorū
exemplo,quæ bonorum conſervatio-
nem in familia prorſus decernunt ,
perperàm iudicant Adverſarij) ſed
tantùm per ipſas fuiſſe proviſum ,
ut poſt filios maſculos , eorumquè
deſcendentes , à quibus fœminæ do-
tari debent,defuncti bona tranſeant
ad proximiores agnatos, & cognatos
illius lineæ,undè provenerunt,ſecun-
dùm tradita in propriis terminis per
Præſ. de Franch. deciſ. 157. *num.* 6.
& 149. *num.* 12. *verſic. nec valet*
dice-

dicere, quòd eadem ratio procedit,
conſervandorum .ſ. bonorum in fa-
milia, nàm ratio hæc non eſt expreſ-
ſa, nec ſaltim perpetua; & poſt eum
per *Conſil. Andr. de Georg. alleg.* 29.
30. *Reg. Rovit. conſ.* 74. *num.* 7. *&*
conſ. 100. *lib.* 1. *Molfeſ. part.* 4. *de*
ſucceſſ. ab inteſt. quæſt. 45. *à nu.* 48.
habito reſpectu ad huius *Conſuet. Si*
quis, vel ſi qua intellectum, iuxtà
5 *Napodani Gloſſ. num.* 137. ubi inter
agnatos iſtos, & cognatos confuſim
procedere gradus prærogativam, tra-
ditur, ut refert etiam optimus noſter
Conſuetudiniſta *Horat. Montan. in*
eius controverſ. 1. *num.* 31. *verſ. At-*
tamen adverte, quòd ex parte patris
poſſunt eſſe agnati, & cognati; & pau-
lò poſt ſubdit, ex mente *Napodani*,
6 quòd prærogativa gradus in eoſdem
agnatos, & cognatos ità procedat cō-
fuſim, ut cognatus proximioris gra-
dus præferatur agnato remotiori in
ſucceſſione bonorum, quæ obvene-
runt ex parte Patris; nàm quòad hoc
Ius commune haud corrigitur per
Conſuetudines, ſicut admonet *Na-*
7 *podan. ibid. num.* 175. ibi: *Nàm poſ-*
ſunt eſſe proximiores ex parte patris
& eſſe cognati, ut dixi ſupra proxi-
ma gloſ. & ſic non curatur hìc de
agnatione, & cognatione; corrigitur
tamen Ius commune in hoc caſu, quia
ſi defunctus habet fratrem conſan-
guineum, & uterinum de iure com-
muni in bonis defuncto quæſitis ſuc-
cedunt æqualitèr, ex Auth. itaq; ſed
de hoc iure municipali ſuccedit fra-
ter conſanguineus tantùm, quia eſt
proximus ex parte patris. Et idem
Napodan in ead. Conſuetud. nu. 168.
gloſſ. ex parte patris, fol. mihi 122.
verſic. ſed videtur, quòd non, nàm ex
parte patris poſſunt eſſe cognati, ut
ſunt &c. & meliùs *in anteced. num.*
147. *verſ. inter fratres amitinos, fol.*
verò 116.

Hìnc eſt, quod in bonis etiam maternis,
& in illorum ſucceſſione, attenta *Con-*
8 *ſuet. Si qua mulier*, fæminæ faciunt
partes, earumque portiones cedunt
in beneficium tantùm fratrum utro-
que coniunctorum latere, & conſan-
guineorum, non verò uterinorum
fratrum, qui ipſas ſorores uterinas (ut
ſuperiùs dictum eſt) de paragio do-
tare non tenentur. Commodum nā-
que iſtud ſucceſſionis conſuetudina-
riæ habet in ſe annexum onus mari-
tandi ſorores, cui non ſubjacent fra-
tres uterini, ut inquit *Napodan. in d.*
Conſuet. Si qua mulier, & expreſ-
ſiùs in ſæpè *alleg. Conſuet. Sed ſi mo-*
rienti, verb. cum fratres, verſ. Item
9 *nota num.* 284. *fol.* 115. ubi aſſerit,
utrinque conjunctum, & conſangui-
neum fratrem, tàm de Jure conſue-
tudinario, quàm communi teneri
ad dotem ſororis, non autem uteri-
num. Et ejus eſt aſſecla *Præſ. de*
Franch. deciſ. 26. *num.* 6. antè *Mol-*
feſ. in ſuo comment. par. 4. *quæſt.* 17.
num. 32. *& quæſt.* 41. *num.* 4. *Lel.*
Caput. ad Conſuetud. Si moriatur,
part. 1. §. 5. *num.* 8. *& ibid.* etiam eſt
videndus *Conſil. Provenzal. obſerv.*
12. *à n.* 27. *cum aliis per nos traditis*
controv. 11. *n.* 71. *& ſeq. lib.* 1. ubi de
iſtis fratribus, ex diverſis matrimo-
niis procreatis, latè diſſeritur, quo-
rum utrinque conjunctus, & conſan-
guineus, quòd propter dotationis
10 onus, ſemper, & in omnibus ſucceſ-
ſionibus ſorores excludat: uterinus
verò, quòd unà ſimul cum ſorore
uterina æqualitèr ſuccedat, tàm in
bonis maternis, quàm alterius defū-
cti fratris, ex eo quia onus dùm non
ſentit illam dotandi, neq; etiam com-
modo prælationis frui debet, apertis
juribus patefecimus; quampluribus
adductis ad propoſitum Sacri Conſi-
lii deciſionibus, quas referunt *Con-*
ſil. de Bottis in d. Conſuetud. Si qua
mulier, in addit. incip. Adde quod
die 26. *Septembris*, & *ibid. Capyc.*
cū cæteris *Addent.* & in ejus *dec.* 92.
n. 3. *verſ. fuit dubitatum*; *& Præſ. de*
Franch. d. dec. 26 *dec.* 566. *dec* 639. *n.*
8. *verſ. dicit enim, & num.* 10. *verſ.*

nàm ſi ſunt, ſed meliùs *in deciſ.* 25.
11 ubi loquitur in caſu fortiori ; nàm
ait, ſororem nimirùm uterinam æqualitèr admitti cum fratre uterino, in
portionibus obventis matri, ex cauſa
ſucceſſionis alterius filii, qui cum dicto filio ſuperſtite erat utrinque conjunctus ; Quas deciſiones communi
laudant oratione, *Thor. in ſuo compend. deciſ. tom.*1. *verb. filii duorum, fol. mihi* 230. *col.* 1. *&* 231. *col.* 2.
*Molfeſ. part.*3. *ſui comment. quæſt.*
12. *num.* 17. *Reg. Galeota in addit.
ad conſ.*11. *Camilli de Medic. num.*
41. *Reg. de Ponte conſ.*39. *à num.*25.
*circa fin.lib.*1. *& Reg. de Marin.lib.*
2. *reſol.iur. cap.*208. *à num.*9. *&* 17.
cum ſequentibus .

Conſuetudines igitur Neapolis, dùm
12 non loquuntur de maſculorum prælatione, niſi quando ſuperſunt tantū
defuncti fratres, filii, & deſcendentes ex fratribus, quia extrà prædictos, nulla accedit ex congeſtis *ſub tit.
de ſucceſſ.ab inteſt.* Conſuetudo, quæ
13 fœminas excludat; *Imò*, quod eſt
fortius, Conſuetudines illæ, quarum
diſpoſitione ſorores, & amitæ excluduntur, maſculis, eorumque deſcendentibus exiſtentibus, loquutæ fuerunt cum qualitate dotationis, ſicq;
de illis, quæ de paragio per ipſos maſculos dotari debent. Nàm ſorores,
veluti per dotationem excluſæ, amplius non continentur tunc appellatione fratrum, prout oſtendit nimis
expreſse *Napod. in ſupracit.* §. *quod
autem*, præſertim *in ejus Gloſſ habuiſſet*, ibi: *Habuit ſoror partem ſucceſſionis, ſeù actionem ad partem, niſi
per dotationē fuerit excluſa, ut ſuprà in Conſuetud. Si moriatur*. Et
paulò ante *in anteced. Conſuetud.
Sed ſi morienti, gloſſ. Cum, num.*
284. ubi teſtatur, quòd dum Con-
14 ſuetudo excludit ſorores, cùm fratres ipſas teneantur dotare, eſt neceſſariò intelligenda de fratre utrinque conjuncto, vel conſanguineo, nō
autem de uterino, qui nō debet maritare ſororem, quæ idcircò ſimùl
cum eo ad quamlibet admittitur
ſucceſſionem maternæ lineæ. Sequitur ex hoc, eò fortiùs idem et
ſibi locum vindicare in fratribus conſobrinis, patruelibus, & amitinis, qui
ulterioris ſunt gradus, nec etiam
onus habent dotandi ſorores, & proindè æqualitèr, abſque ſexus diſcretione admitti ad præmortui fratris conſobrini, vel patruelis hæreditatem,
cum ceſſet paritèr iſto caſu fœminarum excluſio, quam cauſat (ut diximus) dotationis onus, ſicque Iuris
communis attendatur diſpoſitio, ut
optimè inquit *Reg. de Pont.dict.conſ.*
39. *num.*26.

Et quòd ſexus prærogativa, noſtris attentis Conſuetudinibus (ultrà fra-
15 tres utroque conjunctos latere, eorumque deſcendentes, qui, fœminis
excluſis, ad defuncti fratris, aut patrui ſucceſſionem admittuntur) cōſiderari etiam debeat, ex ſpeciali privilegio *Conſuetud. Sed ſi morienti*,
reſpectu fratris tantùm conſanguinei, non autem in beneficium aliorū
conſobrinorum, amitinorum, & patruelū fratrum, in quibus illa prorſus ceſſat, quia incorrectum remanſit Jus commune, poſt cæteros,
ſupra allegatos, fuſiùs edocet *Conſil.
de Georg. d. alleg.*10. ex traditis per
Napod. ſignantèr *in d. Conſuetud. Si
quis, vel ſi qua, cit. nu.*137. *&* 175.
quem etiam ſequitur *Præſ.de Frā-*
16 *ch.dict. dec.*149. ubi refert, filios fratrum conſobrinorum, ſimùl cum fratre conſobrino ſemper ſuccedere alteri eiuſdem, aut ſimilis ſpeciei fratri,
cū inter ipſos, propter gradus æqualitatem, quæ ſolum in eis attendi debet nullum conſiderari poſſit diſcrimen, ut ſupra declaratum eſt ; Et
idem *Præſ. de Franch. in alia eius
deciſ.* 157. ubi teſtatur, iunctis dua-
17 rum Aularum Dominis, fuiſſe admiſſam amitam ad ſucceſſionem nepotis, excluſis fratribus conſobrinis,
quamvis natis ex maſculo, cum ſexus
præ-

prerogativa quoad illos non attendatur, etiam de Iure conſuetudinario, à quo dum non reperitur expreſſus hic caſus, remanere debet ſub diſpoſitione, *tex. in l. auunculo*, C. *commun. de ſucceſſ.* ubi anterior in gradu præfertur; ut etiam alia occaſione deciſum tradit *Io: Bapt. Thor. in eius Cod. rer. iudicat. append. 5. num. 20. caſu 52.* in notabili, ac ferè conſimili penitus cauſa, ſcilicèt illorum de Folleriis, & ſororum de Ren-
18 dina, relata in allegatione Dom. Ianuarii de Marra: nàm licèt prædicti de Follerio videbantur deſcendere ex fœmina, & dictæ ſorores de Rendina ex maſculo procedere; nihilominus nulla de hoc habita ratione nec de agnatione, & familia, æqualitèr omnes Sacrum Conſilium admiſit ad hanc controverſam ſucceſſionem, per ea, quæ allegat *Præſ. de Franch. dict. decis. 157.* præſertim *num. 5.* ubi fatetur, quòd ſpecialis
19 ſit ratio bonorum conſervandorum in familia, nec generalis, ſecundùm noſtras Conſuetudines, itaùt ſemper bona in familia, undè exierunt, conſerventur; nàm fœminæ agnatæ per *Conſuetud. præd.* non excluduntur, niſi concurrant cum fratribus ipſarum, vel filiis alterius fratris prædefuncti, qui eas de paragio dotare tenentur, *ex Cõſuetut. ſi moriatur*, ſecus verò ab aliis, qui præfatum non habent onus, ut ait *idem de Franch. dec. 375. & 543. num. 4.*

Verùm ad prædictorum omnium confirmationem, non eſt omittendum,
20 aurea quidem hic reſcribere *Napodani* verba *in ſæpè cit. Conſuetud. Si quis, vel ſi qua, num. 137.* ubi pro indubitato procedere id docet, ità quod filii, nempè patrui, vel amitæ omninò excludantur per aliũ patruũ vel amitam defuncti; nulla ſexus attenta qualitate, ſed habita ratione
21 tantùm proximitatis gradus *ex dict. l. auunculo*, ibi enim ſic loquitur Anteſignanus noſter: *Et ſic proximiores ex parte patris poſſunt eſſe agnati, & cognati defuncto, & ſuccedent ſibi in omnibus bonis, præterquàm in maternis, ſecundùm prærogativam gradus, ut proximior præ-*
22 *feratur, & ſic Patruus, vel Amita excludit magnum patruum, & magnam amitam, & ſic deinceps; & excludit etiam filios alterius patrui, vel amitæ, qui ſunt ſibi nepotes filii fratris, & ſunt defuncto fratres conſobrini; & hoc eſt etiam de Iure communi, C. comm. de ſucceſſ. l. auunculo. Sed tu oppones, non nè in linea transverſali habet locum ſubingreſſio in infinitum, ſecundùm hoc Ius, infra eand. Conſuetud. verſ. Sed ſi morienti? Respondeo, quod ipſe verſ. loquitur in fratre carnali ipſius defuncti ſuperſtite, & filiis, ſeù deſcendentibus alterius ſimilis fratris. Et ſeq. Conſuetudo loquitur in fratre conſobrino ſuperſtite, & filiis alterius fratris ſeù cõſobrini, in quibus habet locum ſubingreſſio. Sed quæſtio, ſeù caſus noſter eſt, quando quis deceſſit ſuperſtite patruo, & filiis alterius patrui, ubi non permittitur expreſsè ſubingreſſio per hanc Conſuetud. vel ſeq. ergò ſtabitur Iuri communi, dict. l. auunculo, & in Auth. de hæred. ab inteſt. §. ſi verò neque coll. 9. quæ hic non corriguntur, & ſtabo generalitati, ſeù regulæ huius Conſuetud. Si quis, vel ſi qua in principio.*

Eandem ſequuntur noſtri municipalis
23 Juris magni interpretis *Napodani* doctrinam, quæ apud noſtrates ſemper fuit magni momenti, maximæquè æſtimationis, præter allegatos, etiam *Scipio Buccin. in dict. Conſuetud. Sed ſi morienti, in addit. incip: ſubingreſſio in linea collaterali, & ibid. Gaſpar de Leo, in addit. quæ incipit, An hic text. fol. mihi 151. & Naucler. in calce tamen Conſuetud. in apoſtill. ad dict. §. quod autem incip. In eadem Conſuetud. fol. 11. à tergo. Reg. de Marin. tom. 2. reſol. iur.*

Digitized by Google

iur. cap. 216. *ſub num.* 9. & inrer re-
centiores idem annuit *Carol. de Ro-
ſa ad Conſuet. Neap. in dict. §. quod
autem, num.* 623. *verſ. aut morienti
ſuperſunt fratres conſobrini*; Nam
omnes tenent, quòd iſti ſuccedant
æqualitèr, nulla ſexus admiſſa diſpa-
ritate, & ſic maſculus, frater conſo-
brinus ex linea, non excludat ſoro-
rem conſobrinam ex amita, licèt non
ſit agnata morienti, ex traditis per
Praſ. de Franch. dict. deciſ. 149. *&
deciſ.* 157.

Ex his igitur, ſi omni prorsùs ſublata
ſexus diſcretione, ſed gradus tantùm
24 proximitate attenta, regulatur ſuc-
ceſſio patruelium, & conſobrinorum
fratrum; inter quos, tam de jure cõ-
muni, quàm conſuetudinario viget
25 (ut patefecimus) vinculum fortio-
ris coniunctionis, & agnationis, co-
gnationiſvè qualitas confuſa reperi-
ritur; dum ſub verbo, *Proximiores*,
à Conſuetudinibus prolato aliquid
diſparitatis non arguitur; cum ſub
eo veniant, & intelligantur vocati,
tám agnati, quàm cognati, ſicquè
non ſolùm deſcendentes ex maſculo
ſed etiam ex fęmina comprehen-
dantur; itàut exiſtentibus in ea-
dem linea paterna agnatis, & co-
gnatis, eundem gradum habenti-
bus, ſed ex diverſa tamen ſobole de-
ſcendentibus, cenſeantur copulati-
vè vocati, & tám ex maribus, quàm
ex fœminis deſcendentes poſſint æ-
qualitèr concurrere, ac ſimul ſucce-
dere ad fratris conſobrini hæredita-
26 tem. Concludendũ eſt deniquè, præ-
dictos fratres de Fraſſone, deſcendẽ-
tes ex fratre conſanguineo, æquali
admitti debere portione ad ſucceſſio-
nem defuncti Caroli Fraſſone, eo-
rum fratris patruelis, unà ſimul
cum dictis fratribus de Luca; Niſi eiſ-
dem fratribus de Fraſſone obſtaret
(ut expendere curavimus) vincu-
lum fortioris cõiunctionis, quòd reſi-
det in fratribus de Luca, quod verè ef-
ficit, ut illi prorſus ab iſtis excludan-
tur, ſicut principio expoſuimus, &
quemadmodum decernendum fore,
non inconſultò ſperatur.

Cæterùm quæ incondité, rudi nimis, ac
imbecilli hactenus fuere ſcripta Mi-
27 nerva, æqui, boniquè ſublimis con-
ſulat doctrina Conſcriptorum Pa-
trum, qui Ius in hac re dicturi ſunt;
dum perſpicaci eorum iudicio, & in-
tegritati cuncta quàm humillimè ſub-
iicio, ut quicquid mihi, tàm magni
Adverſarii eruditiſſimi D. Joſephi
Valletta, lumine cæcutienti, in Do-
minorum de Luca defenſionem per-
quirere defuit, humanè ſuppleant.

Jurgia verò poſt nonnulla (quæ non-
28 nunquam etiam inter amicos, & sã-
guine conjunctos ſolent accidere, ait
Cic. de Sen.) perpenſis tandem equo,
ac ſereno animo, prout de more al-
tercari nolẽtium, & partium juribus,
pro utraque parte examinatis, inter
quamplures magni nominis noſtræ
tempeſtatis, ac primi gradus Advo-
catos collegas, & præſertim ſub pa-
trocinio, atque fulgenti lumine ma-
ximi illius I. C. peculiari doctrina
præditi, rectiſque moribus ſemper
29 ornati D. Petri de Fuſco, poſtremò
meritiſſimi Supremi Senatus S. Cla-
ræ Conſiliarii, nunquam ſatis lauda-
ti, qui in omnibus nobis ſemper ad-
fuit cynoſura, præſens cauſa utili
fuit ſopita tranſactione.

CONTROVERSIA IV.

Reſciſſa per mulierem renunciatione, ab ea facta, aut per ſuos liberos, ex propria
perſona venientes poſt matris obitum, ex capite nimirum enormiſſimæ le-
ſionis in legitima portione, ſive ejus paragio, utrum teneatur Maritus
de proprio, quia promiſerat, uxorem non contraventuram ſuæ re-
nunciationi, etiam reſpectu filiorum, matre præmortua, ad-
verſus illam venientium?

SUM-

SVMMARIVM.

1 *IN Opinione plus videtur res eſſe aliquando, quàm in veritate.*

2 *Vir promittens, uxorem non revocaturam renunciationem, nec quovis modo illi contraventuram, etſi fortè contra fieret, de proprio ſatisfacere ei, qui renunciationem recepit; an uxore poſtea renunciationem reſcindente ob læſionem, vigore dictæ promiſſionis, tantundem reficere teneatur?*

3 *Et quid ſi hoc faecerent filii ex propria perſona, mortua matre? Et in utroque caſu ſubſtinetur negativa opinio, ſcilicet quòd vir non teneatur ſervare promiſſa, ſtante læſione præſertim enormiſſima. n. 4. idemque nonnullis rationibus probatur à num. 5. cum ſeqq. uſq; ad finem ſcilicet. num. 72.*

4 *Cautio, introducta in mulierum renunciationibus, nempè obligatio Virorum, ad reficiendum tãtundem de proprio in caſu contraventionis, quando operetur?*

5 *Acceſſorium ſequitur ſui principalis naturam. & num. 50.*

6 *Maritus promittens mulierem, & filios naſcituros nõ contraventuros renunciationi, et teneri ad damna de proprio in caſu contrario, habetur tanquàm fideiuſſor.*

7 *Contractus principalis, quando ex iuris remedio reſcinditur, acceſſoria promiſſio etiam ruit, & etiam ſic fideiuſſio.*

8 *Fideiuſſor, qui neſciens leſionem in contractu, fideiuſſit, non tenetur, reſciſſo ipſo contractu ex capite læſionis, cum minimè ei detur recurſus contra principalem, qui revocavit.*

9 *Promiſſio, & obligatio, quæ dependet ex facto alieno eſt omninò inutilis, & non tenet.*

10 *Promittere proprium, & non alienum factum quis poteſt.*

11 *Promittens pro alio, cum facturum, aut daturum, non obligatur, & num. 21.*

12 *Reus principalis, non aliàs, quàm ſi de ſua perſona promittat, obligatur.*

13 *Nemo alienum factum promittendo obligatur.*

14 *Viri obligatio non poteſt ſubſtineri pro facto mulieris, & filiorum.*

15 *Maritus promittens, quòd uxor ſua renunciabit, idque curare, & facere, itaut faciendo ſuum poſſe non excuſetur, inefficaciter obligatur, ſi adhibitis diligentiis, mulier nolit renunciare, ut deciſum refert,* Affl.ctus.

16 *Obligatio viri, qui promiſit, uxorem ſuam renunciaturam, eſt invalida, ſi ipſa poſtea nolit renunciare, etiam diligentiis adhibitis per virum.*

17 *Minor reſcindens contractum, ope reſtitutionis in integrum; quia ab alio eius nomine fuit geſtum; & ſi idem promiſiſſet, nedum minorem ratum habiturum, ſed quod nec reſtitutionem petet, non tamen ipſe promittens ad obſervantiam promiſſi tenetur.*

18 *Minor dolo inductus ad contrahendum, ſi reſtituatur in integrum, eius reſtitutio fideiuſſori etiam prodeſt.*

19 *Dolus ex re ipſa; dolo ex propoſito comparatur.*

20 *Curator promittens, quòd minor factus maior, liberationem à ſe factam ratam habeat, aliàs liberatum indennem reddere; ſi minor docuerit liberationem nullam, vel dolo etiã ex re ipſa factam, non tenetur. Quod etiã ampliatur, n. 21.*

22 *Renunciatio mulieris, quam ſervãdam ſemper in futurum promiſit vir, reſciſſa ex capite læſionis, vir fideiuſſor abſolutus remanet. Quod pluribus S. C. deciſionibus comprobatur, num. 24.*

23 *Læſione enormiſſima exiſtente, ſeu*

dolo

dolo ex propoſito, nō poteſt inveniri modus, quo is, qui obtinuit mulieris renunciationem, etiam cum viri promiſſione ad tantundem de proprio, poſsit dici tutus, & ſecurus in futurum.

25 *Primitiva infecta, derivativa etiã infecta dicitur. & num. 53.*

26 *Contractus reſciſſus ob læſionem, ſi amplius non adeſt, nec etiam promiſſio adeſſe poteſt pro obſervantia ipſius.*

27 *Obligatione principali nulla exiſtente, cenſetur paritèr nulla obligatio illius, qui in ſolidum cum principali ſe obligavit.*

28 *Promiſsio, reficiendi de proprio in quolibet contractu appoſita, minimè officit, quoties ratione enormiſsimæ læſionis principalis contraveniat. & num. 29. & 30. cum ſeqq. uſquè ad fin.*

29 *Læſionis remedium nullo pacto poteſt excludi à contractibus.*

31 *Filii, & ſi ſint hæredes patris, qui uxoris renunciationem promiſerat ſalvam facere, ac ſemper teneri de proprio ad tantundem, tamen ſemper admittuntur od reſciſsionem dictæ renunciationis propter dolum, & læſionem.*

32 *Mulier juvatur beneficio* Senat. Conſul. Vell. *etiam principaliter cum alio obligata.*

33 *Exceptio* Senat. Conſult. Vellejan. *opponi poteſt adverſus publicum inſtrumentum, non obſtante renunciatione, num. 59.*

34 *Fideiuſſor juvatur etiam beneficio nullitatis contractus, quem nullum declarari fecit mulier propter* Senat Conſult. Vellejani *favorem.*

35 *Nullitas principalis* obligationis, *quæ eſt propter defectum formæ, efficit, ut contractus ab initio non valeat, nec ſubſtiueri poſsit.*

36 Dom. Conſ. Camilli de Medic. conſ. 113 *cauſa fuit eadem, quæ refertur à* Dom Præſ. de Franch. deciſ. 247. *Et deciſio fuit adverſus* D. Conſil. Camil. de Medic. conſ. 113.

37 *Propterea oppugnatur* D. Conſil. de Medic. in dict. conſ. 113. *ab* Authore, *qui prorsùs contrariam, cum* Præſ. de Franch. dict. deciſ. 247. *ſubſtinet ſententiam. & num. 40. & 60. reſpondet oppoſitis per adverſarios.*

38 *Filii, venientes ex propria perſona ex capite læſionis adverſus matris renunciationem, non faciunt, ut eorum pater teneatur de proprio reficere, ſtante antecedenti eius promiſſione, quando ad hoc idem pater non concurrit, ſed lex eis ſuccurrit. & num. 40. 41. & 48.*

39 *Pater ſi non poteſt impedire, quin filii veniant ex propria perſona contra matris renunciationem, & nihil nocet illis eius obligatio ad tantundem, quomodò poteſt dici ipſum efficaciter teneri damna reficere.*

40 *Læſio modica ſufficit ad reſcindendum contractum à minore initum.*

Et prodeſt etiam fideiuſſori minoris reſtitutio in integrum.

41 *Minor læſus reſcindens contractum ab alio eius nomine geſtum, in quo fuit promiſſa minoris ratihabitio, non operatur, ut ex hoc contra promittentem committatur ſtipulatio rati.*

Idemque eſt pariter dicendum in Curatore promittente minoris ratihabitionem.

42 *Juramētum, factum in re prohibita per legem civilē, quę primariò dirigitur ad bonum publicum, non obligare poteſt.*

43 *Lex, quæ immediatè dirigitur ad bonum publicum, nempè ad tollendas fraudes, obligat ad culpam.*

44 *Juramentum non obligat ad faciendum, quod ſit culpabile.*

45 *Juramenti materia non poteſt eſſe, quid peccaminoſum.*

46 *Cum non dicatur iuramentum vinculum iniquitatis.*

47 *Juramentum, quod directè vergit*

in

in aliquod preiudicium tertii,non poteſt,obligare.

51 D. de Franch. dec. 247., *quòd per eundem impugnetur in ſua* deciſ. 624. *non eſt verum (ut alii perperàm ſupponunt.)*

Et ratio, ac diſparitas utriuſque deciſionis *aſſignatur num.* 52.

53 *Promiſſio acceſſoria ſequitur naturam actus præcedentis.*

54 *Obligatione ab alia ſeparata, non fit inter eas illatio.*

55 *Opinio, quòd teneat renunciatio beneficio alicuius legis,ſtatuti, & deciſionis,quãdo de illo dicitur renuncians certioratus, non ſemper eſt vera, & rationum:* 56.

57 *Donatio revocatur ob ſuperventientiam liberorum, non obſtante renunciatione facta beneficio.* l.ſi unquam,ac tot. tit.de revoc.donat.

58 *Contractus irritantur ob enormiſſimam læſionem, non obſtante renunciatione facta beneficio,*l. 2. C. de reſcind. vendit.

61 *Contractus debet carere omni vitio, deceptione, dolo, & fraude.*

62 *Etiam ſi ſit vallatus iuramento., quod non debet,eſſe vinculum iniquitatis.*

63 *Iuramẽtum ſequitur naturã actus, cui adhæret, ſeu promiſſionis, cui adnectitur.*

64 *Renunciatio mulieris,ſi non obligat propter læſionem,ita etiã viri promiſsio reficiendi de proprio,ei annexa licet cum juramento, nec pariter obligabit.*

65 *Iuramentum promiſsorium, adjectum fictæ promiſſioni,ex communiori ſententia non inducit obligationem.*

66 *Iuramenti ſubſtantia eſt, aliquem velle,ſe ad promiſſa obligare.*

67 *Matrimonium contrahens, animo non ſe obligandi ad reddendum debitum conjugale, non ſeriò contrahere velle cenſetur.*

68 *Nemo poteſt ſimul unico actu intendere contradictoria.*

69 *Deus non acceptat juramentum, niſi ſecudùm hominis intentionem.*

70 *Iuramentum,factum animo iurandi, ſed non ſe obligandi, nullam parit obligationem.*

71 *Promiſsio facti alieni à lege improbatur.*

73 *Qui cupit evitare Charybdim, incidit in Scyllam.*

74 *Læſioni enormiſsimæ, cui lex ſuccurrit, renunciari non poteſt,etiã cum juramento, præcipuè in præjudicium tertij, & in damnum publicæ utilitatis.*

75 *Renunciatio Clerici privilegio fori quamvis jurata, non tenet, quia favorem totius clericalis cætus reſpicit.*

ARGVMENTVM.

Mulieris renunciatione reſciſſa ex capite læſionis,præſertim enormiſſimę, ſivè per ipſam, ſivè per ejus liberos, poſt ejuſdem matris obitum ex propria perſona venientes, tanquam in legitima portione, ſivè paragio læſos, an vir, qui promiſerat ante, nec uxorem, nec filios eſſe illam revocaturos, neque alio quovis modo eidẽ renunciationi contraventuros, aliàs teneri, de proprio reficere omne id, quod ipſa mulier, vel ejus liberi, ultrà dotes habitas conſequi vellent, efficacitèr obligetur: an verò irrita principali renunciatione, irritetur paritèr, & viri obligatio, uti acceſſoria, illique adhærens?

At non dari locum ullo modò præfatæ viri promiſſioni,in caſu dictæ reſciſſionis ex capite læſionis, præcipuè ſi mulier tempore renunciationis erat minor,claris rationibus,ac Iuris principiis demonſtratur; Nonnulliſque pariter rerum judicatarum authoritatibus confirmatur; Et rejectis tandem adverſariorum oppoſitionibus, nec etiam juramento firmari, oſtenditur; Atque iſta occaſione quamplura de juramento promiſſorio tractan-

 tur,

tur, ſignanter ſi ſervandum ſit juramentum in promiſſione contra diſpoſita per Legem Civilem,& bonū publicum, vel adiectum fictæ promiſſioni, aut quæ aliis nocet, vel quæ adhæret cauſæ de ſui natura inſubſiſtēti,ſivè legali vitio affectæ; Aliaque de fideiuſſorum obligatione,quando dicatur nimirum illa extincta;Ac varia de variis Jurium beneficiis,dilucidè enucleantur.

CUm haud me lateat, aut nunquam mihi viſū fuerit ambiguum, nec anceps pariter magnum illud Ulpiani JurisConſulti

1 Conſilium, quodvè continua quidem experientia didici: *Plus eſſe in opinione, quàm in veritate, L.is,qui putat,ff. de acquir. hæredit.* Nil mirum igitur, ſi ingenuè fatear, vulgarem valdè illam cautionem, noſtris temporibus introductam, ac magis uſitatam (licèt antiquitus etiā aliquoties eadem etiam ſervabatur) in renunciationibus mulierum, acceptis dotibus, pro quibus etiam viri promittūt, illas ſemper habere ratas, & reficere de proprio, quicquid uxores ultra dotes, vel ex eis filii naſcituri, præmortuis matribus, conſequi vellent, eſſe plus in opinione, quàm in veritate,quoties mulier dotata reperitur læſa in ejus paragio, juxtà

2 vires patrimonii dotantis, cujus favore renunciavit, & præſertim, ſi enormiſſimæ læſionis labe,tàm à Legibus, & Statutis, in quolibet reprobata contractu, item inquinata, nec non alio patenti vitio prorsùs affecta videatur.

Hinc libenti profectò animo, ad veri-
3 tatem tantùm dilucidandam in præſenti,quæ mihi accidit facti conſimili ſpecie, cujus nempè opinionis debeat eſſe hujuſmodi cautio, quandò robur habere poſſit, & in quibus caſibus ſit efficax, anvè eidem detur locus, ſtante enunciata præcipuè enormiſſima læſione, ut clarè oſtendam, calamum arripere decrevi.

Licèt enim prima facie videatur in ea ſpecioſus nimis apparatus, quòad id, quod adverſus mulierem renunciantem, virum promittentem, & filios cum matre læſos, dicto primo frontis aſpectu demonſtrat; Nihilominus *Dom. Præſ. Vinc. de Franch.* nunquam ſatis commendati, ſi ſistamur authoritati, & decantatæ nimis ejus *deciſioni* 247. rationes adamuſ-
4 ſim perpendamus, luce meridiana clarior apparebit verus,& germanus hujus cautionis intellectus,immò receptior, & communis opinio, minimè ſcilicet obſtare, hujuſmodi renunciationem, ſtatim fulgebit, quoties illa reſcindi debet propter læſionem, præſertim enormiſſimam; ut nec minus officere poſſit viro, promittenti de proprio reficere, quoties reſciſſa præfata renūciatione per vxorē adhuc viventem,vel à fortiori per liberos ex propria venientes perſona, mortua iam eorum matre, ex capite, ut diximus, enormiſſimæ læſionis.

5 Prior itaque, & potiſſima ex rationibus, ad hoc dignoſcendum, ſe offert illa decantata nimis Iuris regula, acceſſorium nempè ſequi naturā ſui principalis, *cap. acceſſorium de re-*
6 *gul. jur. in* 6. Vnde ſi maritus habetur in hoc caſū,ut acceſſorium,quia fidejuſſor; quando per mulierem,vel ejus filios, ex propria venientes perſona,reſcinditur renunciatio ex capite læſionis, ſcilicèt enormiſſimæ præſertim; quo pacto ipſe vir fidejuſſor, ut diximus, de proprio tenebitur? Cum principalis cōtractus ex remedio, & juris communis diſpoſitione
7 reſcindatur,ſcil. *ex l. 2. C. de fidejuſſor. minor. l. 1. ff. de minorib.* ubi *Paul.* adducens exemplum reſciſſionis contractus per *l. 2. C. de reſcind. vendit.*
8 dicit fidejuſſorem minimè teneri,eo po-

potiori motivo, quia æquius eſt, ut
adverſarius, qui læſionis fuit cauſa
patiatur, potius quàm fidejuſſor,
qui bona fide, neſciens læſionem fi-
dejuſſit, de proprio ſolvat, eum mi-
nimè ei detur recurſus cōtra princi-
palem, cujus intuitu id promiſerat,
& per quem fuit læſivus revocatus
contractus.

Additur etiam ſecundò in excluſionem
9 præfatæ obligationis viri de proprio,
quæ prorſus ruit, & ipſo jure irrita
redditur ob reſciſſionem contractus
renunciationis ex capite dictæ læſio-
nis; quia habemus, nimis vulga-
tum eſſe illud aliud Iuris adagium,
quo erudimur, quamlibet obligatio-
nem, ac promiſſionem ex facto alie-
no dependentem eſſe omninò inu-
tilem, nulliuſq; momenti, & propte-
10 rea non ſubſiſtere; cum proprium
tantùm, non autem alienum factum
quis promittere poſſit, juxtà *tex. in
l. inter ſtipulantem* 83. *ff. de verb.
obligation.* ibi: *Itaque alius pro alio
promittens, daturum, facturumvè
eum, non obligatur, nam de ſe quem-
11 que promittere, oportet. Et huic con-
cordat alius conſimilis tex. in l. ſicut
reus* 66. *ff. de fidejuſſ.* ibi: *Sicut reus
principalis, non aliàs, quàm ſi de ſua
perſona promittat, obligatur; ita fi-
dejuſſores non aliàs tenentur, quàm
ſi ſe quid daturos, vel facturos pro-
mittant, nam reum principalem da-
turum aliquid, vel facturum fruſtrà
promittunt, quod factum alienū, inu-
tiliter promittitur.* Et tandem addi-
12 tur *tex. in l. ſtipulatio iſta* 38 *cit. tit.*
ibi: *Videtur igitur alienum factum
promiſiſſe; nemo autem alienum factū
promittendo obligatur.* Idemque ple-
13 nè per *Io: Godde. de contract. ſtipu-
lat. cap.* 6. *concluſ.* 16. *num.* 182. &
183. & *num.* 201. *cum ſeq.* Undè non
poteſt obligatio viri ſubſtineri pro fa-
14 cto mulieris, & filiorum, qui inſiſtunt
pro nullitate contractus, propter enū-
ciatam renunciationis læſionem.

Nec relinquendum eſt, etiam ad propo-
ſitum perpendere S. C. deciſionem,
15 relatam ab *Afflict. deciſ.* 295. ubi ex
ſumma eiuſdē authoritate habetur,
fuiſſe decretum favore illius, qui cū
promiſiſſet, quòd uxor ſua renuncia-
bit ad favorem fratrum dotantium,
& cum effectu id curare, ac facere
omni conatu deberet (ut fecit, & ob-
tinere non potuit) producens ipſe
conventus, ob obſervantiam propriæ
obligationis, fidem autenticā, quòd
omnem ſuam adhibuit induſtriam,
& diligentiam, preces, & tandem mi-
nas, adhoc ut mulier ſuæ promiſſio-
ni pareret, proptereà fuit abſolutus,
quam deciſionem nonnullis aliis do-
ctrinis exornat *Vrſill. & Gramm. in
addit.* & idem *Gramat. dec.* 101. &
102. & *quæſt.* 2. *poſt deciſ. S.C. Ma-
ranta diſp.* 7. & *conſ.* 41. *Sanchez de
matrim. in moralibus part.* 1. *lib.* 1.
tit. de ſponſal. diſp. 24. & 25. *Reg. Ro-
vit. in pragm.* 1. *n.* 179. *de tit. ſeu in-
ſcrip. abuſu.* & noviter *Card. de Lu-
ca de dot. diſc.* 62. *num.* 7. *de donat.
diſc.* 2. *num.* 8. & *de cred. diſc.* 124.
num. 11. & 12. Sicque, quemadmo-
dum minimè videtur hæſitandum,
invalidam eſſe obligationem viri, qui
16 promiſit, uxorem ſuam renunciatu-
ram, quando ipſa renunciare nolit;
ita pariter ſi ſe obligaverit ad facien-
dam ſemper veram, ac ſubſiſtentem
eiuſdem renunciationem, quæ fuit
poſtea revocata, tanquam ipſo jure
irrita ex capite enormiſſimæ leſionis,
ipſe nec etiam teneatur vir ita, ut ſu-
pra, promittens.

Accedat prædictis etiam tertia ratio
17 deducta ex diſpoſitione duobus *text.*
nempe primò in *l. cum minor ff. rem
rat. hab.* ubi traditur, quòd ſi aliquis
contraxiſſet nomine minoris, & pro-
miſiſſet, eum ratum habiturū, quic-
quid ſtipulatus fuit; ſi minor poſtea
læſus, remedio reſtitutionis jn inte-
grum reſcindat illum actum, contrà
præfatum promittentem, non com-
mittatur ſtipulatio rati, & ſic non
teneatur ad illius obſervātiam; ergo
ſi

ſi mulier, vel filii reſcindant renunciationem, non tenebitur vir. Secundò ex *tex. in dict. l. 2. in fin. C. de fidejuſſ. minor.* ubi deciditur, minorem dolo adverſarii, inductum ad contra-
18 hendum, reſtitui in integrum, eiusque reſtitutionem fideiuſſori etiam prodeſſe; Et ſic, cum ex muliere, aut ex eius filiis, ex propria perſona venientibus, reſcindatur renunciatio, ob læſionem non ſolùm enormiſſimam, ſed etiam enormẽ ob dolum re ipſa,
19 qui dolo ex propoſito comparatur *l. ſi quis cum aliter ff. de verb. oblig.* videtur viro omninò eſſe ſuccurrendum, tanquam fideiuſſori, ut annuimus, & deciſum refert antè alios *Anchar. conſ. 330. num. 9. col. 2. verſ. deſcendo uſque in fin.* ibiq; conſuluit,
20 Curatorem promittentem (quod minor, factus major, liberationem à ſe factam ratam haberet, cum promiſſione indemnitatis, ſi contraveniret) non teneri, quoties ipſe minor docuerit illam liberationem nullam, & iniquam dolo ex propoſito, vel re ipſa: Et hoc per quamplures alias rationes, quas ſequitur *Socc. conſ. 22. in fin. vol. 4. & conſ. 215. vol. 2. Corneu. conſ. 11. vol. 3. cum Ruin. conſ. 132. n. 10. vol. 1.* Ex quorum dictis deducitur textũ *in dict. l. 2. C. de fideiuſſ. min.*
21 procedere etiam, quando quis principaliter, & non acceſſoriè pro alio ſe obligavit, ſecundùm quam *Ancharani* ſententiam, quam communem appellat, iudicavit etiam *Ludovic. deciſ. 27.* quos cum aliis refert *dict. Præſ. de Franch. dict. deciſ. 247. ſub num. 4.* ubi idem pluries deciſum tradit per S.C., & præſertim referen-
22 te Conſil. Felice de Rubeis in cauſa
✠ Portiæ Brancatiæ, cujus renunciationem, ſervandam in futurum vir promiſerat, quæ reſciſſa fuit ſtante læſione, & vir fideiuſſor fuit abſolutus, & aliter etiam ſimilem deciſionem teſtatur *Præſ. de Franch.* in ca-
† uſa Annibalis GambaCurta cum he-
23 redibus Franciſci GambaCurta, ipſo Præſide relatore, ibiq; ſubdit, omnes de aula dixiſſe, hæc omnia eſſe notatu digna; quia data enormiſſima læſione, ſeu dolo ex propoſito, non poteſt inveniri modus, quo is, qui obtinuit mulieris renunciationem, præfatamque viri promiſſionem, prorsùs poſſit dici tutus, & ſecurus, cum non queat ænormiſſima hæc læſio quacumque verborum generalitate remitti *l. creditor §. lucius ff. mandati l. libertus ita juravit ff. de oper. lib.* Et tandem tertiam S. R. C. deciſio-
24 nem adducit ipſe de *Franch. dict.*
† *deciſ. 247.* in cauſa, de qua ibi agebatur, nempè Deliæ Sanſeverinæ Briatici Principiſſæ renunciantis, pro qua Comes eius vir promiſerat, dictam non controventuram eius renunciationi, & in caſu cõtraventionis tãtundem de proprio promiſerat, & tamen fuit deciſum, non teneri iuxtà ſupra tradita, quia dicta comitiſſa fuit enormiter læſa.

Sequitur etiam alia quarta ratio, non
25 mediocris conditionis, ad idem fundandum, deducta pariter ex Iuris regula, nimirum, quod infecta primitiva, etiam derivativa infecta dicitur, *ad tex. in l. ſi viva matre, C. de bon. matern.* Si enim negari non poteſt, primitivam radicem, pro qua ſe quis obligavit, eſſe infectam ob læſionem enunciatam, ita pariter derivativa il-
26 lam pariet obligationem; quia cum nullus contractus adſit, nec adeſſe poſſit, dum jam reſciſſus per læſionẽ de dolo ex re ipſa fuit, ſic nec pariter ſuſtineri poteſt amplius promiſſio, pro obſervantia ipſius contractus. Nec ulterius etiam omittam, quod
27 à ſimili argui poteſt, & in propriis terminis, nimirum exiſtente nulla obligatione principali, ut cenſeatur pariter nulla obligatio illius, qui in ſolidum cum principali ſe obligavit, prout in caſibus ſimilibus huic, de quo agitur, ſubſtinent DD. communiter apud *Ceſal. conſ. 115. num. 3. lib. 1. conſ. 457. num. 15. lib. 3. Pariſ. conſ.*

conſ. 110. *num.* 75. *lib.* 1. *Odd. conſ.*
41. *num.*23. *Ludou. deciſ.*27. *par.* 1.
*num.*8. *&* 11. *Caball. conſ.* 24. *num.*
15. *Gratian. diſcept. for. cap.* 122.
nu. 4. *& cap.* 348. *num.*3. *Theſaur.*
pater deciſ. 165. *& filius ibi in ad-*
dit. Burgos conſ. 28. *Gamma deciſ.*
198. *Seraph. deciſ.* 1324. *Mareſcot.*
var. cap. 65. *lib.* 2. & poſt præfatos
idem apud *Herring. in tract. de fide-*
*juſſ. cap.*20. §. 9. *num.* 130. *Card. de*
Luca de alienat. diſc. 42. *num.*4. *&*
64. *num.* 8. *& de Cred. diſcur.* 101.
*num.*4. *Odd. de reſt. in integr. par.* 1.
cap. 46. *art.*5 .*num.*5 .*Montan. de tu-*
tel. cap. 33. *num.* 494. qui omnes cũ
aliis ferè innumeris, ex brevitate
prætermisſis, cuncti uno ore faten-
tur, ut ſupradicta de promisſione re-
ficiendi de proprio, in quolibet con-
tractu appoſita, minimè officiat par-
tibus (quamvis quis promiſerit, ſe
28 facturum, & curaturum obſervan-
tiam contractus, ac cum effectu te-
neri ſemper de proprio) quoties ra-
tione enormiſſimæ læſionis principa-
lis contraveniat; quia nullo pacto, aut
29 modo, poteſt excludi à contractibus
hujus læſionis remedium, ex citatis,
ac decantatis *text.* tàm *d. l.* 2. *C. de fi-*
dejuſſ. minor, quàm alterius *l.* 2. *C.*
de reſcind. vendit.
Ità etiam ex noſtratibus perbellè hoc
30 examinant, eandemq; tuentur ſen-
tentiam *P. Molfeſ. in comment ad*
Conſuetud. Neapol. tit. de renuncia-
tione q. 1. *nu.* 24. *Præſ. Amat. conſ.*
54. *Capyc. deciſ.* 159. *num.* 21. & om-
nes *Adden. ad Præſ. de Franch. deciſ.*
247. *ut ſupra cit. cum de Luca* præ-
ſertim. *Conſil. Hodier. ad Surd. deciſ.*
134. *num.* 11. *Gizz. ad Reg. Latr. de-*
ciſ. 19. *num.* 10. *tom.* 1. ubi ità noviſſi-
mè deciſum refert. *Donad. in ſuo*
tract. de renunciat. cap. 8. 9. *&* 10.
per tot. omninò videndus, cũ nõnul-
la ad propoſitũ colligat. *Conſ. Rocc. re-*
ſp. 71. *lib.* 2. & ante pręnominatos Au-
31 thores idẽ deciſum tradit *Gram. dec.*
102. *num.* 85. ibi enim teſtatur, filios
cuiuſdam mulieris, ita renunciantis
fuiſſe admiſsos, ad reſciſſionem re-
nunciationis, factæ per matrem, ſtan-
te lęſione, aliaq; legitima cauſa, & nõ
obſtante, quòd eſſent hæredes patris,
qui renunciationem uxoris promiſe-
rat ſalvam facere, ac ſemper teneri
de proprio ad tantundem in caſu di-
ctæ contraventionis, ut nos diffusè
etiam demonſtravimus *contr.* 23. *lib.*
1. *à num.* 88. *cum ſeqq.* præſertim,
quando filii poſt matris obitum veni-
rent ex propria tantùm perſona.
Ad confirmationem denique eiuſdem
32 concluſionis, nimis faciunt allegata
per *D. Reg. Merlin. in ſua contr.* 55.
lib. 1. ubi, ex piiſſima Senat. Conſulti
Vellejani diſpoſitione, qua mulierum
fragilitati conſulitur ex *l.* 1. *& tot.*
tit. ff. & Cod. adiuncta *Reg. Prag-*
mat. huius Regni, ſub eadem rubri-
ca, ex quibus quando prorſus annul-
lantur contractus obligationis mulie-
rum, quæ etſi reperiantur cùm aliis
fidejuſſoribus, vel pro viro, & filiis
33 etiam, ſine Regio aſſenſu, vel cum
illo, ſed vi, dolo, & metu, obligatæ,
tamen reſciſſo eodem publico cõtra-
ctu, ita celebrato, & conſtituto poſtea
invalido, ac nullo ex decantato hoc
beneficio *Senat. Conſult. Velleian.*
juvantur pariter eodem beneficio
nullitatis contractus alii fideiuſſores,
34 iuxta *l. ſi mulier* 16. §. *fin. ad Vel-*
lejan. & l. mulierem, C. eod. tit. &
ità deciſum refert prius per M.C.V.
† & poſtea idem confirmatum fuiſſe
per S. C. ipſo Reg. Merlino relatore,
qui hoc quampluribus rationibus
comprobat, & præcipuè, quia nulli-
35 tas principalis obligationis, quæ eſt
propter defectum formæ, efficit, ut
contractus ab initio non valeat. Vnde
in caſu noſtro idem dicendum eſt,
prout nonnullis aliis Rotæ Romanæ
deciſionibus habemus apud *Fari-*
nac. deciſ. nempè 152. *num.* 3. *deciſ.*
372. & antea *deciſ.* 118. cum aliis
DD. per ipſum adductis, ad hujus
noſtræ concluſionis confirmationem.
His

Digitized by Google

His igitur poſitis, remanet modò, ut
ejuſdem Concluſionis vèritas magis
eluceſcat, & ſolummodo quicquid
ex adverſo conſiderari poteſt, illamquè
maculare queat, brevitèr etiam
nunc diſpungamus.

Et principaliter non obſtat, quod affirmat
conſulendo *Conſil. Camill.*
36 *de Medicis conſ.* 113. cui adherent
*Conſil. Prat diſcept foren. tom. 1. cap.
14. num. 77. circa fin. & D. Rodoer.
conſ. 25. per tot.* Nam adverſus dictum
Conſilium, & rationes adductas
ibi, ut ipſemet inquit *Conſil. de
Medic.* ortum habuit illa nimis decantata
deciſio S.C. relata ultimo loco,
inter cæteras à *D. Præſ. de Franchis
d. deciſ.* 247. vnde remanet propterea
ejus Conſilium nullius roboris,
propter præfatam deciſionem, in
contrarium ſequutam, ex qua cum
aliis duabus deciſionibus, ut ſupra relatis
ab eodem *Præſ. de Franch. ibid.*
pendet tota ferè noſtræ concluſionis
vis in beneficium viri, promittentis
de proprio tantundem, quoties renũcians,
ob ejus lęſionem enunciatam,
vel ipſa adhuc vivens, vel filii poſt
ejuſdem obitum ex propria perſona,
prędictę renunciationi contravenire,
omninò voluiſſent.

Nec valet, ulterius dicere, quod utiq;
37 non fuiſſet contractum matrimonium,
niſi hujuſmodi præcedente renunciatione
mulieris, ac dicta promiſſione,
ſcilicet viri, de proprio reficiendi
in caſu contraventionis, aliàs
maritus contrarium ſenſiens dolosè,
& fraudulenter in damnum dotantiũ
lucraretur, ſi hoc ageret, ut aſſerit
idem *Camill. de Medic. dict. conſ.* 113.
in fin. & poſt eum obiter *Reg. de Ponte
in tract. de poteſt. Proreg. tit. 9. nu.
11. & 12. de ſucceſſ: mulier.* Nam
38 haud ipſe vir contra dictam renunciationem
venit, ſed mulier, aut filii
ex propria perſona poſt matris mortẽ,
cõmunis Juris diſpoſitione, ex capite
nempè dictæ læſionis venientes, ad
illam annullandam concurrunt.

Si ergo nihil prodeſt obligatio, etiã ipſius
39 viri, pro ſubſtinenda mulieris renunciatione,
contra Legum placita peracta,
& poſſunt, hoc non obſtante, vel
ipſa renuncians, vel eius filii læſi, contrà
illam venire, quomodo poteſt noxã,
damnũq; poſtea afferre dicto viro
ſe obliganti, & qui promiſit obſervãtiam
illius, quod penitus ſubſtineri
non poterat; unde dolus, & fraus potius
conſiderari debet in damnum, &
40 reſpectu ipſius viri, circa invaliditatem
promiſſionis, ut ſupra factæ pro
ſimplici urbanitate, & conſuetudine
ita complacendi voluntati dotantiũ,
qui dolo, & re ipſa, ſtante enunciata
enormi lęſione, vel à fortiori enormiſſima,
ſic contrahentes, verè ipſum
virum, inſcium de fraude, & hoc promittentem,
deciperent; Nam ſi utiq;
ille certior factus eſſet de vera, & reali
hac lęſione, proteſtatus ſaltem fuiſſet
antecedenter, hoc facere ob merã
morũ urbanitatem, nõ quia vult verè
cum iuramento promittere, quod iure
ſubſtineri non poteſt, & ſeparatè
dixiſſet, nolle unquam, ſe obligare
ad obſervantiam actus, ſeu promiſſionis,
quæ adnectitur naturæ actus,
quæ de iure ſubſtineri nequit, ut ſupra
diffusè diximus.

Idq; precipuè dicendũ eſt à fortiori, quo-
41 ties mulier, quæ patrimonij paterni
vires melius ſcire poſſet, tempore renunciationis
reperiretur in minori
ætate, nam tunc etiam modica læſio
ſufficeret, ad reſcindendum ipſius renunciationis
actũ, ſicuti & quemlibet
alium contractum, à minore initum,
ut apud DD. eſt hæc receptior ſententia.
Ità *Gloſ. in l. 2. Cod. de reſcind.
vendit. Tiraquell. in l. ſi unquam
verb. omnia num.* 15. *Pinell.
in dict. l. 2. Cod. de reſcind. vend. par.
1. cap. 1. num. 26. Maſcard de probat.
concl.* 1058. *num.* 5. *Valaſc. concluſ.*
112. *num. 2. & de por. cap.* 39.
num. 38. *Galeſi. de in integr. reſtit.
cap. 1. num.* 104. cum aliis recenſitis
per *Donad. in eius tract. de renunciat.*

Digitized by Google

ciat. cap. 8. *à num.* 32. *&* *cap.* 9. *per tot.* & præſertim *à num.* 93. *cum ſeqq. & Reg. Sanfelic. deciſ.* 384. *n.* 10.

Fideiuſſori verò prodeſſe etiam reſti-
42 tutionem in integrum, minori con-
ceſſam, dolo inducto ad contrahen-
dum, clarè habetur ex *text. in l.* 2. *in fin. C. de fidejuſſ. minor.* præcipuè quando minor, ejuſque fidejuſſor in eodem contractu, & non ſeparatim interveniunt, ut tradit idem *Conſ. de Medic. d. cōſ.* 113. *n.* 11. *&* 13. licet aliqua ſemper requiratur læſio, cum non ſufficiat tantùm minor ætas, *l. nam, & poſtea, ff. de jur. juran.* Sicuti ubi eſt dolus, in quo ſolùm prodeſt minor ætas, inquit *Gloſ. ibid. verſ. dolo modo;* nam tunc ob dolum adverſarii reſtituitur minor, & fidejuſſor. Idq; pariter confirmatur ex *tex. in l. cum minor, ff. rem rat. haberi*, ex quo minor læſus, reſcindens contractum, ejus nomine geſtū, etſi fuerit promiſſa minoris ratihabitio, non operatur tamen, ut ex hoc contra promittentem committatur ſtipulatio rati, ut ait *Rom. in ſing.* 551. idemque conſtituit in curatore, promittente ratihabitionē minoris, qui noluit factus major, ex cauſa doli, & læſionis, *Anchar. conſ.* 330. *num.* 9. & ſequitur *Socc. conſ.* 22. *in fin. vol.* 4. *& conſ.* 215. *vol.* 2. *Ruin. conſ.* 132. *num.* 10. *vol.* 1. *Iaſ. in l. pacto, quo pœnam in fin. C. de pactis, & Corneu. conſ.* 1. *vol.* 3. quibus non plenè ſatisfacit *Camill. de Medic. loc. cit. num.* 16. Sed tantùm ſe remittit ad ſecundum caſum, conſideratum *in d. l. cum minor*, ubi ſi quis promiſerit, non ſolùm minorem ratum habiturum actum geſtum, verùm etiam, quòd nec reſtitutionem peteret, tunc minore actum reſcindente, promittens tenetur; ſecus verò, ſi tantùm ratihabitionem promiſerit, ut optimè advertit *Paul. de Caſtro ibid. num.* 2.

Et quòad juramentum, factum cum
43 promiſſione de re, prohibita per legē
civilem, quæ primariò, & immediatè dirigitur ad bonum publicum, nō obligare, ut in caſu noſtro, communis eſt ſententia inter Moraliſtas DD. relatos *à Bonac. ſecundi præcepti decal. diſp.* 4. *qu.* 1. *punt.* 5. & etiam proba-
44 tur ea ratione, non ſolùm quia lex,
quæ immediatè dirigitur ad bonum publicum, nempe ad tollendas fraudes, & læſiones, obligat ad culpam;
45 juramentum autem non obligat, ad
aliquid faciendum, quod ſit culpabile, & peccaminoſum; cum materia
46 juramenti non poſſit eſſe peccatum,
ne vinculum dicatur iniquitatis *cap. quanto, tit. de judic.* tum etiam, quia
47 juramentum, quod directè vergit in
aliquod injuſtū, & præjudicium tertij, non obligat *ex cap. quamvis, de pact. in* 6. alioquin aliquis ita obligaretur ad rem injuſtam. Ergo multò minus obligat, ſi fiat de re aliqua prohibita per legem Civilem, quæ immediatè dirigātur ad bonum commune, & ad
48 Reipublicæ utilitatem, ne ſcilicet
mulieres, præſertim in legitima, & pupilli fraudētur, tali parentum promiſſione, oppoſita omninò diſpoſitioni legis Civilis, læſionem prohibentis.

Cum igitur dolus, & fraus, ut diximus,
in hujuſmodi obligatione viri favore
49 dotantium, intercedat verè reſpectu
ipſius promiſſionis, quæ licet ſit ſpontanea, nec vi, aut metu fuerit facta, tamen non videtur id ritè, & rectè fuiſſe perpenſum, quoad futura contingētia, ac varios temporis eventus, ſed tantùm ad finem præſentem, nēpe contrahendi matrimonium, & ſatisfaciendi voluntati dotantium, qui equidem in fraudem, & ex dolo, & re ipſa hoc fecerunt, quia certò eis cōſtabat mulieris dotatæ læſio, & tamen voluerūt hanc viri promiſſionē, reficiendi de proprio tantundem, in hoc caſu ſæpè enunciatæ contraventionis, ad quam ullo modo concurrit, ipſe vir in agendo, ſed tantummodò ſe tuetur, ad illam pariter irritandā, ſuam promiſſionem, tanquam acceſ-
50 ſorium, ſequens naturam præfatæ

Digitized by Google

principalis renunciationis , quæ ex
capite læſionis irrita declaratur.
Item nec denique officit , quod aſſerit
51 poſt *Conſil. Prat. dict. cap.* 14. *diſcep.
for. tom.* 1. etiam *D. Rodoer. in dict.
eius conſ.* 25. nempè præfatam Deci-
ſionem *Preſ. de Franch.* 247. in ſuis
propriis terminis impugnari , & con-
fundi, ex deductis per eundem *Pręſ.
de Franch.* in alia ſua *deciſ.* nimirum
624. ubi ſtrenuè tuetur validitatem
promiſſionis viri in capitulis matri-
monialibus, nempè quando promiſit
ille, mulierem renunciaturam; ibique
nonnulla iura theoricè põderat, mul-
tasque rationes pariter adducit , ex
quibus (*ut Rodoer. Prat. & Staib.
reſ.* 28. perperàm ſupponunt) reſulta-
re etiã videtur validitas promiſſionis,
factæ à marito, quòd mulier propriç
renunciationi minimè contraveniet.
Magna etenim (& ſit pro omnium co-
52 ronide) aſſignatur per nos diſpari-
tas, inter utrumque caſum, ex ratio-
nibus etiam, ut ſupra cumulatis. Quo-
niam in caſu, de quo in præſentiarũ
agitur, iuxtà *d. dec.* 247. *D. Pręſ.* prę-
fata renunciatio jam dicitur peracta
cum viri promiſſione, de proprio te-
neri in caſu contraventionis , & hæc
promiſſio, uti acceſſoria ſequitur na-
53 turam, & vim principalis actus, nem-
pè renunciationis jam factæ , quæ ſi
prorſus irrita remanſerit, propter e-
nunciatam læſionem , irrita pariter
remanebit ejuſmodi obligatio , quia
infecta primitiva , & derivativa pari-
ter inficitur . In caſu verò alterius
dec. eiuſdem *Præſ. de Franch.* ſcilicet
624. ſimpliciter ex ſe , nempè à vi-
ro, tanquam principali fuit promiſſũ,
omni via curare , ut eius mulier re-
nunciet in beneficiũ dotantis, & ideò
rectè concluditur ibidem, pro validi-
tate dictæ promiſſionis; Nam vir non
ſe ad hoc obligavit unà ſimul cum
uxore, ut in caſu noſtro , tanquam
54 fidejuſſor, ſed ſeparatim, & ex ſe an-
tea obligationem contraxit; quo caſu
cum ſit ſeparata, & principalis obliga-
tio , ab ea non ſit illatio *l. Papinia-
nus ff. mand.* Undè, in hoc ſecundo
caſu, tenetur omni conatu idem vir,
facere omnes diligentias , ut mulier
ſervet promiſſa ab ipſo viro, quæ ve-
rò, ſi uxor poſtea nolit obſervare, nec
viro ullo modo parere , tunc ipſe vir
abſolutus ab omni obligatione rema-
net; quemadmodum, conſtito de di-
ligentiis, fuit liberatus vir ab impeti-
tis, pro renunciatione mulieris, ab ipſo
promiſſa, & quam mulier facere no-
luit, in ſupra allegata *Afflict. deciſ.*
295. cum DD. ibi allegatis .
Additur rurſus his etiam, quòd in cau-
55 ſa, de qua tractat egregius *I. C. Leo-
nard. Rodoer. in dict. ejus conſ.* 25. ut
ipſemet teſtatur , expreſsè fuit huic
deciſ. Preſ. de Franch. 247. renun-
ciatum per virum, qui erat conſcius
tanquam Juriſconſultus de illius ro-
bure, quia erat ipſa deciſio valde no-
ta eidem viro promittenti .
Quæ ponderatio , nec etiam nobis arri-
56 det ; Nam quotidie id praxis edocet
in quolibet contractu, tàm lucrativo,
quam oneroſo, & paſſim leguntur re-
nunciationes in contractibus, quoad
nõnullas leges, certioratis prius parti-
bus, ut aſſeritur de valore, & illarum
vi, ſcilicet. *l. ſi unquam, ac tot. tit. de
revoc. donat.* & tamen revocantur
donationes ob ſupervenientiam libe-
rorum . Item renunciatur diſpoſitio-
57 ni, *l.* 2. *C. de reſcin. vend.* & non per
hoc præcluditur omninò via, nempè
ex capite dictæ enormiſſimæ læſionis
contractum irritari, & nullum reddi.
Et denique, aliis relictis, ut brevitati
conſulam, quotidie , ut diximus per
mulieres renunciatur beneficio *Sen.
58 Conſ. Velleiani,* certiores factæ de
illius vi à Jurisperitis , etiam præcè-
dente Regia diſpenſatione , iuxtà re-
quiſita per *Reg. Pragm.* alias tabellio-
nes ſtipulari non potuiſſent, & nihilo-
minùs continuò audiuntur in quoli-
bet Foro, dictis non obſtãtibus renun-
59 ciationibus, aſſidua jurgia , ac lites
quãplures pro nullitate, ac reſciſſione
hu-

huiuſmodi contractus, & irritantur
promiſſa, ac mulierum obligationes
variis ex capitibus, nempè dictæ e-
normiſſimæ læſionis, ex vi, metuvè,
& ſimilibus, quæ paſſim nos edocet
experientia, rerum omnium, & cuiuſ-
cumque eventus magiſtra.
Undè à primo ad ultimum, his clarè
60 aſſertis in reſponſionem ad adverſa-
riorum dicta, videtur, non eſſe locum
Conſilio *Camill. de Medic.* hec pari-
ter militare, quod aſſerunt cum *Reg.
de Pont. ubi ſupra*, & *Prat.* & *Ro-
doer.* Et non poſſe tandem dici quic-
quid inutili, ac fallaci ſuppoſito ajunt,
matrimonium ſcilicet non fuiſſe con-
tractum, niſi huic viri obligationi
daretur effectus. Quem enim latet,
61 unumquemque contractum carere
omni debere patenti vitio, dece-
ptione, fraude, atque dolo ex re
ipſa, nam ſtatim reiicitur omni Iure,
tam divino, quam humano, canoni-
ço, & Civili, immò proprio naturæ
inſtinctu, quæ abhorret à fraudibus,
& deceptione. Idque, licet contractus
idē reperiretur omni ſolemnitate, ac
juramento etiam vallatus. Iuramen-
62 tum enim, ut ſupra annuimus, non
debet eſſe vinculū iniquitatis *d. cap.
quanto, de judic.* quinimmò non in-
ducit obligationē in re doloſa, ac frau-
dibus plena, præſertim ſi in eodem
contractu inveniatur enormiſſima læ-
ſio, de qua hic ratiocinatur.
Iuramentum namque ſequitur naturā
63 actus, cui adhæret, ſeu promiſſionis,
cui adnectitur, ita *Bonac. ubi ſup. Dia-
na reſol. moral. p. 5. tit. 14. reſ. 33.*
& *34. Leſſius de iuſt. & iure tit. de
juram. lib. 2. cap. 42. dub. 8. nu. 37.*
64 Sed renunciatio mulieris, in caſu de
quo loquitur, non obligat propter læ-
ſionem; ita etiam dicendum eſt de
viri promiſſione, reficiēdi de proprio,
juramento, licet eidem renunciationi
adnexa, quæ tanquam acceſſoria, nec
pariter ullo modo obligabit.
Immò apud nuper citatos DD. mora-
liſtas, pro communi opinione hoc ſub-
65 ſtinetur, & ex probabiliori ſententia,
quoad obligationem iuramenti pro-
miſſorii etiam habetur, illud ſcilicet
ficta promiſſione, vel cum proteſta-
tione antea peracta, nonnullis ratio-
nibus, minimè inducere obligationē:
primò quia opponitur proteſtationi
præmiſſæ, & clauſulæ de non ſe obli-
66 gando, quæ eſt contra ſubſtantiā jura-
ramenti, ideſt, velle ad promiſſa ſe
obligare: ſecundò quia fictè promit-
tens, etſi juret, re vera non habet,
animum ſe obligandi, & ſeriò jurandi,
ſed id ſolū agit exteriùs verbis, & non
animo interiùs; Sicuti qui contrahit
matrimonium ſtabili corde, & fixo
67 animo, non ſe obligandi, ad redden-
dum debitum conjugale, non cenſe-
tur, velle ſeriò cōtrahere: nemo enim
68 poteſt ſimul, & unico actu intendere
contradictoria, quod ſi putet, poſſe
tali modo contrahere, decipitur, nec
ideò contractus vim habet; Et ter-
tiò tandem, quia Deus nnn acceptat
69 juramentum, niſi ſecundùm homi-
nis intentionē, juxtà *tex. in cap. hu-
manæ aures 22. q. 5.* ubi dicitur, *divi-
na iudicia talia foris noſtra verba
audiunt, qualia ex intimis proferun-
tur*, ita cū nōnullis aliis *Petrus Ocha-
gavia de Sacram. tract. 1. de matr.
q. 6. num. 3.* quem ſequitur *Diana
ubi ſup. dict. reſol. 34.* Et hæc tot ra-
tionibus munita eſt verior apud om-
70 nes ſententia, nempè ex juramento,
facto animo jurandi, ſed non ſe obli-
gandi, ulla oriatur penitùs obligatio
ex vi juramenti; ut poſt relatos DD.
teſtatur *Azor. lib. 11. p. 1. cap. 4. q.
2. Sanchez in ſumma cap. 10. nu. 8.*
& melius *dict. lib. 1. mor. tit. de ſponſ.
diſp. 24.* ubi ait hoc eò fortius mili-
tare, ut in caſu noſtro, quando pro-
mittitur factum alienum, quod à le-
71 ge eſt improbatum, quia tunc illa
promiſſio, etſi juramento firmata, ad
nihilum obligat. *Caiet. 2. 2. qu. 89.
art. 7. Suarez cap. 7. lib. 2. Valentia
2. 2. diſp. 6. qu. 7. pun. 4. Filiu. tract.
25. cap. 6. qu. 1. num. 141.* cum aliis

innumeris apud *Bonac. in ſecund. pręcep. decal. diſp. 4. qu. 1. punct. 5. 6. & 7. cum ſeqq.* Et hactenus de præfata obligatione, licet juramento vallata, quę tanquam de facto alieno, & de re, à lege vetita, cum tacita proteſtatione, & voluntate non ſe obligandi, niſi ad ea, quæ de jure ſuſtineri poſſunt, in nihilum obligat.

His igitur congeſtis, examinatis, ac de-
72 nique ex nonnullis doctrinis, authoritatibus, rationibusq; quamplurimis, & deciſionibus, comprobatis, atque exploſis omninò aliorum placitis, ex adverſo adductis, firma remanet noſtra concluſio, maritum nempe, ſe obligantem, reficiendi de proprio tantundem, ad hoc ut mulieris renunciatio ſemper, favore renunciatarii ſuum conſequatur effectum, ad nihilum teneri, ſi ab ipſamet uxore poſtmodum dicta renunciatio, vel à ſuis filiis, poſt mortem matris revocaretur, ex capite præſertim enormiſſimæ in legitima læſionis; ad quem caſum, tanquam contra juris diſpoſitionem, nec non commune bonum, atque in perniciem tertii, ſcilicet totius liberorum cætus, cum illi privarentur etiam bonis paternis, quoties in legitima portione læſi, venirent ex propria perſona adverſus matris renunciationem, & propter obligationem paternam, & promiſſionem ut ſuprà, reficiendi tantundem, minimè eis eſſet hoc permiſſum, ſi ejuſdem patris, ac præfata viri promiſſio tali caſu ſuſtineretur, nec eſſet, ut clarè fundavimus, prorſus irrita, nulla, omniquè fundamento carens.

Inciderent enim ipſi filij in Scyllam cu-
73 pientes evitare Charybdim (quod non eſt permittendum) tanquam contrà juſtitiam ſimul, & æquitatem, ut liberi nimirum, obtinentes ex pia Iuris diſpoſitione, quicquid in materna legitima ad eos ſpectabat, uti læſos propter maternam renunciationem, idem amittant poſtea in bonis paternis, ob eorum genitoris promiſſionem, reficiendi de proprio, quod filii obtinuiſſent adverſus ſæpè enunciatam renunciationem, eis ita nocuam, ut diximus, & uti apertis nimis Iuribus improbatum id eſſe, exaravimus; cum omni alio caſu fortaſſè poſſe dictam viri ſuſtineri obligatio-
74 nem, DD. communi ore admoneant, atq; alia qualibet cauſa, præter hanc, nempè læſionis, præſertim enormiſſimæ, ut ait *Pręſ. de Franch. d. dec. 247.* cui renunciari non poteſt, nec etiam cum juramento, in publicæ utilitatis damnum, & in tertii præjudicium. Sicuti namque non tenet, & eſt prorſus invalida etiam Clerici renunciatio, quamvis jurata, privilegio fori, ex *Cap.* nempe *ſi diligenti, de for. compet.* quia favore totius Clericalis ſtatus hoc privilegium eſt cōceſſum; Ita pariter aſſerendum eſt, de præfata renunciatione, cuilibet læſioni peracta, ac pro valida ſemper à parentibus promiſſa, in liberorum perniciem, & damnū, cum illa prorſus nulla, & irrita omninò dici debeat, ne ſi ſudetur legitima portione totus liberorum cętus, quibus, ex utraq; parte læſis, ſuccurrere, eorumque aperto, ac evidenti præjudicio ita conſulere, nobis viſum eſt, quemadmodum pro eis ſemper eadem Iura in contingentiis eſſe allegandà, omni procul dubio arbitramur.

CONTROVERSIA V.

Donatio ad pias cauſas ordinata, in qua præſertim fuit promiſſum, illam minimè poſſe ullo caſu, aut ex quolibet eventu revocari, utrum irrita illicò cenſeatur; anvè in totùm revocari queat, vigore *leg. ſi unquam, C. de revoc. donat.* per nativitatem filii, qui antea donanti non erat?

SUM.

SVMMARIVM.

1 *COnſilium ſemper dari debet ad jurgia ſedanda, & ad reſecãdas lites, & controverſias.*

2 *Caſus controverſi ſpecies exponitur ad pacem obtinendam.*

3 *Donatio per liberorum ſupervenientiam revocata, an reconvaleſcat, ſi filii demum nati, illicò moriantur, patre adhuc vivente?*

4 *Donatio revocata per nativitatem filiorum, non reconvaleſcit per mortem poſtea illorum, ſi validè revocata ſit.*

5 *Donatio ad pias cauſas ordinata, nonnullisque gravata oneribus piis, an revocetur per ſupervenientiam liberorum, & num.* 6. & 9.

7 *Renunciatio* l. ſi unquam, C. de revoc. donat. *in inſtrumento adjecta, quid operari debet, niſi ut illa locum non habeat, ſaltem ob cauſam, & præſertim piam. & nu.* 11. & 13. *apertè oſtenditur.*

8 *Clauſula appoſita in donatione, ut in nullo eventu, caſu, & cauſa, etiam à legibus permiſſis, illa revocari poſſit, an adamuſſim operari debeat, & num.* 11.

9 *Donatio favore piæ cauſæ facta, ſaltem non eſt revocanda, niſi in quãtum lædit legitimam liberorum, qui poſt illam nati ſunt, & num.* 12. & 13. *idem fundantur.*

10 *Sicuti nec etiam, ſi dicta donatio reperirietur facta uni ex filiis, quia non revocaretur, niſi in quantum eſt inofficioſa. & num.* 12.

11 *Validitas contractus, promiſſa ſervari omni futuro tempore, eſt attendenda.*

12 *Pia, & liberorum cauſa, à pari procedere videtur.*

13 *Donatio per ſupervenientiam liberorum, ipſo jure revocata, an reconvaleſcat, ſi donans dum vixit, non declaravit, velle donationem revocare: anvè cẽſeatur, velle illã potius taciturniate confirmare. & num.* 16.

14 *Filii nativitas debet eſſe tempeſtiva, & vitalis, ſcilicet ſeptimo, vel nono menſe, ad hoc ut donatio revocari poſſit.*

15 *Dos mulieris, nato filio octimeſtri, defunctæ, non acquiritur patri, ſed dotantibus eſt reſtituenda.*

16 *Exponitur utilitas pro utraq; parte, requiſita in tranſactionibus.*

17 *Concluſio conſilii debet eſſe proficua, & utilis, & num.* 18. & 20.

19 *Cauſæ forenſes habent ſua Sydera.*

20 *Melius eſt hodie habere, quam cras poſſidere, & illo nunc frui, quod tractu temporis amittere poſſumus in totum, vel in partim.*

21 *Melius eſt parum ſtatim poſſidere liberè, quàm tractu temporis, multum ſub onere habere.*

ARGVMENTVM.

Donatio, quæ ob filiorum ſupervenientiam (vigore *Legis, Si unquam*) ipſo jure revocatur, num reconvaleſcat, ſi liberi, qui poſtea nati ſunt, illicò moriantur: & an favore piæ cauſæ ſubſtineri poſſit, ut non revocetur ſaltèm, niſi in quantum ſit inofficioſa, & legitimam illorum lædat?

At quemadmodum in donatione, à Patre uni ex ejus liberis facta, per aliorum ſupervenientiam, non in totum illam revocari, ſed in quantum ipſorum legitimam lædit, laconicè ſubſtinetur: ità & in ſimili facti ſpecie, concinna methodo fertur ſententia.

INter tres favorabiles cauſas, Liberorum videlicèt, Eccleſiæ, ac pij operis Inſtituti, tanquam ille famigeratus Paris, coràm tribus notis, ſed vanis numinibus, de meo tam judicio, quàm utili conſilio requiſitus, in exponendi caſus contingentia, pro derimendis partium con-

controverſiis, veritatis tantùm lu-
mine utens, nec ad majora bella ſe-
renda, paſſione captus, ut ipſe Pria-
mi natus, apud Argivos, Troiani ex-
cidii origo fuit, at potius ad iurgia ō-
ninò tollenda, de proprio more, & ad
forenſes reſecandas diſſentiones, at-
que ad ſedandas animi tempeſtates,
pro optata tranquillitatis pace obti-
nenda, libenter hujuſcemodi breve
reſponſum petitis dare, conatus ſum,
in facti ſpecie, quę modò proponitur.
An ſcilicet, ex diſpoſitione nimis decan-
1 tatæ, *legis ſi unquam, C. de revoc. do-
nat.* Donatio irrevocabilis intervivos,
ordinata à Joſeph Genſano, in bene-
ficium Sacræ Domus Sanctiſſimæ
Annunciatæ Neapolis, tertio Kalen-
das Decembris anno 1687. duca-
torum ferè biſmille, ſuper duabus
partitis *Arrendamēti Ferri*; Quam-
vis ab codē, per ſupervenientiam filii;
ei de recenti orti, ad præſens exiſti-
metur irrita; atque iam ipſo jure re-
2 vocata: Et ſic irritam, & revocatam
remanere, ſupponat, cum præfatus fi-
lius, ei natus, e vita etiam illicò dece-
deret, ipſo ſuperſtite donatario, eius
genitore, adhuc vivente; Quem-
admodum, eandem ſubſtinere ſen-
tentiam, inquit, ex allegata *l. ſi un-
quam,* inter cæteros *D. R. Revert. in
deciſ.* 477. authoritate etiam *Bart. in
l. 2. §. fin. ff. de donat. & in l. Titia
§. Imperator ff. de leg.* 2. ut nimirum
3 donatio, quæ ob filiorum ſuperve-
nientiam ipſo jure revocatur, recon-
valeſcere non poſſit, adhuc ſi liberi
qui nati ſunt, ſtatim moriantur, pro-
ut etiam tenet *Andr. Tiraquell. in
dict. l. ſi unquam, in verbo ſuſceperit
liberos, num.* 103. *de revoc. donat.* re-
probata ab ipſo aliorum ſententia,
quos refert *num. ſeq.* 104. ubi in fi-
ne addit, frequentiorem eſſe opinio-
nem illorum, qui negarunt, confir-
4 mari donationem morte filii, ea ra-
tione, quia ſemel illa revocata per
nativitatem, & ſupervenientiam li-
berorum, ſemper revocata remane-
re debet, ſi validè revocetur, non ob-
ſtante obitu poſtmodum eorundem
liberorum, qui cauſa revocationis
fuerunt. Immò ſimili modo deciſum
per Rotam Avenionenſem, teſtatur
Hierony. de Lauren. deciſ. 23. *à nu.*
8. eumque ſequitur *Epiſcopus Ricc.
in collect.* 728. quem refert *D. Reg.
de Marin. in obſerv. ad dict. Reg. Re-
vert. deciſ.* 477. *num.* 2.
Nihilominus, recognito præfatæ dona-
5 tionis inſtrumento, æquè ac viſis de-
niquè videndis, nempè clauſulis, con-
ditionibus, & oneribus, præſertim
piis, quibus preſſa ipſa donatio vide-
batur, nec non, recognita difficulta-
te prætenſæ revocationis, & tandem
perpenſis non ſolùm ſpontanea obla-
tione ipſius Joſeph Genſano donan-
tis, æquè ac cupientis, ſolvere eidē
S. Domui A. G. P. liberos, & de pe-
cunia ſtatim numerata, ducatos qua-
tuorcentum, abſque ullo onere, ſine
6 aliqua mora, atq; illicò, non autem ſe-
quuto prius eius obitu, ſicuti erat ef-
fectus donationis prædictæ, verùm
etiam utilitate, & commodo ipſius S.
Domus, quæ frueretur oblatis, abſq;
alio onere, & de præſenti, non expe-
ctata, ut ſupra ipſius donantis morte.
Mihi fuit viſum, ſic conſulere, ut in-
fra dicemus, dummodo ambàrum
partium conſenſu, dictæ donationis
inſtrumento, ejuſque vi ad invicem
amplius non detur locus, ſed omni-
nò, annulletur, & irritetur, & dicta
pecunia oblata, ac ſtatim numerata,
cum aliis centum adauctis, abſq; ullo
onere pręfata Sacra Domus lucretur.
Donatio etenim, de qua agitur, cum ſit
7 nonnullis munita clauſulis, & præſer-
tim reperiatur in ea ſpecialis iurata
renunciatio *dictæ legis ſi unquam,* ac
toti *tit. de revoc. donat.* certiorato,
ut aſſeritur, ipſo donante de vi præ-
dictæ renunciationis à ſuis peritis, &
cum fuerit etiam in ea promiſſum, ut
pro ſpeciali cautione ipſius S. Domus
donatariæ, aſſignetur dictum capita-
le certum ipſius Gubernatoribus pre-
ſenti-

ſentibus, & acceptantibus: nec velle
amplius eidem donationi contrave-
nire, ex qualibet cauſa, & caſibus
8 etiam à legibus permiſſis (ut eſſet
caſus præſens revocationis prætenſæ,
ob filii nativitatem) ipſe donans ex-
preſſè promiſerit, dictæque ipſe donatio-
nis ad vim perpetuam, omni tem-
pore ſcilicet valituræ, etſi in totùm,
vel quoad partem revocaretur, ex
legis diſpoſitione, immò ad defenſio-
nem, & evictionem deſcripti capita-
lis, idem ſe obligaverit; videtur pro-
pterea omninò ſubſtinenda, nec ullo
modo irritanda, ut ſupponitur.

Rurſus, cum eadem donatio ſit facta
favore piæ cauſæ, & ad ſubſtinenda
9 opera pia, in ea impoſita, aut non
exiſtimatur revocanda, aut ſaltem,
ſequuta morte ipſius donantis, in
quantùm eſſet inofficioſa, & legitimã
ipſius filii, nuper nati læderet, ſit tan-
tùm revocanda, nec aliter irritari
poſſe cenſeatur, ut fuſius demon-
ſtravimus, de hac eadem materia
tractantes *contr.27. noſtri 2. vol. per
tot. & præſertim num.*48.

Quemadmodum namquè donatio, quæ
à Patre fit uni ex ſuis filiis, per ſuper-
10 venientiam aliorum liberorum, non
debet revocari, niſi uſque ad valo-
rem legitimæ portionis, in qua vi-
dentur læſi cęteri filii, per dictã dona-
tionẽ, uni ex eis à parente factam, ex
diſpoſitione *tex. in l. ſi toties, C. de
inof. don.* ut ajunt *Tiraquell. in dict.
l. ſi unquam, verſ. libertis dub.* 74.
& Catell. de donat. diſp. 1. *ſpec.* 3.
num. 3. relictis aliis, ut brevitati con-
11 ſulam. Ità pari paſſu dici debet, de
donatione, facta favore piæ cauſæ, cũ
aliter non ſit cautùm, vel potius, con-
trarium minimè argui poſſit, velut
in præſenti caſu præfatæ donationis,
in qua fuit promiſſa ſemper illius va-
liditas, in omni futuro tempore, om-
niq; eventu; etiam revocationis præ-
dictæ à legibus permiſſæ, ut annui-
mus. Revocanda igitur, ſaltem vide-
tur ipſa donatio, per nativitatẽ enun-
ciati filii, poſtmodum orti, pro quan-
titate tantùm, in qua læſi inſpiciun-
tur cęteri filii in portione legitima; cũ
à pari procedere videatur, iuxtà cõ-
mune DD. placitum, & pia, & libero-
12 rum cauſa. *Auth. ſi qua Mulier, C.
de Sacroſ. Eccleſ. cap. ult. verſ. qui-
dem* 17. *quæſt.* 4. *& cap. ut ex lex q.*
1. *Bartol. in dict. l. Titia Seio; §. Im-
perator num.* 6. *ff. de leg.* 2. *Bald. in
l.* 1. *num.* 17. *C. de inoff. donat. Abb.
in dict. cap. fin. nu.* 5. *de donat. Hur-
tad. diſp.* 11. *num.* 3. *Molin. tom.* 2.
diſput. 282. *num.* 10. *Cancer. var. re-
ſol par.* 1. *de donat. num.* 125. *Gram.
deciſ.* 240. *Merlin. de legitima, lib.*
2. *tit.* 1. *qu.* 21. *num.* 22. *&* 27. *Fon-
tanell. de pact. nupt. clauſ.* 5. *gloſ.* 8.
par. 3. *à num.* 18. *Montan. contr.* 63.
Conſil. Roec. reſp. 98. *num.* 6. *lib.* 2.
Conſil. Staib. reſol. 123. *num.* 10.

Quicquid autem teſtatur *Reg. Revert.*
13 *in alleg. deciſ.* 477. poſt alios, nempè
quòd poſſit donatio revocari, etiam
ſi filius natus illicò moreretur, vivẽ-
te adhuc ipſo donante, locum non
ſibi vindicat, ubi adeſt piæ cauſæ fa-
vor: vel etiam in extraneorum be-
neficium, quoties donans diù vixiſ-
ſet, ſequuta morte ſui filii, poſt do-
nationem orti, & ſtatim revocare nõ
curaviſſet enunciatam donationem;
Nõ poſſent enim, deinceps illam am-
plius irritare, vel nullam dicere, nec
ipſe, nec ſui hæredes, cum hoc tem-
poris ſpatio decurſo, cenſeatur ita ap-
probata, & confirmata, ac ſi illam
noluiſſet amplius donans revocare,
etſi à legibus eſſet ei permiſſum, ut
ſupra demonſtravimus.

Ita advertit *Tiraquell. loc. cit. verſ.*
14 *ſuſceperit liberos, à num.* 187. *uſque
ad nu.* 204. *& nu.* 205 notat etiam,
ſuprapoſitam ab ipſo concluſionem
eſſe intelligendam, dummodo fætus
poſt donationem natus, ſit tempe-
ſtivus, & ſic vitalis, ita ut ſecundùm
naturã vivere poſſit; nimirũ, ut ſit ſe-
ptimo, vel nono mẽſe ortus, & ad hoc
plures citat DD. relatos per noſtrum

Afflict.

Digitized by Google

Afflict. deciſ. 236., ubi per Sacrum
✝ Conſilium deciſum teſtatur, mulie-
15 rem, nato filio octimeſtri, defunctā,
dici, non poſse, cum liberis deceſſiſ-
ſe, ad effectum, ut defuncto demùm
filio, poſſit eius pater in dotibus ma-
ternis ſuccedere, ſed dotantibus do-
tem fore reſtituendam, ac ſi ipſi ma-
tri filius natus non fuiſſet; Quemad-
modum *num.* 211. *idem Tiraquell.*
loc. ubi ſup. dixit, donantis hæredes
non poſse, dictam donationem am-
plius revocare, quoties donans, qui
16 diù vixit poſt filii ortum, & volunta-
tem ſuam non declaraverit, ſed ta-
cuerit, & ſic mortuus ſit; vidè ad
propoſitum *Theſaur. deciſ.* 121. *Ant.*
Gom. lib. 2. *var. cap.* 4. *num.* 17. *P.*
Afflict. contr. 34. *nu.* 28. *Reg. de Ma-*
rin. loc. cit. & Conſil. Staiban. dict.
reſol. 123. *num.* 13. cum aliis conclu-
ſionibus, & DD. authoritatibus, per
nos adductis, in præſenti materia re-
vocationis inofficioſæ donationis, per
ſupervenientiam liberorum, *d. contr.*
27. *lib.* 2 precipuè *à nu.* 40. *cum ſeqq.*
His igitur exaratis, atque præmiſſis, cū
17 præſens donatio, de qua fit ſermo, ſi
benè perpendatur, tàm quòad valo-
rem, aſcendentem ad ducatos mille,
noningētum viginti, ſuper dictis dua-
bus partitis Arrendamenti Ferri, quā
quoad cauſas pias, ad quas fuit or-
dinata, nec non conſideratis pariter
ære, ac peculio ipſius donantis, qui
(abſque inveriſimilitudinis ſcrupulo)
poteſt credi, quòd habeat de proprio,
extrà dictas partitas Arrendamenti,
alia bona, unde fundari poſſit, & certè
præſumi, dictum filium, ei ultimò na-
tum, non eſſe læſum in legitima; om-
ninò dici deberet, eſſe ſalvam legiti-
mam, tàm præfato, quàm aliis filiis
etiam procreandis, ſuper aliis bonis
ipſius donantis, & propterea non pa-
rum tenuis eſt oblatio, quæ fit ab ipſo
Ioſeph Genſano, ducatorum tantùm
quatuorcentum, etſi de pecunia pre-
ſenti numerata, libera, & abſque ullo
gravamine, nec expectato obitu ipſi-
us donantis, ex Iuribus, præſumptio-
nibus, promiſſis, rationibus, & aucto-
ritatibus deſuper allegatis.
Verùm, conſiderantes funditùs utilita-
18 tem, quæ de recenti haberetur, non
expectato totius vitæ curſu ipſius do-
nantis, qui cum ſit, haud in ſenili, ſed
in virili quidem ætate, per nonnul-
los annos vivere poſſet; nec non pro-
ſpicientes onera pia, quibus hæc Sa-
cra Domus donataria gravaretur (et-
ſi eſſent eiuſdem ſpeciei illorum, quæ
de facto ſubſtinet) ſi donatio prædicta
locum ſibi vindicaret; ac etiam deſo-
nerationem conſiderantes, iſtorum
onerum, per hanc recentem oblatio-
nem ducatorū quatuorcentum, aut
plus, abſq; gravaminibus antea iniun-
ctis, de pecunia præſenti; quando pro
dictæ donationis exequutione, & poſ-
ſeſſione dictorum capitalium, eſſet
expectanda ipſius donantis mors; &
neſcientes certò quid, & quale ſit pe-
culium ipſius Ioſeph Genſano, cui
nonnulli alii filii naſci deinceps poſ-
ſent, & ſic augeretur illorum legiti-
mæ valor; ac denique dubium litium
eventum, præ oculis pręſertim ſem-
per habentes (cum habeant in Foro
19 ſua ſydera cauſę,) exiſtimatur ita-
què proficua concluſio conſilii, ſi
pręfatę oblationi aliquid aliud, ſcilicet
uſque ad centenarium addatur, & ſic
etiam liberè, & abſque alio onere, ut
ſupra, recipi benè illam poſſe conſuli-
mus; cum ex communi adagio, quod
20 in ore currit omnium, melius ſit ho-
die habere, quàm cras poſſidere: im-
mò nunc frui illo, quod deinceps tra-
ctu temporis, ac mutato rerum ſta-
tu, amittere in totum, vel in partim
poſſumus: Æquè, ac meliùs ſit pa-
rum illicò poſſidere liberè, quàm
21 multum curſu temporis ſub onere.
Concluditur propterea, dandum eſ-
ſe locum tranſactioni prædictę, pro
communi pace, & utilitate, tàm pre-
fati donantis, quàm dictę Sacrę Do-
mus donatarię, eo magis, quia quoad
onera pia impoſita in dicta donatio-
ne

Digitized by Google

ne, non læderetur jus tertii, cum ipſa onera, non ſint alterius, ſed ejuſdem ſpeciei illorum, quæ eadem Sacra Domus A.G.P. ſubſtinet, & ſic in illorum auxilium, quo frui ſtatim poſſet, haud expectata ipſius donantis morte, etſi donationis enunciatæ revocatio non præſumeretur, per nativitatem præfati filii, ut diximus. Et ità undique, & ex omni capite, pro communi partium pace, & utilitate, conſulere, nobis denique viſum fuit.

Anno 1693. præfatus Ioſeph Genſano ad tranſactionem cum effectu devenit, juxtà expoſiti conſilii dogmata, cum Domin. Gubernatoribus dictæ Sacræ Domus, eiſque pro omnibus ſolvit ducatos quatuorcentum ſexaginta de pecunia præſenti, abſque ullo alio onere iniuncto, mediante inſtrumento dictæ tranſactionis manu Not. N. Collocola de Neap., & quòad omnia, de communi conſenſu partiũ, irrita dicta donatio fuit declarata.

CONTROVERSIA VI.

Legitima, Matri debita in bonis filii, denuò altercatur: An ſit tertia tertiæ, vel tertia totius hæreditatis, quoties fuit ei relicta ab illo, Eccleſia univerſali ſua hærede inſtituta, prætèrito nepote ex ſorore, ſed legato tantùm relicto alteri ſorori, medietatis bonorum antiquorum, ei ſpectantis vigore Noſtrarum Conſuetudinum Neapolis.

SVMMARIVM.

1 *Caſus diſcutiendi ſpecies breviter proponitur.*

2 *Legitima matris in bonis filii quãta ſit, ſi particulariter in ea inſtituatur, univerſali verò hærede pia cauſa relicta, cæteriſque collateralibus, etſi primi ordinis abſque cauſa præteritis?*

3 *Diſſeritur, ſi ſit tertia tertiæ? ſed eſſe tertiã totius hæreditatis, ſubſtinetur num. 4. cum ſeqq. uſque ad fin. Et de communi opinione, oſtenditur num. 5. ac rationibus comprobatur à num. 6. & 12.*

6 *Legitima ſicut debetur deſcendentibus, ita & aſcendentibus.*

7 *Aſcendentium legitima portio eſt aucta, non aliter ac deſcẽdentium.*

8 *Legitima fratribus, aut Sororibus nulla debetur ex teſtamento, niſi inſtituta turpi perſona.*

9 *Legitima matris eſt tertia totius, quoties fratres, aut ſorores defũcti, à quo non fuit turpis perſona inſtituta, non concurrunt cum Matre, nec faciunt partem, quia finguntur, ac ſi non eſſent.*

10 *Fictio idem operatur in caſu ficto, quod veritas in caſu vero.*

11 *Opinio benignior, etiam in dubio eſt ſemper amplectenda.*

13 *Legitima regulatur ſecundùm modum ſucceſſionis ab inteſtato; ſed cum illis ſolũ perſonis, quæ etiam æqualiter concurrunt in legitima, condito teſtamento, num. 14.*

15 *Legitima non debetur inter Collaterales, niſi turpi aliquoties perſona inſtituta.*

16 *Fœmina per ſtatutum excluſa, maſculis exiſtentibus, non poteſt dicere teſtamentum nullum, ſi fuerit præterita; maſculis exhæredatis, & extraneo inſtituto.*

17 *Fœmina à ſucceſſione per ſtatutum excluſa, cenſetur exhæredata.*

18 *Subtilitas nimia, eſt valdè pernicioſa, & facilis in errando.*

19 *Pernicioſum eſt ſcrupulis vexari.*

20 *Frater, aut ſoror, cenſetur tanquã præteritus, quando ei relinquitur medietas tantùm bonorum antiquorum, ei debita vigore Conſuetudinis Neap.*

21 *Item ſi eidem relinquatur, quid teſtator ei ſolvere debet.*

22 *Faciens actum, ad quem tenebatur, & cogi poterat, non dicitur illum voluntariè feciſſe.*

23 *Medietas bonorum antiquorum, proximioribus relicta, non judicio defuncti agnati, ſed providentia Neapolitanæ Conſuetud. debetur.*

24 *Teſtator agnatus, relinquens proximioribus medietatem conſuetudinariam, neceſſariò eis ſpectantem, non dicitur exercere liberalitatē.*

25 *Beneficium non præſtat, qui impendit debitum.*

26 *Fratribus, aut ſororibus præteritis, non inſtituta turpi perſona, matris legitima eſt totius hæreditatis tertia.*

28 *Legitimæ favor præponderat, & eſt potior favore piæ cauſæ.*

ARGVMENTVM.

Super famigerato illo Juris articulo, iterum, nova exponendi facti ſpecie, in noſtris Supremi Senatus ſubſelliis cōtendi accidit: an ſcil. legitima, à teſtatore ſuæ matri relicta, ſit tertia tertiæ, vel tertia totius hæreditatis, Eccleſia univerſali hęrede inſtituta, pręterito nepote ex ſorore prædefuncta, ac alteri ſorori utrinque conjunctæ relicto tantùm legato, tam medietatis antiquorum bonorū, vigore Parthenopeæ Conſuetudinis ei debitæ, quàm proprii crediti, cenſualis contractus cauſa, eidem neceſſariò ſpectantis ſuper bonis ipſius teſtatoris?

QVemadmodum de tribus altercari, noſtrum fuit, *Superiori Controverſia*, ita pariter eâdem modò proſequentes legitimæ materiam, trium contentiones hic ad nos dirimere ſpectat; in præſenti, quę brevi methodo proponitur facti ſpecie, notatu digna: videlicet.

1 Extremum cum jam clauſerit diem,
è vinculis huius mortalis ſarcunæ
ſolutus, Octavius Ciminus, eius univerſali
hærede inſtituta Venerabili
Parochiali Eccleſia, tantummodò
Aureliæ de Amphora ſuæ genitrici
legitimam, de iure naturæ ei ſpectantem
reliquit, Victoriæque Ciminæ
ſuæ ſorori utrinque coniunctæ bonorum
antiquorum medietatem, à
communi Patre obventorum, vigore
Neapolitanæ Conſuetudinis ei addictam
legavit, præterito tamen nepote
ex Hieronyma ſua pariter ſorore
utrinque coniuncta, ei parùm
antea prædefuncta.

In præſentiarum, pro Aurelia matre
2 agitur de celebri illa, iterum diſcutienda
theſi, contra præfatam Venerabilem
Eccleſiam, pro integra legitima,
unà cum fructibus à die obitus
teſtatoris, quam de Iure aſſeritur pro
actrice, eſſe tertiam totius hæreditatis,
iuxtà communiorem Iuris prudentum
ſententiam.

At quia repugnat dicta Venerabilis Eccleſia,
contendens, eſſe tertiam tertiæ;
Quæritur idcircò quid Iuris? Et
3 quamvis in hoc articulo non minus
doctè, quàm copiosè, de jure ſcriptum
ſit pro matre, ac propterea inanis
mea opera videatur, quia tamen
efflagitantibus amicis, deeſſe nequeo
in tàm honeſta petitione, ideò hæc,
qualiacumque ſint, non piguit, bre-
4 vitèr annotare. Opinor etenim, iuxtà
terminos propoſitæ quæſtionis, ità
decantatæ, matris legitimam eſſe
omninò tertiam totius hæreditatis.

Et hæc mea ſententia duplici præcipuo
innititur fundamento, altero quia
frequentiori ſcribentium calculo eſt
recepta, altero verò, quia munitur,
& efficacitèr probatur (ni fallor) irrefragabili
ratione.

Sed quòd hæc opinio ſit magis com-
5 munis, quam uti veriorem libenter
amplexi ſunt, *Butrig. Bald. Cin. Salic. Alber. Crauet. Alex. Cret. Oldr. Fulgoſ. Rubeus, Bertran. Rolandin.*

Fa-

Fabian. de Giocchis, Rolan. à Vall.
Peregrin. Cacher. Cardin. Zabarel,
cæteriq; DD. authoritate, ac erudi-
tione inſignes, luculẽter citati à *Ga-*
ſp. Theſ. deciſ. 172. *num.* 2. nec non à
R.P. Molfeſ. ad Conſuet. Neap. par. 4.
tit. de ſucceſſ. ab inteſt. quæſt. 46. *nu.*
10. *in addit.* & à *Thoro in ſuo com-*
pendio deciſ. in verb. legitima aviæ,
in ſecunda editione, fol. mihi 317. *&*
in ver. legitima matris fol. mihi 318.
ubi pluries ità per Sacrum Conſilium
teſtatur deciſum; videndi ſunt etiam
Anton. de Roſellis in tract. de ſucceſſ.
ab inteſt. in fin. Surd. conſ. 404. *nu.*
6. *& Bell. de jur. accreſ. cap.* 6. *qu.*
16. *num.* 53. *Gratian. diſcept.* 178.
Mareſcot. var. lib. 1. *tit.* 4. *quæſt.* 7.
num. 17. & idem *Thoro in par.* 3. *ejus*
compend. ſect. 2. *Franciſc. Bec. apud*
Jaſon. conſ. 61. *lib.* 3. *lit. A.* & his ad-
ſtipulantur *Vivius deciſ.* 405. *num.*
19. *& ſeq.* ubi bis pariter deciſum re-
fert, & *Reg. de Ponte conſ.* 66. *& conſ.*
68. *num.* 1. *&* 2. ubi ita per S.C. fate-
tur ter deciſum *lib.* 1. *Surd. conſ.*
388. *num.* 17. *& conſ.* 404. *num.* 9.
lib. 3. *Rubin. citatus à Riccio in Col-*
lect. Deciſ. coll. 105. *&* 841. *propè fin.*
verſ. animadvertas, Petrus Anton.
Faber ad 6. *lib. C. tit.* 8. *defin.* 22. *Ca-*
mill. de Medic. conſ. 41. *num.* 10. *Fa-*
rinac. in collect. deciſ. Rot. Rom. dec.
419. *& Ann. conſ.* 130. *num.* 18. *lib.*
2. & noviter *De Luca ad Præſ. de*
Franch. deciſ. 63, *num* 5. *Conſ. Pa-*
ſtbal. de virib. patr. poteſt. par. 2. *cap.*
4. *nu.* 41. & ibi *Conſ. Prat. in addit.*

Hæc inquam opinio, quòd ſit receptior
certè patet ex numero DD. ſi quis
velit illos ſigillatim dinumerare, cum
cęteris per allegatos relatis.

Quòd autem efficaciter probetur irre-
fragabili ratione; Suppono primò,
6 ita deberi legitimam aſcendentibus,
ſicut & deſcendentibus, *tex.* eſt ad li-
teram in *l. nam, & ſi parentibus* 15.
ff. de inoff. teſtamento.

Suppono ſecundò, quòd aſcendentium
7 legitima eſt aucta non aliter, ac de-
ſcendentium, ut elicitur ex *tex. in* §.
ſi verò, verſ. hæc obſervando, in auth.
de triente, & ſemiſſ. atque unanimi
conſenſu ita explicant DD. *in auth.*
noviſſima, C. de inoffic. teſt. quos ſe-
quitur, & de communi teſtatur ſen-
tentia *Rolandin. in tract. de teſtam.*
& ult. volunt. rubr. 20. *nu.* 5. *fol.* 23.

Suppono tertiò, quòd fratribus, vel ſo-
roribus nulla debetur legitima ex te-
ſtamento, niſi inſtituta perſona tur-
8 pi, *l. fratres* 27. *C. de inoff. teſtam.*
ibiq; aſſeverant *gloſ.* cæterique illius
legis interpretes, quibus accedunt
Afſl. deciſ. 204. *Crav. conſ.* 256. *nu.*
4. *Caſſan. in conſuet. Burgund. tit.*
de ſucceſſ. rubr. 7. § 2. *num.* 10. *&*
Suarez in l. quoniam in prioribus,
C. de inoff. teſt. ampl. 16. *in princ.*

His ſuppoſitis, reſultat irrefragabilis ra-
tio, noſtram concluſionem mirificè
9 probans; nam in hiſce terminis pro-
poſitæ quæſtionis, ideò legitima ma-
tris non deſinit eſſe tertia totius hæ-
reditatis, quia ſorori, condito teſta-
mento per fratrem, & non inſtituta
turpi perſona, nulla de jure debetur
legitima; Si ergo nulla ei debetur le-
gitima, non concurrit cum matre,
cui debetur ipſa legitima, & conſe-
quenter non facit partem, & ſi non
concurrit, neque facit partem, nulla
juris arte poteſt minuere legitimam
10 matri debitam, quæ eſt tertia totius
hæreditatis, ut ſuperiùs dictum eſt;
eò fortius, quia fingitur, ac ſi non exi-
ſteret illa; & idem operatur fictio in
caſu ficto, quod veritas in caſu ve-
ro, *l. 11, qui pro emptore, ff. de uſu-*
11 *capion.* Et hæc opinio tanquam be-
nignior etiam in dubio erit ſemper
amplectenda in favorem matris, cui
pietatis, & miſerationis gratià debe-
tur legitima, *l. ſcripto*, §. *final ff.*
unde liberi.

Ita in individuo, ac ſatis egregiè ratio-
12 cinantur, *Imol. in l. planè*, § *ſi duob.*
col. fin. ff. de leg. 1. *Fabian. de Giocch.*
in d. auth. noviſſ. C. de inoff. teſtam.
num. 43. *& ſeq. Albert. Brunus de*

*ſtatut. art.*12.*num.*110.*Reg.de Pont. conſ.*66.*num.*1. *& conſ.* 68. *num.* 11. *&* 12. *lib.*1. *ac Surd. conſ.*404. omninò legendus poſt *num .*5. *verſ. verior tamen mihi videtur alia ſententia uſq; ad fin.d.conſil.lib.* 3. Quo loco doctiſſimè explicat, idem concludendum eſſe, quamvis aliquid ſorori relictum eſſet, quia tunc dicetur, honorari,tanquã quilibet extraneus, & conſequenter ſubeſt eadem ratio excluſionis legalis.

Neq; refragatur, quòd legitima regu-
13 latur ſecundùm modum ſucceſſio-
nis ab inteſtato,quo caſu ſoror ſuccedit fratri ſimul cum matre,ex *auth. defuncto, C.ad Senat.Conſ.Tertull.*

Quoniam reſpondetur,hanc propoſitionem eſſe veram reſpectu illarũ per-
14 ſonarum, quæ non ſolùm æqualiter
ſuccedũt ab inteſtato, ſed etiã æqualiter concurrunt in legitima,condito teſtamento, quales ſunt deſcendentes, & aſcendentes.

Secus autem affirmari,neceſſe eſt reſpectu illorum, qui licet æquis portioni-
15 bus ſuccedant ab inteſtato, condito
tamen teſtamento, non concurrunt in legitima, quales ſunt fratres, vel ſorores, quibus nulla debetur legitima, non inſtituta turpi perſona, ut claris Juribus ſuperiùs latè probatũ eſt. Ita perbellè hanc regulam declarant ex doctrina *Bald. in d. auth. noviſſima,num.*11.*Oldrad. conſ.*123. *in fine, Gabriel conſ.* 94. *num.*12. *& ſeq. lib.* 1. *Petra de fideicom. qu.* 15. *num.* 75. *verſ. ad ſecundam autem reſpondet: Peregr. de fideicom. art.* 38. *num.* 13. *verſ*3. quia legitima, *Surd. cit. conſ.*404.*num.* 7.*verſ. non autem adverſatur*, citantes *Alber. Caſtrenſ. Salicet. Rubeum*, *& Pancyrolum.*cum aliis.

Neq; prædictis obeſt abſurdum, conſideratum à *Franciſ. Aretino in d. l.*
16 *planè*, §. *ſi duobus, ff. de legat.* 1. &
accuratè ponderatum à Dom. *Præſ. de Franch. d.deci.*63. *nu.*11. ubi ait, quòd fœmina, excluſa per Statutum à ſucceſſione,ſtantibus maſculis, non poterit dicere teſtamentum nullum, ſi fuerit præterita, maſculis juſtè etiã exhæredatis, & extraneo à teſtatore inſtituto hærede.

Quippequi (ut planè verum fatear) ipſe tanquam tardi ingenii, nunquam percipere potui, hoc abſurdum, contrà ſupradictam declarationem *Baldi*,communiter receptam,nam in hiſce terminis filia cenſeretur excluſa etiam à legitima, & à jure impugnãdi teſtamentum paternum, vel maternum; Quinimmo à ſucceſſione
17 fœmina per ſtatutum excluſa, cenſe-
tur exhæredata, ut copiosè teſtatur *Peregr.de fideicom. cit.art.*38.*n.*16.

Quarè ſi privatur ſucceſſione, tàm ex teſtamento,quàm ab inteſtato,ceſſat prorſus abſurdum, ſupra omnem opportunitatem, ab *Aretino* excogita-
18 tum; Nec certè mirum, cum nimia
ſubtilitas pernicioſa ſit,ac errandi det occaſionem, ex *l. ultima*, §.*præterea in calce, C.de jur. dot.* ibi, quod ſatis ſcrupuloſum, & per nimiam ſubtili-
19 tatem pernicioſum eſt: & ad rem
plura congerunt *Lapus alleg.*50.*nu.* 9. *Brunonus à Solo in compend. jur. in ver. ſubtilitas, Burzius deciſ.Bonon.* 68. *num.* 29. *cum ſeqq.*

Patet igitur,hanc ſententiam eſſe proculdubio de jure veriorem, & frequentiori ſcribentium auctoritate receptam, quam *Præſ. de Franch.* in præallegata *deciſ.* 63. *num.* 10. non audet reprobare,inquiens,quòd S. C. in quãcumq; opinionem inclinaſſet, minimè erraſſet.

Sed eſto, citrà veri præjudicium, repugnantem opinionem eſſe præferen-
20 dam, adhuc tamen, retentis termi-
nis præſentis controverſiæ, judicandum erit pro Aurelia matre; ſiqui dẽ Victoria defuncti ſoror, fuit ab Octavio fratre teſtatore præterita, dum ille in teſtamento ei reliquit tantùm medietatem bonorum antiquorum, de quibus non poterat teſtari, noſtra Neapolitana Cõſuetudine reluctan-

te

Digitized by Google

te,& in codicillis aſſignavit ducatos
quincentos, ei debitos vigore inſtru-
21 menti cenſualis, pro ſorte principa-
li, & uſuris decurſis, de jure etiam
ſpectantes. Quo fit, ut reſpectu ſuu-
rum bonorum, eandem ſororem prę-
teriiſſe videatur, *argum. tex.in l. no-
viſſimè 7.ff. quod falſo tutore, & in
l. unum ex familia 69. §. ſi de falci-
dia, ff. de leg.2.* ex quibus legibus de-
ducitur, quòd faciens actum, ad quē
tenebatur, & cogi poterat, non dici-
22 tur, illum voluntariè feciſſē, & ita
concludunt *Dec. conſ. 22. num. 2,
Moronus de tregua, & pace quæſt.
111. num. 12.* & in terminis noſtra-
rum Conſuetudinum, ità & loquitur
*Scipio Buccin. in Conſuet. incipien.
Et ſi teſtator, in Apoſtill. incip. Circa
hanc Conſ. attende, quia iſtam medie-
tatem habent proximiores, non ex ju-
23 dicio defuncti agnati, ſed ex provi-
dentia huius conſuetudinis, per tex. in
l. arrogator, ff. de adopt.* & paulò poſt
ſubdit etiam, quòd propterea, ſi iſti
proximiores inſtituantur ab agnato
defuncto hęredes particulares; quòad
medietatem, illam dicuntur habere
ex providentia conſuetudinis, non ex
24 facto hominis; Nam reſpectu huius
medietatis, debitę vigore conſuetudi-
nis, nullam dicitur exercere liberali-
tatē defunctus, cum agnatis neceſſa-
riò debeatur, iuxta *tex. in l. unum
ex familia §. ſi de falcidia ff. de leg.2.*
undè hæc addit propria verba *lit. B.
fol. mihi* 174. ibi: *Nec etiam præſtat
beneficium, qui impendit debitum,* &
25 allegat *Bald. in l. manumiſſiones, C.
de ope. lib. & Gul. de Bened. in cap.
Raynutius, num 215. 148 & 149.*
Idem aſſerunt *Conſil. Minad. deciſ.
25. num. 28. Menoch. de præſumpt.
præſump. 79. lib. 4. num. 4. Præſ. de
Franch. deciſ. 200. nu. 20. Surd. dec.
305. num. 28. P. Molfeſ. ad conſuet.
Neap. dict. par. 4. tit. de ſucceſſ. ab in-
teſt. quæſt. 60. num. 7. tom. 1.*
At ſorore teſtatoris prætęrita, non inſti-
26 tuta turpi perſona, matris legitima
eſt triens totius hæreditatis, iuxtà
tradita ex crebriori, & veriori Juris-
Conſultorum placito, & ut perbellè
aſſeverant etiam, *Thobias Novius
conſ. 20. num. 15. Petra de fideicom.
quæſt. 16. num. 133. verſ. contrariam
partem, Theſaur. deciſ. 172. num. 6.
verſ. ſecundus caſus eſt, Burſat. conſ.
115. num. 6. Peregrin. de fideicom.
art. 38. num. 23. verſ. quartò addu-
citur inconvenientia, Cancer. var. re-
ſol. lib. 1. cap. 3. num. 27. verſ. conſu-
lui, quòd dicta mater, Gratian. di-
ſcept. for. lib. 3. cap. 447. num. 19.
Conſil. Paſcal. de vir. patr. poteſt. d.
par. 2. cap. 4. num. 44.* cum cæteris
ſupra allegatis. Concludendum igi-
tur clarè patet, ut prætęrita præno-
minata Victoria ſorore, cui nihil ipſe
27 Octavius teſtator de propriis ſuis bo-
nis reliquit, legitima præfatæ Aure-
liæ matris, debeat eſſe integrum triēs
totius hæreditatis, ut fundavimus.
Qua poſita concluſione, ullam denique
28 vim habere poteſt favor piæ cauſæ,
nempè Eccleſiæ hæredis; nam præ-
ſens quæſtio verſatur circa legitimā,
matri debitam, cujus favor præpon-
derat, & eſt fortior in hoc caſu privi-
legio piæ cauſæ, cum agatur de legi-
tima, ut tradunt, præter alios *Robert.
rer. jud, lib. 1. c. 1. v. pro parte, Gail.
obſ. 119. n. 5. Surd. conſ. 565. n. 24.* &
apertè depromitur ex *tex. in Auth.
ſi qua mulier, C. de Sacroſanct. Ec-
cleſ.* Nam quamvis ibi loquatur de
liberorum legitima, eadem nihilomi-
nus militat ratio, quòad parentum
bonorū ſubſidium. Et hactenus per-
penſa, ſatis videntur, ut favore præ-
fatæ Aurelię in medium afferantur.
Cætera verò ſuppleat eminens Jus
dicentium doctrina, eximiaque Cō-
ſcriptorum Patrum religione conjū-
cta, cui libenter exarata ſubiicimus.
Poſt hæc ſcripta Partes acquievere, &
ſecundùm allegata eorū Cauſa, quæ
erat apud acta in Bāca olim de Mar-
tino, ſignanter favore matris, fuit
utili tranſactione ſopita.

CON-

Digitized by Google

CONTROVERSIA VII.

Filia, etſi appareat à patre congruenter dotata, tàm dotationis, quàm mortis tempore, an cognita poſtea enormiſſima ejus læſione, in renunciatione facta dotantis favore, poſſit paragii, ſivè legitimæ. ſupplementum petere; Idemque ea præmortua, à fortiori num prætendere queant ſui filii, ex propria perſona venientes, attentis etiam facultatibus, forſan auctis tempore obitus ejuſdem patris, & avi reſpectivè, cum tunc, & non antea ipſa legitima debeatur?

SVMMARIVM.

1 *Filia juxtà vires paterni patrimonii dotata, an ipſa vivens, aut ſui liberi, ea præmortua, petere poſſint dotis, & legitimæ ſupplementum, poſt patris obitum; ſi auctæ illæ invenirentur?*

2 *Opiniones inter ſe adverſæ recenſẽtur, & Author tuetur affirmativam ſententiam à num. 27.*

3 *Tempus paternæ mortis, & non dotacionis attendi debet, ad dignoſcendam in dote læſionem, & in legitima num. 4.*

5 *Actio ad ſupplementum dotis, & legitimæ datur poſt patris obitum.*

6 *Fœminę per Conſtitut. Regni ſtantibus maſculis, excluduntur, dummodò cõgruè dotentur de paragio.*

7 *Dos, præſertim in Regno ſuccedit loco legitimæ portionis.*

8 *Filiæ nuptæ præferuntur ab innuptis, & in capillo exiſtentibus, juxtà* Conſtitut. Regni.

9 *Patrimonium dotantis attendi debet in dotis conſtitutione.*

10 *Legitima, à patre in vita filio aſſignata, auctis paternis facultatibus, an augeatur poſt patris obitum? & num. 53.*

11 *Filia à patre dotata cenſetur ſemper congruenter dotata.*

12 *Pater ſemper præſumitur benè conſulere Filiis.*

13 *Dos in filia nupta non debet eſſe minor legitima portione.*

14 *Filia dotata à patre de bonis paternis, debet conſequi etiam paraparagium in bonis maternis, de quibus non fuit dotata.*

15 *Dotata ab extraneo, petere poteſt paragium in bonis parentum, de quibus non fuit dotata.*

16 *Filia à patre dotata, non excluditur à conſecutione cõgrui paragii, eiuſque ſupplementi.*

17 *Paragii ſupplementum uſque ad quantitatem legitimæ, competit, etiam maritatis, & excluſis à ſororibus in capillo.*

18 *Paragium, quod de jure Regni non poteſt eſſe minus legitima, aliquãdo ultrà legitimam liquidatur, prudentum conſilio.*

19 *Paragii in liquidatione, non attẽditur quantitas ſolùm legitimæ, ſed etiam illa, quà poſſit mulier condigno viro nubere.*

20 *Statutum excludẽs fœminas à ſucceſſione propter maſculos, non excludit eas à legitima, ſivè ſupplemenco ipſius.*

21 *Dos, ut dicatur congrua, Judicis, ac boni viri arbitrio juxtà quantitatem legitimæ liquidari debet. & num. 27. & 28.*

22 *Et aliquando excedit legitimam, & uſque ad virilem portionem etiam traſcendit.*

23 *Quod juris eſt in augumento, debet quoq; eſſe de diminutione.*

24 *Quod operatur propoſitum in propoſito, idem operatur oppoſitum in oppoſito.*

25 *Paragii quantitas debet eſſe juxtà paternum patrimonium, & qualitatem matrimonii.*

26 *Paragii liquidatio diverſimodè practicatur, juxtà varias facti contingentias.*

27 *Paragium liquidatur, non ſolùm juxtà*

juxtà quantitatem legitimæ, ſed etiam attentis Conjugum dignitate, & facultatibus dotantis.

29 Reipublicæ intereſt, mulierum favori, & utilitati proſpicere.

30 Filiis competit actio de inofficioſa dote, ad eorum legitimam conſequendam, poſt patris mortem.

31 Querela de inofficioſo teſtamento conceditur liberis, mortuo patre.

32 Dotis inofficioſæ titulus Codicis eſt introductus, ad inſtar querelæ de inofficioſo teſtamento.

33 Filii dotem inofficioſam revocare non poſſunt, ex conſenſu parentum adhuc viventium.

34 Dos, quæ fuit minus legitima, ejuſque ſupplementum, debet liquidari, attento tempore mortis patris, & non antea, cum tunc legitima portio debeatur.

35 Quod de dotis diminutione, ob inofficioſitatem, diſpoſitum invenitur, idem de illius augumento, ob læſionem, à pari dicendum eſt.

36 Filia dotata à patre in vita, non poteſt cogi ad reſtituendũ id, quod recepit ultra legitimam, habito reſpectu ad tempus mortis patris, in caſu diminutionis patrimonii.

37 Aliquis non debet petere id, cujus contrarium in caſu contrario non fuiſſet poſtulaturus.

38 Dos de paragio vario modo conſtitui, & taxari poteſt, ob varias facti circumſtantias in matrimoniis contrahendis.

39 Jura ſuccurrunt filiis, læſis in legitima, vel dotis ſupplemento, poſt patris obitum, & non antea.

40 Tempus dotationis pro filiabus nubendis conſiderari debet, in dote eis conſtituenda ex neceſſitate paterni muneris: & pro nuptis, & dotatis tempus mortis patris, pro ſupplemento paragii, ſive legitimæ, ſtante læſione.

41 Officium paternum eſt, dotare filias.

42 Dos competens intelligitur uſq; ad legitimam tempore paterni obitus.

43 Filia naturalis, ſivè illegitima à patre dotata, an poſſit petere dotis ſupplemtatum ab hæredibus paternis?

44 Filia dotata à patre, quãd non poſſit petere ſupplementum, intelligitur, ubi ſtatutum diſponit, ut ultra paragiũ, nihil aliud ulteriùs petere poſſit.

45 Conſtitutio Regni in aliquibus diſponit excluſionem fœminarum, ſtantibus maſculis: ſed vult, ut dotentur de paragio, & ſic non excludit eas à petitione ſupplementi ipſius paragii.

46 Lex patris dotantis, opportuno conſilio confidit.

47 Patri quod competens viſum fuit, minimè debet alteri videri incompetens.

48 Amor paternus omnia vincit.

49 Læſio enormiſſima ubi adeſt, ibi & dolus etiam.

50 Parentes quandoque malè ſe habent ergà filios, præſertim ubi conſideratur læſio

51 Filia, ſi ſciviſſet maiorem dotem ſibi competere in bonis paternis, non renunciaviſſet.

52 Mulierum genus eſt tenaciſſimum; & rarè donant, & renunciant.

53 Filius, qui accepit in vita à patre legitimam, eiuſque ſupplemento renunciavit, an poſt patris mortem id petere poſſit, auctis paternis facultatibus? Et quid in filia dotata, ſtante læſione num. 54. & 59.

55 Legitima eſt quota bonorum, & attento patrimonio mortis tempore, liquidatur.

56 Legitima verè non dicitur, quod in vita filiis à patre aſſignatur.

57 Filius conferre debet, quod habuit in vita patris, cum cæteris fratribus in compotum legitimæ.

58 Legitima, & dos augetur, auctis paternis facultatibus, ex cauſa de præterito, nempè negotiationis, litis inceptæ, aut ſimilibus.

60 Opinio non prævalet veritati.

AR-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Nonnullos poſt conflictus, ac varias, tã ex noſtratibus, quàm exteris inter Scribentium altercationes, illa diù nimis agitata, denuò pro veritatis indagatione, examinanda proponitur quæſtio: Nùm ſcilicet filia, à Patre dotata, habito reſpectu ad facultates. quæ ei erant tempore dotationis, poſſit renunciatione non obſtante, poſt ejuſdem genitoris obitum agere, aut ejus filii ex propria queãt venire perſona ad dotis, & legitimæ ſupplementum, auctis poſtea paternis facultatibus, præſertim ex capite enormiſſimæ læſionis, quæ tempore paternæ mortis maniſeſtè appareat, licèt ſit dubia tempore dotationis?

Et plenè examinatis, tàm favorabilis, quàm adverſę opinionis argumentis, nec non perpenſis hinc inde deciſionibus, ac DD. placitis, tandem communi Reipublicæ bono, dotium, ac legitimæ favori, æquè, ac lætis ſuccurrendum eſſe, concludit Author, qui rejectis contrariis, pro indubitato duo tempora eſſe in dote, ejuſque ſupplemento attendenda, fundare conatur: nempè dotationis, vivente patre, ut congruè filia dotetur, & condigno viro nubat: & tempus poſtea obitus ipſius patris, pro agnoſcenda læſione in legitima, cujus loco ſuccedit dos, & pro cujus liquidatione paterna mors eſt expectanda, cum antea, vulgatis nimis Juribus, minimè debeatur; Vndè, auctis paternis facultatibus, benè ad petendũ dotis, & legitimæ ſupplementum, dari actioni locum, ſignantèr, ubi adeſt enormiſſima læſio, evidenter oſtendit, hancque uti mitiorem tuetur ſententiam.

POſita inter ancipites, æq; ac omninò adverſas JuriſConſultorum ſentẽtias, & ex diametro quidem oppoſitas, illa nobis occurrit iterùm di-
1 ſcutienda theſis, poſt nonnulla, non parvi momenti certamina, quæ diffusè paulò antea exaravimus, *præcedeti Controverſia quarta*, præſertim ex noſtratibus, quòad læſionis materiam in mulierum renunciationibus, acceptis dotibus: num ſcilicet in enunciata lęſione attendi debeat tẽpus dotationis, an verò obitus genitoris dotantis; itaut filia, quæ videbatur congruè à patre dotatá, attento patrimonio tẽpore dotationis, & quòad bona, quæ ei tunc erant, ſignantèr, quando legitimæ, ac dotis ſupplemento ipſa renunciavit, poſſit nè poſt patris obitum agere, vel eius filii ex propria venire perſona, matre renunciãte præmortua, ad præfatũ dotis, ſivè legitimæ ſupplementum, & ſupra dotem conſtitutam aliud petere, ob enormiſſimam læſionem in paternis hiſce facultatibus, quæ reperiantur auctæ, ac notabilitèr excedentes?

At quia in quæſtione propoſita ſunt de
2 more DD. in duas acies diviſi, ut cõtroverſi caſus deciſioni occurramus, de bellatorum robore quamplura priùs ſunt pro utraque parte inquirenda; nec non unà cum vi valorem pariter, eorumque in auctoritatibus pondus ſpectemus, oportet, & ità quibus ſit adhærendum, pro veritate diſcamus.

Prima quidem facie pro parte aſſeren-
3 tium, nullam competere actionem, nec ipſi filię, viro condigno nuptæ, ac congruentèr dotatæ, nec eius filiis poſt eius mortem, tàm quòad legitimam, quàm ad ipſius legitimæ, & paragii ſupplementum, defuncto patre dotante, virtute non ſolùm Conſtitutionis Regni, verùm etiam prefatæ renunciationis vi, inter cæteros ſe offerunt, poſt *Peregrin. de fideicom. art.* 42. *nu.* 40. ubi *Cenſal. Maſcard. concl.* 983. *num.* 9. *de probation. Boer. deciſ.* 62. *Menoch. de Arbitr. Judic. caſu* 149. *num.* 17. *&* *caſ.* 156. *nu.* 35. cum aliis, quos refert *Reg. Rovit. conſ.* 36. *vol.* 2. inter noſtrates hujus ſententiæ, acerrimus propugnator,

ex doctrina præſertim *Aſſlict. in con-
ſtit. in aliquibus nu.* 37. *& Maran-
tæ in diſp.* 10. *num.* 22. *verſ. non inſpi-
citur tempus*, ſcilicet mortis, ipſe ait,
ſed dotationis factæ, & congruenter
aſſignatæ, licet facultates paternæ
poſtea accreverint in maxima quan-
titate; non enim eſt habenda ratio
augumenti poſtea contingentis, nec
eſt inſpiciẽdum tempus mortis ipſius
dotantis, ſubdit ipſe *Reg. Rovit. loc.
cit. num.* 11. ubi *Conſil. Altomar.* qui
ad propoſitum allegat *Cavalcan. de-
ciſ.* 32. *num.* 15. *lib.* 3. *Graſſ. deciſ.* 2.
num. 21. *Maſtrill. dec.* 1. *nu.* 15. *Ca-
ſtill. controv.* 2. *num.* 43. *lib.* 3. *Fon-
tanell. de pact. nupt. clauſ.* 5. *gloſ.* 8.
par. 1. *num.* 8. *Mantic. de tac. & am-
big. tom.* 1. *lib.* 12. *tit.* 24. *num.* 4. *&
ſeq. Ciarlin. contr. for. lib.* 1. *cap.* 97.
Alex. conſ. 180. *&* 181. *Amat. reſol.*
23. *num.* 5. & præſertim in filia mo-
niali hoc teſtatur *Merlin. controv.* 3.
num. 12. *lib.* 1. *Thor par.* 1. *compend.
dec. verb. filia congruè dotata, Camil.
Salern. in conſuetud. ſi moriatur in
apoſtill. incip. Paragium, verſ. & in
iſto caſu fol.* 96. cũ aliis id aſſerẽtibus,
quos refert *P. Molfeſ. ad Conſuet.
Neapol. par.* 3. *quæſt.* 7. *nu.* 12. ubi pa-
riter meminit deciſionum, quas tra-
dit *Camil. Salern. loc. cit. lit. F.*

Ex altera verò parte, læſis ſuccurrunt
4 alii maximi nominis DD. acerrimè
ſuſtinentes, minimè attendi debere
tempus dotationis, ſed tempus mor-
tis patris dotantis, ut videri poſſit, ſi
filia eſt enormiter læſa in paragio,
ſeu legitima, ad quam petendam
poſt ipſius patris obitum, nec anteà
5 datur ei, aut filiis ex ea natis, actio,
per *tex. in l. cum quæritur, C. de inoſ-
fic. teſtamento*, & præcipuè inter an-
teſignanos, inſpiciatur queſò *Luc. de
Penn. in l. in his col.* 3. *in fin. verſ. item
pone, C. de præd. & omni. rebus navic.
lib.* 11. *Conſil. de Medic. conſ.* 25. *per
tot. & ſignanter num.* 11. *&* 12.
Gramm. deciſ. 101. *num.* 27. ubi ità
deciſum refert poſt *Deci. conſ.* 276.
num. 5. *vol* 1. cuius meminit *Danza
ad Gram. ubi ſupra & deciſ.* 57. & in
propriis terminis *dict. Conſtit. Regni
in aliquibus*, ſic judicatum pariter
refert *Afflict. deciſ.* 160. *ubi Vrſill.
& idem Afflict. in conſtit. Regni, Fra-
tribus num.* 12. *Peregrin. dec. Patav.*
3. *num.* 5. *Reg. de Ponte conſ.* 65. *tom.*
1. *& in tract. de poteſt. pror. tit.* 9. *de
ſucceſſ. mulier. in princip. num.* 3.
ubi de illa tàm decantata deciſione,
Ducíſſæ Nuceriæ, cum Principe Oſti-
liani, mentionem facit; & advertit,
quod poſt ſententiam partes devene-
runt ad concordiam, & fuerunt au-
ctæ dotes, uſque ad alios ducatos tri-
gintamille. Quemadmodum pluries
pro augumento legitimæ, & ſupple-
mento paragii, deciſum etiam tradũt
Theſaur. queſt. for. lib. 4. *q.* 4. *nu.* 11.
Reg. Capyc. Latr. deciſ. 99. *& conſult.*
77. *num.* 47. *Præſ. Amat. conſ.* 59. *nu.*
5. *Thor. in compend. dec. tom.* 1. *verb.
filia congruenter dotata, Reg. de Ma-
rin. cap.* 93. *reſol. lib.* 1. *ubi Roder.
Conſil. Rocc. reſp.* 66. *num.* 9. *lib.* 1. poſt
alios innumeros allegatos à *Cutell.
de donat tract.* 1. *diſc.* 2. *par.* 14. *à nu.*
18. *Camill. Larat. conſ.* 26. *à num.*
36. *Conſil. Provenzal. ad Conſuetud.
Neap. obſerv.* 12. *& Paſcal. de vir.
patr. poteſt. par.* 2. *cap.* 4. *num.* 186.

Pro priori autem parte, in pugna
6 capeſſenda, militant primi ſupra de-
nunciati DD. nonnullis muniti ratio-
nibus, & principaliter, quia prælle-
gata noſtri Regni *Conſtitutio, in ali-
quibus*, excludit omninò fœminas,
ſtantibus maſculis, à ſucceſſione pa-
terna, dummodò ipſę dotentur con-
gruenter de paragio, quæ dos, ut ali-
bi pluries dictum eſt, & ex commu-
ni omnium ore, ſuccedit loco legiti-
7 mę, & in legitimam eſt omninò ſub-
rogata; ergo nulla alia portio, jure
naturæ debita, ad dictas fœminas ſpe-
ctare poteſt, nec aliquid aliud eis ſu-
pra dotem conſtitutam debetur, ut
expreſſim etiã tradit *Bald. in l. ma-
ximum vitium, quæſt. ult. C. de lib.*

præter. Angel. conſ. 105. in fin. Clar. in §. teſtamentum quæſt. 32. Menoch. de arb. Jud. d. lib. 2. caſu 149. num. 5. 13. & 25. Boer. quæſt. 62. num. 1. & 14. cum aliis, quos cumulat, & ſequitur *Burſat. conſ. 248. à num. 1. cum ſeqq. vol. 3.*

Moventur ſecundò alia præcipua ratio-
8 ne, priori etiam innixa, quia eadem Conſtitutio, ut clarè conſtat ex verbis, nihil diſpoſuit circa filias, jam nuptas, & dotatas, ſed tantùm colligitur ex ea, fuiſſe proviſum circà innuptas, & in capillo exiſtentes poſt patris obitum; & ità omiſſis, filiabus nuptis, quæ præſumuntur congruenter dotatæ, voluit ſolùm Conſtitutio conſulere innuptis, quibus patri, morte prævento, proſpicere, non fuit permiſſum.

Item his tertiò addunt, attendendum eſſe patris dotantis patrimonium, nō
9 mortis, vel ſucceſſionis, ad dotem congruam inſpiciendam, ſed dotationis tempore, maximè accedente ſolemni renunciatione, cum juramento facta per filiam dotatam, tempore receptionis dotis, ut ajunt *Bald. in l. pactum quod dotali, 6. oppoſ. C. de collation. Boer. deciſ. 62. Cephal. conſ. 501. num. 58. & 59. & conſ. 502. num. 11. vol. 4. Jaſ. conſ. 104. col. 3. poſt med. lib. 1. Burſat. conſil. 249. num. 18. & cc ſ. 250. num. 67. Peregrin. de fideic. n. d. art. 42. nu. 40. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 1. qu. 12. num. 26. Ruin. conſ. 56. vol. 3.* quos cum aliis refert ad propoſitum *Reg. Rovit. d. conſ. 36. num. 12.*

Rurſus hoc idem corroborari, etiam fatentur, data legitimæ paritate, quæ
10 licet debeatur tempore mortis patris, per *d. tex. in l. cum quæritur, C. de inoffic. teſtam.* tamen ſi ipſe pater illam filio congruam in vita aſſignaverit, & filius legitimę, ejuſque ſupplemento in ſpecie renunciaverit, auctis poſtea paternis facultatibus, minimè augeri poſſe videtur, ex traditis per *Alex. cit. conſ. 180. & 181, Ant. Gomeſ. in l. 22. tauri num. 4. Præſ. de Franch. deciſ. 133. num. 8. & Præſ. Amat. conſ. 23. num. 5. & 6.* cum aliis, per eos relatis.

Idq; ulteriùs confirmant ex nonnullorū
11 ſententia, abſolutè aſſerentium, filiā, à patre dotatam, ſemper cenſeri congruenter dotatam; ità *Bald. in auth. res quæ, nu. 16. C. de legat, ubi Paul. de Caſtr. num. 8. & conſ. 275. & 408. num. 2. Afflict. in d. conſtitut. in aliquibus in fin. Maſtrill. deciſ. 11. nu. 15. Fontanell. de pact. nuptial. loc. ubi ſup. num. 8. Maſcard. de probat. concl. 621. Staiban. conſ. 11. num. 9. Molfeſ. in comm. ad Conſ. Neap. tom. 1. par. 4. quæſt. 12. num. 23. Præſ. de Franch. in addit. ad Conſuetud. Si moriatur incipient. circa principium fol. 94. Caput. ſup. d. Conſuet. par. 2 §. 3. num. 29. Theſaur. d. lib. 4. quæſt. for. 4. num. 11. Farinac. tom. 2. deciſ. 940. num. 6 Anton. Fab. lib. 2. Cod. tit. 3. de pact. defin. 21. R. Capyc. Latro deciſ. 49. Conſil. Rocc. d. reſp. 66. num. 9. lib 1.* ea præcipua
12 ratione, quia nemo præſumitur meliùs, quàm pater benè conſulere filię, nec eam voluiſſe fraudare, cenſetur, præſertim tempore dotationis, ex *tex. in l. nec in ea, ff. de adult. l. fin. C. de Curat. fur. & aliis, l. patre furioſo, ff. de his, qui ſui, &c. Paul. de Caſtr. conſ. 275. num. 6. p. 1.* quem ſequuntur *Dec. conſ. 26. num. 88. vol. 3. Cephal. conſ. 502. num. 3. & 16. vol. 4. Burſat. conſ. 248. num. 4. vol. 3. Decian. conſ. 6. num. 40. cum ſeqq. vol. 1. & Anton. Fab. ubi ſup. defin. 20. num. 13. lib. 2. C. tit 3.*

Nec tandem hi, qui ſunt de hac claſſe,
13 obſtare ajunt *deciſ. 160. Afflict.* in cōtrarium adductam, ex qua fuit decretum, dotem in filia nupta non debere eſſe minorem legitima portione, ei de jure naturæ ſpectante; quia non loquitur quando filia fuit dotata ab ipſo patre in vita, de ſuis bonis, ut poſſit, poſt ipſius patris obitum, in eiſdem bonis paternis legitimam

14 timam, aut ejus ſupplementum habere; ſed ut dotata à patre de bonis
paternis, tantùm conſequi poſſit paragium in bonis maternis, de quibus
non fuit dotata, quod nequit, eſſe minus legitima: aut dotata ab extraneo,
15 ut poſt patris mortem paragium in bonis paternis etiam petere poſſit;
Qui duo caſus procedunt abſque ea DD. controverſia, de qua hìc agitur,
nempè de filia, à patre dotata de bonis, quæ ipſi erãt dotationis tempore.

Ex adverſo verò adſunt cęteri, contra-
16 rium ſtrenuè ſuſtinentes, ut antea annuimus, aliiſque non mediocris
conditionis armati argumentis, ad prælium accedunt: Primò etenim aſſerentes, quòd ex præfata *Conſtitutione in aliquibus* diſpoſitum, licet
inveniatur, filiam a patre dotatam repelli à ſucceſſione ipſius patris; attamen non excluditur illa à conſequutione cõgrui paragii, nec ab illius
ſupplemento uſque ad valorem legitimæ, attento tempore mortis patris, ut in terminis eiuſdem *conſtitutionis* judicatum refert *Afflict. dict. decis.*
160. & etiam inter noſtrates defendit *Conſil. de Medic. dict. conſil. 25. num.* 9. & teſtatur pariter idem *Reg. Rovitus*, quamvis adverſarius *dict. conſ. 36. num. 3. lib. 2.*

Secundò inſurgunt, ipſi etiam aientes,
17 huiuſmodi paragii ſupplementum, uſque ad quantitatem legitimæ unicuique competens, mortis tempore inſpecto, denegari non poſſe: quia prę-
citata *Conſtitutio in aliquibus* habet locum, mortuo patre ab inteſtato tãtùm, non autem ex teſtamento (prout eſt caſus præſentis controverſiæ)
& in concurſu maritatæ cum cæteris ſororibus in capillo, quæ non fuerũt dotatæ, ut ab illis dotata excludatur, ſed non ab hoc ſupplemento, ſi
nimirum ipſa reperiatur læſa in legitima portione, juxtà declarationem *Andr. de Iſern. in d. Conſtitut. In aliquibus col. 3. in verbo, quintum decimum, circà princip. & Afflict. ibid. col. 5. in 5. quæſt.* & prout in ſimilibus caſibus voluit *Bald. conſ. 452. lib. 1. Dec. conſil. 180. col. 1. in fin. & Ruin. d. conſ. 40. lib. 3.*

Tertiò addunt etiam, quòd quamvis
18 filia maritata, & à patre dotata de jure ipſius *Conſtitutionis Regni in Aliquibus*, repellatur à ſucceſſione
patris; tamen ſibi debentur dotes de paragio, non ſimpliciter, ſed ſecundùm facultates paternas, & numerũ filiorum, æquè, ac congruas, cum viro condigno ſit nupta; quod paragiũ, ex communi Sapientum interpretatione, minus legitima eſſe non poteſt; Quinimmò, ut poſſit etiam eſſe quandoque ultra legitimam, tàm attenta hujus *Conſtitutionis*, quàm etiam noſtræ *Neapolitanæ Conſuetudinis* diſpoſitione habetur, ex traditis per *Andr. in d. Conſtitut. In*
19 *aliquibus num. 9. verſ. nos dicimus, in dando paragio, non attendi quantitatem valoris portionis tertiæ, vel etiã dimidiæ, ſed illam quantitatem, pro qua poſſit pari nubere*. Et *Napodan. in Conſuetud. Si moriatur, verſ. eas autem, in gloſ.* ſuper verbo, *paragiũ*, cum *Afflict. in Conſtitut. Vt de ſucceſſion. verſ. conjugata num. 23.*

Statutum enim, item aiunt, repellens fęminas à ſucceſſione propter ma-
20 ſculos, non cenſetur excludere eas à legitima, ſivè ſupplemento ipſius; Immò ſi mandat eas dotare, dos nõ debet eſſe minus legitima, ita *Salicet. in auth. res quæ; C. commun. de legat. Alex. conſ. 7. num. 6. cum ſeq. vol. 2. Curt. ſen. conſ. 27. nu. 43. & conſ. 37. num. 6. Bened. in cap. Raynutius in verb. duas habens filias, de teſtam.* hancq; eſſe communem ſententiam apud omnes, dixit *Soccin. in l. hæredes mei, §. cum ità, col. pen. ad Senat. Conſ. Trebell. & conſil. 150. circa fin. Loffred. conſ. 26. col. 4. verſ. præfatis, Curt. conſ. 25. vol. 2.*

Et denique, prò confirmatione eorum
21 ſententiæ, concludunt à fortiori, quòd illa nempè regula ex omnium

mente deſumpta, ut ſcilicet iuxtà
quantitatem legitimæ, ſemper para-
giũ liquidari debeat, & ità iudicis,
aut boni viri arbitrio, dos congrua
intelligatur, ut ſuprà retulimus, & ali-
bi ſæpiſſimè, præſertim *contr. 27. vol.
2. à nu. 68. cum ſeqq.* & fallit ubi, nec
22 legitima ſufficeret ad inveniendum
virum condignum; nam tunc dos de
paragio legitimam excedere debet,
& uſque ad virilem, aliquando etiam
aſcendere poteſt, ut ex noſtratibus,
fatentur *Capyc. in addit. ad Conſuet.
Neapol. incip. ſi moriatur fol. mihi
94. in addit. incip. an mulier. Io. An-
gel. Piſanell. ibid. in addit. incip. cir-
ca paragium, & Ant. de Alex. in ad-
dit. 1. ad eandem conſuet. in princip.
ex Soccin. in conſ. 288. num. 20. verſ.
confirmantur.* Vndè ſequitur, quòd
ſicuti aliquando dos debet, legitimã,
23 cauſa dignioris matrimonii, excede-
re, & poteſt etiam uſque ad virilem
traſcendere, ità pariter ullo modo
debet, eſſe minus legitima, nimirum
minus dimidia, vel tertia parte bono-
rum; Nam quod iuris eſt in augu-
mento, debet eſſe de diminutione. *l.
in ratione 30 & l. in quantitate
33. ff. ad leg. Falcid.* Et quod opera-
tur propoſitum in propoſito, idem &
24 operatur oppoſitum in oppoſito *l.
& ſi contra 35. ff. de vulg.* Et ita in
propriis terminis augendæ, vel mi-
nuendæ dotis argumentatur *Soccin.
dict. conſil.* 288. alioquin ſequeretur,
quòd ſi filia abſque paterna dote poſ-
ſet pari nubere, minimè teneretur
pater eam dotare de paragio, quod
eſt falſum, & contra *tex. in l. cum ibi,
& l. fin.* C. *de dot. promoſſ.* maximè
cum *in Conſtit. Regni in aliquibus*
non dicatur, ut annuimus, ſimplici-
ter, ut detur dos ſecundùm paragiũ,
ſed additur ibi: *pro modo facultatum*
& ſic inquit *Dec. conſ. 26. num. 5.*
verbum *paragium*, non importare,
25 quòd æqualiter filiæ ſint dotandæ,
ſed ut pari nubant, iuxtà paternum
patrimonium *Prcſ. Amat. dict. conſ.*
59. Et dotem hanc de paragio mul-
tipliciter liquidari, ac vario modo ta-
26 xari in hac Civitate, & Regno Nea-
polis, fatentur inter alios *Conſ. Staib.
reſol.* 102. *tom.* 2. & præſertim *à num.*
37. *& Reg. Capyc. Galeota contr.* 16.
tom. 2. ubi diverſas S. C. deciſiones ad
propoſitum refert, iuxta varias facti
contingentias, ſed paragium ſemper
fuiſſe liquidatum, ait, iuxtà legitimã
portionem, & plus equidem, ſed non
minus legitima, & præcipue *à num.*
22. *cum ſeqq.* attento ſcilicet tempo-
re mortis illius, ex cuius bonis ipſa le-
gitima debetur.
His igitur poſitis, ac pro utraque parte
27 exaratis, ſuiſque aptiſſime, ſedibus
collocatis, quis unquam dubitabit, vi-
ctoriam ſemper pro hac ſecunda Do-
ctorum claſſe eſſe ſperandam, in qua-
libet facti conſimilis contingentia, eiſ-
dem profectò munita circumſtantiis,
minimè refragantibus dictis per aſ-
ſeclas primæ claſſis, aſſerentes nem-
pè, tempus dotationis eſſe inſpicien-
dum, & non mortis patris dotantis,
quo tempore oritur jus ad legitimã,
& ad illius ſupplementum, ut princi-
piò annuimus, *ex tex. in l. cum quæ-*
28 *ritur C. de inoff. teſtam.* Nam tunc
congrua dos exiſtimatur, quando
juxtà qualitatem legitimæ eſt taxa-
ta, tàm Iudicis, quàm boni viri arbi-
trio, non dum ex natalium dignitate
coniugum, ſed ex modo, & qualitate
facultatum dotantis, ex cuius bonis,
nõ minus legitima debetur, & ſic poſt
eius obitum, & non antea *l. quæro
61. & l. cum poſt 70. §. Gener ff. de
iur. dot. l. ſi filiæ pater 41. ff. de leg.
3. Bald. conſ. 68. num. 3. conſil. 457.
num. 4. in fin. Salicet. in auth. noviſ.
quæſt. 11. C. de inoff. teſtam. & dict.
auth. res quæ in prin. C. commun. de
legat. l. ſancimus in fin. verſ. 4. C. de
nupt. Dec. conſ. 89. num. 4. verſ. ca-
ſu, conſ. 106. verſ. & quia conſ. 180.
num. 5. conſ. 379. nu. 13. & 14.* poſt
*Andr. de Iſern. in d. Conſtitut. in ali-
quibus col. 7. verſ. ſed hoc paragium.*

Dec.

Dec. conſ. 392. *num.* 2. *Andr. Gaill.*
pract. obſer. lib. 2. *cap.* 147. *num.* 6.
Menoch. de arbitr. Judic. lib. 2. *caſu*
149. *per tot. Soccin. d. conſ.* 100. *num.*
11. *vol.* 3. inquiens ibi, in cauſa ni-
mis ardua, fuiſſe pro filia pronuncia-
tum, juxtà Conſilia quamplurimo-
rum Juriſprudentũ in Civitate Flo-
rentiæ, & idem *conſ.* 57. *nu.* 28. *vol.* 4.
Vnde ipſe, ut ingenuè fatear, licet ſu-
29 ſtineri, poſſe cenſeam aliquoties pri-
orem ex præmiſſis ſententiis, atten-
tis aliquorum Doctorum placitis, ac
rationibus per eos adductis, juxtà va-
rias facti circumſtantias, quæ diver-
ſimodè accidere poſſunt; Nihilomi-
nus minimè ab hac ſecunda recede-
rem, clariori opinione, huicque adhę-
rere mihi valdè placet: non ſolùm,
quia reperitur illa validioribus munita
rationibus, ac ſolidiſſimis vallata ar-
gumentis, & S.C. aliorumque Tribu-
nalium deciſionibus, ac prudentum
maximæ æſtimationis, authoritati-
bus, ſed etiam quia naturali lumine
magis clareſcit, & fulget pro mulie-
rum auxilio, quibus etiam ſuccurre-
re, earumque filiis proſpicere, nimis
Reipublicę intereſt, æque ac pietati
conſonum, non parum videtur.
Eandemque libenter etiam opinionem
30 amplector, ex eo potiſſimùm, ultrà
rationes adductas, quia neminem la-
tet, ut diximus, *dict. contr.* 27. actio-
nem de inofficioſa dote filiis compe-
tere, uſque ad eorum legitimam con-
31 ſequendam, attenta diſpoſitione *tit.*
C. de inoff. dot. prout de teſtamento
ex *tex. in l. un. C. de inoff. teſtamen.*
mortuo nempe patre dotante, ſecus
verò eo adhuc vivente. Eſt enim
32 *Titulus Codicis de inoff. dotibus* in-
troductus, ad inſtar quærelæ de inof-
ficioſo teſtamento, quæ filiis tantum
poſt genitoris obitum competit., &
non in vita, *Glos. in l. ſi totus ubi*
Bart. & Salicet. C. de revoc. donat.
Napod. ad conſuetud. Neap. in §. cas
autem num. 60., *Afflict. deciſ.* 86. *ubi*
Add. Gram. dec. 90. *Præſ. de Franch.*
deciſ. 170. Ex quibus habetur, filios
33 non poſſe dotem inofficioſam revo-
care, etiam ex conſenſu parentum,
qui uti adhuc viventes, non debent
permittere contra factum proprium
in vita, quod poſt mortem tantùm
ad filios ſpectat, & non antea, ob va-
rios temporis, & fortunæ eventus, *l.*
poſt mortem ff. de adoption. de Luc. in
addit. ad dec. 120. *Præſ. de Franch.*
Ricc. collect. deciſ. 180. *Molfeſ. tom.*
1. *comment. ad Conſuetud. par.* 4. *qu.*
26. *num.* 7. *Vrſill. ad Afflict. dec.* 86.
Reg. de Ponte dec. 39. *num.* 29.
Ità à pari, quo pacto poteſt eadem dos,
34 quæ fuit minus legitima, vel para-
gium, ejuſque ſupplementum, ex
cauſa præfatæ læſionis liquidari, niſi
poſt patris mortem, cum eo tempo-
re taxari debeat legitima; inſpectis
nempè paternis facultatibus, & ſtatu
patrimonii ipſius, tempore obitus,
cum nulla penitus in dicta legitima,
vel dotis ſupplemento, antea compe-
tebat actio, ex eiſdem regulis, ut
quicquid ſcil. propoſitum operatur
in propoſito, idem & operatur in op-
poſito, *d. l. etſi contra, ff. de vulg.* &
35 idem, quod de dotis diminutione,
ob inofficioſitatem, diſpoſitum inve-
nitur, idem de illius augumento, ob
læſionem, dicendum omninò vide-
tur, ex *d. l. in ratione* 30. *& l. quan-*
titate 33. *ff. ad leg. Falcid.*
Nec valet dicere (ſi quis arguere vellet)
cũ *Rou. d. cõſ.* 38. *n.* 13. *& Molf. loc. cit.*
ut ſicuti filia dotata in vita, non po-
teſt cogi ad reſtituendum id, quod
recepit ultra legitimam, habito re-
36 ſpectu ad tempus mortis patris; in
caſu diminutionis ipſius patrimonii,
ità in caſu augumenti patrimonii pa-
terni, non debet petere ſupplemen-
tum, attento eodem tempore mortis,
ex alia vulgata nimis Juris regula,
quòd quis non debet petere id, cujus
contrariũ in caſu contrario non fuiſ-
37 ſet poſtulaturus, *l. pen. ubi gloſ. C. de*
ſolut. Nam diſpar eſt ratio, quia in
primo caſu dos haud poteſt minui
cum

Digitized by Google

cum ſit aſſignata, & conſtituta juxtà
conditionem matrimonii contracti,
38 paterni patrimonii facultates,& numerum filiorum tunc temporis, &
juxtà normam à Jure, & per DD,
ſtatutam in paragii taxatione, quæ
vario modo practicatur,juxtà varias
facti circumſtantias, quæ accidere
poſſunt, in matrimoniis contrahendis, ut diffusè teſtantur *Reg. Capyc.
Galeota d. controu. 16. per tot. &
Conſil. Staib. d. reſol.* 102.*tom.* 2. &
poteſt pariter aliquãdo traſcendere,
39 virilem portionem. In ſecundo verò
caſu, de quo hìc agitur, dotis ſupplementum debetur propter læſionem,cui jura ſuccurrunt,ſtatim poſt
patris obitum; ſicuti quando cæteri
filii,ob dotem inofficioſam ſunt læſi
etiam in eorum legitima; & ita ſemper in caſu læſionis, & non alia cauſa datur poſt patris obitum hęc actio
ad legitimam,ſive ad eius ſupplemẽtum,nec aliter,aut alia via.

Reſpondetur item ſecundò huic, atque
40 cæteris ex adverſo oppoſitionibus,
juxtà mentem *Conſtitutionis Regni*,
circa excluſionem dotatę à ſupplemento paragii, inſpectis facultatibus
tempore mortis patris; Nam nulli
dubium eſt,quòd favore filiarum,nubentium, & nuptarum,duo conſideranda ſunt tẽpora, ut dos de paragio
dicatur congrua,& competens,attenta qualitate matrimonii; Alterum ſcilicet,vivente patre,ex neceſſitate paterni muneris, dotandi filias,*ex l.qui
liberos ff.de rit.nuptiar.* Et hoc tem-
41 pore congruitas dotis æſtimatur juxtà facultates paternas,numerum filiorum,& conditiones perſonarum *l.
quærò ff. de iur. dot. & l.ſi filia ff.de
leg.3.* Et ſic non conſideratur, ut legitima portio, tanquam illa quæ poſt
mortem debetur, ſed prout dos de
paragio,quæ juxtà coniugũ conditionem, & facultates paternas in vita
debetur, quo tempore non tractatur
de tali eius excluſione à ſucceſſione
patris: Alterum verò tempus conſideratur in dotis competentia,quo filia à ſucceſſione patris omninò excluditur, ut in terminis præfatæ *Cõ-
42 ſtitutionis Regni in Aliquibus*; Et
hoc tempore dos competens intelligitur uſq; ad legitimam, ità ut dos
minor ea, eſſe non poſſit; & tunc ſi
fuerit ipſa filia dotata à patre in eius
vita, minimè prohibetur petere poſt
ejus mortem legitimæ ſupplementũ,
ſignanter ſi reperiatur in ea læſio, ità
Dec. in terminis ejuſdem *Conſtitutionis*, hanc eſſe communem ait
ſententiam *d. conſ.* 276. *Luc. de Pen.
loc. cit. Bald. novell. de dote privil.*
17. *Jaſ. in d. auth. noviſs.col. pen. de
inoff. teſtam. Corn. conſ.* 100. *vol.* 3.
*Brun.de ſtatut.exclud. fæm.à ſucceſſ.
in* 2. *caſ. num.* 6. *Benedict. de Peruſ.
conſ.* 6. ubi Bononiæ, ità ſæpè fuiſſe
43 judicatum tradit; & idem deciſum
centra *Reg.de Marin.*refert *Reg.Capyc.Latr. d deciſ.* 99. in cauſa etiam
naturalis filiæ, à patre in vita dotatæ, cui non fuit denegatum,potuiſſe
petere dotis ſupplementum, præter
cæteros DD. relatos à *Conſ. de Mediciſ.,d conſ.*25.*nu.*12.& *Conſil. Provenzal.ad* Conſuetud. *Neapol. dict.
obſeruat.* 12. *num.* 6.

Neque rurſus obſtat, quod inquiunt
44 Adverſarii de ſtatuto, excludente
fęminas propter maſculos, ut eo attento, filia à patre dotata in vita non
poſſit petere ſupplementũ congruæ
dotis poſt ejus mortem, ſcilicet uſq;
ad legitimam; nam hoc procedere
ſanè poſſet, quando ſtatutum diſponeret, ut filia à patre dotata,nihil ulterius petere queat, tunc enim eſſet
pœnitùs excluſa à petitione ſupplementi legitimæ; non ita in caſu præſenti, cum ex *præcit. Conſtit. in ali-
45 quibus*,minimè habeatur, quòd filia
nihil ulterius petere poſſit, ſed ut,
ſtantibus maſculis, fęminæ non ſuccedant, at eis conſtituatur de paragio dos, quæ ullo modo poteſt, eſſe
minor legitima poſt patris mortem.

Vndè nec etiam dicere valet, quod lex
in

Digitized by Google

46 in patre confidit, cum nemo præſumatur, melius conſilium capere pro filiabus, niſi ipſe pater, eis dotem aſſignando, ex *l. nec in ea* 22. *in fin. ff.*
47 *de adult.* Et quod patri competens viſum fuit, non debet alteri incompetens videri, *l. ſi furioſo* 16. *ff. de Curat. furioſ.* dum nullus amor vincit paternam charitatem, *l. fin. in*
48 *princ. C. eod. tit.* Quia hi DD. ſuſtinentes, non poſſe filiam, ultra dotem in vita congruè ei conſtitutam, aliud petere poſt patris mortem, ex *Dec.* præcipuè *conſ.* 26. non benè cõſiderant, quòd hæc obiectio in propoſita ſpecie facilè tollitur; nam data pro vera *Decii* opinione, & aliοrũ ubi ſupra, hoc intelligi debet, quoties non adeſt dolus, & in dotatione ulla læſio, ex *tex. in l. ſuperſtite*, *C. de dol. Bart. in l. ult. ff. de precar.*
49 *ſtipulat.* Quis enim dicet, nõn poſſe filiam agere ad ſupplemẽtum dotis, & legitimæ, ſi in ea enormiſſimè inveniatur læſa, ut etiam *Paul. de Caſtr. in d. conſ.* 375. Qui licet anteſignanus fuerit contrariæ opinionis *n.* 6. tamẽ aſſerit, cum *Surd. conſ.* 148. *Dec. conſ.* 26. *Soccin. conſ.* 288. de patre non præſumi pravum conſilium,
50 niſi ex magno exceſſu dolus arguerεtur, ſcilicet enormiſſimæ læſionis, ut in caſu noſtro. Quandoque enim parentes malè ſe habent ergà filios,
51 *l.* 4. *ff. de inoffic. teſtam.* Immò ſi filia ſciviſſet, magnam dotem ſibi deberi in bonis paternis, utique illis nõ renunciaſſet, *argum. l. cum in debito*, *ff. de probat.* cum tenaciſſimum ſit mulierum genus, *l. ſi ego*, *cum gloſ.*
52 *ad S.C. Vellejan.* & rarò accidit, mulierem jus ſuum remittere, niſi deceptam, *l. ſi ita à ſponſa*, §. *quod ſi à ſponſa*, *C. de donat. ant. nupt.* & contrà eius naturam facit, quando donat, *l. ſi ſtipulata*, §. 1. *de donat.* & proinde de hoc conſilio paterno curandum non erit, quoties ipſe in dotatione filiæ, excluſionem deducere intendit, nam habetur tanquam prædo, & non bonus conſiliarius, ut optimè obſervant *Ant. Fab. in tit. C. de inoffic. teſtam. defin.* 23. *verſ. ſin minus*, *Camill. de Medic. d. conſ.* 25. *num.* 4. *Praſ. Amat. d. conſ.* 59. *nu.* 4. & *Ferrer. in addit ad deciſ. Guid. Pap.* 226, inquiens, quòd ſi prędicta aſſertio de conſilio paterno eſſet vera, & non fallax, ut experientia nos edocet, fruſtra Legislatores, tot tractatus de inofficioſo teſtamento, & de inofficioſa dote, edidiſſent, ſi pater ſemper benè filiis conſuleret.

Ruit tandem ex his etiã Partis adverſę
53 argumentum, deductum à paritate legitimæ, in vita filio aſſignatæ, cujus ſupplemento, ſi ipſe in ſpecie renunciaverit, auctis poſtea paternis facultatibus, minimè ei permitti, ajũt aliqui, actionem ad idem petendum, & proinde ita etiam dicendum eſſe in dotis ſupplemento, cui in ſpecie renunciavit mulier dotata; nam in utroq; caſu, tàm legitimæ filii in vita conſtitutę, quàm dotis filiæ aſſignatæ, quando adeſt læſio, præſertim enormiſſima, non datur ullo modo locus huic contrariæ ſententiæ, quod
54 nec minus, ſomniantes dixere DD. ſed benè poſſunt læſi petere, & dotis, & legitimæ ſupplemẽtum, auctis paternis facutatibus, ut teſtantur uno ore in propriis terminis legitimæ, à patre in vita ejus filio aſſignatæ, *Peregrin. de fideicom. artic.* 36. *num.* 19. *Graſ.* §. *legitimæ quæſt.* 3. *Micharol. de fratribus part.* 1. *cap.* 33. *num.* 68. & 69. *Gratian. diſcept. forenſ.* 249. *nu.* 4. *ubi de Luca*, & *idem ad Praſ. de Franch. d. deciſ.* 133. & in eiſdem terminis *Cancer. lib.* 3. *var. reſol. cap.* 15. *de renunciat. à num.* 65. & 68.
55 ea præcipua ratione, quia legitima eſt quota bonorum, & attento tempore mortis teſtatoris liquidari debet, cum tunc de ejus ſucceſſione agatur, *l. Papinianus*, §. *quarta*, *ff. de*
56 *inoffic. teſtam* non enim quod ſolvitur, vel aſſignatur in vita per patrẽ filiis, dicitur propriè legitima, ſed dona-

Digitized by Google

uatio. Donationes autem ponuntur,
in cumulo, poſtea ad detrahendam
legitimam, habitu reſpectu ad tem-
pus paternæ mortis, & quilibet ex fi-
57 liis conferre debet, quod habuit in
vita à patre in compotum legitimæ,
ut teſtantur *Peregrin. d. artic. 36. n.
18. Fontanel. tom. 2. de pact. nuptial.
clauſ. 5. gloſ. 1. par. 3. num. 19. & dec.
573. num. 13. & Maſtrill. deciſ. 408.
lib. 3.* Vnde concluditur, quòd tàm
legitima, quàm dos de paragio auge-
58 tur, auctis paternis facultatibus; Idq;
à fortiori dicendum eſt deniquè, quo-
ties illæ augumentum receperunt ex
cauſa de præterito, nempè negotia-
tionis antea inceptæ, hæreditatis pre-
tenſæ, litis conteſtatæ, aut ſimilium;
nam tunc abſq; ullo dubio augeri de-
bet legitima, attento patrimonio tē-
pore mortis ipſius genitoris, ità *Vr-
ſill. ad Afflict. dec. 382. Præſ. de Frā-
chis deciſ. 61. ubi addent. Peregrin de
fideicomm art. 36. num 24. cum ſeqq.
Ant. Fab. in ejus C. defin. 36. lib. 3.
tit. 21. Altograd. controu. 19. nu. 7.*
quibus adhæret etiam *Conſil. Altom.
in obſer. ad d.* Conſ. 46. *Reg. Rov. n. 13.*
Ex quibus igitur, ita perpenſis, ac ſigil-
59 latim (etſi quòad noſtras exiguas vi-
res) ad examen deductis, liquidò cō-
ſtat, quàm parvi faciendæ ſint partis
adverſæ oppoſitiones, cum imbecil-
lioribus clarè videantur munitæ viri-
bus, ut tàm facilè ſuſtineri haud poſ-
ſint, juxtà expoſitas rationes favore,
tàm legitimæ, quàm dotis de para-
gio, ejuſque ſupplemento, quòad il-
lius liquidationem, habito reſpectu
ad tempus mortis illius, de cujus ſuc-
ceſſione agitur, ac de cujus bonis de-
betur, non verò dotationis tempore,
ſtāte læſione, præſertim enormiſſima,
minimè obſtantibus DD. authoritati-
bus, & in contrarium deciſionibus ſu-
pra adductis, cum intelligi debeant,
& locum ſibi vindicare poſſint in caſu,
ubi non adeſſet læſio, ut in noſtra fa-
cti ſpecie, nec aliter, aut alio modo;
60 Et ità equidem in contingentiis sē-
per conſulerem, juxtà *Vlpiani* mo-
nitum, ut plus non debeat eſſe in opi-
nione, quàm in veritate, *l. is, qui pu-
tat, ff. de acquir. hæredit.* Et propte-
rea non particulari, ſed univerſali
Reipublicæ bono, & liberorum utili-
tati proſpicerem, æquè, ac ità læſis,
nō minus piè, quàm juſtè ſuccurrerē.

CONTROVERSIA VIII.

Conſuetudini hujus Civitatis Neapolis, ex qua in antephato ſuccedunt filii, uti patris hæredes, an poſſint contrahentes ſpeciali conventione renunciare, juxtà id, quod hodiè in tabulis nuptialibus ex conſueta praxi in pactum deducitur?

SVMMARIVM.

1 *Filiis præmortuis, matri antephatum competit, non tanquam illorum hæredi, ſed virtute pacti, & juxtà Juris cōmunis diſpoſitionē.*

2 *Filii, mortua matre, in antephato ſuccedunt uti filii, non ut patris hæredes, hoc ſtante ſpeciali pacto in capitulis matrimonialibus, & non obſtante Conſuetudine Neapolitana, contrarium dictante.*

3 *Antephatū ad filios pertinet poſt matris obitū ex propria perſona, & n. 4.*

5 *Pactū ut filii ſuccedant in antephato uti filii, non vti patris hæredes, ex conſueta praxi Neap. ſervatur.*

6 *Præſertim in creditorum excluſionem, qui poſt tale pactum cum patre contraxerunt.*

7 *Et ad evitadam diſpoſitionem* Conſuetud. incip. Quartam autem, & Reg. Pragm. ſub tit. de donat. prop. nupt. *ut num.* 8.

9 *Sed non habet locum adverſus creditores alterius filii, ſeu fratris præmortui, cujus portio erit ſemper ejus creditoribus obnoxia.*

10 *Fra.*

10 *Frater ſuccedit alteri fratri defuncto in medietate antephati materni, uti hæres, & non ex ſua perſona.*

11 *Proprietas antephati, in hæreditate fratris præmortui, ſpectat ad alterum fratrem jure hæreditario, & non iure accreſcendi.*

12 *Filii ſicuti ſuccedunt, ut patris hæredes in antephato, niſi expreſsè contrarium ſit cautum; ità & nepotes,* ex Conſuet. Neapol.

13 *Mulieres ſecundò nubentes nonnullis ſubiiciuntur pœnis, valdè notis.*

14 *Mater, ſi ſecundas feſtinaverit nuptias, tenetur relinquere filiis ex primo matrimonio proprietatē lucrorum, quæ à primo viro ei obvenerunt; cum ſolùm uſus ei competat, ſua vita durante.*

15 *Matre defuncta, filii prioris matrimonii ad obvēta à primo viro, ſuccedunt, excluſis cæteris, ex poſteriori matrimonio ortis, & ad alia bona, ipſi matri obventa ex ſucceſſione alterius filii d. primi thori.*

16 *Mater ſolùm uſumfructum retinet ex bonis, ei perventis à primo viro, vel à filio prioris thori, nam proprietas eſt filiorum.*

17 *Sed hoc intellige, in bonis perventis à paterna ſucceſſione, non aliundè.*

18 *Et in caſu, quo mater primo nubat, & poſtea ſuccedat; nam ſi primò ſuccedat, poſtea per ſecundas nuptias non privatur proprietate.*

19 *Mater tenetur ſervare filiis prioris matrimonii etiam quę ex cauſa necis viri acquiſivit.*

20 *Viro mortuo, mulier nubat in Domino, inquit* Apoſtolus.

21 *Filiorum favorem reſpiciunt pęnæ, impoſitę ſecundò nubentibus.*

22 *Pęnæ ſecundò nubentium ceſſant decedentibus filis: vel præcedente ipſorum, aut primi viri conſenſu, quamvis tacito, ut num. 23.*

24 *Volenti, & conſentienti nulla fit prorſus iniuria.*

25 *Impuberis conſenſus non ſufficit ad remittendas pænas matri Secundò nubenti; Sed quid, tutore conſentiente? num. 26.*

27 *Vxori donata à primo viro nobilitatis, vel iuventutis cauſa, non ſubiacent diſpoſitioni* l. fœminæ, C. de ſecundis nuptiis.

28 *Mulier filiis prioris matrimonii ſervare non tenetur, quæ ei fuerunt donata à viro plebeio, aut ſeni, quia titulo oneroſo potiùs quàm lucrativo illa acquiſivit.*

29 *Verùm reſtringenda eſt hæc concluſio tantùm in donatione, facta tempore contracti matrimonii, non autem poſtea ſequuta.*

30 Tex. in l. fœminæ C. de ſecun. nupt. *non habet locum in donatione verè remuneratoria, vel ex quacumque urgenti cauſa, & non ficta.*

31 *Mulieri donata, viri contemplatione à conſanguineis ipſius mariti, an ſubiaceāt diſpoſitioni* l. fœminæ C. de ſecun. nupt.

32 *Gemmæ, traditæ ſponſæ, à viri conſanguineis, non cenſentur ei donatę.*

33 *Quod mei contemplatione datur, mihi tantùm, nec alteri acquiritur.*

ARGVMENTVM.

Juxtà *Conſuetudinis* noſtræ Parthenopæę Vrbis diſpoſitionem, qua ſancitur ſub *tit. de Iure quartæ*, exordiente, *Quartam autem*, in antephato filios ſuccedere uti patris hęredes, utrū contrahentes neceſſariò tabulas nuptiales ſubſcribere teneantur: an verò ab illa, & à *Reg. Pragm.* item ſub *tit. de donat. propt. nupt.* per ſpeciale pactum recedere poſſint, ac omninò ſubiici Juris communis ſanctioni, ex peculiari, quæ hodie in praxi ſervatur, cautione, ut filii nempè in antephato ſuccedant, matre defuncta, tāquàm filii, non uti patris hæredes, in excluſionem etiam Creditorum ipſius patris, qui poſt tale pactum contraxerunt, pro viribus examinatur; Nonnullaquè de pœnis ſecundò nubentibus impoſitis, ex *text. in l. fęminæ*, C. *de ſecund. nupt.* plenè exarantur.

Liberis præmortuis, ante-
phatum matri compete-
re,non tanquàm illorum
hæredi,ſed virtute pacti,
ſecundùm Juris commu-
nis diſpoſitionem, per S.
1 C.deciſum tradit *Conſ.de Anna,conſ.*
74. Idemque nobis brevi methodo,
inter cętera examinare primò acci-
dit,in cauſa Tereſiæ Grimaldi, viduæ
quondam V.J.D. Dominici Coriglia-
no; Quemadmodùm judicatum pa-
riter refert *Reg.Capyc. Latr. dec.* 63.
filiorum favore,in caſu obitus matris,
illis ſuperſtitibus, minimè obſtantibus
noſtris patris ſanctionibus, quoties
ſpeciale hoc apponatur pactum in ca-
pitulis matrimonialibus; ut filii ſcili-
cet in antephato ſuccedant, mortua
matre, tanquam filii; non autem uti
2 patris hæredes. Quamvis contrarium
inveniatur diſpoſitum per noſtram
Conſuet. exordientẽm *Quartam au-
tem, de Iure quartæ*,ubi *Napod.* cum
cæteris *Addent.* qui plenè reſpondẽt
Afflict. deciſ. 314. ubi ſuſtinetur, an-
tephatum poſt matris obitum ad fi-
3 lios pertinere expropria perſona, non
uti patris hæredes, etiam de Jure
conſuetudinario, etſi tale non adeſſet
pactum expreſſum, quamplures etiã
deciſiones contrà eum colligentes in
Addit. ad dict. deciſ. 314. tàm *Vrſil.
num.* 5. quàm *Piſanell.* quibus adii-
citur *Præſ. de Franc. dec.* 106. eum-
què ſectantur *Surd. deciſ.* 322. ubi
Hodiern. in addit. & in *deciſ.* 8. *num.*
3. *Reg. Rovit. conſ.* 4. *num.* 8. *vol.*2.
ubi *Altimar.à num.*11. *Capyc. Latr.
deciſ.*10. *ſub num.* 7. *&* *deciſ.* 63. ubi
*Gizz. in obſerv. Camill. de Medic,
conſ.* 43. *num.*19. *Staiban. reſol.* 32.
& 80. *num.*24. *lib.* 1. *Provenzal. ad
Conſuetud. ſub tit. de ſucceſſ. ab in-
teſt. obſerv.*13. *nu.*7. *Reg. de Marin.
lib.*2. *reſol. cap.*22. *à num.*10. *Botti-
lier. de ſucceſſ. ab inteſt. theor.* 14.
Taſſon. de anteph. verſ. 4. *obſerv.* 4.
& *P. Molfeſ. in comm. ad conſuetud.
Neapolitanas,par.*1. *cap.*3. *tom.*1.

Quòd autem ſuſtineatur tale pactum,
4 dùm Jure communi inſpecto idem
ſancitur *ex tex. in Auth. hæres, C. de
ſecund. nupt.* non inconſultò dixerũt
ex noſtratibus omnes, qui de hujuſ-
modi cautione fuerunt plenè loquuti.
Immò ità obſervãdum eſſe ſcripſerunt,
5 ut de illius validitate amplius contro-
verti minimè queat, *Reg. de Pont. in
tract. de poteſt. Proreg. tit* 9. *de ſuc-
ceſſ. mulier. num.* 25. ubi ponit,à quo
tempore fuit hic paciſcendi ſtylus ad-
inventus, ut filii tãquam filii,non tã-
quam patris hæredes in antephato
ſuccedant, *& idem in conſ.* 100. *num.*
16. *Reg.Capyc.Latr.d.dec.*63. *per tot.*
ubi tale pactum valere,& proindè eſ-
ſe obſervandum, fundat *num.*7. *Ricc.
collect. deciſ.* 777. *Thor. in comp. de-
ciſ. verb. filii mortua matre, tom.* 1.
Reg. de Marin. lib. 2. *reſol. cap.* 22.
Marcian. conſ. 53 *num.*7. *lib.*1. *Taſſ.
d. verſ.* 4. *obſer.* 4. *num. verò* 62. qui
alios congerunt,poſt *Præſ. de Frãch.
in d. dec.* 106. ubi bis oppoſitum, jun-
ctis Aulis, deciſum invenies, ex eo
quia tali pacto expreſſo non fuit con-
6 tractum, præſertim in cauſa Credi-
torum Comitis Montellæ, cujus de-
ciſionis meminit *Molfeſ. ubi ſup. nu.*
21. tradens à tempore deciſionis præ-
dictæ, fuiſſe ſemper appoſitum tale
pactum in Capitulis matrimoniali-
bus,ut filii in ãtephato ſuccedere de-
beant uti filii, & non uti patris hære-
des, ad evitandam diſpoſitionem, tũ
7 præfatæ *Conſuetudinis, incip. Quar-
tam autem*, quàm *Reg. Pragm. unic.
ſub tit. de donat. propt. nupt. ſivè an-
teph.* juxtà quã antephatum reſtitui-
tur hæredibus patris, defuncta demũ
matre, ſivè illius vxore, extent, vel
non extent filii, prout etiam teſtatur
Reg. de Marin. lib. 1. *reſol. cap.* 15.
*ubi Rodoer. in addit. Marot. diſcept.
forenſ. cap.* 15. Et ità paſſim practi-
catur, ac in dies hac moderni utun-
tur cautione, ad hoc ut omninò à
prædicto antephato paterni excludã-
8 tur creditores, quibus illud eſſet ob-
no-

Digitized by Google

noxium ; ſi filli, uti patris hæredes
ſuccederent, iuxtà *deciſ. Reg. Capyc.*
Latr. 63. per quam fuerunt eſcluſi
creditores, qui poſt hoc pactum cum
Patre contraxerunt, ab illa antephati
quantitate, ſuper qua filii penitùs mo-
leſtarl poterant, quemadmodùm mo-
leſtarj potuiſſent, ſi præſata non ur-
geret conventio; Quæ nec etiam lo-
9 cum haberet adverſus creditores al-
terius filii, ſeù fratris præmortui, nam
demptis portionibus cæteris filiis ſpe-
ctantibus, defuncti portio erit obno-
xia creditoribus ipſius, uti hæredita-
ria, ſecundùm *dict. deciſ.* 106. *Præſ.*
de Franch. Quam tradit etiam *Mol.*
feſ. par. 7. *comm. ad conſuet. Neapol.*
quæſt. 2. *nu.* 8. *cum Thor. in eius com-*
pend. deciſ. tom. 1. *verb. antephatum*
col. 2. Idque confirmatur ex traditis
per *Napodan. in dict. Conſuet. quar-*
tam autem, ubl in *Gloſ. liberis ſub*
10 *num.* 84. ait, quòd quando unus ex
fratribus prædecedit ſine liberis, tunc
equidem ſuccedit elus frater, nec
portio accreſcit matri; unde infertur,
fratrem neceſſariò ad hanc antepha-
ti medietatem ſuccedere uti hæredē,
& propterea teneri, uti hæredem cre-
ditoribus fratris præmortui, ut teſta-
tur idem *Præſ. de Franch. loc. cit.*
num. 4. & 6. ubi ita deciſum refert,
quia proprietas antephati remanſit
11 in hæreditate prædicti fratris præ-
mortui, ſicque iure hæreditario, non
autem iure accreſcendi ſpectabit ad
fratrem ſupervlventem. Et licet con-
trarium ſenſiat *Montan. controverſ.*
10. *num.* 16. & cum eo *Novar. ſuper*
d. Pragm. de anteph. num. 2. imò val-
dè dubitet de hac. *Præſ. de Franch.*
deciſione Borrell. tom. 3. *deciſ. var. tit.*
8. *de anteph. num.* 98. Recepta nihilo-
minus fuit ſemper prior opinio, quòd
12 inſpecta Conſuetudine Neapolis, ſi-
cuti filii, uti patris hæredes in ante-
phato ſuccedunt, niſi expreſsè cautū
eſſet, quòd tanquam filii poſt matris
obitum ſuccedere debeant; Ità etiam
nepotes, uti hæredes patris defuncti,
& frater, uti fratris præmortui hæres,
in illo ſuccedère debent, prout te-
ſtātur *Reg. Revert. dec.* 23. ubi *de Ma-*
rin. in obſeru. P. Molfeſ. par. 1. *d. eius*
comment. cap. 3. *num.* 21. *Barry. de ſuc-*
ceſſ. lib. 1. *tit.* 9. *num.* 13. & *Reg. Mar-*
cian. diſcept. 93. qui omnes, rem ex-
trà controverſiam eſſe, etiam faten-
tur cum *de Luca in obſervat. ad d.*
deciſ. 106. *D. Præſ. de Franch. num.*
2. Et hactenus in hac facti contingen-
tia, juxtà *Ann. cōſ.* 74. protuli ſententiā.
Verùm reſpectù alterius difficultatis, in
13 eadem cauſa ortæ, ex *tex. in l. fœmi-*
næ, C. de ſecund. nupt. cujus etiam
meminit *Conſil. de Anna d. conſil.* 74.
obſervandum eſt, nonnullas reperiri
impoſitas pœnas mulieri, ſecundò nu-
benti; Et præſertim in ore omnium
eſt regula, quòd ſi mater poſt viri
mortem ſecūdas feſtinaverit nuptias,
proprietatem lucrorū, à præfato ejus
viro perventorum, filiis ejuſdem ma-
trimonii relinquere tenetur, uſufru-
14 ctu ei tantùm in vita reſervato, ex
d. l. fęminæ, §. illud, & auth. ex teſtam.
C. *de ſecund. nupt.* Hinc eſt, quòd
defuncta demum matre, filii prioris
matrimonii; etſi non ſint hæredes, ad
pręfata bona ſuccedunt, excluſis pe-
nitùs filiis poſterioris, ſivè ſecūdi ma-
15 trimonii: Quinimò ex diſpoſitione
ejuſdem *tex.* ad bona etiam quęſita
ex ſucceſſione unius filii primi thori,
ab inteſtato defuncti; cum in illis pa-
riter retineat mater tantùm uſum-
fructum; & proprietas ſit aliorum fi-
liorum, ſeù fratrū ex illo primo ma-
16 trimonio, ſi adſint; Nam ſi pręmor-
tui reperirentur, tunc mater ipſa re-
maneret omninò dictorum bonorum
17 proprietaria. Quemadmodum tran-
ſiens ad ſecunda vota, licet excluda-
tur, ut diximus, à proprietate etiam
bonorum filii; Tandem eſt intelligen-
dum de perventis ex paterna ſucceſ-
ſione, non autem aliundè obventis, ut
habetur ex *tex. in d. auth. ex teſtam.*
& *in auth. ſed & ſi quis, C. de ſecund.*
nupt. Idq; locum obtinet, quoties ma-

ter primò nubat,poſtea verò filio ſuc-
18 cedat;Nam ſi primò ſuccedat,& po-
ſtea nubat , nec etiam tunc proprie-
tate privatur , *l. mater , C. ad S.C.
Tertull.* Ità poſt alios communi ore
teſtantur, *Faber in eius C. lib.5. tit.
5. defin.* 16. *Gome, ad l.* 14.*Tauri n.
1. Boer. deciſ.* 187. *Rub. deciſ. Rot.
Roman. in noviſſ.* 80. *num.* 10. *Fa-
rinac. deciſ.*771. *Affl. deciſ.* 75. ubi
Vrſill.num. 10. *& in addit. ad deciſ.*
44. *num.*29.*Præſ.de Franch. dec.*18.
595 632. 655. *& ſeq. Gaſp. The-
ſaur. quæſt.for.* 29. *lib.*1. *Surd. dec.*
99.*num.*12. *&* 18. imò *in tract. de
alim.tit.*7.*quæſt.*23.*num.*9. *Gratian.
diſcept. for. cap.*702.*num.*25.*Caſtill.
in tract. de uſufr. cap.* 2. *nu.* 9. *Dec.
conſil.*396. *ſub nu.*2.*Merlin.de legit.
lib.*4.*tit.*2. *quæſt.* 2.*per tot. Paſchal.
de vir.patr. poteſt. par.* 3. *cap.* 10. *à
num.* 47. *cum ſeqq.Camill.de Medic.
conſil.* 99. *nu.* 68. *Thor. in eius com-
pend. deciſ. tom.*1. *verb. donatio, fol.
mibi* 159. *Molfeſ.in comment.ad Cō-
ſuetud. Neapol. par.* 3.*quæſt.* 1. *num.*
4. *Reg Rovit. conſil.* 98. *lib.* 1. *Reg.
Capyc. Latr.dec.*131. *à num.* 7.cum
aliis innumèris ex brevitate præter-
miſſis, inter quos verò,ne deſinas vi-
dere *Reg.. de Marin.* , qui ad hujus
rei ornatum quamplura cumulat
*cap.*273. *eius reſol.tom.*1. vbi pariter
19 advertit, mulierem , teneri reſerva-
re filiis prioris matrimonii, etiam ea,
quæ ex cauſa necis viri acquiſivit;
quævè ex Conſuetudine , vel ex pa-
cto lucrata eſt; Immò omne totum,
quod à Principe conſequùta eſt in
eius defuncti viri præmium , aut il-
lius intuitu ; Et ibidem nonnullas ad
propoſitum recenſet rationes; tradēs
etiam *præd. l. fœminæ* diſpoſitionem
procedere , quamvis matrimonium
ſubſequens non fuerit conſumatum,
ſed tantùm ratum . Aliaque ad ma-
teriam *dictæ legis* concinnè reſolvit.
Pęnæ namq; impoſitæ mulieri, ſecundò
nubenti, licet ſint ſublatæ, per illud
20 dictum *Apoſtoli* (mortuo viro,mu-
lier nubat jn Domino) ut *in cap. pe-
nult. circà fin. de ſecund.nupt.* Com-
munis verò inter ſcribentes fuit ſem-
per ſententia , quòd iſtæ pęnæ rema-
neant incorrectæ , quoties liberorum
favorem reſpiciunt. *Luc. de Penin l.
mulieres,C. de incol. lib.*10. *Gramm.
conſil.* 36. *Afflict. deciſ.* 75. *num.* 5.
*ubi Vrſil.nu.*14.*Paſchal.de vir.patr.
pot.dict par.*3. *cap.*10. *num.*50.*Theſ.
quæſt.*28. *nu.*5. *Boer. deciſ.* 186.*San-
ch. de matrim. lib.*7. *diſp.*88. *nu.* 39.
Hodier. in l. hac edictali , quæſt. 21.
21 *in fin.* Quæ lex, quòd nec etiam in-
veniatur per noſtras patrias ſanctio-
nes correcta,fatentur *Præſ. de Fran-
ch. dict. deciſ.* 632. *num.* 8. *& deciſ.*
666. *num.* 3. *Molfeſ. loc. cit. par.* 3.
quæſt. 22. *nu.*4. *Ricc. collect.* 51.*Ho-
diern. dict. l. num.*7. *& Reg. de Ma-
rin. dict. cap.*273. *num.*30. Deceden-
tibus autem liberis, pleno jure , tàm
quoad fructus , quàm in proprietate,
præfata lucra nuptialia matri ſecun-
22 dò nubenti acquiruntur ; *Conſil. de
Anna lo.cit. Grat.tom.*1. *diſc.for.cap.*
140. *num.*22. *&* 23. cum aliis , quos
congerit *Paſchal.loc.cit. n.*48.*&* 49.
Ceſſant etiam *præfatę legis* pęnæ, quo-
ties Mulier tranſit ad ſecunda vota ,
23 viri,aut filiorum conſenſu, etſi tacito
ità *Roland. à Vall. poſt varios refert
conſ.*81. *nu.*10. *cum ſeqq. lib.*3.*Myn-
ſing. obſer.* 24. *cent.*5.*Caſtill.in tract.
de uſufr. cap.*2. *num.*8. *Menoch.conſ.*
155. *num.* 13. *& tract. de adip. poſſ.
remed.* 2. *num.* 35. *Præſ. de Franch.
dict. deciſ.*632. *num.*4. *ubi Add.Surd.
deciſ.* 99. *num.* 12. *deciſ.*100. *& conſ.*
164. *num.*8. *Gratian. tom.*1.*diſp.for.
cap.*140.*& cap.* 519.*num.*46.*Paſchal.
loc. cit. num.* 50. *Hodiern. dict.quæſt.*
21. *num.*30. *Reg. de Marin dict. cap.*
273.*num.*190. Pęnæ etenim hæc fue-
24 re introductæ , ex quò mulier ad ſe-
cunda vota tranſiens filiis primi tho-
ri iniuriam infert;undè illis,aut patre,
conſentientibus ſecundis nuptiis, ma-
ter nullam tunc eis inferret iniuriam;
dum volenti,& conſentienti (uulgatis
juri-

Digitized by Google

iuribus) nulla ſit iniuria. *l.* 1. §. *uſque*
adeo, *ff. de iniur. l. cum donationis*,
C. de tranſ. & *c. ſciens*, *de reg. iur. in* 6.
mirum itaque non eſt, ſi huius legis
diſpoſitio ceſſet ex conſenſu primi vi-
ri, vel filiorum. Licet hoc ſit limitan-
25 dum in filio impubere, cujus con-
ſenſus non eſt efficax, ad remittendas
pęnas ſecundò nubenti, *Boer. deciſ.*
185. *num.* 23. *Menoch. conſil.* 469.
num. 19. & *conſil* 470. *nu.* 17. *Gabr.*
com. op. lib. 2. *tit. de ſecund. nupt. con-*
cluſ. 4. *num.* 48. *Surd. dict. deciſ.* 100.
à num. 2. *ubi Hodier.* Idque, intelli-
26 gendum eſt, quoties pupillus conſen-
tiret, ſine tutoris authoritate; nam ſi
tutoris placito ſecundis nuptiis con-
ſentiret, ſufficeret talis conſenſus ad
remittendas dictas pœnas, ut fundant
Beltr. conſil. 58. *col. fin. lib.* 1. *Gabr.*
l. c. & *Præſ. de Franch. dec.* 632. *nu.* 5.
Limitatur ulteriùs *dict. l. fœminæ* diſpo-
ſitio, quoties aliquid uxori fuerit à vi-
27 ro donatum nobilitatis, & juventu-
tis cauſa, ſive ob eius pulchritudinem;
tali enim caſu ſi mulier, viro demum
defuncto, ſecundum contraxerit ma-
trimonium, bonorum proprietatem,
ei obventorum ex cauſa prædicta, fi-
liis primi thori, nec etiam reſervare
tenetur; ut teſtatur *Præſ. de Franch.*
deciſ. 428. *num.* 4. & docet *Io Lopez*
in l. taur. gl. 14. *nu.* 8. inquiens, mu-
28 lierem non teneri filiis prioris matri-
monii reſervare, quæ ab eius viro
plebeio, aut ſeni fuerunt ipſi donata
nobilitatis, aut juventutis cauſa, ſed
de illis ad libitum poteſt diſponere;
quia ut plenè diximus *contr.* 22. *tom.*
1. illa non titulo lucrativo, ſed potius
oneroſo acquiſivit, eique fuerunt do-
nata ex quadam quaſi permutatione
ſuæ nobilitatis, & iuventutis.; Idem
teſtantur *Lopez in rub. de donat. in-*
ter vir. & *uxor.* §. 50. *num.* 35. *Surd.*
conſ. 164. 196. & *conſil.* 471. *num* 28.
Paſch. de patr. pot. par. 3. *cap.* 10. *nu.* 58.
& *Reg. de Marin. dict. cap.* 273. *num.*
25. Verùm præſens concluſio, reſtrin-
29 gi debet ad donationem tantùm,
quæ ſit mulieri in recompenſationem
nobilitatis, iuventutis, aut pulchritu-
dinis tempore matrimonii, non autem
poſtea; ut advertit *Iul. Clar. in* §. *do-*
natio quæſt. 9. *num.* 5. *verſ. ſed pone*,
Petr. Caball. conſ. 169. *nu.* 37. *lib.* 1.
Idemque item dicendum eſt in dona-
tione remuneratoria, vel ob cauſam,
30 nam *dict. lex fœminæ* tali caſu nõ ha-
bet locum; ſicuti poſt cæteros tradit
Præſ. de Franch. dict. deciſ. 428. *per*
tot. & *deciſ.* 631. dummodò adſit ve-
ra cauſa, nec merita ſint ficta; cum
alio modo in fraudem facta pręſume-
retur, ut admonet idem de *Franch.*
loc. cit: quem ſequitur *Molfeſ. part.*
3. *ad conſuetud. quæſt.* 24. *num.* 17.
cum Reg. de Marin. loc. ſæpè cit. n. 16.
Et quamvis eiuſdem *l. fœminæ* diſpoſi-
tionem limitare conentur, tandem
aliqui DD. ex *Rom. conſil* 405. quem
ſequuntur *Præſ. de Franch. dict. dec.*
18. *n.* 7. & *Reg. Salern. dec.* 8. *num.* 11.
31 in donatis mulieri viri contemplatio-
ne, vel à conſanguineis ipſius viri, ut
ſcil. de bonis illis, poſſit mater binuba
ad libitum diſponere, nec reſervare
teneatur filiis prioris thori quæſita,
aut ſibi donata contemplatione primi
eius viri; Inter recentiores tamen
ſcribentes communiter iſtorum pro-
pulſatur aſſertum, & contrarium ve-
rius eſſe, fundatur. ex *Surd. in deciſ.*
118. *num.* 9. *ubi Hodiern. in add. à*
num. 3. *cum ſeqq. Gaſp. Theſ. lib.* 1.
quæſt. for. cap. 29. & *Reg. de Marin.*
cap. 90. *eius reſol. iur. lib.* 1. *ubi Rodoer*
& *c.* 91. *lib.* 2. ex quibus habetur etiã
ut docet *Bartol. in l. ſed ſi plures*, §.
in arrogato, *num.* 14. *ff. de uulg.* &
32 *pup.* iocalia, ſive gemmas, traditas
ſponſæ à conſanguineis viri, non cen-
ſeri ei donatas, cum ſponſi contem-
platione donata illa videantur, & per
conſequens, viro, eiuſque hæredibus
non autem ſponſæ acquirantur. Nàm
33 quod mei intuitu datur, mihi acqui-
ritur *l. dedit*, *ff. de coll. bon. Affl. d.* 315.
Rou. d. c. 12. *Staib. reſ.* 24. *Marci cõſ.* 59
de Mari. d. c. 91. Et hęc ſatis ſint dicta.

CON-

Digitized by Google

CONTROVERSIA IX.

In matrimoniis contrahendis à Nobilibus, juxtà morem Procerum, & Magnatum Regni viventibus, debeat nè fieri expreſſa mentio, eos velle contrahere ſecundùm recentem uſum Sedilium Capuanæ, & Nidi hujus Civitatis: an verò tacita præſumptio ſufficiat?

SUMMARIUM.

1 *Uſui Nobilium Capuanæ, & Nidi, an omnes de dictis Plateis ſubjaceant, etſi in ſpecie non fuerit expreſſum, voluiſſe juxtà hujuſmodi uſum contrahere?*

2 Conſil. de Anna *ſententia, quòd tacitè cenſeantur Nobiles, viventes more Magnatum, contraxiſſe ſecundùm uſum Capuanæ, & Nidi, non eſt recepta; ſed contraria ſuſtinetur communiter.*

3 *Contrahentes, niſi expreſſè juxtà uſum Capuanæ, & Nidi paciſcantur, nunquam tacitè eidē ligātur.*

4 *Parentes juxtà uſum Capuanæ, & Nidi, per ſpontaneam renunciationem, privantur filiorum ab inteſtato decedentium ſucceſſione.*

5 *Contrahentes, etſi ſint Nobiles Sedilium Capuanæ, & Nidi, niſi exprimant, velle contrahere, juxtà recentem uſum harum Platearū, minimè eidem ſubiiciuntur.*

6 *Nobiles more Magnatum contrahentes, quamvis non exprimant mortis cupita, id agere intelliguntur. & num. 7.*

8 *Parentes, more Magnatum non excluduntur à filiorum ſucceſſione.*

9 *Uſus Nobilium Capuanæ, & Nidi, tunc tantùm habet vim pacti, quādo expreſſè in pactum deducitur.*

10 *Et pro ea parte, pro qua in contractibus exprimitur, effectū ſortitur.*

ARGUMENTUM.

Viventes more Magnatum Regni, an attenta *Conſil. de Anna* ſententia cēſeantur, ſaltem tacitè matrimonia contrahere, juxtà recentem uſum Nobilium Capuanæ, & Nidi hujus Urbis: an verò contrarium prorsùs ſit ſuſtinendum? præſertim ex *Reg. Rovit. conſ.* 98. niſi expreſſè in pactū id fuerit deductum (cum vim pacti, & non Conſuetudinis in ſe contineat deſcriptus uſus, ligans contrahentes, quoties ità paciſcantur) laconicè examinatur, & variis Sacri Coſil. deciſionibus receptior opinio fulcitur.

Nonnullis equidem difficultatibus obſtructa, atque adverſariorū viribus oppreſſa modò comperitur, etſi libentius antea ſuſtineri poterat *Conſiliarii*
1 *de Anna* in ejus *conſil.* 2. priſca opinio, quòad celebrem, ac decantatam nimis illam diſſertationem: ſi Nobiles nimirum Sedilium Capuanæ, & Nidi hujus Parthenopeæ Urbis, viventes more Procerum, & Magnatum Regni, contraxerint matrimonium, non expreſſo quo jure, an cenſeantur contraxiſſe more Magnatum, vel ſecundùm novum uſum earundē Platearum? Attamen ex nuptialium tabularum tenore, & pactis ibi expreſſis, omninò decidendam eſſe quæſtionem, ſanè arbitramur.

Nam licet ſtrenuè defendat *de Anna*
2 *loc. cit.* cenſeri hujuſmodi matrimonium contractum, juxtà recentem hunc uſum Nobilium Capuanæ, & Nidi, ubi ambo conjuges ſint de præfatis Plateis, quāvis id non ſit expreſſum, aut fuerit omiſſum, variis oſtēdat

dat rationibus; ejus tamen ſententia
ad præſens prorſus rejecta videtur,
cum junctis Senatorum aulis, bis cō-
trarium per S. C. deciſum fuiſſe, te-
3 ſtetur ex cōmuniori noſtratum pla-
cito, *Reg. Rovit. conſ.* 98. *lib.* 1. *à nu.*
14. *uſque ad fin. & conſ.* 100. adver-
ſus ea pariter, quæ ſcripſit *Præſ. A-
mat. conſ.* 26. in cauſa vertente inter
D. Suevam de Aulos de Aragonia
matrem, & D. Principiſſam Caſpoli
amitam, ſuper ſucceſſione Ill. Princi-
pis Conchæ ab inteſtato defuncti, pro
preambuli decreto, à M.C.V. interpo-
ſito reſpectu burgenſaticorum in be-
neficium matris, quæ expreſsè non re-
nunciaverat his bonis tempore ma-
trimonii contracti: Immò propoſitis
ab amita adverſus hoc ultimum S.
C. decretum quinque nullitatibus,
pro revocatione prædictæ ſententiæ,
inter quas fuit quarta nullitas, funda-
ta, in eiuſdem S.C. deciſione, à *Conſil.
de Anna* relata, iunctis pariter aulis
fuerunt reiectæ nullitates, ex traditis
per *Reg.* Rovit. *dict. conſ.* 98. *&* 99.
cuius deciſionis præſertim authoritati
innixus idē ſuſius tueri, conatus ſum
contr. 17. *&* 18. *vol.* 1. ubi utriuſque
moris capita inſeruntur, ibique no-
tabilia habentur quamplura, eaq; non
minus ad præſens, quàm ad præcedē-
tis etiam conſilii *de Anna lib.* 1. orna-
tum pertinentia ponderantur.

Sed quòd recens hic uſus Sedilium Ca-
4 puanæ, & Nidi, vulgò dictus, *alla ñuo-
va maniera*, quo parentes per ſpon-
taneam renunciationem ſe ipſos de
medio tollunt, ac filiorum ab inteſta-
to decedentium ſucceſſione privan-
tur, eatenus attendi debeat, quate-
nus in pactum expreſsè deducatur,
ſicque tantùm vim pacti, & non con-
ſuetudinis habeat: adeo ut, ſi contra-
hentes iuxta illius diſpoſitionem, vel-
5 le contrahere, omittant, quamvis ſint
Nobiles Capuanæ, & Nidi, intelliga-
tur tamen inter eos contractum; ſe-
cundùm conſuetudinem huius Civi-
tatis in ſcriptis redactam, vel more
Magnatum Regni, communi ore fa-
tentur ex noſtratibus penè omnes,
qui videri poſſunt apud eundem *Ro-
vit. loc. cit.* ubi *Altimar. Conſil. de
Georg. alleg.* 23. *Molfeſ. ad Neap.
Conſuet. par.* 1. *cap.* 4. *num.* 15. *Reg.
Merlin. contr.* 7. *num.* 20. *& contr.*
49. *lib.* 2. *Montan. contr.* 1. *num.* 55.
Reg. de Pont. conſ. 61. *num.* 48. *lib.* 1.
& poſt *Afflict.* tàm in *deciſ.* 202. quàm
in *deciſ.* 237. *Præſ. de Franch. deciſ.*
527. *num.* 16. *& deciſ.* 552. cum alis
per nos *dict. contr.* 17. relatis, prout
per S. C. idem deciſum, tradunt *Reg.
Capyc. Latr. deciſ.* 35. ubi *Gizz. num.*
8. *& Reg. de Marin. lib.* 1. *reſol. cap.*
298. *num.* 16. ex quibus concluſionem
6 hanc, eò fortius procedere, oſtenditur,
quoties ſit dictum in capitulis matri-
nialibus, contrahi more Magnatum,
etſi de filiorum ſucceſſione nihil ſit
expreſſum; nam etiam ſucceſſio tūc
regulari debet ſecundùm præſatum
morem Magnatum, ut etiam tenet
poſt alios *Conſil. Provenzal. ſup. con-
ſuet. obſer.* 27. *num.* 6. Eandem novi-
tèr ſectantur opinionem *Reg. Mar-
cian. diſp.* 44. *num.* 27. *& Conſ. Prat.
lib.* 1. *diſcep. for. cap.* 12. *num.* 67. *cap.*
36. *num.* 31. *& cap.* 37. *num.* 34. ea
7 ratione, quia contrahentes iuxtà hūc
morem, id agere intelliguntur, quam-
vis ipſius capita non exprimant. Et
præſertim *Provenz. loc. cit.* Magna-
tum enim more non excluduntur
coniuges à filiorum ſucceſſione, ut
habetur ex dicto recenti uſu Nidi, &
Capuanæ, ſed in quibuscumque bo-
nis ſuccedunt, prout de iure commu-
8 ni aliàs ſuccederent; ità ex *capitulis
moris Magnatum*, relatis à *Camill.
Salern. in conſuet. ſi quis, vel ſi qua
fol. mihi* 132. Quod minimè habet
locum iuxtà recentem hunc uſum
Capuanæ, & Nidi; Nam ſpeciali pacto
parentes per eorum renunciationem,
à cunctis liberorum bonis excludun-
tur, ſicuti oſtendit idem noſter *conſil.
de Anna ſeq. conſil.* 92. 118., *&* 119.
& nos *loc. cit.* fuſius demonſtravimus.
Hinc

Digitized by Google

Hinc ergò lucidè conſtat, non eſſe am-
9 plius de hoc hodie differẽdum, dùm pro indubitato apud noſtrates, eſt receptum, novum hunc uſum Capuanæ, & Nidi differre à Magnatum more, & vim pacti ſolùm habere, ubi in pactum expreſsè deducitur, ſecus ali-
10 ter; nam pro ea parte, qua in contractibus exprimitur, effectum ſortitur, cum pro non expreſſis, videantur ſanè contrahentes ſubiici, aut Juris cõmunis, aut Conſuetudinum diſpoſitioni, ut penès allegatos Authores ſæpè repetitum invenies. Et proindè hæc breviter expoſita, clientum petitione, ſufficiant, & abſolutus remaneat articulus, non tàm ex tot præſtantium Virorum, quàm magna rerum judicatarum authoritate, cui adhærere, valdè conſonum nobis viſum fuit.

CONTROUERSIA X.

Receptiſſima illa Juris concluſio, ut ex morte filii non extinguatur uſusfructus, quem ſuper dotibus maternis ſemel Pater acquiſivit, an procedat pariter in hac Civitate Neapolis, quoties matrimonium fuit contractum more Nobilium Capuanæ, & Nidi, quo altrinſecus parentes filiorum ſucceſſioni renunciant?

SVMMARIVM.

1 *VSus frequens in Regno, contrahendi matrimonia, juxtà morem Nobilium Platearum Capuanæ, & Nidi, deſcribitur.*

2 *Coniuges contrahentes ſecũdùm uſũ Capuanæ, & Nidi, altrinſecus filiorum ſucceſſioni renunciant.*

3 *Uſusfructus adventitiorum, an poſt filii mortem remaneat penès patrẽ, quoties coniuges liberorum ſucceſſioni renunciavere, de more nobiliũ Capuanæ, & Nidi?*

4 *Negativa refertur opinio; Sed affirmativam variis iuris concluſionibus, tuetur Author, confutatis contrariis à num. 5.*

6 *Vſusfructus in bonis maternis, patri quæſitus, eidẽ debetur mortuis filiis*

7 *Vſusfructus adventitiorum datur patri vigore patriæ poteſtatis.*

8 *Vſusfructus, quem habet avus in bonis ex filio nepotis, non extinguitur morte ipſius, cui ſucceſſit mater.*

9 *Auus nõ succedit nepoti, ſtãte matre.*

10 *Afflicto non eſt addenda afflictio.*

11 *Vsusfructus legatus filio, & acquiſitus patri, non extinguitur morte ipſius filii, ſed penès patrẽ remanet.*

12 *Bona acquiſita per Clericum, ſemper quaſi, caſtrentia dicuntur.*

13 *Pater, etſi in bonis filii Clerici uſũfructum non habeat; tamen retinet uſumfructum, quæſitum in bonis eiusdem filii ante clericatum.*

14 *Acquiſitionis initium attenditur.*

15 *Patris vita durante, uſusfructus ſemel ſuper bonis filii tempore habili quæſitus, amplius nõ extinguitur.*

16 *Quæ requiruntur in jure acquirendo, non ſunt neceſſaria ad jus conſervandum.*

17 *Acquirere, & acquiſitum amittere, diverſimode ſe habet.*

18 *Vſusfructus patri quæſitus remanet penès ipſum jure retentionis, non verò ſucceſſionis; & ſic non tollitur ex pacto ſucceſſionis excluſivo.*

19 *Vſusfructus, ſemel patri quæſitus ſuper bonis filii, non extinguitur vigore renunciationis, more Nobiliũ Capuanæ, & Nidi, quia eũ retinet, nec ad illum ſuccedit, & nu. 42.*

20 *Jure vario acquiritur, & retinetur.*

21 *Diverſa ſunt, ſucceſſio, & uſusfructus retentio, & num. 45.*

22 *Faciẽda facilè impediuntur, nõ facta*

23 *Aliquis facilius repelli poteſt ab obtinendo, quã ab eo, quod obtinuit.*

24 *Quod ordinãdũ, nõ impedit ordinatũ.*

25 *Retentio eſt facilior, quàm petitio.*

26 *Renunciatio nõ præſumitur; & quò minus fieri poteſt; alteri nocere debet.*

27 *Iu-*

27 *Iura quando ſunt ſeparata, uno ſublato, alterum non tollitur.*

28 *Interpretatio pacti eſt facienda, quo minus corrigat Ius commune.*

29 *Receſſus à Iure communi ita facilè non debet fieri, niſi ipſi derogetur.*

30 *Statutum contra leges communes recipit arctam extentionem.*

31 *Vſufructui non intelligitur renunciatum, niſi ex actis certè inferatur.*

32 *Pater renuncians ſtatuto Vrbis, quoad lucrum dotis, extantibus liberis, nõ cenſetur, renũciaſſe Iuri communi, quo eſt uſufructuarius.*

33 *Pater retinet uſumfructum, etſi non admittatur ad filii ſucceſſionem.*

34 *Succeſſio facit ceſſare uſumfructum.*

35 Conſtit. Cathaloniæ, los impubres, *eſt uniformis uſui Capuanæ, & Nidi.*

36 *Pater, præter legitimam, retinet uſumfructum, quo ante filii obitum fruebatur in adventitiis, ex vi Patriæ poteſtatis num. 37.*

38 *Lex municipalis, dubiis verbis nõ tollit, quod claris Ius cõmune ſtatuit.*

39 *Caſus omiſſus, nec expreſſus in ſtatuto, indiget peculiari explicatione.*

40 *Verba renunciationis ſunt ſtrictiſſimè intelligenda in contractibus.*

41 *Nobiliũ uſus recẽs traditur. & 42.*

43 *Renunciatio, quæ altrinſecus fit à parentibus ſucceſſioni filiorũ, iuxta d. morem, andicatur extinctiva?*

47 *Hæreditas unum integrale cõſtituit in proprietate, & in uſufructu.*

48 *Verba, quæ de ſucceſſionis prohibitione loquuntur, niſi ſint expreſſa, non intelliguntur de reſtitutione uſusfructus, iam quæſiti.*

49 *Renunciatio quoad iura deferenda, non poteſt intelligi, quoad delata.*

50 *Bonorum reſtitutio non dicitur ſuſpendi, quando pater retinet uſumfructum in bonis filii, ei quæſitum.*

52 *Pater conſenſiens donationi adventitiorum, faciendæ per filium, non cenſetur remittere uſumfructum, niſi expreſſè id agat. & num. 53.*

54 *Clauſula, ad conſiliũ ſapiẽtis, fertur.*

55 *Sapientis, conſilium debet eſſe, ut legitimè liget, de natura contractus.*

56 *Vſusfructus an debeatur patri, ſuper bonis filii, fideicõmiſſo ſubiectis?*

57 *Bona ſubiecta reſtitutioni, vel pro aliquo maioratu vinculata, dicuntur fideicommittentis, non filii impuberis, cuius morte extinguitur dominiũ in uſufructu patri quæſito.*

58 *Secus verò quando in bonis filii nullum vinculum reperitur.*

59 *Pater, nolens ſuccedere filio, poteſt frui uſufructu in bonis, ab illo perventis alteri filio, fratriq; defuncti.*

60 Reg. de Marin. reſol. iur. cap. 345. *ab Authore oppugnatur, & n. 65.*

61 *Filius familias Neapoli, ſi nolit cũ patre habitare, pleno iure bona materna conſequitur in proprietate, & in uſufructu.*

62 *Filius familias de patrio noſtro Iure poteſt teſtari de adventitiis, relicta patri tantùm legitima, cumque uſufructu etiam privare.*

63 *Bonus quandoq; dormitat Homerus.*

64 *Propoſitiones nonnullæ, melius conſideratæ, damnantur, etſi prius uti probabiles tranſire* videbantur.

66 *Aliquis multoties, vult potius cedere, quàm fortuna contendere.*

67 *Exempla bona, convenientia, & recta ſemper ſequi, debemus.*

68 *Ratio exemplis eſt anteponenda.*

ARGVMENTVM.

Patrem retinere, filio defuncto, uſũfructũ dotium, adventiorumq;, non obſtante renunciatione ſucceſſioni filiorũ, ac promiſſione reſtituẽdi dotes, iuxtà pactum, in tabulis nuptialibus appoſitũ, de recenti more Nobiliũ Capuanę, & Nidi, dilucidè oſtẽditur. Idq; non tàm pio ęquitatis motivo ergà afflictũ genitorem, ob filii obitũ, quàm veris Iuris concluſionibus, & incõcuſſis principiis, aptiſq; I.C. placitis, & rationibus cõcinno ordine cõprobatur: Immò ex adverſo oppoſitis, plenè diſcuſſis, & cõfutatis, etiã aliarũ municipaliũ ſanctionũ exemplo, Iuri cõmuni ſtãdũ eſſe, traditur. Nonnullaq; de dicto more exarantur.

QVàm frequens in Regno
adeſt; atque inveteratus
uſus matrimonia contra-
hendi, juxtà recentem
Nobilium Platearum hu-
1 jus Civitatis Capuanæ, & Nidi mo-
rem, uulgariter, *alla nuova manic-
ra*, nuncupatum, quo ſæpè ſepius co-
gitur infelix parens, funera filio ante
pubertatem obeunti, ac maternas
opes, dotantibus, aut eorum hære-
dibus reſtituere; dùm huiuſmodi mo-
ris Nobilium noſtræ Vrbis, attenta
2 diſpoſitione, coniuges vigore pacti
in tabulis nuptialibus appoſiti, quo
altrinſecus filiorum ſucceſſioni in pu-
pillari ætate, vel quandocumque ab
inteſtato decedentium renunciavere,
ab illorum inteſtata hæreditate pe-
nitùs excluduntur, ſentientes, gemi-
tus, ac doloris tantùm hæredes, du-
plicem, extinctę nempè ſobolis, ac bo-
norum amiſſionis, iacturam; Itá, &
3 frequenter etiam diſputandum acci-
dit: an Pater, qui iuxtà novi huius
moris præſcriptum contraxit, licet à
filiorum ſucceſſione per eius deſun-
ctæ uxoris dotantes, aut conſangui-
neos maternos excludatur, tamen
quoad vivat, uſumfructum ſaltem
retineat, quem ſemel in dictis eius
filii adventitiis bonis quæſivii?
Etquamvis ex noſtratibus nonnulli, In-
4 nixi præſertim authoritati *D. R. de
Marin. reſol. iur. lib. 1. cap.* 345. qua-
ſi communi teneant voto, dotium
reſtitutionem, defuncto iam filio in
pupillari ætate, vel ab inteſtato, poſt
eius matris obitum, eſſe ſtatim ple-
nariè faciendam, tàm quòad pro-
prietatem, quàm in uſuſructu, in be-
ficium dotantium, aut ipſorum hæ-
redum, excluſo penitùs patre, vigore
huiuſmodi recentis uſus. Nihilomi-
nus ipſe, qui contrariam ſententiam
veriorem, & æquam ſemper arbitra-
5 tus fui, illam modò pro meo dilectiſ-
ſimo familiari, ut eum mærore affe-
ctum, ita conſoler, nèdum ſolo pieta-
tis intuitu, ſed variis Iurium Innixus
diſpoſitionibus, clariſque argumen-
tis, ac Inconcuſſis rationibus, luce cla-
riorem oſtendam: Immò ut ſolatii,
ac ſublevaminis loco, liceat afflicto
genitori, dotium uſusfructus emo-
lumento, ſua vita durante, frui, diſtin-
cta ſerie per ſequentes concluſiones,
Iuri nimis consētaneas, eandem con-
firmare opinionem conabor, apertè
demonſtrans, huiuſmodi uſumfru-
ctum, in maternis filii bonis, patri
ſemel quæſitum, eidem ſpectare, do-
nec vivat, minimè obſtante, quòd
matrimonium, iuxtà præfatum No-
bilium Platearum Capuanæ, & Nidi
uſum, parentes ipſi contraxiſſent.
Prima namque ſe offert apud DD. illa
6 tàm priſcæ, quàm recentis ſcholæ re-
ceptiſſima concluſio, uſumfructum
ſcilicet, ſemel patri quæſitum in bo-
nis adventitiis filiorum, haud extin-
gui, ob mortem eorundem, ſed ad-
huc permanere penès ipſum patrem,
eius vita durante, ut probant nimis
aperta Iura *in l. 3. & fin. C. de uſufr.
ubi Bald. & in l. fin. C. ad Tertull. l. 4.
& l. quod ſcitis in fin. C. de bon. quæ
lib. & in l. ult. verſ. in omnibus*, C.
commun. de ſucceſſ. cum aliis concor-
dantibús, relatis per *Gomeſ. in comm.
ad leg. Taur. 6. num* 12. *& l.* 48. *nu.
5. Facchin. contr. Iur. lib. 6. cap.* 35.
Vaſquez. de ſucceſſ. prog. lib. 1. §. 1. nu.
39. *Aſcan. Clem. de patr. poteſt. affect.
2. num.* 34. *verſ. amplia, Rot. Roman.*
penès *Farin. par. 1. deciſ.* 600. *tom. 2.
inter noviſſ. Molin. de hiſpan. primog.
lib. 2 cap. 9. num.* 24. Pinell. *in l. 1.
par. 1. num.* 39. *C. de bonis mater. Ca-
ſtill. de uſufr. lib. 1. cap 3. num.* 44.
& ſeqq. Grat. qui ità per *Rot. Rom.*
deciſum refert *cap.* 781. *diſcept. for.
tom. 4. num.* 49. *& ſeq.* & pluries ſic
pariter iudicatum tradit *Fontanell.
de pact. nupt. tom. 1. clauſ. 4. gloſſ. 7.
pa. 3. num.* 12. *Guttier. pract. quæſt.
lib. 5. qu.* 78. cum cæteris congeſtis
per *R. Merlin. contr. forenſ. cap.* 29.
Idque non obſtante defectu patriæ
poteſtatis, cum Iam acquiſitionis ef-
fectus

7 fectus fuerit ſemel conſumatus *l.fin.* ibi: *nil obeſſe ei, quominus id, quod acquiſivit retineat, ff. unde lib.* quibus,præter alios, adducitur cum *Tiraquel. Valaſq; conſult* 17. *pag.* 1. *Ricc. in addit. ad dec.*651. *Præſ.de Franch. & Reg. Merlin. dict. cap.* 29. *num.*4. poſt *Napodan. in Conſuetud. ſi quis, tit.de alim. præſtan.n.*28. *& in conſu. Si mulier, de jur. dot. verſ. verſatur.*
Huic ſecunda ſubnectitur concluſio de
8 uſufructu, avo quæſito ſuper bonis ex filio nepotis, qui juxtà communẽ ſententiam, à nemine impugnatã, nõ extinguitur, ipſo nepote demum defuncto, & cui ſucceſſit ejus mater, quæ præfatum avum, licet ex vulgata diſpoſitione *tex. in auth. defuncto, C. ad Senat. Conſ. Tertull.* penitùs
9 à ſucceſſione excludat; attamen uſufructum, quem in bonis nepotis, ipſo vivente, avus jure poteſtatis habebat, non amittit: Eſt favorabilis
10 enim cauſa avi apud *tex. in d. l. fin. C. de uſufruct.* ubi ſtatutum comperitur (nè afflicto ſuperaddatur afflictio) ut uſusfructus patri, ex filio quæſitus, quãvis ipſi filio fuiſſet relictus, vel legatus, eo mortuo non extinguatur, *ex d.l.fin. C.de uſufruct.* ità pari-
11 ter de avo, dicendum eſt, ut deciſũ per Sabaudiæ Senatũ, teſtatur *Ant. Fab. defin.*14. *C. de bon. quæ lib.* cui adhæret etiam *Reg.de Marin. d.cap.* 345. *ubi de Luca in addit. num.*2.
Sequitur tertia Cõcluſio, deducta exẽ-
12 plo filiifamilias Clerici, cujus etenim bona, undecumq; acquiſita, licèt caſtrenſis peculii, ſeù quaſi naturam habeant, juxtà tradita ex *l. Sacroſancta* 32. *auth. Presbyteros, C. de Epiſc.& Cler.* uno ore per DD. relatos, præſertim à *Covarr. in cap. quia nos, de teſtam. Pinell. in d. l.* 1. *par.* 1. *num.* 41. *C.de bon. mater.* & à cæteris apud *Reg. Conſtant. in tit. C.de filiis official. milit. num.*51. *lib.* 12. & per conſequens, etſi pater ſuper illis bonis filii Clerici uſumfructum non habeat; ut fuſiùs diximus *in Controu.* 6. *num.* 27. *lib.* 1. bonorum acquiſitio ſi fuerit tempore, quo filius erat laicus, & poſtea Clericus efficiatur, non tamen in illis, ità acquiſitis, ex-
13 tinguitur per Clericatum paternus uſusfructus, ſed initium acquiſitionis tali caſu attenditur; ac proinde
14 ex receptiſſima omnium concluſione habetur, ut donec patris vita duret, uſusfructus ſemel ſuper bonis filii, tempore habili, ei quæſitus, nun-
15 quam ob ejuſdem filii mortem poſtea finiatur, aperta ſunt nimis Jura *in l. fin. verſ. ſin verò defuncta perſona, C. ad S.C. Tertull. in l. fin. verſ. in omnibus videlicet caſibus, C. commun. de ſucceſſ.* cum aliis per *Roder. Suar. in tit. majoratus, à num.* 31. *uſq; ad* 38. *Joan. Lup. in rubr. de donat. inter vir. & uxor.* §. 42. *num.* 12. *Dec. in cap. in præſentia nu.* 246. *de probat. Cavalc. in d. eius tract. de uſufruct. num.* 187. *Gratian. lib.* 3. *diſcept. for. cap.* 464. *& lib.* 4 *d. cap.* 781. *num.* 49. *Paſchal. de vir. patr. poteſt. par.* 1. *cap.*3. *num.*6. aliiſq; omiſſis, per nos relatis *d. Controu.*6.
16 *lib.*1. Eſt namq; regulare, quod ea, quę requiruntur in jure acquirendo, poſtquam illud fuit quæſitum, non ſint amplius neceſſaria ad illius conſervationem, prout de animo, in poſ-
17 ſeſſione quærenda requiſito, juxtà diſpoſitionem *tex. in l. is, qui animo, ff. de acquir. poſſeſſ.* & ſic uſusfructus, patri quæſitus, remanet penès ipſum jure retentionis, nõ jure ſucceſſionis.
Vndè clarè deducitur, huiuſmodi uſuſ-
18 fructus progreſſu non tolli, ſeu impediri ex pacto ſucceſſionis excluſivo, nec propter dictam renunciationem, per ipſum patrem factam in capitulis matrimonialibus præfatæ ſucceſſioni filiorum; nam talis uſusfructus, quæſitus patri ex viribus patriæ poteſtatis,
19 nõ dicitur, ut ſupra, remanere penes eum iure ſucceſſionis, ſed iure retẽtionis, meritòque, ex renunciatione dictæ ſucceſſioni liberorum, à parentibus peracta, recenti hoc more nobi-

H 2 lium

lium Platearum Capuanæ , & Nidi,
nihil poteſt inferri, quòad uſumfru-
ctum , iam patri quæſitum , de quo
caſu nulla fuit facta mentio , nec in
tabulis nuptialibus , nec in deſcripto
uſu aliquid di ſpoſitum comperitur;
undè ſub enunciatis Juris Commu-
20 nis concluſionibus,quod ibi non fuit
conſideratum, penitùs remanere de-
bet; cum diverſum ſit ſuccedere , &
retinere , acquirere , & acquiſitum
amittere,ut inquit ex *Bald.in Auth.*
excipitur num. 1. C. de bon. quæ lib.
Artus Pinell. in dict. l. 1. C. de bon.
matern. par. 1. dict. num. 39.
Sunt enim toto cœlo inter ſe diverſa,
21 ſucceſſio , & uſusfructus retentio,
adeòut ab uno ad alterum,ut annui-
mus , minimè poſſit inferri , nec va-
leat ſic arguere ; eſt excluſus pater à
ſucceſſione, ergò ab uſufructu; cum
diverſo jure unum, & alterum ei cõ-
petat, nam hic reſpicit conſervatio-
nem juris quæſiti virtute patriæ po-
teſtatis, illaq; novam acquiſitionem
22 ex alio jure diverſo ; Levius autem
eſt conſervare , quàm ſuſcitare ; &
faciliùs impediuntur facienda,quàm
jam facta, citiùſq; quis repellitur ab
23 obtinendo,quàm ab obtento;& mul-
ta impediunt ordinãdum, quæ haud
24 impediunt iam ordinatum , *Dec. in*
l. ambiguis 85. §. non eſt verum in
princ. de reg. jur. Lanar. conſ. 35.
num.4.& retentio magis admittitur,
25 quàm petitio, *l. per retentionem, C.*
de uſur. l. Paulus , ff. de dot.except.
Dec. in l. Divus , num. 2. ff. de reg.
*jur.*cum aliis penès *Surd. conſ.4. nu.*
15. Et cum renunciatio reſtringatur
26 ſemper ad expreſſa , ut ait *Molfeſ.*
de renunc. par.4. quæſt.13. num. 22.
*& 25.*nec facta intelligatur,niſi qua-
tenus neceſſariò inferatur ex ipſo
actu , cum ſit ſtricti juris, nec extẽ-
datur de uno ad alterum caſum,ex
pluribus collectis per *Grat. tom. 4.*
*cap.627. num. 9.*idcircò, quò minùs
fieri poteſt, renunciãti nocere debet,
Merlin.poſt tract. de legit. deciſ. 48.
27 *num.24.* Quando itàq; ſunt duo ju-
ra ſeparata, nec unum habet conne-
xionem , nec dependentiam ab alte-
ro, uno ſublato,alterum non tollitur,
Dec. in l. quoties duplici jure 91. n.
4.ff.de reg.jur.& proinde in ſtatuto,
conſuetudine, aut more , à quo pen-
det hoc pactum , ſucceſſionis exclu-
ſivum , ſemper illa eſt ſumenda in-
terpretatio , ex qua evitetur Juris
Communis correctio,atque minus ei
28 derogetur,quàm fieri poteſt, ut tra-
dit *Macerat.lib.1.var.reſol.103. nu.*
18. undè ſi duo operari poteſt con-
tra Jus cõmune,ſat eſt in altero tan-
tùm ſortiri effectum , ut minus cor-
rigatur idem jus, quàm ſit poſſibile,
cap. cum dilectus, §. cæterum, ubi *gl.*
verb.jur.commun. & Abb. num. 21.
Cacher.deciſ.21.num.11. & deciſ.59.
*num.13.*cum omnis receſsus ab eo ſit
vitioſus , *cap.1.§.1. de fil. preſb. in 6.*
29 Sicut omnis reductio ad illud eſt fa-
vorabilis, *gloſ. in cap. ſtatutum, ver.*
numerandum,de prębend.in 6.& in l.
unus,§.pactũ ver.redditus,ff.de poteſt.
Statuta, namq; recipiunt paſſivam, ſci-
30 licet arctam,& non latam extenſionẽ,
quia in illis Leges cõmunes ſe extẽ-
dunt, ut ait *Bart.l. 1.ff.de mu.& ho.*
Et in terminis dictæ renunciationis , à
31 patre factæ , quòd non intelligatur
renunciatum uſufructui,niſi quando
clarè ex eodem actu, & de neceſſita-
te hoc inferatur,ſtatuit *Ancbar.conſ.*
106.quem poſt alios ſectantur *Surd.*
conſ.431. num. 15. & 22. lib. 3. &
*Grat. d. cap. 627. num. 20. & 25.*lo-
32 quentes in caſu , quo pater renun-
ciaſſet Statuto Vrbis,quòad lucrum
dotis , & reſtitutionem illius, liberis
exiſtentibus , ut minimè cenſeatur,
Juris communis diſpoſitioni renun-
ciaſſe, juxtà quod pater eſt uſufru-
ctuarius bonorum filii , quia tale pa-
ctum ſtrictè intelligi debet , tùm ex
ſui natura , quæ excludit à ſucceſſio-
ne, & non ab uſufructu , tùm quia
legis ſtrictam correctionem inducit,
ut fundat *Georg. alleg. 23. num. 20.*
33 *& ſeq.*

33 *& ſeq.* Immò tantùm abeſt, ut pa-
ter excluſus à ſucceſſione, cui per
tale pactum renunciavit, excludatur
ab uſufructu, ut potius contrarium
ſit verius, nempè ut ad uſumfructũ
admittatur, quandò ad ſucceſſionem
non admittitur, & ubi datur ſucceſ-
34 ſio, ceſſet uſusfructus, juxtà tradi-
ta per *Napod. in Conſuetud. filiusfa.
ver. ſalvo num.* 25. ex *tex. in* §. 1. *&*
§. *ſi verò, auth. de hæred. ab inteſt.
l. fin.* § *fin. C. ad Tertull. l. fin.* C.
com. de ſu. & Gl. in l. 2. C. *de bo. mat.*
Confirmatur relata concluſio ex his, quę
35 in materia ſtatuti non abſimilis, ſed
omninò conformis huic Nobilium
uſui, tradit præ cæteris *Fontanell. de
pactis nupt. t.* 1. *clauſ.* 4 *gl.* 8. *par.* 3
num. 60. cui adhæret *de Luca ad dict.
cap.* 345. *de Marin. num.* 4. In prin-
cipatu enim Cathaloniæ adeſt quæ-
dã *Conſtitutio*, exordiens, *los impube-
res*, ſub *rub. de pupil. & al. ſubſt.* quæ
inter alia diſponit, ut impuberibus ab
inteſtato defunctis, bona, quæ ad il-
los à patre, avo, aut ab aliis de linea
paterna, quocumque titulo lucrati-
vo pervenerint, non matri, nec pro-
ximioribus ex materna linea, ſed pa-
tri tantùm, aut proximioribus pater-
nis perveniant, ſola legitima matri
reſervata, aut cæteris aſcendentibus,
ex ea parte matris ſuperſtitibus, idẽ-
que ſervetur in bonis, perventis eiſdẽ
impuberibus à matre, ſeù ex linea
materna. Stante itaque Conſtitutio-
ne præfata, quærit *Fontanell. loc. cit.*
quem ſequitur *Reg. Merlin. dict. cap.*
29. *num.* 10. an procedat, quod ſupra
dixerat, nempè *num.* 12. ut remaneat
uſusfructus penes patrem quæſitum,
etiam poſt filii obitum, enunciata
non obſtante *Conſtitutione*, & arguẽs
pro contraria parte ex reſervatione
ſolius legitimæ, quæ ex huiuſmodi
Conſtitutione parenti datur, omnia
alia videri excluſa, quæ ſunt præter
legitimam, propter illa verba, nimis
reſtrictiva (ſola legitima reſervata)
& ſic erat caſus magis dubitabilis cõ-
tra patrem, quàm caſus noſter, in quo
eſt pro comperto, patrem eſſe à legi-
tima pariter excluſũ, ut habetur etiã
apud *Præſ. de Franch. deciſ.* 552. *nu.*
7. *&* 10. *Reg. Rovit. deciſ.* 99. *num.*
10. *cum ſeqq.* alioſque, per nos relatos
36 *contr.* 17. *dict. lib.* 1. Attamen reſolvi-
tur quęſtio pro affirmativa ſententia,
poſſe nempe patrem, præter legitimã,
retinere ſibi pariter uſumfructum,
quo ante filii obitũ in bonis advẽtitiis
fruebatur, tum ex *dict. l. fin. C. ad
S. C. Tertull. cum ſimilibus*, quæ
hunc uſumfructum patri concedunt
poſt mortem filii, tum etiam, quia
Conſtitutio deſcripta ſolùm loquitur
de bonis, quæ ad filium pervenerunt
à matre, vel ex materna linea, & quo-
rum uſumfructũ, non poteſt dici, ali-
37 quo modo perveniſſe ad ipsũ filium,
neque ſolo momento temporis apud
eum fuiſſe, ſed ſemper apud genito-
rem *ex l. placet cum ſimil. ff. de ac-
quir. hæred.* nec cenſetur, patrem fi-
lio ſuccedere in uſufructu, cum illum
dicatur habere in vita filii ex juris
diſpoſitione, & vi patriæ poteſtatis,
non iure ſucceſſionis; undè illam cõ-
ſtitutionem, dici nequit, providiſſe in
hoc caſu, ſed illum omninò reliquiſ-
ſe ſub diſpoſitione Juris communis,
ſecundùm quod patri remanet uſus-
fructus, ut ſubdit idem *Fontanell.
loc. cit.* inquiens, haud eſſe veriſimi-
le, Cõſtitutionem hanc voluiſſe, iura,
38 de uſufructu tàm clarè loquentia pa-
tris favore, ambiguis, & paucis verbis
tollere, aut corrigere; Et tandem aſ-
ſert pro eadem opinione *Mier. ſuper
dict. Conſtitut col.* 6. *num.* 16. *&* 65.
ubi ait, illum Senatum ſic ter decre-
viſſe; eidemque ſententiæ cum aliis
nõnullis allegatis adſtipulatur *Fran.
Ferrer. in comment. ſuæ gloſſemat. ad
prædict. conſtitut. los impuberes gloſ.*
4. *num.* 194. *&* 211., *uſque ad num.*
217. & ibi deniq; *num.* 216. totis vi-
ribus, illam eſſe amplectendam, quia
in iure magis tutã, profitetur ipſemet,
& *in gloſ.* 2. *nu.* 47. ubi affirmat, ex il-
lo

lo particulari Statuto, & municipali
39 Conſtitutione minimè fuiſſe corre-
ctum Jus commune,circa hunc uſū-
fructum, patri iam quæſitum in vita
filii, ſed eſſe caſum omiſſum, qui in-
diget explicatione peculiari, & ut ex-
preſſè per partes deducatur in pactū,
utioſtendit *Reg. Merlin. dict. contr.*
29. aſſerēs *n.* 11. hoc magis eſſe inſpi-
40 ciendum in pacto, quàm in ſtatuto;
& verba renunciationē importantia,
ſtrictiſſimè; quidē intelligenda eſſe in
contractu appoſita, per verba nimi-
rū clara,& apertè demonſtrātia,fuiſſe
cōtrahentiū mentem,prohibitionem
uſusfructus, etiam quæſiti in benefi-
cium patris,filio vivente, etſi non re-
periatur id expreſsè cautum in Statu-
to; prout eſſet vera cautio ad exclu-
dendū patrē à præfato uſuſructu,nec
aliter præſumi poſſet,aut alio modo.

Verùm, ut allegata, atq;ità, uſquè ad-
huc perpēſa, magis eluceſcant,dicta-
què niteſcāt,ſuprà firmatā cōcluſio-
nem, à quibuſdam obiectionum ia-
culis, quæ adverſus eam intendun-
tur, propugnemus ſanè oportet.

Vndè, non obſtat primò, quòd ex ver-
41 bis præfati novi uſus Nobilium Ca-
puanæ, & Nidi habeatur,ut inquiūt,
inter cæteros, per nos allegatos *dicta
Contr.* 17. *Afflict.deciſ.* 237. *Molfeſ.de
renunc.quæſt.* 14. *num.* 13. ut nullum
jus acquiratur patri in dotibus, ſed
abſq; ulla moleſtia fiat reſtitutio. Si-
quidem reſpondetur, ex his verbis,
non aliud poſſe inferri adverſus con-
juges renunciantes, quàm eorū ex-
cluſionem à ſucceſſione in proprieta-
te; & ità vim operari talia verba de-
bent, dum ex illis prohibetur acqui-
ſitio, ratione ſucceſſionis quovis mo-
do,virtute pacti loquētis de eo,quod
per mortem filii acquiritur novitèr
patri; cum contrahentes more No-
bilium voluerint diſponere, circa de-
ferenda poſt liberorum mortem, non
circa delata,ut in ſimili advertit *Fer-
rer. d. gloſ.* 4. *ſub num.* 216. Hic au-
tem agimus de retentione, ſeù con-
ſervatione juris, ante caſum ſucceſ-
42 ſionis quęſiti,uſusfructus ſcilicet iam
delati in vita filii,cujus acquiſitio, ex
dictis, diverſo jure competit genito-
ri, pro quo urget alia ponderatio, nā
in *d. Conſtit. Cathaloniæ*, nil aliud
parentibus reſervatur, quàm legiti-
ma, omniaq; videntur excepta,& ta-
men *Fontan.& Ferrer. loc.cit.* ajūt,
quòd etſi nullum jus eis acquiratur,
præter legitimam, minimè per illam
cenſetur ademptus uſusfructus.

Nec ſecundò poteſt obiici, quòd cum
43 attento hoc novo uſu, contrahēdiq;
more, parentes habeantur pro mor-
tuis,ac dicantur non exiſtere,ex *Na-
pod. in Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua,
ver. præterquam, num.* 187. *& num.*
194. ubi *Capyc. Frecc.* aliique *in ad-
dit. de Franch. deciſ.* 552. *num.* 7. *&
Georg. d. alleg.* 23. *num.* 2. cum eo-
rum renunciatio dicatur extinctiva,
P. Molfeſ. d. tit. de renunc. quæſt. 2.
nu. 13. *cū d. quęſt.* 14. & caſus mortis
filiorum, decedentium in pupillari
ætate, vel poſt quandocumq;ab inte-
ſtato, aſſimiletur illi, non nativitatis,
ſeù inexiſtentiæ eorumdem filiorum,
& ſub unica determinatione,in utro-
que caſu provideatur, circà parentū
excluſionem, ſimulq; æquiparetur
caſui aditæ,& non aditæ hæreditatis,
ut ex *Napodan. Piſanel. Frecc. & de
Franch.* tradit *Amat.conſ.* 26. *nu.* 34.
cumq; nō ſuccedant filio ultimo mo-
rienti,ſed parēti,ſi prædeceſſerit, pro-
ximiores, ut ajunt *de Franch. deciſ.*
92. *Molfeſ.loc.cit quæſt.* 15. & *Rovit.
deciſ.* 99. omninò ex hoc debeat ex-
cludi pater ab uſuſructu,ſicut exclu-
deretur,ſi de medio per mortem tol-
leretur,aut in caſibus, quibus filii nō
eſſent nati, materna hæreditas non
fuiſſet adita, aut quoties non filii,ſed
proximiores uxori ſuccederent, cùm
omnes hi caſus invicem comparen-
tur in eadem praxi dicti novi uſus.

Nam præfatæ obiectionis, veluti tripli-
cis nodi reſolutio, ex prædictis quo-
44 què parata eſt; Parētes enim reſpe-
ctu

ctu novæ acquiſitionis in proprietate dotium, haberi non in totū pro mortuis, eorumque renunciationem dici extinctivam, non ſimpliciter,& abſolutè, ſed quòad ipſam ſucceſſionem, ut in filia renunciante, dixit *Frecc. in addit.ad Conſuet.ſi quis,vel ſi qua, incip.Conſuetud. Capuanæ*, & in patre *Præ.de Franch. d.deciſ.*552.*n.*12. ut obſervat *R. Merlin. d cap.*29. *nu.* 15.& proindè ènunciatos caſus ſimul in hoc convenire, omneſque æqualiter determinari ſub illa unica excluſionis determinatione, ſcil. novæ acquiſitionis jure ſucceſſionis, quæ di-
45 verſa eſt à retentione uſusfructus ex vi patriæ poteſtatis, cui non obſiſtit pactum, nec de illa loquitur renunciatio, quæ ſub illa caſuum unione parentis excluſionem inducit, nec alia via conſiderari poteſt.

Quarta deniquè, & poſtrema ſuccedit
46 ad idem confirmandum Concluſio, qua arguitur, concedendam eſſe patris favore retentionem uſusfructus, nec in caſu propoſito denegandam eſſe ex eo, quia etſi parentes, nedum propria pactione, à ſucceſſione ſe excluſerint, ſed etiam fuerit ab eis promiſſa ipſarum dotium reſtitutio, in utroque caſu, non nativitatis, ſcil. filiorum, ac illorum mortis in pupillari ætate, vel quandocumque ab inteſtato, itàut ex verborum vi, reſtitutio ſit plenariè facienda, etiam quòad fructus, ex *l. videamus* 38. §. *in facienda, ff. de uſur.* cum *Concord.* per *Alciat. in l. plus eſt,* & *l. hæc verba* 73. *ff. de verb.ſignif. Tiraqu. in l. ſi unquam num.* 275. *Surd. deciſ.* 212. *num.* 11. *Theod. alleg.* 1. *num.*60. debeantque intelligi verba illa, cum effectu, *l.* 1. §. *fin. ff quod quiſq; jur.*
47 cumquè uſusfructus ſit pars dominii, *l.* 4. *ff. de uſufr.* ut declarat *Seraphin. deciſ.* 1365. ſitq; hæreditas materna, unum integrale, cōſiſtēs in proprietate,& uſufructu, *l. qui vſumfructum* 68. *ff. de verb. oblig. l. ſi alii, ff. de uſufr. leg.* unde reſtitutio ipſa in parte non dicatur facta, retento per patrem uſufructu. Nihilominus
48 huic verbo (reſtitutio) in caſu noſtro non erit neceſſariò tribuendus talis modus ſignificandi, ut dotes integrè, ac plenariè debeāt reſtitui dotantibus, ſed ſatis operabitur, ſi reſtitutio fiat, quòad earum proprietatem, cum non ſemper importet fructuum reſtitutionem; quamvis alia adſint verba nimis ampla, ut ſi fuerit dictum, quicquid habuit, vel inter dotes pervenit, cum ſimilibus, ex *l. quod his verbis* 81. *ff. de leg.*3. cum cæteris congeſtis per *Georg. d. alleg.* 23. *num.* 4. *Tiraqu. d. verb. revertatur, ſub nu.* 287. Tum enim ob pacti naturam, quod ſtrictiſſimè intelligendum eſt, tum ex mente contrahentium, non poteſt affirmari, ſub illa promiſſione reſtituēdi dotes,
49 compræhendi privationem paterni uſusfructus, ſed ſolùm diſpoſitionem circà jura deferenda poſt filiorū mortem, non verò circà jam delata, ipſis viventibus, & quæ alia ex cauſa, nempè patriæ poteſtatis, parentibus fuerunt quæſita; cum fuerit ſimul promiſſa hæc reſtitutio, & altrinſecus renūciatū liberorum ſucceſſioni, juxtà hujuſmodi Nobilium morem, ex quo habetur, dari patris excluſionem quòad proprietatem à dicta filiorum ſucceſſione, non quòad uſūfructum, jàm ei quæſitum ante ſucceſſionis eventum; Nàm idem rccēs Capuanæ, & Nidi uſus, ubi voluit loqui de uſufructu, clarè expreſſit, ubi noluit de eo loqui, nihil dixit; quemadmodum colligitur ab uno ex ejus Capitulis, diſponente reſpectu antephati, quod integrum ibi deberi, expreſſè ſtatuitur mulieri, viro ſine liberis defuncto, & quòad uſumfructum, & proprietatem; Ità pariter debebat loqui in caſu præſenti, & tamen non ità, ſed ſolùm utitur his verbis: *Excludatur pater à ſucceſſione filiorum ab inteſtato*, ut apertè habetur ex tenore ejuſdem uſus, re-

aſſum-

aſſumptus à protocollo Notarii Io: Baptiſtę Valle, & inſertæ in nova noſtrarũ *Conſuetudinum* impreſſione, apud *Camill. Salern. in d. Conſuet. ſi quis, vel ſi qua*, quem allegavimus *d. Contr.* 17. *num.* 58. *lib.* 1.

Ex his ergò infertur, parentes in tabu-
50 lis nuptialibus promiſiſſe reſtituere id, in quo nolebant ſuccedere, & nolle ſuccedere ad id, quod volebant reſtituere, nempè reſpectu proprietatis, pro qua ſatis, ſuperquè dicitur facta reſtitutio. Idq; ſuadetur eò fortius, quia eadem reſtitutio etiam promittitur caſu, quo matrimonium diſſolvatur, ſuperſtitibus liberis, juxtà verba, quæ exprimuntur in tali contractu, inito juxtà hunc novum uſum, ut præ cæteris refert *Præſ. de Frăch. deciſ.* 92. & tamen, nemo tunc poterit inficiari, uſumfructum patri competere. Præterea in terminis præfatæ *Conſtit. Cathaloniæ*, quę ſtatim, mortuo impubere, defert illius bona, cum utatur in diſpoſitiva verbo, *perveniant*, quod eſt præſentis temporis,
51 vt perpendit *Ferrer. ſuper d. Conſt. gloſ.* 4. *num.* 316. & tamen bonorum reſtitutio non dicitur ſuſpendi, quãvis pater retineat uſumfructum, cũ utrumque ſit compatibile, ut pater nimirum habeat uſumfructum, ejus vita durante, & proximiores proprietatem; immò filius, qui proprietatẽ tantùm habebat, in eoſdem proximiores plus juris transferre non poterat; & ità *Ferrer. d. gloſ* 4. *n.* 320. verba enim, quibus parentes dotiũ reſtitutionem promiſerunt, licet plena, & ampla, non cenſentur ſimpliciter, & abſolutè prolata, reſpectu totius dominii, ſed tantùm ſpectantis ad filium, ſcil. directi, cum debeant
52 intelligi ratione ſubiectæ materiæ, juxtà quam proferuntur, ut ex pluribus probat *Grat. tom.* 2. *cap.* 327. *nu.* 25. loquens in caſu, quo pater conſentiret donationi adventitiorum, faciendæ per filium, ut talis conſenſus, etſi ſit præſtitus cum verbis, *pleno jure, & ſimil.* non operetur uſusfructus remiſſionẽ, ex *Anchar. cõſ.* 106. ut in terminis ſæpè enunciatæ *Conſt. Cathaloniæ*, verba illa, *ſola legitima*, eſſe reſtrictiva tantùm reſpectu proprietatis, nec loqui de uſufructu, ait *Ferrer. d. gloſ.* 4. *num.* 216. *in fin.*

Neque in caſu noſtro ex verbis deſumi,
53 vel ex contrahentium mente conijci poteſt, voluiſſe ſc. patrem, remittere uſumfructum, ſicuti quando promitteret reſtitutionem integrè, vel ſine diminutione, aut pleno jure, ac ſimilibus clauſulis, ex quibus intelligatur, tàm reſpectu proprietatis, quã uſusfructus, ut *Caccialup. in l. frater à fratre num.* 88. *Surd. conſ.* 259. *nu.* 117. *lib.* 1. *Grat. tom.* 2. *cap.* 327. *num.* 19. *tom.* 3. *cap.* 519. *num.* 10. *& tom.* 4. *cap.* 781. *num.* 16. *& Reg. Merlin. d. cap.* 29. *nu.* 23. nam, cum hæc verba non adſint, non opus eſt, de prædictis diſputare, etſi præfati DD. etiam his clauſulis contrariũ ſenſerint, præſertim *Grat. d. cap.* 327. *num.* 25.

Neq; item clauſula *ad conſilium Sapiẽ-*
54 *tis*, hanc uſusfructus remiſſionem operari queit, tùm quia non eſt appoſita ubi tale pactum continetur, ſed legitur in promiſſione antephati, tum quia ſi fuiſſet ibi adiecta, Sapiẽs declarare non poterat, niſi quæ ad promiſſorum exequutionẽ tendunt, non verò ſubſtantiam circa diſpoſita alterare, ut notant DD. *in l. ex ea parte, ff. de verb. oblig.* & *Amat. conſ.* 35. *num.* 25. Senſus namq; Sapientis eſſe debet, ut legitimè liget, & cau-
55 tè, ſecundùm naturam contractus, ut ex *Specul.* & aliis, inquit *Bertaz. de clauſ. inſtrum. clauſ.* 42. *gloſ.* 8. *nu.* 1. *& gloſ.* 9. *in fin.*

Sed ut tandem omnem removeamus
56 lapidem, licet opponatur, patrem non retinere uſumfructum, quando filii bona fuiſſent reſtitutioni, ſeù fideicommiſſo ſubiecta, ſed ejus morte expirare; tunc enim reſoluto jure filii obejus mortem, cujus occaſione, & propter patriam poteſtatem, pater uſum-

uſumfructum percipiebat, debet & jus patris percipientis reſolvi, ut poſt *Gomeſ. ad l. Tauri* 48. *num.* 4. & *Ferdinan. in d. l.* 5. *nu.* 8. probavit in terminis majoratus *Molin. lib.* 1. *de Hiſpan.primog.cap.* 19.*nu.* 20. quē ſequūtur *Xuarez.Pinell. Matthien. Mier. Oliban. & Fontanell. ut ſup.* allegati à *Ferrer.d.gl.*4.*nu.*218. Vndè, attenta Conſuetudine in ſcriptis redacta, minimè quòad hoc innovata per nouum uſum, cum proximiores cenſeantur vocati ad ipſa bona per fideicommiſſum, & acquiſitio fieri dicatur filio revocabiliter, juxtà *Napod in Conſuet.ſi moriatur verb. ſuccedunt, num.* 92. *Piſan. & Vrſill. in add. ad deciſ. Afflict.* 237. *num.* 3. *Conſil. Hodiern. ad Surd. deciſ.* 170. *num.* 9. *Conſil.de Georg. d. alleg.* 23. *num.*25. videtur propterea paternus omninò reſolutus uſusfructus.

Haud enim Adverſariis id refragabitur,
57 quia procedit, quando bona fuerunt in temporali dominio ipſius filii, & uſque ad ejus vitā reſtricto, ut eſt majoratus, in quo loquuntur *Molin.* & alii *præcit.* vel quando bona fuerunt expreſsè à teſtatore vinculata, & ſubſtitutioni ſuppoſita; tunc enim eveniente caſu ſubſtitutionis, & purificata conditione, cum bona illa non dicantur impuberis, ſed teſtatoris vinculantis, & fideicommittentis, *l.cohæredi* 41. §. *cum filio,ff de vulg. & pupill.* non debetur uſusfructus patri, quem jura ei largiuntur in bonis filii, ut advertit *Ferrer. ſub num* 218.
58 ſecus verò, quando nullum vinculum, gravamen, ſubſtitutio, aliaq; fuiſſent ab homine injuncta in ipſis bonis. Nam, quæ à matre, vel ex linea materna filio obveniunt, licet ſubiecta Conſuetudinibus, nō poſſunt dici taliter obnoxia, & vinculata ex hominis diſpoſitione, ut in iis dominium temporale competat filio, & ad ejus tantùm vitam reſtrictum, dum non ſunt ſubſtitutioni, & fideicommiſſo ſuppoſita; & in his, attenta etiam Conſuetudine in ſcriptis redacta, datur caſus, in quo abſque dubio patri competat vſusfructus, prout quādo, ſcilicet noluiſſet ſuccedere filio præ-
59 mortuo, cum altero filio, ejuſdemq; fratre, ſed portionem, ſibi ſpectantē renunciaſſet; tunc enim non eſſet ei denegandus uſusfructus, ſi vellet; quemadmodum in terminis præfatæ *Conſtit. Cathalon.*, quæ proximiores vocat, ad bona filii, excluſis parentibus, non minus, quàm vocantur etiā per noſtras Conſuetudines, & per hūc novum uſum, patri cōcedi uſumfructum, fuſiùs iam fuit demonſtratum.

Et ut nihil deſit ex adverſo congeſtis,
60 cui non ſit ſatisfactum, aut data inveniantur reſponſa, neq; demum obſtabit ultra prędicta, quod aſſerit *Reg. de Marin. d. cap.* 345. *num* 14. ſcilicet, non eſſe novum in hac Civitate, patrem in bonis filii hodie vſumfructum habere, & illo craſtina die privari; cum id tàm in vita, quàm in morte filii accidere poſſit; nempè in
61 vita, ſi nolit filius cum patre commorari, aut ſi pater ipſe recuſaret, penès ſe filios habere, in unoquoq; enim iſtorum caſuum, cogitur pater vigore Conſuetudinis omninò reſtituere dotes maternas filio, & uſumfructum amittere: In morte idem contingere poſſe, ait ipſe *de Marin. loc. cit.* nempè, quando filius de dictis bonis maternis diſpoſuit, relicto tantùm
62 debito bonorum ſubſidio patri. Nam quicquid aſſerit, ad rem non facit, nec de hoc altercatur, cū expreſſè diſpoſitū inveniatur, per noſtras Conſuetudinès, quòad primum in *Conſuetud.ſi mulier, de jur. dot* & quòad ſecundum in *Conſuetud. Filiusfam* At in caſu, de quo tractatur, ſi uſusfructus nempè, ſemel quæſitus patris favore, amittatur ob filii obitum in pupillari ætate, vel quandocumq; ab inteſtato, nihil novus hic uſus Capuanæ & Nidi expreſſè diſponit; ergò ſub Juris communis diſpoſitione penitùs ejus eſt relinquenda deciſio; minimè pa-

pariter obſtante, quod item ſubdit
63 idem *Reg. de Marin. in fin.* hoc non
poſſe nunc tuta conſcientia in con-
troverſiam poni, quando antea inter
tot præſtantiſſimos Advocatos non
fuit dubitatum. Nam quandoque bo-
64 nus dormitat Homerus: & ſanè acci-
dere poteſt, id hodie diſceptari, &
apertis juribus controverti, quod an-
tea inadvertenter, quia non fuit rectè
conſideratum, pro indubitato tranſi-
vit; Nec rurſus damnarentur ſępè ab
Eccleſia nonnullæ priſcæ opiniones,
etſi probabiles, & communes, quæ
melius poſtea perpenſæ, omni iure,
& Poli, & Fori, ſuſtineri minimè poſ-
ſe videntur, prout ſunt præſertim
propoſitiones, paucis ab hinc annis
damnatæ per *Alexan. VII. & Innoc.*
XI. & Alex. VIII. inter recentiores.
Ex his igitur, ſigillatim collectis, pro
65 retentione uſusfructus, iam patri
quæſiti, cum non proprio marte, nec
obſcuris rationibus, jactetur clara cõ-
cluſio (ut alii aſſeruerunt) ſed veris
Juris principiis, ſolidiſſimis argumen-
tis, aliiſque DD. authoritatibus, &
apertis fulciatur doctrinis, nemo ſa-
næ mentis audebit in poſterum affir-
mare, illam fuiſſe temerè, perperam,
& inaniter propoſitam. Quinimmò
nec ad veritatis vim evadendam, il-
lud valebit præſertim *Reg. de Marin.*
loc. ſępè alleg. refugium, in ſimilibus
ſcilicet caſibus, qui aliter occurrei ũt,
nunquam, ut ait, parentes propoſuiſſe
præfatam uſusfructus retentionem,
ſed integras dotes abſque ulla con-
tentione reſtituiſſe; Quia illi ità ſtete-
66 rũt, manibus iniunctis, reſupini (ſicuti
ſolet dici) & deſperati etiã de huiuſmo-
di ſubſidio, maluerunt potius cedere,
quàm fortuna contendere, iuxta tra-
dita per *Præſ. de Franco. deciſ.* 206.
num. 2. *in fin.* Siquidem hoc, quod
non fuit, ex aliorum incuria, ad exa-
men deductum, quomodo poteſt dici
diſcuſsũ? Et niſi diſcuſsum, quomodo
deciſum? Si verò non deciſum, quo-
modo poterit allegari obſervantia in
contrarium? etſi quę obſervantia con-
curreret, qualis erit eius vigor? ſi ſpe-
ctandum eſt, non quod factum ſit, ſed
quid fieri debebat, *l. ſed licet ff. de of-*
fic. Præſid. cap. cum cauſam 27. *de*
67 *elect.* Neque exempla, ſi quæ adduci
poſſent, niſi bona, convenientia, & re-
cta eſſent, ſequi debemus, ex *Aul.*
Gel. lib. 10. *Noct. Attic. cap.* 19. Et
ſana ratio ſemper eis anteponenda
erit, ex *Div. Auguſt. lib.* 1. *de Civit.*
68 *Dei, cap.* 23 Nec deciſionum authori-
tas eſt etiam attendenda, niſi quando
communi voto amplectetur, ut notat
Carleval. de iudiciis lib. 1. *tit.* 1. *diſp.*
2. *quæſt.* 7. *ſect.* 3. *num.* 969. præcipuè
apud noſtri Regni ampliſſimos Se-
natores, quorum religioni, pietati, ac
peritiæ meliora his ſupplenda reſer-
vantur, quàm hactenùs ſcripſimus.

CONTROVERSIA XI.

Immiſſio vigore teſtamenti, omni viſibili vitio carentis, an filio naturali hæredi ſcri-pto, & à teſtatore dicto legitimato, impediri poſſit, ſola ſpurietatis ipſius op-poſitione, ex adverſo allegata, quæ altiorem requirat indaginem?

SUMMARIUM.

1 *Spurietatis filii exceptio contra teſtatoris dicta, an impediat immiſſionem ex teſtamento, vigore* l. fin. C. de edict. Divi Hadrian. toll.

2 *Teſtatoris confeſſio de legitimitate eius filii, benè ſufficere poteſt.*

3 *Pater, non exiſtente legitima prole, bona, inter vivos, & in ultima voluntate, poteſt tranſmittere etiam naturalibus liberis.*

4 *Filii orti ex uxorato, & ſoluta, aliquando poſſunt ſuccedere, ex paterno teſtamento, legitima tamen prole deficiente.*

5 *Nec*

5 *Nec dicuntur nati ex coitu punibili,nec ipſi incapaces ad ſuccedēdū.*
6 *Exceptio impotentiæ teſtatoris, & incapacitatis hæredis,in poſſeſſorio ſummariſſimo non ſubſiſtit.*
7 *Exceptio altiorē requirens indaginem, immiſſionem hæredi ſcripto nullo modo impedire poteſt.*
8 *Spurietatis exceptio altam pro veritate requirit indaginem, quia probatio eſt facienda de tempore conceptionis.*
9 *Exceptiones de facto probando, altiorem requirunt indaginem; ideò ad petitorium, non impedito poſſeſſorio, reſervantur.*
10 *Quæ verò uti claræ, non patiuntur oppoſitionem, altiorem minimè requirunt indaginem.*
11 *Teſtatoris impotentiæ, vel hæredis incapacitatis exceptiones, niſi probentur, non præſumuntur.*
12 *Filii ſpurietas ex publico inſtrumento, vel patris confeſſione cōſtat.*
13 *Spurietatis exceptio altiorem indaginem requirit, nec immiſſionem impedit; niſi notoria ſit, ut n. ſeq.*
14 *Immiſſio non impeditur per exceptiones,petitorium reſpicientes.*
15 *Filia eſt immittenda in poſſeſſionē bonorum paternorum, etſi allegetur, bona eſſe feudalia, & fœminā de jure communi feudorum dici omnino incapacem.*
16 *Filius naturalis, potius quàm ſpurius in dubio præſumitur.*
17 *Immò in dubio poteſt hæres inſtitui.*
18 *Pater ſi aliquem in ſuo teſtamento vocavit filium, cenſetur ille tanquam legitimatus.*
19 *Facti quæſtio ad petitoriū ſervatur*
20 *Scriptura privatæ perſonæ,privata dici ſemper debet.*
21 *Nec talis perſona habere vim poteſt tabellionis.*
22 *Fides privatæ perſonæ, antequam ab aliis teſtibus approbetur, nec minus facit ſemiplenā probationē.*
23 *Scriptura privata, etſi recognita, ſemiplenam tamē probationē facit.*
24 *Copia ſcripturarū, exemplatæ parte irrequiſita,nullā faciunt fidē.*
25 *Scriptura præſentata nequit nocere, niſi parti ſit notificata.*
26 *Ratio nunquam eſt habenda de ſcripturis parti minimè notificatis.*

ARGVMENTVM.

Spurietatis filii exceptionem, per proximiores agnatos ex adverſo allegatā, nec probatam, contrà teſtamentum paternum, omni viſibili vitio carens, minimè ſufficere, ad impediendam ei immiſſionem, vigore præfatæ diſpoſitionis,qua legitimatus filius à patre vocatur, dum ſuum dicit hæredem, & proindè, enunciata oppoſitione nō obſtante,ipſum filium immitti debere in poſſeſſionem,claris fundatur rationibus,breviq; methodo oſtenditur.

1 APertis valdè, ac claris ſancitum, dum reperitur verbis ex *tex. in l. 1.* nihil eſſe, *quod magis hominibus debeatur,quàm ut ſupremæ volūtatis, poſtquam jam aliud velle non poſſunt, liber ſit ſtylus, & licitum, quod iterū non reddit arbitriū, C.de Sacr. Eccl.* Ea propter,cum ſuum ultimum clauſiſſet diem Ioannes Antonius Teſtator, inſtituta ſua univerſali hærede Victoria ejus filia legitimata, jurè petiit illa ex hujuſmodi ſui genitoris voluntate, & clara diſpoſitione, hæreditatis paternæ immiſſionem ex nimis decantato Juris remedio in *l fin.C. de edict.Diu. Hadrian. tollend.* Et quamvis excipiat Pomponia, præfati Teſtatoris ſoror, æquè, ac ad impediendam prædictam immiſſionem veniat, impotentiam diſponentis, & incapacitatem hæredis allegando, ſed perperam, aſſerens, prænominatam Victoriam eſſe ſpuriam, ortamq; ex

conjugato,& ſoluta,quod prorſus ne-
gatur, cum à vero omninò aberret.
Nihilominus iura, quæ tuemur pro
dicta Victoria, cum luce ipſa ſint cla-
riora,tàm in petitorio,quàm in poſſeſ-
ſorio; propterea libenti animo illa in
medium afferemus,& in eiuſdem be-
neficium, præambuli decretum eſſe
ordinandum,paterni vigore teſtamẽ-
ti, non immeritò ſperamus.

In petitorio quidem, dũ hæres eſt natu-
2 ralis filia legitimata,prout ipſemet te-
ſtator ſuo teſtamento, omni vitio ca-
rente,ac conſuetis vallato ſolemnita-
tibus aſſeruit,quod quippè ſufficit ad
reddendam eam legitimam hæredẽ,
iuxta *tex. in Auth. ſi quis liberos ha-
bens*, ibi: *Sive in teſtamento.ſive in ge-
ſtis monimentorum hos ſuos eſſe, nec
adiecerit naturales: huiuſmodi filii
ei legitimi ſucceſſores erunt*, *C. de na-
tural. liberis, & in §. illud quoque
Auth.quib.mod.natural. efficiantur
legitimi, & ibi DD*, *Noguerol. tom.
1. allegat.23. ſub num.151. Argel.de
acquir. poſſeſſ. queſt.3. art.10. n.545.
3 verſ. eandem ſententiam*; Nam cum
non adſit legitima proles, licet Patri
totam ſubſtantiam, vel inter vivos
largiri,vel in teſtamento liberè tranſ-
mittere ſuis naturalibus liberis, ad
*tex. in auth. licet, C. de natural. lib.
cuius meminit, Præſ. de Franch.dec.
47. & R. Salernit. deciſ. 9.*

Neque dicatur id,procedere in natis ex
libero,& ſoluta, non autem ex coniu-
gato,& libera; nàm reſpondetur par-
ti adverſæ factum deficere, & in ter-
mino illius veritatem clarè appari-
turam, dummodò gratis id aſſeritur.

Minimè tamen ignoramus dixiſſe DD.
4 etiã natos ex uxorato, & ſoluta,ſuc-
ceſſibiles eſſe, ſaltem ex teſtamento,
legitima prole deficiente; ea ratione,
quia dum non eſt coitus à lege Im-
periali, punibilis,nec accuſabilis, ad
tex. in l. 1. C. ad l. Iuliam, de adult.
filii, qui ex illo procreantur, non di-
cuntur proindè omninò incapaces,
neque indigni,ut benè advertit *Gloſ.
in auth.ex complexu in verb.indigni*
5 *C. de ingeſt. nupt.* Ideoque quia ſuc-
ceſſibiles ſunt, ex teſtamento benè
ſuccedere poſſe, tuentur, *Aretin. in
§. noviſſimè inſtitut. de S. Conſult.
Orſician. num. 3. col. 2. verſ. & ad
unum advertas, Salycet. in l. ſi qua
Illuſtris num.3. verſ. ſed hoc intelli-
go,C.ad d.S. Conſult. Orſician. & in
d. Auth. ex complexu,Barth. Soccin.
conſ.97. conſ.148. à nu.3.cum ſeq. &
Bald. de Bartbolinis in fine dicti Cõ-
ſilii* latè *Palcot. in ſuo tract. de No-
this,& Spuriis cap.42.per totum,Ce-
phal. conſ.48. num.25. tom.1. Pariſ.
conſ.96. num.7.lib.4.Verall.dec.341.
& 342. lib.2. Argel. de acquir.poſſ.
q.3.art.10. num. 550. Ruin. conſ.87.
lib.3. Natta conſ. 473. tom. 2. Rimi-
nald. conſ.69. num. 115. Alciat.conſ.
389. Menoch. de adipiſ.poſſeſſ. remed.
4. num.357. Dec. conſ. 242. num.10.
Roland. conſ. 1. num. 61.* quos refert
*Reg. de Marin. reſol. cap.101.tom.2.
Paul. de Caſtr. conſ. 34. num. 4. vol.
2. Ioſeph Ludov.dec peruſin. 18.n.29.
cum ſeq. & alii apud ipſos, & Reg.
Galeot. contr.36. num. 33. lib.1.*

Sed hæc dicta ſint ad tranſennam, cum
6 modò agatur de poſſeſſorio tantùm
ſummariſſimo,in quo firma prorsùs
dictæ Victoriæ iura demonſtrantur,
virtute dicti teſtamenti; & exceptio-
nes propoſitas,impotentiæ Teſtatoris,
& incapacitatis heredis, ſubſtineri nõ
poſſe, ac debere mandari interpoſi-
tionem Decreti præambuli in benefi-
7 cium ipſius,inceſſanter affirmo; dum
exceptiones,altiorem requirentes in-
daginem, immiſſionem hanc hæredi
ex teſtamẽto impedire haud poſſũt,
ità *Dec.conſ.84.& 218. Afflict.deciſ.
19. num.7.* cum cæteris *DD. apud
Argel. de legit. contradict. qu.11.nu.
75. & quæſt.17. num.6. per tex.aper.
in d.l.2.C.de edict. Div. Adr. Tollend.*

Reſtat igitur videre, num exceptio præ-
8 dicta prætenſæ ſpurietatis altiorem
indaginem requirat; licet clarè con-
ſtet ex dictis,articuli veritas, & facil
ſpe-

ſpecies aliter ſe habeat,quàm à parte ſupponitur, etſi ullo fundamento id probare autumet; tamen non omittam,quod per Sacrum Conſilium decisum tradit *Reg. Tappia decis.37. in fin.* exceptionem, ſcilicet ſpurietatis, altiorem indaginem requirere, cum probatio de tempore conceptionis ſit facienda,ut teſtatur etiam *Reg.Merlin.contr.forenſ.tom.2. cap.87.nu.26.*

Certi namque iuris eſt,quòd quotiescũque ſunt examinandi teſtes ad veritatem elucidandam; quia propoſitæ exceptiones in facto conſiſtunt, tunc

9 illæ dicuntur altiorem indaginem requirere, & poſſeſſorium non impedire,ſed ad petitorium reſervandas eſſe, dixerunt *DD. apud Argel. de acquirend.poſſeſſ.quæſt. 2. art. 5. num. 215. & Conſ. Rocc. tom. 1. reſp. 39. num. 11. ſed melius reſponſ.75.num.2. & ſeq.* Illę verò dicuntur exceptiones, quæ altiorem indaginem non requirunt, quibus nulla oppoſitio, vel

10 replicatio opponi queit, maximè in terminis huius ſummariiſſimi poſſeſſorii; cum enim aliquid poteſt opponi, vel replicari, dicetur altiorem tunc indaginem requirere, ut docet *Argel.dict.tract. de legit. contradict. quæſt 2. art.9. n.239. cum DD.citat.*

Hinc eſt, quòd exceptiones impotentiæ

11 Teſtatoris, hæredisque incapacitatis quia in facto conſiſtunt,niſi probętur, non pręſumuntur, nec poſſunt impędire hanc immiſſionem, quia ſemper dicuntur altiorem requirere indaginem,ex *DD. apud Paul. de Caſtr. in l. ſcriptum 11. de probat. Argel. de legit. contradict. qu. 11. num. 77. & de acquirend. poſſeſſ. quæſt. 3. art. 10. à n. 545. ad 550. Gratian. cap. 732.*

12 *num. 21.* Vndè niſi probetur ſpurietas per publicum inſtrumentum, vel ex parentum expreſſa confeſſione,ut inquit *R. Merlin. dict. tom. 2. contr. forenſ. cap.87. num.5. & ſeq.* & optimè fundat *Noguerol. alleg. 23. à nu. 145. & 148.* ob multiplicitatem ar-

13 ticulorum,qui contra d.ſpurietatatis exceptionem,opponi poſſunt, ſemper dicitur, altiorem indaginem requirere,& proinde ad petitorium illam remitti debere, ut docuerunt *Socc. in rub. de reb. dub.num.2. Menoch.conſ. 180.n.47.& Præſ.de Franc.dec.289.*

Ex quibus clarè cõſtat, præfatã hæredē

14 in teſtamento inſtitutam,ob ſpurietatis exceptionem, quę non eſt notoria, impediri non poſſe, quin in poſſeſſionem mittatur, ex traditis per *Reg. de Marinis tom. 2. reſolut. quotid. cap. 101.* ubi etiam in feudis fatetur ipſe, fuiſſe immiſſum,in poſſeſſionem,quēdam verè ſpurium virtute dictæ *l.fin. C. de edict.* & refert *Ann. deciſum ſingul. 535.* quem ſequutus fuit *Reg. Galeot.tom. 1. contr.cap.36. num.33.*

15 Immò fœmina, quę de iure communi feudorum eſt incapax, immittitur in poſſeſſionem omnium bonorum feudalium, virtute eiuſdem *l.fin.* nec agnati ad talem immiſſionem impediendam, dicuntur legitimi contradictores, ut in *cap. 1. §. inter filiam, ſi de feudo defuncti fuerit controver. Dec. conſ.477. num. 11. Argel. de acquirend. poſſeſſ. dict. q.3. art. 20. à n. 550. Alex. dict. l.fin. C. de edict.* quia de ſummariiſſimo agitur poſſeſſorio.

His addendum pariter erit, quod *DD.*

16 cõmuniter dixere, filiũ,ſcilicet naturalē, & non ſpuriũ in dubio præſumi, ad evitandum crimen, ex *tex. in l. merito. ff. pro ſocio*, ut in propriis terminis, docet *Bald. conſ.448. num. 4. lib.1.* afferens etiam, ſtante dubietate, nùm naturalis ſit, vel ſpurius filius, ut poſſit hæres inſtitui, ita etiã, *Cravett. conſ.138. & 166. to.1 Boſſ. tit. de damnat. coitu,num.77. Natta conſ. 321. num 9. lib. 2. Ludoviſ. deciſ. peruſin. 18. num. 32.*

Vndè non eſt prætermittendum, deni-

18 que cõcludere,quòd ſi pater in teſtamento,aliquem vocaverit filium,cēſeatur, illum legitimaſſe, & *tex.claro in dict. auth. ſi quis liberos, C. de natural. liber.* ità cenſuit *Rot. Roman. apud Farinac. in deciſ. 661. & Gratian.*

tian.diſcept.for.tom. 4. cap.653. nu.
57.Bald.conſ.195.lib.3. Grau.d.conſ.
166.num.12. lib.1. Eò fortius igitur
hæc Victoria, tanquam filia natura-
lis legitimata, debet in poſſeſſionem
immitti, dùm eã non ſolùm filiam in
teſtamento vocavit Teſtator, ſed etiã
legitimam dixit, juxtà *tex.* diſpoſitio-
nem *in cap. per tuas, de probat.*

Nec obſtare poteſt eadẽ exceptio ſpu-
19 rietatis, ex adverſo allegata, non alio
fundamento, niſi ex duabus fidibus
ſuppoſitis, quoniam reſpondetur; Pri-
mò, quòd adverſus dictas fides, in-
numeræ obſtant exceptiones, & præ-
ſertim, quia non conſtat, ſi veræ ſint,
20 (quod in petitorio videbitur) eò ma-
gis, quia ſcriptura à privata perſona
facta, privata dicitur, ex quo non po-
teſt habere vim Tabellionis, *Capra*
conſ 57. Dec. conſ. 120. num. 1. &
conſ. 612. n.5. cũ tale officium exer-
21 cere prohibeatur, ex *tex. in cap. ſicut*
8. nè Clerici, vel Monaci; Nam an-
tequam illæ recognoſcantur, & ap-
22 probentur ab aliis teſtibus, neque
ſemiplenã faciũt probationem, *Bart.*
in l. admonendi, num. 25. ff. de Jur.
Jurand. cum Add. quem ſequuti fue-
runt, *Alex. & Jaſ. ibi num. 85.* item
Scacc. de judic. tom. 2. cap. 11. mod. 8.
diffic. 4. nu. 1074. ubi idem ampliat,
procedere, licet ſcriptura privata, fa-
cta fuiſset à Notario, *argum. tex. in l.*
ſcripturas, ubi gloſ. ver. Notarii, C.
23 *qui pot. in pign. hab.* privata enim
ſcriptura, etſi recognita ſit, non niſi
ſemiplenã facit probationem, ut ajũt
DD. penès *Scacc. ibid. n. 1085. & ſeq.*

Secundò, quia enunciatæ fides fuerunt
exemplatæ, parte irrequiſita, à qui-
buſdam actis, nulliter à dicta Pompo-
nia factis, in M.C.V. nemine audito,
24 & proindè nullam faciunt fidem, *ut*
in Pragm. 26. de offic. S. R. C. quod
etiam de Jure communi procedit, ex
Bald. in l. ſi quando in fin. C. de teſt.
Rom. conſ. 176. col. 2. Maran. in ſuo
ſpec. p.6. act. 8. num. 35. Immo, ultrà
collationẽ, parte requiſita, ut annui-
mus, quãdo præſentatur aliqua ſcri-
ptura, licet poſſit Actuario præſenta-
25 ri, tamen non nocet alteri, niſi ſit no-
tificata, *tex. in Canone, Carta 3. qu.*
9. Abb. in cap. quoniam contra, de
probat. Afflict. in Conſt. Regn. cordi
nobis, ſub tit. de notific. bann. nu. 11.
ver. ſed non nocet alteri parti, Gabr.
lib. 2. com. opin. tit. de citation. concl.
1. nu. 12. R Rovit. in d. Prag. 26. n. 2.
de offic. S.R.C. qui de ſcripturis, parti
26 non intimatis, nullam penitus habẽ-
dam eſſe rationem, aſſerit.

Ex quibus omnibus clarè demũ patet,
non ſolùm, ex prætenſa exceptione
impediri, haud, poſſe immiſſionem,
in beneficium ipſius Victoriæ, virtu-
te dicti teſtamenti, omni ſolemnita-
te vallati, *ex tex. in d. l. 2. C. de edict. D.*
Ha. ſed etiam, nullam de ea haben-
dam eſſe rationem; & proinde, ſuſpẽ-
ſo ſequeſtro, in hæreditate, ordinato
per Dom. Cauſæ Commiſſariũ, inter-
poſitionẽ decreti præambuli, ut fun-
davimus, in ipſius Victoriæ beneficiũ
mãdandã, ſperatur; Et ità S.C. deciſio.

C O N T R O V E R S I A XII.

Præambuli decretum, ſivè immiſſio in beneficium hæredis ſcripti, an impediri poſ-
ſit ab illis adverſantibus, qui eorum jura ſummariè fundare nequeunt,
ſed termino indigent ordinario?

S V M M A R I V M.

1 *Controverſi caſus ſpeciei fertur.*
2 Conſuet. Neap. *quid de teſtata, vel inteſtata ſucceſſione diſponat? diſtinctè traditur.*
3 *Portio dimidiæ bonorum ex* Conſu. Neap. *ad quos ſpectet, oſtenditur.*
4 *Proximiores, vocati ad antiquorum medietatem bonorũ, excludũtur in noviter quæſitis; etiã ab illis, qui acquirentẽ repræſentãt. n. 5.* 6

6 *Primus acquirens, impediri nequit, quin in re ſua liberè legẽ imponat.*
7 *Præambuli decretum, ac hæreditatis immiſſio, quando impediri poſſit?*
8 *Hæredi ſcripto non prohibetur immiſſio, quoties teſtamentum omni caret viſibili vitio.*
9 *Hereditatis immiſſio cui denegetur?*
10 *Hæredi ſcripto impediri r.equit immiſſio, quoties pars adverſa ordinario indiget termino, ob Iura dubia.*
11 *Agnatis, & Cognatis, quoad bona antiqua, competit actio ex conditione Conſuetudinis, quæ probatione, & iudicio eget ordinario.*
12 *Praxis fertur M.C.V. in preambuli decretis, quãdo adſũt agnati, cognatiq; contradictores, pro antiquorũ medietate bonorum.*
13 *Tam ſi apertè conſtent eorum iura, quàm ſi ſint dubia num. 14. traditur deciſio recens, num. 15.*
16 *Et tria diſcutienda promittuntur.*

ARGUMENTUM.

Immiſſio vigore *l. fin. C. de Ed. D. Hadr.* haud impediri poſſe hæredi ſcripto ab agnatis, & cognatis, qui antiquorum dimidiam bonorum pretendunt, virtute *Conſuet ud. Neap.*, quoties eorum Iura altiorem requirunt indaginem, cũ liquidò nõ coſtent, apertis rationibus oſtẽditur; Et praxis M.C.V. in caſibus, tam claris, quam dubiis, recenſetur, atque nova tandem refertur deciſio.

Fabuloſa Jovis ſoboles (Patres Conſcripti) Integerrima, inquam, Aſtrea, ſumma Legum parẽs, magnũ aſtrorum decus, nè quid ſibi gradius deeſſet, ethereis domibus mediã ſeſe locat; Hinc ſanè Poetis etiam, candidos Juris Peritos, ac lectos Senatores monens, ut in rerum moderamine equitatem adhibeant. Quid enim admirabilius eſſe poteſt, quàm preſide Iuſtitia, divinarum, ac humanarũ rerum Regina, certantium iurgia dulci munimine compeſcere? Quid iucundius, quàm pacem in terrarũ Orbe firmare? Quid amabilius, quã lãguẽtis populi piè volũtates moderari? Quid tandẽ dulcius quàm Jus ſuum, equo animo, unicuique tribuere. Ad vos igitur Ampliſſimi Senatores, calamum dirigo, ad vos Integerrimi Patres ſupplices meas mitto preces: ad vos, quibus omnium virtutum genere ornatis, equitas individua preſertim eſt inter ceteras animi dotes ſemper ſocia, mea ſiſto vota: ad vos ipſe inermis, Oriones armati, ad vos fortes Alcides, ipſe imbecillis inter tam magnum adverſariorũ, quod me circumvallat agmen, recurro; Et veſtra ſuffultus doctrina, ac equitate favente, veſtroq; fulgenti nimis munitus preſidio, in cauſa nempè favorabili, & pia pro Sacra Domu Annunciate Virginis, cujus inter varios altercantiũ turbidos anfractus, clara tueor Iura, vobis denique has meas, etſi rudi Minerva elaboratas, in pluribus Cõtroverſiarum capitibus diſtinctas, porrigo allegationes, ut quod, ob exiguas vires, mihi defuit, humanè ſuppleatis.

Ex hac ad meliorem cum migraverit
1 vitam quondam V. I. D. Ioſeph Barracano, filius olim Preſidis Hyacinthi, inſtituta in poſtremis eius clauſis tabulis ſua univerſali herede, Venerabili, ac undique Admirabili, & inter ceteras, quibus hec fideliſſima floret Civitas; ſummopere piiſſima, Sacra Domu A. G. P. modò non inconſultò ab eadem rationibus ſuffulta, quã pluribus ſperatur, debere eius beneficio interponi decretum preambuli, ſervata forma teſtamentarie diſpoſitionis ipſius defuncti, ſuper integra nimirum illius hereditate *ex l. fin. C. de edict. Divi Hadr. tollend.* minimè obſtantibus nonnullorum adverſantium oppoſitionibus, quoad antiquarum rerum medietatem, que altiorẽ re-

Digitized by Google

requirunt indaginem, queve vigore noſtrarum municipalium ſanctionũ (probato prius in termino ordinario proximitatis gradu, bonaque præfati teſtatoris eſſe ex omni capite antiqua, & in huius Vrbis diſtrictu exiſtentia) eis dubio procul ſpectare deberent, niſi per nimis expreſſas, & claras renunciationes illarum perſonarum, quas repreſentare valent, inanes quidẽ, ac inſubſiſtentes eorumdẽ pretenſiones prorſus non ruerent.

Concurrunt etenim ad conſuetudina-
3 riam hanc medietatem (poſt filios, & deſcendentes ex ipſis debitam tantũ proximioribus ex ea linea, undẽ bona provenerunt, virtute diſpoſitionis nimis vulgatę *Conſuetudinis*, exordientis, *ſi aliquis moriens*, cum decantata etiam *Conſuetud. ſeq. Et ſi teſtator, ſub tit. de ſucceſſ. ex teſtam.* Filii quond. Helenę Barracano, premortuę ante obitum prędicti quon. Ioſeph eius fratris, quę congruo accepto paragio, ac iuxtà illius conditionem in nummis aureis quatuordecim mille, dotata à dicto quondam eius Patre, in ampla forma peraquilianam ſtipulationem, & pactum de non amplius petendo, renunciavit, tàm ſucceſſioni dotantis, quàm omnibus ſucceſſionibus maternis, fraternis, aliorumque aſcendentium, & collateraliũ eidẽ devolvendis, quavis excogitabili cauſa, & prętertim Jure Conſuetudinario huius Civitatis, nec non promiſit unà ſimul cum V. I. D. Io: Baptiſta de Amore eius viro, qui ſuo proprio nomine, ſe pariter obligavit, reficiendi de proprio, etiam eo caſu, quo filii ex propria eorum perſona venirent ad prętatas ſucceſsiones, per ipſam eius uxorem ſic expreſsè renunciatas, in beneficium ipſius patris dotantis, ſuorumque hęredum, & ſucceſſorum quorumlibet; prout clarius colligitur ex apertis verbis renunciationis prędictę, apud acta.

Eandem conſuetudinariam portionem,
3 neſcio etiam, qua moti ratione pretendunt, (quamuis ſint remotioris gradus, & collateralis lineę, quę ultimum in ſucceſsionibus locum obtinet) ex una parte Dom. Reg. Dominicus Petrone, tanquam vir, & legitimus adminiſtrator Iſabellę Barracano eius uxoris, & amitę reſpectivè dicti quon. Ioſeph teſtatoris, quæ congrua dote accepta ab eodẽ quõd. Præſide Hyacintho ejus fratre, ſolitis clauſulis, & cautelis, in ampliſſima etiam forma cuilibet renunciavit ſucceſſioni, favore ipſius dotantis, ac ejus hæredum, ut clarè ex renunciationis verbis habetur; Et ex altera parte Dorodea Barracano, uti filia
4 quond. Thomæ Barracano, ſoror patruelis ejuſdem Joſeph, ultimo loco defuncti, qui cum ex propriæ voluntatis arbitrio liberè diſpoſuerit, de omnibus ſuis bonis, virtute prædictę renunciationis, ejus beneficio factæ per Helenam ſuã ſororem, ac per illius virum Io: Baptiſtam de Amore, eo etiam caſu, quo ipſorum filii ex propria venire voluiſſent perſona (ut diximus) valdè idcircò miror, quarè
5 hi remotiores collateralis lineæ modò ſupponant, eis deberi hanc antiquorum bonorum medietatem, quoties teſtator, tanquam filius prædicti quondam Præſidis Hyacinthi, à quo bona, de quibus controvertitur, proveniſſe conſtat, poterat ad libitum de illis, tanquam ab ipſo acquiſitis, teſtari, juxtà *deciſ. Præſ. de Franch.* 307.; Dùm inter deſcendentes ex linea prædicti ejus patris, non aderãt, niſi filii præfatæ quond. Helenæ ſuæ ſororis, qui per parentum renunciationem, etiam ſpecialem juri Conſuetudinario, & bonis antiquis, cenſeri omninò debent excluſi à qualibet ſucceſsione, & prętertim à rebus,
6 in quibus prior acquirens legẽ imponere liberè poterat, *l. re mand. C. mãd.*
Queadmodũ, facti ſerie ſic præmiſſã, ju-
7 re patrio attento, hoc pro indubitato procedere, & proindè nemini ex cõcurrentibus competere poſſe jus impugnandi

pugnandi deſuncti teſtamentum,pro
antiquorum medietate bonoiũ, nec
hæredi obeſſe, oſtendere conabimur.
Quamvis namq;ex eadem *l.fin.* diſpoli-
8 tione habeatur, præambuli decretũ,
& immiſſionem in beneficium hæ-
redis ſcripti,non poſſe impediri, quo-
ties teſtamentum non erit abolitum,
cancellatum , atque deletum , neq;
alio viſibili vitio præſſum, & tunc ſo-
lùm impediri queat, quando adſit
legitimus contradictor, ſaltem quò-
ad ejus exequutionem, ut ex verbis
9 *d. l fin. in* §. *ſeq.* ſancitur, ibi: *Sin
autem aliquis contradictor extiterit,
tunc in judicio competenti, cauſæ in
poſſeſſionem miſſionis, & ſubſequutæ
contradictionis ità ventilentur, & ei
poſſeſſio acquiratur, qui potiora ex
legitimis modis jura oſtenderit*. Ni-
10 hilominus omnes Juriſperiti hũc ar-
ticulum diſcutientes: nempè, ſi poſ-
ſit præambuli decretum, & immiſ-
ſionem impediri hæredi ſcripto, ex-
tranea poſita contradictione, unani-
miter hac utuntur diſtinctione: vel
enim,ajũt,adverſarius ſummariè ſuã
fundabit intentionem, vel altiorem
illa exigeret indaginem, & ſic termi-
no indigeret ordinario: hoc ſecundo
caſu,habere locum *d. legem fin.* circa
immiſſionem ſavore hæredis ſcripti,
primo verò caſu, poſſe impediri, ſal-
tem ejus executionem, teſtantur ex
Gloſ. in eadem lege, ſe referentes cũ
Salyc. & aliis *ad l. 1. §. ibidem, ff. ad
exhibendum, l ille à quo, §. ſi de te-
ſtamento, ff. ad Trebell. & l. 3. §. cau-
ſæ, ff. de Carbon. edict.*
Sed in caſu noſtro nulli dubium eſt,mi-
11 nimè competere agnatis, & cogna-
tis,pro conſequutione dictæ medie-
tatis, niſi actionem ex condictione
Conſuetudinis, quæ indiget judicio
ordinario, uti illa, quæ aliam non re-
cipit declarationem, niſi decretatio-
nis (ſpectare, nempè, & ſpectaviſſe)
12 neceſſariò igitur oportet, ut omni-
bus præcedat declaratio hæredis te-
ſtamẽtarii,ità ut adſit reus,cõtra quẽ
dirigant greſſus ſuos legitimi con-
tradictores, nempè præfati agnati, &
prætenſores dictæ conſuetudinariæ
medietatis. Et licet praxis ipſius M.C.
Vic. ſit in ſimilibus decretis,uti clau-
ſula (*dempta antiquorum bonorum
medietate*) hoc tamen eſt introdu-
ctum in caſibus ſolùm,in quibus nul-
la adeſt controverſia,ſed clarè patent
13 agnatorum iura; Sed quando dubi-
tatur, an deſunctus tenebatur, relin-
quere hãc medietatem agnatis, tunc
non adeſt ſormula, qua impediri po-
ſit hæredi ſcripto immiſſionem, vir-
tute *d. leg.fin.* At prohibetur tantùm
bonorum alienatio,& per eandem M.
C. dicitur(verum non alienẽt dictam
medietatem) de qua controvertitur.
Et ita de recenti fuit in cauſà preã-
† buli quond. D. Hyeronimi Lonſran-
chi, ſamigeratiſſimi olim cauſarum
patroni; nam etſi in illa fuiſſent non-
nullæ agnatorum oppoſitiones, circa
14 hanc bonorum antiquorum medie-
tatem, tamen quia hæres ſcriptus di-
cebat, dictum quond Hyeronimum
fuiſſe Clericum, & ideo immunem à
Conſuetudinibus Neapolis; Et ex ad-
verſo, licet replicabatur ab agnatis,
hoc non eſſe verum, quia in prom-
ptu demonſtrabant, ex actis renun-
ciationem clericatui; Quia dubitaba-
tur etiam de dicta renunciatione, ac
de eiuſdem validitate, fuit propterea
data immiſſio, & expeditum decre-
tum præambuli omnium bonorum
dicti quondam Hyeronimi,in benefi-
cium hæredis teſtamentarii.
Ex his igitur cõgeſtis,tota ſanè præsẽtis
15 cauſæ difficultas oriri videtur ab ob-
ſervantia jurium, competẽtium pręfatis
fatis agnatis, qui ſunt noſtri con-
tradictores,& immiſſionem prædictæ
S. Domui, heredi ſcriptæ impedire,
autumant: an illa ſcilicet ſint clara,
quod gratis aſſeritur, an verò altio-
rem requirant indaginem, cum ſint
nimis dubia, & vi carere videantur.
Qua de rè conſuetudinariæ præſatę me-
dietatis prætenſores,cum ſint omnes,

ut eſt dictum, diverſi gradus, ad eorum itaque excluſionem, nos, qui prędictæ Venerabilis Domus A.G.P. iura tuemur, plures etiam decantatos Iuris articulos, proponere, aggredimur; Et tria profectò, ni fallimur, erunt diſcutienda, in adverſariorum prorſus excluſionem.

Primum etenim, quoad filios prædictę
6 quondam Helenæ Barracano, & Jo: Baptiſtę de Amore: nùm eis obſtare poſſit hęc communis parentum renunciatio, & promiſſio reficiendi de proprio, etiam ſi ad hanc antiquarum rerum medietatem, ex propria ipſi venirent perſona?

Secundum, reſpectu Iſabellę Barracano, uxoris Dom. Reg. Dominici Petrone, & pręfati teſtatoris amitę; & eſt videndum (quatenus ei non obſtaret, quod eſſe nequit, proximitas filiorū quondam Helenę Barracano) an in generali ejus renunciatione, comprehendantur, etiam bona noſtris Conſuetudinibus ſubiecta?

Tertiumque denique; utrùm prędicta Dorodea Barracano, ſoror patruelis defuncti, etſi reperiatur ferè omnibus remotior, niſi Thomę Barracano eius patris utatur repręſentatione, ad excluſionem tantùm Iſabellę eius amitę, poſſit attamen ad hanc medietatem aſpirare, quoties defuncti ſoror, & in gradu proximior, pro ſe, ſuiſque deſcendentibus, ac viri conſenſu, dictę conſuetudinarię ſucceſſioni renunciavit expreſsè in beneficium patris dotantis, eorumque hæredum, & in ſpecie favore dicti Ioſeph eius fratris, ultimò defuncti, qui propterea liberè de omnibus diſponere poterat, ut annuimus, fuſiuſq; infrà dicemus.

CONTROVERSIA XIII.

An in mulierum renunciationibus, parentum promiſsio, reficiendi de proprio, appoſita pro renunciatarii futura cautione, operetur contra renunciantis filios, venientes ex propria perſona, prę ſertim ad antiquorum ſucceſsionem bonorum, vigore noſtrarum Conſuetudinum?

SUMMARIUM.

1 *Repręſentationis privilegium, à Iuſtiniano, eſt introductum, tàm pro virorum, quàm fœminarum filiis, ac filiabus.*

2 *Filii, quomodo parētes repręsētent?*

3 *Renunciare patrio Iuri, quid importet? oſtenditur.*

4 *Filii, per matris renunciationē, iura repręſentationis amiſerunt. Sed ex propria perſona venire poſſunt num. 6. & ſeqq.*

5 *Regreſsū ad iura renunciata habere, non permittitur, nec renunciāti, nec eius hæredibus.*

7 *Radice primitiva infecta, ita pariter, & derivativa dicitur.*

8 *Filii non tantùm, ſed nepotes etiam, & deſcendentes ex eis in infinitum vocantur* ex Conſuet. Neapol. ſi moriatur.

9 *Patris promiſſio, reficiendi de proprio, quicquid filii ex propria perſona prætenderent, contra matris renunciationem, an operetur etiā quoad bona Conſuetudinibus ſubjecta. & num. 10. & 11.*

12 *Filii, patris hæredes, tenentur reficere ex bonis paternis, quod contra ipſius patris promiſſionem obtinuerunt; & recens S. C.* deciſio *affertur. num. 13.*

14 *Clauſula, quæ apponi debet in renunciationibus mulierum, ne illæ, aut eorum filii contravenire poſſint, recenſetur.*

15 *Etiam veniētes ex propria perſona.*

17 *Inventarii beneficium inducit bonorū, & iurium ſeparationem. Et eſt valdè proficuum hæredibus, præſertim noſtris attētis* Conſuet.

18 *Hæreditas paterna eſt acceptanda per ſi-*

per filios cum beneficio legis,& inventarii,nè teneãtur ultra vires.

19 *Et ſi veniant ex propria perſona,& ad ſucceſſiones, ab eorum parentibus renunciatas, cum promiſſione reficiendi de proprio quicquid contra renunciata illi obtinerent.*

20 *Renunciatio mulieris, quando dicatur reſtricta ad tempus matrimonii,ſeu ipſo conſtante?*

21 *Et an eius vis ad idtẽpus dirigatur?*

24 *Cautela* Maran.*in renũciationibus.*

25 *Matris promiſſio: at filii nimirum remaneant obligati, ad habendam ratam eius renunciationem,etiam ſi ex eorum perſona venirent, an ipſis filiis officiat?& num. ſeqq.*

26 *Matris renunciatio nunquam filiis obſtat,licet illi ſint eiuſdẽ hæredes.*

27 *Matre renunciante pręmortua,filii veniũt proprio iure ad ſucceſſiones.*

29 *Matris renunciatio locũ habet,ipſa vivente,non ſi præmoriatur,filiis.*

30 *Filii, matris hæredes, tenentur habere ratam eius renunciationem, ſi in illa adſint illa verba, ſcilicet quod filii non poſſint venire ad renunciata, nec etiam proprio iure.*

31 *Aut ſi aliis verbis id promittatur.*

32 *Dictiones* ſemper,*& in* perpetuum *denotant perpetuitatem. Et omne tempus,ſine præfinitione, omneſque caſus comprębendunt,num.*33.

34 *Dictio quãdocumque,cum ſimilibus, perpetuitatem deſignat.*

35 *Dictio in* perpetuum *,& in* infinitum *, omne tempus comprębendit.*

36 *Tempus indefinitum, præfata dictio* in perpetuum,*denotat.*

37 *Clauſula,in* perpetuum, *in conceſſionibus, & renunciationibus, importat utile dominium; Et plenũ ius ad hæredes, etiam extraneos tranſmittit num.* 38.

39 *Dictio,*quandocumque,*in contractibus appoſita, liberam partibus facultatem tribuit.*

40 *Renunciatio, etſi variis clauſulis vallata, non extenditur, niſi tantùm ad expreſſa,& renunciata.*

41 *At in ea conditio(ſi renuncianti hæreditas fuerit delata) tacitè ſubintelligitur.*

ARGVMENTVM.

Parentum promiſſio, reficiendi de proprio,appoſita in contractu renunciationis, factę per filiam, vel ſororem dotatam, num officiat eorum filiis, ex propria perſona venientibus, pręſertim ad dimidię antiquorum bonorum ſucceſſionem, Partenopæę Conſuetudinis vigore eis debitam? Nonnullaque de variis aliis cautionibus ęquipollentibus, ac de illa ſignãter *Marantæ*,in mulierum renunciationibus neceſſaria, diffusè exarãtur, atq; de recenti S. R. C. deciſione fit mentio,aliavè ad illius ornatum,præter alibi dicta,blandè adducuntur.

EX præmiſſis equidem,
primum, ut aggrediamur
1 articulum, omni
verborum fuco omiſſo,
quòad ſuprà enunciatos
filios quond. Helenæ Barracano,
& Jo: Baptiſta de Amore conjugum,
tàm ſi iure repræſentationis,
quàm ſi ex propria illi veniant perſona,
omninò eis parentum obſtare renunciationem,
atque præfatam reficiendi de proprio promiſſionem,
ac utraque via cenſeri ſemper excluſos
à prætenſa antiquorum medietate
bonorum, apertè nimis oſtendere,
modò conabimur.

Nam, ſi matris tantùm perſonam ſub-
2 ingredientes, ſuccedere velint, repræſentationis
privilegio, à Iuſtiniano introducto,
& conceſſo, tam maſculorum,
quàm fœminarum filiis,
ut in §. *ſi igitur defunctus*, § *ſi verò fratres*, §.*ſi autem defuncto*,cũ alio
§. *ſi autem in fin.* ubi ſtatuitur, *quòd gaudentes repræſentationis privilegio in locum parentum proclamãtur,*

Auth. de hæred. ab inteſt. ven. Auth.
poſt fratres C. de legit. hæred. Auth.
ut fratrum filii in princ. Rot. Bonon.
in ff. noviſſimo, tom. 5. tit. ſubingreſ-
ſio, cap. 1. & tali caſu, excludi prorſus
illi debent, exquò matris perſonam
repræſentant, quæ in ſpecie huic cō-
ſuetudinariæ renunciavit ſucceſſio-
ni, per verba illa, nimirum: *Etiam Ju-*
3 *re Conſuetudinario huius Civitatis*
Neapolis, quæ leguntur in renuncia-
tione præſentata; Et propterea ſub-
ingreſſionis, ſivè repræſentationis, iu-
ribus, tanquam inutilibus, uti non
poſſunt, quia per matris renunciatio-
4 nem illa omninò amiſerunt, *l. is qui*
hæres in princ. ff. acquir. hæred. l. 1.
C. de pactis l. hæredi 21. §. *filiusfam.*
& l. pactum 49. *in fin. ff. de pact.*
Bald. inter cæteros *conſil.* 403. *num.*
3. *lib.* 1. *& D. Reg. Merlin. contr.*
forenſ. tom. 1. cap. 32. *num.* 12. quem
cum aliis nonnullis ſectatur *Donad.*
de renunciat. cap. 1. à num. 7. *cum*
ſeqq. Regreſſum enim habere ad iu-
5 ra, iam renunciata, nec ſponctè re-
nuncianti, nec eius hæredibus am-
plius permittitur, ex *tex in cap. quā-*
vis pactum, de pact. in 6. l. quæritur
64. §. *venditor, ff. de edilit. edict. &*
cap. 1. § præterea, tit. quib. mod.
feud. amitt. Caſtrenſ. conſ. 274. *lib.*
1. *Dec. conſ.* 389. *num.* 10. *Peregrin.*
conſ. 80. *num.* 30. *lib.* 1. *Cephal. conſ.*
272. *num.* 57. *lib.* 2. *Afflict. deciſ.* 22.
n. 19. *Donad. d. tract. de renunc. c.* 28.
num. 133. *tom.* 1. *&* 48. *n.* 146. *tom.* 2.
Si verò, tanquam deſcendentes, per li-
6 neam rectam à quondam Præſ. Hya-
cintho Barracano, à quo bona obve-
nerunt defuncto, prætendant, inquā
ad illorum medietatem, vigore Con-
ſuetudinis concurrere ex propria eo-
7 rum perſona, ſubintrantes locum, &
non matris perſonam, nè ex radice,
infecta provenire dicantur, & obſtet
8 eis regula, ut infecta primitiva, ita, &
derivativa videatur, *l. ſi viva matre*
C. de bon. mat. ſed virtute *Conſuet. ſi*
moriatur, ex qua vocātur filii, nepo-
tes, & deſcendētes ex eis in infinitū,
per illa ſcilicet verba: *ſi moriatur ali-*
quis inteſtatus, aliavè inteſtata, reli-
ctis filiis, vel filiabus, nepotibus, nep-
tibus, & deinceps, ſeù nepotibus ſolū
ex præmortuis filiis, cū ſeqq. ubi *Na-*
pod. cum cæteris *Add.* Et adhuc tali
caſu, eis obſtat præfata matris, con-
gruenter dotatæ, renunciatio, cum
expreſſa etiam eorum patris promiſ-
9 ſione, reficiendi de proprio quicquid
filii, ex propria perſona poſtmodum
prætendere voluiſsēt ſuper dictis bo-
nis, & ſucceſſionibus, renunciatis per
eandem Hælenam eius uxorem, tàm
favore dicti Præſidis dotantis, quàm
eius Fratrum, & illorum hæredum,
aliorūq; ſucceſſorum, quorū ultimus
moriens, hac ſtante ampliſſima, reali,
perſonali, extinctiva, & translativa,
renunciatione, de omnibus itaque
bonis ad libitum diſponere potuit, ut
iam fecit prędictus quondam Ioſeph
in beneficium dictæ Sacræ Domus
A. G. P. cui omnia ſua reliquit.
Quamobrem eo caſu, quo liberi veni-
10 re velint ex propria perſona ad ſuc-
ceſſionem conſuetudiariam, expreſſè
per eorum parentes renunciatam de-
functo, & eius hæredibus: an pater
tunc pro eis de proprio teneatur ad
reſtitutionem, virtute ſpontaneæ pa-
ctionis, ac dictæ eius promiſſionis, fa-
ctæ in enunciata uxoris renunciatio-
ne, etiam quoad conſuetudinariā
medietatem, durum eſt ambigere,
ſtantibus tot Sacri Conſilii deciſioni-
bus, pluries in huiuſmodi articulo
prolatis, quibus recētior videtur tra-
11 dita per nos *contr.* 23. *lib.* 1. in cauſa
eiuſdem Sacrę Domus A. G. P. hæ-
redis quondam Pompei de Fulco re-
nunciatarii, cum Diomede, & Joſeph
Saggio filiis, & hæredibus quondam
Aloyſii Saggio, & q. Gratiæ de Fulco,
quæ, cum dotis receptæ cauſa, am-
pliſſimè renunciaviſſet futuræ ſuc-
ceſſioni dicti Pomepi dotantis, ac pro-
miſiſſet unà ſimul cum dicto eius vi-
ro, reficiendi de proprio, etiam eo
caſu

12 caſu,quo filii ex propria perſona venirent; IdcircòS.C.decrevit, nepotibus haud prohiberi,ex propria venire perſona adverſus hæreditatē avi, pro petito ſupplemento legitimæ,nō obſtante hac matris renunciatione, verùm illos teneri ad reſtitutionem bonorum, quæ pater eorum habuit inter dotes prædictæ Gratiæ,& quicquid ex paterna ipſi habuerunt hæreditate, ob ſpeciale pactum, ſic expreſſum in tabulis nuptialibus; Quæ
13 deciſio fuit prolata anno 1674. in Aula D.Conſ.Franciſci Rocco,ad relationem D. Conſil.Jo:Baptiſtæ Hodierna,cum interventu Spect.Prędidis ejuſdem Supremi Senatus.

Cautela namque præfata, hodie eſt ad-
14 inventa in ſimilibus mulierum renunciationibus, ad tollenda dubia, ac ad reſecandas diſſentiones, & videtur nimis ſufficiens, ad excludendos renunciantis filios, ut nec etiam poſt matris renunciātis obitum, poſſint ex propria venire perſona; & venientes teneātur reſtituere quicquid **ex bonis hæreditariis parentum habuerunt**, prout ait *Reg. de Ponte,in tract. de poteſt. proreg. tit. 9. de ſucceſſ.mul.in princ. n. 11.& in lect.feudal. 19.ſub num. 9.* ibi: *Et propterea hodie in renunciationibus, quę fiant*
15 *à mulieribus, dum à parentibus maritantur, non ſolùm promittitur per ipſas, ipſiuſque hæredes, non contravenire,ſed apponitur clauſula neceſſaria, etiam quod illi ius prætendant,ex propriis eorum perſonis.*ſubdens *ibid.* hoc eſſe noviter introductum,& in capitulis matrimonialibus valdè uſitatum, pro dotantium cautione, dummodò non adſit enormiſſima læſio in legitima, ac dote de paragio,ipſis mulieribus conſtituta,ut fuſius antè diximus *controv.* 4.

De eadem cautela ratiocinatur etiam
16 *Conſil. Minad. in Conſtitut. in aliquibus notab.3.nu.* 13. hancque pariter refert *P. Molfeſ. in ei⁹ tract. de renunciat. num.16.* poſt *Vrſill. in addit. ad deciſ.* 161. *Afflict. num.* 7. *& Marta de ſucceſſ. legali par.* 1. *quæſt.* 14. *art.* 3. *num.* 18. Hinc eſt, quòd in tali bonorū reſtitutione, per
17 liberos facienda,quoties renunciatariis præmorerentur eorum parentes, oportet, ut hæreditas patris, ac matris renunciantis, per eos acceptetur, cum beneficio legis, & inventarii,nè teneātur ultrà vires hæreditarias, ut annuimus *d.Controu.*23. *lib.*1. *à nu.* 106.*cum ſeqq.* quam cautelam, conficiendi inventarium,licet putet,eſſe fruſtratoriam *Maran. diſput.*10.*nu.* 49.quoties in renunciationibus adeſt ſpeciale pactum, ſeu hæc promiſſio,
18 reficiendi de proprio; tamen poteſt eſſe valde proficua, quando dos matris, & hæreditas patris eſſet parva, & avi, vel patrui ſucceſſio conſiderabilis, ut advertit *Reg. Rovit. conſ.* 23. *num.* 25. ex *Minad. d. notab.*1. *num.*11. & uti deciſum fuit noviter in allegata cauſa ejuſdem Sacrę Domus cum filiis quond.Gratiæ de Fulco, & Aloyſii Saggio conjugum. At cum de hoc non agatur in præſenti, dum adhuc vivat V. J. D. Jo: Baptiſta de Amore, olim vir dictæ Helenæ renunciantis præmortuæ, qui tātūdē promiſit, illicò reſtituere,quod
19 ejus filii obtinuiſſent adverſus matris renunciationem, etſi ex propria perſona venientes;ſequitur profectò, ipſum de proprio teneri, hæredis favore, ad reſtitutionem hujus antiquorum bonorum medietatis, per ejus filios prætenſæ, contra enunciatam eorum matris renunciationem, præcipuè quòad bona Conſuetudini ſubiecta, cum adſit præfata etiam patris promiſſio, reficiēdi de proprio, ubi filii ad ſucceſſiones per matrem renunciatas concurrerent.

His igitur firmatis, reſpondendum tā-
20 tummodò remanet duabus, ni fallimur, partis adverſæ oppoſitionibus; Quarum altera, quia nititur verbis præfatæ renunciationis quond. Helenæ, ejuſque viri, quæ prima facie,
vi-

videtur reſtricta ſolū ad tempus ma-
trimonii ipſorum coniugum, ibi enim
legitur (*conſtante dicto matrimonio*)
eiſdem etiam diluitur verbis. Cū illa
21 minimè intelligi debeant, prout pars
adverſa ſupponit, ut hi filii nimirùm
Hælenæ, ac deſcendentes ex eis, præ-
fatę renunciationi haud poſſint con-
travenire, durante conjugio: Non ſo-
lùm, quia inutiliter pater renūciatio-
nem recepiſſet pro ſe, ſuiſque hęre-
dibus, & ſucceſſoribus quibuſcumq;
ut liberam unuſquiſque haberet te-
ſtandi facultatem, quoties voluiſſet,
eiuſdem renunciationis vim pręſcri-
bere, cōſtante tantùm dicto matrimo-
nio, quod maximum videretur ab-
ſurdum; Sed etiam, quia parvi mo-
menti eſſet, quod ambigitur, quando
apertè nimis cernitur, pręfatos con-
juges loquutos fuiſſe de liberis, & de
deſcendentibus ex eis, *conſtante ma-
trimonio*, ſcilicet ex tali matrimonio
22 naſcituris, ut illi ullo modo, aut qua-
vis cauſa, nec etiam in futurum po-
tuiſſent maternę renunciationi con-
travenire, vel aliquid aliud adverſus
eam pretendere per verba illa, ſcili-
cet: *Si promette, che nè eſſa, nè i ſuoi,
figli, e deſcendenti da quelli, coſtan-
te detto matrimonio, in neſſun fu-
turo tempo, ci habbino à contraveni-
re, per qualſivoglia cauſa*, & paulò
poſt: *Mà che ſempre, & in perpetuū;
etiam ex propria perſona, quando-
23 cumq;* cum ſimilibus, ibidem expreſ-
ſis, quibus clarè colligitur, inanem
hanc eſſe obiectionem, quę ſicut ori-
tur ex facto, de facto pariter ruit.
Altera verò Adverſariorum oppoſitio,
24 eſt circa formam eiusdem renuncia-
tionis; dùm in illa ad unguem non in-
veniuntur verba neceſſaria, ad hoc,
ut eam recipiens, ac eius hęredes, &
ſucceſſores, ſufficientem habeāt cau-
tionem, pro excluſione filiorum ipſius
renūciantis, prout refert *Maranta d.
diſput.* 10. *in fin. verſ. ex prædictis.*
Et inter alia ſunt hęc, & ſimilia, vide-
25 licet: *Etiam ſi ipſa mater moriatur
ante mortem, ejus, de cuius hæredi-
tate agitur, remaneant ſui filii obli-
gati, ad habendam ratam d. renun-
ciationem matris, eo ipſo, quòd matris
hæredes eſſe voluerint, etiam ſi ex co-
rum perſona venient.* Igitur, cum pe-
nitus verba pręd. (aiunt Adverſarii) in
hac renunciatione haud adſint, filii
poſt ejus obitum omnimodò ſucce-
dere debent, prout aſſerunt uno ore
26 Scribentes, quibus additur *Ant. Fab.
in ſuo Cod. lib.* 2. *tit.* 3. *de pact. difi-
nit.* 14. *num.* 13. ubi admonet, renun-
ciationem matris pro ſe, & filiis ex
propria perſona venientibus, nunquā
illis obeſſe, etſi ſint eiusdem hęredes;
*Niſi poneres id nominatim actū, cau-
tumque, ut etiam caſu, quo filia re-
nuncians præmoreretur, liberi quo-
que ex ea ſuſcepti, excluſi eſſent facto
matris, & propter dotem, ab ea acce-
27 ptam.* Ergò, cum talia verba in hu-
juſmodi renunciatione non legantur,
remanet res abſque ulla prorſus dif-
ficultate, reſpectu filiorum renuncia-
tis, ad hoc ut liberè poſſint ad aui, ac
patrui ſimul ſucceſſionem aſpirare,
dictamq; antiquorum bonorum me-
dietatem procul dubio pretendere;
28 Nam pręmortuę matris renunciatio,
licet eſſet aquiliana ſtipulatione, &
pacto de non petendo vallata, unà ſi-
mul cum patris promiſſione, reficiē-
di tantundem de proprio, tali caſu
non militat, quia ſimpliciter fuit pro-
miſſum, filios non poſſe venire ex
propria perſona, quod non ſufficit, ut
illi nequeant poſt matris mortem
29 ſuccedere proprio jure, juxta tradi-
ta per DD. quos recenſet *Caput. par.*
3. *ſui comment. ad Conſuetud.* §. 5. *nu.*
6. *P. Molfeſ. in addit. ad eius quæſt.*
5. *ſub tit. de renunc. num.* 8. *tom.* 2.
& *Menoch. conſ.* 22. ut fuſiùs anno-
tavimus *contr.* 23. *lib.* 1. *à num.* 90.
Sed huic ſubtiliſſimę quidem obiectio-
30 ni, authoritate eiuſdem *Marantæ*,
aliorumque, quos ſupra allegavimus,
facilis eſt etiam reſponſio; nam licet
in dicta renunciatione, & coniugum
pro-

promiſſione minimè adſint hęc ſpe-
cialia verba,ſcillcet quod filii nō poſ-
ſint venire ad bona renunciata, nec
etiam ex propria eorum perſona,quo.
ties renuncians pręmoreretur renū-
ciatariis, quo tantùm caſu filii adeū-
do matris hęreditatem,tenentur ha-
bere ratam dictam renunciationem,
& per conſequens à ſucceſſione, ipſis
delata,repelluntur. Nihilominùs, ſi-
milibus,imò apertis verbis idem ex-
primitur in renunciatione pręmiſſa,
dum ibi, non ſolùm iuxtà cautelam
Marantæ, hoc expreſsè colligitur ex
verbis ęquipollētibus,quę abundāter
31 nunc ſufficiunt, ad eſcludendos fi-
lios, licet veniant ex propria perſo-
na,poſt matris renunciantis obitum,
ſed alia pariter clariora leguntur,vi-
delicet: *Et in caſo, che detta Elena,
coſtante d.matrimonio, vel quādocū-
que contravenisse, ò i figli contrave-
nissero* cum ſimilibus: *Eſſo loro Pa-
dre ſi è obligato proprio nomine, aſ-
ſumere in ſe il giudizio, e cavare in-
denne, & illeſo, etiam ante damnum
paſſum, detto dotante, ſuoi heredi, e
ſucceſſori, da ogni moleſtia, che ſe li
darà da ſuoi figli, e deſcēdēti da quelli.*
Quamobrem, dici nequit, partes non
32 contraxiſſe per huiuſmodi renuncia-
tionem,ſecundùm decantatam *Ma-
rantæ* cautelam,ſed maxima, & val-
dè exuberanti cautela, per dictiones
illas, *ut in futurum, & quandocum-
que*, non poſſint filii naſcituri, con-
ſtante matrimonio, & eius deſcende-
tes, nec etiam ex propria venire per-
ſona, *ſed ſemper, & in perpetuum* il-
los cenſeri excluſos, à cunctis ſucceſ-
ſionibus, per eorum parentes inſoli-
dum renunciatis, favore dotantis,
33 eiusq; hęredum; Hę itaq; dictiones
denotant perpetuitatē,& omne tem-
pus,omnesq; caſus compręhendant,
quibus filii, & ex eis deſcendentes in
infinitum, aliquid adverſus hanc re-
nunciationem pretendere voluiſſent.
Et per conſequens, immò à fortiori,
etiam compręhendere videntur ca-
ſum à *Maranta*, aliiſque pręviſum,
quo pręfata renūcians pręmoreretur,
ſignanter,quia ibi legitur dictio quā-
documque, quę omnes compręhen-
34 dit eventus,ac perpetuitatem deſi-
gnat, *l. ſemper, ff. de jure immun. l.
lex, quæ tutores, §. ante omnia, C. de
admin. tut. l. 1. ff. de iur. dot. l. Caio,
§. imperator ff. de alim. & cib. leg.
l. fin ff. ad l. Pompo. & l. quiſquis §.
filij, ff. ad l. Iul. Majeſt. Socc. conſ.*
11. *n.* 5. *vol.* 1. *Boer deciſ.* 158. *Surd.
dec.* 112. *nu.* 4. *dec.* 255. *n.* 7. *& conſ.*
179. *n.* 4. *Menoch. conſil.* 106. *n.* 63.
Ruin.*conſ.* 128. *Tuſch. lit. D. cōcl.* 371.
num. 1. *Farinac. dec.* 249. *num.* 19.
de Petr. de interp. ult. vol. lib 3. *dub.*
5. *num.* 19. *Roland à Valle conſ.* 23.
num. 18. *lib.* 4. *Giurba conſ.* 99. *n.* 28.
Rub. tom 3 *dec.* 35. *n.* 9. *Verall. dec.* 35.
Mareſc. var. lib. 2. *cap.* 25. *num.* 5.
Mantic. dec. 39. *num.* 7. *Reg. Valenz.
conſ.* 109. *num.* 47. *tom.* 2. *Gratian.
diſcept. for. tom.* 3. *cap.* 597. *num.* 14.
Molin. de hyſpan. primog. lib. 1. *cap.*
5. *num.* 33. *Reg. Rovit lib.* 2. *conſ.* 81.
nu. 2. *Preſ. de Franch. dec.* 307. *Man-
tic. de tacit. & ambig. conu. lib.* 22.
tit. 19. *num.* 21. *Covarr. var. reſol.
lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 5. *Barboſ. conſ.*
35 63. *num.* 23. Qui cum cęteris uni-
co ore aſſeverant, dictiones, *ſemper,
& in perpetuum, & quandocumque*,
cum ſimilibus, non habere temporis
pręfinitionem, ſed perpetuitatem, &
continuationem denotare, pręſertim
dictio, *in perpetuum*, quę eſt compre-
henſiva omnium tēporum *l. cum de-
bere, ff. de ſervit. urb. præd.* ubi ver-
36 bum in perpetuum, omne oſtendit
tempus; nam qui totum dicit, nihil
excludit *l. Iulian. ff. de leg.* 3. *l. apud
Celſum, & l hac exceptione, ff. de dol.
except.* Fuſar. *conſ.* 9. *num.* 41. *&
conſ.* 516. *num.* 10. *Put. dec.* 115. *nu.*
15. *Grat dec.* 22. *n.* 9. *Pariſ. conſ.* 32.
lib 4. *num.* 85. *Alex. conſ.* 68. cum
aliis relatis à *Reg. Galeot. contr.* 44. *n.*
37 19. *&* 20. *Conſil. Camill. de Medic.
conſ.* 149. *num.* 32. *Ricc. deciſ.* 287. *nu.*
8. *part.*

Digitized by Google

*8.par.2.& Conſil.Staiban.tom.1.reſol.*18. *num.*27. *reſol.* 28. *num.*8. *& reſol.*37. *num.* 16. qui aiunt, dictam
clauſulam *in perpetuum*, in conceſſionibus appoſitam, ac in renunciationibus, importare utile dominium, &
plenum ius ad hęredes tranſitorium,
*l.*1. *§. qui in perpetuum, ubi gloſ. & DD. ff. ſi ager. vectigal.* & etiam ad
extraneos hęredes tranſire, *Alex.cōſ.*
38 189. *num.*16. *Soec. conſ.* 266. *lib.*2.
verſ. 2. Et quòd dictio *quandocumq;*
poſita in promiſſione, vel in quolibet
contractu, perpetuam facultatem tri-
39 buat, cū aliis tradit *Donad. de renun. tom.*1.*cap.*34.*à n.*10. *& lib.*2.*cap.*39.
num. 20. penes quem nonnulla de
hac materia enixè ponderantur, poſt
quamplures, neotericos, & antiquos
ſcribentes, ex brevitate prętermiſſos.
Vndè minimè obſtabit, demùm aſſere-
40 re, enunciatam rei ūciationem, licet
ampliſſimis clauſulis vallatam, ad
alia extendi haud poſſe, niſi ad ſucceſſiones, jam devolutas, & in futurum devolvendas *conſtante matrimonio*, vel ſaltem ipſo ſoluto, donec
mater renuncians vixiſſet, ex tacita
41 illa conditione, in mulierum renunciationibus, à DD.cōſiderata, ſcilicet,
ſi ſucceſſio ipſi renuncianti fuerit delata, non verò filiis, mortua matre;
Nàm ad omne tollendum dubium, fuit itaque adinventa, illa nimis ſufficiens cautela, tradita per *Marant.* *dict. diſput.*10. ut nec etiam filii poſſint, ex propria venire perſona, quoties eorum mater renuncians pręmoreretur renunciatariis, vel ſi aliis verbis, idem videatur promiſſum per conjuges in ſolidū, ut in caſu noſtro, in quo expreſſa adeſt cōditio, ſcilicet, ſi ſucceſſio renunciata deferatur ipſi renuncianti, vel eius filiis, & deſcendentibus, ex propria perſona venientibus *quandocumque*, & ita etiam poſt mortem ipſius matris, ut diximus, & fuſius demōſtravimus *d. lib.*1.*contr.* 23.*à n.*103. cū recenti S.R.C. deciſione, quam prę cęteris allegare ſufficiat.

C O N T R O V E R S I A XIV.

In ampliſſima devolvendarum ſucceſſionum renunciatione, facta per filias, vel ſorores, in beneficium dotantium, an comprehendantur etiam bona, Partenopęis Conſuetudinibus ſubiecta, quoad ſemiſſem?

S V M M A R I V M.

1 *Renunciatione generali omniū ſucceſſionum, facta à dotatis, in beneficium dotantium, an comprehendatur, etiam ſucceſſio conſuetudinarię bonorum medietatis?*

2 *Cōmunis opinio affirmativa refertur.*

3 *Nec requiritur ſpecifica renūciatio.*

4 *Mulier dotata, quæ ampliſſimè renunciavit cunctis ſucceſſionibus, omninò excluditur, nec impugnare poteſt ultimi ex renunciatariis diſpoſitionem, & num.*5.

6 *Renunciatio generalis, quoad ſucceſſiones devolvendas, extenditur etiā ad bona Conſuetudinibus ſubjecta; Etſi de hoc nihil ſit in ea expreſſum. n.*7.*&* 8.

9 *Renuncians dotata mulier eſt penitus excluſa, etiam à dotantis hærede extraneo, num.*12.

10 *Renuncianti ad Iura renunciata non datur amplius regreſſus.*

11 *Iura renunciantis transferuntur in illum, cui fuit facta renunciatio.*

13 *Fęminarum renunciatio, ea paſſim potiſſima fit ratione, ut renunciatarius poſſit ad libitum, de omnibus ſuis bonis diſponere.*

14 *Portiones conſuetudinariæ, deferūtur iure ſanguinis, & vigore Cōſu.*

15 *Portio conſuetudinaria, dimidiæ bonorum, vel alterius ſtatuti ſucceſſio, videtur ſanè quid diverſum à teſtamentaria ſucceſſione.*

16 *Renunciatio hęreditati Agnatorū,*
Cogna-

Digitized by Google

Cognatorumque,non intelligitur de ſucceſſione, quæ renuncianti competit jure ſanguinis, alioque iure, quàm hæreditario.

17 *Filio,hæreditatẽ repudianti, adhuc debetur conſuetudinaria ſemiſſis.*

18 *Portio medietatis bonorũ ex Cõſuet. defertur cõjunctis jure ſucceſſionis.*

20 *Vt trãſmittatur,requiritur agnitio.*

21 *Renunciatio Iuri Conſuetudinario, fit pro maiori partium cautela.*

ARGVMENTVM.

Renunciationes generales, & ampliſſimæ, quæ fieri, ſolent à mulieribus dotatis in beneficium dotantium,omnium ſcilicet ſucceſſionum devolvẽdarum,an extendantur etiam ad bona Neapolitanę Conſuetudinis ſubjecta, quòad illorum nempè medietatem: an verò reſpectu præfatæ dimidiæ, Iure patrio agnatis,& cognatis debitæ,requiratur ſpecialis renunciatio? Quæſtio hinc inde exitatur; & pro priori parte ſententia, cõtrariis exploſis, nonnullis rationibus, ac rerum iudicatarum authoritate,deniq; ampleċtitur, idq; perbellè fundatur.

PRogredientes modò ad cætera ſuperioris noſtræ diſputationis quæſita,& præcipuè, quoad conſuetudinariæ ſemiſſis portionem:
1 an compręhẽdatur illa nimirum ſub generali renunciatione devolvendarum ſucceſſionum,facta per filias dotatas,aut ſorores? Quia variis noſtri Supremi Senatus judicaturis, quælibet Scribentium contentio, quæ in præfato articulo prius oriri poterat, prorſus ad præſens ſopita inſpicitur, apertum itaque inveniemus aditum ad cuncta, quæ nobis explanare occurrunt, leviſque propterea labor,ac facilis ad preſcrutandam hujus quęſtionis veritatem, erit profectò indagatio;dum res,omni opinionũ diſcrimine ſolutas, exarare, ſortiti ſumus.
Communis etenim, & verior,Jure mu-
2 nicipali attento, fuit ſemper viſa decantata opinio illa, ut ſcil. in ampliſſima, & generali renunciatione, quę per filiam, vel ſororem,decenti, ac congruo accepto paragio,fit patri, & fratribus, eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumq;per Aquilianam ſtipulationem, ac pactum de non petendo,quòad ſucceſſiones,iam devolutas, & in futurum devolvendas, tàm ex linea paterna, quàm ex parte matris, cenſeatur etiam, ipſam renunciantem,ſavore dotantis,ejuſq; hæredum, renunciaſſe portioni antiquorum bonorum,ei ſpectanti virtu-
3 te Conſuetudinis,nec requiri ſpecialem renunciationem patrio Juri, ut mulier renuncians,excludatur à ſucceſſione patris dotantis, & fratrum, quorum ultimus moriens, poſſit etiã liberè diſponere,ex vi præſatæ renũciationis,extraneumq; ad ſui libitum inſtituere in omnibus bonis, etſi Cõſuetudinum diſpoſitioni ſubiectis,deciſum in puncto reperitur penès *Capyc.* vulgata ejus *deciſ.* 190. in cauſa
4 Berardæ Coca cũ Jo: Andrea Faella,
† inſtituto hærede à Bonaventura,fratre dictę Berardę; Immò ea deciſione ità id expreſsè fuiſſe decretũ per S. C. contra renunciantem, refert *Capyc.*, ut nec etiam ad antiquarũ rerum medietatem, vigore Conſuetudinis debitam,aſpirare poſſit,(ut in
5 caſu noſtro) quoties teſtator de cunctis bonis diſpoſuit; nam, ſi tanquam in rerum natura non eſſet, omninò excluditur, neq; liberam hanc ultimi ex renunciatariis diſpoſitionẽ impugnare queit. Hancque deciſionem noſtrates communiter ſectantur cũ *Præſ. de Franch deciſ.*690. qui circà finem teſtatur,ipſum vidiſſe enũciatæ cauſæ *Capycii* renũciationem,ubi licet non fuiſſet expreſsè renunciatũ Iuri municipali; hoc tamen in ſpecie

non requiri, deciſum fuit; cum gene-
6 ralis omnium ſucceſſionum devol-
vendarum renunciatio extendatur,
etiam ad bona, Conſuetudinibus ſu-
bjecta: *Ant. de Alex. in addit. ad Cō-
ſuetud. ſi moriatur, ſub num. 31. verſ.
ad conclusionem huiuſmodi Gloſſæ,
fol. mihi 82.* ibi: *Cum filia in Civi-
tate Neapolis tēpore receptionis do-
tis, renunciaſſet bonis maternis, pa-
ternis, & fraternis, ac juri compe-
tenti, & competituro, & ceſſiſſet ju-
ra ſua patri, & ejus hæredibus, &
ſucceſſoribus, quòd ſi poſtea omnes
fratres moriantur ſine liberis, & ul-
timus moriens faciat teſtamentum;
poteſt de bonis ſibi obventis à patre
teſtari liberè in quem velit, & ſoror
non venit ad medietatē virtute hu-
jus Conſuetudinis.* Et Jo: *Angel. Pi-
ſancll. ibid. in ſeq. addit. incip. No-
ta quæſtionem poſitam, fol. 83.* ubi ad
corroborationem *d. deciſ. 190. Capyc.*
7 allegat *Dec. in conſ. 31.* Sequuntur
idem ſuſtinentes *Caput. ind. Conſuet.
ſi moriatur, par. 3. §. 6. num. 3. in fin
& §. 7. nu. 5. & 6. Afflict. cum Vr-
ſill. deciſ. 161. num. 3. Maſull. ad
Capyc. d. deciſ. 190. Ricc. collect. deciſ.
30. & 220. & in add. ad d. deciſ. Præſ.
de Franch. 690. Boitcher. de ſucceſſ.
ab inteſt. theor. 49. num. 10. Reg.
Marcian. diſcep. forenſ. c. 8. num. 22.
Reg. Rovit. conſ. 42. num. 8. & conſ.
10. num. 7. lib. 2.* ubi ſuſius *Altim. in
obſerv. Montan. contro. 29. num. 9. &
contr. 10. num. 28 Thor. par. 3. ſui
compend. deciſ. verb. renunciatio, fol.
mihi 159.* & *Donid. in celebri tract.
de renunc. tom. 1. quæſt. 50. num. 12.*
8 Quod ſine controverſia nunc proce-
dere, unanimiter exiſtimant allegati
DD. licet nihil ſit expreſſum in re-
nunciatione, quòad ſucceſſionem,
quę vigore Conſuetudinis proximio-
ribus defertur agnatis, & cognatis.
Idque omni Iure ſuadetur etiam per
9 cæteros Scribentes, ut ſcilicet mulier
dotata, quę renūciavit, uti penitus ex-
cluſa, nequaquā renunciatarii hære-
dem, etſi extraneum, excludere poſ-
ſit: Ità *Dec. d. conſ. 31. penult. col.
verſic. 3. nec obſtat; Menoch. conſ. 72.
Gabriel. comm. concl. lib. 3. tit. de
jur. dot. concl. 1. num. 3. & lib. 6. tit.
de ſtatut. concluſ. 4. Rom. conſ. 22.
Marſil. de fideic. in rubr. num. 225.
Aymon. conſ. 42. Maran. diſput. 10.
num. 15. Angel. conſ. 52. Andreol.
controu. 232.* cum aliis relatis à *Con-
ſil. Paſchal. de vir. patr. poteſt. c ap.
7. num. 48. & 57.* ea potiſſimum ra-
tione, quia renuncianti ad jura re-
10 nunciata non datur regreſſus, cum
tranſlata ſint in perſonam illius, cui
11 facta reperitur renunciatio, juxtà
cap. quamvis pactum, de pact. in 6.
ità ut ſi ille, qui ſtipulatus eſt ſibi, &
hęredibus renunciationem, hęredem
ſuum ſcriptum reliquerit poſteà ex
12 traneum, excluſa renunciante, vali-
da erit inſtitutio, ut poſt *Angel. dict.
conſ. 52.* & *Put. conſ. unic. inter Cō-
ſil. Sforz. Odd. vol. 2.* fatentur *Caput.
loc.* proximè *cit.* & *Reg. de Marin.
var. reſol. cap. 194. lib. 1.* nam inter
cauſas, conſideratas à *Puteo d. conſ.
unic.* ex quibus fit paſſim renuncia-
13 tio per fęminas, potiſſima eſt, ut ille
nimirum, cujus favore fit, poſſit ad
libitum de omnibus bonis, quomodo-
libet acquiſitis, diſponere; & ità etiam
poſt *Bald. conſ. 439. num. 1.* conclu-
dit *Ludou. deciſ. 85. nu. 2.* qui prę
cęteris allegat *Pariſ. conſ. 26. n. 31. l. 3.*
Et quamvis aliqui exiſtiment, portiones
14 Conſuetudinarias dimidiæ bonorum
deferri Iurę Sanguinis, & condictione
Conſuetudinis, & propterea non cō-
pręhendi ſub generali renunciatione,
ut tradit *Conſil. Hodlern. in l. hac
edict. quæſt. 11. num. 87.* ubi aſſerit,
15 quòd ſi ex forma alicujus ſtatuti fi-
liis aliqua debeatur portio, in gene-
rali renunciatione illa non veniat, tā-
quam quid diverſum, & ſeparatum
à teſtamentaria ſucceſſione, prout
etiam refert idem *Præſ. de Franch.
in d. deciſ. 690. nu. 3.* per ſingularem
doctrinam *Ignei in auth. ex cauſa,
verſ.*

Digitized by Google

verſ. quarto limitat., num. 221. *C. de liber. præt.* ubi concludit per illum *tex. in l pro hærede, §. ſi quidtamen, ff. de acquir. hæred.* in generali renũciatione, minimè intelligi renunciatũ ſucceſſioni, quę ipſi renuncianti com-
16 peteret jure agnationis, & ſanguinis; ſicq; alio jure, quàm hæreditario, ſed ex providentia Conſuetudinis; Nàm filio, hæreditatem repu-
17 dianti, adhuc debetur portio Conſuetudinaria; juxtà placitum *Paul. de Caſtro, in auth hæres, C. de ſecund. nupt. & in l. filiusfam. ff. de leg. 1. Surd. conſ.* 206. *Mart. de ſucceſſ. leg. par. 1. quæſt. 21. art. 2. nu. 14. Hodiern. quæſt. 22. num. 4. & Donad. de renunc. tom. 2. c. 4. nu 9.*
Nihilominus, contraria nunc prorſus
18 ſervatur opinio, portionem, nempè medietatis Conſuetudinariæ deferri jure ſucceſſionis, etſi nõ hæreditario, ſecundùm doctrinam *Napod. in Conſuetud Etſi teſtator, num.* 33. Vndè,
19 ut traoſmittatur, requiritur agnitio; † quemadmodum ex duabus S.C. deciſionibus, fuiſſe in hac theſi impoſitum perpetuum ſilentium, ait idem *Præſ. de Franch. d. deciſ.* 690. *in fin. & deciſ.* 89. *num.* 7. ea ratione, quia
20 portio hęc Conſuetudinaria defertur jure ſucceſſionis, & in *d. deciſ.* 89. concurrit cum *deciſ. Capyc.* Inquiens, renunciationem ſpecialem Juri Con-
21 ſuetudinario, quæ fieri ſolet, non eſſe penitus neceſſariam, ſed illa per Notarios ex majori tantùm, ac potiùs abundanti partium cautela modò inſeritur, In mulierum renunciationibus, ut ſine ulla exitatione excludãtur omninò ab omnibus ſucceſ-
22 ſionibus, ſicut etiã id obſervari, unico ore fatentur, *Conſil. ipſe Hodier. in addit ad Surd. deciſ.* 138. *&* 140. *Donad. de renunc. d. cap.* 50. *tom.* 1. *circà fin. Caput. d. par.* 3. *§.* 7. *num.* 5. *Reg. Capyc. Latr. deciſ.* 117. *& Montan. d. contr.* 10. *num.* 28 *& contr.* 1. *nu.* 69. *&* 70. cum aliis uſq; adhuc, ad noſtras firmãdas concluſiones, allegatis.

CONTROVERSIA XV.

Proximiores agnati, poſt filiam renunciantem, & deſcendentes ex ea, an pariter à ſucceſſione renũciata excludãtur, etſi contẽplati in renunciatione nõ videãtur?

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio, facta favore docantium, an ſicuti excludit renunciantes, ita etiam cæteros proximiores ulterioris gradus, & deſcendentes ex ipſis? & n. 2 cum ſeqq.*

3 *Examinatur ſigillatim queſtio. Cõcluditur pro affirmativa opinione.*

4 *Renunciationi mulieris ineſt tacita conditio, ſi hæreditas renuncianti nimirùm deferatur.*

5 *Succeſſio, quæ primà defertur renuncianti, ab ea cenſetur acquiri, & ad hæredes illius, cujus favore eſt renunciatio, reverti.*

6 *Remotiores in gradu nihil prætendere poſſunt, quando ex renunciãte acquiritur jus renunciatariis ad bona renunciata, tamquã ſi ipſa renuncians ad illa ſuccederet.*

7 *Succeſſio eadem non poteſt, pluribus diverſi gradus inſolidum deferri.*

8 *Pacti de non petẽdo exceptio, aquiliana ſtipulatio, & juramentum, operãtur renunciantis excluſionẽ.*

9 *Renũciationis abdicativæ, & trãſlativæ differentia, ac effectus ſigillatim ponderantur.*

10 *Renũciatio monialiũ eſt merè realis*

11 *Et uti abdicativa, nõ excludit alios proximiores in ulteriori gradu, poſt ipſas renunciantes.*

12 *Non ità in renunciatione translativa, qua transfertur renunciatariis poteſtas, diſponẽdi de renũciatis*

13 *Cõtroverſi caſus cõcluſio exponitur.*

14 *Clauſula in capitulis matrimonialibus*

libus appoſita (quòd aliter matrimonium non fuiſſet contractum) quid operari debet, niſi ut promiſſa ſerventur, & *num.* 15.

16 *Hæreditas eadē pluribus varii gradusper renūciationē nō acquiritur*

17 *Argumentum non valet à ſucceſſione inteſtata ad teſtatam, præcipuè* de Jure Conſuetudinū Neapolis.

ARGUMENTUM.

Ex renunciatione, favore Patris dotantis, ejuſque hæredum, & ſucceſſorum quorumlibet, an excludantur prorſus cæteri ulterioris gradus proximiores, poſt ipſam filiam renunciantem, ejuſque pariter deſcendentes, quamvis in ea haud illi contemplati inſpiciantur? Per partes quæſtio examinatur, & demum pro affirmativa opinione, etiam reſpectu conſuetudinariæ medietatis, apertè cōcluditur.

1 LAborandum itaquè, parùm remanet, quòad tertium denique, ex propoſitis articulis, ut clarè oſtendatur, ex filiæ, vel ſororis dotatæ ampliſſima renūciatione, facta favore patris dotantis, eiuſque hæredum, ac ſucceſſorum quorumlibet, excludi prorſus cæteros proximiores ulterioris gradus, poſt ipſam renunciantem, eiuſq; deſcendentes, licet illi haud contemplati in huiuſmodi renūciatione inveniantur, quoties ex renunciatariis ultimò defunctus extraneum ſibi fecit in omnibus hæredem, minimè relicta, iuxta diſpoſitionem *Conſuetud.* & *ſi teſtator*, ut in caſu noſtro, conſuetudinaria antiquorum medietate, nec ipſi renunciatni, aut deſcendetibus ab ea, nec aliis in gradu remotiori, ſed ex linea, unde bona obvenuerunt; licet prima facie, ſublatis de medio d. filia, ſivè defuncti teſtatoris ſorore, ac ejus deſcendentibus, virtute præfatæ renūciationis, ad eandem medietatem ipſi benè poſſe ſuccedere, viderentur.

Præmiſſa enim difficultas enixè perpē-
2 ditur, ac perbellè examinatur, præter cæteros Conſuetudiniſtas à *Lelio Caputo*, in propriis terminis noſtræ diſputationis, *in comm. ad conſuetud. ſi moriatur, part.* 3. §. 7. *à num* 6. cujus inſectatur veſtigia *Reg. de Marin. lib.* 2. *reſol. jur. cap.* 191. *à num.* 7. qui de more, magiſtraliter ambo, unico concludunt ore, licere patri, ſi-
3 vè fratri ad libitum, de bonis etiam antiquis, diſponere extraneorum favore, ſtante ampliſſima, & translativa filiæ, ſivè ſororis renunciatione, poſt cōgruæ dotis receptionem, haud obſtantibus aliis defuncto remotioris gradus conjunctis ex illa linea, undè bona provenerunt; Nam cum renū-
4 ciatio tacitam in ſe habeat conditionem, ſi hæreditas ipſi renuncianti deferatur, ut ſæpè eſt dictum, quando igitur primò ſucceſſio defertur ipſi filiæ, vel ſorori, cenſetur (ait *Caputus*) ab ipſamet renunciante acquiri,
5 & ad hæredes ejus, ad cujus beneficium facta eſt renunciatio reverti; ità ut (ſubdit *Reg. de Marin.*) verè, & propriè verificari videatur ſucceſſio in perſona ipſius filiæ, vel ſororis renunciantis; & conſequenter proximiores, in gradu ſequentes, nihil prætendere poſſunt, cum una, eademque
6 ſucceſſio pluribus diverſi gradus in ſolidum deferri nequeat. Et cū ipſamet renuncians potuerit præfatæ
7 ſucceſſioni renunciare, ceſſant itaque difficultates; Excludetur etenim ipſa petens (aſſerit *Caputus*) exceptione pacti de non petendo, aquiliana ſti-
8 pulatione, & juramento, dum ſtatim ac fit caſus ſucceſſionis, omnia verificantur, quæ in ipſa continentur renunciationis cautione. Vndè inſtitutus; non vocatur recta via ad hanc conſuetudinariam portionem, ſed ex di-

diſpoſitione etiam ipſius filiæ, vel ſo-
roris, cui procul dubio ſpectaret; niſi
expreſsè favore patris, & fratrum, ut
unuſquiſque ſcilicet liberè diſponere
potuiſſet, non autem, ut ſequentibus
in gradu eadem renunciatione locus
aperiretur, ut in præſentiarũ accidit.
Quam concluſionem, duobus tantùm
9 caſibus, limitat ipſemet *Caputus nu.*
7. Primò in renunciatione ſimplici-
ter abdicativa, quando ſcilicet filia,
vel ſoror renuncians non ceſſit, ſivè
transtulit patri, & fratribus predictas
ſucceſſiones, ſed ſolùm ſe voluit de
medio tollere, prout ponderat etiam
Anna conſ. 45. idque procedere, ait,
in renunciatione, facta per mulierẽ
10 ingredientem Monaſterium, quæ eſt
verè realis, & abdicativa; tali enim
casu abſque ullo dubio, venient alii
proximiores in gradu poſt ipſam re-
nunciantem. Quod minimè verifica-
11 tur in cauſa preſenti, quia eſt peni-
tus translativa renunciatio, de qua
12 agitur, dùm per renunciantem, fuit
expreſsè translata renunciatariis po-
teſtas liberè diſponendi, etiam de bo-
nis Conſuetudinibus ſubjectis; Secun-
dò, concluſionem ſuprà firmatam li-
mitat etiam *Caput.* quando nimirum
renunciatio non reperitur in benefi-
cium illius, de cujus hereditate con-
trovertitur; & hoc neque adeſt in no-
ſtra hipoteſi, cum omninò agatur
de hereditate illius, cujus favore re-
nunciatio peracta fuit.
Si igitur in ſpecie preſẽtis theſis ſucceſ-
13 ſio conſuetudinariç medietatis, ob
mortem dicti quondã Ioſephi teſta-
toris, nunc deferri deberet ipſi He-
lenç, quç eidem medietati expreſsè
renunciavit, ſivè filiis, & deſcenden-
tibus ex ea, eius locum ſubingredien-
tibus, quorum nomine, non ſolùm
ſtipulata eſt ipſa renuncians, in bene-
ficium patris dotantis, ac ſuorum he-
redum, ſucceſſorumque quorumli-
bet, ſed promiſit, etiam cum eius vi-
ro, filios nimirùm non poſſe ad pre-
fatas ſucceſſiones, de Iure conſuetu-
dinario, nec etiam ex propria venire
perſona, & caſu, quo venirent, tunc
ipſos conjuges teneri, ſe obligaverunt
de proprio, ad refectionem, & reſtitu-
tionem illius, in quo filii ſuccedere
vellent, contra dotantis, ejuſque he-
14 redum diſpoſitionem; cum clauſula
expreſſa, quòd aliter, hoc non fuiſ-
ſet contractum matrimonium, niſi
precedente d. renunciatione, mulie-
ris, & viri ſimul promiſſione, reficien-
di tantundem de proprio, quoties
filii ex propria venirent perſona, ut
legitur in prefata renunciatione peſ-
nes acta, ũdè ſequitur, prorſus promi-
ſa ſervari debere, ut teſtantur *Ca-
put. & Reg. de Marin loc. cit.* hanc-
15 que bonorum medietatem, ab ipſa-
met renunciante, ac deſcendentibus
ex ea, pro quibus pariter ſe obligavit
pater, ſtatim acquiri, heredibus ipſi-
us, cuius beneficio facta reperitur re-
nũciatio, ac ad eos reverti; cũ potuerit
ipſamet Helena, per ejus patrem do-
tata, dictç ſucceſſioni renunciare; Et
propterea cum nequeat una eadem-
que hereditas, vel ſucceſſio renuncia-
ta, pluribus diverſi gradus inſolidum
16 deſerri; Concludendum eſt ergo,
quòd ſi verè hæc ſucceſſio deferri
nunc deberet deſcendentibus dictæ
qu. Helenç, filię dicti qu. Prçſ. Hya-
cinti dotantis, cum qua ſimul promi-
ſit, eius vir, reſtitutionẽ de proprio, ſi
filii, ad illam conſequendam, ex pro-
pria venirent perſona, non poſſit ul-
lo modo eadem ſucceſſio conſuetu-
dinis ui (his excluſis) ſequentibus in
gradu deferri, ſicque nec dictæ Iſa-
bellæ, neque dictæ Dorodeæ, quæ tã-
quam remotiores, nihil prætendere
poſſunt, ſed præfatæ Sacræ Domuĩ
A. G. P. quæ univerſalis reperitur
ultimi morientis hæres, ſcilicet præ-
dicti quondam Ioſephi, qui hac ſtante
renunciatione, omninò translativa,
quòad enunciatam conſuetudinariã
portionem, liberè diſponere potuit.
Nec obſtat, deniquè, ut fatetur idem
17 *Caput. loc. cit. ſub num.* 6. argumen-
tum

tum, ſumptum ex *Conſuetud. Et ſi teſtator*, undè argui poteſt à ſucceſſione ab inteſtato, quomodo deferatur hæc conſuetudinaria medietas, condito teſtamento; quia ibi dicta procedunt in ſimplici diſpoſitione *Cōſuetudinis*, ut præmiſſa ſcilicet ſucceſſio deferatur conjūctis, etiam iure cōſuetudinario, qui ab inteſtato vocātur; Sed non negatur per hoc, quòd quoties ex ipſorum proximiorum perſonis alii ex teſtamento vocantur, non poſſint illi pariter vocari, prout eſt caſus noſter, in quo Sacra Domus, hæres inſtituta, non vocatur rectà via ad ipſas conſuetudinarias portiones, ſed ex diſpoſitione ipſiusmet Helenæ renunciantis, ad quam ſpectarent, iuxtà ſucceſſionem ab inteſtato, tanquā immediatè deſcendentem ex linea, undè dicta bona provenerunt: At non ita eſt in ſimplici ſucceſſione ab inteſtato, quia tunc renuncians tantùm tanquam proximior ſuccederet. Et hanc eſſe diſparitatis rationem, tradit cum *Præſ. de Franch.* ibidem *Caput. num.* 7. Cætera verò quamplura dicemus infrà, ſequentibus aliis quinq; Controverſiis, quoad ea, quę nobis, poſt hæc ſcripta, iterum allegare, opus fuit, ad dirimendam paritatem, quæ pro interpoſitione decreti præambuli, junctis ambabus Magnæ C. V. Aulis, accidit anno 1681. ſuper enunciatis, & conſuetis clauſulis; *dempta*, ſcilicet, agnatorum favore, *medietate*, ex una: ac *ſalvo jure cuiuſlibet*, ex altera Iudicantium parte.

CONTROVERSIA XVI.

Agnati, Cognatiq; ad antiquarum rerum ſemiſſem ex patriis Sanctionibus concurrentes, an teſtamentario hæredi immiſſionem impedire poſſint, quoties interpoſitioni decreti præambuli dedere conſenſum, reſervatis tantùm juribus, quæ pro eis liquidò non conſtent, præcipuè ob renunciationem, etiam de bonis antiquis, a proximiore in gradu factam favore diſponentis?

SVMMARIVM.

1 *Facti ſeries laconice exponitur.*

2 *Amita vigore Conſuetudinis, prætendere an poſſit antiquorum medietatem, contra hæredem ſcriptū, repræſentantem jura ſororis defūcti teſtatoris, ex vi renūciationis?*

3 *Proximior agnatus, per renunciationem excluſus, an faciat locum ſucceſſorio edicto, quòad alios remotioris gradus conjunctos?*

4 *Renunciatio ſucceſſionum deferendarum, facta favore patris, ejuſq; hæredum, per pactum de non petendo, an ſit jurium tranſlativa, an merè extinctiva dicatur?*

5 *Amita, filiiq; ſororis defuncti ſunt omnes in tertio, & æquali gradu.*

6 *Iura legitimi contradictoris, ſi ſint tam clara, ut in petitorio nullum admittant obicem, hæredi teſtamētario immiſſionē impedire poſſunt, ſecus ſi ſint dubia, ut num. 7.*

8 *Conditio implicita ſemper in renunciatione continetur: ſi hæreditas renuncianti deferatur.*

9 *Ius petitorii magis favet hæredi, quā agnatis, ſi eis obſtet renūciatio.*

10 *Iudex in præambuli decretis eſt ſolùm Magna Cur. Vicar.*

11 *Iudicium ſummarium, eſt immiſſio vigore* l. fin. C. de edict. Div. Hadr. *ſi teſtamentum omni careat vitio.*

12 *Et hæredi illicò illa, idcircò cōceditur.*

13 *Oppoſitiones, quæ fieri poſſunt contra hæredem ſcriptum, quando teſtamentum non eſt vitio affectum, reſervantur in petitorio, nec ei interea retardatur immiſſio.*

14 *Regula illa*, *ſcil.* dolo facis petere, quod ſtatim reſtiturus es, *haud eſt* appli-

applicabilis pro agnatis, conſuetudinariã bonorum medietatem petentibus, cum egeant illi termino, & ſententia, ſi clara. ſ. non ſint eorum jura. & num. 33.

15 *Hæredi ſcripto nequit impediri immiſſio, ſi contradictores indigeant termino; nam eis jura reſervãtur.*

16 *Teſtamentariæ diſpoſitionis nullitas operatur, ut detur locus d. regulę:*dolo facis, ex l. 1. C. de dol. exc.

17 *Ita pariter cum liquidò conſtet, hæredi ſcripto nullum poſſe competere jus, quoad bonorum medietatē vigore* Conſuetud. Neapol.

18 *Hæredi ſcripto, quando cõpetit probabilę jus, ad excludendos agnatos à medietate conſuetudinaria, ſicuti adverſus cæteros contradictores, non impeditur immiſſio, ſalvo jure cuiuslibet in petitorio.*

19 *Ita in bonis feudalibus, quando diſputatur inter agnatum, & hæredem ſuper validitate diſpoſitionis feudi, & num. 22.*

20 *Teſtamenti favor ſæpè attēdi debet.*

21 *Feudi ſucceſſio regulatur à lege, & tenore pręſertim inveſtiturę. n. 22.*

23 *Immiſſio ſecũdogenitę hæredi, datur in feudis, ob ſolam primogenitæ renunciationem; Et ità S.C. pluries decrevit, prout num 24.*

25 *Agnati, cognatiq; jure hæreditario non ſuccedunt, nec jure univerſali.*

26 *Sed veniunt* Cõſuetud. *providētia.*

27 *Agnatis, & Cognatis non datur immiſſio ab inteſtato, reſpectu conſuetudinariæ medietatis.*

28 *Medietas antiquorum, agnatis debita ex* Conſuetud. *non eſt quota hæreditatis, ſed bonorum.*

29 *Inventariũ valdè confert agnatis, ſi ſint hæredes, ad evitanda onera.*

30 *Agnati, vigore* Conſuetud. Neapol. *vocantur per verba*: reliqua medietas perveniat; *& non jure univerſali, ſcilicet* ſuccedant.

31 *Agnati, & Cognati veniant per* Conſuetud. *ad antiquorum ſemiſsē bonorum, condictione ex nova lege.*

32 *Et ab eis inſtitui debet judicium ordinariũ contra hæredē ſcriptũ.*

33 *Praxis fertur M.C. in danda immiſſione, cum clauſula pro agnatis: dempta medietate* Conſuetud.

34 *Et eſt recepta, ſi jus ſit notorium.*

35 *Juribus hæredis ſcripti in petitorio præjudicium fertur, cum in iudicio ſummario dicatur:* dempta antiquorum medietate, *ſi liquidò nõ conſtat, agnatis deberi; ſed eis tantùm reſervantur jura. num. 36.*

37 *Defunctus in ſemiſſe conſuetudinaria videtur, deceſſiſſe inteſtatus.*

38 *Principia involuũtur, ſi quod eſt in quæſtione, pro ratione allegatur.*

39 *Hæredi ſcripto ſufficit ius, ſaltem probabile, & coloratum pro agnatorũ excluſione, & ut immiſſionē, abſq; ulla clauſula obtinere poſſit.*

ARGVMENTVM.

Adverſus hæredem ſcriptum, poſt conſenſum, à proximioribus agnatis pręſtitum, ad immiſſionem obtinendam, virtute *l. fin. C de edict. Diu. Had.* nũ iterum illi inſurgerę poſſint, & quoad bonorũ, quã eis deberi, ajũt ſemiſſem, vigore *Conſuet. Neap.* præambuli decretum impedire, queant, ubi defuncti diſpoſitio omni careat vitio, & ob talia iura renunciata, fiat locus regulę (*dolo facis petere, quod ſtatim reſtiturus es*) clarè expenditur; Aliaq; ad theſis ornatum, de tĩãslativa renũciatione exarantur.

EXiſtimabatur, prout iuſtè credi poterat, D. Iſabellã Barracano partem facere, quidem noluiſſe, adverſus Sacram Domum
1 A. G. P. in Iudicio interpoſitionis decreti præambuli, ſuper hæreditate q. V. I. D. Ioſephi Barracano, ſtante expreſſo conſenſu apud acta D. Reg. Dominici Petrone, qui tanquam vir,

ac

ac legitimus præfatę Iſabellæ admi-
niſtrator,conſenſum præſtitit, ut libe-
rè interponeretur tale pręambuli de-
cretū, in beneficium eiuſdem S.Do-
mus,hęredis enūciati Ioſeph,& abſq;
ulla alia clauſula, niſi ſalvis tantùm
juribus,dictæ ejus uxori fortitan ſpe-
ctantibus, in antiquorum medietate
bonorum. Idcirco præcedentibus al-
legationibus,diffuſe reſpondere haud
curavimus oppoſitionibus, quę pro
ſua parte fieri poterant,& quibus, uti
ex omni capite inſubſiſtentibus, faci-
cilis erat reſponſio.

Ad pręſens verò, quia hujuſmodi non
obſtante conſenſu,dicta Iſabella, eius
jura repræſentans ſuper dicta medie-
tate, adverſus Defuncti teſtamentū,
adhuc venire ſupponit; relinquendū
itaq; non eſt, perpendere, quænam
ſint eius jura, quale habeant funda-
mentum, ac operari tandem,an poſ-
ſint, pręfatum præambuli decretum
interponi debere, cum clauſula,nem-
pè antiquorum bonorū dempta me-
dietate; vel reſervari jura debeant,ſi
quæ competunt eidem,& filiis quōd.
Helenæ Barracano,ac enunciatæ Do-
rotheæ,in petitorio.

Duplici ex ratione, dicta Iſabella ſuppo-
2 nit, tanquam defuncti amita, dictæ
medietatis ſucceſſionem vigore *Con-
ſuetudinis, Et ſi teſtator*, nec eidem
obſtare teſtamentariam diſpoſitionē
dicti quond. Ioſeph favore dictæ Sa-
cræ Domus, nec excluſentiam filiorum
dictæ quond. Helenæ,ſororis utrinq;
coniunctæ ejuſdem teſtatoris, cujus
jura repręſentat eadem S. Domus,
uti hæres, & ex ampliſſima dictę qu.
Hælenæ renunciatione.

Primò,quia ejus beneficio,non ſolū ope-
3 rari debet ſucceſſorium edictum, ut
ex adverſo probare conatur,locū ha-
bere hoc caſu, quo proximior agna-
tus,per renunciationem excluſus re-
manet; ſed etiam ex ſpeciali pacto
quond. Præſidis Hyacinthi Barraca-
no ejus fratris,& patris reſpectivè de-
functi Ioſeph; dum uſus fuit expreſ-
ſa illa lege in pręfata eius filię renun-
ciatione;ut nummum in ſuis bonis,nec
dicta Helena, nec filii, & ex ea de-
ſcendentes unquā ſuccedere poſſint,
etſi ex propria perſona venire voluiſ-
4 ſent.Supponit namq; hujuſmodi re-
nunciationem, reſpectu ſucceſſionū
deferendarum,factam favore ejus pa-
tris pro ſe, & hæredibus quibuſcum-
què, per pactum de non petendo, di-
ci non poſſe jurium tranſlativam,ſed
verè, ſimpliciter, & omni eventu
extinctivam; ità ut,ſublatis de medio
per repudiationem filiis dictæ quond.
Helenæ renunciantis, fiat ei locus,
virtute ſucceſſorii edicti, quia reperi-
tur agnata immediatè ſubſequens in
gradu, & uti talis eidem ſpectare,ait,
integram bonorum antiquorum me-
dietatē, inhærens juribus ſupra pro-
motis per eandem Sacram Domum,
hæredem ut ſup. circa excluſionem
filiorum dictæ quond. Helenæ.

Secundò,quia præfata renunciatio,qua-
5 tenus videretur præſenti caſu extin-
ctiva,non poſſit ſaltē excludi à quar-
ta dictæ medietatis parte, cum tàm
illa, tanquàm amita defuncti, quàm
filii dictæ quond. Helenæ, tanquam
nepotes ex ſorore,ſint in eodem ęqua-
li gradu, ſcil. omnęs in tertio gradu
reſpectu defuncti; & per conſequens,
dictæ medietatis ſucceſſionem divi-
dendam eſſe, inquit, in capita, non
obſtantibus *Auth. poſt fratres, C. de
hæred.ab inteſt.* & *Novell.* 118. undè
fuit ſumpta in § *quando quidē, verſ.
illud palam*, atq; communi DD.ſen-
tentia, contra *Mantic.* favore nepo-
tum ex fratre, vel ſorore,excluſis pa-
truo,amitaq; defuncti: & quemadmo-
dum nunc quolibet in Tribunali ſer-
vatur, & præſertim in M.C. Vic. ob
ſtylum inveteratum, ita judicandi in
cauſa interpoſitionis decreti pręābuli.

Altera verò ex partę, filii dictæ quond.
Helenę etiam prætendunt,dictā con-
ſuetudinariā medietatem, & deduci
omninò debere, & denegari hæredi
dicti quon.Ioſeph,virtutę teſtamenti
im-

6 immiſſionem, tanquam ſi eorum ju-
ra eſſent tam liquida,& certa, ut nul-
lam admitterent in petitorio diffi-
cultatem, nec dictæ Sacræ Domui
ſuper eadem medietate aliud jus cō-
petere poſſet, adverſus eorum oppo-
ſitiones, inanes quidem, & penitùs in-
ſubſiſtentes; dum reduci videntur ad
illam tantùm difficultatem, nempè
quòd dicta quōd. Helena eorum ma-
ter, cum ſit præmortua dicto Joſeph,
de cujus hæreditate agitur; materna
idcircò renunciatio eis non obſtet, uti
jam reſoluta; quia pendens ex illa im-
plicita conditione, ſcilicet ſi hæreditas
7 renuncianti deferatur, quæ defecit,
dum hæreditas eſt delata, eorum be-
neficio ex propria perſona, nō autem
matris, operatur ſanè, dictam renū-
ciationem dici extinctam, nec aliquo
modo prodeſſe hæredi, ex *deciſ. Præſ.*
de Franch. 67. cum aliis DD. ibid.
Verùm pro Sacra Domu, ut ſigillatim
8 cunctis reſpondi poſſit adverſis, prin-
cipiò oſtendere, conſonum videtur,
dictorū agnatorum jura, quibus præ-
tendunt, ut ſupra annuimus, defun-
cti teſtamentum impugnare, ſaltèm
quòad antiquorum bonorum medie-
tatem (minimè obſtantibus enuncia-
tis, tàm dictę quond Helenæ, quàm
dictæ Iſabellę renūciationibus, in am-
pla forma) non impedire poſſe immiſ-
ſionem eidem hæredi, cum non ſint
clara, ſed nimis involuta appareant,
& uti incerta, requirant altiorem in-
daginem. Poſteà verò, tranſitum fa-
9 cientes ad id, quod tangit *Jus* peti-
torii, clarè nimis pateſaciemus, eſſe
illud magis certum favore hæredis,
quàm dictorum agnatorum, Et pro-
pterea immitti debere dictam Sacrā
Domum in poſſeſſionem omniū bo-
norū hæreditatis dicti quond. Joſeph,
ſine ulla exceptione, demōſtrabimus.
Eſt itaquè advertendum, priuſquam
Adverſariorum ſatisſaciamus oppoſi-
10 tionibus, modò agi de derimenda
per Dom. Adjunctos paritate, quæ
Junctis Aulis accidit, ut ſupra dixi-
mus in M. C. V. quæ eſt tantùm Ju-
dex præfatæ interpoſitionis decreti
præambuli; Et per conſequens de il-
11 lo agitur exequutivo, & ſummariſſ-
ſimo judicio, *legis fin. C. de edict. Diu.*
Hadr. quo ſolus hæres ſcriptus, præ-
ſentans teſtamentum, non deletum,
& abſq; ullo viſibili vitio, debet ſta-
12 tim immitti in poſſeſſionem bonorū
omnium defuncti, eodem ſtatu, quo
ipſe teſtator reperiebatur ejus obitus
tempore; Ità ut quælibet exceptio,
quæ forſan proponi poſſet contra te-
ſtamentum, extrà viſibile vitium, etſi
contineat præſumptam diſpoſitionis
nullitatem, aut defectum poteſtatis
teſtandi in mortuo teſtatore, vel in-
capacitatem hæredis, aut reſpectu
perſonarum, aut qualitatis bonorum,
13 excludi omninò debeat, uti penitus
impertinens, in prædicto immiſſionis
judicio, & omnes ſimiles oppoſitiones
reſerventur in petitorio, nec interim
hæredi ſcripto retardatur immiſſio,
ſuper omnibus defuncti bonis, ut ex-
preſsè cautum legitur in *d. l. fin.* &
vulgatum eſt apud DD. ex *l. 3. ff. de*
exhib. l. nam, & poſtea, ubi *Bart.* cū
aliis, *ff. de jur. juran. gloſ. in l. 1. ff.*
quor. legat. Afflict. deciſ. 52. late *Me-*
noch. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 1. *num.*
12. & poſt *Bald. Ang. Abb. Curt. jun.*
& *Dec.* idem *Menoch loc. cit. remed.* 4.
quæſt. 745. & *quæſt.* 753.
Immò in propriis terminis, quoties hæ-
redi opponitur dominii quæſtio, nem-
pè quòd non poſſit eſſe dominus, nec
retinere aliquam portionem bonorū
14 defuncti, ut eſſet hęc cōſuetudinaria
medietas, de qua teſtator nequit di-
ſponere; ſemper ac in promptu, & li-
quidò non conſtat, nec eſt applicabi-
lis regula: *dolo facis petere, quod ſta-*
tim reſtiturus es, ex *l. 1. C. de dol. ex-*
cept. cum *Concord.* ſed conſiſtat in iu-
re dubio; tali enim caſu inveterata ni-
mis eſt concluſio apud DD. commu-
niter recepta, & rerum iudicatarum
authoritate confirmata, non poſſe ul-
lo modo impediri immiſſionē hęredi,

Digitized by Google

15 ſed reſervātur jura in judicio ordinario, prout concludit *Reg. Capyc. Latr. deciſ.* 10. *num.* 14. his nimirum verbis: *Quæ exceptio juris dubii immiſſionē non impedit, ſed reſervatur in petitorio; oportet enim, quod defectus ſit juris notorii; & palpabilis, ut poſt Bartol in l. filiam fratribus, ff. ad Treb. Ruin. conſ.* 87. *num.* 28. *lib.* 3. *Peregr. de fideic. art.* 48. *nu.* 55. *Gozzad. conſ.* 6 *num.* 88. *Giorg. alleg.* 48. *Reg de Pont conſ.* 20. *num.* 23. *lib.* 1. *Burſat. conſ.* 89. *num.* 21. ubi de communi teſtatur, & alios congerit cum *Caſtill. lib.* 3. *controverſ. c.* 28. *n.* 123. ubi in fine ita deciſum per S.C. refert; idemq; apud *Menoch. loc. cit. quæſt.* 747 & *Argel. de acquir. poſſeſſ. quæſt.* 3. *art.* 2. *per tot. & à num.* 167. apertè probatur per *l.* 2. *C. de edict. Div. Hadr.* ubi *Dyoniſ. Gothofred. lit. V.* poſt *Salyc.* & *Alex.* videantur.

Dubitari etenim, nequit, præfatam re- 16 gulam: *dolo facis petere, ex d. l.* 1. *C. de dol. except.* tunc locū habere, quoties liquidò, conſtat incontinenti de nullitate diſpoſitionis, ſcil. quoties notoriè apparet, hæredi ſcripto, haud competere jus ſuper medietate ex bonis, ſubiectis Conſuetudinibus hujus 17 Civitatis, ità ut non poſſit ullo modo ſe tueri, ſed ſtatim illa reſtituere teneatur, ut docet *gloſ. in l. dolo facis, in verb. redditurus, ff. de dol mal. except. Jaſ. ibid. nu.* 11. optimè *Bammacar. in tit. ſi de feud. def. cap.* 1. *nn.* 37 & 38. *Reg. Merlin. cap.* 10. *controv. for. num.* 14. *lib.* 1.

Sed quoties ab hærede, replicante agna- 18 tis, qui virtute Conſuetudinis, antiquarum rerum medietatem petūnt, aſſignatur aliqua juris probabilitas, quamvis non ſit illa omninò certa, ſed ſufficiens, ut poſſit aliquo modò tueri diſpoſitionem defuncti, quòad hāc medietatem, præſertim virtute renūciationis, ut in caſu noſtro; quia tunc agnatorum jus non eſt amplius certum, ſed nimis dubium redditur; ità ut Iudex præfatæ immiſſionis, ex articulis, pro parte hæredis excitatis, adverſus agnatorum prætenſiones, non ſit in claris, ſi dictus hæres ſit penitus incapax, cum notoriè non conſtet de invaliditate diſpoſitionis, datur tunc locus indubitatæ concluſioni apud DD. ex *d. l. fin.* favore hæredis ſcripti, ut debeat nimirum ille obtinere immiſſionem omnium bonorum defuncti, ſalvis juribus agnatis in petitorio, ut poſt alios latè probat *Piſtor. lib.* 2. *quæſt.* 39. *nu.* 32. *uſq; ad* 37. *tom.* 2. *Argel. de acquir. poſſ. quæſt.* 3. *art.* 6. *num.* 307. & propriè *num.* 315. & *quæſt.* 2. *art.* 11. *num.* 337. *cum ſeqq.*, & ex ſenſu omnium docet idem *Argel. de leg. contrad. quæſt.* 19. *art.* 1. *num.* 64. his verbis: *Ideò argumentum procedere, quando præſumptio adverſus hæredem eſt infirmata, per allegationē coloratæ rationis, quæ Iudicem reddat dubium; tunc enim, quia non abſolutè conſtat de incapacitate hæredis, non eſt privandus iis, quæ ad defunctum ſpectabant, donec in petitorio convictus, & manifeſtè apparuerit de prædicta hæredis incapacitate,*

Ità pariter in fortioribus terminis lo- 19 quens, ſcil. in bonis feudalibus, concludit *Riminald. jun. conſ.* 69. *nu.* 15. ubi inquit, ut hoc ipſo, quòd de validitate diſpoſitionis feudi diſputatur inter agnatum, & hæredem, utiquè in concurſu tot jurium, talis diſputatio non admittitur, in hoc ſummario judicio, ſed tanquàm requirens altiorem indaginem, ad petitorium judicium reſervanda eſt; & interim non impeditur hæredi inſtituto remediū *d. leg. fin. C. de edict. Div. Hadr. toll.*

Tantus eſt teſtamenti favor, & ità certa 20 regulariter hæc concluſio, quòd locum etiam obtinet in feudorum ſucceſſione, quamvis ſit illa ſtrictior, dū 21 regulatur tantùm à lege, & tenore inveſtituræ, eiquè expreſsè reſiſtat *tex. in cap.* 1. *de ſucceſſ. feud.* ut videri poteſt apud *Jo: Andr. in addit. ad Speculat. tit. de teſtam. §. penult.*

verſ

verſ. perſonam,cujus doctrinam ferè
omnes ſequuti ſunt : *Iaſ. in d. l. fin.*
num. 26. *Alex. ibid. num.* 30. *Curt.*
jun. num. 84. *Intrigl. de feud. cent.* 2.
quæſt. 34. *Roſental. de feud. cap.* 7. *con-*
cluſ. 48. *Oſaſcb. deciſ. Pedem.* 26. *nu.*
14. *Veſſemb. conſ* 93, *num.* 1. *Riminald.*
ubi ſup. Scrad. de feud. par. 7. *cap.* 2.
num. 40. *Curt. jun. de feud. par.* 3. *in*
princ. num. 23. *Vult. de feud. lib.* 2.
cap. 12. *num.* 23. *Bellon. conſ.* 10. *Me-*
nocb. d. remed. 4 *num.* 275. cum aliis
apud *Reg. Tap deciſ. S. C.* 1. *à nu.* 37.
cum ſeq. Ann. ſingul 535. *& in rubr.*
de vaſſall. decrep. ætat. nu. 442. *Reg.*
Galeot. contr. 38. *nu.* 35. *lib.* 1. *Piſtor.*
ubi ſup. & latè *Argel. de leg. contrad.*
qu. 9. *ar.* 36. & *R. Capyc. Latr. cõſul.* 77.
Idquè hodie poſt tot deciſiones,ortas in
22 S. R. C. & in Reg. Camera , videtur
non eſſe amplius diſcerendum, prout
leguntur illę , apud *Afflict. deciſ.* 199.
Reg. Salern. deciſ. 14. *Reg. Revert.*
deciſ. 115. *Ann. in d. rubr. de vaſſall.*
decrep ætat. num. 432. *Reg. Galcot. in*
fin. d. contr. & *Reg. Lotr. ubi ſup. num.*
* 18. Qui loquuntur de cauſa Protono-
biliſſimorum , & de cauſa D. Ioannæ
de Capua primogenitę, cum D Hyp-
polita ſecundogenita, hærede inſtitu-
ta ab ejus fratre, quæ obtinuit immiſ-
23 ſionem ſuper feudis, virtute teſtamẽ-
ti , propter renunciationem tantùm
ſororis primogenitæ , cui fuerunt re-
ſervata tantùm jura ; & pro his ſoro-
ribus ſcripſerunt magiſtraliter de mo-
re *Reg. de Pont. conſ.* 20. *&* 21. *lib.* 2.
Paul Staib. ſen. conſ. 81. *& Camill.*
de Medic. conſ. 61. Immò poſt tot
cauſas, & deciſiones; ſufficit pro con-
firmatione ejuſdem concluſionis, uni-
cam pro multis tantùm allegare, quę
paucis ab hinc annis accidit ſuper
Ducatu Andriæ , prius ambabus M.
C. V. Aulis , & poſtea in S. R. C. ubi
* etiam junctis aulis, favore Patrui hæ-
24 redis ſcripti , eſcluſa olim defuncti
Ducis ſorore, iterum deciſum fuit.
A fortiori igitur idem locũ habere de-
bet in antiquorum bonorum ſucceſ-
ſione , iuxtà terminos *Conſuctud. &*
25 *ſi teſtator*; In ea enim agnati , & co-
gnati proximiores nequeunt , ſucce-
dere jure hæreditario , tanquam non
habentes teſtamentum, neque repre-
ſentantes titulum hæreditarium, nec
jus univerſale ſucceſſionis ; dum per
defunctum jam reperitur inſtitutus
univerſalis hæres . Veniunt autem il-
li ex mera Conſuetudinis providen-
26 tia, & condictione ex novis moribus,
vel nova lege , prout edocet noſter
Napod. in Conſuetud. Filiusfam. in
verſ. poſſunt , & fuſius oſtendit *Mon-*
tan. controv. 1. *num.* 69. *&* 70. poſt
Molf. Boccin. Mart. alioſq; ubi jura al-
legat , & *Napodani Gloſſ.* conciliat,
præſertim illam *in verb. perveniens,*
num. 26. *in Conſuetud. Et ſi teſtator.*
27 Etſi dubitet *R. de Marin. cap.* 57. *lib.* 2.
eius opinio nunquã practicari potuit,
quia nõ adhuc reperitur interpoſitũ
decretũ pręambuli ab inteſtato agna-
torum favore, nec eis conceſſa immiſ-
ſio, reſpectu hujus Conſuetudinariæ
28 medietatis; dum non eſt quota hære-
ditatis, aut univerſalis juris, ſed tan-
tùm bonorum. Et propterea non parũ
confert agnatis inventarium, quando
eſſent illi etiã hæredes teſtamentarii,
29 ut liberentur ſaltem à legatorum ſo-
lutione, uti ratiocinatur *Præſ. de Frã-*
chis deciſ. 89. *num.* 7. *& deciſ.* 307. *in*
fin. verſ. nec prædictis obſtat . Qui-
nimmò agnati , & cognati per Con-
ſuetudinem vocantur , his nimirum
30 verbis : *Reliqua medietas perveniat*:
nec aliis verbis , importantibus dire-
ctè Jus in ſucceſſione, & eſſet, ſi Con-
ſuetudo dixiſſet, *ad alterã medietatẽ*
ſuccedant , ut notat *Montan. loc. cit.*
Cum igitur veniant agnati, condictione
31 ex novis moribus , & nova lege con-
ſuetudinaria, ad finem avocandi cer-
tam bonorum portionem, nempè, bo-
norum antiquorum ſemiſſem , ex to-
ta defuncti hæreditate; ſequitur pro-
pterea, inſtitui debere judicium ordi-
narium , & illud compilari cum hæ-
rede teſtamentario, poſt perſonæ legi-

ſtimationem, & interpoſitionem de-
creti præambuli ejus favore, prout
ſemper ex congeſtis,fuit in contingē-
tiis decretum; & ità eſt ſtylus, & ju-
dicandi praxis M. C. V. quoties ſimi-
les caſus accidunt; Regulatur namq;
32 ſecundùm jura,deſuper allegata,hę-
redis ſcripti immiſſio, in quantum
apparet in promptu clarum, vel du-
bium agnatorum jus, reſpectu ipſius
medietatis;Quia ſi lucidè conſtat,hę-
33 redem nullum habere juſtitiæ colo-
lorem, aut auxilium,ità ut ex hoç re-
maneat liquidum, notoriumq; agna-
torum jus,& tali caſu,quando, ab hę-
rede petitur immiſſio, contra regulā,
*dolo facis petere, &c.*apponi benè po-
teſt in præambuli decreto clauſula il-
la,*dempta medietate*;ſecus aliter.Sem-
per enim ac hæredi competere, vide-
tur aliquod jus ſuper dicta medieta-
34 te, undè dubitari poſſit,ſi debeat lo-
cum habere *Conſuet. Et ſi teſtator*,
eſſet nimis irregulare, immò contra
juris dogmata, ac rerum judicatarū
authoritates,uti ſcilicet hac clauſula,
dempta medietate; ſed tali caſu reſer-
35 vari tantùm debent agnatorum ju-
ra in petitorio,ut ceſſet d.regula:*dolo
facis*; Aliter magnum ſequeretur ab-
ſurdum,quia ultra juris reſiſtentiam,
ob tot authoritates,& deciſiones, non
parum præjudicaretur, tali ordine
non ſervato, juſtitiæ hæredis, etiam
in petitorio, cujus M. C. Vic. non eſt
Judex; quia reſpectu, hæredis idem
eſſet, ac illum excludere; dum tan-
tū valet hęc clauſula: *dempta medie-
tate*,quàm declarare,illam hęredi nō
ſpectare, quod eſt jus petitorii, & de-
cidi debet in S. C. ubi lis agitatur.
Nec tandem dicatur, non poſſe operari
36 teſtamentum, reſpectu hujus con-
ſuetudinariæ medietatis, cum in ea
ſit inteſtabilis defunctus, qui attenta
Conſuetudine, partim teſtatus, & in-
teſtatus decedit, ut *Gloſ.* docet *in d.
Conſuet. Et ſi teſtator in verbo diſpo-
nere, verſ. non obſtat pactum.* Quia
37 hujuſmodi obiectio involuit principii
petitionem,dum quod eſt in quæſtio-
ne, pro ratione allegatur. Super hoc
38 enim puncto diſputatur, ſi ceſſet ni-
mirum *Conſuetudo*, anvè liberas diſ-
ponendi habenas potuiſſet habere di-
ctus quond. Joſeph, quòad omnia bo-
na, etiam antiqua, de jure ipſi acqui-
ſita, tàm ex ejus ſorore, quod ſat eſ-
ſet, quàm ex amita, quatenus eſſet
neceſſe, virtute renunciationum in
ampla forma, receptis dotibus. Vndè
hæredi ſufficeret, jus coloratum, ſal-
tem habere poſſe, aut probabile, ut
ratiocinantur DD. ſuper excluſione
agnatorum à præſata medietate, ad
39 hoc ut obtinere poſſit ille immiſſio-
nem, virtute teſtamenti, ſinè clauſu-
la *dempta medietate*, ſed ſolùm *ſal-
vis agnatorum juribus*, ut hactenus
demonſtrare, apertè conati ſumus.

CONTROVERSIA XVII.

Per mulierum renunciationes,jurium translativas,quæ fiunt in hac Civitate favo-
vore,dotantium,eorumq;hęredum,de bonis pręſertim antiquis,an liberi,
ex eis ſuſcepti,etſi propria venientes perſona,etiam excludantur?

SVMMARIVM.

1 *PRæcedenti ſimilis theſis refertur.*
2 *Medietas,* Cōſuetudinis *vigore, an debeatur agnatis,cognatiſque ubi adeſt renunciatio translativa, teſtatoris favore peracta, à mulieribus,per ipſum antea dotatis.*
3 *Renunciatio fit dotantibus, ut poſſint illi liberè diſponere,etiā de bonis ātiquis,ex iure municipali,n.4.*
5 *In renūciatione,facta hæredibus quibuſcūq; cōprehedūtur, et extranei.*
6 *Clauſulæ, in renunciationibus appoſitæ,* omni caſu, tempore, qualibet via, ſemper, & in perpetuum,
effi-

efficiunt , ut nullo modo poſſint
venire renunciantes ; nec ex pro-
pria perſona filii,niſi ſint læſi.
7 *Renunciatio facultatē,liberè diſpo-*
nēdi,tribuit dotanti,eiusq;liberis.
8 *Renunciatio fit per dotatas,ut renū-*
ciatarii poſſint,liberè diſponere;&
ut,decedentibus ab inteſtato,fæmi-
næ à maſculis excludantur, nu.9.
10 *Filiæ,nec ſorori,obſtat renunciatio,*
ſi pater, aut frater abſque liberis,
ab inteſtato decedat ; Sed tantùm
condito ab eis teſtamento num.11.
12 *Hæres renunciatarii ſuccedit eius*
loco ad excludēdos agnatos,cogna-
toſq; à ſucceſſionibus renunciatis.
13 *Heres filii,qui ſucceſſit patri,exclu-*
ſa ſorore,ob renunciationem,ſi ſit
remotior agnatus , an habeat can-
dem facultatem, liberè diſponendi,
de bonis Conſuetud. *ſubiectis?*
14 *Concluditur , dari etiam d. hæredi*
hæredis hanc facultatem,& n.15.

ARGUMENTUM.

Renunciationes, quæ fieri ſolent per filias, aut ſorores dotatas, patris,& fratrum,eorumque hæredum beneficio, an tamquam iurium translativæ,dēt ità renunciatariis liberas habenas,diſponendi de bonis , etiam *Conſuetudini* ſubiectis,extraneorū favore? ut nec filii ad renunciata ex propria venire perſona poſſint?Cæteraque etiā de variis clauſulis , ſepè in illis apponi de ſtylo conſuetis , perbellè diſcutiuntur.

NOnnulla breviter ex facti
ſerie præmiſimus Jura ,
pro interpoſitione decre-
ti præambuli in benefi-
cium Sacrę Domus A.G.
P. ſuper integra Hæredi-
1 tate quond.Joſeph Barracano, ſerva-
ta forma ſuæ teſtamentariæ diſpoſi-
tionis, haud quidem obſtantibus pe-
titionibus filiorum q. Helenę eius ſo-
roris,& V.I.D.Io:Baptiſtę de Amore,
aliorūq;remotioris gradus agnatorū,
quoad antiquorum bonorum medie-
tatem,quæ vigore noſtrarum muni-
cipalium ſanctionum , eis procul du-
bio ſpectare deberet ; niſi (ob perſo-
2 nalem , & translativam renunciatio-
nem, in ampliſſima forma , aquiliana
ſtipulatione,ac pacto de non petendo
factam,præſertim reſpectu huius cō-
ſuetudinariæ ſucceſſionis,per dictam
Helenam,favore patris dotantis,eius-
que hæredum , & ſucceſſorum quo-
rumlibet,tempore contractus matri-
monii, cum ſpeciali pariter obligatio-
ne d.Io:Baptiſtę ſui viri,reficiendi de
proprio , ſi ipſa Helena , vel eius filij
quandocumque, ex propria eorum
persona venire voluiſſent , adverſus
præfatam renunciationem,pro conſe-
quutione antiquorum medietatis, de
iure municipali,ſuper bonis dicti olim
Pręs. Hyacinthi, eiusque heredum)
inanes utiquè , & inſubſiſtentes eorū-
dem prætenſiones prorſus non rue-
rent, prout antea patefecimus,& evi-
denter cernitur ex renunciatione in
3 actis præſentata, quæ liberam tribuit
facultatem dicto quon. Joſeph,diſpo-
nendi de omnibus bonis , eidem ob-
ventis à pręfato Præſ.Hyacintho,eius
patre, excluſis cunctis proximioribus
à conſuetudinaria bonorum medie-
tate , ſtante hac perſonali , & transla-
tiva renunciatione, ejus favore perā-
cta: ut pluribus oſtendit juribus *Con-*
ſil. de Anna conſil. 45. à nu. 34. cum
ſeqq. quem cum aliis ſectantur *Ca-*
put. ad Conſuetnd.ſi moriatur.par.3.
§ 7. à num.6.& Reg. de Marin. lib.
2. eius reſol. cap.191. à num. 7. quos
ſanè pro multis allegare, ſufficit .
Modò , cum agatur de derimenda per
4 Dom. Adjunctós paritate , quæ dua-
bus in M. C. V. Aulis accidit, ſuper
dicta interpoſitione decreti præam-
buli, pridie idus Iulii 1681. Non in-
conſultò videtur , fuſiùs reſponden-
dum , pro confirmatione expoſiti in
com-

comparitione præfatæ Sacræ Domus, quampluribus aliis, ni fallimur, partis adverſæ vanis oppoſitionibus.

Quoniam, ſi pro indubitato habetur, dictam Helenam expreſsè renunciaviſſe Iuri Conſuetudinario, & in eadem renunciatione contemplari pariter hæredes extraneos, per verbum:

5 *Qualſivogliano*, poſt filios, & deſcendentes maſculos renunciatarii; quorũ favore intelligitur ſemper acquiſita renunciatio, ex traditis latiſſimè, poſt nonnullos DD. per *Reg. Capyc. Latr. conſult. 76. num. 53.* Immò clarè nimis conſtat, fuiſſe itẽ promiſſũ, non ſolùm à prædictaHelena matre, ſed principaliter etiam à patre, qui intervenit in eodem renunciationis actu, filios nimirum non poſſe, ullo modo venire ex propria perſona, nec ad aliquid ſuccedere, dummodò

6 non ſint læſi in legitima, ſed ſemper remanere excluſos, his nempè verbis: *In neſſuno futuro tempo, ſempre, & in perpetuum, quandocumq;e per qualſivoglia via, e modo:* cũ ſimilibus.

Videndum tantùm, idcircò remanet, quid operetur hujuſmodi renunciatio; Quæ, vulgatis nimis juribus, ac JuriſConſultorum ſententiis, haud operatur, niſi facultatem liberè diſponendi, reſpectu patris dotantis, & filiorum, quibus principaliter eſt acqui-

7 ſita; etiam quòad bona antiqua, & Conſuetudinibus ſubiecta. Dum duplici ex ratione, nec alio fine fit per filias, & ſorores renunciatio, recepta dote de paragio, nempè patris, fra-

8 trumquè favore: altera quidem, ut in caſu, quo morerentur renunciatarii ab inteſtato cum filiis maſculis, fœminæ, ob renunciationem, excludantur: altera verò, ut in caſu obitus illorum, abſque filiis nòn ab inteſtato,

9 ſed cum teſtamento, poſſint liberè de cunctis bonis diſponere, in beneficium cujuslibet, etiam extraneorum, nec noſtris ligentur Cõſuetudinibus. Ità concludunt communiter DD. tàm cæteri, quàm Regnicolæ, ex quibus hæc pertractatur renunciationis materia, prout legitur apud *Molfeſ. ad Conſuetud. tit. de renunciat. quæſt. 13. per tot. Capyc. deciſ. 190.* ubi ſic deciſum refert, *& in deciſ. 176. num. 8. Ant. de Alex. ad Conſuetud. ſi moriatur, num. 21. in apoſt. incip. ad concluſionem, Jo: Angel. Piſanell. ad eandem Conſuetudin. in apoſtill. incip. Nota quæſtionem*, ubi ſic deciſum tradit. *Preſ. de Franch. ad dict. Conſuetud. num. 39. in apoſtill. incip. vide Decium, verſ. dico tamen. Marin. Frecc. ad Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua nu. 195. in apoſt. incip. ad conſuetudinem, num. 13. Lel. Caput. ad dict. Conſuet. ſi moriatur par. 3. §. 6. num. 2. & 3. & §. 7. num. 6.* ubi melius ſe explicat. *Marant. diſp. 10. poſt prax. num. 14. in fin. Reg. de Marin. lib 2. reſol. cap. 189. nu. 12.* ubi nonnullos DD. congerit, hoc idem fundans in famigerata ſucceſſione quon. Principis Venafri, prout etiam teſtantur *Conſil. de Roſa in eius opere poſtu. conſult. 14. num. 17. & 18. Horat. Montan. contr. 9. num. 4. R. de Pont. conſ. 40. num. 7. lib. 1. R. Capyc. Latr. conſul. 77. num 43. Carol. Ant. Bottill. de ſucceſſ. ab inteſtat. theor. 49. num. 7. & 10. Puteus in ſuo celebri conſ. unico, poſt Conſil. Sforz. Odd. num. 6. & 7.* & cum *Bald. conſ. 437. lib. 1.* concludit latè *Hart. Piſtor. qu. jur. 6. num. 61.* poſt *Guid. Pap. deciſ. 192. & Cancer. var. reſol. par. 3. cap. 15. num. 25.* Qui unanimiter omnes

10 affirmant, tunc non obſtare renunciationem filiæ, aut ſororis dotatæ, & per conſequens, nec etiam filiis, quoties Pater, aut frater renunciatarius moritur abſque liberis, ab inteſtato; Non verò quãdo condunt teſtamentum, vel decedunt illi cũ filiis maſculis, qui etiam diſponant poſtea favore extraneorum; quia tunc benè operatur renunciationes, quòad facultatẽ eis traditam, liberè diſponendi, etiam de bonis Cõſuetudinibus ſubiectis, ut legitur deciſum apud *Capyc. in d. dec.* 190. quam

190. quam omnes laudant, ut videri poteſt apud *Ant. de Alex. Io: Ang. Piſanell. Preſid. de Franch. Frecc. in dictis Apoſt. ad Conſuetud. ubi ſupra Montan. Molfeſ.* Aliosque deſuper allegatos, qui *d. Capyc. dec.* ſequuti sũt.

Ratio eſt, nã perſona heredis renũciatarii,
11 aut filiorum, quibus ſemper, ut diximus, acquiſita intelligitur renunciatio, non ſolùm videtur contemplata in eadem renunciatione, ſed etjam uti renũciatarii hęres, ejus loco ſuccedit, idemque jus, & perſonam repręſentat, prout edocent *Molfeſ. ubi ſupra quæſt.* 13. *nu.* 3. *& Caput. in d. par.* 3. §. 6. *num.* 2. *in fin.* per hęc verba: *Eſt naturalis ratio, ſi enim transferuntur realiter iura renunciata in ipſos*
12 *patrem, & fratrem, vel alios, de quorum hæreditate agitur, iſti repræſentant ipſam perſonam, & ideò debet excludi ipſa renuncians, ita Laur. de Pin. conſ.* 69: *num.* 11. *&* 12, *nec contra teſtamentum poteſt vocari, quia eſt extranea effecta, per renunciationem*, ibique allegat *Gome. & Cancer.*

Dubitatũ fuit ſolùm in hærede hæredis
13 teſtamentarij ipſius filii; ſi nimirum ille etiam liberè diſponere poſſit, nec ſubiici debeat Conſuetudini; ſcilicet quando filius poſtquam ſucceſſit patri renunciatario, utens facultate liberè diſponendi, per renunciationem ſororis ei quæſita, excluſit ipſam ſororem renunciantem, etiam à ſucceſſione portionis Conſuetudinarię in bonis antiquis, inſtituto poſteà hærede agnato remotiori, qui non poterat ſuccedere in dictis bonis antiquis, an hic, filii hæres habeat pariter eandem facultatem, liberè diſponendi, vel ſubiiciatur Conſuetudini? in quibus terminis loquitur alia deciſio *Capyc.* 191. & ratiocinantur *Mont. in d. contr.* 9. *per tot. R. de Mar. lib.* 2. *cap.* 191. & latè *Bottilier. ubi ſup. theor.* 56. poſt *Capu. d.* §. 6. *p.* 3. *n.* 5. *&* §. 7. *n.* 6.

Sed apud eoſdem, & alios DD. deſuper allegatos, extra controverſiam rema-
14 net, quòd tàm pater renunciatarius, quoties decedit abſque filiis, quàm eius filii, ſi adſint, poſſint poſt paternam ſucceſsionem, liberè diſponere in beneficium etiam extraneorum, uti omninò ſoluti à Cõſuetudinum vinculis. Quod ex alio oriri nequit, niſi ex facultate, eis per renunciationes quæſita, liberè diſponendi, excludendo ipſas renunciantes, etiam à bonorum antiquorum medietate, virtute ejuſdem facultatis; quę acquiritur patri renunciatario, & eius filiis, remanetque ſemper in eorum hęreditate; prout juxtà theoricam *Baldi in l. fin. col.* 3. *verſ. ſed hic incidenter, C. de pact.* optimè concludit *Præſ. de Franch. in dict. Conſuet. ſi moriatur in apoſt. incip. vide Dec. verſ. dico tamen*, & comprobat *P. Molfeſ. ad conſuet. d. tit. de renunc. qu.* 13. *n.* 4. *&* 5.

His igitur poſitis, ceſſant omninò Adverſariorum oppoſitiones, & pręſer-
15 tim illa, in qua videtur, adeſſe totale fundamentum dictorum filiorum q. Helenę, videlicet, quòd eis non obſtat matris renunciatio, cum non ſit factus caſus ſucceſsionis delatę, vivente matre, prout intelligi debet rẽnunciatio ob cõditionem, *ſi hereditas renuncianti deferatur*, ſed agatur de ſucceſsione, proprio jure delata, poſt matris obitum; quia locum habere nõ poteſt, duabus claris rationibus, quibus, difficultatis infrà ſolvatur nodus.

CONTROVERSIA XVIII.

Matris renunciatio an intelligi debeat ſub illa tacita conditione, nempè ſi hæreditas ipſi renuncianti deferatur, non verò filiis, ex propria perſona venientibus?

SVMMARIVM.

1 Conditionis, ſi hereditas renuncianti deferatur, *intellectus.*

2 *Et quid dicendũ, ſi de inteſtata, vel teſtata agatur ſucceſſione, jure patrio attento in antiquis?*

3 *Fi-*

3 *Filii ſi matris renunciantis ſint hæredes, ſufficit, ad hoc, ut non poſſint renũciatarii teſtamētũ impugnare*

4 *Quando verò ipſa mater non fuit læſa in dote de paragio, & legitima eius portione; nam ſecus aliter,*

5 *Ad defuncti factum tenetur hæres.*

6 *Quamvis velit admitti ex propria, & non ex defuncti perſona.*

7 *Hæres non tenetur ſervare promiſſa, quæ nec etiā teneretur defunctus.*

8 *Renunciatio, in inteſtata ſucceſſione, alicui delata proprio iure, non habet effectum, per conditionē illā,* ſi hæreditas renuncianti deferatur.

9 *Quid ſi adſit renũciatarii diſpoſitio?*

10 *Teſtamentum renunciatarii, operatur effectum, etiā in hæredibus, ad quos tranſit jus renunciatum.*

11 *Pactum de hæreditate non petenda, eſt quędam donatio, facta favore renunciatarii, & hæredum.*

12 *Filiorum renunciantis, etiam à bonis antiquis excluſio, pendet ex eo, quia defuncti hæres teſtamentarius ſit eorundem poſſeſſor, uti cauſam habens ab ipſa renunciante.*

13 *Ius renunciatum dicitur eſſe in hæreditate teſtatoris renunciatarii.*

14 *Filii renũciantis hæredes excludũtur eo modo, quo ipſa eſſet excluſa.*

15 *Hæres utitur jure defuncti.*

17 *Antiquorum medietas,* ex Conſuet. *debita, non defertur jure univerſali, cum ſit quota bonorum.*

18 *Ius adeũdi medietatē* Conſuetudinis *eſt perſonale, nec poteſt tranſmitti.*

19 *Renunciatarii hæres non indiget, ut hæc medietas ſit prius adita à renunciante, & poſtea ad eum tranſmiſſa, ut excludat agnatos.*

20 *Sed potius liberatur, virtute ipſius renunciationis, ab ipſis agnatis.*

ARGVMENTVM.

Conditio illa, quæ per DD. in renunciationibus conſideratur; *Si hæreditas renuncianti deferatur,* quomodo intelligi debeat, videlicet in ſucceſſione teſtata, vel tantum ab inteſtato: Et quando operetur favore agnatorum, venientium contra renunciatarii teſtamētum, ad conſuetudinariam medietatem, eis debitam jure particulari, nempè ex quota bonorum, non verò ſucceſſionis univerſalis, clarè expeditur, aliaq; ad propoſitũ recēsētur.

1 PRior præcipua ex promiſſis contra Adverſariorum dicta exponitur ratio, in excluſionem filiorum qu. Helenæ Barracano à Cōſuetudinaria bonorum medietate, ob matris renunciationem, quę nō intelligi debet (ut perperam aſſerunt) niſi illa ſanè cōditione intercedēte, videlicet; *Si hæreditas renuncianti deferatur*, non verò ſi eis ex propria perſona, mortua matre, eſſet delata, ut in præſentiarum; quia non agitur modò de ſucceſſione inteſtata, in qua ut plurimum DD. hunc pertractant
2 articulum; Sed de teſtamentaria diſpoſitione illius, qui virtute renunciationis dictæ quond. Helenæ poterat liberè diſponere, & tàm ipſam à bonis antiquis excludere, quàm eius legitimos ſucceſſores, dùm hoc operatur
3 renunciatio, ut ſupra diximus. Sufficit nāmq;, filios eſſe matris hæredes, ad hoc ut minimè impugnare poſſint illi defuncti renunciatarii teſtamentum, & teneantur habere ratam hanc facultatem, liberè diſponendi, acquiſitam per renunciationem dictæ He-
4 lenę, quæ fuit congruè, ac de paragio dotata, nec læſa reperitur in legitima, ex regula *l. cum à matre C. de rei vindic.* (quamvis in eadem renunciatione deficeret illa ſpecialis promiſſio, ut filii non poſſint ſcil. venire, nec ex
5 propria perſona ſuccedere) cùm nimis ſit in jure clarum; hæredem teneri; ratum habere factum defuncti,

etſi

Digitized by Google

6 etſi velit, admitti ex propria, nec ex
defuncti perſona, ut cautum legitur
in *l. filiusfam. §. cum pater, ff. de leg.*
1. tunc enim non tenetur ad promiſ-
ſa ſervanda hæres, quoties neq; etiã
teneretur ad illa defunctus, ſi vive-
7 ret, ut inquit *Juriſconſult. in l. Lucius Titius, ff. ſol. matrim.* & poſt
DD. latè probat *Bottilier. d. theor.*
46. num. 7. cum ſeq. ubi ad trutinã
ponens *deciſ. 67. Præſ. de Franch.* exponit verum, ac germanũ illius de-
ciſionis ſenſum; ut non conſiſtat ſcil.
quia filii, et ſi ſint matris hęredes, non
teneantur habere ratam maternam
renunciationem, quoties venirę vo-
lunt, ex propria eorum perſona, ad
ſucceſſiones, ipſis delatas, cum ſit
prorſus errõnea propoſitio, præmiſſis
Iuribus *in §. Pater, & d. l. Lucius;*
Sed quia non adeſt tali caſu amplius
8 renunciatio, quæ operari poſſit effe-
ctum, cum ſit reſoluta ex defectu il-
lius conditionis (*ſi hæreditas matri
deferatur*) & quia *d. deciſ. de Franc.*
loquitur in terminis inteſtatæ ſuc-
ceſſionis, prout omnes ratiocinantur
DD. idque nos alibi ſæpè annuimus.

Et quòd veriſſima ſit ità hæc aſſertio, ut
quoties nempè adeſt renunciatarii
9 teſtamentum, non poſſit impugnari
ratione prætenſę medietatis Conſue-
tudinariæ à filiis, matris renuncian-
tis hæredibus, quamvis venirent ex
propria perſona, poſt mortem ipſius
matris, ut in caſu noſtro, edocet idem
Pręſ. de Franch. in d. apoſt. in Conſuetud. ſi moriatur, incip. vide Deciſum, verſ. dico tamen, & eum ſecta-
tur *Molſeſ. ad eand. Conſuet. d. quæſt.*
13. num. 4. & 5. Ratiocinatur enim
Præſ. de Franch. de hac theſi, exci-
tata *per Napodan. in ejus Gloſ. ſuper d.*
10 *Cõſuet. ſi moriatur verſ. ex hoc igitur*
num 39. in terminis generalibus, ex
quibus tranſit *Præſ. de Franch.* cum
d. *ejus apoſtil.* ad particulares, nempè
quando ille, cujus favore renuncia-
vit filia pro ſe, & hæredibus, condi-
dit teſtamentum, & extraneum hæ-
redem inſtituit; ibique diſpunctis ad-
verſantium objectionibus, ſic conclu-
dit. *Dico tamen, quod hoc caſu teſta-
mentum operatur, & deciſio ſupra
allegata Pauli, & aliorum non ob-
ſtat, nec allegari poteſt, ex quo quan-
do fit renunciatio per matrem dotan-
ti, recipitur dicta donatio per dotan-
tem pro ſe, & hæredibus ſuis, qui hæ-
des, ſunt hæredes inſtituti in teſta-
mento, in quos tranſit hoc jus renun-
ciatum, quod reperiunt in hæredita-
te.* Et poſtea utens doctrina *Baldi in
l. fin. verſ. ſed hic incidenter quæro,
ff. de pact.* ità ſubdit: *Et quòd hoc pa-*
11 *ctum, de hæreditate non petenda, eſt
quædam donatio, tacita à matre ne-
potis facta, ſeu collata in hæredem
univerſalem, undè nepos excluditur,
perinde ac ſi mater poſſideret, quia il-
le, qui poſſidet habet cauſam à matre;
ſicut ergò mater in ſucceſſione præce-
deret filium, ſic & iſte poſſeſſor, cau-
ſam habens à matre, excludit filium,
qui poſſeſſor, condito teſtamento, erit
hæres teſtamentarius.*

Ratio igitur vera excluſionis filiorum,
12 quando adeſt teſtamentum, ſecun-
dùm *Præſ. de Franch.* eſt, quia hæ-
res teſtamentarius fit ſtatim poſſeſſor
bonorum antiquorum, & habetur, ac
ſi cauſam habuiſſet à matre renun-
ciante, virtute juris renunciati, am-
plius non ſuccedendi, quod ab ipſo
renunciatario tranſit ad eius hæredẽ
teſtamentarium, & proindè nequeũt
filii renunciantis, nec etiam propria
perſona, quando ſunt matris hære-
des, venire adverſus pręfatam renũ-
ciationem, ex iuribus ſupra allegatis.

Idem fuſius confirmat *P. Molſeſ. loc.*
13 *cit.* & hæc ſunt eius verba: *Confirma-
ri poteſt etiam alia ratione, dum enim
teſtamentum conditum fuit, jus re-
nunciatum dicitur eſſe in hæredita-
te Teſtatoris, qui per teſtamentum
tranſmiſit ad hæredes inſtitutos il-
lud jus renunciatum, quod erat in
eius hæreditate, & habuit ex libe-
ralitate renunciantis, quæ ſi viveret,*

eius filios excluderet, & *eodem mo-*
14 *do excluduntur filii ipſius renun-*
ciantis, tum ab eo, qui renunciationẽ in eius beneficium habebat, quàm etiã ab illius hæredibus, qui eodem modo iure renunciato utuntur: ibique allegat *d. Apoſtillam Præſ. de Franch.* quæ licet diſpliceat *Caputo in d. par.*
15 *3. §. 5. num. 5.* eamque impugnet; ni-
hilominus eius opinio ſuſtineri, an poſſit feliciter, anvè potiùs ſit deferendum authoritati *Preſ. de Franch.* & *Molſ.* quam *Lelii Caputo*, in decidendo præſertim, iudicium ſit penès Candidos Iuris Æſtimatores.

Poſſet etiam addi, pro confirmatione expoſiti, & ad totale huius propoſi-
16 tionis fundamẽtum, alia ſ.ratio, quòd
renunciatio, in quantum attinet ad hanc medietatem antiquorum, non poſſit reſolvi per præmorientiam matris, quia facta nequit intelligi, nec regulari ab illa conditione; *Si hæreditas* videlicet *renuncianti deferatur*;
17 dum non eſt quidem hæreditas, nec
quota hereditatis, que poſſit deferri iure ſuccesſionis univerſalis, ſed eſt ſimplex quota bonorum certe conditionis, ut antea cum *Montan.* ceteriſque demonſtravimus. Immò nõ poteſt in agnato, vocato à Conſuetudine, conſiderari quoad hanc medietatem ius adeundi, quod tanquam perſonaliſsimũ, nequit penitus tranſmitti ad alios, ut poſt iura, & DD.
18 firmant idem *Montan. d. contr. 10.*
ſub nu. 8. & *P. Ceſar Afflict.* latè *contr. 17. num. 18.* Et ideò renunciatarii heres non indiget, ut hec medietas, ſit prius adita à renunciante, & poſtea
19 ad ipſum transmiſſa, ut excludat ab
illa agnatos, & cognatos, ſed potiùs dicitur liberatus ab ipſis, virtute re-
20 nunciationis, & poteſt, ſe tueri ope
exceptionis contra eos, juxtà doctrinam *Bartoli in dict. l. fin. C. de pact.* quam perbellè ponderat, more ſolito, *Montan. loc. cit. num. 9.* Et hactenus quoad primam partem, circà Adverſariorum expoſita ſint ſatis dicta.

CONTROVERSIA XIX.

Clauſule, in renunciationibus appoſite; ſcilicet, *omni futuro tẽpore*, & *evẽtu, ſemper*, & *in perpetuum*, an amplectantur omne tempus, & quãlibet viam ſuccedendi, etiam illorum, qui veniunt, non uti heredes, ſed ex propria perſona?

SVMMARIVM.

1 *Verba in renunciationis contractu apponi ſolita*, omni futuro tempore, ſemper, in perpetuum, *cũſimilibus, quid operẽtur?*

2 *Et an amplectantur omne tempus?*

3 *Succeſſione delata filiis poſt mortem matris renunciantis, dote recepta, an poſſint ad illam venire ex propria perſona? Referuntur opiniones*, & *verior ſententia, num. 4.*

5 *Cautio, quæ eſt in praxi in qualibet renunciatione, nè filii renunciantis poſſint venire jure proprio.*

6 *Obſervantia promiſſionis mulieris dotatæ, eiuſque viri, nè filii poſſint proprio iure ſuccedere ad bona renunciata, habet locum, ſi illi ſint patris, ac matris hæredes*, & *vires hæreditariæ ſufficiãt; nec aliter 7.*

8 *Cautio ad excludendos liberos, ex propria perſona venientes, num ſimplici promiſſione ſufficiat: vel verbis apertè declarantibus caſus ſucceſſionis delatæ, præmortua eorum matre renunciante.*

9 *Renunciationes interpretari debẽt, quo minus lædant*, & *num. 10.*

11 *Caſus conſiderantur, quibus filii poſſunt venire ex propria perſona ad ſucceſſiones, per matrem renunciatas, ipſa adhuc vivente.*

12 *Mater renũcians, que in medio extitit, ſicut*, & *ipſa, ità* & *eius filii excluduntur*, & *num. 13.*

14 *Re-*

Digitized by Google

14 *Renunciatio, quando abdicativum, aut extinctivum operetur effectũ, reſpectu perſonæ in ea contemplatę.*
16 *Mors civilis eſt prorſus profeſſio in Monaſterio præſertim ſucceſſionis incapaci; ſicut & deportatio n.17.*
18 *Formula promiſſionis, ut filii excludantur à renunciatis,* etiam præmortua matre, *an ſit ad hoc ſimpliciter neceſſariò, in mulierũ renunciationibus?*
19 *Pactum eſt inutile, ſi nihil operetur.*
20 *Clauſulæ* omni futuro tempore, ſẽper, quandocumq; & in perpetuũ, *omne tempus includunt, & n.21.*
22 *Verba univerſalia æquipollent particulari verborum expreſſioni, cũ eundem producant effectum, ac ſi in ſpecie exprimerẽt caſum, ſub eorũ univerſitate cõprahenſũ, n.24.*
25 *Promiſſio viri de proprio, ſolita fieri in renunciatione uxoris, favore dotantis, & hæredibus, an reſtringatur ad tempus matrimonii?*
26 *Hæres defuncti viri non tenetur ad pacta, conſtante matrimonio ſervãda, ob inobſervantiam uxoris, quæ tranſivit ad ſecundas nuptias.*
27 *Vir ſe obligans de proprio in uxoris renunciatione, eſt tanquam fidejuſſor in caſu inobſervantię.*
28 *Et quòad filios, nè veniant ex propria perſona, eſt tanquam principalis promiſſor ipſe pater.*
29 *Hęredes extranei, quando in renũciatione nõ videntur contemplati, benè à bonis antiquis excludi poſſunt ab agnatis, & deſcendentibus renunciantis, contra teſtamentum renunciatarii; ſecus alitèr.*
30 *Prior acquirens bona, poteſt in illis legem, quam vult imponere.*
31 *Filii nequeunt eſſe in judicio, niſi mediante patris perſona.*
32 *Actio quem de evictione tenet, eundem agendi repellit exceptio.*

ARGUMENTUM.

Promiſſio reficiendi de proprio, facta tã ab uxore renunciante, quàm ab ipſius viro, quando filii naſcituri venirent ex propria perſona ad ſucceſſiones renunciatas, per clauſulas: *Semper, in perpetuum, quandocumq; omni tempore, quolibet caſu, modo, & via*, cum ſimilibus, an omne tempus includat, omneſq; ſucceſſiones, quæ deferri deberent ipſis filiis, matre renunciante vivente, aut præmortua, pręcipuè, ſi ſint illi parentum hæredes? diffusè, ac perbellè diſcutitur.

1 SEquitur ſecunda, oppoſita dictis per noſtros Æmulos, item ratio, quæ pro totali reſponſione, adverſus eos adducitur, videlicet; quia ex præmiſſa facti ſerię, legitur in renunciatione ſæpè enunciatæ Helenæ, ſpecialis, de qua agitur, promiſſio excluſionis filiorum ipſius, quoties illi venire voluiſſent, ac proprio jure ſuccedere, per verba illa: *Semper, in perpetuum, omni futuro tempore, quandocumq; quolibet via, & modo*, quæ
2 amplectuntur omne tempus, & claudunt prorſus aditum ſuccedendi ex propria perſona; nec referri debent ad alium caſum, juxtà eorum vim & veram contrahentium mentem, niſi ad ſucceſſionem eis deferendam, præmortua matre; & propterea dubitari nequit, filios, & matris hæredes teneri omnes, ſervare promiſſa in tali renunciatione, & per conſequens, non poſſe ullo modo defuncti teſtamentum impugnare.

Vt oſtendatur enim, hoc eſſe clarũ per-
3 pendi debet, fuiſſe antiquitus magnũ inter DD. certamen ſuper huiuſmodi articulo: ſi delata nimirum ſucceſſione filiis, uti hæredibus matris, quæ renunciaverat, recepta dote, pro ſe & hæredibus ſimpliciter, poſſent venire illi ex propria perſona? Et nonnulli magni nominis, ſcil. *Roman. in*

 l. qui

l. qui ſuperſtitis, ff. de acquir. hæred.
4 *Philip. Franc. in cap. quamvis de
pact. in 6. Rub. Alex. conſ.* 42. *Bellon.
conſ.* 15. *Dec. conſ.* 181. & ſignanter
*Napod ad d. Conſuetud. ſi moriatur,
verſ. ex hoc igitur num* 39. Suſtinue-
re opinionem contra filios, ut videri
poteſt apud *de Franch. deciſ.* 67. *Ma-
rant. diſput.* 10. *Molfeſ. de renunc.
quæſt.* 5. *Caput. par.* 1. §. 5. *Theſ. qu.*
80, *Morot. conſ.* 21. *Cancer. var re-
ſol. par.* 3. *cap.* 15. *à nu* 45. *Bottilier.
theor.* 46. à quo ex utraq; parte recen-
ſentur DD. At quia prævaluit ſem-
per opinio favore filiorum, ex *Præſ.
de Franch. deciſ.* 67. cum aliis relatis
à *Reg. Rovit conſ.* 25. *num.* 26. *lib.* 1.
ad tollendum omne dubium, fuit ad-
5 inventa cautio illa, quæ hodie eſt in
praxi, ex traditis per *Reg. de Ponte in
lect. feud* 19. *num.* 9. & præ cæteris à
Minad. in conſtit. in aliquibus 3. *no-
tab. num.* 12. ut nempè in mulieris
renunciatione, deducto ſpecialiter ju-
re proprio filiorum ſuccedendi, pro-
mittatur eorum excluſio, cum viri
etiam promiſſione, reficiendi de pro-
prio, caſu quo filii contravenirent, ità
6 ut teneantur (quoties ſint matris, ac
patris hæredes; & vires hæreditatis
ſufficiant) hujuſmodi ſervare pactū,
& remaneant ex hoc capite excluſi,
ut teſtatur *Molfeſ. d. quæſt.* 5. *num.*
15. & conſtat ex *Ant. Fab. in tit. C.
de pact. defin.* 1. cum aliis latiſſimè
relatis à *Conſil. Prat. diſcept. forenſ.
lib.* 2. *cap.* 29. quicquid contrarium vi-
deatur ſentire. *Harm. Piſtor. lib.* 4.
quæſt. 7. *n.* 14. cōmuniter improbatur.
Ambigitur tamen, ſi hujuſmodi cautio
7 ſufficiat, ex ſpeciali nimirum promiſ-
ſione excluſionis filiorum, ex propria
perſona venientium: vel opus ſit, ut
talis promiſſio cōcipiatur verbis, aper-
tè declarantibus caſum, quo illi ad
ſucceſſionem, per matrem renuncia-
tam, ipſa præmortua; proprio jure
venire velint, juxtà decantatam cau-
telam *Maran. d. diſput.* 0. approbatā
à *Fabr. ubi ſup. defin.* 14. & noviſſi-
mè cum cæteris à *Reg. de Marin. cap.*
192. *nu.* 16. (licet ſemper intelligi de-
8 beat hæc promiſſio reficiendi de pro-
prio, ſi filii venirent, & parentum bo-
na hæreditaria poſſiderēt, nec aliter.)
Et ratio dubitandi ſola fuit, quia renū-
9 ciationes, cum interpretari debeant,
quàm ſtrictiùs ſit poſſibile, ut minus
noceāt, ex traditis poſt alios per *Mol-
feſ. quæſt.* 1. *num.* 38 videbatur, ſim-
plicem promiſſionem, excluſionis fi-
liorum ex propria perſona, potuiſſe
intelligi, quando nempè ſucceſſio eſ-
ſet delata matri, & ipſa vivente, filii
ſuccedere voluiſſent ex propria per-
ſona, ſuppoſito, quòd dari potuiſſent
caſus ſucceſſionum, in quibus, nō ob-
ſtante matris renunciatione, filii ſuc-
cederent proprio jure, vivente adhuc
10 matre. Qui caſus ab Adverſariis in
allegatione pro filiis dictę quond. He-
lenæ, cum *Conſ. Altimar. in obſerv.
ad conſ.* 23. *Reg. Rovit. num.* 27. *lib.* 1.
Conſiderantur, hoc videlicet modo,
quoties mater non potuiſſet ſuccede-
re per deportationem, vel profeſſio-
nem, emiſſam in Monaſterio incapaci:
vel potius, quando filii cōcurrere vo-
luiſſent, unà ſimul cum cæteris agna-
tis defuncti, in æquali tamen gradu,
11 abſquè repræſentatione materni gra-
dus, quo caſu, ait *Reg. de Marin. ad
Reg. Revert. deciſ.* 40. *num.* 4. poſſe
illos concurrere, non obſtante matris
exiſtentia in medio, nec ejus renun-
ciatione, quæ ipſis minimè officeret.
Nihilominus, ſi ſigillatim perpendantur
12 præfati tres caſus, ceſſat prorſus hęc
dubitandi ratio, cum non ſit vera;
quia regulariter, cum in medio ma-
ter exiſtat, quæ liberis gradu antecel-
lit, ſucceſſio eis minimè defertur, ſed
matri; ideoq; non habent de jure adi-
tum, ſuccedendi ex propria perſona,
ut optimè notat *Reg. Capyc. Latr.
Conſult.* 79. *n.* 71. *ex Merlin. de legit.
lib.* 1. *tit.* 2 *quæſt.* 11. *num.* 1. *Piſtor.
lib.* 5. *quæſt.* 7. *Ant. Fab. in C. d. tit. de
pact. defin.* 15. Sed neceſſariò ſucce-
dere debet eorum mater, & pro ea re-
nunciatarius.

Idq;

Idq; procul dubio procedit, quoties in
13 renunciatione adeſt perſona, expreſ-
sè contemplata, quia filii excludun-
tur per matris exiſtentiam in medio,
& mater ipſa remanet excluſa per re-
nunciationem à perſona, in ea contē-
plata, ut benè concludit *Craſſ. com-
men. ſentent. §. legitima, quæſt. 4. nu.
3. Gallerat. de renunc. lib. 2. cap. 5.
num. 28. verſ. declara, Papon. lib. 4.
tit. 4. arrèſt. 17. Ant. Fabr. ubi ſup.*
14 *num.* 73. Et hoc caſu, ſi perſona, in
renunciatione contemplata, ſuccede-
re poteſt jure proprio, ſublata de me-
dio renunciāte, in ſui beneficium re-
nunciatio operabitur effectum abdi-
cativum; ſed quoties nequit ſucce-
dere proprio jure, vel quia ſit perſona
penitus extranea, vel quia concurrāt
cum ea alii ejuſdem gradus, his etiā
caſibus, nunquam fuit dubitatum, re-
nūciatariū, qui ſuccedere nequit jure
proprio, non poſſe admitti ex illa per-
ſona, quæ renunciavit, quævè proxi-
mior reperitur, cum renunciatio ejus
favore ſanè debeat operari effectum
translativum, uti optimè oſtendit
Montan. d. controv. 10. *num.* 11. *&*
30. aliter renunciatio eſſet inutilis, ac
nimis quidem fruſtratoria.

Quomodo igitur præmiſſis caſibus, ve-
nire poſſint filii ex propria perſona,
15 vivente adhuc matre, neſcimus; quia
quod attinet ad duos primos, nempè
quòad matris deportationē, aut pro-
feſſionem in Monaſterio bonorum in-
capaci, quamvis ſint caſus, qui rarò
accidunt, & contrahentium mens,
magis quàm lex intelligi debeat, quò
ad illos caſus, qui frequenter eveniūt,
nec de raris, & inopinatis: Attamen,
quem latet, ex deportatione, ac pro-
16 feſſione in Monaſterio, præſertim in-
capaci, induci, mortem civilem, quæ
æquipollet naturali, in quantum atti-
net ad ſucceſſionē, undè filii videtur,
iam ſucceſſiſſe in locum matris, quæ
habetur, ex lege, tanquam ſi natu-
raliter fuiſſet mortua, *l. §. quidam,
ff. de contr. l. 1. § ſuos, ff. de ſuis, &
legit. hered.* & ità dici nequit, ut veniāt
vivente, ſed potius mortua matre.

In quantum verò attinet ad alterum
17 denique caſum, relatum à *Reg. de
Marin.* item dicitur non poſſe illum
in praxi verificari; quia, exiſtente in
medio matre renunciante, quæritur,
ſi cæteri agnati æqualis gradus, cum
quibus filii volunt concurrere, vivē-
te matre, ſint, vel ſecus in renuncia-
tione contemplati? & reſpondetur,
quòd, aut ſunt contemplati, & ſuc-
ceſſio defertur matri, & pro ea acqui-
ritur tantùm illis, qui ſunt ejus renū-
ciatarii, & ideò nullo modo venire
poſſunt filii; aut non ſunt contempla-
ti, & mater benè ſuccedere poteſt,
quando deficit renunciatio ob defe-
ctum perſonarum, quarum contem-
platione fuit facta. Et quoties tan-
dem alia adeſſet extranea perſona
contemplata, redibimus ad id, quod
ſupra nonnullis patefecimus juribus,
ſucceſſionem ſcil. acquiri huic perſo-
næ ex matre renūciante, quæ tenetur
adire, & transferre, ut infrà dicemus.

Hinc vera dubitandi hæc ratio dici ne-
18 quit, & per conſequens, formula pro-
miſſionis excluſionis filiorum, quæ il-
lis concipitur verbis, *etiam præmor-
tua matre*, juxtà doctrinam *Marāt.
Ant. Fab. Reg. de Marin. Aliorumq;*
non requiritur, ut ſit nempè ſimpli-
citer neceſſaria, ſed ſolùm ad exube-
rantiam. Sufficit enim fuiſſe ſimplici-
ter promiſſam, cum intelligi nequeat,
nec referri ad alium caſum, niſi quā-
do mater præmoriatur; aliter pactū
19 eſſet omninò inutile, nec aliquid ope-
raretur; quòd in cōtractibus, etſi ſtri-
cti juris, non permittitur, ex traditis
latè, poſt jura, & DD. ut ſupra, ex
Bottilier. d. theor. 46. *à num.* 15. *cum
ſeq.* At verior erit opinio illorum, qui
voluerunt, ſufficere ſimplex pactum
ſpeciale excluſionis filiorum, ex pro-
pria perſona, prout concludunt *Reg.
de Pont. in d. lect. feud.* 19. *ſub nu.* 9.
Molfeſ. in tit. de renunc. d. quæſt. 5.
nu. 15. *Fab. in d. tit. C. de pact. def.* 1.

Mart.

Digitized by Google

Mart. de ſucceſſ. leg. par. 1. *quæſt.* 14. *artic.* 3. *num.* 18. & latiſſimè tuetur *Conſil. Prat. diſcept. forenſ. lib.* 2. *cap.* 29. *num.* 10. eidemq; ſententiæ adhærent *Altimar. ad Rovit. in obſerv. ad d. conſ.* 23. *n.* 26. & *Bottil. loc. cit. n.* 24.

Et hæc ſint dicta ſatis, in reſponſionem
20 partis adverſæ obiectionibus, de quibus diſputare, non erat neceſſe in caſu noſtro; dum pactum excluſionis filiorum ex propria perſona nō eſt ſimplex, ſed in renunciatione dictæ Helenæ, fuit conceptum illis nimiū verbis; *Semper, in perpetuum, omni tempore, quandocumquè, omniq; via* ſæpè repetitis, quoties fit mentio de filiis, pro eorum excluſione. Quas clauſulas, indubitati juris eſt, compræhendere quodcū; tempus, omneſq; caſus ſucceſſionis; quia æquipollēt illis *Ma-*
21 *rantæ*. Quinimmò, attento germano illarum ſenſu, idem valent, & operantur, ut habeatur pro expreſſo hic caſus; cum in Jure ſit clarum, quòd verba univerſalia æquipollēt particu-
22 lari verborum expreſſioni, dum eundem operantur effectum, tanquam ſi in ſpecie exprimerent caſum, ſub eorum Vniverſitate compræhenſum *Iaſ. in l. de certa, num.* 5. *verſ. limitant, C. de tranſact. Alex. conſ.* 1. *lib.* 2. *Caſtrenſ. conſ.* 187. *lib.* 4. poſt *Ruin.* & *Cravett.* latè *Morot. conſ.* 43. *num.* 19. ibi ait: *Quando ſunt geminata, habent vim diviſivam, & idem efficiunt, ac ſi expreſſim, & diviſim, de ſingulis caſibus mentio facta fuiſſet ex Aret. Cravett. cum aliis.* Et quòd compræhendant illa omnes caſus, nullo penitus excepto, ſintque ita clara, ut non admittant aliquam reſtrictionem, concludunt *Schrader. de feud. par.* 10. *ſect.* 5. *num.* 17. & *Mart. de clauſ. part.* 4. *cl.* 4. Nemo enim ad-
23 huc dixit *Marantæ* cautelam explicari debere in renunciationibus, eiſdē verbis numero, itàut ſi aliis æquipollentibus explicetur, eundem non pariat effectum, quod eſſet quidem nimis ſuperſticioſum; dùm conventiones explicari poſſunt variis verbis, & parum intereſt, quod explicentur eadem, vel alia loquendi forma, quando æqualem continent ſignificationem.

Undè non mihi videtur ſilentio tranſeū-
24 dum, idem ſanè dirigi debere ad tradita a parte adverſa, quæ interpres fuit renunciationis dictæ Helenæ, tāquam, ſi ipſa principaliter promiſiſſet excluſionem filiorum, propria venientium perſona, & poſtea ejus vir pacti obſervantiam, ſeque acceſſoriè obligaviſſet ad refectionem, quoties dicti eius filii contravenirent. Quando hujuſmodi intellectus, ſi eſſet verus in facto, ſequeretur utique, filios, uti hæredes eiuſdem Helenæ, contravenire minimè potuiſſe, nec defuncti teſtamentum impugnare, prout abundè probare, modò conati ſumus.

Advertendum tamen eſt, aliter proce-
25 dere facti ſeriē, dum haud legitur, d. Hælenam renunciaviſſe pro filiis ex propria perſona, ſed ſolùm pro ſe ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus (ut habetur in primo *cap.* renunciationis) ſequitur item ſecundum caput, & in eo Helena amplius non loquitur, ſed eius vice ſuccedit vir Io: Bapt. de Amore, qui duo alia promiſit, alterum nempe fuit, quoad obſervantiam præfatæ renunciationis eius uxoris, & eam reſtrinxit, prout de Iure, tantùm ad tempus matrimonii, ſeu illo conſtante; dum inconveniens erat, eius hæreditatem teneri ob inobſervantiam mulieris, ad ſecundas nuptias
26 tranſeuntis, & reſpectu filiorū ſecundi thori; Et ad hoc tantùm referuntur verba illa: *conſtant: matrimonio*, ut antea diximus. Alterum vero, quod ipſe promiſit vir, principaliter deducens in ſtipulationem proprium Jus ſucceſſionis filiorum, & fuit perpetua eorum excluſio, relatis ſępè verbis, ut *quandocumque* illi contravenirent, ſe obligavit de proprio, reficere tātū lē.

Dubitari igitur nequit, reſpectu primi capitis, nempè obſervantiæ dictæ re-
27 nunciationis, ut obligatio viri ſit acceſ-

Digitized by Google

ceſſoria, & ille uti merè fidejuſſor teneatur in caſu inobſervātiæ; ſed reſpectu ſecundi capitis de quo agitur, nimirum excluſionis filiorum, ex propria perſona venientium, ſtante obligatione refectionis in caſu, quo illi cōtravenirent, ſolus pater eſt principa-
28 lis promiſſor, nec poteſt ullo modo intelligi uti fidejuſſor, dum non ejus uxor, ſed ille ſolus hoc promiſit. Vndè ſequitur, huiuſmodi filiorum excluſionem haud poſſe intelligi conditionaliter, ſcilicet, *ſi hæreditas matri deferatur*, quia tunc ità intelligi potuiſſet, quoties ab Helena tantùm fuiſſet id promiſſum (licet filii ad præſens, uti eius hæredes, etiam tenerentur) ſed non quando principaliter hoc promiſſum reperitur per d. Jo: Baptiſtã, cui nūquã deferri poterant, nec ſuo mediu eius filiis, tã Ioſeph, quã Præſ. Hyacinthi ſucceſſiones.

Minimè ex his obſtant igitur DD. in cō-
29 trarium allegati, dum loquuti fuere, ut plurimum de legitimis ſucceſſionibus, non de teſtamentariis. Et quamvis adſit aliquis, qui ita etiam in teſtamētis loquatur, ut eſt *Parten. Petagna, in alleg.* relata à *Thor. in 2.p. compend. deciſ. verb. ſuccedere*; Attamen, cauſa, illa erat nimis ab hac diverſa: Primò quia nonfuerunt in ipſa renunciatione expreſsè contemplati hæredes extranei, dum non fuit recepta à patre dotante, pro ſe, ſuisq; hæredibus, & ſucceſſoribus quibuscumque, quod fuit ſpeciale fundamētum illius cauſæ. Secundò, quia filiorum excluſio non reperiebatur promiſſa principaliter, & independenter à patre, prout in præſenti, nec etiam à matre renunciante. Et tertiò tandem, quia neque ibi conſtabat, patrē renunciatarium, qui voluit pactum excluſionis nepotum ex filia dotata, ad hoc ut ipſe, eiusque deſcendentes potuiſſent liberè diſponere, in benefi-
30 cium cujuslibet hæredis, fuiſſe priorem in acquirendo bona, prout in caſu noſtro, in quo attendi debet ſæpè *alleg. dec. Præſ. de Franch.* 307. Vndè ſequitur, præfatos filios prorſus excludi, nec defuncti teſtamentum im-
31 pugnare poſſe, quamvis non ſint, nec poſſint eſſe illi patris, adhuc viventis hæredes, quia uti filiifamilias, nequeunt, etiam eſſe in iudicio, niſi mediante perſona patris, qui repellitur à limine iudicii, ob notoriam exceptionem: Quē de evictione tenet actio, eundem
32 agēdi repellit exceptio, ex *l. vindicātē ff. de evict.* Et quia ſunt excluſi, tàm attenta voluntate eorum avi, primò acquirentis bona, de quibus controvertitur, quàm per legem, ab eodem impoſitam in renunciatione, dùm voluit pacto expreſſo, liberos, & deſcendentes ex Helena eius filia ſemper, & in perpetuum excludi à dicto-
33 rum bonorum ſucceſſione, etiam de Iure Conſuetudinario, ita ut maſculi, & deſcendetes ex ipſis, liberè diſponere potuiſſent de cunctis bonis, etiã extraneorum favore, Conſuetudine non obſtante, cum hoc operetur renunciatio, hicque ſit primarius finis renunciatarii, qui illam recepit, prout his dictis hactenus demonſtravimus.

Stante igitur huiuſmodi renunciatione d. Helenæ, ita expreſſa, ex hac clara voluntate dict. Præſ. Hyacinthi, qui primò bona acquiſivit, ac per legem ab eo impoſitam in eadem renunciatione, concludendum eſt itaque, potuiſſe liberè de omnibus diſponere præfatum Joſeph ejus filium, ultimo loco defunctum, ejuſque hæredem, uti abundè *præced. allegat.* probavimus, ex Juribus congeſtis per *Præſ. † de Franch. diſt. deciſ.* 307 ubi in fine per S.C. Jūctis Aulis ſic decisū refert, quemadmodū in præſēti erit deciſio.

CONTROVERSIA XX.

Succeſſorio edicto an detur locus, favore remotioris in gradu, ad bonorum ſucceſſionem, vigore *Conſuetudinis Neap.* ob proximioris renunciationem, de illis factã, in beneficium defuncti agnati, qui de omnibus liberè diſpoſuit? *SVM-*

SVMMARIVM.

1 *Amitæ, an detur locus in ſucceſſione, defectu neptis, eiuſque deſcendentium, qui ob matris renunciationem, nõ poſſunt ex* Conſuetud. *venire ad bona antiqua?*

2 *Agnatus remotior ſubingreditur locum proximioris deficientis, ab renunciationẽ, aut mortem naturalem, & civilem, vel exhęredationẽ.*

3 *Succeſſorio edicto non datur locus, niſi ubi hæreditas caret legitimo ſucceſſore: ſecus ſi adſit hæres ſcriptus, iura proximioris repreſentans; quia tunc excluditur remotior agnatus, & num. 12.*

4 *Renunciatarii loco ſuccedit hæres.*

5 *Renunciatio hæreditatis deferendæ, an abdicotiva, ſitq; an translativa? Diſtinctione ſolvitur quæſtio n.6.*

7 *Renunciatio producit effectum trãslativum, vel abdicativum iuxtà caſus, & ſucceſſionum eventus; quorum exempla afferuntur n.8.*

9 *Hæres renuntiatoris, locum repræſentat renunciantis perſonæ, quæ tenetur, adire, & trãsferre, 10.13.*

14 *Hæres teſtumantarius, potitur in hæreditate iure renunciantis, iam trãsloto favore defuncti teſtatoris.*

15 *Portio medietatis conſuetudinariæ, translata agnato proximiori, qui eam renunciavit, illicò accreſcit hęredi renunciatarii, etſi extraneo*

16 *Ius accreſcendi videtur quidem eſſe potentius ſucceſſorio edicto.*

17 *Succeſſio renũciata, defertur renũciãti, & poſtea hęredi acquiritur.*

18 *Non ita in renũciatione abdicativa.*

19 *Renunciationes, quoad tempus pręſens, videtur impoſſibile, dici poſſe abdicativas, ex clauſulis cõtentis.*

20 *Cõſuetudinaria medietos acquiritur, ut quota bonorum, nõ hęreditatis.*

21 *Excluſio ob exhæredationem, eſt diverſa ab illa, orta ex renũciatione.*

23 *Filii, ſe excludentes ob renunciatiónem, efficiunt, ut acquiratur patri, aliiſq; liberis facultas diſponẽdi; & trãsferatur eorum jus favore hęredis, in agnatorũ excluſionẽ.*

24 *Parentes more Capuanę, & Nidi renunciant liberorum ſucceſſioni.*

25 Conſuetudo Neapol. *ceſſat, & poteſt laicus liberè teſtari, ſi adſit Clericus immediatus ſucceſſor, qui nec etiam Iuri patrio ligatur.*

26 *Sed quid, ſi reperiatur alter agnatus in remotiori gradu poſt Clericum, an detur tunc locus ſubingreſſioni, ex ſucceſſorio edicto?*

37 *Bona primus acquirens, qui in renunciatione eius filię dotatę legem impoſuit, ut ipſa, & liberi excludantur à qualibet ſucceſſione, hoc fecit, ut liberam haberet diſponendi facultatem, & num.29.*

30 *Renunciationis cauſa finalis, eſt renunciantis excluſio, favore dotãtis*

31 *Rationes, & cauſę, ubi ſunt diverſę, una deducta, alio jure de altera cenſetur. Secus ſi ſint ęqualiter conſideratę, num. 32. & 33.*

34 *Renunciatarius, qui vult, filiam dotatam, & ex ea deſcendentes excludi, ut liberè diſponat, etiam in extràneos, eò magis agnatorũ remotiorum excluſionem, velle videtur.*

35 *Bona noviter quæſita, legi primi acquirẽtis, nõ* Conſuetudini *ſubjacẽt*

36 *Proximiores, ſi defuncti diſpoſitionẽ infringere nequeũt, nec remotiores.*

37 *Maſculis inſtitutis à primo acquirente, fœminis excluſis, ſubſtitutoque extraneo, non fit locus agnatis ad bona antiqua ex* Conſuet. Neap. *eveniẽte ſubſtitutionis caſu.*

38 *Ita pariter, excluſis filiabus, ob renunciationem favore primi acquirentis, remotiores agnati excluduntur ob hærede teſtamentario. n.39.*

40 *Renunciatio jurium, ac deferendarum ſucceſſionum, comprahendit, etiam bona* Conſuet. *ſubiecta n.41.*

42 *Amita, an ſimul concurrat cũ nepotibus ex ſorore ad bona antiqua?*

33 *Hæredis jus, ſi ſit clarius iure agnatorum, datur locus poſſeſſorio. 44.*

45 *Hæredi ex iure probabili datur immiſſio.*

AR-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Agnatis,in remotiori gradu exiſtētibus,
& præſertim defuncti amitæ, an detur locus per ſucceſſorium edictum,
ad antiquorum ſemiſſem acquirendā
vigore *Conſuetudinis*, quoties ab hærede ſcripto, licet extraneo,excludūtur nepotes ex teſtatoris ſorore, quæ
expreſsè municipali renunciavit Iuri,
favore patris dotantis, ac fratrū quorum ultimus moriens, de omnibus
liberè diſpoſuit? Quæſtio ſigillatim
diſcutitur, & pro hæredis immiſſione
jura ſuſtinentur, cæteraq; de hujuſmodi renūciatione in bonis antiquis,
enixè exarātur,& quamplures S.R.C.
deciſiones ad ornatum referuntur.

1 EX his, quæ ſuperioribus Jurium allegationibus, pro Sacra Domu A. G. P. expoſuimus, ejus inanem pariter fundare petitionem, ſed perperam,conatur, tandem
D. Iſabella Barracano, defuncti Ioſeph teſtatoris amita, & pro ea Dom.
Reg. Dominicus Petrone ejus vir,
prout antea annuimus, etſi eidem
hæc, & ſimilia parum, aut nihil prodeſſe poſſint,ad hoc, ut detur aditus
ſucceſſorio edicto.Dum,reſpectu præfatæ portionis antiquorum bonorum,
de qua diſceptatur, locus proximioris agnati,qui per renunciationem excluſus remanet (prout eſt gradus ille,quem repræſentant enunciatæ qu.
Helenę filii)dici nequit vacvus,ſed ab
ipſis ſanè occupatus, & pro eis ab herede renunciatarii, qui repræſentat
jus renunciatum, huius nempè ſucceſſionis, repertum in hæreditate teſtatoris,iuxtà Iura, cum doctrinis deſuper diſcuſſis. Et proindè nequit re-
2 motior agnatus ſubingredi locū prædictum ex ſucceſſorio edicto, nec eſt
tali caſu applicabilis doctrina *Napodani in Cōſuet.ſi quis,vel ſi qua,n.26.*
ubi loquitur de ſucceſſione legitima,
& inteſtata,idemq; clarè docet, quod
nos jure tuemur,agnatum ſcilicet remotiorem ſubingredi locum proxi-
3 mioris ex ſucceſſorio edicto, quoties
ille remanet vacuvs, vel per mortē
naturalem, aut civilem, vel per exhæredationem, quod in præſenti non
verificatur, dum reperitur iam locus ipſe occupatus à proximiore,cuius
exiſtentia impedit, dari aditum ſucceſſorio edicto, ut venire poſſit re-
4 motior; cum nil aliud proximioris
renunciatio operetur,niſi, ut ipſe exiſtens, remaneat excluſus à ſucceſſione,ante renunciata, in beneficiū tantùm renunciatarii, vel eius hæredis,
ſicut in propriis terminis, poſt *Gallarat. Craſſ. Ant. Fabr.* alioſque fundat *D. Reg. Capyc. Latr. conſul. 76.
n.73. circà fin.* & latè *Fulg.conſ.*100.
Qua de re ingredi haud oportet, ad il-
5 lius diſcuſſionem articuli, ità priſcis
temporibus controverſi inter DD. ſi
ſcilicet renunciationes hæreditatis deferendæ, dici debeant abdicativæ,vel
potius translativæ, ut videri poteſt
apud *Fab. de Anna conſil. 45. Montan.contr. 10. & Hodiern. contr. 7.*
Quia, cum ſint, quæ modò à mulieribus fiunt renunciationes, generaliſsimæ, & amplectantur omnes caſus futurarum ſucceſſionum, iudicari propterea debent iuxtà varios ſucceſſionum eventus,tempore, quo de-
6 feruntur. Undè pro conciliandis opinionibus, omnes communiter in unū
conveniunt, hac adhibita diſtinctione, videlicet: aut tempore ſucceſſionis delatæ, perſona, cujus beneficio
fuit renunciatum, ſublata de medio
renunciante, ſola ſuccedere poteſt,jure proprio, propriaq; perſona, & tunc
renunciatio pariet effectum abdicativum, ac operabitur meram abdicationem, ut poſſit ſubingredi per ſucceſſorium edictum renunciatarius,
habebit locum illorum ſententia, q

7 illam eſſe abdicativam dixere; Aut
verò talis perſona jure proprio ſucce-
dere nequit, quia forſan ei antecelũt
alii in gradu, vel quia, ſublata de me-
dio renunciante, ejus locum ſubin-
gredi poſſunt cæteri agnati, à quibus
in totum, vel in partem excluſa ve-
niat, vel tandem, quia ſit prorſus ex-
8 tranea; & his caſibus, ut renunciatio
ei proſit, operabitur effectum trans-
lativum, ita ut ſuccedat renunciata-
9 rius, vel ejus hæres ex iure, & perſona
renunciantis, quæ tenetur adire, &
transferre, & locum habebit altera
opinio, hujuſmodi nimirùm renun-
ciationes eſſe tranſlativas, ut rectè
concludit, poſt *Bartol. Bald. Caſtrenſ.*
Ruin. Soccin. Cagnol. Corn. Alex. Ca-
pyc. & alios, *Staiban. Senior conſil.*
82. *à num.* 40, *uſq; ad num.* 81. cum
Anna in conſ. 45. *num.* 41. *Rovit. de-*
ciſ. 85. colligitur ex *Præſ. de Franch.*
deciſ. 89, latiſſimè *Fulgoſ. in d. conſ.*
100. *Minad. in Conſtitut. in Aliqui-*
bus, notab. 8. *num.* 10., & latè de-
10 clarat *Montan. d. controver.* 10. *nu.*
11, 12. *&* 30. qui, etſi modicus ſu-
ſtinuiſſet contrarium, ſcil. pro renũ-
ciationis abdicativæ ſententia, contrà
Fab. de Anna in d. conſ. 45. nihilo-
minus non potuit præfatæ diſtinctio-
nis veritatem negare; aliter renun-
ciationes eſſent quidem omnes inuti-
les, niſi ità intelligerentur. Immò,
ſtāt: earum generalitate, quæ plures,
ac varios compræhendit caſus futu-
rarum ſucceſsionum, regulari debēt
11 juxtà eventus, tempore ſucceſsionis
delatæ, ut decidatur, ſi illi poſſint
operari effectum traslativum, vel ab-
dicativum, prout erit expediens renũ-
ciatario, vel ejus hæredi, attenta præ-
dicta diſtinctione, quæ in dubio un-
quam fuit poſita, & prò veriſſima sē-
per ex utraque parte admiſſa; præ-
ſertim in illa nimis decantata contro-
verſia, quæ annis retrò elapſis accidit
✝ ſuper ſucceſſione Ducatus Andriæ,
dum etiam agebatur de excluſione
Ill. Duciſſę Magdaluni, ob renũciatio-
nem, & ità inter nonnullos Iuris ar-
✱ articulos fuit in S. C. deciſum; Quē-
admodum in cauſa Ill. Principis Col-
lis prò abſoluto idem fuit decretũ, ut
omnibus Furo verſātibus innoteſcit.
Hujuſmodi profectò, nec alio medio,
12 procedit indubitabilis, & communis
apud omnes IurisPeritos concluſio
hæc, qua habetur, patrem ſcilicet re-
nunciatarium, ejuſque filios, morien-
tes abſq; liberis, & deſcendentibus,
poſſe ad libitum teſtari, in beneficiũ
etiam extraneorum, abſquè Conſue-
tudinis ligamine, quoties proximior
adſit, qui renunciavit; dum ſemper
tenuere, renunciationē tali caſu ope-
rari effectum translativum, nec dari
locum ſucceſſorio edicto, ut ſubin-
13 grediatur remotior agnatus, exiſtēte
in medio dicto proximiore, qui licet
pro ſe acquirere aliquid nequeat, ac-
quirit tamen pro hærede renunciata-
rii; aliter non poterat abſolutè dici,
nec defendi, renunciationem efficere
tali caſu, ut ceſſet *Conſuetudo*, & ope-
retur illa, liberam teſtandi facultatem
in beneficium extraneorum, ſi poſ-
ſet, ſubingredi locum proximioris re-
nunciantis, agnatus ſequens in gra-
du, & in medietate conſuetudinaria
excludere renunciatarii hæredem.
Suadetur idē manifeſtè, præcipua itē ra-
14 tione illa, tradita ex *Præſ. de Franc.*
& Molfeſ. loc. cit. qui edocent, ab
hærede teſtamentario reperiri in hæ-
reditate teſtatoris jus renunciantis,
antea in beneficiũ defuncti renuncia-
tum, eique dici illud translatum. Im-
mò *Præſ. de Franch. ad Conſuetud. ſi*
moriatur, in apoſtill. incip. vide De-
cium, pari ſuffultus authoritati *Pauli*
de Caſtro, addit, quòd præfata portio
15 antiquorum bonorum, poſtquàm fuit
delata proximiori agnato, qui eam re-
nunciavit, ſtatim illa accreſcit hæredi
ſcripto ipſius renunciatarii; quia vir-
tute iuris accreſcendi portio accreſcit
portioni; quod jus eſt potentius ſuc-
16 ceſſorio edicto, prout eiſdem termi-
nis concludunt: *Cuman. in dict. l. qui*
ſu-

ſuperſtitis n.5.ver.& tuncaddas,ff.de
acquiren. hæred. Alex. in l. pactum
quod dotali, C. de collat. nu. 9. verſ.
ſecūdo caſu,Gulielm. de Benad.in cap.
Raynutius, verb. duas habens filias,
poſt nu. 280. Covar. in relat. part. 3.
§.3. num. 74. & ſequitur *Morot.conſ.*
22. num.7 idque pariter confirmatur
per *Capat. ad Conſuetud. part.3.§.7.*
17 *num 6.* ubi deferri, ait,ſucceſſionem
huius medietatis,ipſi prius proximio-
ri agnato renuncianti, & ex eo poſtea
acquiri hæredi extraneo; Et licet *nu.*
7. dicat, hoc non poſſe locum habe-
re, quoties renunciatio fuiſſet merè
18 abdicativa,ut aſſerit *Reg. de Marin.*
reſol.cap. 91. num.7. quod haud ne-
gari tamen poteſt; ut dicatur ſanè no-
ſtro caſu abdicativa (hic punctus,hic
labor) dùm clarè demonſtravimus,
omninò renunciationem d.quon.Ho-
19 leniæ operari, debere,effectum trās-
lativum,iuxtà tradita ex eodem *Ca-*
put. verſic. cogita tamen, ubi aſſerit
eſſe hodiè impoſſibile, dari renuncia-
tionē,quæ ſit merè abdicativa,ob tot,
ac tales clauſulas in ea contentas.
20 Propterea advertendum eſt, hanc
medietatem conſuetudinariam, ſta-
tim acquiri hæredi univerſali, tàm
ratione iuris accreſcendi, quod effi-
cit, ut portio accreſcat portioni, quā
etiam, quia nequit conſiderari,reſpe-
ctu medietatis prædictæ,jus adeundi
in agnato proximiore, ex cuius per-
ſona, & iure renunciato, acquiritur
hæredi,cum ſit quota bonorum, non
autē hæreditatis, & Iuris univerſalis.
Undè clarè inſpicitur,non obſtare partis
adverſę argumētū,deductū ab exclu-
21 ſione,per exhæredationē,ad renūcia-
tionem cum magna adſit inter eas di-
ſparitas rationis; Ex prima namque
excluditur ſolùm filius, propter in-
grati animi vitium,ex quo datur an-
ſa patri, & cauſa, illum exhæredandi,
quod non operatur,nec operari queit,
22 aliud jus patri acquiri, ut poſſit libe-
rè teſtari, & transferre jura filii,ſuper
ſucceſſione in beneficium hæredis te-
ſtamentarii; Ex ſecunda verò, dum
filia, dote accepta, ſe ipſam excludit,
propter ſpontaneam eius renuncia-
tionem,efficit, ut acquiratur patri,ac
aliis eiuſdem filiis,facultas diſponendi
23 liberè,unà cū translatione iuris,prius
renūciati eorum beneficio, poſtea,fa-
vore hæredis, ad hoc ut jure, & filiæ
renunciantis perſona uti poſſit ille,tē-
pore ſucceſſionis, in excluſionem cæ-
terorum remotioris gradus, ut dixi-
24 mus. Qua rationis diſparitate, nec
etiam locum ſibi vindicare,poteſt alia
illatio, deducta à renunciationibus,
quoad futuras filiorum ſucceſſiones,
quæ virtute pacti recentis uſus.ſ. No-
bilium Capuanæ, & Nidi,fiunt ad in-
vicem à viro, & ſponſa in tabulis nu-
ptialibus, ut alibi diximus.
Hinc etiam infertur, neque allegari poſ-
ſe, Adverſariorum exemplum alte-
25 rius articuli, tàm controverſi in ma-
teria Conſuetudinum Neapolis,inter
Horat. Montan. præſertim *controv.*
11. & R. de Marin. lib. 2. reſol. cap.
56. quem ſectatur *Landolfus de A-*
quino in alleg. apud eund. R.de Ma-
rin. lib.3. nempè,ſi ceſſet Conſuetu-
dinis diſpoſitio, & poſſit laicus liberè
teſtari, quoties habet Clericum pro
immediato ſucceſſore;vel potius ſub-
ingrediatur ex ſucceſſorio edicto al-
26 ter agnatus, ſequens in gradu poſt
Clericum? Oritur enim dubium præ-
fati articuli,quia Clericus eſt proſus
incapax, tanquam perſona non com-
præhenſa in diſpoſitione Conſuetudi-
nis, cui non ligatur nec activè, nec
paſſivè,& per conſequens nequit, da-
re teſtatori illud jus ſuccedendi,quod
non habet; ad hoc ut ille poſſit liberè
diſponere, ac illud idem transferre
eius hæredi, ut fuſius probare conati
ſumus, noſtratum authoritate, & Iu-
rium præſertim municipalium diſpo-
ſitione, rerumque judicatarum exē-
plo *in Controverſ. 39. vol. 2.* & dice-
mus *Contr.ſeq. 21.* Immò præſens ar-
27 gumentum retorquetur noſtro favo-
ri; Quia ſi tàm controvertitur de hu-

juſmodi articulo, quoties agitur de
teſtamentaria diſpoſitione, & Cleri-
cus non potuit cedere, nec renuncia-
re jus aliquod, dum illud non habe-
bat; extra igitur dubium erit caſus
præſens, ut ſcilicet nequeat ſubin-
gredi per ſucceſſorium edictũ remo-
tior agnatus, quoties proximior, qui
jus ſuccedendi, quod immediatè ha-
bebat, illud tranſtulit, ac renunciavit
defuncto teſtatori, ad hoc ut ipſe li-
berè diſponere, potuiſſet.
Inſiſtunt deniquè partis adverſæ Advo-
28 cati, agnoſcentes forſan tenui eorum
vi deficere argumenta, ad ultimum
progredientes articulum, ut ſcilicet
habeat locum ſucceſſorium edictum
favore d. Iſabellæ, non tàm propter
excluſionem filiorum dictæ quond.
Helenæ, ob maternam renunciatio-
nem, quàm ex voluntate dicti quon.
Pręd. Hyacinthi primi acquirentis,
qui legem voluit expreſſam in d. re-
nunciatione, pręfatos nimirum filios
dictę quondã Helenę ſemper excludi
à ſuis bonis. Et hoc ſanè ſupponunt,
tanquã ſi ipſa renũciatio ſeparari po-
tuiſſet ab hac lege, & pacto acquiren-
tis, ęquè ac conſiderari, potuiſſet unũ
ab alio contradiſtinctũ; quando, quod
attinet ad hũc effectũ, ſunt idẽ, tam
ratione contractus, quàm cauſę finalis.
Prefata namque oppoſitio eſt cęteris de-
bilior, & nullius momenti; quia fina-
29 lis cauſa, & mens quondã Pręſ. Hya-
cinthi, qui hanc legem impoſuit, vo-
luitque perpetuam excluſionem fi-
liorum dictę quond. Hælenę, fuit tan-
tùm, ut illè, ejuſque filii potuiſſent
liberè de ſuis bonis teſtari, & per con-
ſequens ęquiparatur renunciationis
cauſę; Vndè quoad hoc ſequi, debet
naturam ejusdemmet contractus re-
nunciationis; Immò, cum ſit unicus
contractus, & eadem cauſa finalis ex-
cluſionis filiorum renunciantis, certè
30 impoſſibile erit, poſſe iure diverſo,
vel diverſa rationis regula iudicari,
ſed debet uno, eodemque jure cen-
ſeri, ad *tex. in l. nam hoc jure ff. de*
vulg. & pup. quia, quando eſſent di-
verſę cauſę, ac rationes, tunc una tan-
tùm deducta in unico contractu, poſ-
31 ſet ſanè diverſo Iure ab altera cenſe-
ri; ſed non quando eędem ſunt ratio-
nes, & cauſę, quę conſiderantur in
eodem contractu, prout latè *Tiraq.*
de retract. lignag. §. 1. *gloſ.* 18. *nu.* 23.
Aliter non potuiſſet Hyacinthus, pri-
32 mus aquirens, conſequi optatum fi-
nem, non eſſe ſcilicet Conſuetudini
ſubjectum, ac poſſe ipſum, & eius fi-
lios liberè diſponere, qua ratione vo-
luit pactũ, & hujuſmodi poſuit legem.
Infertur ex hoc prętereà, manifeſtè con-
jecturata voluntas acquirentis, peni-
33 tus contraria dictę Iſabellę; quia ſi q.
Pręſ. Hyacinthus ità prędilexit, in ſe-
metipſo, & in eius filiis maſculis, libe-
ram diſponendi facultatem, etiam ex-
traneorum favore, quòd excluſit de-
ſcendentes ex propria filia, magis di-
lectos, & conjunctos ſanguine; quan-
34 tò fortius intelligi debet, voluiſſe,
vel acquirere trãslativè hæc jura, per
ejus filiam renunciata, vel uti tali pa-
cto, & hac lege, pro excluſione ſororis,
aliorumq; agnatorum, ac transver-
ſalium remotioris gradus, ad *tex. in*
l. cum auus, ff. de condit. & demonſtr.
& in l. cum acutiſſimi, C. de fideicom.
At ratio ulterius verior, germana, potiſſi-
35 maq; cur ex hujuſmodi pacto exclu-
dãtur agnati, eſt quia bona, ſtante hac
lege, à primo acquirente impoſita in
dicta ejus filię, congruè dotatę, re-
nunciatione, non poſſunt ſubiici Con-
ſuetudinibus, quamvis intra diſtrictũ
reperiantur; nam ſemper exiſtimantur
tanquam ſi eſſent noviter quęſita, nec
efficiuntur antiqua, prout colligitur
ab eiſdem DD. allegatis per Adverſa-
rios, & ſignanter ex *Reg. Rovit. in conſ.*
94. *num.* 1. *lib.* 1. Quoniam agnati,
tàm proximiores, quam remotiores,
ęqualiter excluduntur à perſonis vo-
catis, vel contemplatis per acquiren-
tẽ, in ſucceſſione bonorũ, ut sũt hęre-
des extranei in caſu noſtro, per ver-
ba: *Eredi qualſivogliano*; Undè ſi
pro-

Digitized by Google

proximiores nequeunt, defuncti diſpoſitionem infringere, nec minus poterunt remotiores; prout eſſet pro-
36 fectò, ſi Hyacinthus inſtituiſset hæredes ejus filios maſculos, & dotibus fœminis relictis, eas excluſiſset, unà cum earum deſcendentibus, & in caſu obitus maſculorum, ſubſtituiſset præfatam Sacrã Domũ; Certũ enim
37 eſt, tali caſu haberi pro indubitato, eãdem, virtute dictę ſubſtitutionis, à primo acquirente ordinata, ſuccedere in omnibus bonis; nec excluſio deſcendentium ex filiabus quidẽ, poſset locum aperire ſorori ipſius acquirentis, vel aliis remotioribus agnatis, ad impugnandam hanc ſubſtitutionem.
38 Idem igitur erit in caſu præsẽti, quo primus acquirens bona, excluſit deſcendentes ex filia, ut liberas haberẽt habenas diſponendi, tàm ille, quàm ejus filii maſculi, contẽplans expreſsè in renunciatione ejuſdem filiæ dotatæ hæredes extraneos, qui venire nequeunt, niſi ex teſtamẽtaria diſpoſitione, & proindè tanquam vocati à primo acquirente, ut colligere licet ex traditis per *Molfeſ. d. quæſt* 13.
Addatur etiam, pro confirmatione diſpo-
39 ſitionis dicti quondam Joſephi (non quod opus ſit, pro majori dictæ Sacrę Domus tutela, ſed ad exuberantiam) obſtare præfatæ Iſabellæ, principaliter ejus etiam renunciationem, ut annuimus *priorib. alleg.* cũ ipſa pariter renunciaverit favore fratris, eam dotãtis, & hæredum ipſius, quòad ſucceſſiones devolutas, & devolvendas, in ampla forma, ex cauſa dotis receptæ; Ideòq; remanet ex hoc etiam excluſa, nec impugnare queit teſtamentum dicti quondã Joſephi, filii, & hæredis renũciatarii, ob jura de ſuper allegata, adverſus prætenſiones filiorum dictæ quondã Helenæ, ex *Capyc.* præſertim *deciſ.* 190. quæ locum habet, quando
40 etiam non reperitur facta ſpecialis mentio Iuris conſuetudinarii, cũ ſufficiat generalis renunciatio futurorum jurium ſuccedendi, ut latè diximus ex *Præſ. de Franch. deciſ.* 690. cum cæteris relatis per *Caput. par.* 3. §. 7. *num.* 5. *Montan. contr.* 10. *à num.* 28. *&* *Bottiſier. theorem.* 56. *à num.* 16.
41 *cum ſeqq.* Immò quòd ſufficiat, illam fuiſse acceptatã à patre, vel fratribus ſimpliciter pro ſe, ſuiſque hęredibus, ad hoc, ut liberè poſſint, diſponere etiam de bonis antiquis, in propriis terminis teſtantur *Molfeſ. Montan. Caput.* Aliique *ubi ſupra.*
Verùm, quod attinet tandem ad ſecun-
42 dum ex ſuppoſitis, præfatam ſcilicet defuncti amitã concurrere poſse, unà ſimul cum nepotibus ex ſorore ejuſdem defuncti, ratione ęqualitatis gradus; ità frivola quidem videtur aſſertio, ut nullam mereatur reſponſionem; tùm quia eadem pars adverſa hoc nequit probare, agnoſcens ſanè, ei manifeſtè obeſse diſpoſitionem, *tex. in Auth. poſt fratres C. de hæredi. ab inteſt. &* *Novell.* 118. §. *quandoquidem, verſ. illud palam*, communemque ferè omniũ DD. ſententiam, qua *Mantica* opinio reprobatur; tùm etiã quia huic ſuppoſito, in ſua allegatione optimè reſpõſa dedit famigeratiſſimus filiorum dictæ quondã Helenæ Advocatus D. Seraphinus Biſcardo, poſtea Sp. Regẽs, à quo fuere adductę doctrinæ, omneſque rerum iudicatarum authoritates, quas, ut brevitati conſulam, prætero, cum fuſius inveniantur itẽ *contr.* 14. *&* 15. *mei vol.* 1.
Quibus ergo, & ſimilibus apertè digno-
43 ſcitur, clarum eſſe Ius, quod in petitorio aſſiſtit in beneficium dictę Sacrę Domus hæredis, ut ſupra dicti quon. Ioſeph, vel ſaltem eſſe magis apertũ, quàm nõ eſt Ius agnatorum, qui concurrunt, in ſucceſſione huius medietatis antiquorum bonorum, ex ſæpè enunciatis eorum renunciationibus. Vndè redeundo ad poſseſsorium (de quo ad præſens tantùm agitur) concludendum eſt, immitti debere dictã Sacram Domum, hæredem ut ſupra, virtute teſtamenti in poſſeſſionem, abſque ulla deductione medietatis

anti-

Digitized by Google

antiquorum bonorum, ſalvis juribus, ſi quæ competunt prædictis agnatis, in petitorio; cum debeat hæres ſemper immitti in poſſeſſionem, non ſolùm, quando bonum juris habet odorem, & quando ejus ſavore apparet clarum petitorii jus (quemadmodum
44 hactenus probare curavimus) ſed & etiam quando illud æqualiter eſſet pro utraque parte probabile, prout ex inveterato ſtylo ſemper ità judicãdi, in noſtris Tribunalibus, ut tot rerũ judicatarũ exemplo demõſtravimus.
Idq; perbellè confirmatur denique au-
45 thoritate *Reg Capyc. Latr. d. conſult. 77. ſub num.* 53. ubi ratiocinatur in propriis terminis poſſeſſorii, exiſtentibus, defuncti teſtamento, & renunciatione facta per Ill. Comitiſsã Converſani, quę tanquam filia erat proximior, & immediata ad ſuccedendum in Feudis Paternis, in cauſa Ill. Principis Roccæ, his nimirum verbis: *Illud poſtremò in hac materia renunciationis non prætermittendum, quòd ea, quæ adverſus dictam renunciationem opponuntur per dictam Ill. Comitiſſam, vel ſunt in continenti frivola, ut ſupra demonſtravimus, vel altiorem requirunt indaginem, & utroque caſu non impeditur immiſſio hæredi ſcripto, & obſtat dictæ Comitiſſæ exceptio defectus proprietatis, probata per inſtrumentum renunciationis, non obſtante, quòd videatur requirere altiorẽ indaginem forſan, ex replicatione ipſius Comitiſſæ, ut pluries deciſum per Rotam Romanam apud Puteũ, Farinac., & alios egregiè probat Argel. de acquir. poſſeſſ. qu. 2. art. 11. num. 333. omninò videndus Ubicumquè enim replicatio adverſus exceptionem proprietatis dubietatem continet, & altiorem requirit indaginem, non reiicitur exceptio, ſed replicatio remittitur decidenda in judicio petitorio, ut ibid. Argel. fundat, & quæſt. 6. art. 8. num. 154. quod etiã firmat optimè ad excluſionem poſſeſſorii in beneficium hæredis ſcripti, Piſtor. d. lib. 4. qu. 10. n. 9. qu. Jur.*
Et hæc, ſub melius ſentientis cenſura, ſint ſatis dicta pro S. Domu A. G. P., cujus beneficio, nonnullas poſt partiũ altercationes, anno 1682. ſecundùm allegata fuit interpoſitum præambuli decretum totius hæreditatis d. qu. Ioſephi Barracano, in Banca de Ardia.

CONTROVERSIA XXI.

Adverſus teſtamentum inſtituentis extraneum, num competat jus conſequendi conſuetudinariam antiquorum ſemiſſem, etiã proximiori Clerico, quoties per laicum agnatum, æquali gradu conjunctum ſanguine, teſtatoris inſtingatur diſpoſitio, ſucceſſioniſq; ab inteſtato aperiatur aditus?

SVMMARIVM.

1 *Caſus controverſi ſpecies fertur.*
2 *Agnatus, etſi clericus, an concurrere poſſit cum laico in æquali gradu ad antiquorum medietatem, vigore* Neap. Conſuetudinis?
3 *Affirmativa ſuſtinetur opinio, et 10.*
4 *Medietas antiquorum, aliquo ſinè liberis decedente in hac Civitate, ſpectat ad proximiores agnatos, cognatoſq; & de altera poteſt teſtari.*
5 *Pares in gradu, pari modo ſuccedũt.*
6 *Laicus proximior, ſicut non valet ſuccedere Clerico, vigore* Conſuetud. *ad antiquorum medietatem, ità et Clericus, contra ipſius laici diſpoſitionem ſavè venire nequit, ad æqualitatem ſervendam, & num. 7.*
8 *Ideòq; ſi agatur de jure cõgrui, cui nec activè, paſſivèq; ligatur Clericus.*
9 *Ratio æqualitatis ſervãdæ traditur*
10 *Quæ non militat, ſi proximior Clericus velit ſuccedere cum laico, in æquali gradu conjuncto, ad bona antiqua.*
11 *Lai-*

11 *Laicus, ſi viam faciat Clerico ad antiquorum ſucceſſionem ex* Conſuetudine, *ſanè uterq; admittitur.*

12 *Medietas antiquorum bonorum, vigore* Conſuetud. *debita, à defuncti hæreditate ſeparatur.*

13 *Inſtitutus utitur beneficio præteriti, contra bonorum poſſeſſionem contra tabulas, & ex alterius perſona conſequitur id etiam, ad quod ei non dabatur locus.*

14 *Clericus, ſi reperiatur ſolus, licet infringere nequeat defuncti diſpoſitionem, pro conſecutione medietatis antiquorum, ex* Conſuetudine; *tamē, aperta ei via ab alio agnato in æquali gradu, ſuccedere poteſt.*

15 *Sed quid dicendum, ſi laicus nollet agere, vel bonis renunciaret antiquis, an Clericus tunc, aperta iam via, per exiſtentiam agnati laici, admittatur? affirmativa deciſio recens affertur, num. 17.*

16 *Medietas Cōſuetudinaria antiquarum rerum, poſtquam fuit delata, unicuique proximiorum defertur.*

ARGVMENTVM.

Diſcutienda brevi proponitur methodo illa celebris, ac ſæpè ſæpius in Forenſi Palæſtra exagitata theſis, antecedēter tacta, alibiq; diſputata: num ſcilicet, Clerico exiſtenti in æquali gradu cum laico, qui contra defuncti teſtamentum, præteritis agnatis, venit pro antiquorum medietate bonorū, vigore *Conſuetudinis*, aperiatur aditus, ad eandem ſemiſſem, etſi ipſe ſolus id agere nequeat. Et pro affirmativa ſententia datur conſilium; ac ità laico etiā renūciante, deciſum fertur.

1 VLtimo vitę munere functo Io: Baptiſta Nubulo, ac fine liberis extremi ſui diei curſu completo, relicta univerſali hærede venerabili Æde S. Agrippini hujus Civitatis Neapolis, dubitatum fuit eo tempore, quo priſcæ iuventutis flore, incipiebam jurgiis, ac Forenſis Palæſtræ me immiſcere ſubſelliis: Nū ſuper conſuetudinaria bonorum antiquorum medietate, ad Catharinam
2 Nubulo ſpectante, uti agnatam, vigore noſtræ Partenopææ Conſuetudinis, exordientis: *Et ſi teſtator ſub tit. de ſucceſſ. ex teſtam.* poſſit concurrere pariter æqua lance D. Hieronymus Nubulo ſimiliter agnatus, in æquali gradu, & frater utrinque coniunctus præfatæ Catharinæ, qui tanquā Sacerdos, minimè videtur poſſe frui noſtris Cōſuetudinibus, quibus nec activè, nec paſſivè, ex inveterata praxi, ac conſueto ſtylo, ita ſemper in utroque Foro iudicandi, haud ligantur Clerici, neque cæteri Eccleſiaſtes.

Et de meo requiſitus judicio in caſu
3 propoſito, decantata nimis, ac favorabili, affirmativa .ſ. uſus fui ſententia, poſſe nimirum dictum D. Hieronymum benè ſuccedere æqualiter cum dicta Catharina, eius germana ſorore; dū ex eadem præallegata Conſuetudine, *& ſi teſtator* ſtatutum comperitur, videlicet: *Et ſi teſtator filios, ſeù liberos, & deſcendentes in infinitum non habeat, poteſt de bonis paternis, maternis, & aliis ab agnatis, & cognatis ſibi obvenientibus diſponere, juxtà velle uſque ad medietatē ipſorum bonorum: reliqua autem medietas perveniat ad proximiores agnatos, & cognatos.* Quibus ex verbis agnatorum, vel cognatorum qualitas in hujuſmodi cōſuetudinaria ſucceſſione non diſtinguitur, an ſcilicet
4 ſint Clerici, vel Seculares, ſed omnes generaliter vocantur, & proindè uti pares in gradu, pari modo ad ſucceſſionem admitti debent, *l. ſi relinquero ff. de legitimis tutoribus.*

Quicquid verò ſit de enunciata illa cō-
5 mmuni obſervantia, præſertim in Curia Archiepiſcopali Neapolis, & in S. R. C. nimirum, ut quemadmodum laicus proximior non valet, ſuccede-

re

6 re Clerico vigore dictæ Conſuetudi-
nis, ità ut poſſit idem Clericus ad
ſui libitum diſponere, etiam de bonis
antiquis, ità pariter eodemque modo
laicus, habens proximiorem Clericũ,
vel quamlibet aliam Eccleſiaſticam
perſonã, pro ſuo volũtatis arbitrio, de
bonis omnibus diſponere queat, etſi
7 antiquis. Advertendum equidem eſt,
hoc ſancitum non reperiri a Conſue-
dine, in ſcriptis redacta, vel aliquo
alio municipali ſtatuto, aut in ſpecia-
li ritu, ſed tantum practicari naturali
ratione dictante, æqualitatis ſervan-
dæ, prout idem ſervatur in Conſue-
tudine Iuris congrui, cui nec activè,
nec paſſivè eccleſiaſticæ huius Urbis
ligantur perſonæ; Et ad æqualitatẽ
ſervandam, ſicuti Clericus non po-
teſt à laico conveniri in Foro Eccle-
ſiaſtico iure congrui, ita pariter ipſe
nequit, contra ipſum laicum agere
eodem iure in Foro Seculari, iuxtà
8 inveteratum ſtylum ſic ſæpè iudicã-
di, ut fuſius teſtatur *Marant. diſput.*
8. & expreſsè colligitur ex deciſioni-
bus *Pralid. de Franch.* 285. *&* 411.
relatis à *P. Moiſeſ in ſuo comment ad
conſuet. par.* 12. *quæſt.* 34. *tom.* 3. ubi
latè hanc materiam examinat, & idẽ
in conſil. 27. *num.* 13. *Reg. Capyc. La-
tr. deciſ.* 66. *num.* 23. *Riec. dec. Cur.
Archiep. par.* 3 *dec.* 180. *Reg de Ma-
rin. cap* 55. *lib.* 1. *reſol ut. iur. Ann.
conſ.* 112. *num.* 49. *lib.* 2. *Reg. Galeot.
contr. jur. lib.* 1. *contr.* 61. *num* 18.
& 19. *Thor. in eius compend tomo*
2. *verbo jus congrui, & in verb. Cle-
ricus tom.* 1. cum aliis apud allegatos.
Eadem verò ratio æqualitatis nempè
9 ſervandæ, ſic ut annuimus, à DD. cõ-
ſiderata, & præſertim a noſtris Re-
gnicolis, minimè adaptari poteſt in
caſu, de quo ad præſens loquimur, cũ
illa tantùm militet, inter morientem
laicum, & clericum: & è converſo, ut
conſideranti clarè patet, non quan-
do controvertitur inter conſucceſſo-
res de alterius hereditate; nam tunc
10 ſola exiſtentia unius proximioris lai-
ci, efficit, ut defunctus habeatur pro
inteſtabili, ſaltem quoad bonorum
antiquorum medietatem, ſervata for-
ma Conſuetudinis, nihil in hoc ope-
rando Clerici exiſtentia; quemadmo-
dum prefatus D. Hieronymus, nihil
contra diſpoſitionem Io: Baptiſtę agit,
ſed per exiſtentiam dictæ Catharinæ
ad hanc medietatem concurrit; Et
proinde parum refert morienti, vel
eius hæredi, quòd enunciata medie-
tas perveniat uni, perveniat duobus,
tribus, vel quatuor. Ergo neceſſariè
concludi debet, minimè applicari poſ-
ſe in caſu noſtro deſcriptam Docto-
rum concluſionem, æqualitatis gra-
tia ſervandæ, quo ad hanc Conſuetu-
dinariam bonorum medietatem, pro
cujus ſucceſſione aperitur via Cleri-
11 co, ſanguine coniuncto, ab alio agna-
to laico in æquali gradu, & fit caſus,
ac locus ſucceſſioni ab inteſtato, pro
hac portione, ut diximus, a Conſue-
dinibus reſervata proximioribus.
Sed melius dicendum eſt; nam mortuo
12 dicto Io: Baptiſta Nubulo, ſuper exi-
ſtente præfata Catharina, quæ habi-
lis ad ſuccedendum eſt vigore, *Con-
ſuetudinis*, ſtatim medietas antiquo-
rum bonorum, providentia eiuſdem
Iuris municipalis, fuit ſeparata ab
eius hæreditate, ut fuſius advertit
*Scipio Buccin. d. Conſuetud. etſi te-
ſtator, in addit. incip. circa hanc con-
ſuetud.nem, & in ſeq addit. incip. an
talem medietatem*, cum cæteris *Ad-
dent. ibid.*, de qua, ſeparatione, nec
ſupradictus teſtator Io: Baptiſta, nec
eius hæres, ſcilicet dicta Eccleſia San-
cti Agrippini, conqueri valet, dum
cauſa illius non fuit, nimirum D.
Hieronymus, qui concurrens, poſtea
ad portionem hanc conſuetudinariã,
cum præfata Catharina eius ſorore
utrinque coniuncta, nihil ex ſe agit,
ſed tantùm utitur beneficio conſuc-
ceſſoris perſonæ laicalis, teſtamentum
quoad dictã medietatẽ impugnantis,

& iſta

& iſta occaſione, aperta iam ei via, partem facit ſui favore, etiam in ſucceſſione d. portionis conſuetudinariæ laicali ope, & auxilio, licet ipſi D. Hieronymo, ratione nuper tradita, æqualitatis ſcilicet ſervandæ, id nunquam agere, fuiſſet permiſſum, niſi hoc tantùm caſu, nempè hac via, per laicalem perſonam ei aperta, ut reſolvit *Caputus*, inquiens, hoc eſſe ſine difficultate, in *Conſuetud. præludio* §. 3. *de perſonis, num.* 28. & ad propoſitum adducit *tex. in l. Si poſt mortem* §. *fin.*
13 *ff. de bon. poſſ. contr. tab.* ubi habetur, quòd ex alterius perſona alter commodum conſequitur, nam fruitur inſtitutus beneficio præteriti, & habet bonorum poſſeſſionem contra tabulas, utiturque proinde ad ſui commodum eodem teſtamento, per alium contratabulato.

Verba autem *Caputi* ſunt hæc, vide-
14 licet: *Quando cum Clerico, pretendente ſucceſſionem ab inteſtato ſunt alii laici in eodem gradu, & cõſucceſſores vocati, etiam per Conſuetudinem quo caſu prædicti laici faciunt locum d. ſucceſſioni ab inteſtato, pro illa portione à Cõſuetudine reſervata; quando ſcilicet quis facit teſtamentum, vel aliter diſponit, intelligat, nam pro illis partibus inteſtatæ ſucceſſioni fit locus, & hoc modo nihil Clericus quidẽ facit, ſed utitur beneficio alterius conſucceſſoris laici*, & paulò poſt ſubdit; *Imo potius dicitur, quod Clericus ſimpliciter facit partem in ſucceſſione illius portionis, quæ ei beneficio laici ex diſpoſitione Conſuetudinis defertur.* Et ibidem hanc tantùm limitat concluſionem *num.* 27. eo caſu, quo adeſſet ſola perſona Eccleſiaſtica, non habens actionem, ad reddendum diſponentem inteſtatum pro illa conſuetudinaria medietate antiquorum, ex ratione adducta æqualitatis ſervandę, quæ benè equidem tunc militaret; ſecus quãdo adeſt conjunctus laicus, cuius exiſtentia operatur, ut quoad illam moriens habeatur pro inteſtabili, ſicque aperiatur aditus agnato Clerico, ſuccedẽdi unà ſimùl cum laico, qui viam, & manum eidem benè porrigit.

Immò idem *Caputus loc. cit. num.* verò 29. in fortiori caſu loquens, aliam exponit quæſtionem, nempè quid ſit dicendum, ſi agnati vel cognati laici nollent agere, vel renunciarent ſucceſſioni conſuetudinariæ bonorum antiquorũ, quoad dictam medietatem, an clericus poſſit, hoc non obſtante, admitti ad portionem vigore Conſuetudinis debitam, aperta iam via per exiſtentiam ipſius laici, & affirmativè concludit; quia medietas
16 hæc, poſtquam jure Conſuetudinario fuit delata, unicuique ex proximioribus cenſetur delata pro ſua portione, *l. delata ff. de verborum ſignific. cum Concordan.* & propterea quicquid dicant, aut agant laici, adeundo, vel renunciando, non poſſunt niſi eorum partem renunciare, vel adire, aliiſque rationibus per ipſum *Caput.* etiam ad propoſitum congeſtis.

Pro eadem opinione noviſſimè conſu-
17 luit, & favorabili poſtmodum deciſione victoriam reportavit *Conſ. Rocco*, ut habetur in eius *reſponſ.* 28. *tom.* 2. ubi *num.* 20. & 21. in cauſa
† D. Olimpiæ Capyciæ, quæ tanquam laicalis perſona, quia impugnavit teſtamentum quon. Ill. Marchionis Villæ Io: Baptiſtæ Manſi eius fratris, & petiit bonorum antiquorum medietatem vigore Conſuetudinis, ſimilitèr aperuit viã D. Iſabellæ Capyciæ, profeſſæ in Regali Monaſterio Sanctæ Claræ, cujus beneficio demum fuiſſe deciſum refert, per Spectabilem Regentem Caſanatta, quòd debitores, & rendentes hæreditatis prædictæ quond. Marchionis correſpondeant pro medietate dicto Monaſterio, ex perſona præfatæ D. Iſabellæ Capyciæ, ibidem monialis profeſsæ, de qua deciſione mentionem facit etiam *De Luca ad Franch. dict. dec.* 411. & in ſimilibus terminis noſtra-

rum Conſuetudinum, ita docuit etiã *Cardin. Zabarella conſ. 144. in fin. verſ. item, ut prædixi*: & *Marta de ſucceſſ. legal. par. 3. quæſt. 3. art. 2. n. 3.* idem ſuſtinuit *Reg. D. Eraſmus de Pont.* in eius *alleg.* inſerta inter *diverſ. alleg. Reg. de Marinis*, quæ eſt 114. *num.* 33. & videndus eſt pariter ad propoſitum *P. Molfeſ. in ſuo comment. ad Conſuet. Neapol. d. quæſt. 7. par. 2. num. 39.* & *40.* & *dict. eius conſ. 27.* Quibus breviter exaratis, ità meum exponere conſiliũ exiſtimavi, meliori ſemper in aliis caſibus cẽſurę ſubmiſſus, haud perpendere derelinquens, quę fuſius alibi pari occaſione ſcripſi, quęvè ſanè videri poſſunt *Controu. 28.* & *29. mei 2. vol.* ubi cũcta prorſus, quę de hujuſmodi materia per noſtrates cõſiderãtur in variis, & quãpluribus caſibus, qui diverſimodè accidere in contingentiis poſſunt, omninò inſpiciuntur, ac ſigillatim examinantur, pręcipuè *dict. Contr.* 28. ubi etiam circà finem huius cauſę meminimus, atque illam fuiſse trãſactione ſopitam, expoſuimus; ideo ad ibidem dicta alia dicenda refero.

CONTROVERSIA XXII.

Legatum, quomodo dignoſcatur, an ſit conditionaliter taxativè, vel demonſtrativè ſuper aliqua re certa, ejuſq; in pretio relictum?

SVMMARIVM.

1 *Facti narratio, at ſeries rei controverſæ, exponitur.*
2 *Legatum, ſolvendum ex voluntate Teſtatoris ſuper prætio alicuius Feudi, fundi, vel alterius rei, quę vendi debet, an cenſeatur demonſtrativè, vel taxative relictum?*
3 *Pretium ſuccedit loco rei.*
4 *Legatum eſt ad inſtar certæ ſpeciei, ſi ſit relictum in pretio alicuius rei.*
5 *Regula ad dignoſcendum, quando legatum ſit taxativè, vel demonſtrativè relictũ ſuper aliqua re.* 6.
7 *Conditio temporis, appoſita à Teſtatore pro ſolutione legati ſuper certa re, efficit, ut dignoſcatur, legatum eſſe taxativè relictum.*
8 *Teſtator, quando unico verborum contextu corpus adiecit, unde ſit ſolvendum legatum, ſemper taxativè in illo viditur loqui.*
9 *Legatum in dubio videtur judicandum taxativũ, ſi ſit ſuper re certa.*
10 *Legatum pium, etſi videatur taxativum, an reſolvatur in demonſtrativum favore piæ cauſæ?* & 12.
13 *Legatum taxativum prefertur cæteris legatis ſuper illa re, uel fũdo, in quo fuit relictum: nec patitur diminutionem, ſi hæreditas non ſit ſolvendo pro aliis legatis.*
14 *Legata quantitatis diminuuntur pro rata, non exiſtente hæreditate ſolvenda. Et quid favore pię cauſę?*
15 *Non ſic legata certæ ſpeciei, quæ non patiuntur diminutionem.*
16 *Legatum ſpeciei dicitur ſpeciale, & legatum quantitatis eſt generale.*
17 *Generi per ſpeciem non derogatur: nec ſpecies patitur diviſionem.*
18 *Legatarius ſpeciei dicitur in re legata melioris conditionis, cum in ſpecie ſit magis dilectus.*
19 *Legata in ſpecie re perempta, perit etiam legatum.*
20 *Teſtatoris veriſimilis mens eſt attendenda; præſertim favore pię cauſæ.*
22 *Cauſa liberorum excepta, ſemper eſt privilegiata cauſa, quæ reſpicit ſuffragium animæ Teſtatoris,* & 23.

ARGUMENTUM.

Legatum, ſolvendum ex teſtatoris volũtate, ſuper pretio venditionis alicuius Feudi, Fundi, aut cuiuslibet ſimilis rei certæ, eſſe conditionaliter, taxativè, non autem demonſtrativè relictum, præ-

præſertim quando ab eodem ſtatui-
tur tempus ſolutionis præfati legati,
nempè poſt dictam rei venditionem,
& ex illius pretio, dilucidè demon-
ſtratur: Immò, cõtrariis rejectis, idem
apertis juribus deniq; comprobatur,
& recens Sacri Regii Conſilii deciſio,
pro quæſtionis coronide, aſſertur.

1 Hominum ad plenè di-
gnoſcendas voluntates,
eorumq; ad unguem di-
ſpoſitiones ſervãdas, his,
quæ deficere videntur
in verbis, Jura conjecturis, & præſũ-
ptionibus facilè ſuccurrunt; Quade-
re, quia ad illas, in facti ſpecie propo-
ponẽda, recurrere debemus, principiò
præmittamus oportet: Ex legatis, quæ
inter cætera inveniuntur ordinata ab
V. J. D. Hyacintho Morrillo, Utili
Domino Terræ Cerciæ minoris, in
ſuis ultimis teſtamentariis tabulis,
conditis decimo kalẽdas Septembris
1671. plum illud ab eodem fuiſſe re-
lictum legatũ, favore Sacræ Domus
Sanctiſſimæ Annunciatę hujus Civi-
tatis, nũmorum millè, & quincẽtum,
aureorum, quos ſolvendos eſſe, diſpo-
ſuit ipſe teſtator ex pretio enunciatę
Terræ Cerciæ parvæ, ſtatim, ac ex
ejuſdem venditione ad ſuos heredes
perveniret præfati pretii pecunia, in
qua ſtatuit, ut ipſa S. Domus ejus
legataria, ſatisfieri deberet in integrũ
de dictis nũmis aureis mille, & quin-
centum, ut ſupra legatis, cum onere
tantùm celebrandi anniverſariũ per-
petuum, ſingulis annis, pro animæ ip-
ſius diſponentis ſuffragio, ſecuta ta-
men prefati legati ſolutione, nec ante:
At, cum reperiatur iam vendita prædi-
2 cta Terra Cerciæ minoris, & pecunia,
ab emptore ſoluta jam penès publi-
cam arcam ſit depoſitata; inſteterunt
itaq; dictæ S. Domus Gubernatores
pro liberatione enunciatæ quantita-
tis in integram ſatisfactionem hujus
legati, taxativè ordinati ſuper pretio
præfatæ Terræ, cæterorum non ob-
ſtante legatariorum concurſu ſuper
ipſius pretii depoſito, cum illis mini-
mè præcludatur aditus, & ſuos greſ-
ſus dirigere benè poſſint ad alia bo-
na hæreditaria ejuſdem quond. Hya-
cinthi, quod ipſi S. Domui prohibe-
tur, dum nequit, ſatisfieri pro hujuſ-
modi legato, niſi ſolũ ſuper d. pretio.
Aperto igitur Jure, his in facto perpen-
3 ſis, integra ſperatur liberatio dictorũ
ducatorum mille, & quincentum ex
præfato depoſito pretii prænominati
Feudi, ut ſupra venditi, cum conſtet
nimis apertè, illud ſucceſſiſſe loco rei,
hancq; fuiſſe prædicti teſtatoris volũ-
tatem, itẽ colligatur ex claris verbis
infraſcripti legati, incipientibus, videl.
*Item lo predetto Dottor Giacinto Te-
ſtatore laſcia alla Caſa Santa della
Sanctiſſima Annunciata di queſta
Città doc. 1500. da pagarſeli all'ho-
ra, quando perverrà il denaro di d.
Terra di Cerza picciola à beneficio
delli miei heredi. Reſtando detta Ve-
nerabile Caſa Santa obligata in tem-
po ſe li farà detto pagamento, cele-
brare un funerale ogn' anno in per-
petuum per l' anima mia nel giorno
di mia morte, dichiarando, che pen-
dente detto pagamento faciendo, non
voglio, che li miei heredi habbiano
obligo di corriſpondere neſſuno inte-
reſſe à detta Venerabile Caſa Santa
per cauſa di detto legato, fol. 367.*
Quibus poſitis; quòd legatum prædictũ
4 ſit ad inſtar certæ ſpeciei, cum condi-
tionalitèr taxativè, non autem demõ-
ſtrativè, reſeriatur relictum S. Do-
mui A. G. P. ſuper dicto pretio, dubi-
tari non poterit: tàm ſi ipſius legati
verba, quã ſi ſequentẽ Juris-Conſul-
torũ ponderabimus incontrovertibi-
lẽ concluſionem. Et propterea, quòd
dicta Sacra Domus, ſaltem omnibus
aliis legatariis præferri debeat, in eo-
dem pretio concurrentibus, nec ullã
ejus legatũ pati poſſit diminutionem,

Digitized by Google

quamvis hæreditas non eſſet ſolven-
do, dilucidè nunc demonſtrabimus.
Ad dignoſcendum nàmq; utrum lega-
5 tum, quod ex pretio, vel ex fructibus
certè rei relinquitur, ſit taxativè, vel
demonſtrativè factum, ea cõmuniter
DD. utuntur regula, ut ſcil quotiès
Teſtator duas componit orationes: al-
teram, in qua mandat Titio dari ali-
quid, & alteram; in qua demonſtrat,
undè illud eidem ſolvi poſſit, & tunc
ſemper iſta ſeparata oratione, videtur
tantùm corpus ſolutioni demonſtra-
tivè adiecisse, ex cauſa nempè facilio-
ris exactionis, nõ ut tale onus inhæ-
reat ipſi rei demonſtratæ. At quotiès
corporis aſſignatio, ex cujus pretio,
vel fructibus legatum eſt præſtandũ,
unica oratione ſubſtantiæ ipſius lega-
ti adiiciatur, putà ſi Teſtator eodem
ſermone, quantitatem legatam, &
corpus, undè ſolvi debeat complecta-
tur, & tunc omninò taxativè legaſſe
6 cenſetur; præſertim ſi aliquam ſub-
jungat etiam conditionem temporis,
(prout in caſu noſtro) cùm tùnc con-
ditionalitèr taxativè ſuper certa re
legaſſe, dicendum ſit, iuxtà intelle-
ctum, *tex. in l. ſi quis ſervum* 8. §.
ſi quis ità, ff. de leg. 2. ibi; *Ex illo fun-
do amphoras decem*; *l. cum certus* 5.
*ff. de tritic. vino, & oleo legat. & l.
ex eo* 13. *ff. eod. tit.* ibi; *Ex eo vino,
quod in illo fundo naſcetur*; *l. lega-
tum, §. vini falerni, ff. de ann. legat.*
& tandem *ex tex. in l. Lucius* 12. *ff.
de alim. & ciba. leg. & l. quidam te-
ſtamento, ff. de leg.* 1. quam decanta-
tã juris regulam apud *Bart. in dict. l.
quidam*; ſectantur *Mantic. lib.* 9. *de
conject. tit.* 3. *num.* 20 *Grat. diſcept.
for. cap.* 256. *num.* 22. *& cap.* 988.
nu. 18. *&* 23. *Menoch. lib.* 2. *præſum-
pt.* 162. *num.* 48. *Valaſch. de jur. em-
ph. q.* 32 *num.* 17. *Dec. conſ.* 324. *vol.*
1. *Caſtill. contr. iur. lib.* 4. *cap.* 54.
Merend. contr. iur. tom. 2. *lib.* 17. *q.* 37.
Sed præter alios, ſic optimè eandem cõ-
7 probant doctrinam inter noſtrates,
poſt *Napodan. in Conſuet. ſi qua mu-
lier num.* 24. etiam *Præſ. de Franch.
deciſ.* 482. *num.* 6. *& dec.* 721. *Gizza-
rell. dec.* 84. *num.* 15. *Camill. de Curt.
in diverſ. feudal. p.* 1. *cap.* 9. *num.* 29.
Reg. Rovit. deciſ. 57. *Præſ. Merlin.*
qui nonnullos congerit, *tom.* 1. *cap.*
61. *& tom.* 2. *contr. for. cap.* 46. *num.*
20. *& cap.* 82. *à num.* 5. *cum ſeqq.
Præſ. Amat. conſ.* 32. *num.* 3. *& conſ.*
37. *Caſar. pereg. quæſt.* 21. *Reg. de Ma-
rin. tom.* 2. *reſ. iur. c.* 124. *Conſ. Prat.
lib.* 3. *diſcept. for. cap.* 34. *Conſ. Rocc.
tom.* 1. *reſp.* 50. *& Conſ. de Roſa con-
ſult.* 61. Qui omnes unico ore con-
cludunt pro hac regula generali, ut
quando nimirùm una, eademq; ora-
tione teſtator diſponit, dicens aliquid
dari Titio ex pretio, vel fructibus
perveniendis ex aliqua re, tùnc lega-
tùm ſit abſq; dubio taxativum; ſecus
verò, ſi duplici ſermone, aut alia ſe-
parata oratione, corpus ſolutioni ad-
jiciat, cum penitùs tunc demonſtra-
tivum dicatur legatum.
Si igitur in caſu, de quo agitur, unico
8 verborum contextu, eademque ora-
tione teſtator legavit prædictos duc.
1500. atque conditionalitèr taxativè
corpus adiecit, undè, & quando ſolvi
deberent, dùm dixit; *Laſcio alla
Caſa Santa della Santiſſima Annun-
ciata docati* 1500. *da pagarſeli all'
hora quando pervenirà il denaro di
detta Terra di Cerza picciola à bene-
ficio delli miei heredi.* Quomodò du-
bitari nunc poteſt, prædictum lega-
tum non dici debere conditionale, &
taxativum; dum eſſe tale, patet ex
9 eiſdem verbis teſtamenti; eò fortiùs,
quia prædictis additur, quòd in du-
bio legatum ſemper eſt iudicandum
taxativum, ut probat *Andr. in cap.* 1.
num. 1. *de natis feudor.* & eum ſequũ-
tur *Camill. de Curt. loc. cit. nu.* 43.
fol. 26. *Reg. Merlin. dict. cap.* 82. *num.*
11. *& Conſ. de Roſa ubi ſup. num.* 3.
Nec dicere obſtabit, quòd legatum præ-
10 dictum, cum ſit pium, quamvis vi-
deatur eſſe taxativum, reſolvi nihilo-
minùs debeat in demonſtrativum, au-

tho-

Digitized by Google

thoritate *Romani ſing.* 435. & ſequa-
clum, quos refert *Epiſc. Marantà*
in eius reſp. 15. *num.* 76. *& ſeqq. par.*
4. tùm quia de opinione prædicta nul-
la eſt habenda ratio, cùm minimè
ſit in Sacro Regio Conſilio recepta;
prout latè ex tribus *Præſ. de Fran-
ch. deciſionibus*, teſtatur *Reg. Rovit.*
dict. deciſ. 57. *à num.* 7. *uſque ad* 10.
& meliùs *à num.* 13. *uſq; ad fin. deciſ.*
quem ſequuntur *Io Bapt. Thor.* alias
tradens deciſiones *in ſumma privil.*
piæ cauſæ; *privil.* 267. *Ricc. collect.*
deciſ. 3509. *Conſ. Staiban. tom.* 2. *re-
ſol.* 106. *& Navar. in tract. de pri-
vil. miſer. perſ. privileg.* 163. *num.* 4.
11 tùm etiam, quia dato, quòd ſit ſubſi-
ſtens *Marantæ* opinio, locum habere
poteſt tantùm in favorabilibus, dùm
favore piæ cauſæ introducta reperi-
tur, ideoque procedit, quando ſumus
12 in dubio, ut tunc potiùs demonſtra-
tivè, quàm taxativè legatum cenſea-
tur factum favore piæ cauſæ; Non
autem, quando manifeſtè conſtaret
ex verbis, vel ex aperta teſtatoris
mente, ſecundùm Iuris regulas, le-
gatum eſſe prorsùs taxativum; tunc
enim nec piæ cauſæ favore, poterit
reſolvi in demonſtrativum, uti benè
declarat *Merend. contr. iur. tom.* 3.
lib. 17. *d. cap.* 37. *à num.* 39. *cum ſeqq.*
Et ita quoq; ſe meliùs poſtmodũ ex-
plicat idẽ *Marãt. d. c.* 15. *n.* 80. *&* 81.
Undè videtur omninò concludendum,
13 legatum, de quo ad præſens agitur,
cùm ex claris verbis Teſtatoris ſit
conditionalitèr, taxativè relictum fa-
vore dictæ Sacræ Domus, ſuper præ-
tio tantùm prædictæ Terræ Cerciæ
minoris, eſſe omnibus aliis legatis
præferendum, nec aliquam pati poſ-
ſe diminutionem, etſi hæreditas dicti
quond. Hyacinthi Morrillo non eſ-
ſet ſolvendo; Quia non abſolutè dici
14 debet legatum quantitatis, ut locum
habere poſſit *textus* diſpoſitio *in l.*
quærebatur, *ff. ad leg. Falcid.* per
quem *tex.* tenent *DD.* quòd legata
quantitatis diminuantur pro rata,
non exiſtente hæreditate ſolvendo;
15 Sed potiùs eſt certæ ſpeciei, dùm ſu-
per certo corpore fuit taxativè reli-
ctum, & ſic nullã pati debet deductio-
nẽ, per *text. in l. in fideicõmiſſorum,*
ff. ut in poſſeſſ. legat. & in l. ſi quis
teſtamento, §. *apud Iulianum*, *ff. de*
leg. 1. uti ex communi opinione re-
fert deciſum *Præſ. de Franch. deciſ.*
236. *à num.* 5. his præſertim rationi-
16 bus, quia legatũ ſpeciei dicitur ſpe-
ciale, & legatum quantitatis dicitur
generale, & generi per ſpeciem dero-
17 gatur, nec ſpecies patitur diviſionẽ;
nàm legatarius ſpeciei dicitur melio-
ris conditionis, cum in ſpecie ſit ma-
gis dilectus, & dominium ipſius cer-
tæ rei legatæ recta via in dictum le-
18 gatarium tranſeat, *l. ſi Titio in fin. ff.*
de furt. Ideò q; perempta re in ſpecie
legata, perit etiam legatum, nec de-
19 betur aliquid legatario ſpeciei; quod
non accidit legatario ſolùm quanti-
tatis, ut ait *Mantic. de conject. ult.*
voluntat. dict. lib. 9. *tit.* 12. *num.* 3.
Quæ opinio, cùm apud DD. ſit verior,
20 & conformis videatur voluntati Te-
ſtatoris, præſertim quando agitur de
legato ad pias cauſas, pro exonera-
tione ſcilicèt conſcientiæ, vel pro ce-
lebratione miſſarum, ad hoc, ut ip-
ſius Teſtatoris anima ab atrociſſimis
pœnis Purgatorii liberetur (prout in
caſu noſtro) nàm tùnc hujuſmodi le-
gatum, cùm propriã Teſtatoris uti-
litatem, præſertim ſpiritualem reſpi-
ciat, in aliis verò legatis commodum
tantùm legatariorũ attendatur; ſup-
ponitur profectò, teſtatorem antepo-
nere voluiſſe ſuam alienæ utilitati, &
proindè, ut legatum prædictum, cer-
tæ ſpeciei ſignãter, nullam ſanè patia-
tur diminutionem, aut deductionem.
Quemadmodùm in propriis terminis
21 deciſum tradit *Præſ. de Franch. d.*
deciſ. 236. *in fin.* pro Hoſpitali Sàn-
* cti Jacobi, contrà Hoſpitale Incura-
bilium, conſiderando veriſimilem te-
ſtatoris mentem, ex ea cauſa, cui ap-
plicabatur legatum illud, nempè in
erectio-

Digitized by Google

erectionem Iuriſpatronatus; quam deciſionem ſummoperè commendat de more *Dom. Reg. Rovit. deciſ.* 87. præcipuè à *num.* 4. ubi ad confirmationem allegat *Rolandi conſ.* 25 *num.*
82 3. *cum ſeqq. & per tot. vol.* 4. nàm excepta cauſa liberorum, ſemper privilegiata eſt cauſa, quæ reſpicit ſuffragium animæ ipſius Teſtatoris, adhoc ut legatum, pro tali effectu relictum, non patiatur diminutionem, hæreditate non exiſtente ſolvendo, prout communiter teſtantur, poſt *Sui d. de alim tit.* 8. *privil.* 30. *num.* 6. *& Valaſc. de privileg. miſer. perſ. quæſt.* 8. *num.* 238. *cum Olea de ceſſ. jur. tit.* 4. *quæſt.* 5 *num.* 20. etiam ex noſtratibus *Molfeſ. conſ.* 13 *Navar. d. privil.* 22. *Giur. ad Reg. Latr deciſ.* 12. *Altimar. in obſerv. ad cit. deciſ.* 87. *Reg. Rovit. & de Luca ad Franch. d. deciſ.* 246. poſt *Ibor. in addit. ad Tiroquell. de pia cauſa, privil.* 56. *& Tuſc. concl.* 111. *lit. L.* cum nonnullis ex brevitate hic pretermiſſis.

Dubio procul ergò ſperatur, omnique Iure, per Sacrum Conſilium decidendum fore, legatum prædictum, conditionaliter taxativè relictum dictę Sacræ Domui A. G. P. ſuper pretio dictæ Terræ Cerciæ minoris, omninò eidem ſolvi debere, poſt ſatisfactionem Creditorum, ſaltem de reſiduo depoſiti, perventi ex venditione huius Terræ, aliis legatariis ab illo excluſis, eo magis, quia reliqua adſunt bona hæreditaria, ad quæ illi recurſum habere poſſunt, quod eidem Sacrę Domui minimè eſt permiſſum.

Cætera verò ſuppleat eximia Dom. Iudicantium doctrina, cui humilitèr ſubijcimus; Sicut inenarrabili eorundem integritate, his denique perpenſis, ità ad relationem Spect. Reg. Ill. Ducis Campimellis D. Trojani Miroballo, tunc Reg. Conſil. & cauſæ commiſſarii, anno 1682. ſecundùm allegata fuit deciſũ, pro integra legati ſolutione in prefato pretio d. Terrę Cerciæ minoris, ut ex actis in B. de Fuſco.

CONTROVERSIA XXIII.

Promiſſa, in ceſſionis, ac in ſolutum dationis contractu, evictione, & omni tempore exigibilitate nominis ceſſi, an dici poſſit huiuſmodi contractus vera datio in ſolutum, an ſimplex ceſſio, & quædam ipſius nominis aſſignatio?

SUMMARIUM.

1 *Rei cõtroverſę ſeries exponitur.*
2 *Promiſſio evictionis, quid ſonet?*
5 *Nominis debitoris in datione in ſolutum; ſufficit ſolùm, illum præſtare eſſe debitorem efficaciter obligatum, nõ autẽ, quod ſit ſolvẽdo.*
6 *Evictio, promiſſa de jure, & de facto, in ampla forma quid importet?*
7 *Exigibilitas nominis ceſſi, de jure, operatur, ut debitum exigi poſſit: de facto, ut ſit facilis exactionis.*
8 *Promittens exigibilitatem de jure, & de facto, tenetur præſtare debitorem eſſe ſine exceptione, facili exactione, atque omni tempore capacem, & ſolvendo; num.* 9.
10 *Cedẽs, & inſolutũ dãs nomẽ debitoris, promittẽs exigibile, ipſe tenetur*
11 *Promittens nomen debitoris verum, idoneũ, & exigibile, non liberatur.*
12 *Clauſula* omni tempore; *& dictio* sẽper *perpetuitatẽ includit, &* 49.
13 *Idem clauſula,* omni futuro tẽpore.
14 *Exigibilitate promiſſa, ſi debitor fiat difficilis exactionis, tunc datur regreſſus contra cedentem.*
15 *Evictionis caſus fit, quando ceſſionarius non poteſt exigere.*
16 *Dos, & Pia cauſa æquiparantur.*
17 *Pia cauſa gaudet dotis privilegio.*
18 *Promittens dotem, & cedens pro illa nomen debitoris, tenetur præſtare exigibile, etſi id non ſit conventum; & extenditur etiam ad intereſſe.*

19 *Do-*

19 *Dotis favore, nunquam acquiſitio dicitur perfecta, & irrevocabilis; nec extinguitur prima obligatio.*

21 *Ceſſio quando dicatur facta demonſtrationis cauſa, & non taxationis?*

22 *Nomen debitoris intelligitur datū pro faciliori exactione, quando eſt adjectum in executione, non in obligatione promiſſæ ſolutionis, præſertim in favorabilibus 23.*

24 *Nomen ceſſum æſtimatū, præjudicat.*

25 *Datio in ſolutum, quando dicatur ſimplex, aut ceſſio pro facil. exactione?*

26 *Hypotheca ſpeciali reſervata cum dominio in bonis venditis, debitum non fuiſse extinctum, nec pretium ſolutum, oſtendit, & num. 27.*

28 *Ceſſione ſimpliciter facta, cauſa ſolutionis, ut creditor ſatisfieri poſſit ſuper nomine ceſſo, periculum ſpectat ad ipſum cedentem nominis, non exacti, vel deteriorati.*

29 *Ceſſione ſimplici non dicitur ſolvere, ſatisfacere, & à periculo liberari.*

30 *Cedens, ſimplici ceſſione, debet præſtare, debitorem ceſſum eſſe verum, & ſolvendo. Secus in delegatione, & inſolutum datione, num. 31.*

32 *Ceſſionarius quietationem faciens, per aquilianam ſtipulationem in beneficium cedentis, liberat eum ab omni periculo, & num. 34.*

35 *Ceſſionarius, factis diligentiis pro conſecutione nominis ceſſi, fundataque illius inexigibilitate, dirigit greſſus contra cedentem.*

36 *Decoctio notoria debitoris ceſſi excludit diſcuſſionem, & ſufficit illam tantùm allegare.*

37 *Diſcuſſio non requiritur, ubi conſtat, debitorem ceſſum eſſe ære alieno gravatum.*

38 *Cedens, litem aſſumere; omniaque damna reficere promittens, videtur, voluiſſe, ceſſionarium conſervare indemnem, illeſum, & teneri ad intereſſe.*

39 *Cedens, in caſu evictionis paſſæ, tenetur ad damna, & expenſas.*

40 *Evictio operatur, ut ſi de facto, licet iniuſto ſequatur, commiſſa ſit ſtipulatio, & teneatur promittens.*

41 *Caſus fortuiti, poſt in ſolutum dationem, & venditionem; cedunt in damnum ceſſionarii, & emptoris.*

42 *Contractus ex nova conventione, cum prorogatione termini ſolutionis, reducitur ad naturam contractus cenſualis, cujus capitale dicitur demortuum.*

43 *Datio in ſolutū dat plenè dominiū rei, abſq; alio periculo cedentis.*

44 *Quilibet, promiſſa ſervare tenetur.*

ARGVMENTVM.

Evictione, ac exigibilitate promiſſa, omni futuro tempore, & ex quacumque cauſa, tam de iure, quam de facto, ſivè in ſimplici ceſſione, ſivè in ſolutū datione alicuius nominis debitoris, an detur regreſſus contra cedentem, quoties hic debitor fiat decoctus, impotens, vel alio modo difficilis exactionis? Altercatur, & pro ceſſionario reſolvitur quæſtio: ut per huiuſmodi cōtractum, tali eveniente caſu, non liberetur cedens; ſed poſt opportunas creditoris diligētias, teneatur, nō ſolū ad ſortem, ſed reficere damna, & intereſſe, ob comiſſam ſtipulationem, idque apertè nonnullis oſtenditur claris argumentis, & inconcuſſis rationibus, geminaque demum Sacri Regii Conſilii profertur in cauſa deciſio.

1 NOn minus Piæ cauſæ favori, quàm propriæ animæ, ac ſuorum ſuffragiis proſpiciens qu. Cæſar Antonius Mormile, in ſuo ultimo elogio diſpoſuit, ut ſtatim ſequuto ejus obitu, pro trium celebratione Miſſarum in perpetuū à RR. Patribus Venerabilis Monaſterii SS. Severini, & Soſſij, in propria ædicula, intus ejuſdem Eccleſiam, teneretur ſuus.

ſuus legitimus hæres dictis PP. aut il-
lã quantitatẽ capitalis, prout Io: Vin-
centius eius germanus frater decre-
viſſet, unâ tantum vice, aut alio mo-
do, annuos ſolvere introitus proenũ-
ciata cauſa, quo melius, & congruè
inter eos conveniri poſſet.

Quapropter, publicis intercedentibus
2 cautionibus, ſextò Idus Maii 1656.
Carolus Mormile filius, ac defuncti
teſtatoris hæres, tam proprio, quàm
procuratorio nomine dicti Vincentii
pro aſſerti legati executione, ad con-
vẽtionem devenit cum præfatis RR.
PP. vigore cuius, propter dictum
ſtipendium miſſarum trium, in per-
petuum celebrandarum ſingulis die-
bus, promiſit, & ſe obligavit, ſatisfa-
cere dicto Ven. Monaſterio, eiuſque
RR. Patribus termille nũmos aureos,
pro quibus in ſolutum, ac pro ſoluto
dedit, ceſſitque, & aſſignavit ipſi Mo-
naſterio, & ejus Patribus ſimilẽ ſum-
mam, cum annuis ducatis biſcentum
& decem, quos pro capitali triummil-
le dictus Carolus, uti ceſſionarius
Vener. Collegii S. Ioſeph Societatis
Ieſu, aſſeruit, debere conſequi à Mar-
tio Pignatello, Principe Minervini,
prævio Regio Aſſenſu, ſolvi, & reſti-
tuere promiſſos infra certum tem-
pus, iam elapſum, virtute publici
3 inſtrumenti. Voluitque idem hæres
pacto expreſſo, ut tempore conſecu-
tionis dicti crediti per d. Monaſteriũ,
illud depoſitari deberet, ad aliã em-
ptionem faciendam, pro obſervantia
legati prædicti, utque ex introitibus
perveniendis, dicti RR. PP. adimple-
rent quotidie miſſarum celebratio-
nem; Et ita inquiens, itẽ ſe obligavit
dictus hęres, creditum pręmiſſum
facere verum, omnique tempore ca-
pax, & de evictione teneri his claris
4 verbis, videlicet; *Et amplius dictus
Carolus promiſit creditum prædictũ,
ut ſupra in ſolutum datum, ceſſum,
& aſſignatum facere verum, reale,
non exactum, nec alteri ceſſum, &
quod omni tempore ſit capax ſuper
omnibus bonis dicti Principis, nec
non de evictione teneri, tam de jure,
quàm de facto, vi, & violentia, gene-
raliter, & ſpecialiter ab omnibus
hominibus, & perſonis in ampla for-
ma, omnemque litem in ſe ipſum Caro-
lum aſſumere, & integrè reficere om-
nia, ac ſingula damna*, cum cęteris
ſimilibus. Undè liquidò patet, nos
5 modò verſari, non in ſimplici datio-
ne in ſolutum nominis debitoris; cũ
ſufficiat ſolùm illum pręſtare, eſſe de-
bitorem efficacitèr obligatum, non
autem, ut ſit ſolvendo, facili exactio-
ne, & omni tempore capax, juxtà
*tex. in l. ſi nomen ff. de hær. vel act.
vend.* Immò liberè fas eſt nobis, aſſe-
rere, alitèr fuiſſe conventum in caſu
præſenti; dum non ſolùm fuit pro-
miſſum, facere dictum nomen ceſſũ
verum, & reale, non exactum, nec
alteri ceſſum, ſed etiam *omni tempo-
re capax* ſuper omnibus bonis debi-
6 toris ceſſi, ac de evictionè teneri, *tàm
de jure, quàm de facto, in ampla for-
ma*, aliaque fuiſſe expreſſa, clarè con-
ſtat ex pręmiſſis verbis, quę prorſus
exigibilitatem de facto importare vi-
7 dentur. Duplici namque modo datur
exigibilitas, ſcilicet de jure, & de fa-
cto (ut eſt omnibus notum): De jure
ſufficit, quod debitor ſit ſine exceptio-
ne, & legali providentia exigi poſſit:
de facto autem, quod ſit locuplex, id-
eſt facilis exactionis; itaquę quando
8 promittitur hęc exigibilitas de jure,
& de facto, tunc debitorem eſſè ſine
exceptione, & ſolvendo cum facili
exactione, promittens, pręſtare tene-
tur *ex tex. in l. ſi plus, §. qui nomen ff.
de evict.* ut latiſſimè tradit, & deci-
ſum refert *Montan. contr. 44.* adver-
ſus ea, quę ſcripſit *Conſ. Hodier. con-
tr. 27.* Ideoque cedens dixit, *de evi-
ctione teneri, tam de jure, quàm de
facto, generaliter, & ſpecialiter, om-
nemque litem in ſe aſſumere, ac dam-
9 na reficere*: quia voluit promittere,
non ſolùm debitorem eſſè verum, ſi-
1 ne exceptione, ſed etiam omni tem-
pore

pore capacem, hoc eſt ſolvendo, uti
docet *Reg. de Marin. reſ. quot. tom.*
1.cap.42.n.2. ubi *Rodoer. & de Luca*
Cedens etenim, vel inſolutum dans no-
10 men debitoris, ac promittens illud
exigibile, omnique tempore ſolven-
do, nunquam liberatur; ſed ſemper
cum de evictione teneri, habetur ex
text. in l. ſi venditor 39. ff. de action.
empt. l. qui fundum 40. §. *qui agrū*
ff. de contrab. empt. & Gloſ. in l quod
venditor 38. ff. de dolo mal. cum DD.
relatis à *Gratian. diſcept. for. tom. 3.*
cap. 527. Et ità, promittens nomen
11 debitoris facere ſemper verum, &
idoneum, idem eſt, ac ſi ſolvibile ſuc-
ceſſivis temporibus promiſiſſet, ut
ait latè *Grat. loc. cit. num.* 35. cum
Mangil. de evictiōn quæſt. 80. *nu.* 18.
12 præſertim ſi adſit clauſula, *omni tem-*
pore, vel dictio *ſemper*, quæ omne
tempus futurum includit *Merlin. de*
pignor. lib. 5. tit. 1. qu. 21. num. 69.
Olea de ceſſ. jur. tit. 7. quæſt. 3. num.
28. prout, ſi fuerit promiſſum nomen
ceſſum *verum, & bonum omni futu-*
ro tempore, tunc intelligitur, ut de-
beat eſſe efficaciter obligatum, & ſol-
13 vendo; ita ut ſi difficilis exactionis
fiat, detur tunc regreſſus contra ce-
dentem ipſius nominis ceſſi, ſeù in ſo-
14 lutum dati *Reg. de Marin. dict. cap.*
42. *num.* 4. & 5. cum aliis congeſtis
per *Reg. Capyc. Latr. tom. 2. conſult.*
148. *à nu. 24. uſque ad 47. & Ma-*
15 *ſtril. deciſ.* 140. *num.* 10. Idemque pa-
riter, ſi fuerit promiſſa ſucceſſiva per-
ceptio dictorum annuorum introi-
tuum. Nam quoties ipſe ceſſionarius
non poteſt illos percipere, fit caſus
evictionis, *Montan. contr. 45. nu. 10.*
Reg. Capyc. Galeot. contr. 32. Item
ſi ſit dictum, omni tempore capax,
hoc eſt amplum, latum, ſufficiens, &
ſic ſolvendo omnibus, ex traditis, &
deciſis per *Reg. de Marin. cap.* 195.
dict. lib. 1. Gratian. deciſ. 13. num.
91. *Reg. Rovit. prag. 1. ſub num.* 34.
in tit. de cenſib. Conſil. Prat. tom. 1.
diſceptat. forenſ. cap. 15. num. 38.

Clarum id etiam in Jure oſtenditur,
16 quia dos, & pia cauſa æquiparantur
§. donare, it. qualiter olim feud. alien.
pot. Bart. in l. 2. §. fin. ff. de donat.
Surd. deciſ. 298. num. 9. & quælibet
17 pia cauſa dotium privilegiis gaudet,
ex *Leoucill. de privileg. paup. par. 2.*
priv. 94. num. 4. Promittens enim
dotem, & pro ea cedens debitoris
nomen, exigibile illud præſtare tene-
18 tur, etſi non fuerit conventum;
Quod extenditur etiam ad intereſſe;
& ampliatur ſimiliter in hac datione
in ſolutū, ſicut in puncto per S.C. plu-
† ries deciſum referunt; & in ceſſione,
& in ſolutum datione, cauſa dotis *R.*
Galeot. tom. 1. contr. 32. num. 76.
Conſ. Staiban. lib. 1. reſol. 96. num.
27. *Thor. in ſupp. deciſ. ver. debitor*
Conſ. Hodier. ad Surd. dec. 266. num.
18. *Rot. de priv. mulier. cap. 4. n. 91. &*
94. *Alex. in l ſi cum dotem, §. ſi mu-*
lier, ff. ſol. matr. Caſtill. deciſ. 5. nu. 7.
& 12. tom. 1. Gratian. diſcep. forenſ.
lib. 4. cap. 759. num. 8. Theſau. quæſt.
for. 88. num. 13. lib. 2. Nam favore
19 dotis, nunquam nominis ceſſi acqui-
ſitio dicitur perfecta, & irrevocabilis,
ideoque non extincta, nec perempta
primeva obligatio; Ita eò magis di-
cendum eſt in caſu noſtro, cum de
20 pia cauſa agatur; quæ dote eſt fa-
vorabilior, juxtà tradita per *Tira-*
quell. de privil. piæ cauſæ privil. 126.
His rurſus additur, quòd dicta ceſſio, &
21 aſſignatio, de qua loquimur, demon-
ſtrationis, gratia fuit facta, non verò
taxationis cauſa; dum præfatus hæ-
res, prius promiſit ipſi Monaſterio ſol-
vere dictos nūmos aureos termille, pro
trium miſſarum celebratione in ſin-
gulos dies, & poſtea pro illis ceſſit, &
dictum debitoris annuorum introituū
nomen aſſignavit. Quod quidem fuit
22 adiectum pro executione, non autē
in obligatione, dum ipſe cedens prius
cæpit à pura promiſſione quantitatis, &
poſtea ab illius ſolutione, & ſic intelli-
gitur datum pro faciliori exactione, ſi-
cuti deciſum tradunt in cauſa dotis, &

23 aliunè torum *Præſ. de Fran.cum Ad-
dit. dec.721. Surd. de aliment. tit.
4. quæſt. 26. Dec. conſ.323.* & in pro-
priis terminis, pro erectione Cappella-
niæ *Olea de ceſſ. jur. tit. 7. quæſt. 3.
num. 23. & Guſman. de evict. quæſt.*
30. qui apertiſſimis, ad id compro-
bandū utuntur *Textib. in l. Lucius
ff. de alim. l. legatum* 17. *§. vini, ff.
de ann. leg. l. ex eo, ff. de vin trit. &
ol. leg. l. nomen § uni, ff de leg. 3. l.
fideicommiſſum* 50. *§.1. ff de ind. l. in-
ter ſtipulantem § ſacram ff. de verb.
oblig. l. Firmio Heliodoro, ff. quan.
dies l. ced.* cum aliis apud *Gazzi de
expenſ. cap. 4. Pacciu cent. 6. qu. 34.
& Acoſt. de pri. cre. reg. 3, amp. 5. n. 20,*
Et quamvis nomen debitoris, datum ta-
24 men æſtimatum, etſi inexigibile, reci-
pienti præjudicet, & ipſe ad omnes
expenſas teneatur, ex *deciſ. Præſ. de
Franch.* 108. etiam in dote; dum ex-
penſæ, per virum factæ in exigendo
nomen debitoris, nequeunt repeti. Ni-
hilominus, ſi in dotem ſimpliciter ſit
datum, tunc omnes expenſæ repetū-
tur, ac de dote deduci debent *Bart.
in l. 1. §. neceſſariæ in fin. ff. de impenſ.
in reb. dot. fac. Ricc. ad d. deciſ. Præſ.*
25 *de Franch.* 108. At in præſentiarū, ut
annuimus, non fuit ſimplex datio in
ſolutum huius nominis, prout erat
propriè, & quale reperiebatur ad hoc,
ut omne lucrum, aut damnum, ſeu
periculum cederet ceſſionario, quia
fuit promiſſum omni tempore ca-
pax, & ſic ſemper ſolvendo; Undè
cedens omninò manutenere, tenetur
ipſum ceſſionarium ſemper in eadem
qualitate promiſſa; cum adſit pactū
ſpeciale, faciendi nomen verum, bo-
num, & exigibile, quod operatur, ut
26 donec pretium ſolutum fuerit per
debitorem in ſolutum datum, intel-
ligatur reſervata ſpecialis hypoteca,
& dominium ſuper bonis venditis,
prout in caſu in ſolutum dationis
edocet *Reg. Capyc. Latr. conſul.* 148.
num. 31. & 41. ſignum enim eſt evi-
dens, debitum tali ceſſione, non fuiſ-
ſe extinctum, & prætium minimè ſo-
lutum, ut ait *Surd. deciſ. 23. num.* 8.
Hinc apertè deducitur (cum ſit idem
27 pactum adjectum in dicta ceſſione,
facta per dictum Collegium S. Ioſeph
præſito Carolo Mormile) non eſſe
quidem perfectam in ſolutum datio-
nem, propter enunciatam perpetuā
capacitatem nominis ceſſi, ac exigi-
bilitatem illius promiſſam, ut decidit
Rot. in deciſ. 11. nu 5. impreſſa apud
Oleam poſt tract. de ceſſ jur. & proin-
de illa reduci debet ad ſimplicē ceſſio-
nem, ac pro faciliori exactione aſſi-
gnationem, & ad finem tantùm con-
ſequendi annuos introitus, conven-
tos pro celebratione miſſarum Nam
28 ceſſione, vel aſſignatione, facta ſim-
pliciter cauſa ſolutionis, & ut credi-
tor ſibi ſatisfiat ſuper nomine ceſſo,
tunc periculum nominis non exacti,
aut conditione deteriorati, ſpectat
ad ipſum cedentem, non autem ad
ceſſionarium, ut tradunt præcæteris,
Maſtrill. tom. 2. deciſ. 179. *à num.* 17.
ad 19. *Olea dict. tract. de ceſſ. jur. tit.
7. qu. 3. num.* 18. *Grat. d. ſcep. for. lib.
3. cap. 52. & deciſ. 13. num.* 43.
Per ſimplicem enim ceſſionem, non di-
29 citur quis ſolvere, & ſatisfacere, nec
liberatur ſanè à periculo, ſed datur re-
greſſus contra cedentem pro eo, quod
non exigitur *Dec. conſ. 99. nu.* 4. dum
30 in ſimplici ceſſione, tenetur cedens,
præſtare debitorem, eſſe verum, lo-
cupletem, & ſolvendo, ut poſt *Oleam
loc. cit. n.* 17. tradit *Conſ. Staiban. to. 1.
obſer. reſol.* 96. *num.* 6. Secus in ſim-
plici delegatione, venditione, & in
ſolutum datione, ait idem, *Staiban.
tom. 2. reſol.* 190. Ità in caſu noſtro
præfatus hæres voluit, capitale prædi-
ctū aſſignare, ut Monaſterium ex illo
exigeret tantùm annuos introitus,
pro deſcripta miſſarum celebratione,
non obſtante, quod in ſolutum eidē
dediſſet; quia pacto expreſſo fuit cō-
31 ventum, ut tempore, quo Monaſte-
rium creditum prædictum conſeque-
retur, depoſitare deberet in publica

arca

arca pecuniam,pro illa implicanda in
aliã emptionẽ,ut ex introitibus ab ea
perveniẽdis celebrarentur dicta tria
Sacra quotidiè in perpetuum, donec
de eodem capitali fuerit facta emptio
32 libera pro tali effectu.Idque eſt adeò
verum,nam Monaſterium in hac ceſ-
ſione ei facta, nullam penitùs de re-
cepto confeſſionem, nec minus quie-
tationem fecit, de more in beneficiũ
cedentis, qui neq; prout de jure,ipsũ
Monaſterium conſtituit,uti procura-
torem in rem propriam,pro dicto no-
mine ceſſo; ulla alia ſanè de cauſa,
niſi quia nõ fuit vera in ſolutum da-
tio, & liberatio, ſed tantùm, ut dixi-
mus, ſimplex pro faciliori exactione
nominis aſſignatio. Quando enim
33 ceſſionarius in beneficium cedentis
per aquilianam ſtipulationem quièta-
tionem facit, tunc omne periculum,
ac damnum erit poſtea ipſius ceſſio-
34 narii,quo cõſtituto procuratore,tan-
quam in rem propriam, jam videtur
clarè inducta datio in ſolutum,& ce-
dens omninò ſolutus ab omni pericu-
lo, ut teſtantur DD. ex *tex. & Gloſ.
in l. 3. C. de novat. Gloſ. in l. delega-
re, 11. ff. eod. tit. verſ. vel ſic*, quos
refert *Conſil Staiban. reſol. 96. nu.
28. tom. 1. & reſol. 190. num. 19. &
63. tom. 2.* Immò in dubio,hujuſmo-
di contractum ſemper cenſendum eſ-
ſe ſimplicem ceſſionem, non verò in
ſolutum dationem, ait *Olea de ceſſ.
jur. d. tit. 7. quaeſt. 3 num. 9.*

Quibus ità præmiſſis, cum liquidò con-
35 ſtet, præfatum Monaſterium feciſſe
omnes diligentias, pro conſecutione
dicti nominis ceſſi, & illud non eſſe
ullo modo exigibile,ex notoria deco-
ctione, quam uti talem, ſufficit tan-
36 tùm allegare, ut ajunt *Bart. in l. ſi
ſit ego, ff. ſi cert. petat. Reg. Rovit. in
Pragm. 3. num. 12. tit. de ceſſ. bon.
Gratian. diſcept. for. tom. 3. cap. 527.
num. 11. Rot. Genu. decis. 45. Reg. de
Marin. reſol. cap. 191. num. 7. tom.
1. Montan. contr. 44. num. 3.* nec re-
quiri diſcuſſionẽ, deciſum refert *Ca-
pyc. deciſ. 54. num. 5.*, ubi conſtat, de-
37 bitorem ceſſum eſſe, ęre alieno nimis
gravatum; vel ſi adſit difficultas in
exigendo, *R. Capyc. Latr. tom. 2. con-
ſult. 148. num. 7. Olea de ceſſ. jur. tit.
7. quaeſt. 3. num. 38.* Et dum cedens
promiſit omnem litem in ſe aſſume-
re, omniaq; & ſingula damna refice-
38 re, cenſetur promiſiſſe, velle Mona-
ſterium conſervare indemnem, & il-
lęſum, eumq; liberare à moleſtiis, la-
boribus, & expenſis, ac ſolvere ſortẽ,
& uſuras, ex *Ruin. tom. 1. conſ. 187.
num. 2. Mangil. de evict. quaeſt. 2. nu.
13. & quaeſt. 61. num. 11. Poſt. deciſ.
582. num. 2. & 7.* poſt *Bart. in l. pa-
39 ter, num. 1. ff. de dot. prael.* Benè igi-
tur ad damna omnia tenebitur in evi-
ctione paſſa, *l. ſi cum quaeſtio 17. C.
de evict. l. fidejuſſor 15 ff. de dol. mal.
except. Grat. diſcept. for. cap. 33. nu.
7.* cum hæc cuncta expreſsè in caſu
præſenti fuerint jam promiſſa.

Evictio enim, quæ eſt impedimentum,
40 & moleſtia, quando fuit promiſſa
quocumq; modo, & cauſa, tàm de
jure, quàm de facto, operatur, ut et-
ſi ſequatur impedimentum de facto,
etiam injuſto, omninò debeatur, &
commiſſa ſit ſtipulatio, promittenſq;
teneatur, *Mangil. de evict. qu. 150.
n. 14.* poſt *Bald. conſ. 121. 296. vol. 2.*

Hinc obiicere, non obſtat, in enunciato
inſtrumento ceſſionis dici, prædictũ
41 capitale eſſe in pleno dominio ipſius
ceſſionarii, cum ſimilibus verbis; nam
ſunt de Notariorum tantùm ſtylo, &
nunquam nocere poſſunt; Cum con-
trarium conſtet ex ſpecialibus pactis,
in eodẽ appoſitis, per quæ dicto Mo-
naſterio favetur, eò magis, quia non
fuit in mora, aut culpa exigendi; quod
adeò verum eſt, nam moratoria non
obſtãte, etiam exegit à dicto Ill. Prin-
cipe debitore, cujus decoctio videtur
adfuiſſe, tàm tempore ceſſionis factę
dicto Mormile, quàm ipſi Monaſte-
rio deſcripto anno 1656. quo erat ni-
mis creditoribus gravatus, & paſſus
erat plurium annorum ſterelitatem

in agris, quæ conduxerat à Reg. Curia, cujus cauſa, & pro præterita contagione, dictam obtinuit moratoriam

Qua de re nequit dici, ex caſu fortuito
42 damnum acccidiſſe poſt ceſſionem: neque applicari poſſunt, quæ ajunt DD. ut caſus fortuiti poſt in ſolutum dationem, & venditionem, in ceſſionarii, & emptoris damnum cedant, ſicuti deciſum tradit *Reg. Capyc. Latr. tom. 2. conſult. 148. nu. 16.* & idcircò malè ſupponitur, Monaſterium diſtuliſſe, exigere capitale prædictũ, ex culpa, aut negligentia; Nàm, perpendatur, rogo, dictum Collegium fuiſſe potius in gravi incuria, cum (ultrà ceſſionem debitoris iam decocti, & cui ex nova conventione antea prorogaverat terminum ſolutionis, cum diminutione priſcæ annualitatis) videatur, voluiſſe tali prorogatione termini ſolutionis, reddere contractũ ad propriam cenſualem naturam, cujus eſt, capitale eſſe demortuum, arbitrioq; debitoris, non autem creditoris eſſe reſtituendum, ut poſt alios fundat *Præſ. Merlin. contr. for. cap. 31. num. 23. lib. 1.* & deciſum tradit *Theſaur. lib. 2. qu. for. cap. 54. nu 7.* dicens, creditorẽ fuiſſe in culpa, quia prorogavit terminum, ex nova conventione exactionis tertiarum. Immò *Conſil. de Roſa conſul. 7.* loquens de vera in ſolutum datione, ac dominii translatione, prout etiam *Conſil. Staib. loc. cit.* de extinctione debiti, uterque aſſerit in propria cauſa, ceſſionarium fuiſse conſtitutum procuratorẽ in rem propriam, cum evictione in futurũ, prævia quietatione per aquilianam ſtipulationem. Quapropter, non eſt mirum, ſi omnes caſus fortui-
43 ti, tali modo cedant periculo recipientis, quod non verificatur in caſu præſenti; Nam, ut ſupra demonſtravimus, in enunciata noſtri facti ſpecie, non adeſt vera in ſolutum datio, & per conſequens, nec adfuit dominij translatio in ceſſionarium, dum fuit pacto expreſſo conventum, ut tempore conſecutionis capitalis prædicti, depoſitari illud debuiſset pro alia emptione facienda; neque ipſe ceſſionarius fuit conſtitutus procurator, tanquam in rem propriam, facta itẽ quietatione; ſed fuit è contra promiſſa perpetua capacitas, & evictio omni tempore de jure, factoque: nec cedens remanſit ſolutus à periculo, & caſibus fortuitis, ſed ad illos ſemper teneri voluit, hoc prævidens idem Monaſterium, ut pro dicta miſsarum elemosyna eſset cautum, & nomen debitoris reciperet, tanquã pro faciliori tantũ exactione, illis nimirum verbis: *ceſſitque, & aſſignavit, ſpeciali pacto promiſit, facere d. creditũ omni tempore capax,* hoc eſt ſolvendo *ſemper in futurum,* dum dicitur, *dictum creditum,* non verò *capitale,* undè oſtenditur perpetua exigibilitas, cum introitus ſua natura ſint perpetui, & tanquam ſpecificè promiſſi, à capitale ſeparentur, ac debeantur principaliter, & de per ſe iure actionis, uti deciſum tradit *Reg. de Marin. reſol. cap. 199. n. 9. lib. 1.* & cum ſit ſubſequuta hæc notoria decoctio, conſtetque debitorem ceſsum, jam non eſse capacem, ſicque non ſolvendo, aliud non eſt ulteriùs expectandum.

Ex his omnibus clarè ergo liquet, cõmiſ-
44 ſam eſſe ſtipulationem: Et cum quilibet omni jure teneatur, pacta ſervare, maximè ergà mortuos, ne eis damnum inferatur; ideo Monaſteriũ inſterit, vigore pacti prædicti, contra hæredes dicti quond. Caroli Mormile, prout iure ſperatur mandari, ut ſolvant ipſi actori omnes quantitates debitas, ac in futurum debendas, unà cum expenſis, donec fuerit ei aſsignata alia conſimilis annualitas, pro enũciatis defunctorum ſuffragiis, ut hactenus diximus, cæteraque benignitas, ac Jusdicentium religio, maximaque integritas de more ſuppleat. Quemadmodum, his ritè perpenſis, per Dom. Reg. Conſiliarios de Aula, in beneficium d. Vener. Monaſterij SS.

Severini, & Soſsij, juxtà allegata fuit in S.R.C. deciſum, ad relationem Ill. Ducis Campimellis, poſtea eximii Regentis D. Trojani Miroballo, anno 1680. Immò propoſitas nullitates nõ obſtare, iterum ejus favore fuit decretũ ſequenti anno 1681. ut clarè patet ex actis in Banca olim de Amenta.

CONTROVERSIA XXIV.

An ſub rubrica, de legatis factis animo compenſandi cum debito neceſsario veniat pariter legatum Medico à teſtatore relictum, alia cauſa non expreſsa?

SVMMARIVM.

1 *LEgata Medico congrua quantitas, an compenſari debeat cum ſtipendio, eidem ſpectanti pro laboribus erogatis, præſertim in ultima defuncti infirmitate?*

2 *Hominis cor, ſoli Deo licet cognitum ſit; ejus tamen voluntas facilè ex conjecturis probari poteſt.*

3 *Regulæ aſſignantur, ad dignoſcendum, quando legatum compenſetur cum teſtatoris debito.*

4 *Legatum non compenſatur cum debito voluntario, proveniente à contractu nempè libero.*

5 *Niſi aliter conſtet ex verbis, vel conjecturis, compenſandi animus.*

6 *Debiti voluntarii, neceſſariiq; diſparitas, & effectus oſtenduntur.*

7 *Quod pendet nõ à volũtate, ſed legis diſpoſitione, debitũ eſt neceſſariũ.*

8 *Legatum animo cõpenſandi cẽſetur.*

9 *Legatum Medico relictum, compẽſatur cũ ſtipendio ei de jure debito.*

10 *Medici acceſſũ nemo ſanè deſiderat.*

11 *Legatum, à debitore creditori, animo compenſandi debitum neceſſarium, cenſetur factum; & voluntarium, etiam ex conjecturis n. 12.*

13 *Legatum cum 4. uxoria cõpenſatur.*

14 *Dotis lucrum, quo fruitur vir, eſt debitum legale, etſi oriatur ab actu quidem voluntario.*

15 *Ità pariter dotis reſtitutio eſt debitum neceſſarium, quia fit à Lege.*

16 *Dotis reſtitutio fieri debet, licet viri nõ adſit promiſſio, de reſtituẽdo.*

17 *Compromiſsũ petitur inter conjunctos ſanguine, ad evitãda odia litiũ*

18 *Pœnam apponentes in compromiſſo, de non contraveniendo, an teneantur repugnantes ad eam?*

19 *Penſio in beneficiis eſt debitum neceſſarium, quia pendet prorſus à Summi Pontificis lege.*

20 *Penſionis acceptatio in beneficiis eſt actus neceſſarius, non volũtarius.*

21 *Debitum, pendens ab actu voluntario, de Iure evadit neceſſarium.*

22 *Legatum factum à patre filiæ; vel ab avo nepti, cõpenſatur cum dote.*

23 *Legatũ filio in legitimã imputatur.*

24 *Idem compenſatur cum alimentis, niſi cõſtet de cõtraria mẽte teſtãtis.*

25 *Legatum, à viro factum uxori, benè compenſatur cũ dotis reſtitutione.*

26 *Vita, & militia compenſatur cum legato, filio ſecundogenito relicto.*

27 *Legatum uxori relictum, cõpenſatur cũ lectu, ac viduitatis veſtibus.*

29 *Legatum tutori, cenſetur ad tutelæ onus relictum, & imputatur labori; Nec debetur, ſi tutor nolit illud acceptare, & num. 30.*

31 *Legatum Advocato, & procuratori cenſetur factũ animo compẽſandi.*

32 *Teſtator pro labore legaſſe videtur.*

ARGUMENTUM.

Quicquid pro laboribus præſtitis, & aſſiſtentia, in ultima præcipuè defuncti infirmitate, meretur Medicus, an cũ legato, eidem à teſtatore relicto, hoc tamen non exprimente, compenſari debeat? Nova diſcutitur altercatio, quæ nonullis rationibus, & exemplis pro compenſatione reſolvitur, ac ità in S.C. fuiſſe de recẽti decisũ fertur.

In

1 IN cauſa præactis *Controverſis* recenſita Hæreditatis nempè V. J. D. Joſeph Barracano, cujus S. Domus A. G. P. univerſalis eſt heres ſcripta, inter cetera, quæ exagitata fuere, inanis nõparum Doctoris Phyſicj Dominici de Angelis, ſe offert prætenſio. Ei namque, licet reliquiſſet jure legati, præfatus Joſeph teſtator, nummos centum aureos, pro una tantùm vice, non alia quidem tacita motus cauſa, niſi pro ſatisfactione laborum, & aſſiſtentiæ præſtitæ in ultima eius infirmitate; ſuppoſuit nihilominus idem Medicus conſequi debere, non ſolùm prænominatum legatum, verùm etiam pro dictis laboribus, & aſſiſtentia congruũ ſtipendium, illudque taxari, ac faciendam eſſe ei liberationem, inſtetit.

At quia, decreto Dom. cauſæ Commiſ-
2 ſarij fuit ſuper petitis ordinatum, ut de effectibus dictę hereditatis liberẽtur enunciato Doctori Phyſico dictos nũmos aureos centum, ex cauſa huius legati, & reſpectu ſtipendii pro ſuis laboribus, capiatur ſummariè informatio. Propterea ex parte dictæ Sacræ Domus, quoad primum caput, nempè ſolutionis dicti legati, fuit acceptatum decretum, & quoad ſecundam partem, ſuſpendi in S.C. inſtetit, nec non ſimul ordinari, legatum prędictum cum laboribus, ac ſtipendio eidem debito, pro cauſa dictæ aſſiſtẽtiæ, præſtitæ in ultima defuncti infirmitate, compenſandum eſſe.

Et licet ſoli Deo Optimo Maximo, corda ſcrutanti, *Pſal.7.* cognita ſit hominis voluntas, & notus animus, *cap. novit, de judic. cap. nobis, & cap. tua nos, de ſimon.* Nec nobis divinare ſit permiſſum, *cap. at noſtrum,* § 1. *de eccleſ. beneſ.* valdè nihilominus ad dignoſcendam hominis voluntatem verba conferunt, ut conjecturis, ac juris præſũptionibus, quid ille ſenſerit, probetur.

Duæ etenim per DD. communiter aſſi-
3 gnantur pro expoſiti dubii explicatione, nempè ad dignoſcendum (ut ſæpè accidere ſolet) quando teſtatores, alicujus rei debitores, qui in ſuis ultimis tabulis legata faciunt, animo compenſandi illa feciſſe, videantur.
4 Altera nimirum in debito merè voluntario, quod provenire dicitur ex contractu libero, & à principio liberæ voluntatis ex *l. ſicut C. de act. & obl. Afflict. deciſ.*44. *num.* 9. *Mantic. de conject. lib.*10. *tit.*2. *num.*4. *Menoch. de præſumpt. præſ.*109. *nu.*3. *& præſ.* 110. *lib.*4. *& de arb. iudic. caſ.*182. *n.* 52. *& in cõſ.*17. *n.*9. *Grat. c.*134. *n.*16. *lib.*1. *Sperell. dec.*176. *n.*44. *cum ſeqq.*
5 Qui omnes cum aliis innumeris inquiunt, tunc legatum non eſſe ullo modo compenſandum, niſi aliter cõſtet, legatum creditori fuiſſe relictum animo compenſandi, nam tali caſu, etiam ad claras conjecturas eſt recurrendum ex *l. creditorem & l. creditor* 16. *de leg.* 1. ita firmarunt *Crauetta conſ.* 131. *num.* 17. *conſ.*149. *num.*3. *conſil.* 301. *num.* 2. *Paul. de Caſtr. conſ.*73. *vol.*1. *verſ. pro verum intelligẽtia, & cũ Corn. Socc. Alciat. Ruin.* cæteri, diffuſè allegati per *Menoch. conſ.*236. *num.*9. *vol.* 3. *conſ.*56. *num.* 19. *vol.*1. *Hondo. etiam conſ.*50. *nu.*12. *vol.*2. *idem Menoch. dict. præſ.* 110. *num.*28. *lib.*4. *Simon. de Pret. de interp. ult. vol. lib.* 4. *dub.* 6. *à nu.* 32. & poſt *Afflict.* ubi ſupra, ſecundùm
6 hanc regulam fuiſſe ſæpè judicatum, traditur per *Rot. deciſ.*456. *inter noviſſim.* Altera verò, pro veritatis indagatione, regula conſtituta eſt per DD. in debito neceſſario, quod initium habet à cauſa neceſſaria, nimirũ quando quis ſine facto ſuo, ex lege,
7 vel ſtatuto, nec propria voluntate ad aliquid obligatur, ex notabili *text. in l. obligamur,* §. *lege ff. de act. & obligat. Peregr. de fideicom. art.*33. *nu.* 41. *Menoch. d. præſum.* 109. *num.* 2. *lib.* 4. *& Mantic.* cum *Sperell. ubi*
8 *ſupra;* & in hoc caſu legans cenſetur, velle debitum legato compenſare *l. cum pater* 79. §. *qui dotale, ff. de leg.* 2. *l. ſi*

l. ſi cum dotem 23. § ſi pater filia ab-
ſente de dote egerit, et ſi omiſſa ſit de
rato ſatisfactio, filiæ denegari debet
actio: ſivè patri hæres extiterit, ſivè
in legato tantùm acceperit, quantum
doti ſatis eſſet; Et ità Iulianus in
pluribus locis ſcribit, compenſandũ
ei in dotem, quod à patre datur, lu-
croq; eius cedit, ſi tantùm ab eo cõſe-
cuta ſit, quantum ei dotis nomine
debebatur à marito, qui patri ſolvit,
& ibidẽ *Imol. ff. ſolut. matrim. Auth.*
præterea, ubi: imputabitur legatum
in talẽ portionẽ, C. unde vir, & uxor.
Quòd autem debitum, de quo agitur,
9 nimirum de ſtipẽdio laborum d. Do-
ctoris Phyſici, dependat ex cauſa ne-
ceſſaria; & proindè legatum, fuiſſe
relictum à præfato teſtatore, in ſatiſ-
factionem dictæ aſſiſtentiæ, præſtitæ
in ſua ultima infirmitate, clara, & evi-
denti ſuadetur ratione, non ſolùm
ex verbis ejuſdem teſtatoris, qui di-
ctos centum nummos aureos eidem
legavit, dicẽs: *pro una vice tantùm,*
ſed etiam, quia apertè dignoſcitur,
debitum eſſe ex cauſa neceſſaria; &
ſic legatum compenſandum eſſe cũ
dicto ſtipendio, ei debito, pro ſuis la-
boribus, præſertim in dicta defuncti
infirmitate; quia hac de cauſa fuit re-
lictum, licet non expreſsè, quod non
erat neceſse; cum nunquam conſide-
10 rari poſſit, aliquem uelle, Medicum,
ad domum ſuam accerſire, niſi illo
egeat aliqua urgenti cauſa. & ſic du-
ctus, neceſſitate cogente, in ejus ma-
nus incidere, videatur, nec aliter.
Legatum namque, ſemper cenſeri factũ
11 animo compenſandi debitum neceſ-
ſarium, etſi ſit ordinatum à debito-
re creditori; vel volũtarium, ſi ex va-
lidis conjecturis ità conſtet, & putari
debeat, neceſſitate legis; licet ſit ob
12 merita, & obſequia legatarii, aut ori-
ginem trahat etiam ab actu volun-
tario, qui poſtea evaſerit neceſſarius
ex juris diſpoſitione, communi DD.
voto colligitur, per *tex. in Auth. præ-*
terea, C. und. vir. & uxor, vbi ità
deciditur in quarta uxoria, cum qua
13 compenſatur legatum, à teſtatore
relictum; ea ratione, quia licet ortum
habeat ab actu voluntario, ſcilicet
matrimonii, tamen diſpoſitione legis
in bonis viri debetur, ut probat *Im-*
mol. in dict. auth. num. 28. cum aliis
apud *Martam de ſucceſſ. leg tom.* 4.
14 *par. 4. quæſt.* 18. *art.* 6. Ulteriùs lucrũ
dotis, quod maritus acquirit vigore
ſtatuti, eſt debitum ex legis diſpoſi-
tione, & tamen originẽ habet ab actu
voluntario, nempè matrimonii, ut
ait *Salyc. in eod. auth. præterea nu.*
12. *verſ. ad tertiũ*. Itẽ quod debetur
pro dote, à patre exacta (ut in caſu *l.*
ſi cum dotem, § ſi pater. ff ſolut. matr.
ubi *Bart.* præ cæteris) habet originem
à facto voluntario, ab ipſa nimirum
15 exactione; ut restitutio pariter dotis
exactæ à marito, dicendum eſt de-
bitum neceſſarium, quia ex legis ne-
ceſſitate eſt, *l. in rebus, C. de jur. dot.*
l. aſſiduis, C. qui pot. in pign. hab. nam
licet nulla interveniſſet mariti pro-
16 miſſio, de reſtituenda dote, tamen
illa dos reſtituenda eſt, cum præla-
tione omnium creditorum, tam in
tacita, quàm in expreſſa hypotheca;
ergo dotis reſtitutio eſt debitum ne-
ceſſarium, à lege inductum, etiam in
præjudicium creditorum, itaut in-
terveniente facto hominis à princi-
pio, ſẽper dicatur fieri ex neceſſitate.
Idq; tutius ſuadetur exemplo ſtatuti,
17 quo in noſtro Regno, præſertim ex
Pragm. odia litium, ſancitum eſt, ut
in controverſiis, ac jurgiis inter con-
junctos ſanguine, fieri debeat tranſa-
ctio, & peti compromiſſum: ſi de non
contraveniendo, pęnam ipſi compro-
mittentes apponant, & cum effectu
poſtea contraveniant, non dicuntur
de jure incidere in pænam, *l. ſi quis*
major, verſ. nullo cogente, C. de trã-
18 *ſact.* ubi *Salycet.* aliique ea ratione
moventur, quia licet tranſactio de-
pendat à lege, pęna tamen volunta-
ria dicitur ab origine, ideoque ad pę-
nam contravenientes non tenentur,
cum

Digitized by Google

eum de jure impoſita,nõ inveniatur.
Comprobatur denique hoc idem , alio
19 exemplo penſionis in Beneficiis, quę
eſt debitum neceſſarium, cum ex le-
gis diſpoſitione, nempè Summi Pon-
tificis placito,fiat ejus ſolutio, quæ li-
cet originem trahat ex cauſa volun-
taria, & poſtea debeatur, ob præſtitũ
conſenſum ; tamen quia non erat in
poteſtate partium hoc onus quidem
20 in beneficiis imponere , illa cauſa nõ
attenditur, ut ait *Paul. de Caſtr.cõſ.*
233. *vol.* 2. ubi cum *Cravet. conſ.*
125. *num.* 12 *& conſ.* 304. *num.* 5.
cauſam neceſſariam, non voluntariã
in actibus eſſe attendendam,oſtẽdit.
Quaderè dubio procul dicendum eſt,
21 omne debitum, ab actu voluntario
originem habens , ſi poſtea ex legis
neceſſitate debeatur, evadere pror-
ſus neceſſarium,nec amplius dici vo-
lũtarium;& omninò aſſerendum eſt,
huiuſmodi debitum ſemper compen-
ſandum eſſe cum legato,relicto à te-
ſtatore , etſi non expreſſerit cauſam;
quoties cõſtat de vero debito legali ,
& neceſſario,*Menoch. d. conſ.*120.*&*
121. *& de præſumpt. dict.præſ.* 109.
num. 5. *lib.* 4. *Mantic. ubi ſupra de*
coniect. lib. 10 *tit.* 2. *num.* 2. *verſ.*
*quod ſi debitum, Surd. conſ.*32. *num.*
20 *lib.*3. *Seraph. decif.*1365.*num.*5.
22 etiam ſi legatum ſit factum à patre
filiæ , vel ab avo nepti , nam intelli-
gitur,animo compenſandi cum dote
relictum;quoniam ex legis diſpoſitio-
ne ambo tenebantur eas dotare,*l.qui*
liberos ff. de ritu nupt. l. fin.C.de dot.
promiſ. l. ſi eum dotem §. ſi pater ff.
*ſolut. matrim.*ubi *Bart.l. huiuſmodi*
§. ſi pater ff. de leg. 1. *& l. Titia cum*
*teſtamento , §. qui invita, ff. de leg.*2.
23 Sic pariter legatum , filio relictum
debet in legitimam imputari *l. quo-*
niam novella , ubi DD. omnes *C. de*
inoff. teſtam. idem *Afflict. deciſ.*138.
Durand. in deciſ. Rot. Rom. 339.*par.*
2. *Sperell. deciſ.*176. *num.*81. *Pariſ.*
*conſ.*95. *num.* 39. *lib.* 2. *& Mantic.*
*loc. cit. num.*5. *&* 6. *Mantil. de im-*
*put. quæſt.*48. *num.* 14. *Reg. Galeot.*
contr. 29. *&* 30. *Peregrin. de fideic.*
*art.*3. *num.* 38. *Menoch. lib.* 3. *præ-*
ſum. 142. *& lib.*4. *præſ.* 109. *nu.*16.
Thor. in ejus Cod. de rer. judic. caſu
53. *num.*33. *Molfeſ. part.*6. *ſui com-*
*pend. num.*18. *Conſ. Staib. in obſerv.*
138. *ad centuriam* 2. *ſuar. reſol. n.*
42. *& per tot.*ubi poſt *Doc. Mart. loc.*
cit. materiam hanc compenſationis
legati plenè de more examinat.
Ità pariter legatum,factum à viro uxo-
24 ri, compenſatur in dotem , cum ſit
debitum neceſſariũ *Surd. conſ.* 388.
*num.*20. *lib.*3. *Menoch. conſ.* 206. *n.*
86. *lib.*3. *Gratian. cap.*448. *num.*13.
Et computatur in dotem legatum,
25 relictum à patre filia : vel ab eodem
filiis , & filiabus, compenſatur cum
alimentis, niſi evidentiſſimè oſtenda-
tur, teſtatorem voluiſſe multiplicare
legata, vel Jus cogat,ad dandum ali-
quid ex enunciatis cauſis, titulo par-
ticulari, *l. planè num.* 34. *§. ſi eadem*
res, ff. de leg. 1. *Covarr. in cap. offi-*
*cii, nu.*4. *ff. de teſtam. Præſ. de Frãch.*
*deciſ.*422. ubi *Addent. cum de Luca,*
Anna conſ. 91. *& Conſil. Staiban.*
ubi ſup. omnia diffusè examinat,poſt
Reg. Rovit. conſ. 25. *lib.* 1. ubi *Altom.*
Reg. Merlin. contr. 44. *Reg. Latr.*
deciſ. 94. *Roec. reſp.* 61. *& Hodier.*
ad Surdi deciſionem 119. *per tot.*
Rurſus compẽſatur etiam legatum, fa-
26 ctum à patre feudatario filio ſecun-
dogenito , cum vita , & militia ei de-
bita, ex *Cap. Regni Comitibus*, quia
tãquam debitum neceſſarium ei de-
betur , ex diſpoſitione juris, ut jun-
ctis aulis deciſum per S. C. teſtatur
Conſil. de Anna conſ. 120. *lib.*2. *Conſ.*
Hodiern. ad Surd. deciſ. 119. *nu.*13.
Bottilier. de ſucceſſ. ab inteſt. theor.
115. cum aliis per nos relatis *Contr.*
28. *num.* 16. *lib.*2. Idemque eſt pari-
ter dicẽdum,quòad veſtes lugubres,
27 cum lecto viduili , ex Conſuetudine
mulieribusdebitas,nam compẽſantur
pariter cum legato,relicto à viro uxo-
ri, quia illæ etiam habẽtur tanquam
de-

debitum neceſſarium, ut teſtantur *Anna d. conſ. 120. & 121. de Franch. deciſ. 413. Capyc. Latr. deciſ. 94. Fõtan. de pact. nupt. cl. 7. gl. 5. par. 4. n. 101.* Idque etiam de jure communi oſtendunt *Conſil. Altimar. ad Rovit. conſ. 25. & de Luc ad Fran. dec. 313.*

His igitur ità exaratis, cũ à pari, nõ ſo-
28 lùm ex legali providentia, ſed etiã, ut annuimus, ex debito in ſuperiori gradu neceſſario, hic Medicus debeat conſequi ſuorum laborum ſtipendiũ, & ad illius ſatisfactionem unusquisq; de jure aſtringi poſſit, niſi æquo, & libenti animo ſolvat; ſequitur clarè in caſu noſtro, ut dum præſatus Ioſeph teſtator, ſuum agnoſcens debitum contractum, reliquit nominato Dominico de Angelis dictos nummos aureos centum, intelligi debeat idem legatum compenſatum cum deſcripto onere, & pro cauſa laborũ, ac aſsiſtentiæ præſtitæ in ultima teſtatoris infirmitate: eò magis quia non eſt multùm diſpar, immò valdè competens eiuſdem meritis, pro enunciata laborum cauſa.

Idq; tandem evidenter oſtenditur, exẽ-
29 plo legati, à teſtatore tutori relicto, quod præſumitur cõtemplatione tutelæ, & in recompenſationem laborũ fuiſſe relictum; itaut ſi nolit ille acceptare tutelam, legatum ei amplius non debeatur, ſed tranſeat in pupil-
30 los, *ex tex. in l. Neſennius, ff. de excuſat. tutor. l. poſt legatum, §. amittere, ff. de his, quibus ut indignis;* & probatur etiam *ex tex. in l. ſed, & nimirum 19. ff. de excuſ. tut. l. lex. tutor, § quæſitoribus, l. amiciſſimus eod. tit.* & ex *tex.* denique in *l. lex, quæ tutelam, 28. ff. de teſtament.* cũ aliis concordantibus, prout teſtantur
31 pariter *Mantic. loc. cit. d. lib. 6. cap. 16. num. 5. Andr. cõntr. 51. Menoch. lib. 4. præſ. 124. num. 1. Surd deciſ. 138. num. 3. Bald conſ. 357. Angel. conſ. 166. Surd. de alimen. tit. 8. privil. 23. num. 6. Ruin. conſ. 38. num 3. vol. 3.* cũ aliis innumeris, plenè relatis tàm per *Reg. Capyc. Latr. conſ. 106. à num. 23. & conſul. 111. n. 9.* quàm per *Conſil. Staiban. obſeru. ad ejus reſol. 23. num. 6.* Quod ampliatur eisdem Iuribus in Advocato, & Procuratore, apud *R. de Marin. c. 243. lib. 1.*

Quibus ſic ſtantibus, ac tot exemplis, in
32 ſimilibus caſibus adductis, idem iuſtè ſperatur in præſenti, eſſe decidendũ, adverſus prætenſa per dictum Almæ Medicinæ Doctorem, ea potiſsimùm ratione, quia teſtator intuitu hujus debiti neceſsarii, nempè aſsiſtentiæ præſtitæ in ſua ultima infirmitate, legavit ei præſatos centum nummos aureos, itaut nihil aliud pro allegata laborum cauſa, prætendere deinceps potuiſset, dum dixit: *pro una tantùm vice.* Cætera verò ſuppleat eximia Judicãtium doctrina. Et ità octavo idus
† Aprilis 1682. facto verbo de prædictis in S.R.C. per Dom. R. Cõmiſs. D. Stephanum Padilla, fuit deciſum, eſse . . deducendos à quantitate liquidanda dictos cẽtum nũmos aureos, vigore legati; ut ex actis in Banca de Fuſco.

Quid verò dicendũ ſit de legato, agnatis relicto, an compenſari debeat cum antiquorum ſemiſſe, ex *Conſuetudine* eis debita, videbimus infrà *Contr. ſeq.*

CONTROVERSIA XXV.

Legatum proximiori agnato relictum, ſive inſtitutio ejus favore facta, ſimul cum herede extraneo, an compenſari debeat cum Conſuetudinaria antiquorum medietate, ſi alia cauſa ex teſtatoris mẽte non colligatur?

SUMMARIUM.

1 *Debitũ, quãdo ex cauſa neceſſaria põdet, cũ legato cõpeſatur.*

2 *Legatum, vel inſtitutio in aliqua parte hæreditatis, favore proximiorum de agnatione, num compen-*

penſetur cum antiquorum medietate, debita vigore Conſuetudinis?

3 Refertur opinio negativa; ſed affirmativa prorſus ſuſtinetur à n. 29.

4 Compenſationi datur locus cum debito legali, ſi in legato, à teſtatore ordinato, cauſa non exprimatur.

5 Unuſquiſque in hac Civitate Neapolis liberè poteſt, per contractus inter vivos, ſemota tamen fraude, diſponere etiam de bonis antiquis.

6 Medietas conſuetudinaria bonorũ poſt teſtatoris mortem, & non ante agnatis, cognatiſq; debetur.

7 Moriẽs teſtator Neap. in medietate antiquorũ, inteſtatus decedit.

8 Agnato mortuo, ſtatim de Jure patrio antiquarum rerum medietas proximioribus defertur.

9 Idque fit ſolius Conſuetudinis miniſterio, non autem facto defuncti.

10 Medietas conſuetudinaria agnatis defertur condictione ex nova lege.

11 Compenſationis extrema, ſi deficiãt, nempè debitum ex parte teſtatoris, & creditum ex parte legatarii, non eſt quid ſit compenſandũ. Nam eodem tempore, debet apparere de debito, & credito, nu. 27.

12 Debitum vitæ, & militiæ, eſt filii primogeniti ſucceſſoris, licet feudum ei proveniat à patre.

13 Hæres extraneus propriè non eſt debitor medietatis antiquorum, ex Conſuet. Neapol. addictæ agnatis.

14 Hæres, ut debitor dici poſſit, quæ requirantur, oſtenditur.

15 Hæres aditionis actu videtur, contraxiſſe cum defuncti creditoribus, & legatariis.

16 Medietas antiquorum, vigore Conſuetud. debita agnatis, non cenſetur eſſe in defuncti hereditate, ſed ab illa prorſus ſeparata.

17 Hereditas, teſtatoris lege, & ultimæ voluntatis actu, ad hæredẽ trãſit.

18 Decedens inteſtatus, voluiſſe videtur, ut bona pervenirent ad ſuos legitimos hæredes.

19 Subiectum diſpoſitionis teſtatoris eſt ipſius patrimonium, & num. 50.

20 Teſtator eadem utitur poteſtate in legando, qua in inſtituendo.

21 Hæredis inſtitutio dicitur univerſalis, at particularis legatariorũ.

22 Exceptio firmat regulam.

23 Agnatus poteſt, relinquere proximioribus, quod ad eos ſpectat vigore Conſuetudinis, & in reliquo prorſus eos excludere. & n. 56.

24 Teſtatorẽ, nunquã præſumitur, feciſſe actũ inutilẽ, & fruſtratoriũ.

25 Agnatus dicitur ſuccedere ab inteſtato in medietate antiquorum, ex Conſuetud. ei debita.

26 Legatum non tranſit in legatariũ, niſi poſt aditam hæreditatẽ, & 27.

28 Teſtatoris voluntas, potius ut valeat, quàm pereat, interpretanda eſt, & num. ſeq. 29.

30 Teſtator cum ſit debitor ex cauſa neceſſaria, & legali, quod reliquit creditori, cenſetur animo compenſandi feciſſe. Niſi de contraria cõſtet voluntate, num. 57. & 59

31 Legatum factum in beneficium filii, compenſatur cum ejus legitima.

32 Idemque in legato, facto filio naturali, quia compenſatur, cum eo, quod ei de Iure debetur

33 Legatum filiæ, cũ dote cõpenſatur.

34 Licet, ſit relictũ ab hærede extraneo

35 Debitum medietatis antiquorum, juxtà noſtras Cõſuet. eſt neceſſariũ

36 Pater, ſi aliquid relinquat filiæ, cõpenſatur cum ejus paragio; nec poteſt illa petere utrumque, dotem ſcilicet, & item legatum.

37 Mobilia relicta uxori, compenſantur cum lecto, & veſtibus lugubribus, ei pro viduitate debitis.

38 Legatum, factum uxori bonorum mobilium, compenſatur cum fructibus, perceptis à viro in bonis paraphernalibus ipſius mulieris.

39 Frater an poſſit inſtituere fratrem hæredem cum fideicommiſſo, etiam in bonis antiquis?

40 Vir relinquens legatum uxori, cẽſetur compenſare cum lecto, & veſtibus lugubribus.

41

41 *Vita, & militia ad inſtar legitimæ, debetur ſecundogenitis.*
42 *Conſuetudinaria antiquorum medietas proximioribus agnatis defertur ad inſtar legitimæ.*
43 *Nec in illa poteſt imponi onus.*
44 *Agnatus, ſi cum alio cohærede extraneo æqualiter inſtituatur, an poſſit præcapere medietatem bonorum antiquorum, vigore* Conſuet. *ei debita, & in reliquo concurrere cum cohærede extraneo, &* 45.
46 *Cõfutãtur dicta* R. Merlin. & Caputi
48 *Debitum, quamvis ſit incepturum poſt mortem teſtatoris, ſemper tale reputatur, uti eſt.*
49 *Heres nequit duplici onere gravari.*
50 *Teſtator in diſponendo, habet pro obiecto ſuum patrimonium, cujus eſt omninò dominus.*
51 *Teſtator legãs aliquid agnato, præſumitur, velle meliorare cõditionem agnati; ſed hoc quomodo intelligatur, in terminis* Conſuet. Neapol. *explicatur n.* 52. & 53.
54 *Teſtatori eſt interdicta diſpoſitio de antiquorũ medietate, ex* Conſuet.
55 *Bonorum medietas antiquorum, per* Conſuetud. *debita, ſtatim poſt teſtatoris obitum, proximioribus ex linea, ũdè illa obvenerũt, defertur*
56 *Teſtatoris actus, non dicitur inutilis, & fruſtratorius, quando ipſe id adimplevit, ut tenebatur, &* 57
58 *Legatum pro certa cauſa, ac re particulari, non compenſatur cum debito, quamvis legali, & neceſſario.*

ARGUMENTUM.

Proximior agnatus, ſi ęqualiter, vel in parte inſtituatur hæres cum extraneo, aut eidem ſit aliquod legatum certę quantitatis relictum, an compenſetur id cum conſuetudinaria antiquorum medietate: an verò ante partem, ei de Iure patrio debitam, ſemiſſem præcapere, reſiduumque hæreditatis dividere, vel legato frui poſſit? Theſi hincindè diſcuſſa, pro cõpenſatione ſuſtinetur ſententia, niſi aliter fuerit expreſſum, aut clara ex teſtatoris verbis diverſa voluntas appareat. Et altercatio, quæ inter Noſtrates non parvi ęrat momenti, ſolutis Adverſariorũ obiectionibus, ac viribus expugnatis, omninò ſędatur.

1 QVamplura de legati cõpenſatione cum debito neceſſario, ex legali nempè providentia ortum habente, quòad varios caſus, inter ſe nimis cohærentes, antecedenti *Controverſia* exaravimus, ea potiſſimùm ratione, per DD. communiter perpenſa; quia cũ debitor creditori ſuo aliquid legat, vel cohæredem illum in aliqua ex hæreditatis portionibus inſtituit, videtur ipſe voluiſſe teſtator, compenſare cum legato, aut Inſtitutione, debitum, ad quod tenebatur, & ità ſuæ obligationi ſatisfacere; quando nimirum, ut annuimus, ex cauſa neceſſaria dependat, juxtà Juriſprudentum placitum ex *l. ſi cum dotem*, §. *ſi pater, ff. ſol. matrim. l. Titia*, §. *qui in vita*, *verſ. præterea de leg.* 2. cum cæteris, ibidem diffusè adductis.

2 Remanet modò illã promiſſam aggredi quæſtionem, in materia noſtrarum Conſuetudinum, non parum ancipitem: ſi ſcilicet ſuperius dicta de præfata compenſatione cum debito ſanè neceſſario, procedant etiam, quando teſtator aliquod quantitatis legatum faciat agnatis, vel cognatis, aut illos cohæredes inſtituat, unà ſimul cum cæteris extraneis perſonis in ſua univerſali hæreditate, an cenſeatur hoc feciſſe, animo compenſandi cum antiquorum medietate bonorum, eis addicta, ex linea, undè illa provenerunt, vigore Conſuetudinum hujus Civitatis Neapolis, quoties hujuſmodi teſtatoris diſpoſitio nõ inſpiciatur,

clarè, ex alia certa cauſa facta, prorſus à dicta conſuetudinaria bonorum ſemiſſe antiquorum contradiſtincta?
Et quidem prima facie, licet videatur ſuſtinenda Concluſio favore agnato-
3 rum, nempè non dari hanc compenſationē, ex congeſtis per *R. Merlin. controv. 44. cent. 2. Caput. in Conſuetud. ſi moriatur par. 2. §. 11. & ibid.* per *Salern. & Bucc.* Primò quia, quādo ſupponimus, compenſationem eſſe faciendam cum relictis à teſtatore, cauſā non exprimente, hoc dicimus juxtà communiorem ſententiam, ut
4 ſupra demonſtravimus, quoties ipſe teſtator verè eſt, de per ſe neceſſarius debitor; Medietas autem bonorum antiquorum ab eo non debetur, nec in vita, nec in morte; Non in vita, quia omnibus patet, præſertim ex noſtratibus, licet non ſint Iurisperiti, unumquemque poſſe in vita, ſcilicet
5 per contractus inter vivos, ad ejus libitum in hac Civitate, ſemota tantùm fraude, de omnibus bonis, etiam antiquis diſponere, cum ad medietatem illorum præſtandam, urgeri in vita non poſſit; quia tantùm illa pro-
6 ximioribus agnatis poſt teſtatoris mortem debetur, ut in ſimilibus Statutis teſtantur, ex *tex. in §. 1. Auth. ut liceat matri, & aviæ, Peregr. de fideicom. art: 40. num. 58. Menoch. conſ. 476. num. 15. Barboſ. de diction. verbo diſponere*, & in terminis propriis noſtrarum Conſuetudinū *Napod. in decantata Conſuetud. & ſi teſtator, verb. diſponere, & in Conſuet. ſi aliquis moriens, num. 32. Andr. in cap. 1. §. donare, tit. qual. oli. feud. po. alien. Præſ. de Franch. dec. 435. Reg. de Ponte conſ. 8. & 9. Molfeſ. ad Conſuet. par. 3. q. 1* cum aliis alibi relatis. Non in morte etiam, quia nemo re-
7 ſpectu iſtius medietatis, debitæ vigore Conſuetudinum, poteſt diſponere, ſed quòad ipſam dicitur, ut multoties annuimus, decedere ab inteſtato, non obſtante regula *l. jus noſtrum de reg. jur.* quia Conſuetudo ſtatim mortuo agnato, quaſi manu ducit bona ipſa, ſive medietatem illorum
8 ad proximiores ex ea linea, undè obvenerunt; immò hoc importat illud verbum *perveniat in cit. Conſuetud.* poſitum; ibi: *reliqua autem medietas perveniat ad proximiores agnatos*: quaſi id quidē fiat ſolius Conſuetudi-
9 nis miniſterio, abſq; teſtatoris facto, & nihil de manu hæredis debeat accipi; quia hæc medietas defertur agnatis, cognatisque, condictione ex Conſuetudine, & ad illam ſuccedunt ab inteſtato ipſi proximiores, ſtatim mor-
10 tuo teſtatore, ut docet *Napodan. in d. Conſuet. & ſi teſtator num. 26. & 30. & Caput. dict. §. 11. num. 54.* qui ſubdit propterea: Ergo teſtator debitor iſtius portionis non eſt ipſe; quia hujuſmodi medietas ſegregatur ab hæreditate, ex vi Conſuetudinis, undè deficere videntur extrema compenſationis, ideſt debitum neſſarium ex parte teſtatoris, & creditum ex
11 parte legatarii, & ità non poteſt dari in jure compenſatio cum non debito *argumen. tex. in l. compenſatio, ff. de compenſat. Surd. decif. 119. num. 8.* Idque pariter fuit motivum deciſionis S. C relatæ per *Afflict. dec. 138.*
12 ut ſcilicèt debitū vitæ, & militiæ, non ſit debitum patris feudatarii, ſed filij primogeniti ſucceſſoris, & pater itaq; in vita non teneatur, niſi ad alimenta Officio Iudicis, ut conſtat ex traditis per ipſum *loc. cit.* præſertim *num. 5.*
Secundò idem videtur comprobari,
13 quia inſtitutus hæres extraneus propriè debitor enunciatæ medietatis conſuetudinariæ dici non poteſt; illa enim in ipſo inſtanti mortis teſtatoris, ex vi Conſuetudinis ſegregatur ab alia hæreditatis medietate, de qua ipſe teſtator liberè diſponere poterat.
14 Idque confirmatur, quoniam ut hæres debitor dici poſſit, ex facto defuncti, cujus perſonam repræſentat, neceſſe eſt, teſtatorem fuiſſe debitorē, ut ad debitum ex cauſa hæreditatis
15 teneatur; nam per aditionis actum
vi-

videtur cõtraxiſſe cum creditoribus
hæreditariis, & legatariis ſimul *l. ex
maleficiis, §. hæres ff. de act. & oblig.
l. apud Iulianum in fine, ff. ex quibus
cauſ. in poſſ.* Sed neutrum horum in
ſpecie propoſita conſiderari poteſt: nõ
repræſentatio defuncti debitoris, qui
debitor non fuit de d. medietate, vi-
16 gore Conſuetudinis: non hæreditatis
aditio, quia bona ipſius medietatis in
hæreditate nõ cẽſẽtur eſſe, neq; adi-
tio ad ea fertur, cũ agnatis perveniat
medietas ex providẽtia Cõſuetudinis:
17 hæreditas autẽ ſolo teſtatoris judicio,
& actu ultimæ voluntatis ad hæredẽ
transmittatur; quoniam inteſtatus
decedens, tunc videtur voluiſſe, ut
bona omnia perveniant ad ſuos legi-
18 timos hæredes, ad *tex. in l. conficiun-
tur, §. 1. ff. de iur. Codicill.*
Undè omninò ex his, & aliis ſimilibus
rationibus concludit *Caput. d. §. 11. n.
50. cum ſeqq.* ut excludi debeat hæc
compenſatio, quoties teſtator ſimpli-
citer agnatum hæredem inſtituit in
parte hæreditatis, aut ſimili modo le-
gatum ei fecit, quia (ut ipſe inquit)
ſubjectum diſpoſitionis, faciendæ per
teſtatorem, eſt patrimonium ipſius li-
berum; & non per hoc inſtitutio hæ-
19 redis, quamvis de cũctis bonis facta,
intelligitur ſolũ de patrimonio libero,
ſed & legata de eodem facta, etiam
intelligi debent, & ipſe teſtator vide-
tur, uti eadem poteſtate in legando,
qua in inſtituendo; hinc contrario
20 non probato, præſumendum eſt, vo-
luiſſe in re legata conjunctum me-
liorare; præſertim ob ſolitum teſta-
mentorum ſtylum, cum ſemper vi-
deamus, heredem inſtitui univerſali-
ter in omnibus bonis ipſius teſtatoris,
21 præterquam ab infraſcriptis legatis,
& ità cum inſtitutio ſit de bonis libe-
ris, legata de ijsdem intelligi debent,
ut exceptio ſit de regula, eamque fir-
22 met *Alex. in d. l. ſi cum dotem, § ſi pa-
ter n. 7. verſ. prædictis, ff. ſol. matrim.
Surd.* poſt alios *conſil.* 112. *num.* 83.
Quinimmò eiſdem rationibus addit *R.
Mer liv. dict. contr. 44. num.* 40. quòd,
ſi daretur hæc compenſatio cum me-
dietate bonorum antiquorum, ſeù il-
lius imputatio cum legato relicto,
præterquam, quòd ipſum legatum
inutile redderetur, contra juris regu-
las, expreſſaque teſtatoris verba; ad-
huc videretur teſtator per indirectũ
de portione, ſubjecta Conſuetudini,
23 diſponere: quod etſi non ſit ei prohi-
bitum in eundem agnatum, & ſequẽ-
do Conſuetudinis dogmata, & iuxtà
illius placitum, poſſit benè agnatis, &
cognatis relinquere quicquid ad eos
ſpectat, vigore Iuris municipalis, ut
affirmat *Napodan. in eadem Conſuet.
& ſi teſtator, verbo perveniat, num.*
25. & 30. ibi: *& ſic poſſet teſtator
hanc medietatem his proximioribus
24 relinquere*: adhuc tamen ullo modo
eſt ſupponendum, teſtatorem feciſſe
actum inutilem, & fruſtratorium, ar-
gumento *tex in l. ſi creditori, ff. de
leg 1. Reg. Rovit. conſ.* 25. *num.* 6. Ad
quid enim perditio hæc? legare ſcili-
cet, vel relinquere agnato illud idem,
quod abſque ullo ejus miniſterio, ſed
ex Conſuetudine defertur ſtatim, ut
diximus, defuncto teſtatore, & in quo
ipſe agnatus ſuccedit ab inteſtato, &
25 dominium illicò illi quæritur; quan-
do legatum non tranſit in legatariũ,
niſi poſt aditam hæreditatem, per re-
gulam *tex. in l. à Titio, ff. de furt.*
26 quo fit, ut attento tempore, quo cõ-
penſatio effectum ſortiri poſſet, jam
non ſit quid compenſetur, quia bona
debita agnato, ſegregata ſunt ab he-
reditate teſtantis, & non ſunt amplius
in ſua poteſtate; & ut compenſatio
fiat, neceſſe eſt, debitum, & legatum
concurrere eodem tempore, ſcilicet
27 ut utrumque exiſtat, ſitque in diſpo-
nentis commercio, quemadmodum
ponderat *Caput. ubi ſupra num.* 50.
53. & 54. cum quo tandem ſubdit
Reg. Merlin. loc. cit. num. 43. non
dari locum dictę compenſationi; quia
quando ab inteſtato ſucceditur, non
admittitur imputatio, nec collationi
28 eſt

28 eſt locus in his, quæ ultima defuncti
voluntate deferuntur, ad *tex.in l.pa-
tre,C.de collat.* Et etiã, quia colligitur
idõ clarè à præsū ꝑta teſtatoris volũ-
tate, ex quò contrarium non dixit,
juxtà *tex* apertiſſimum *in l.unica,§.
primum itaque, verſ. ſciendum, C. de
rei uxor. act.* quæ teſtatoris volun-
tas, ut potius valeat, quàm pereat,
compenſatio, idcirco excludi debet.
Nihilominus his, & ſimilibus non ob-
29 ſtantibus, ex quibus maximoperè
redditur dubia præſens quæſtio, ve-
rior ſemper contraria mihi fuit viſa
ſententia, ac Iuri magis conſona, nõ
ſolùm ex ſolidiſſimis rationibus, qui-
bus fulcitur, ſed ex DD. ac deciſio-
num authoritate, qua eſt preſtantior,
Fundatur etenim noſtra Concluſio cla-
riſſimis Iuris, tàm Communis, quàm
Conſuetudinarii præceptis, nõ ſolùm
per ea, quæ ſuperiori *Controverſia* di-
ximus, nempè notiſſimum eſſe; ut
quādo teſtator aliquid debet ex cau-
ſã neceſſaria, non verò voluntaria,
putà ex contractu, ſed ex Iuris di-
ſpoſitione, vel ſtatuti, aut municipa-
30 lis legis placito, tunc omne relictum
à debitore, ſivè per inſtitutionem, ſi-
uè per particulare legatum, intelli-
gatur animo compenſandi cum debi-
to, ex illa cauſa legali, & neceſſaria,
nec debeatur creditori utrumq; nem-
pè legatum, & quod ad eundem ſpe-
ctat neceſſitate Iuris, ex *d. l. ſi eum
dotem,§.ſi pater, ff. ſolut. matrim.* &
Auth. præterea, C. und.vir, & uxor,
ut latè ſcripſit *Menoch.* inter alios *lib.
4.præſumpt.*109. & paſſim in S.C.tra-
ditur deciſum apud *Afflict. deciſ.*44.
*à num.*14.*cum ſeqq.*
Probatur itaque eadem ſententia, quia
31 non eſt major ratio conſideranda in
antiquorum bonorũ medietate, quæ
agnatis, & cognatis debetur jure par-
ticulari, nempè Conſuetudinis, quàm
in legitima, quę filiis debetur, non
ſolùm univerſali jure, ſed & etiã na-
turali, quod eſt magis; & tamen in
ſpecie, fit compenſatio in legato fa-
cto ad beneficium filii, cui legitima
debetur, ex *tex. in l. omnimodò, §.
imputari, & l. quoniam novella, C.
de inoff. teſtam. l. ſi cum dotem, §. ſi
pater, ff. ſol. matrim. Alex. conſ.* 51.
*num.*2. *lib.*4. *Gabr. conſ.* 106. *nu.* 3.
*lib.*1. *Surd. conſ.* 288. *num.* 18. *vol.*
3. *Theſ.deciſ.*58. *Molfeſ.ad Conſuet.
Neap.par.* 6. *q.* 11. *num.* 16. *Reg. de
Marin. ad Repert. deciſ.* 366. *Reg.
Latr.conſul.* 111. *num.* 11. *Thor. in
compen. verb. legatum part.* 3. *Ho-
dier. contr.*7.*num.*28. Immò ſi pater
legitimis carens liberis, reliquerit ali-
quid filio naturali, cenſetur reliquiſ-
ſe animo compenſandi cum eo, quod
32 ei debetur ex Juris diſpoſitione, ut
ait *Covarr. in cap. Officii, num.* 2. *de
reſtit. Surd.de alim.tit.*7. *q.*10. item
ſi pater aliquid relinquat filię, cui do-
tem dare tenetur, ex diſpoſitione *l.
ult. C. de dot. prom.* vel ſtatuti, tunc
legatum ei relictum compenſatur cũ
dote, ut habetur in *l. huiuſmodi, §.
cum pater, ff.de leg.*1. *ubi Gloſ. Bart.
Alex. Iaſ.* cum aliis apud *Pariſ.* relatis
conſ. 95. *num.* 38. *lib.* 2. Quod non
33 ſolùm procedit in patre, ſed etiam
in patris hærede, ſive ſit filius, ſivè
extraneus; efficitur enim debitor ne-
ceſſarius in dote, vt erat ipſe defun-
ctus; undè ſi ipſe legat aliquid filiæ
34 teſtatoris, benè compenſatur cum
dote, ei debita in illis bonis hæredi-
tariis, ut in ſpecie ait *Cravett. conſ.*
131. *num.* 14. poſt *Caſtren.* alioſque
adductos per *Covarr. in d. cap. offi-
cii, n.* 2. *verſ. item, de teſtam. & per
Menoch lib.*4.*præſ.*109. *n.*25. *&* 26.
Idem igitur dicendum eſt in medie-
tate, debita vigore Conſuetudinis,
quæ compenſari debet cum legato,
vel cum eo, quod fuit agnato à te-
ſtatore relictum, ſive particulari, ſive
univerſali titulo inſtitutionis; Nam
35 cum debito, quod oritur ex diſpoſi-
tione Statuti, Conſuetudinis, vel cu-
juslibet Iuris municipalis placito, ſē-
per compenſari debet quicquid fuit
à teſtatore relictum, cum ſit debitũ

qui-

Digitized by Google

quidem neceſſarium, ut conſuluit
Cravetta conſ. 149. *num.*6. *& conſil.*
56. *num.*33. Et præ ceteris Regnico-
lis, ità etiã teſtantur *Conſil.Camill.de*
*Medic. conſ.*123. *Anna ſing.* 310. *&*
*Preſ.Amat. conſ.*42. *num.* 2. *&* 4. ut
36 ſcilicet relictum à patre, vel ab hæ-
rede patris ad beneficium filiæ, com-
penſetur cum paragio, & legitima ei-
dem ſpectante; neq; poteſt filia pete-
† re utrumq; *& Pre.Amat loc.cit.* deci-
ſum refert per S.C. donationem factã
à matre in beneficiũ filiæ, fuiſſe ſub-
rogatam in locum paragii, dictæ fi-
liæ debiti in bonis maternis. Et ad
propoſitum etiam *Reg. Capyc. Latr.*
37 *deciſ.*94. deciſum tradit, mobilia reli-
cta uxori, compenſari cùm lecto vi-
duili, & veſtibus lugubribus, ei de-
† bitis per hæredes viri defuncti: & in
in caſu fortiori idem S. C. decidit in
legato, facto uxori bonorum mobiliũ,
38 ut illud compenſetur cum fructibus,
perceptis à viro ex bonis parapher-
nalibus, & extra dotem apud *Afflict.*
*dec.*44. *à n.*9. *uſq; ad* 30. quę sunt pro-
pria uxoris, & vir erat de illis debitor.
Tandẽ, nè huic Concluſioni deſint DD.
39 in propriis terminis, & authoritates
in individuo medietatis bonorum an-
tiquorum; vigore Cõſuetudinis Nea-
polis (licet firma nimis remanere vi-
deatur, ex prædictis tantùm propoſi-
tionibus veris, & indubitatis) quò l
portio hæreditatis, relicta in teſtamẽ-
to, ſive tale legatum, factum agna-
to, compenſari debeat cum dicta me-
dietate, debita vigore Conſuetudinis,
quia dicitur debitum neceſſarium,
plenè probat *P. Molfeſ. in commen. ad*
*Conſuet. ubi ſupra par.*2 *q.* 13. *nu.*8.
ubi præter alios per ipſum adductos,
idem ſubſtinet *Io. Piſanel. in Conſuet.*
ſi aliquis moriens fol. 168. *in addit.*
incip. Ex prædictis, ubi inquit in fra-
† tre, inſtituente fratrem hæredem, &
fideicommittẽte in d. bonis antiquis,
fuiſſe deciſum, quòd potuit teſtator,
fideicommittere in præjudiciũ Con-
ſuetudinis (quod eſt fortius) quia cõ-
ſideratum fuit, poſſe fratrem tandiù
vivere, ut de fructibus ipſis percepiſſet
quantitatem correſpondentem valo
ri huius medietatis, & ita admiſſa
fuit compenſatio fructuum relicto-
rum, cum medietate, neceſſariò fra-
tri debita; Et ultra præfatos, clarè
idem habetur penes *Reg. Rovit. conſ.*
94. *nu.*43. *lib.* 1, ubi in cauſa D. Bea-
✠ tricis Tuttavillæ, cum D. Bernardino
de Cardines ità deciſum tradit; prout
Thor. in ejus comp. to. 1. aliam S.C. de-
ciſionem refert, quibus Diffinitioni-
bus ſanè uniri debet deciſio *Reg. Ca-*
pyc. Latr. 94. ubi à *Gizzio* impugna-
tur *Reg. Merlin. dict. contr.* 44. & in
omni caſu, ait, quòd legatum, uxori
relictum à viro, cenſeatur ſemper fa-
ctum animo compenſandi cum veſti-
40 bus lugubribus, & viduili thoro, ex
conſuetudine debitis, ſicuti compen-
ſatur, quod à teſtatore relinquitur
cum debito legali, ità *Conſil. Hodier.*
ad Surd. deciſ. 119. poſt *dict. Afflict.*
deciſ 44. *Præſ. de Franch. deciſ* 413.
& Conſil. de Anna conſil. 120. *lib.* 2.
41 ubi fundat, compenſari legatum cũ
vita, & militia, quæ loco legitimæ
debetur; quemadmodum etiam, ad-
inſtar legitimæ portionis, hæc conſue-
tudinaria medietas ità proximioribus
agnatis, cognatiſque defertur, iuxtà
communem Noſtratum ſententiam;
42 quia in ea nullum onus à teſtatore
imponi poteſt, dum non ipſius placito,
ſed neceſſariò illis, vigore municipa-
lium Sanctionum, debetur, ut conſu-
luit *Conſil. Rocco in ſuo reſponſ.* 6.
43 *lib.* 1. pro Sacra Domu A. G. P. hæ-
rede inſtituta pro æquali parte, &
portione à Paulo Bolvito, unà ſimul
cum Maria Bolvito eius ſorore, quæ
anteà detrahere volebat medietatẽ
bonorum antiquorum, vigore Con-
ſuetudis, & etiam paragium, ac legi-
timam, ei debitam à communi pa-
rente ſuper dictis bonis, & in reliquis
✠ hęreditatis effectibus, ęqualiter ſuc-
cedere cum dicta Sacra Domu, cuius
favore, in excluſionem dictę Marię
Bol-

Bolvito, fuit concluſum,non poſſe illam utrumque haberẽ, nempè detrahere ab hęreditate dicti Pauli ejus
44 fratris defuncti, & medietatem antiquorum bonorum, cum paragio, & poſtea in reliquo ſuccedere ſimul cũ dicta Sacra Domu, contra voluntatẽ teſtatoris, quę fuit, ut omnia bona per ipſum relicta dividerentur, & ut in eis ambo hæredes ęqualiter ſuccederent; cujus ſententię fuerunt omnes ex I.C.Collegis,videl. *D.Franciſ. Marcian. D. Io: Bernard. de Caſtellis, D. Bartholom. de Franch. & D. Donat. Anton: de Marinis*, ut refert ipſe *Conſil. Rocc. loc: cit. in fin.*

Ex his,aliud igitur non ſupereſt, niſi ut
45 evadamus ab adverſis argumentis, eorumque tenebris; & expugnemus rationum vires, quibus præſertim nituntur *R.Merlin.& Caput. lo.cit.* Et ità, non ſolùm luce meridiana purior clareſcat noſtra ſententia, atq;uti verior, omninò in tali altercatione appareat, non tàm validioribus Iurium munita pręſidiis,eximiorũ Virorũ robore,ac judicatarũ rerũ authoritate; ſed & ità firma remaneat,ut futilibus ſolutis obiectionibus,de ea amplius inter noſtrates ambigi,prorſus nequeat.

Et primò, non obſtant ex adverſo dicta
46 per *Reg. Merlin. & Caput.* ajentes, enunciatæ medietatis debitum, neceſſarium non eſſe ex parte teſtatoris, qui ad illam in vita non tenetur, cum liberè, ſemota fraude, de bonis omnibus diſponere poſſit:nec in morte, quia municipalis Juris vi, proximioribus debetur. Retorquetur enim argumẽtum: ſi ex nova itaque lege, ſive Cõſuetudinis vigore,hæc neceſſariò debetur ſemiſſis, ſine dubio cõpenſatur cum eo, quod fuit à teſtatore agnatis relictum, quibus deberi ſanè eandem medietatem, ſciebat.

Vndè minimè obſtat item, quod ſub-
47 dit poſtea *Merlin.loc.cit.n.*30.hujuſmodi nempè medietatem ex Conſuetudine ſegregari ab ultimæ volũtatis commercio, & ità deficere compenſationis extrema, ideſt debitum ex parte teſtatoris, & creditum pro legatario,qui uti proximior agnatus, ſtatim ſecuta ipſius teſtatoris morte, hanc acquiſivit medietatem, de qua
48 ille diſponere non poterat. Nam facilis eſt etiã reſponſio,ex quò debitũ hæredis, quem latet, licet ſit incepturum poſt teſtatoris mortem, reputari tanquã ipſius defuncti onus;ità ut reliquiſſe cenſeatur legatum, animo compenſandi,nõ minus ac,ſi idẽ verè fuiſſet debitor, ex generali illa ratione *tex.in d l.Titia, §. qui in vita, ff.*
49 *de leg. 2.* Nè ſcilicet hęres duplici gravetur onere, ut ait *Caſtrenſ.dicto conſ.35. cit.verſ. Sed ad hoc,d. lib. 2.*

Nec ulterius obſtat, quòd iterũ Adver-
50 ſarii aſſerant, ſubiectum nempè diſpoſitionis, faciendæ per teſtatorem, eſſe patrimonium ipſius liberum, nõ autem ſubiectum Conſuetudinibus, prout eſt hæc antiquorum ſemiſſis, neceſſariò debita, non quidem à teſtatore,ſed patrii juris vigore; undè, ſi aliter non conſtet, ſanè præſumendum eſt, voluiſſe diſponentem in inſtitutione facta, vel re legata favore agnati, meliorare conditionem ſui ſanguine conjuncti,præferendo illum
51 ſuo extraneo hæredi. Nam eis clarè reſpondetur per eoſdem terminos,videlicet: ſi ſubiectum diſpoſitionis, faciendæ per aliquem, eſt ſuum patrimonium liberum, non verò innixum legi municipali, & proinde prohibitũ de illo diſponi, apertè videtur, teſtatoris voluntas, in caſu noſtro contraria non eſſe profectò diſpoſitioni Cõſuetudinis,ex qua enim cũ bonorum medietas antiquorum intelligatur prohibita, illaq; debeatur ſtatim poſt teſtatoris mortem agnatis; Hinc, re-
52 ctè hoc ſciens ipſe teſtator,voluit de ſuo patrimonio,& bonis liberis diſponere in aliorum beneficium, cum de illis jam diſponere poterat: & de reliquo favore illorum, ad quos neceſſariè ſpectabat,quoad portionem vigore Statuti;undè inſtitutionem,eorum be-

53 beneficio factam, vel legatum eis re-
lictum, cum dicta ſemiſsè compenſa-
ri, clarè conſtat; aliàs fruſtratoria fuiſ-
ſet inſtitutio hæredis extranei, æquè
ac ipſius teſtatoris diſpoſitio, qui pro
objecto habuit, propriæ satisfacere,
voluntati, & itē Conſuctudinū placi-
to, relinquendo bona pro æquali por-
tione agnatis, & alio cohæredi: vel le-
gata congrua quantitate proximiori-
bus, in compenſationem præfatæ me-
dietatis, in cæteris ſuis bonis extraneū
velle hæredem, ut eidē libera erat fa-
cultas, & jure præſumi debet.
Reſpondetur denique dictis per *R. Mer-*
54 *lin. num.*40. ubi ait, quòd ſi daretur
hæc compenſatio, ex indirecto aliquis
teſtari poſſet de portione, *Conſuctudi-*
nibus ſubiecta, quæ ſtatim poſt teſta-
toris obitum defertur proximioribus
ex linea, undè bona obvenerunt; vel
55 ſaltem dici deberet, teſtatorem ipſū
feciſſe actum inutilem; quia agnatis
relinquere, ad ipſum non ſpectabat,
quod vigore juris patrii illicò eis de-
betur. Nam quis unquam dicet, non
poſſe diſponentem agnatis hanc an-
tiquorum medietatē relinquere, aut
quomodo vocari poterit idem actus
inutilis, & fruſtratorius, quoties teſta-
56 tor, ad quod tenebatur, adimplevit,
tali quidem inſtitutione, vel legato,
jus proximiori de agnatione tribuēs,
quod ei debetur, de cæteris verò bo-
nis alium hæredem inſtituens? prout
fuit ex tot eximiis Viris prolata ſen-
tentia, in cauſa penès *Conſil. Rocc. d.*
reſp. 61. *lib.* 1. *circà fin.*
Rejectis igitur contrariis, firma prorſus
57 noſtra remanet Concluſio, à qua mi-
hi, haud eſſe recedendum, videtur,
niſi ubi expreſsè de contraria teſtato-
ris voluntate conſtaret, uti habetur
in alia facti ſpecie, relata ab eodem
*Reg. Merlin. dict. cap.*44. *lib.*2. *num.*
44. nempè Angelæ, & Ioannæ Cæſa-
rano cum Sacro Hoſpitali etiam SS.
† Annunciatæ, in qua cauſa S.C. plenius
reſervavit examen, nec in ea agebatur, de quibus hìc diſſervimus, cum
ibi legatum, factum à Iuſtina Ceſarano in beneficium ſororis, ſpecialem
habebat cauſam, meri ſcilicet amoris.
58 Quando namq; hoc legatum eſt ità
qualificatum, nempè pro certa cauſa,
aut facto aliquo, & re particulari, tunc
ceſſat præſumptio ſuppoſitę compen-
ſationis, de qua ſit ſermo, cum debi-
to non habente qualitatem illam, etſi
millies legale, & neceſſarium ſit; præ-
cipuè ſi fiat ex amore ergà legatariū,
ut firmant poſt *Corne. & Socc. Me-*
*noch. conſ.*56. *num.*18. *Medic. de com-*
penſ. q. 31. *num.* 7. *par.* *Phanuc. de*
lucro dot. gloſ. 5. *num* 94. *& Molfeſ.*
ad Conſuet. Neap. tom. 1. *p.* 2. *q.* *num* 10.
Quo caſu, aliiſque ſimilibus, contrariam
ſententiam benè procedere, nam ali-
59 ter ſecus dicendum eſt, eò magis, quia
tàm *Buccinus,* quàm *Caputus loc. cit.*
*num.*50. cum cæteris ex adverſo alle-
gatis, fatentur, eorum opinionem du-
biam eſſe, quia ei adverſantur, ferè
omnes ex noſtratibus, ut præter alle-
gatos, videndi ſunt *Reg. Rovit. conſ.*
25. *lib.* 1. ubi *Conſil. Altim. in addit.*
& præſertim *à nu.* 15. *Thor. in ſuppl.*
comp. deciſ. verb. compenſatio, Coſcia
*diſſer. iur. cap.*19. *nu.*13. *&* 17. *Conſ.*
Rocc. ubi ſup. cap. 61. Et ante præfa-
60 tos idem plenè probat *P. Molfeſ. par.*
2. *ſui comment. ad Conſuet. q.*13. *num.*
8. & colligitur etiā à *Io: Piſanell. in Cō-*
ſuet. ſi aliquis moriens, fol. mihi 168.
in addit. incip. ex prædictis, quos ſe-
quitur *D. Verde lib.* 2. *inſtit. tit. de*
*legatis lem.*70. *num.*2258. Et hæc ſint
ſatis dicta, ut in Quæſtione, quæ prius
non parum anceps, ob difficultatum
tenebras videbatur, modò luce meri-
diana clarior, optata veritas, appareat,
æquè ac in ea omninò fulgeat.

CONTROVERSIA XXVI.

Feudi ſucceſſor ad onera ſimul cum hærede in allodialibus, an pro rata contribuere teneatur, ſi de feudo hæreditario, vel ex pacto, & providentia, aut de vita, & militia, cæteriſque debitis agatur?

SVMMARIVM.

1 *HÆres in allodialibus, an teneatur contribuere cum hærede in feudalibus ad onerum ſolutionem, an pro rata? recēſētur opiniones n. 3*

2 *Vita, & militia, in Regno debetur ſecundogenitis à primogenito, ſuccedente in feudis.*

3 *Hæredes tenentur pro rata ad onera hæreditaria, in feudalibus, & burgenſaticis, cum num. 4.*

5 *Onerum contributio eſt faciēda pro rata valoris bonorum, & unusquisque hæres tenetur ſolvere, pro ea portione, quam poſſidet:*

6 *Onera hæreditaria, quæ ſunt ſuper feudo, cum aſſenſu radicata, tenetur non ſolùm hæres in ipſo feudo ſolvere, ſed pro rata, & valore bonorū, tenetur hęres in burgēſaticis*

7 *Creditores hæreditarii, aſſenſu carentes, nō debent ſatisfieri tantùm de patrimonio burgenſatico, ſed ab hæredibus, etiam in feudis, qui hæredes tenentur pro rata.*

8 *Patrimonii, bonorumque diviſio nequit fieri ſinè cauſa.*

9 *Onerum contributio eſt facienda, ſecundùm bonorum valorem, non juxtà numerū hæredum, & eſt pro indubitato in feudo hæreditario.*

10 *Unus non debet pro alio hærede gravari, quādo inæqualis eſt patrimonii feudalis, & burgēſatici valor.*

11 *Bonorum feudalium, burgenſaticorūq; æſtimatione facta, pro rata nēpè illorum debet fieri onerum hęreditatis contributio, præſertim in feudo hæreditario, num. 12.*

13 *Feudum emptum cū qualitate hæreditaria, eodem modo cenſetur, ut reliqua ſunt hæreditatis bona.*

14 *Et reputatur uti unicū patrimoniū.*

15 *Hæredes plures quoties adſunt, expedit, quēlibet ex illis actione perſonali teneri pro rata ad onera.*

16 *Venditione annuorum introituum, cum pacto de retrovendendo, facta à feudatario, tàm ſuper feudo, prævio Regio aſſenſu, quàm ſuper aliis bonis, debiti ſolutio, non ſolùm ad ſucceſſorem in dicto feudo, ſed ad alios hæredes in burgenſaticis ſpectat pro rata, & quòad ſortem, & quoad intereſſe conventum.*

17 *Hæredes omnes ad ſolutionem annuorum introituum cum pacto de retrovendendo, tenentur ex vi perſonalis obligationis.*

18 *Redditus annui, non ſolùm reſpiciūt rem illis ſuppoſitam, ſed integrum debitoris patrimonium.*

19 *Et ſic eorum onus non tranſit in ſolum particularem rei hypothecatæ, ſed ad omnes hæredes, qui pro rata quidem tenentur.*

20 *Contributio onerum quòad feuda hæreditaria, fieri debet inter hæredes per ęs, & libram, ut deciſum fertur, etiam num. 21.*

22 *Et quāvis ſucceſſor feudalium, illa habuerit, præter defuncti volūtatē.*

23 *Fiſcus, hæres inſtitutus in feudelibus, tenetur contribuere cum hæredibus in burgenſaticis, hæreditariis item oneribus.*

24 *Primogenitus ſuccedens in feudo, tenetur ad onera hæreditaria, contracta abſq; aſſenſu, & citrà cauſam feudi, unà ſimul cum hærede pariter in allodialibus.*

25 *Primogenitus in feudo, ex pacto, & providentia, non tenetur ad onera contribuere pro rata cum hærede in allodio. Secus verò in feudo novo, licet ſit ex pacto.*

26 *Feudi ex pacto, & providentia ſucceſſor, illud capit ex propria perſona, vigore primæ inveſtituræ, nō verò habet à moriente.*

27 *Et ideò non tenetur ad contributionē onerum hæreditariorum defuncti, ſed tantùm ad ea, provenientia ex ipſo feudo, quia ſucceſſor in allodio, ad alia ſanè tenetur.*

28 *Quod intelligas ſi feudū ſit antiquū.*

29 *Primogenitus quòad feudum ex pacto, & providentia, non dicitur propriè hæres, ſed ſucceſſor.*

30 *Feu-*

30 Feudum ex pacto, & providentia novũ, omnes qualitates feudi hereditarij ſibi vindicat.

31 Contributio onerum hæreditariorũ pro rata inter hæredes ceſſat, quoties teſtator eã tacitè, vel expreſsè prohibuiſſet. Quæ autem ſint conjecturæ, quæ eximiunt ab hoc onere contribuendi pro rata, num. 33.

32 Teſtator poteſt ad ſui libitum unũ hęredẽ magis, quã alterũ gravare.

34 Teſtator non præſumitur, voluiſſe ab onerum contributione ejus hæredem eximere, etſi illum in feudo inſtituiſſet, eundemque gravaſſet de ſolvenda aliqua ingenti pecuniarum quantitate; nam etiam tali caſu ad onerum contributionem, ſimul cum hęredibus in allodio teneretur quidem ipſe pro rata, valoris feudi.

35 Hęres in feudalibus tenetur ſolus ad onera, quæ procedunt ex feudi natura, puta in ſolutione relevij, adhoę, & ſimilium.

36 Onerum hæreditariorum contributio, quomodo eſt facienda, attentis noſtris Conſuetudinibus, nempè cum diſtinctione bonorum, ſcilicet ex illa linea, undè illa obvenerũt, & in quibus onera reperiuntur,

37 Et an ſint ſolvenda pro rata per omnes ſucceſſores agnatos, & cognatos, an verò unuſquisque tenetur ad ſua, licet per defunctum ſint contracta ſuper omnibus ejus bonis? & cõcluditur pro rata n. 38

39 Onera annuorum introituum, contracta per defunctum, quomodo teneantur ſolvere agnati, cognatiq; ſervata forma Conſuetud. Neap.

40 Tertius poſſeſſor alicujus feudi, habẽs cauſam à ſucceſſore, qui ad cõtribuendum oneribus hęreditariis tenebatur, unà cum hæredibus in allodio, non poteſt occaſione dictæ contributionis conveniri.

41 Tertius poſſeſſor tenetur tantùm in actione hypothecaria, pręvio Regio aſſenſu, & non in perſonali.

42 Onerum hæreditariorum ad cõtributionem, contrà tertium poſſeſſorem bonorum, ſivè feudalium, ſivè burgenſaticorum, non datur prorſus actio hypothecaria.

43 Emptor, revocata feudi venditione, vigore Conſtitut. Conſtitutionem Divæ memoriæ, non habet pro recuperatione pretii ſoluti, niſi actionem tantum perſonalem.

44 Actio perſonalis minimè datur contra tertium poſſeſſorem.

45 Actio hypothecaria non contrahitur, niſi expreſſa promiſſione

46 Nec tacitè datur, niſi in caſibus à Iure expreſſis, & præviſis.

47 Vita, & Militia, an ſecundogenitis debeatur, fructibus feudi venditis, pręvio Regio aſſenſu, aut minimè in anno perceptis?

48 Vita, & Militia eſt onus feudi.

49 Et regulatur juxta feudi valorem.

50 Vita, & militia, etſi ex fructibus debeatur; fructus verò non ſunt in obligatione.

51 Vita, & militia debetur in pecunia.

52 Vitæ, & militiæ annua præſtatio, liquidatur ex fructibus feudi, per filiorum numerum.

53 Dos de paragio ſolvitur ex feudo, non ut pro ipſo paragio aſſignetur corpus feudi, ſed ut in pecunia præſtetur ab hærede.

54 Vita, & militia, ſi aliquibus annis fructus ex feudo non percipiantur, adhuc ſecũdogenitis debetur.

55 Releviũ ſolvitur, etſi fructus non habeãtur anno obitus feudatarii.

ARGUMENTUM.

Ad onera hæreditaria, contribuere nùm teneantur omnes hæredes, in feudalibus ſcilicet, & burgenſaticis, pro rata valoris bonorũ; itàut fieri non debeat illorum ſeparatio, attentis circumſtãtiis, ſi à defũcto fuerint occaſione feudalium, vel burgenſaticorum, hujuſmodi debita contracta? Et affirmativa ſuſtinetur opinio, eorumque cõ-

ſutatur ſententia, aſſerentium, hanc contributionem eſſe ſaciendam ſecũdùm numerum heredum, non ex bonorum valore. Quiduè dicendum ſit, in feudo hereditario; quid verò ex pacto, & providentia, antiquo, vel novo, dilucidè oſtenditur. Immò de eadem altercatur theſi, quòad defuncti onera, juxtà noſtras Cõſuetudines, quarum diſpoſitione, cum bonorum diſtinctione paternę, maternęque lineę proximiores ſuccedũt. Et tãdem de vita, & militia, de relevio, de adhoa, cæteriſuè ex natura feudorum debitis, concinnè fit ſermo: aliaq; ad propoſitũ dubia ſigillatim exarantur.

1 BInas inter potiſſimas illas queſtiones, quę fuerunt exagitatæ, apud *Conſil. de Anna*, ut in ſuo *conſil.* 4. nobis de eadem facti ſpecie diſputare, à ſimili contingit; Et illarum prior profectò videtur: Si hæres in allodialibus teneatur contribuere cum hærede in feudalibus, pro ſatisfaciẽdo ęre alieno, contracto cum Regio aſſenſu ſuper bonis feudalibus, vel è contra; ità ut omnes pro rata cõtribuere debeant creditoribus hæreditariis, nulla facta patrimonii feudalis ab allodiali ſeparatione, neque etiam attẽto, an onera intuitu feudi, vel burgenſaticorum fuerint contracta?
2 Altera verò ſubſequitur theſis: an vita, & militia, quæ in hoc Regnu ex *Conſtitut. in Comitibus* ad ſecundogenitos ſpectat, debeatur etiam eiſdem à primogenito, in feudis ſuccedente, quoties omnes feudi fructus venditi reperiantur, aut ſi aliquibus annis non percipiantur, ſaltem pro his annis dicta portio ipſis ſecundogenitis minimè acquiratur?

Et reſpectu primi ex controverſis, licet
3 nonnullæ adſint Doctorum ſententiæ, quas ſigillatim congerit *in dict. conſil.4. de Anna lib.* 1. Verior tamẽ, ac receptior illa videtur eſſe opinio, ut ſcilicet defuncti hæredes, ſi plures ſint, nempe in feudalibus, atque in burgenſaticis, omnes pro rata, nec in portione (ut alii perperam judicant) contribuere hæreditariis teneantur oneribus; adeòut, qui plus poſſidet, plus ſolvat, cum hujuſmodi contributio, pro rata valoris rerum, ſit facienda, non verò ſecundùm præfatum numerum hæredum.

Ità adverſus opinionem *Gloſ. Pariſien-*
4 *ſis*, damnatæ memoriæ, *tit.* 1. §. 11. *nu.* 8. unanimiter fatẽtur, teneri ad onerum contributionem, tam hæredem in feudalibus, quàm hærede in burgenſaticis: *Camer. in repetit. cap.* 1. *quæſt.* 22. *in tit- an agnat Frecc. de ſubfeud. lib.* 3. *ſub tit. de differ. inter feud. ex pacto, & hared. differ.* 13. *Ant. de Alex. ad Conſuetud. Neap. ſi quis, vel ſi qua, & propriè in apoſtil. incip. ad intellectum*, *Tiraquell. de jure primog. qu.* 35. *num.* 31. quos ſectantur *Capyc. deciſ.* 198. *ubi Add. Præſ. de Franch. deciſ.* 1. *num.* 24. *deciſ.* 10. *num.* 41. & *deciſ.* 159. vbi in Regno pro lege, id ſervari, teſtatur, *& ibidem D. de Luca in obſeru. Reg. de Ponte conſil.* 52. *lib.* 1. *& in tract. de poteſt. Proreg. tit. de aſſen. Reg. ſuper dot.* §. 3. *num.* 8. *Anna Pater allegat.* 98. *num.* 1. *& alleg.* 126. *nu.* 11. *ibiq; Filius in addit. Reg. Rouit. conſ.* 91. *per tot. lib.* 2. *ubi Altimar. in obſeru. P. Molfeſ. in comment. ad Conſuet. Neapol. par.* 2. *tom.* 1. *tit. de bonis, quæſt.* 12. *nu.* 24. *& in addit. tom.* 2. *Theodor. alleg.* 14. *Montan. in repetit. cap. Imperialem,* §. *præterea Ducatus, num.* 70. *fol. mihi* 187. *D. Reg. de Marin. ad Reg. Revert. deciſ.* 144. *& lib.* 1. *reſolut. cap.* 162. ubi perbellè *Rodoer. in addit. Reg. Capyc. Latr. conſult.* 10. *&* 11. *tom.* 1. *Reg. Galeot. contr.* 22. *lib.* 2. *Gizzarell. deciſ.* 32. *Larath. in theatr. feudal. dilucid.* 86. *par.* 1. *à num.* 11. *Bilotta*

concluſ.

concluſ. feud. 11. *Lanar. in addit. ad Patruum, cap.* 1. *de ſucceſſ. feud. nu.* 67. *Marcian. conſ.* 9. *num.* 9. *vol.* 1. *Hodiern. ad Surd. deciſ.* 90. *num.* 15. *Reg. Salern. in diverſ. alleg. poſt ejus deciſ. alleg.* 14. *num.* 67. *&* 68. *Marta in ſumm. ſucceſſ. legal. par.* 3. *quæſt.* 5. *art.* 5. *n.* 16. *& Thor. in ejus compen. deciſ. tom.* 1. *verb. hæres in burgenſaticis col.* 2. *f. mihi* 255. Aliiq; paſſim.
Qui omnes, hanc onerum contributio-
5 nem fieri debere, cõmuniter tenent,
non pro hæreditariis portionibus, ſed
pro rata valoris bonorum; itàut ex
6 pluribus hæredibus, unuſquiſquè te-
neatur ſolvere pro ea bonorum por-
tione, quam poſſidet. Nam ſi onera
hæreditaria eſſent ſuper feudo cum
aſſenſu radicata, non utique tenere-
tur ad ea ſolus hæres in ipſo feudo;
ſed pro rata, & valore bonorum te-
nerentur etiam hæredes, in burgen-
7 ſaticis contribuere: Et è converſo, ſi
creditores hæreditarii carerent aſſẽ-
ſu, non ex hoc eis ſolvi tantùm de-
beret de patrimonio burgenſatico,
& ab illius hæredibus; cum in feudo
teneretur etiam hęres, ad contribuẽ-
dum pro ejus valore, neque facienda
8 eſſet bonorum diviſio; quia attento
tempore obligationum, & hypothe-
carum, unicum erat patrimonium,
& indiviſum; quia ab uno poſſeſſũ;
ut edocent præallegati DD. quibus
adiiciuntur *Conſil. de Georg. alleg.* 19.
num. 62. *Amichangel. de feud. quæſt.*
2. *num.* 15. *&* 43. *Reg. Galeoc. con-
trov.* 21. *nu.* 29. *lib.* 2. *cum ſeq contr.*
22. *nu.* 32. & noviſſimè *Conſil. Pro-
venzal. ſuper Conſuetud. ſi moriatur,*
9 *obſerv.* 15. *num.* 15. Qui, hæredita-
riorum onerum contributionem eſſe
faciendam, ajunt nempe juxtà va-
lorem bonorum, non autem ſecun-
dùm numerum hæredum, cum non
debeat unus hæres pro alio gravari,
10 quãdo inæqualis eſt patrimonij feu-
dalis, & burgenſatici valor, ut inquit
Capyc. in d. ejus deciſ. 198. ubi ità
pluries refert deciſum anno 1466.
per ſententias arbitrales maximorũ
Virorum, tempore Ferdinandi, inter
* Aragonenſes primi Regis, in cauſis
Fratruum de Barrile, Ducis. ſ. Ariani,
& Principis Hoſtiliani; prout etiam
deciſum in cauſa Iſabellæ Sanbaſilis,
refert *Præſ. de Franch. d. deciſ.* 1. *n.*
24. & aliàs fuiſſe judicatum, tradit
11 *Frecc. d. differ.* 13. cum cæteris ubi
ſupra, ex quibus indubia prorſus re-
manet hæc Concluſio, quòd hæredi-
tariorum onerum contributio fieri,
nequeat pro portione hæreditaria,
cum diſtinctione ſcilicet, undè debi-
ta proceſſerint, ſed pro rata æſtima-
tionis bonorum, tàm feudaliũ, quàm
etiam burgenſaticorum.
Idq; pro abſoluto procedit. in feudo he-
12 reditario, in quo fit contributio pro
rata bonorum, etſi onera eſſent ſu-
per bonis burgenſaticis tantùm, &
unus eſſet hæres in burgenſaticis, al-
ter in feudalibus; nam omnes tene-
rentur ad onerum contributionem,
nec ſolus hæres in burgenſaticis; pro-
ut è contra, ſi onera hæreditaria eſ-
ſent tantùm ſuper bonis feudalibus.
*Præſ. de Franch. loc. cit. & Reg. de
Marin. d. cap.* 162. cum feudum,
emptum cum qualitate hæreditaria,
13 eodem modo cenſeatur, quo reliqua
ſunt hæreditatis bona; & proinde re-
putari debet, ut unicum, & idem pa-
14 trimonium, nec à bonis burgenſati-
cis diverſum, quemadmodum docẽt
Frecc. differ. 33. *in final. verb. & in*
3. *formul. inveſt. num.* 3. *circa fin.
nu.* 4. *&* 48. *Camer. cap.* 1. *an agnat.
quæſt.* 22. *num* 155. *verſ. quod dici-
mus, Reg. Rovit. d. conſ.* 91. *& in
Pragm.* 25. *de feud. num.* 27. *Reg. de
Marin. loc. cit. num.* 6. Si igitur uni-
cum reputatur patrimonium, tenen-
tur quoquè (nulla patrimonii diſtin-
15 ctione admiſſa) hæredes in feudali-
bus, & hæredes in burgenſaticis, ad
onerum contributionem pro rata;
dùm quoties adſunt plures hæredes,
expeditum eſt, quẽlibet ex illis actio-
ne perſonali teneri ad onera pro ra-
ta

ta hæreditaria, *l. pro hæreditariis, C. de hær. action. Præſ. de Franch. dec.* 203. *num.* 1. *& d. deciſ.* 159. ubi ita
fuiſſe per S. C. deciſum refert: ut ſi
† facta reperiatur à defuncto Feudata-
16 rio annuorum introituum venditio
ſuper feudo, ab eo poſſeſſo, prævio
Regio Aſſenſu, & in defectum feudi,
ſuper aliis bonis, cum facultate retrovendendi; hujuſmodi debiti ſolutio, non ſolùm ad ſucceſſorem in feudo pertinere debeat, ſed cum eo alii etiã hæredes in burgenſaticis, ad contribuendum pro rata teneantur, tàm ad ſolutionem annuorum introituum; quàm ſortis principalis, tempore retrovenditionis faciendæ; ex eo præcipuè, quia licet ſpecialiter ſuper feudo contractum reperiatur debitum, attamen, cum nullum ſit translatum dominium in emptorem, conſideratur illa annua introituum præſtatio, uti debitum hæreditarium, ad quod
17 ſaltem ex vi perſonalis obligationis,
omnes heredes tenẽtur, quẽadmodũ in puncto idem ſubſtinuere, *P. Molfeſ. dict. quæſt.* 12. *num.* 24. *Montan. contr.* 9. *num.* 6. *Milanenſ. deciſ.* 7. *num.* 42. *&* 46. *lib.* 2. *Guttierez qu. civil. lib.* 2. *cap.* 146. *num.* 4. & latiſſimè *Reg. Galeot. dict. contr.* 22. *num.* 36. *verſic. ſed illud remanet*, rejecta contraria opinione *Camill. de Curt. in d. verſ. jur. feud. par.* 1. *cap.* 9. *à n.* 12. *&* 18. cujus ſententiæ non mediocriter ſe opponit *Conſil. Theodor. alleg.* 38 *præſertim num.* 29. ubi nonnullis firmiſſimis innixus rationibus,
18 *Præſ. de Franch.* deciſionem com-
probat, ex eo potiſſimum, quia annui redditus non reſpiciunt ſolam rem, illis ſuppoſitam, ſed integrum debitoris patrimonium, per *tex. in l. fideicommiſſum*, §. *tractatum*, *ff. de legat.* 1. & conſequenter non tranſeũt
19 in ſolum particularem ſucceſſorem
rei ſuppoſitæ, atq; hypotecatæ, ſed ad omnes hæredes, qui pro rata contribuere tenentur, ut annuit etiam *Rodoer. loc. cit. ad Reg. de Marin. nu.* 5.

Infertur ergò ex traditis per *Pr. de Frã-*
20 *chis*, in omnibus feudis hæreditariis
fieri debere hujuſmodi onerum contributionem inter hæredes per æs, & libram; Et hoc etiam ſi ſucceſſor bonorum feudalium, illa habuerit contra, vel præter defuncti feudatarii voluntatem, ut tenet idem *de Franchis dict. dec.* 1. eò caſu, quo teſtator feuda alicui reliquerat, quæ demum
21 ab illo fuerunt per alium revocata;
prout in terminis, hoc idem fuit diſputatum in cauſa, quæ evenit inter Laudoniam Como, unà cũ Lucretia Sorore Secundogenita, quæ fuit inſtituta hæres in feudalibus à Io: Frãciſco Como, abſque liberis defuncto;
† Cum enim dicta Laudonia revocaſ-
ſet feudalia ab hærede inſtituta, tanquam in præeminentiori gradu conſtituta, dicebat, ſe non teneri ad con-
22 tributionem onerum hereditariorũ,
ex quò feuda illa fuit aſſequuta contra voluntatem defuncti; Nihilominus ad contribuendum, fuit ipſa feudalium hæres condemnata, ut teſtatur *Conſil. Gizzarell. deciſ.* 28. ſecũdùm ea, quæ ſcripſit *Reg. de Ponte conſil.* 13. ubi *num.* 19. *&* 26. ità in aliis cauſis adverſus ſucceſſorem in feudalibus, etiam contra defuncti voluntatem, pluries deciſum refert. Et licet *Camill. de Curt.* qui dictæ Laudoniæ partes ſuſtinuit, poſtmodum etiam contra præfatam ſententiam ſcripſerit, uti habetur in eius *diverſ. iur. feud par.* 1. *cap.* 14. *num.* 60. dicens, non eſſe habendam de ea rationem; quemadmodum, eandem opinionem pro ſuccedente in feudo, citrà defuncti voluntatem, ut ad contribuendum poſteà non teneatur, latiſſimè defendit *Vincent. Anna pater allegat.* 126. *à num.* 6. quem ſequitur, uti obediens filius, doctiſſimus noſter *Conſil. Anna in addit. & in d. conſ.* 4. *num.* 44. A ſuperiori tamen ſententia, tanquàm probabiliori, & rerum ſæpè judicatarum authoritate munita, haud eſſe recedendum

ar-

arbitror, attento pariter Cōſilio *Rodoeri in eius aurea addit. ad dict. cap.* 162. *D. Reg. de Marin. num.* 4. ubi ad propoſitum refert *Reg. Lanar. conſ.* 80. qui etiam *à num.* 45. *cum ſeqq.* adverſus ſucceſſorem in feudo, etſi pręter defuncti voluntatem, cōmuniorem tuetur ſententiam.

Quòd autem ad eandem hæreditario-
23 rum onerum contributionem, teneatur pariter Fiſcus, ſi forte ſuccedat in feudis, citrà titulum, vel jus directi dominii, ſed tanquam hæres, & titulo inſtitutionis, manifeſtè elicitur ex verbis *Capyc. in inveſt. feud. verb. feudorum exequutiones fol.* 197. *col.* 1. quæ ſunt nimirum hæc: *Limita dummodò feudum devolveretur ad Dominum, ut dominum, ſecus ſicut ad quemlibet alium privatum, ut quia Vaſſallus illi feudum donaret, vel hęredem eundem inſtitueret, ligabitur enim Dominus his caſibus, ut ſupra de ſucceſſore dictum eſt.* Et quia
24 antea dixerat *Capyc.* primogenitum, ſuccedentem in feudo, teneri ad cōtribuendum oneribus hæreditariis, contractis abſque R. aſſenſu, & citrà cauſam feudi, unà ſimul cum hæredibus in allodialibus. Meritò igitur, ut ait *Rodoer. loc. cit. num.* 7. quem ſequitur *Conſ. Altimar. in dict. obſervat. ad conſil.* 91. *Reg. Roviti n.* 6. Idem Capycius ſentiiſſe videtur, teneri ſcilicet etiam Fiſcum, ſuccedentem in feudo, citrà titulum directi dominii, ad cōtribuendum cum hæredibus in allodio, pro exolvendis creditoribus defuncti feudatarii, non minus, ac teneretur alius quicumq; ſucceſſor. Et hæc, de feudalibus in genere, quoad onerū contributionem per hæredes faciendā, ſatis ſint dicta.

Verùm in ſpecie dantur caſus, quibus
25 ceſſat contribuendi neceſſitas, & horum primus ſe offert, juxtà *d. Annæ conſil.* 4. *num.* 14. ſi feudum ſcilicet in quo primogenitus ſucceſſit, ſit ex pacto, & providentia antiquum, tunc enim nullo modo tenetur ſucceſſor ad hanc onerum contributionē pro rata, cum hęredibus in allodio, pro dimittēdis hæreditariis creditoribus; ſed cum feudi ſucceſſor, illud capiat ex propria perſona, & vigore primæ
26 inveſtituræ, ex providentia concedentis, & pacto recipientis, nihil habens à moriente; fit propterea contributio, habito reſpectu, undè debita proceſſerunt; itàut facta bonorum ſeparatione, ad onera ex feudo provenientia teneatur feudi ſucceſſor,
27 ad alia verò ſucceſſor in allodio; & procedit *tex.* diſpoſitio in *l. ſi certarum, §.1. ff. de milit. teſtam.* eò fortius, quia primogenitus quòad hujuſmodi feuda, propriè non dicitur hæres, ſed ſucceſſor, juxtà placitum
28 *Freccię de ſubfeud. lib.* 3. *de differ. inter feud. ex pact. & prov. & feud. hæred. cap.* 13. *verſic. quando enim feudum fol.* 261. cujus opinionem ſequitur eximius *Anna Genitor in allęg.* 126. *num.* 12. ubi idem *Filius* perbellè comprobat in *addit. circà fin. & in dict. conſ. à num.* 15. *&* 17. poſt *Capyc. in cit. inveſt. feud. d. verb. feudorum, verſ. ſucceſſor, fol.* 196. *col.* 1. *& Biloſt. concluſ. feud.* 11. *&* 16.
29 Quod verò intelligas, tantùm in feudo antiquo; nam ſi forte feudum ex pacto, & providentia eſſet novum, teneretur quidem primogenitus, ſuccedens, ad contribuendum cum hæredibus in allodio, ea præcipua ratione, quia in feudo novo, habet locum regula in principio poſita, ex quò illud, licet ſit ex pacto, & providentia,
30 omnes tamen feudi hæreditarii qualitates ſibi vindicat, & annuit *Camer. in l. Imperialem col.* 1. *in fin. verſic. Quoniam feuda nova, perpetuò vim habent hæreditariam*, & ex aliis poſt *Iſern. in cap.* 1. *de alienat. feud. pater, nu.* 10. fuſiùs idem docet *Conſil. Gizzarell. dict. deciſ.* 28. *num.* 3. *cum ſeq.*

Ceſſat etiam ſecundò hoc onus, contri-
31 tribuendi pro rata oneribus hæreditariis, quoties ità teſtator expreſsè, vel tacitè ordinaverit, per *tex. in l.* quo-

quoties, §. 1. *cum ll. ſeqq. ff. ad Tre-*
32 *bell.* Poteſt enim ipſe teſtator, ad li-
bitũ plus unũ hæredẽ gravare, quã
alterum, alioſque exonerare, *argum.*
l. unicæ, §. *ſed ut manifeſtetur*, *C. de*
cadut. toll. Præſ. de Franch. dict. de-
ciſ. 1. *num.* 2. *&* 5. *Reg. Lanar. conſ.*
80. *num.* 46. *Molin de Hiſpan. pri-*
mog. lib. 4. *cap.* 6. *Reg. de Pont. in*
ejus tractat. de poteſt. Proreg. tit. 6.
§. 3. *num.* 22. Sed conjecturas, ex
33 quibus colligi poteſt, teſtatorem vo-
luiſſe eximere eum, quem in feudo
inſtituit, ab onere contribuendi, latè
enumerat *Reg. Capyc. Latr. conſult.*
10. *&* 11. cum *Reg. Galeot. contr.*
22. *lib.* 2. *nu.* 2. ubi magiſtraliter ad-
vertit, non ſatis conſtare, teſtatorem
voluiſſe ab onerũ contributione ejus
hæredem eximere, etſi illum in feu-
34 do, uti in re particulari inſtituiſſet,
& etiam quòd eundem gravaſſet, de
ſolvenda aliqua ingenti pecuniarum
quantitate; nam etiam tali caſu, ad
onerum ſolutionem pro rata valoris
feudi eum teneri, unà ſimul cũ hæ-
redibus in allodio, peritè nimis ſuſti-
35 net. Ad onera autem, quæ procedũt
ex feudi natura, putà in illa ſolutione
adhoæ, relevij, vitæ, & militiæ, & ſimi-
lium, tenetur tantùm hæres in feu-
dalibus, ut ajunt *Capan. de iur relev.*
& Reg. Capyc. Latr. dict. deciſ. 92.
Solùm ex his ſanè, quæ diximus de hac
36 onerum contributione, facienda pro
rata per hæredes in feudalibus, &
burgenſaticis, Duę inſurgunt non
mediocris põderis difficultates, qua-
rum prior adeſt: Si idem procedat in
terminis noſtrarum Conſuetudinum,
& prçſertim *Conſuetud.* exordientis,
ſi quis, vel ſi qua, cujus diſpoſitione
habetur, morienti ab inteſtato, in
bonis, ei proventis à matre, vel ex
linea materna, ſuccedere proximio-
res ex parte matris, & in bonis, ob-
ventis à patre, lineaque paterna, ſuc-
cedere proximiores ex parte patris.
Difficultas enim urget, ſi per defun-
37 ctum ſint contracta debita ſuper om-
nibus bonis, quomodo per hęredes
ſolvantur? At eſse ſolvenda a cun-
ctis ſucceſsoribus agnatis, cognatiſ-
que, pro rata valoris bonorum anti-
38 quorum, iuxtà opinionem *Gugliel.*
de Cuneo in l. hinc quęritur, §. *poteſt*,
ff. de pecul. ubi Alberic. num. 5. ex eo
potiſſimum, quia tempore debiti cõ-
tracti erat unum patrimonium, non
diviſum, firmiter tenẽt *Ant. de Alex.*
in prima eius obſervat. ad d. Conſuet.
ſub num. 123. & fuſiùs *Conſil. Pro-*
venxal. in eius obſerv. 15. *ad eand.*
Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, idemq;
firmat *ſeq. obſerv.* 16. ſi ſuper bonis
paternis, & maternis eſset facta per
defunctum annuorum reddituum
venditio; & in terminis ſtatuti, ſimi-
lis huic noſtræ Conſuetudini, eiuſdẽ
fuerunt opinionis *Alex. conſil.* 31. *lib.*
1. *num* 9. *Rojas* poſt innumeros, quos
allegat in *epithom. ſucceſſ. cap.* 30.
num 25. *in fin.* ſecundùm *Conſtitut.*
Cathaloniæ, *Jacob. Cancer. var. re-*
ſol. cap. 1. *de ſubſtit. ſub num.* 39. &
hanc eſse veriorem, nec ab ea receden-
dũ admonet *Ant. de Alex. ubi ſu-*
pra, attentis noſtris Conſuetudinibus,
ut ex relata à *Cuneo*, & aliorum ſen-
tentia probat, etiam *Camer. in c.* 1.
an agnatus ſub num. 158. quem re-
fert *Provenzal. in d. obſerv.* 15. *n.* 13.
Poſterior verò ſequitur ità ex præmiſſis
40 difficultas: Si aliquis ex hæredibus
alienaverit feudum, vel rem allodia-
lem, ſibi ſpectantem, ſtante ejus obli-
gatione, contribuendi pro rata oneri-
bus hæreditaris, an poſſit, à cohære-
de, vel à creditoribus agi, pro hac cõ-
tributione, contra tertium illius feu-
di, vel rei poſseſsorem? Et quia hę-
res in feudalibus, ſolùm actione per-
ſonali tenetur, ad contribuendum,
ideò nõ datur actio cõtra 3. feudi poſ-
ſeſsorem; cùm tertius teneatur tan-
tùm in actione hypothecaria, quę
ſine aſsenſu Regio, nũquam acquiri-
tur ſuper feudo, ut reſolutivè aſserit,
Conſil. Hodiern. ad Surd. deciſ. 90.
circà *fin.* quem ſequitur *Rodoër. in*
addit.

Google

addit. ad dict. cap. 152. *reſol. Reg. de*
42 *Marin. num.* 13. Idque etiam in al-
lodialibus, cum expreſſum non ha-
beatur in Jure, pro hac contributio-
ne, dari actionem hypothecariam;
ità *Reg. de Marin. tom* 3. ex *Jo: Bapt.*
43 *Melior. reſolut. cap.* 47. ubi fundat,
emptorem, revocata feudi venditio-
ne, vigore *Conſtit. Divæ memoriæ*,
habere, pro recuperatione pretii ſo-
luti contra venditorem, actionē per-
ſonalem (quæ non datur contra ter-
44 tium, ex *l. fin. ff. de contrab. empt.*
Reg. Rovit. conſ. 41. *num.* 11. *lib.* 1.
45 *Reg. de Marin. cap.* 63. *lib.* 2.) quia
actio hypothecaria non contrahitur,
niſi præcedente expreſſa promiſſio-
ne, *l. contrahitur, ff. de pignor.* nec
46 tacitè datur, niſi in caſibus, à Jure
expreſſis. *tit. ff. & Cod. in quib. cauſ.*
pign. vel hypoth. tacit. contrab. Et
proindè, non poſſe agi contrà tertiū
rei poſſeſſorem, ad hæreditariorum
onerum contributionem, concludi-
tur cum *Altimar. ad Rovit. d. conſ.*
41. *n.* 18. quia de jure nihil ſtatuitur.
Supereſt tandem, examinare ex princi-
47 palibus ultimam quæſtionem, de vi-
ta, & militia: an ſecundogenitis de-
beatur, fructibus feudi venditis, aut
aliquo tempore non perceptis? Et
quia, vitam, & militiam, nemo con-
48 tradicit, eſſe onus feudi, ex *Conſtit.*
Comitibus, ubi *Andr. & in c.* 1. *§. quid*
ergo, de inveſtit. de re alien. fact. Ca-
pyc. d. cap. Imperialem, Afflict. deciſ.
43. *&* 138. *Napodan. in Conſuet. ſi*
qua mulier, num. 22. *Marin. Frecc.*
diff. 13. *Pute de reintegr. feud. rubr.*
176. affirmativa idcircò ſuſtinetur
opinio, ex *Anna d. conſ.* 4. *num.* 45. ut
tanquam onus, vel portio feudi, re-
49 guletur juxtà valorem feudi, *de Put.*
d. rubr. 176. *num.* 7. & licet fructus
ſint venditi, ſecūdogenitis debeatur.
Idemq; item ſuadetur, quia vita, & mi-
50 litia ex fructibus, etſi debeatur, ejuſ-
que taxatio ex illis fiat; tamen ipſi
fructus feudi non ſunt in obligatio-
51 ne; quia vita, & militia præſtari de-
bet in pecunia, ut ex *dict. Conſt. Comi-*
tibus docet *Minad. deciſ.* 10. *num.* 5.
ubi *Monac. in addit. & Reg. Rovit.*
in pragm. 24. *de feud.* qui vitam, &
militiam ait, eſſe annuam præſtatio-
52 nē in pecunia, liquidādam ex fructi-
bus feudi pro numero filiorum, ex
Afflict. & de Amicis. Quod compro-
batur etiam, exemplo dotis de para-
53 gio, quæ ſolvitur ex feudo, non ut
aſſignetur pro ea corpus feudi, ſed ut
præſtetur ab hęrede in pecunia, *Andr.*
in Conſtitut. in aliquibus, de Gregor.
in tractat. de dote de parag. quæſt. 3.
cum 38. *& Præſ. de Amat. conſ.* 42.
Hinc clarè colligitur, ut ſi aliquibus an-
54 nis fructus ex feudo non percipian-
tur, adhuc ſecundogenitis hęc vita, &
militia debeatur, ut in ſpecie deciſū
tradunt *Minad. deciſ.* 10. *& Præſ. de*
Franch. deciſ. 121. *Cavalcan. deciſ.*
12. *par.* 2. *Anna dict. conſ.* 4. *num.* 61.
Reg. Rovit. in dict. pragm. 24. *de feud.*
Petr. de Gregor. de conceſſ. feud. par.
8. *tit. de jure relev.* ubi idem proce-
dere, ait reſpectu relevii, quod ſolvi-
tur pro nova inveſtitura, attento va-
lore medietatis fructuum unius an-
ni, *Andr. in Conſtitut. poſt mortem,*
Loffred. c. 1. *§. ſed, & res, per quos*
fiat inveſt. & tamen ſi pauci, aut nul-
li fructus naſcerentur anno, quo mo-
ritur feudatarius, adhuc teneretur
ad relevium ſucceſſor in feudo, uti
docet *Frecc. de ſubfeud. defin.* 13.
55 *Loffred. loc. cit.* & deciſum fuit in
✠ Regia Camera contra Comitem Pa-
lenæ; & in cauſa Marchionis Padulæ,
ut legitur in *Maricondæ apoſt. cap.* 1.
§. ſimiliter de Cap. Corra. & clarè ha-
betur in praxi, ut fructuum liquida-
tione facta, relevij ſolutio fiat in pe-
cunia. Quæ pro expoſitarum rerum
reſolutione, ſint hìc ſatis dicta.

CONTROVERSIA XXVII.

In Feudo ex pacto novo, an inventarium pro illius oneribus, prodeſſe poſſit?

SVMMARIVM.

1 *INventarii beneficium, an proſit hæredi in feudo ex pacto novo?*
2 *Feudum ex pacto novo eſt omninò ad inſtar feudi hæreditarij.*
3 *Inventariũ, nec in feudo hæreditario, nec ex pacto nouo juvare poteſt.*
4 *Hæres in feudo hæreditario tenetur ad onera uſque ad ipſius valorem.*
5 *Qualitas hæreditaria nõ accidentaliter, ſed ſubſtãtialiter feudo ineſt.*
6 *Feudũ novum mixtũ, à patre acquiſitum, tanquam hæreditariũ, in legitimam filio imputatur.*
7 *Legitima deduci non poteſt ex feudo mixto antiquo, quod habetur tanquã feudũ ex pacto, & prouidẽtia.*
8 *Feudo antiquo non ſuccedit filius facto patris, ſed primi acquirentis.*
9 *Feudum hæreditarium, vel nouum in legitimam imputari dicitur, habita ratione valoris feudi, licet in eo ſolus primogenitus ſuccedat, & per S. C. fertur deciſam n.* 10.
11 *Legitima, primogenito debita ſuper feudo hęreditario, quãta eſſe debeat?*
12 *Tertia pars totius feudi ſtatuitur.*

ARGUMENTVM.

Inventarium haud juvare, in feudo ex pacto nouo, quemadmodum neque in hæreditario, ut ad onera nõ teneatur hæres uſque ad præfati feudi valorem, in quo ultrà deductionem legitimæ, benè à patre gravari poteſt filius, niſi illud ſit verò antiquum, dilucidè oſtenditur.

1 DIfficultatibus modò ſuperest, pro eadẽ cauſa *ſuperioris Controverſiæ* excitatis, quòad inventarii beneficium, ut omninò ſatisfaciamus, laconicè inquirentes, an illud quidem juvet in Feudo ex pacto novo, vel ſecus; itàut pater poſſit oneribus filiũ gravare, qui ultrà deductionem legitimæ, pro quantitate valoris ipſius feudi, ad illa teneatur, æqueac ad legatorum omnium ſolutionem, juxtà tradita per *Reg. Rovit, in prag. 4. de Feud.* in ſuis allegationibus, ibidem perbellè cõgeſtis, quibus cuncta penè dubia, ad propoſitũ pertinentia, plenè diſcutiuntur.
At feudum ex pacto novũ, cum ſit ad
2 inſtar feudi hæreditarii, nec ab illo differre videatur, dum ex ſup. traditis apud omnes Feudiſtas, communi voto ſancitum comperitur, ut poſt *Andr. in cap. 1. de alien. feud. pater. n.* 10. alioſq; nõnullos, teſtantur præſertim *Camer. in l. Imperialem col. 1. cir. fin. et Cõſ. Gizzarell. dec. 78. n. 3.* ſequitur ergò, ut annuimus, invẽtariũ mi-
3 nimè prodeſſe in tali feudo novo, licet appareat ex pacto, & providẽtia; quẽadmodum nec etiam juvat in feudo hæreditario, ut ait *Conſ. de Ann. conſil. 5. lib.* 1. authoritate *Marin. Frecc. de ſubfeu. in 29. auth. n, 10. ver, vel ſi feudum eſſet novum ex pacto, & prouid. prout idẽ in 7. differ. & in 3. formul. n. 15. Burſat. conſ. 291. n. 70. vol. 3. Præſ. de Franch. deciſ. 368. n. 4. ubi Add.* cum cæteris, quos cõgerit *R. Lanar. conſ. 80. n. 23. poſt Andr. in c. 1. verſ. ubi verò, tit. an agnat. & in cap. 1. in princ. de probib. feud. alien. per Fe-*
4 *der.* ibi. n. habetur, inuẽtariũ haud iuvare in feudo hæreditario; quia illo non obſtante, tenetur hæres ad defũcti onera uſq; ad præfati feudi valorẽ, ut ait *Conſ. Hodier. ad Surd. deciſ. 235*
5 *n. 6.* poſt. *Lanar loc. cit.* nam qualitas hęreditaria, nõ accidẽtalitèr, ſed ſubſtãtialiter ineſt ipſi feudo hęreditario.
Quod eſt adeò verum, nam etiam ad
6 inſtar hujuſmodi feudi hereditarij, feudum novum ex pacto, vel mixtum, à patre acquiſitum, in legitimã filio imputari, habita ratione valoris iſtius feudi, concludit *Surd. in dicta deciſ. 253.* & tenet *Anna dict. conſ. 5. & conſ. 52. à nu. 19.* quem

ſecta-

ſectatur *de Luca,ad d.Præſ.de Frāch.*
7 *deciſ.*368.Licet contrarium ſit dicen-
dum in feudo mixto antiquo, quod
judicatur in omnibus tanquam feu-
dum ex pacto, & providentia, ex quo
legitima deduci nequit,dum in illam
non imputatur,quoties eſt antiquum,
prout plenè docēt ipſe *Surd. cōſ.*427.
*n.*48. *Pariſ.conſ.*17.*nu.*30.*lib.*2. & *D.
Cardin. de Luc.diſc.*19. *de feud.* Filius
enim non habet hoc feudum facto pa-
tris, ſed primi acquirentis; propterea
eum dicatur eſſe,non in patris hære-
ditate, ſed illius utilis primi domini,
in calculo paternæ hæreditatis,ad ta-
8 le effectum,non eſt ponendum.Non-
nulla ad propoſitū itaq;videnda ſunt
apud *Reg.Rovit. in d. Pragmat.* 4.*de
feud.* præcipuè *num.* 63. *&* *conſ.*41.
n. 18.cui adhærent *Magil.de imput.
quæſt.* 37. *Amat. conſ.*6. *Anna pater
ſingul.* 202. *Conſ. Rocc. reſp.*1. *nu.* 9.
9 *lib.* 2.*&* *Conſ.de Georg. alleg.*27.ubi
advertit, quòd feuda hæreditaria,
vel nova, licet in legitimam imputē-
tur, hoc tamen intelligi non poteſt,
niſi habita ratione valoris feudi, etſi
in eo ſolus primogenitus ſuccedat;
10 quemadmodum etiam, junctis Au-
lis, deciſum refert *Præſ.de Franchis
d.dec.*368.& poſt *DD* ferè innumeros
*Conſ. de Ann.conſ.*130. *à num.* 23.
cum ſeqq. lib. 2. Legitima verò,pri-
11 mogenito debita ſuper feudo hære-
ditario, quanta eſſe debeat, clarè ha-
betur apud *Reg. de Marin. cap.*250.
ubi diffusè *Addent.* & penès *Reg. Ca-
pyc. Latr. conſult.* 13. *num.* 14. *con-
ſult.* 24. *conſ.* 118. *num.* 13. *conſult.*
itē 121.*&* 122. Idēq; invenies apud
Cenſal. ad Peregrin. de fideicom. art.
36. *col.* 1. & *Reg Galeot. contr. jur.
lib.* 1. *cap.* 59. *num.* 26. Ex quibus,
12 eſſe tertiam partem totius feudi, in
quo ſolus primogenitus ſuccedit,cō-
muni ore deciſum fertur, ſignanter
per *Reg.de Marin.loc.nuper cit.n.*14.
Quæ porrò breviter dicta ſufficiant,
cum reliqua, de feudali materia, in-
frà fuſiùs ſint ponderanda.

CONTROVERSIA XXVIII.

Vita, & militia, ſicut in deſcendenti, an ità in tranſverſali linea, ſecundogenitis per feudi tranſitum debeatur: an verò ſecùs, ſi fuerit illa ſemel aſſignata?

SVMMARIVM.

1 *TRanſverſali in linea, ſicut in deſcendenti, an debeatur etiam vita, & militia?*

2 Capyci, & Annæ *ſententiæ in propoſita quæſtione referuntur.*

3 *Et illarum diſparitas clarè deſcribitur in cauſarum varietate.*

4 *Magna jurgia Cæſarea quidem deciſione indigent.*

5 *CAROLVS V. Invictiſſimus Imperator eſt noſtri amantiſſimi CAROLI VI. dignus Tritavus.*

6 *Ius vitæ, & militiæ habetur ex* Regni Conſtit. Comitibus, *& quòd prius ignorabatur, nūc cūctis patet.*

7 *Vita, & militia debetur ſecundogenitis, excluſis à ſucceſſione feudi paterni.*

8 *Vita, & militia an ſit loco legitimæ,vel loco alimentorum, traditur receptior opinio, & n.* 14.

9 *Legitima nō debetur inter trāſverſales, niſi turpi inſtituta perſona.*

10 *Patruus non tenetur alere nepotē.*

11 *Feuda inter tranſverſales deferūtur uſq;ad tertium gradum,de Iure* Conſtitutionis Regni.

12 *Argumentum non licet ſumere de uno ad alium caſum: nec illatio à diverſis juribus.*

13 *Vita, & militia, quòd ſimpliciter debeatur in tranſverſalium ſucceſſione, eſt communis noſtratum ſententia,etiam ex deciſis n.*14.

15 *Sed in ſemel taxata, & habita in ſucceſſione communis patris, iterū aſſignari debeat, ſi feudum idem*

Digitized by Google

tranſcat ad lineam collateralem? deciſio negativa fertur num. 16.

17 *Feudum idem nequit duplici onere pro eadem cauſa gravari.*

18 *Capycij, & Annæ ſẽtẽtiæ cõciliãtur.*

19 *Feudum exinaniretur, ſi in qualibet ſucceſſione, tàm deſcendentium, quàm tranſverſalium ad ſecundogenitos vita, & militia ſpectaret.*

20 *Deciſiones, ut ſtatuta, ſtrictè habẽtur*

21 *Et uti verba in eis ſonãt, ità intelligi ſemper debent, & num. 22.*

23 *Caſus non expreſſi, habentur omninò apud omnes pro omiſſis.*

ARGUMENTVM.

Fratribus ſecundogenitis an debeatur vita, & militia in bonis feudalibus defuncti fratris primogeniti, ex alio germano fratre ipſius herede, quoties in eiſdem, tanquam provenientibus à communi parente, jam eam habuerint? Propoſita quæſtione, Capycij, & Annæ ſententiæ, inter ſe pænitus adverſæ, dilucidãtur, & quomodo conciliari poſſint, diſtinctè pariter oſtenditur; Aliaque de vita, & militia concinno recenſentur ordine.

AMbigua, & anceps non
1 parum, ex traditis per
Ant. Capycium, in ſua
deciſ. 211. videbatur
ex adverſo *Fabij de*
Anna ſententia *in conſ.* 6. de illa notabili quidem theſi, tunc temporis excitata, quamvè nobis accidit ad præſens diſcutere; an ſcil. vitæ, & militiæ portioni locus ſit, ſicut in deſcendentibus; ità & in trãſverſali linea; adeout nõ tãtùm illa ſecundogenitis, loco legitimæ portionis, à qua in feudo excluduntur, ex patris ſucceſſione taxari, & aſſignari debeat, verùm etiam in eodem feudo iterum ad eos ſpectet, per fratris defuncti ſuc-
2 ceſſionem? Nihilominus cum magna adſit diſparitas inter caſum, qui evenit tempore *Capycij*, & alterum, in quo ad præfatũ recurritur *Annæ Conſilium*, ut facti ſpeciem in utroq; breviter referã, ac differentiæ ratio clariùs conſideretur, dicã propterea, in huiuſmodi quæſtione, tàm arduè diſputata inter filios, fratreſq; Marchionis Cãpaneæ, poſt multa fuiſſe per S. C. deciſum, eis iterum non deberi vitã, & militiã, pro ſucceſſione, fratris dum ex paterna ſucceſſione, iam ſoluta reperiebatur; quod minimè in *d. Capyc. deciſ.* 211. verificari potuit. Articulus enim enunciatæ *Capyc.* deciſionis fuit in genere diſcuſſus, reſpe-
3 ctu collateralis lineæ, num ſcil. debeatur vita, & militia; itàut ſi frater decedat, ſuperſtitibus nonnullis fratribus, vel fratrũ præmortuorũ filiis, qui ex Iuris diſpoſitione paternũ ſubingrediuntur gradum, etiã in feudis,
4 ut *in cap.* 1. *circa fin. de ſucc. frat. & grad. ſucced. in feud.* quia feudum ad fratrem maiorem ſuperſtitẽ, tantùm devenire debet, mortuo fratre feudi poſſeſſore: an tali caſu cæteri fratres, ac fratrvum filij acquirant jus pro vita, & militia? & hactenus extenditur quæſtio *dictæ deciſ. Capy.* in quã etiam conſuluit *Conſ. Minado. conſil.* 1. quãpluribus ſuſtinens juribus, deberi tranſverſalibus vitã, & militiã; Et pro ejus opinione, licet fuiſſe judicatum, item referat *in fin. d. conſ.* varijs ex rationibus, fuiſſe omnibus viſam mirabilem hanc ſententiam, fatetur tamen cum eodẽ *Anna loc. cit. n.* 3. uti teſtatur etiã *Capyc. ead. deciſ.* 211. vbi aſſerit, quòd cum inter ipſum, & Dominos Marcellum Gazellam, & Antonium Muſcettula, fuiſſet negotium comptomiſſum, fuit eis viſus recens caſus, & novus articulus, ac
5 itaque Cæſarea Deciſione indigere; quapropter fuit cum effectu hæc cauſa remiſſa ad Cæſaream Maieſtatem, quæ in dicto tam gravi negotio ſuas pias præſcripſiſſet leges; Vndè con-

ſulto

ſulto Imperatore, ſemper invictiſſi-
mo, & feliciſſimæ recordationis CA-
ROLO V. digno Tritavo noſtri amã-
tiſſimi CAROLI VI. Cæſaris (cui ma-
jorem felicitatẽ, gloriam, fortunãq;
auſpicamur) deciſionẽ remiſit, ſuaſq;
† dedit vices S. R. Conſilio, ubi, pro
tranſverſalibus fuit deciſum, in cavſa
Abbatis Io: Franc. Carafæ, cũ Ill Prin-
cipe Hoſtiliani ejus fratre, ſuper liqui-
datione vitæ, & militiæ Comitatus
Aliani, ad cujus ſolutionem præfatus
Princeps tandem fuit condemnatus.
Et quãvis adverſus *d. Capyc. deciſ.* non-
6 nulla afferri poſſent, quorum præci-
puum videtur, quod jus vitæ, & mi-
litiæ non fuit cognitum, niſi per *Re-
gni Conſtit.* exordientẽ *Comitibus*; nã
anteà prorſus ignorabatur. Hinc, dũ
7 introduxit *Conſtitutio* hoc jus in fi-
lijs tantùm ſecundogenitis, uti exclu-
ſis à feudi ſucceſſione per primoge-
nitum, minimè intelligi debet, idem
introduxiſſe reſpectu collateralium,
nam ſi volviſſet, expreſſiſſet, eò for-
tiùs, quia: vel dicimus, hanc vitam,
& militiã eſſe loco legitimæ, vel judi-
8 cari, ut alimenta, & tamen in neutro
caſu videtur, ſpectare ad trãſverſales;
ſi enim de legitima tractemus, & nulli
dubium eſt, quòd non debetur tranſ-
verſalibus, niſi hæres turpis à fratre
9 perſona inſtituatur, iuxtà *tex. in l.
fratres, C. de inoffic. teſtam.* Si verò
10 de alimentis loquimur, & quem la-
tet, illa in tranſverſalium ſucceſſione
non deberi, etſi de primo agatur gra-
du, cum nepotem alere nõ teneatur
patruus, ità *Odof. in l. 2. C. de alend. lib.*
dum nulla lege hoc cautum inveni-
tur. Idq; clarius colligitur ex eiſdem
Regni Conſtitutionibus, ubi proviſũ
11 cõperitur, tranſverſalibus deferri feu-
da uſq; ad certum gradum, nempè
tertiũ, & nihil de vita, & militia, quæ
poſtmodum fuit introducta, diſponi-
tur pro eis, ſed tantùm illam deberi
filijs ſecundogenitis, à paterno feudo
excluſis, Conſtitutio inquit; & tamẽ
idem in tranſveſalibus dicere, pote-
rat, ſi voluiſſet; & proptereà, ſtante
rationis diverſitate inter unum, &
12 alterum caſum per ea, quæ annui-
mus (quia non licet ſumere argumẽ-
tum de uno ad aliud) multi poſt di-
ctam deciſionem *Capicij* tenuerunt,
in tranſverſalibus non dari vitam, &
militiam, quos in unũ colligit *Anna
d. conſ. 6. à nu. 4. ad n. 19.* quia illa-
tio non debet fieri à diverſis juribus.
Receptior attamen, & verior fuit ſemper
13 opinio apud noſtrates, in tranſverſa-
lium ſucceſſione deberi vitam, & mi-
litiam, juxtà d. *Capyc. deciſ.* 211. pro
qua ità etiam conſuluit *Conſil. Mi-
nad. conſil.* 1. & idem eſſe commu-
niter ſuſtinendum, tradunt *Loffred.
in paraphraſ. feud. cap. 1. §. quid er-
go, verſ. dubitatur, de inveſtit. de re
alien. fact. Præſ. de Franch. deciſ* 73.
n. 18. ubi *Addent. Caput. in Conſuet.
ſi moriatur par. 2. §. 5. Capan. de
vit. & milit. quæſt. 6. num.* 11. Et in
Regno Siciliæ hoc etiam pro indubi-
tato procedere ajunt *Petr. de Gregor.
de dot. de parag. quæſt. 21. in fin.*, &
*quæſt. 23. Intrigl. de feud. cent. 1.
quæſt. 51. num. 239. & cent. 2. art.*
73. latè *Amat. variar. reſol. cap. 75.
num.* 28 ubi quamplures congerit; &
pro hac opinione ſæpè in Regno deci-
ſũ tradit *n.* 31. ex *Capyc. Minad. Frec.
& Pr de. Franch*, ut omnibus à feu-
di ſucceſſione excluſis vita, & militia
14 debeatur; quia ullo modo in locum
legitimæ ſuccedit, quæ tantùm filiis
debetur, ut ait *Mart. de juriſd. par.
4. cent. 1 caſ. 23. num.* 22. licet ex re-
ceptiſſima noſtratum traditione, ad
inſtar legitimæ liquidetur, ex *Andr.* &
alijs, congeſtis *Contr. 11. noſtri . lib.
num.* 50. poſt *Reg. de Ponte conſ. 79.
lib.* 1.
Queſtio verò *dicti Conſil. de Anna* ſuo
15 tempore ſatis arduè in S.C. diſputata
fuit, quoties ex feudo iam reperitur
ſemel taxata, & aſſignata vita, & mi-
litia in linea deſcendenti, ſi dum aliàs
fiat caſus ſucceſſionis feudi, in linea
quidẽ tranſverſali, iterum ex eodem
feu-

Digitized by Google

ſeudo debeatur; nempè ſi abſq; libe-
ris deceſſerit primogenitus, qui ſeu-
dum poſſidebat, an frater ſecundo-
genitus, qui tanquam primus poſt
defunctum, feudum occupare debet,
teneatur ſolvere vitam, & militiam,
cæteris fratribus, quibus illa ex pater-
na ſucceſſione, iam fuit per primoge-
nitum antecedentèr aſſignata?

Et quod vita, & militia, quando eſt ſe-
16 mel ex ſucceſſione patris ſoluta, illa
iterum non debeatur ſuper eodẽ feu-
do in ſucceſſione fratris, per S C. fuit
deciſum, & valdè Juri conſona fuit
omnibus viſa deciſio, ex eo potiſſimũ,
alijs omiſſis, quæ tunc temporis fue-
17 runt allegata, quia nequit idẽ feudũ
duplici onere gravari, ac duplici vita,
& militia onerari, juxta juris regulam
in l. titia, §. qui in vita, ff. de leg. 2. l. 2.
ff. de dot. preleg. cũ *ſimilib.* ubi neminẽ
duplici onere gravari poſſe, ſtatuitur.

Sequitur ergò ex his, quòd quamvis
18 ex *d. Capyc decis. 2* 1. contrariũ nũc
ſuſtineatur ab alijs in præmiſſa the-
ſi; id tamen intelligendum eſt, ubi de
ſolvenda vita, & militia in linea col-
laterali, prima vice agatur, non quan-
do fuit ſemel ſoluta ex patris ſucceſ-
ſione; nam ſi iterum illa deberetur,
ex ſucceſſione fratris, maximũ ſeque-
retur damnum; cum toties, quoties
fieret caſus ſucceſſionis inter tranſ-
verſales, dari deberet vita, & militia
eiſdem, quibus ex eodẽ feudo antea
19 fuit aſſignata, & feudum ità ad
exinanitionem ſane deveniret, quod
abſurdũ permitti, nequit, ut cũ *Anna*
d. cõſ. ſuperbellè advertit *Præſ. Camill.*
de Curt. reſol. feudal. cap. 2. num. 26.
ubi pro hac ſententia, item allegat
Cannet. in *extravag. Reg. Siciliæ, ſi*
aliquẽ, pag. 330. *nũ.* 53. *verſ. pulchra*,
& ità demũ deciſũ refert *Anna loc.*
cit. in cauſa D. Horatii Grimaldi cõ-
† trà præfatum Marchionem Campa-
neæ. Idemq; junctis Aulis etiam de-
crevit S. C. teſte *Gizzarell. dec.* 36.
& 37. ubi confutãtur *Afflict. Loffred.*
Capyc. & Minad., & ſingulis eorũ
argumentis occurritur; & quamvis
Conſ. de Giorg. aliter dicat *alleg.* 8.
nu. 21. attamen ipſe adhæreo opinio-
ni, magis veritati conſonæ, nempè
Conſ. de Anna, & *Gizzarell.* Quibus
adduntur *de Medic. conſ.* 8. *Theodor.*
alleg. 20, *& Thor. in lib.* 1. *comp. verſ.*
vita milit. ubi ſimilẽ deciſionẽ refert.

Et ità, nec alitèr intelligi debent præfa-
20 tæ adverſæ ſententiæ, nempè *Capy-*
cii, *& Annæ*; cum apud Sapientes
Regni, ſemper fuerunt conſideratæ
21 Deciſiones ſtricti juris, tanquam mu-
nicipalia Statuta; itaut extendi non
poſſint de caſu ad caſum, ex *l. quod*
verò, ff. de leg. ubi non eſſe receden-
dum, ſtatuitur, à verborum ſono, niſi
de contraria intentione clarè conſta-
ret; immò ubi aliud non diſponitur,
ultrà caſus expreſſos, pro omiſſis, cę-
teri habẽtur *l. 1. §. penult. C. de caduc.*
22 *tollend.* Vndè concluditur, non de-
beri duplicatam vitam, & militiam,
per duplices tranſitus, nimirum ad
lineam deſcendentem, & tranſverſa-
lem; quia ſi fuerit ſemel taxata, &
habita a ſecundogenitis, nõ debet eis
iterum præſtari, quando feudum trã-
ſit ad lineam tranſverſalem; Quia
opinio *Capycii* benè procedit, juxtà
decantatam deciſionem S C. cui Cæ-
ſarea Majeſtas dedit vices, pro hujus
novi articuli determinatione; & pro-
ceſſus originalis fuit recognitus per
Reg. Conſ. Theodorum, dict. alleg. 20.
In quo pro hac re decidenda duo re-
periũtur ad Cæſaris reſcripta, in qui-
bus ipſe Cæſar noluit ſuper expoſitis
providere, ſed litẽ remiſit ad S. R C.
ut de juſtitia provideret, per hæc ſci-
licet verba: *Por onde os encargamos,*
y mandamos, que en nueſtro nombre
determineis la dicha queſtion, confor-
me à juſtigia, que con la preſente os
damos, y cometemos, para el nueſtro
entero, y baſtante poder. Sed opinio
quidem *Annæ* firma ſimul remanet,
reſpectu tranſitus feudi à linea de-
ſcendenti ad lineam collateralẽ, quia
ſtrictè eſt intelligenda dicti S.C. de-
ciſio

ciſio, nimirum in illo tantùm caſu, in quo ſuit prolata, ſcil. cum alia vice vita, & militia non fuiſset aſſignata in ſucceſſione feudi cõmunis patris; nã ſi ſemel eſt debita ex ſucceſſione patris, non iterum deberi ex ſuceſſione fratris, apertè demonſtratum eſt; & clarè patet ex verbis ſecundi item Cæſaris reſcripti, quo ipſe inquit. *Nos igitur tenore præſentium, ex certa ſcientia, & conſulto, ac Sacri noſtri Conſilii matura deliberatione perhabita, declaramas, quod caſus omiſſus in Conſtitutione debeot, baberi pro omiſſo, quandoquidem diſpoſitum in deſcendentibus, nihil babeat inferri, per quod extendi debeat eodem modo ad collaterales, ſeu transverſales;* & poſtea ſubdit *S. C. de juſtitia provideat.* Et hęc sũt utriuſq; reſcripti verba, recenſita à *Scipione Thzodoro loc. cit. nu.* 38. Quæ hactænus, de præfato articulo ſufficiant, cætera verò apud allegatos DD. magis diffusè videãtur,

CONTROVERSIA XXIX.

Filia primogenita, à patre dotata, ſi proteſtata fuerit, ipſo genitore conſensiente, ſe non renunciare Feudi ſucceſſioni, conſervat nè, hujus proteſtationis vigore, jus ſuccedendi, ad ſororis ſecundogenitæ in capillis excluſionem?

SVMMARIVM.

1 *Mulier primogenita, ſi dotationis tempore proteſtetur, nolle feudorum ſucceſſioni renunciare, quid juris, juxtà* Conſtit. Regni, ut de ſucceſſionibus?

2 *Quidvè patris dotantis intercedente conſenſu, ſi adſit ſecundogenita ſoror in capillis?*

3 *Proteſtatio cõtraria facto nõ juvat*

4 *Proteſtationi cõſenſiens ſibi, & ſuis hæredibus præjudicat.*

5 Andr. de Iſern. in cap. 1. de nat. ſuc. feud. *doctrina exponitur, & quomodo intelligatur, num.* 6.

7 *Patris conſenſus proteſtationi filiæ dotatæ, an noceat alteri filiæ in capillo? & num.* 8.

9 *Defuncti facto cõtraveniri nequit.*

10 *Soror, dotata à fratre de ſuis bonis, excluditur à feudi ſucceſſione, ſi ſinè legitimo ille moriatur hærede; ſed Fiſcus ſuccedit, etſi fratris adeſſet conſenſus proteſtationi ſororis, ſibi reſervantis feudi ſucceſſionem, & num.* 11.

12 *Mulier dotata, ex* Conſtitut. Regni *excluditur per ſororẽ in capillo à bonis tantùm dotantis.*

13 *Secus, quando ſola patri ſuccedit, & n.* 14.

15 *Fiſcus in feudo ſuccedit, ſi ſola adſit ſoror, de bonis fratris dotata.*

16 *Secùs, ſi adeſsẽt alij ſucceſſores.*

17 *filia ſororis dotatę ſuccedit avũculo*

18 *Pater conſenſiens filię dotatæ proteſtationi, qua in feudis, nolle ait, ſe præjudicare, nocet filię in capillo, pro hæreditario, ſed nõ in feudo ex pacto, n.* 20. *quid in fratre?* 21.

ARGUMENTUM.

Ex primogenitæ filiæ, patre conſenſiente, præmiſſa proteſtatione, qua ob dotationem aſſeruit, nolle feudorũ ſucceſſioni renunciare, an filia ſecundogenita in capillis, excludatur, juxtà mentem *Conſtit. ut de ſucceſſionib;* & doctrinæ *Andr. de Iſern. in cap.* 1. *de nat. ſucc. feud.* exponitur difficultas, aliaq; ad intellectũ *tex. in cap. Regni, Emergentiũ,* exarantur; ac de vi præfatæ reſervationis, ſuccedendi in feudis, dotantis comitante conſenſu, diſtinctè fit ſermo.

1 PRimogenitam dotatã, quæ ex nimis decantata diſpoſitione *tex. in Conſtit. Regni, ut de ſucceſſionibus,* in feudis õninò excluditur per ſororẽ ſecũ-

de-

Digitized by Google

dogenitam in capillo, ſi de dotantis
ſucceſſione agatur, ut fuſiùs expo-
ſuimus *Contr.* 20.*lib.* 1. *num.* 7. mi-
nimè excludi poſſe, conſuluit *D.*
Conſil. de Anna conſil. 8. quoties
dotationis tẽpore proteſtetur, quòd
non intendit, feudorum ſucceſſioni
renunciare, patris tamen præcedente
2 conſenſu; alias hujuſmodi proteſta-
tio non juvaret, quia eſſet contraria
facto, niſi cum ea, patris dotantis
cõſenſus pariter adeſſet, *cap. Cumana*
3 *de elect.* ex quo habetur, ut proteſta-
tioni conſentiens ſibi, & ſuo hæredi
præjudicet; & ità filiæ in capillo, quæ
eſſet hæres immediata, poſt ſororem
jam antè dotatam.

Et quamvis hæc appareat opinio, proſ-
4 ſus contraria dictis per *Andr. de Iſern.*
perſpicuum Juris feudorum, ac no-
ſtri Regni Conſtitutionũ anteſigna-
num Interpretem, qui *in cap.* 1. *de*
natur. ſucceſs. feudor. num. 30. *verſ.*
ſed filia, de præfata quæſtione diſpu-
tans, concludere videtur, hujuſmodi
proteſtationem non valere, etiã tan-
quam facto contrariam, etſi fratris
5 in ea, aut patris dotantis adeſſet con-
ſenſus, quia non poterat dictæ cõſen-
ſiẽs proteſtationi, facere, quin *Conſtit.*
præd. ut de ſucceſſion. locum non ha-
beret, ex valdè vulgata regula *l. ne-*
mo poteſt., *ff. de leg.* 1.

Nihilominus, quia mihi accidit, nõnul-
6 la perpendere de hac re, in facti con-
tigentia, ut alijs conſulerem: propte-
rea eſt advertendũ, quòd idẽ *Andr.*
de Iſer. prima facie, licet obſcurè vi-
deatur loqui, illum tamen benè per-
legens, ità cõcludere poſtmodũ dicet;
Ibi enim prius firmavit *Andr.* prote-
ſtationem filiæ cũ dotantis conſenſu,
ei prodeſſe, *alleg. cap. Cumana*, ex-
tra *de election.* Demum verò sẽſiens
difficultatem, inquit (*Hoc non benè*
dicitur, quia conſenſiens præjudicat
ſibi, & ſuo hæredi; In patre non poſ-
ſet poni, à cujus ſucceſſione non repel-
litur propter dotem) quibus verbis, ſi
clarè patet, voluiſſe *Andr. loc. cit.* hoc
pactum, ſeù filiæ proteſtationem,
nocere patri conſenſienti, & hæredi-
bus ſuis præjudicare; etſi reſpectu
patris hæc filiæ proteſtatio, quòd feu-
dorũ ſucceſſioni nõ renunciat, haud
ſit neceſſaria, ſubintelligendo tamẽ,
quoties, ſola reperitur, aliter ſecùs;
nàm ſi illa aliam ſororem in capillo
haberet, à patris ſucceſſione exclude-
retur, niſi hoc modo fuerit proteſta-
ta dotationis tempore; ſequitur ergò
8 non poſſe dotãtis hæredem, tali caſu
contravenire in feudo hæreditario,
nec poſſe dici à ſecundogenita in ca-
pillo, ut fũdat *Conſil. de Anna, d. cõſ.* 8.
ipſam primogenitam fuiſſe excluſã
per dotationem; quia contraveniret
9 facto defuncti patris, qui iam dictæ
proteſtationi conſenſijt, attẽta regula
l. cum à matre, C. *de rei vindic.*

Subdit etiam idem *Andr. loc. cit.* hæc
10 alia verba: *In fratre mortuo ſine*
hærede legitimo, ſimiliter poni non
poteſt; quia tunc aperiretur feudum
agnatis de jure iſto: In Regno Sici-
liæ, tamẽ Fiſco, qui excludit dotatam
à fratris ſucceſſione: nequè oberit Fi-
ſco, conſenſus fratris in proteſtatione
jam dicta, quia non poterit facere cõ-
11 *ſenſiendo proteſtationi, ut* Conſtitut.
præd. ut de ſucceſſionibus locum nõ
habeat: ex quibus ſimiliter conſtat,
voluiſſe *Andr.* ut quãdo de proprijs
12 bonis frater ſororem dotavit, ipſo
tandem ſine filijs decedente, Fiſcus
ſuccedat, excluſa pænitus ſorore do-
tata, quæ ſtatim ac eſt de bonis fra-
ternis dotata, omninò ab ejus ſucceſ-
13 ſione dicitur excluſa, juxtà diſpoſi-
tionẽ *dictæ* Cõſtitutionis *ut de ſucceſ-*
ſionibus, verſ. conjugatæ autem, ubi
duo caſus deciduntur: alter quãdo
tractatur de patris ſucceſſione, & fi-
lia dotata, ſi ſola fuerit, non omninò
14 excluditur, ſed conditionalitèr, exi-
ſtente, ſcilicet ſorore in capillo: alter
quando agitur de fratris ſucceſſione,
ſoror ab eo dotata de bonis proprijs,
etiam quòd ſola fuerit, eſt prorſus
excluſa à Fiſco, ut latè diximus *cit.*
Con-

Contr. 20.& iſto caſu,inquit *Andr.* ut
quoties ſoror reperiretur à fratre do-
tata de ſuis bonis, non poſſet frater,
15 conſenſiendo d.ſororis dotatę prote-
ſtationi, Fiſco præjudicare; cum illa
nullius ſanè dicatur momēti reſpectu
Fiſci, qui proprio jurę tali caſu veni-
rēt, ſi alius legitimus ſucceſſor, præ-
ter dictam ſororem à fratre dotatā,
16 non ſupereſſet. Nam ſi defuncti feu-
datarii patruus, vel amita, nepos, ſi-
vè quilibet alius in gradu ſucceſſi-
bili, etiam ex ſorore dotatâ depen-
dens, adeſſet, illum ſuccedere, &
non Fiſcum, docet *Afflict. in d.Con-*
17 *ſtit.num.* 43. inquiens, filiam ſororis
dotatæ ſuccedere avunculo, nihil ob-
ſtante ejus matris dotatione, per quā
fuit excluſa, tanquam de illius bonis
jam dotata, prout etiam firmat *Reg.*
de Marin. cap. 126. *reſol. Iur. n* 41.
Tali namque modo *Andream* interpre-
tatus fuit *D. Conſil. de Medic. in*
conſ. 61.*à n.* 8.uſq; *ad num.*19. quem
18 ſequitur *Reg. de Marin.* & ſic diſtin-
ctè ejus intelligi debet doctrina, nec
aliter; itaut, dicendum ſit neceſſe,
quòd aut loquimur in feudo ex pa-
cto, & providentia, & tunc nulli du-
bium eſſe, ut nec hujuſmodi prote-
ſtatio, nec dotantis conſenſus nocere
poſſit filiæ ſecundogenitæ in capillo,
ſeu alijs exiſtentibus in gradu ſucceſ-
ſibili; uti docet *Reg. de Marin. loc. cit.*
*n.*40. aut tractatur de ſuccedendo in
feudo hęreditario (prout cōſuluit *An-*
na d. conſ. 8. Et Tres caſus ex traditis
per *Andr. loc. ubi ſupr.* colligendi
ſunt cum *Conſil. de Medic.* etiam *d.*
conſ. 6 . *nom.* 16. Quorum ſeriē hic
ſigillatim exponere, noſtrum erit.
Primus eſt namq; ſi pater dans dotem
19 filiæ, ipſius proteſtationi conſenſerit,
quòd non per hoc, quia à patre do-
tata reperitur, illius ſucceſſioni re-
nūciat, & tunc talis proteſtatio ju-
vat, & quòad dotantis hæreditatē,
& ſucceſſionē, jus in filia primogenita
conſervat; nam conſenſiens proteſta-
tioni nocet ſibi, & ſuo hæredi, ità etiā
filiæ in capillo, quæ non poteſt ve-
nire, niſi ut hæres, cum de feudo he-
reditario agatur, quemadmodum ex
receptiori noſtratum ſententia, jun-
ctis Aulis per S. C. deciſum refert *R.*
20 *de Ponte conſ.* 10. Secundus item eſt,
ubi filia à patre dotata ſola reperitur,
& hoc caſu, ob dotē non excluditur.
Tertius denique, quando ſoror à fra-
tre eſt de ipſius bonis dotata: & tunc
non juvat proteſtatio, etiam fratris
conſenſu vallata, cum omninò ab il-
lius ſucceſſione excludatur per Fiſcū;
cui nullum præjudicium inferri po-
teſt; quia venit jure proprio, non ut
hæres, ex *Cap. Regni Emergentiū*, ſicq;
proteſtatio ſororis, cum conſenſu fra-
tris dotantis, Fiſco præjudicare ne-
quit, etſi juxtà placitū *Conſil. de Ann.*
præjudicet ſorori in capillo, quæ cum
iure hæreditario ſuccedat, talis con-
ſenſus ſibi nocet, ut hæredi; At ſecus
in Fiſco, qui nō ut hæres, ſed iure pro-
prio, ob lineā .s. finitam ſuccedit, feu-
dumq; ad ipſum revertitur; & ideò
pactum ei non officit, uti obſtaret ſo-
rori in capillo, ſi adeſſet, quæ exclude-
retur à primogenita dotata, quoties
proteſtata fuerit, quòd non intende-
bat, ſe excludere à feudi ſucceſſione,
dotantis conſenſu; nam talis prote-
ſtatio operatur adverſus hæredes; ſe-
cus ubi non adeſt alius ſucceſſor, quā
Fiſcus, vel agitur de feudo ex pacto,
non autem hæreditario, quod devol-
vitur agnatis, qui veniunt ex proprijs
perſonis; ut firmant cuncti Authores
allegati, quibus adijcitur *Capu. ad Cō-*
ſuet. Neap. incip. ſi moriatur. par. 2. §.
5. *n.* 9. Et hactenus exarata ſufficiant.

CONTROVERSIA XXX.

Matris non obſtante renunciatione, nec Patris promiſſione; reficiendi quod uxor vel filii proprio conſequerentur jure, an poſſint nepotes, genitrice premortua, adverſus avi dotantis hæreditatem venire, pro conſecutione legitimæ, ejuſque ſupplementi, deductis tamen maternis dotibus?

SVMMARIVM.

1 *LEgis authoritatẽ, ejuſq; ſanctiones, cuſtodire, natura nos edocet.*

2 *Hominum conventiones, naturali ratione ſuadente, ſunt ſervandæ.*

3 *Leges tàm communes, quàm municipales ſunt tantùm intelligendæ in caſibus, in quibus loquuntur, nec ad alios extendi debent.*

4 *Pacta, & conventiones, etſi juramẽto vallata, ultra promiſſa non extẽduntur, præſertim cõtra æquitatẽ*

5 *Pactum eſt plurium quidem conſenſus in idem placitum.*

6 *Juramentum in re dubia nõ eſt explicandum, niſi eo modo, quo ipſa promiſſio explicatur, & quo minus contrahentes obliget.*

7 *Interpretatio ſtricta fit, quãdo agitur de obligatione contrahenda.*

8 *Iuramentum ſortitur conditiones actus, ſuper quem cadit.*

9 *Acceſſorium ſequitur principale.*

10 *Nepotes ex filia, quæ dotata renunciavit, an venire poſſint adverſus avi hæreditatem, pro conſecutione legitimæ, matre præmortua, non obſtante patris promiſſione, reficiendi tantundem de proprio?*

11 *Renũciationi mulieris dotatæ ineſt tacita conditio, ſi renunciante vivente, hæreditas, vel ſucceſſio deferatur; non verò poſt mortẽ n.* 12.

13 *Nepotibus cõpetit jus ad ſucceſſionẽ avi, uti ſui hæredes, ſive ſoli, ſive cũ avũculis, & patruis cõcurrãt.*

14 *Conditione deficiente, cõtractus etiã ſub tali conditione deficit.*

15 *Nepotibus ab avo materno præteritis, ſtante clauſula codicillari, ſaltem datur recurſus ad legitimam, eis omninò debitam.*

16 *Nepotibus, tàm ex filio, quàm ex filia in bonis avi legitima portio de jure debetur.*

17 *Filiis, contra matris præmortuæ renunciationem legitima competit in bonis avi. Licet ſint genitricis heredes; ſi proprio veniant jure nu.* 18. *collatis dotibus num.* 19.

ARGUMENTUM.

Illa iterum decantata proponitur quæſtio, tanquam appendix ad *Controverſ. IV. & VII* de Iure orta in nova facti contingentia: utrum (renũciãtis nõ obſtãte, viriq; promiſſione, reficiẽdi de proprio quicquid filii naſcituri ex propria perſona conſequi vellent, patris dotantis, & hæredum beneficio) poſſint nepotes, præmortua eorum genitrice, ex proprijs juribus ad Avi hæreditatem venire, pro legitimæ, eiuſque ſupplementi conſecutione, collatis maternis dotibus, non autẽ bonis paternis, quæ huic promiſſioni minimè cenſentur obnoxia, ſtante matris præmorientia, haud conſiderata, nec prævisa in tali renunciatione? Nonnullaque de ſtricta juramenti interpretatione, quoad caſus tantũ expreſſos, enodatè oſtẽduntur.

1 QVemadmodum, & Legis authoritatẽm, eiuſque sãctiones cuſtodire, naturamet ipſa, decorisq; ratio nos edocet, juxtà monitum Martiani ex Demoſthene in *l. 2. ff. de legibus*, ac Papiniani doctrina ad 1. *lib. Deffinit. in d. l. 2.*
2 *cit. tit.*, Ità pariter Hominum conventiones ſervandas eſſe, naturali ratione, ac humano decore ſuadẽte, quamvis nemo dubitare queat, teſte etiam Vlpiano in *l.* 1. *de pact. verſ. cum nyl*, ut ipſemet his fatetur nimirum verbis: *humanæ fidei, atque integritati congruum tàm ſit, quàm ſervare, quod ſemel placitum eſt*. Nihilominùs nunquam nobis ambiguum
3 fuit, Leges, tàm communes, quàm municipales, ſuũ pænitus ſortiri effectum, niſi in caſibus, de quibus ſimiliter loquuntur, nec ad alios ultrà extendi, ſancitum reperitur ex *l. maximum vitium*, *C. de lib præter. &*

l. de

l. de pretio.ff.de public.in rem act. cũ
cæteris Concordantibus. Et ità pari-
ter pacta, & conventiones, etſi ju-
ramento vallatæ, minimè ultrà pro-
4 miſſa, locum ſibi vindicare poſſe, quis
unquam ambigere, queit, *cap quã-
vis pactum, de pact. in* 6. præſertim ſi
fiat contra equitatem præfata exten-
ſio, aut item in re dubia, *l. pacta* 6.
5 *C. de pact.* cum pactum ſit plurium
conſenſus in idem placitum *l.* 3., *ff.
de pollicit.* nec juramentũ in eo adje-
6 ctum, in dubio aliter explicãdum eſt,
niſi eo modo, quo ipſa promiſſio ex-
plicatur, & quantum fieri poteſt, quo-
minus obliget, ſervataq; germana ver-
7 borum proprietate. Nam ubi agitur
de obligatione contrahenda, ſtricta
eſt facienda interpretatio, *cap.* 1. *de
jur. jurãd. in* 6. *& l. quicquid aſtrin-
gendæ, ff. de verb. obligat.* ità *Abbas
in c. cum clerici, de verb. obligat.*, &
præ cæteris *Sanchez. de matrim. lib.*
1. *diſp.* 9. *num.* 11. *& in ſumma, lib.*
3. *cap.* 17. *num.* 9. *& cap.* 18. *num.*
6. ea potiſſimùm ratione, quia jura-
mentum ſortitur conditiones actus,
8 ſuper quem cadit, *cap. de numerata
pecunia*, & eſt ſanè acceſſorium ſequẽs
ſui principalis naturam, juxtà *reg.* 42.
9 *de reg jur. in* 6. prout teſtantur *Saa-
rez cap.* 32. *num.* 2. *Filiuc. tract.* 25.
cap. 8. *qu.* 4. *num.* 227. *Layman. cap.*
9. *Navar. cap.* 12. *num.* 1.. *Rodri-
quez* 1. *par. cap.* 189. *num.* 10. *Regi-
nald. lib.* 18. *num.* 47. *Ricc. in ſua
prax. deciſ.* 656. *Sanch. in ſum. d. lib.*
3. *cap.* 22. *num.* 11. cum alijs recen-
ſitis per *Bonac. in* 2. *praecp. decal. diſ-
put.* 4. *q.* 1. *pun.* 16. *prop.* 1. *&* 2. *cũ
ſeq. pun.* 17. *tom.* 2. ubi ad partes, quo-
modo juramenti tollatur obligatio,
præcipuè in dubijs, & quòad ea, quæ
non fuerunt expreſſa, vel in pactũ de-
ducta, aut promiſſa, concinnè exponit.
Hinc juxtà contingentis caſus præfatam
10 ſpeciem, luce meridiana clarius appa-
rebit jus competens liberis, venien-
tibus ex propria perſona, poſt matris
obitum, adverſus avi hæreditatem,
pro conſecutione legitimæ, eiuſque
ſupplementi, minimè obſtante jura-
ta ipſorum genitricis, jam præmor-
tuæ renunciatione, ac patris pariter
promiſſione, reficiẽdi de proprio quic-
quid uxor ejus renuncians, aut filij
naſcituri, conſequi proprio jure vel-
lent, contra dictæ eorum matris re-
nunciationem, nulla verò facta mẽ-
tione de caſu præmorientiæ ejuſdem
renunciantis, nec de filijs jam natis,
ante enunciatam renunciationẽ; quæ
ex communiori noſtratum ſententia,
haud obſtare poteſt ipſis filijs, quãvis
matris hæredibus, quoties ipſa renũ-
cians præmoriatur, turbato ordine
in prædicta renunciatione deſignato,
ac viri promiſſione præſcripto; cum
ibi hæc matris præmorientia nõ fue-
rit conſiderata, ſed tantùm promiſſũ,
ut nec mater ipſa, nec liberi naſcituri,
ex propria perſona venire poſſint; ſed
nõ filij nati, qui mortua matre ſucce-
dunt. Et proinde, ſive nepotes ipſi ſoli,
ſivè cum avunculis, aut patruis con-
11 currant, haud eis officiet matris præ-
mortuæ renunciatio, cum illa juxtà
clara nimis, ſignãter inter neotericos
Juriſprudentes dogmata, intelligi
tantùm debeat, cum tacita nempe
tali conditione, ſi ſucceſſio deferatur,
matre ipſa vivente, non autem ea
præmortua, teſte *Maran. in diſp.* 10.
tã famigerata, apud DD. infrà alle-
gandos, ut in caſu, de quo agitur,
ubi nec in matris renunciatione, nec
id in patris promiſſione reficiendi de
proprio, fuit præciſè conventũ, aut
in pactũ deductum. Vnde benè ipſi
nepotes, ad petitionem ſaltem legiti-
mæ, ad eos de jure naturæ ſpectan-
tis, etſi ab Avi materni ſucceſſione
ſint excluſi, ſolitæ vi clauſulæ codicil-
laris, in teſtamento adjectæ, ex infra-
ſcriptis juribus profectò admittũtur.
Apertè etenim, ac citrà dubium conſtat,
12 nepotibus competere jus ad aui ſuc-
ceſſionem, tanquam ſuis potiſſimùm
hæredibus, ſivè ſoli, ſivè cum patruis
cõcurrãt; & Galli Aquilij placito ſunt

neceſſariò inſtituendi, nè rumpatur teſtamentum, ut in *l. Gallus, ff. de lib. & poſt.* & ità docet *Bart. in l.* 1.
13 *§. ſi ſit nepos, ff. de coll. dot.* non obſtante matris renunciatione, cum illa contineat in ſe tacitam conditionem, ſi ſ. ſucceſſio ipſi renuncianti deferatur, *Minad. in Conſtit. Reg. in aliquibus, notab.* 8. *num.* 24. *fol.* 153. cum nequeat dici delata, quoties renuncians prædeceſſerit, ex *l.* 1. *§. ſed nec impuberis, ff. de collat.* & per conſe-
14 quens, deficiente conditione, renūciatio reputatur pro non facta; ſicut latè ait *Theſ. lib.* 2. *qu. for.* 96. *num.* 2. *& Pr. de Franch. dec.* 67. cum *Reg. de Marin. lib.* 2. *reſ. cap.* 92. qui hoc pro indubitato procedere, aſſerit ob tot deciſiones, pro hac tacita condi-
15 tione in S.R.C. ortas, ex *tex. in l. qui ſuperſtitis, ff. de acquir. hæredit.* & *l. pactum, quod dotale, C. de collat.* Idemq; in Sororis renunciatione, pro nepotibus, concurrentibus cum patruis, firmat ipſe *Theſaur. loc. cit. n.* 25. & ità deciſum tradit *Reg. Capyc. Latr. deciſ* 4. ubi *Gizz. in obſer. Conſ. de Georg. alleg.* 30. *num.* 34. *Reg. de Pont. conſ.* 40. *num.* 6. *Ann. conſ.* 92. *num* 43. *Reg. Rovit. conſ.* 23. *nu.* 24. *tom.* 1. *Morot. conſ.* 22. *Viu. dec.* 211. *Fontanel. de pact. nupt. clauſ.* 9. *gloſ. unic. part.* 1. *num.* 65. *tom.* 2. *Theſ. deciſ.* 138. *nu.* 3. cum aliis congeſtis per *Reg. Galeot. contr.* 16. *num.* 11. *vol.* 1. *Præſ. Merlin. contr. for. cap.* 11. *nu.* 9. *& Reg. de Marin. d. lib.* 2. *reſol. cap.* 189. *à num.* 91. *cum ſeq.*

Quinimmò, ipſis nepotibus ab avo ma-
16 terno, licet in teſtamēto præteritis, & vigore codicillaris clauſulæ excluſis, ut diximus, præmortua matre, ſaltē dari recurſum, quis dubitabit, ad legitimam, eis de jure naturæ debitā, juxtà celebrem *tex. in l. quoniā novella, C. de inoffic. teſtam.* & ex *l. illā, C. de collat.* Non enim illi ex matris perſona (ut quidam perperam arbitrantur) ſed proprio jure, ad auitam hæreditatē, vocantur unà ſimul cum
17 avunculis, ſi qui adeſſent, *ad tex. in §. cum filius, inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. deſcr.* Legitimamq; ſicuti nepotibus ex filio, ſic & ex filia deberi nepotibus, Imperatori placuit in *§. præterea, Auth. ut cum de appellat. cognoſc.* ità præter alios *Peregrin. de fideicomm. art.* 36. *num.* 39. *verſ. & intellige, Merlin. de legit. lib.* 2. *tit.* 1. *quæſt.* 9. *num.* 5. *& Reg. Merlin. dict. tom.* 1. *contr.* 10. Matre namq; præmortua, cum nullum jus ei fuerit ante obitum delatum, nullum etiam ad filios tranſmiſſum dici poterit, ut ex perſona matris id conſequantur, juxtà theoricā *Bart. in l.* 1. *§. ſi nepos in princ. ff. de coll.* cū cæteris, relatis per *Ant. de Amat. p.* 1. *reſ. c.* 2. *n.* 18. *&* 20.

Et quamvis mater ipſa præmortua, jam
18 dotata reperiatur, in terminis, de quibus loquimur, & proinde ejus filios ad legitimæ portionis ſucceſſionem, in bonis avi admitti, collata verò dote, communiter DD, ſenſerint; Attamen juxtà aliorum placitum, etiā de jure ſuſtineri poſſe videtur, nepotes ex propria perſona venientes, ad dotem maternam imputandam, minimè teneri, ut defendunt poſt *Bald. in d. l. illam, C. de collat. Theſaur. deciſ.* 236. *nu.* 12. *Caſtill. deciſ.* 180. *num.* 15. *par.* 2. *Mangil. de imput. & detract. quæſt.* 18. *Cancer. var. reſol. cap* 3. *de legit. num.* 33. quos ſequitur *Reg. Merlin. d. cap.* 11. *num.* 16. *contr.*
19 *lib.* 1. Verùm quicquid ſit de hoc, ſaltem collata dote materna, debent hi nepotes ad legitimam, ejuſq; ſupplementum ex propria perſona ſuccedere in bonis avi, etſi matris præmortuæ ſint hæredes, ut pluries per S. C. deciſum tradunt *Mar. Frecc. in Conſuet. ſi moriatur fol.* 83. *Præſ de Franch. d. deciſ.* 67. ubi *Addent. cum de Luc. Minad. in Conſtit. in aliquibus, notab.* 3. *num.* 10. & ità junctis Aulis judicatum fuiſſe, teſtatur *Conſil. Hodier. contr.* 23. *num.* 12. poſt alias deciſiones, relatas à *Reg. Rovit. d. conſ.* 23. *lib.* 1. *Camill. Salern. in*

Con-

Conſuet. ſi qua moriens, P. Molfeſ. ad Conſuet. ſub tit. de renunc. quæſt. 5. num. 12. *& quæſt.* 17. *Capyc. Lacr. d. deciſ.* 4. ubi *Gizz. num.* 19. *Reg. de Pont. conſ.* 40. *nu.* 6. *Ann. filius conſ.* 42. *de Georg alleg.* 27. cũ cæteris cõgeſtis per *Conſ. Staiban. cent.* 2. *reſol.* 181. *num.* 61. *& Conſil. Rocc. reſponſ.* 71. *lib.* 2. poſt *Thor. in eius compẽd. verb. filij ſororis renunciantis tom* 1. & nos idem in S.C. de recenti per magnos Viros deciſum retulimus *Contr.* 23. *tom.* 1. *circa fin.*, adeò ut non ſit amplius modò de hoc dubitandum; ſed id tantùm, de quo ambigi inter Iuris Peritos poſſit, infra videbimus.

CONTROVERSIA XXXI.

Filijs, matre renunciante præmortua, an obſtet patris ſaltem promiſſio, reficiendi de proprio, ſi pro legitimæ ſupplemento, adverſus avi hæreditatem veniãt, quoties ipſius genitricis præmorientia, nec in renunciatione, nec in paterna promiſſione fuit pœnitus conſiderata, aut in ſpeciale pactum deducta?

SUMMARIUM.

1 *Fæminæ, attentis patris Sanctionibus, dote accepta, nõ ſuccedũt.*
2 *Cautela, ut renuncians excludatur.*
3 *Fæminis per ſtatutũ excluſis, deſcẽdẽtes ex eis cenſentur etiã excluſi.*
4 *Derivativa pendent ex primitivis.*
5 *Nepotes ex fæmina, etſi ob matris dotationem cenſentur excluſi, præcipuè ex ſtatuto, poſſũt verè proprio jure ad avi hæreditatẽ venire pro legitima, eiuſque ſupplemento.*
6 *Statutũ excludens fæminas ob dotẽ proprijs filiorũ iuribus non obſtat.*
7 *Extenſio in ſtatutis non eſt faciẽda.*
8 *Filij ex fæmina unà cũ illis ex maſculo, cũ avũculis, patruiſq; veniũt.*
9 *Fæmina, non ex ſe, uti radix infecta, vel ob ſexus qualitatẽ excluditur per jus municipale, ſed ob dotationem, & num.* 13.
10 *Matre excluſa à ſtatuto ob dotem acceptam, eius filij nõ excludantur in bonis avi à ſupplemẽto legitimæ*
11 *Filia in dote non venit titulo univerſali, uti hæres, ſed particulari; nec à ſucceſſione excluditur, niſi ob renunciationem, quam fecit.*
14 *Fæminæ de jure patrio faciant partes favore maſculorum, qui dotare eas verò tenentur.*
15 *Fæminarum ſucceſſio jure communi attento, eſt tantùm per* Conſuetudines *modificata, ut illæ nõ ſuccedant cum maſculis, niſi in legitima, & dote de paragio.*
16 *Legitima nõ privatur, qui alteriùs favore à ſucceſſione excluditur.*
17 *Paragium de jure Regni nõ eſt concradiſtinctum à legitima, ſed eius loco profectò debetur.*
18 *Filia dotata, niſi in ſpecie legitimæ ſupplemento renunciaverit, poteſt illud quidem petere.*
19 *Filiæ, ut dotetur, datur tantũ actio, vivẽte patre, poſt mortẽ in legitima*
20 *Patris ſucceſſione privantur fæminæ per maſculos de jure municipali, ſi reperiantur dotatæ; aliter eis debetur paragium, & illius ſupplementum, ſi dos non fuerit congrua, uſque ad legitimam.*
21 *Legitima augetur, auctis bonis, ac paternis facultatibus.*
22 *Fæminarum excluſio ex ſtatuto, nõ perficitur, niſi tempore ſucceſſionis.*
23 *Filijs, ex matre præmortua, etiam de jure patrio, datur locus, quoad ſucceſſionem ſaltem legitimę, dotiſque ſupplementum.*
24 *Nec eius officit materna renũciatio.*
25 *Caſus omiſſus, nec prævìſus in mulieris renunciatione, nec ei, neque filijs obſtare poteſt.*
26 *Filij, matre præmortua, poſſunt ad avi ſucceſſionem proprio jure venire; licet ſint genitricis hæredes* 27.
28 *Non*

38 *Non entis nullæ ſunt qualitates.*
29 *Filius ubi ex propria perſona, nec uti hæres, aliquid conſequi, intendit, non tenetur approbare factū matris, & num. 30.*
31 *Clauſula, pro ſe, & hæredibus, in renunciatione poſita, intelligi debet, ubi verè hæreditas ipſi renuncianti delata eſſet.*
32 *Matris præmorientia, niſi ſit expreſſè conſiderata in renunciatione mulieris, viriq; promiſſione, reficiendi de proprio, filij benè poſt genitricis obitum venire poſſunt, pro ſupplemento legitimæ, uſq. ad 36.*
37 *Iuramentum nō cadit in eo, quod expreſſè nō fuit promiſſum, & nu. 38.*
39 *Renunciatio, etſi jurata, ante duos menſes profeſſionis, irritatur.*
40 *Iuramentū non obligat, ubi peccatū.*

ARGVMENTVM.

Ex ſuperioribus deducta *Controverſijs*, eadem ſequitur diſcutienda theſis, de filiorū ſucceſſione ex propria perſona, ſaltem pro conſecutione legitimæ in bonis avi, haud matris præmortuæ renunciatione obſtante, eaq; enixè expenditur, ac nepotum favore, ſolutis duabus præſertim arduis difficultatibus, ex adverſo oppoſitis, apertè concluditur; eò fortius ſi tempore renunciationis erãt iam illi nati. Aliaque notabilia de dote de paragio, & de renunciationis materia, attentis tàm *Regni Conſtitutione*, quàm noſtris *Conſuetud.* hic clariori methodo, præter alibi dicta, perbellè exarantur.

1 REmanet itaq; ad non parva evitanda diſcrimina, quæ inter duos ſe offerunt ſcopulos, quoad propoſiti caſus ſpeciem, tàm *præcedentis Controverſiæ*, quàm aliarum ſimilium, loquentium de liberis, venientibus ex propria perſona, adverſus matris præmortuæ renunciationē in bonis avi pro eorum legitima, eiuſque ſupplemento, ut vim perquirentes, qua illa potiuntur, ubi naufragiū minari videntur, & ab eiſdē cautè ſoluti, ità omninò à periculis evadere poſſimus, incæptumq; antea iter, in hoc tam vaſto variarum renunciationū oceano, feliciter proſequamur, atque ad tutum portum, enunciata quæſtio, liberorum favore, propitio rationū Zephyro, tãdem perducatur.

Alterū enim eſſe ex illis, apparet, quod omnē ferè ,| ſucceſſionis avitæ in his ſcil. nepotibus, ex propria perſona venientibus, ſpem perimere videtur. Siquidem, cum vigore *Conſtitutionis Regni, in Aliquibus*, nec non peculiari noſtræ Vrbis *Conſuetudine*, fœminæ, ob dotationem, à paterna hæreditate excludantur, ac jus ſucceſſionis, aliàs communi Iure eis debitum, in paragium, ex vigore municipalium Sanctionum ſit transfuſum; de deſcendentibus ab eis itaquè idem cenſendum ſit, tanquam de radice infecta quidem provenientibus.

Alterum ſcilic. ſe oſtendit, & quòad ma-
2 tris renunciationem, & patris ſimul promiſſionem, reficiendi de proprio, quicquid filii conſequi vellēt ex propria eorum perſona; in quibus actibus, etſi non inveniatur germana, & vera cautio *Marantæ*, ex noſtratum placito, ut filij nec etiam poſt ipſius matris mortem, poſſint proprio jure venire; tamen videntur verba illa æquipollentia; quia liberi iam cenſentur, non poſſe venire tali modo, niſi matre præmortua, nec aliter; undè ſi aliquid contra genitricis renūciationem conſequantur, tenebitur ſanè eorum pater reficere, vel ipſi ex paternis bonis idem, ac adepti ſunt, reſtituere, aſtringi poterint.

At neutrum penitus obſtare, ingenuè demonſtrabimus; non enim primum de enunciata dotatione, attentis *præc.*

Con-

Google

Conſtit. & Cõſuetud. Neapolis, quod magis urget, ex traditis præſentim à *Caputo in Conſuetud. ſi moriatur, par. 2. §. 9. num. 23. in fin. & 24.* ubi hæc formalia leguntur verba: *Eteenim iſti deſcendentes ex filiabus à*
4 *Conſuetudine ſunt incogniti, quia proveniunt à radice infecta, vulgatis juribus, quod infecta primitiva, & derivativa quoq; infecta dicatur, Gabr. commu. opin. tit. de jur. dot. concluſ. 1. num. 50.* Vndè, aut mater fuit dotata, & tunc omninò excluduntur ejus deſcendentes, quemadmodum ipſa per dotationem excludebatur, cum plus juris filii habere nequeant, quàm ipſa mater: aut verò non fuit dotata, & tunc non de per ſe, quia non conſiderantur à Cõſuetudine, ſed vti matris hæredes paragium, cjuſq; ſupplementum petere poterunt, ut ex *d. Conſuetud. §. idem juris*, & ex *Napodan. in Conſuetud. ſed ſi morienti, nu. 302.* idem deducit *Caputus loc.* nuper *cit.*

Nam attẽta diſpoſitione, *Conſtitut. Reg.*
5 & *Conſuetud. Neap.*, ac ſtante etiam hac matris dotatæ præmorientia, hi nepotes, licet ex fœmina, ad ſucceſſionem benè admitti debent, non uti deſcendentes, quia ex radice infecta venire dici poſſent, ideòq; hoc eis vetitum ſit; ſed quia, excluſa matre, ipſi ex ſucceſſorio edicto vocantur, vel ſaltem, data (citrà veri præjudicũ) excluſione horum nepotum, vigore Statuti, ob eorũ mortuæ matris dotationem, ac renunciationem, eis nõ præcluditur tamen aditus, veniendi ex propria perſona, vel ad integram legitimam conſequendã in bonjs avi defuncti, vel etiam ex matris perſona, tanquam ejus hæredes ad ſupplementum dotis, & legitimæ, habito reſpectũ ad facultates tempore obitus ipſius avi, ut clarè *d. Controverſ. 4. & 7.* antea fundavimus.

Tradita namq; præ cæteris à *Caput. loc.*
6 *cit.* ut nimirum excluſa matre, excluſi cẽſeãtur etiam omnes ejus deſcendentes, uti à radice infecta, non militare videntur in caſu præſenti,
7 nec de eo loqui, liquidò patet; Quoniam, filia dotata præmortua, tempore quo paterna defertur ſucceſſio, non ipſa, ſed eius deſcendentes, nẽpè nepotes reſpectu defuncti avi, tunc exiſtentes ad ſucceſſionem de Iure vocantur, §. *cum filius, inſtit. de hered. quæ ab inteſt. deſer.* cumq; cõmuni Legum diſpoſitioni in præfata ſacti ſpecie, nec per *Conſtitut.* nec per *Conſuetud.* ſit aliquod immutatum; Eapropter Statutum excludens matrem à ſucceſſione, ob dotationem, ejus filiis prejudicium nõ affert, quin poſſint ex propria venire perſona, cũ legis municipalis diſpoſitio ſit ſtricti juris, & de ea fieri nequit extenſio de caſu ad caſum, nec de perſona ad perſonã. Vnde in quibus aliquid novi
8 ſpecialiter à Statuto non invenitur proviſum, ſtandum eſt Iuris communis dogmati, à quo hi filii ex fœmina unà cum filiis ex maſculo in æquali gradu, vel cum avunculis, patruiſq; ad ſucceſſionem ſanè vocantur, juxtà *tex. in l. maximum vitium*, C. *de lib. præt. & auth. poſt fratres*, C. *de legit. hæred.* præter DD. cum *Bald. in l. illam*, C. *de collat. & conſ. 447. vol. 4. Præſ. de Franch. deciſ. 167. n. 14. Piſanell. in Conſuet. ſi moriatur num. 39. apoſt. incip. Bart. in l. qui ſuperſt.* ubi varias S. C. deciſiones ad propoſitum refert, & *P. Molfeſ. ad Conſuet. tit. de renunc. quæſt. 5. num. 26.* hanc veriorem de Iure municipali ſententiam vocat, juribuſque nonnullis latè comprobat.

Adſtipulatur dictis alia item ratio con-
9 tra *Caputum*, quia fœmina ex noſtris Conſuetudinibus excluditur, non de per ſe, tanquã radix infecta, vel odio digna (ut perperam alii aiunt) nec ob inexpugnabile vitium, quia fœmina, ſed ex alia qualitate, tali addita ſexui, quia dote ſcil. indiget; & ſic ob dotationem illa tantùm à maſculis excluditur; quæ quidem qualitas dotationis

portionis regulatur; itàut à filia do-
18 tata, ſi ſpecialis renunciatio legi-
timæ, ejuſque ſupplemento non fiat,
genitore defuncto, benè peti poſſit,
ut præ cæteris fundat *Reg. Galeot. contr.* 15. *tom.* 2. poſt *Larath. conſ.* 69. *à num.* 7. uſq; ad *num.* 20.
Duo enim tempora, ut diximus *Contr.*
19 VII. in dote, & legitima ſunt attendenda, tam de jure communi, quã municipali, nempè vitæ, ac patris obitus. Filiam dotare, onus eſt genitoris in vita, cum neceſſitate paterni muneris ad id cogatur, ex *tex. in l. fin. C. de dot. prom.* quo tempore, nec de parvitate dotis, nec de legitima altercari poteſt, cum ſufficiat fuiſſe maritatam, quia vivo patre nulla filiæ datur actio ad legitimam, ſed poſt mortem, *l. cum quæritur, C. de inoff. teſtam. l. ulti.* ubi *Bart.* & *Bald.* cum cæteris, *ff. de lib. agnoſ.*
20 Mortuo tamen patre, quia eo ſolùm tempore fit locus ſucceſſioni, excluditur fæmina à maſculis jure patrio, hoc ſcil. pacto, ut ſi dotata nõ reperiatur, integram conſequatur legitimã, ſivè ut noſtrates ajunt, paragium ad inſtar legitimæ: Si verò fuerit dotata, & non congruenter, ſupplenda ei erit dos à fratribus uſq; ad quantitatem legitimæ portionis, juxta facultates paternas, etiã tempore mortis, non obſtante renunciatione, uti teſtantur *Andr. de Iſern. in d. Cõſtit. in aliquibus, num.* 12. *Reg. de Pont. de pot. Pror. tit.* 9. *de ſucceſſ. mulier. Camil. de Medic. conſ.* 25. & in eiſdem terminis *Theſau. lib.* 2. *quæſt. for. cap.* 93. *num.* 13. & *lib.* 4. *quæſt.* 4. *num.* 21. *Cancer. lib.* 3. *variar. reſol. tit. de renunc. cap.* 15. *à num.* 65. cum alijs apud *Cutell. de donat. tract.* 1. *diſcur.* 2. *p.* 14. *à num.* 18. *ad* 22. ubi quãplurium authoritate,
21 hanc eſſe veriorem ſententiam oſtẽdit: adeòut, ſi filia in vita patris fuiſſet dotata, inſpectis facultatibus dotationis tempore, illis poſtea auctis, dotis ſupplementum ſanè petere poſſet, non obſtante quavis renunciatione, quoties exceſſus eſſet magna ejus læſione; & ità pariter deſcendẽtibus, ipſa præmortua, minimè idem denegandum eſſe, concludit item *Camil. de Larat. conſ.* 26. *num.* 36. & 46. ubi latè hoc tuetur, & contrariis plenè ſatisfacit, prout *Cutell. d. par.* 14. *num.* 23. & *Praſ. Amat. conſ.* 59. *num.* 5. unà cum allegatis *d. noſtra Contr.* 7. adverſus *Reg. Rovit. conſ.* 36. nam ut fuſius ex nonnullis obſervat *Caſtrenſ. conſ.* 210. excluſio fi-
22 liæ à ſucceſſione per ſtatutum, non perficitur, niſi tempore mortis patris, quo tempore inſpecto, de dotis, eiuſq; ſupplementi competentia, ad inſtar legitimæ, & quòad ejus valorem, tantummodò agendum eſt.
His igitur examinatis, atque ità cõtra-
23 rijs exploſis, concludendum profectò videtur, noſtris attentis Sanctionibus, matre præmortua, quæ patris ſucceſſioni renuncjavit, minimè præcludi aditum ejus filijs, ab avo præteritis, ex propria venire perſona, niſi ad integram hæreditatem, unà cum avunculis, ad particularem tamen ſucceſſionem legitimæ, ejuſq; ſupplementum, ſaltem, ut ſupra diximus, collatis dotibus, juxtà æquio-
24 rem ſententiam; nec eis officere maternam renunciationem, in qua ſemper, ut noſtrates communi ore aſſeverant, ſubintelligitur illa tacita cõditio, nempè, ſi ſucceſſio renunciata ipſi renuncianti deferatur; non autẽ ubi, poſt ejus mortem, filii ex propria perſona venirent adverſus avi hæreditatem, qui caſus d. præmorientiæ, niſi fuerit expreſsè conſideratus, & in renunciatione, & in patris promiſſione, reficiendi de proprio quicquid filii, tàm nati, quam naſcituri, conſequi vellent, adverſus renunciatarii dotantis hæreditatem, minimè impediri poſſe, quem latet, quin ipſi venire poſſint proprio jure ad legitimam, ejuſq; ſupplementum, ſaltem collata dote; dum nec matris renun-

X ciatio

25 ciatio, etſi ampla, nec hujuſmodi parentis promiſſio eis obſtat, ob casũ omiſſum, de quo modò agitur, & qui haud fuit conſideratus, videlicet (ſi filii venirẽt ex propria perſona, etiã præmortua matre, & in ſucceſſione deferenda poſt ejus obitum) juxtà recentem cautionem à Noſtratibus introductam, ad hoc ut renunciatarius remaneat cautus, & valore hujuſmodi renunciationis, & vì promiſſionis viri, reficiendi de proprio, quod filij obtinerent ex propria perſona, poſt eorum genitricis obitum; Quæ
26 ſanè cautela *Marantæ*, niſi adſit ſpecialiter, cum promiſſione, item ſi filij premortua matre proprio jure veniãt ad ſucceſſionem avi, nihil eis obſtabit hæc patris nuda, & ſimplex promiſſio, quæ ad hunc caſum non extenditur, juxtà tradita per *Reg. Capyc. Latr. dicta deciſ.* 4. & fuſius *deciſ.* 41. *ubi plenè Gizzi. in obſerv. lib.* 1. *cũ P. Molfeſ. in cõmet. ad Conſuetud. Neapol. dict. quæſt.* 5. *ſub tit. de renunciat.* & præ cæteris diffusè per *Reg. de Marin. reſol. jur. d. lib.* 2. *cap.* 192. præſertim *num.* 16.
27 ubi hæc leguntur verba: *Siquidem quoad Marantam; Cautela ſua loquitur, quando expreſſè eſt dictum, quòd filij non poſſent venire ex propria perſona, his nimirum verbis, etiam ſi mater moriatur ante mortẽ illius, de cujus ſucceſſione agitur, qui non erat caſus, de quo agebatur*; & de quo hìc pariter non tractatur, ut annuimus, cum deſcripta hæc ſpecialis *Marantę* cautela deficiat.

Nec obſtare poteſt, quod adverſarij ajũt,
28 hoc benè procedere poſſe, ſed non quoties mulier renunciavit pro ſe, & hæredibus; tunc enim filij, renunciantis hæredes nequeunt ſuccedere avo, nec etiam in legitima, ejuſq; ſupplemento, ex vì maternæ repudiationis, quam perperam, illos ratam habere, teneri aſſerunt; Nàm ipſi filii, quamvis tanquã hæredes matris, non poſſint impugnare renunciationem, ad *tex. in. l. cum matre, C. de rei vendic.* attamen non dicuntur, eo caſu, quo veniunt ex propria perſona, impugnare factum matris, uti ait præſertim *Reg. Capyc. Latr. dict. deciſ.* 4. *num.* 6 & *deciſ.* 41. *num.* 13. & 16. quia renunciatio matris, ex ſepè traditis, habet tacitam conditio-
29 nem, ſi ei hæreditas delata fuerit; Vndè cum illa pro infecta habeatur, ob conditionis non verificatæ defectum, haud filiis officiet; cum non entis nullæ ſint qualitates, *l. ejus qui, ff. de cert. pet. Andreol. contr* 202. *num.* 10. *par.* 2. Hinc eſt, quòd libe-
30 ri, matre præmortua venientes, nõ impugnant renunciationem, ſed fũdare intendunt, illam ſolùm comprehendere ſucceſſionis jus, quod ipſi matri competeret, ſi adeſſet tẽpore mortis dotantis, non autem caſum, ubi ſucceſſio non fuit, ut in præſentiarum delata matri, ſed filiis poſt ejus obitum, ut ajunt *Peregr. d. conſ.* 83 *num.* 10. *verſ. quare, vol.* 5., & *Andreol. loc. cit. num.* 9. Qui-
31 bus etiã additur, quòd filius, etſi hęres, quando ex propria perſona, & extra jus hæreditarium aliquid vult conſequi, non teneatur approbare factum matris, cujus eſt hæres; Immò idem *Andreol. num.* 12. quampluriũ authoritate fundat, clauſulam, *pro*
32 *ſe, & hæredibus*, in renunciatione appoſitam intelligi debere, ubi verè hæreditas renuncianti delata fuiſſet; tunc enim filii matris factum impugnare, aut aliquid plus prætendere, uti hæredes, nequirent; Cæterum, ſi
33 eadem renunciaviſſet pro ſe, & filiis, tunc illi proprio jure benè venire poſſent, ut ex *præcit.* inquit *Reg. Capyc. Latr. deciſ.* 4., & *deciſ.* 41. ubi videatur *Gizzius*, qui in utroque caſu, ità de recenti deciſum refert, ſcilicet
✝ *num* 26. *in fin. obſer. d. deciſ.* 4. *Reg. Latr.* contra filiam Victoriæ Santolia, concurrente cum amita, ex eo, quia adereat in cauſa illa omninò expreſſa
34 cautio *Marantæ* in., renunciatione dictæ

Digitized by Google

dictæ Victoriæ pro ſe, & filiis naſcituris, etiam ubi venirent ex propria per-
35 ſona poſt matris obitum. At contrarium poſtea in *obſer. ad aliã deciſ.* 41.
† ejuſdem *Reg. Latr.* junctis Aulis deciſũ tradit, in cauſa Martii Piccirilli, nepotis ex Iulia ſorore, concurrentis cum patruo, ex eiſdem terminis *d. deciſ.* 4. ipſius Reg *Capyc. Latr.* in cauſa illorum de Rendina; quia matris renunciatio haud obſtabat filiis, venientibus jure proprio, matre præmortua. Et ità ſemper ſuſtinendum videtur, quoties deſcripta non adeſt cautio, nec caſus conſideratur præmorientiæ matris, nec in ejus renunciatione, nec in patris promiſſione, reficiẽdi de proprio; nã minimè utramq; obſtare liberis ex propria perſona venientibus, quem latet, ſi caſus fortè, præfato ordine turbato, accidat.

Ex his itaque inter tot difficultatum te-
36 nebras, & oppoſitionum ſyrtes, à periculis jam ſecundi ſcopuli, evaſimus in loca clariora, ubi firma tandem, ac in tuto poſita, omninò noſtra remanet Concluſio: ut præmortuæ matris renunciatio filiis non obſit, quoties nõ fuit expreſsè cautum, eos venire nõ poſſe ad ſucceſſionem, delatam poſt matris mortem, nec etiam ex propria perſona, & ſi forſan venirent, pater teneatur reficere tantũdem de proprio: nam aliter ſecus, licet per ſola verba, nimirum: *ut filii non veniant ex propria perſona*, idem videatur expreſſum; cum clarè pateat, dari caſus, in quibus filii poſſunt ex propria concurrere perſona, adhuc matre vivente, quæ ſi nolit, vel nequeat, videlicet ex aliquo naturali, vel legali impedimento, contra propriam renunciationem, venire ad ſucceſſionẽ delatam, veniant proprio jure filii; tunc enim pater ſanè teneretur, reficere vigore ſuæ promiſſionis, quod filii conſequerentur: ſecus verò ubi in meliori parte, illa deficeret ſaluta-
37 ris *Marantę* cautio; Nec etiam obſtante juramento, quod non caderet, prout alibi annuimus, ſuper his, quæ non fuerunt prçviſa, neque expreſsè promiſſa, ex traditis præſertim à *Bonac. in 2. præc. decal. diſp.* 4. *q.* 1.
38 *pun.* 16. *per tot. & pun.* 17. ubi teſtatur, obligationem juramenti dupliciter impediri: Primò per legem, deſtruendo contractus, ſuper quem cadit; uti pariter irritatur renunciatio jurata, facta ante duos menſes profeſſionis, ex *Trident. ſeſſ.* 25. *num.* 5.
39 deſtructo enim fundamento, deſtruitur item quod ipſi innitebatur; ſicuti etiam eſſet caſus reſciſſionis contractus, cui juramentum eſt ſanè acceſſorium, ex ponderatis *d. noſtra Contr.*
40 IV. Secundò prohibendo executionẽ; itàut ex crimine, dolo, fraude, deceptione, metu, vel alio vetito modo, nequeat adimpleri contractus, ut põderat etiam *P. Molfeſ. d. queſt.* 5. *de renuncit.* Iuramentum namque non obligat ubi adeſt peccatũ, nec eſt vinculũ iniquitatis, *c. quanto, de jur. jur.* cũ cęteris Iuribus, quorũ diſpoſitioni ſubiicimus, quę uſq; adhuc diximus.

CONTROVERSIA XXXII.

An, & quo tempore, pro obtinenda inveſtitura, ſolvi debeat relevium à novo ſucceſſore in feudo, ſive ille ſit immediatus hæres, ſive refutatarius?

SUMMARIUM.

1 *Relevium de more debetur à feudi ſucceſſore in hoc Regno, poſt Feudatarii mortem.*
2 *Secus ex refutatione, vel ex contractibus inter vivos.*
3 *Et eſt medietas fructuũ unius anni.*
4 *Dominus, jure cõmuni feudorum ſine ulla mercede, inveſtiturã renovabat.*
5 *Relevium nõ ſolvitur, ſi per contractus inter vivos feudũ trãsferatur.*
6 *Sed debetur poſt annũ à feudatarij obitu.*

Digitized by Google

8 *Pœna duplicati relevij, ut evitetur, ſufficit, ut denunciata feudatarij morte, inveſtitura ſtatim à ſucceſſore, & hærede petatur, num.* 8.

9 *Quid ſi juſta cauſa mors nō denūcietur*

10 *Culpa ſi non adeſt, nec adeſt pæna.*

11 *Refutatio, quæ fit in proximè ſucceſſurum, ut valida, nec aſſenſu egeat, ſimplex ſit, non conditionata n.*12.*& omni fraude careat n.*13.

14 *Refutatio feudi pactionata, vel cum reſervatione uſusfructus ā valeat?*

15 *Fraus præſumpta eſt verè probanda*

16 *Refutatio, cum certa fructuum reſervatione, an ſit valida? & n.*17.

18 *Feudi refutatio cum reſervatione uſusfruct. matrimonij cauſa tenet.*

19 *Reſervatio introituū in feudo, eſt ſimplex percipiendi fructus facultas.*

20 *Pater, licet nō habeat uſumfructū in bonis feudalibus filij, fructuum tamen cōmoditate frui poteſt n.* 21.

22 *Vſusfructus, etſi vendi nequeat, cōmoditas verò ipſius vendi poteſt.*

23 *Vſusfructus poteſt eſſe apud unū, & cōmoditas percipiēdi fructus in alio*

ARGVMENTVM.

Relevium eſſe ſolvendum, tàm per heredem, & novum in feudo ſucceſſorem, pro obtinenda inveſtitura, quàm per refutatarium, qui Regio indiget aſſensu, ob refutationem pactionatā, vel alia conditione affectam, oſtenditur. Quid verò, ſi refutatio ſit ſimplex, & pura, vel cum fructuum tantùm reſervàtione; deindè altercatur.

S Atis eſt decantata, ac in
1 Supremis Prætoriis paſſim
canonizata *Andreę de Iſernia* theorica, debitū quippè relevij fuiſſe ex conſuetudine inductū in noſtro Regno, ut æſtimato
2 feudo, pro medietate fructuum naturalium unius anni, ad inveſtituram obtinendam, ſolvatur ab hærede in ipſo
feudo, & ab immediato ſucceſſore, nō
alio quidem titulo, quàm hæreditario,
& niſi jure ſucceſſionis, ex *Conſtitut.*
poſt mortem; haud verò ſi per cōtra-
ctus inter vivos idem feudatarius, an-
te tempus feudum acquirat, ut ha-
3 betur in *cap.* 1. § *ſed & res num.* 7.
verſ. unde ſemper, per quos fiat inve-
ſtitura, in cap. 1. §. *ſimiliter, de Cà-*
pit. Corrad. & in cap. Imperialem, §.
præterea ſi quis infeudatus, de prob.
feud. alien. per Federic. quam eſſe,
unico ore teſtātur, āpud omnes rece-
ptam, *Frecc. de ſubfed. lib.* 2. *author.*
3. *Petr. de Georg. de conceſſ. feud. par.*
8. *tit. de jure relevij, Anna Genitor*
alleg. 95. *Præſ. de Franch. deciſ.* 171.
num. 4. *Reg. de Ponte in tract. de pot.*
Proreg. tit. 8. *de refutat. feud. num.*
5. *& in lectu.* 2. *num.* 50. *Reg. Rovit.*
in prag. 1. *de offic. Proc. Cæſar. num.*
9. & 15. cum cæteris, relatis *per Bur-*
rell. in ſumma deciſ. tit. de relevio, nu.
1. *& ſeq; Reg. de Marin. lib.* 2. *cap.*
182. & 183. *cum ſeq.* Cōmuni enim
4 jure feudorum attento, Dominus ſi-
ne ulla mercede, inveſtituram anti-
quitus renovare cogebatur, *Capyc. in*
ſua inveſtit. feud. num. 29. & pro-
pterea hæc conſuetudo, contra feudi
naturam inducta exorbitans, & odio-
ſa (ut ait *Roſenthal. in ſua ſynop. feud.*
tit. quibus modis feud. acq. cap. 6.
5 *concluſ.* 66. *lit. A.*) extendenda non
erat ad contractus inter vivos, ſicuti
advetit idem *Iſer. in d. cap.* 1. § *ſed,*
& ſi res, num. 7. qui, pro evitanda
relevij ſolutione admonet, ut feudum
per hujuſmodi contractus inter vi-
vos ad immediatum hæredē, ac pro-
ximum ſucceſſorem transferatur.

Quod profectò relevium, ità ex tali con-
6 ſuetudine inductum, immediatè poſt
annum, & diem à Feudatarij obitu
ſolvitur, in recognitionem directi do-
minii, pro obtinēda inveſtitura, ut ex
Loffred. d. cap. 1. §. *ſed & res, verſ.*
circa hanc, & *Reg. de Pont. d. lect.* 2.
num. 50. pro qua petenda, feudorum
jure, hoc tempus eſt ſtatutum *in cap.*

1. §. *ſan-*

1. §. *ſancimus, tit. quo tempore mi-*
les, & nihil eſſe derogatum de Iure
Regni, docet *Reg. Rovit. in d Prag-*
7 *mat.* 1. *nu.* 5. ità ut anno elapſo, mi-
nimè feudum amittat, ſed ad dupli-
catum releviũ teneatur ſucceſſor, ut
per *Iſern. in d. cap.* 1. §. *ſancimus*, ubi
Liparul. & Afflict. num. 4. *Frecc. d.*
author. 3. *Præſ. de Frãch. d. deciſ.* 171.
num. 15. *& deciſ.* 425. *Gramm. deciſ.*
103. *nu.* 223. *& Reg. Rovit. d. prag.*
1. *num.* 7. *&* 8. vbi ad evitandã hanc
8 duplicati relevii pęnam, ſufficĕre, in-
quit, ut denuncietur mors feudata-
rii, & inveſtitura petatur, *Iſerniæ* au-
thoritate in *d.* §. *ſancimus*, *num.* 10.
& Præſ. de Franch. d. deciſ. 425. *nu.*
9 2. Immò, quando juſta, & rationabi-
lis adeſſet cauſa, tunc etiam non de-
nunciata morte, nulla pœna deberē-
tur, & ſucceſſor ad ſimplex tãtùm re-
levium teneretur, ut advertit *Anna*
d. alleg. 95. *ex tex. in d.* §. *ſancimus*,
ibi: *Si ex juſta cauſa non petiit in-*
veſtituram, & confert item, quod ait
Iſern. in eodem §. *verſ. in Regno Sici-*
liæ, ut hujuſmodi pœnæ remittãtur,
quoties non ex contẽptu mors, haud
denuncietur, vel inveſtitura petatur;
10 nam ubi culpa non adeſt, nec pœna
adeſſe poteſt, *l. ſancimus*, *C. de pœnis*
cum DD. allegatis per *de Franch. d.*
deciſ. 425. *& Ann. alleg.* 95. qui ità
pluries deciſum teſtantur.
His itàquè præmiſſis, neminem item la-
11 tet quicquid, prę ſertim *Reg. Rovit.* ex
noſtratibus *in pragm.* 4. *de feud. n.* 8.
aſſeveranter inquit, refutationẽ ſcil.
dicto cõmuni Feudorum Iure inſpe-
cto, in proximè, ac immediatè ſucceſ-
ſuro, ut valida ſit, atq; Regio aſſenſu
minimè indigeat, ſimplicem, ac pu-
ram, nec conditionatam eſſe ſanè de-
bere; ità ut omninò refutãs ſe de me-
12 dio tollat, nihilq; penitus commodi-
tatis penès ſe retineat, ex *Baldi* do-
ctrina *in cap.* 1. *col.* 2. *verſ. tu dic aper-*
tius, de alien. feud. pater. & in conſ.
300. *lib.* 2. præter alios, cum *Liparul.*
ſignanter, per ipſum allegatos. Immò
ex mente *Iſerniæ d. cap.* 1. §. *ſed & res*
13 carere debet pariter omni fraudis ſu-
ſpicione; aliàs refutatarius ad relevij
ſolutionem benè teneretur, etiam ex
diſpoſitione *Reg. Pragm.* 4. *de feud* ubi
excluditur quælibet fraudis ſuſpicio
in feudi refutatione, ac Regij Fiſci
præjudicio ſemper ſuccurritur.
Secùs verò dicendum eſt, quoties frau-
14 dis vitium non reperiatur in tali re-
futatione, nec illa pactionata, vel con-
ditionalis appareat, aut ſit cũ reſer-
vatione uſusfructus, ſuper feudo, eiq;
reſiſtat diſpoſitio *d. pragm.* 4. *de feud.*
Nam eidem neq; officiunt præallega-
tæ DD authoritates; quemadmodũ
clarè colligitur ex dictis per *Iſern. d.*
§. *ſed, & res, n.* 7. *verſ. hoc juſtum eſſet*,
15 ibiq; præſumptam fraudem eſſe pro-
bandam, edocet ex *tex. in l. quoties*,
§. *dolo*, *ff. de probat.* niſi clarè colli-
geretur, ex donatione nempè omniũ
bonorum, per *tex. in l. omnes*, §. *Lu-*
cius, *ff. quæ in fraud. credit.* Aliter
allegata, non eſſet præſumenda in
actibus palàm geſtis, in quibus om-
nis ſuſpicio prorsùs excluditur.
Hinc dubitari nequit, ſimplicem, ac pu-
16 ram dici refutationem, nec pactio-
natam appellari poſſe, vel cum reſer-
vatione uſusfructus, illam eſſe profe-
ctò, de qua nobis diſputare modò ac-
cidit, quoties refutans, qui omne jus,
& dominii, & poſſeſſionis, à ſe abdi-
cavit, æquè ac in refutatarium omni-
nò tranſtulit, ex quò ſolùm ſibi re-
ſervaverit, ſua vita durante præfa-
tos feudi refutati fructus.
Primò ex eo potiſſimũ, quia enunciata
17 reſervatio, haud immutavit ſimplicis
refutationis naturam, aut pactionatã,
vel conditionalẽ reddidit, ut proindè
ſubjacere debeat diſpoſitioni *d. Reg.*
Pragm. quæ prohibet refutationem
cum vera reſervatione uſusfructus,
18 illaq; tantùm permittitur, contem-
platione matrimonij, prævio Regio
aſſenſu, ut in alia *Pragm* 20. *de feud.*
Secundò, quia præfata in feudo introi-
19 tuum reſervatio, non importat aliud,
quàm

Digitized by Google

quàm ſimplicem fructuum percipiē-
dorum cōmoditatē, quæ longè diſtat
à formali reſervatione uſusfructus,
tex. eſt expreſſus in *l. fundi Trebatia-
ni, ff. de uſufrur. leg.* undè deſumi-
tur, quòd licet pater nō habeat uſū-
20 fructum in bonis feudalibus filij, po-
terit tamen habere fructuum cōmo-
ditatē, ut poſt *Iacob. de Belviſ.* tradit
*Bald. in cap. 2. de fratr. de novo be-
nef. invæſt.* cum *Loffred. conſ.* 10. &
Præſ. de Franch. deciſ. 10. *num.* 9 &
deciſ. 161. *num.* 8. ubi ità per Reg.
Collat. Conſilium deciſum refert.
Et tandem idem comprobatur, quia
21 quādo legatur filio uſusfructus; licet
ſit ipſius filij uſusfructus ille formalis,
tamē cōmoditas patri traditur, *Bald.
in l. fin. num.* 3. *&* 8. *C. de uſfruct. &
Bald. novell. in l. cum filio num.* 4. *ff.
de leg.* 1. Hinc etiā eſt, quòd ſi uſus-
fructus vendi non poſſit, commodi-
tas verò ipſius, quæ eſt ipſa fructuū
perceptio ex *tex. in l. in ædibus*, §. 1.
*ff. de donation. & in l. ſi uſusfructus
in fin. de jur. dot.* vendi ſanè poterit
l. neceſſario, §. *finali, ff. de pericul. &
cōmod. rei vend. l. fin. C. de uſufruct.
l.* 1. *ff. de uſufr. legat.* Et adeò diſtin-
22 cta, & ſeparata ſunt hæc inter ſe, ut
facultas, & commoditas percipiendi
fructus poſſit eſſe penès unū, & apud
alium formalis uſusfructus, ait *Molin.
d. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 11. ex *tex. in d. l.
uſusfructus, ff. de jur. dot. & l. uſuſ-
fr. ff. ſol. matrim.* Vndè, ut clariùs
pateat aſſumptum, omninò diſtin-
ctā eſſe feudi refutationē, cū ſimplici
fructuū perceptione, ab illa, cū vera
uſusfruct. reſervatione, patefaciemus.

CONTROVERSIA XXXIII.

Feudi refutatio cum reſervatione fructuum, vel certæ illorum quantitatis, an ſuſtineri poſſit abſq; Regio aſſenſu, & ſolutione Relevii?

SVMMARIVM.

1 *VSusfructus reſervatio, in feudi refutatione proximo ſucceſſuro, prorſus improbatur.*
2 *Servitus non poteſt in feudo imponi.*
3 *Refutatio futuræ ſucceſſionis, nequit uſūfructum à proprietate ſeparare.*
4 *Quid ſi in ea reſerventur fructus?*
5 *Fructuū perceptio non conſtituit jus ſuper feudo, ſed eſt quid ſeparatum.*
6 *Fructus, vel à ſolo ſeparati, vel ſeparandi, burgenſaticā naturā habēt.*
7 *Feudatarius de feudi fructibus, ſua vita durante diſponere poteſt.*
8 *Ità & feudū refutare proximè ſucceſſuro, cum fructuū reſervatione.*
9 *Fructuum reſervatio, ſivè perceptio differt ab uſufructu formali; nec tanquam ſimplex commoditas videtur prohibita, & num.* 10.
11 *Refutatio tenet, ubi non continet feudi partem, nec ex ea diviſio aliqua in feudo inducitur.*
12 *Refutatio feudi, & datio ad libellum, cum reſervatione annuæ penſionis tenet, & eſt valida.*
13 *Reſervatio uſusfructus, & commoditas fructuum, an differant inter ſe? & num.* 14.
15 *Fructibus relictis, de jure, nō formalis uſusfructus, ſed fructuum perceptio relicta cenſetur.*
16 *Actus invaliditas, non eſt inducenda, niſi per expreſſum juris ſenſū.*
17 *Vſusfructus penitus differt à poteſtate percipiendi fructus, & n.* 22.
18 *Fructus reſervatos, refutans, non ſuo, ſed feudatarii jure percipit.*
19 *Facultas percipiēdi fructus in feudo, eſt quid ſeparatū ab uſufructu.*
20 *Donatio feudi eſt uti pura refutatio.*
21 *Conditione remiſſa, actus fit purus.*

ARGUMENTUM.

Feudi reſutationem, cum reſervatione fructuum, uti diſtinctam, & prorſus
alie-

alienam ab illa, quę ſit, reſervato uſuſructu, minimè ſubjacere diſpoſitioni *Regiæ Pragmaticæ* 4. *de Feudir*, illā q; non indigere Regio aſſenſu, ſed ſola regiſtratione ſuſtineri poſſe, ad evitandam Relevij ſolutionem, concinnè demōſtratur. Rejectiſq; obiectionibus, apertis juribus Concluſio defenditur.

VSusfructus reſervationem, in feudi refutatione proximo ſucceſ-
1 ſuro, penitus improbari, diximus *præced. Cōtroverſ.* ex quò importat reſervationem partis integralis dominii, ex cujus retentione inducitur ipſius feudi diviſio; quæ quidem ſervitus, impo-
2 ni prohibetur ſuper Feudo abſq; Domini aſſenſu, & ſine ſolutione relevii, *cap.* 1. §. *quid ergò de inveſtit. de re alien. fact. Camerar. in l. Imperialem, fol.* 18. *lit. G. de probib. feud. alien. per Federic.* Nam ſi hoc permitteretur, veluti proprietate, ſeparata ab uſuſructu, ex unius culpa non devolveretur integrum feudum ad Dominum, ſed vel proprietas nuda, vel ſo-
3 lus uſusfructus formalis; Immò refutatio ipſa, cum non ſit, niſi futuræ ſuccceſſionis præventio, ſicut in morte nequit, immediatus ſucceſſor uſufructu privari, quia integrum feudū, quòad ipſum corpus, ad ſucceſſorem pervenire debet, ità & per refutationem, quæ ſucceſſionis dicitur prævētio, ut ex *Loffred. Ann. de Pont.* cæteriſque plenè advertit *Reg. Galeota lib.* 2. *contr.* 6. *num.* 14.

Modò in cauſa, ibidem à nobis propoſita,
4 minimè id aſſerendum eſſe, jure arbitramur, ſi ſimplex fructuū perceptio fuerit in feudo à refutante reſervata.

Perceptio namque fructuum non con-
5 ſtituit jus ſuper feudo, ſed eſt quid ſeparatum ab ipſo; cum nulli dubiū ſit, quod vel conſiderentur fructus, uti à ſolo ſeparati, & clarè videntur eſſe Burgenſatici, ut ait *Bald. conſ.*
6 33. *vol.* 1. vel pendentes, & uti ſeparandi, & ſimiliter burgenſaticam retinet naturam, ex *tex.* expreſſo *in cap.* 1. *an agnatus*, & *in cap.* 1. §. *his conſequenter, in tit. hic finitur lex, Camer. in d. l. Imperialem fol.* 17. *col.* 4. *lit. T.* qui ſubdit, fructus tali modo conſiderari, tanquam in noſtro cōmercio, ex *Iſern. in Conſtit. poſt mortē*, §. *his conſequenter*, aliiſq; per ipſum allegatis. Hinc ibidē inquit *Iſer. in cap. Imperialē, n.* 1. *verſ. ſi verò fructus, de*
7 *probib. feud. alienat. per Feder.* poſſe vaſſallū benè de feudi fructibus diſponere, quādiu in ejus poſſe feudum permanſerit, ac toto vitæ curſu durante, abſque Domini aſſenſū, uti ipſe etiā docuit *in Conſtit. Conſtitutionem Divæ memoriæ col. fin.* ibique *Afflict.* &. *Camer.* præcipuè in *d. l. Imperialem, fol.* 17. *lit. G. verſ. quinta concluſio*, & *lit. L. verſ.* 6. *concl. Frecc. de ſubfeud. fol.* 113. *num* 42. *Capyc. inveſtitura feud. fol.* 17. *col.* 5. & *fol.* 205. *col.* 2. *cum Anna in dict. Conſt. cōſtitutionē divæ memor. n.* 245.

Qua quidem *Iſerniæ*, Aliorumq; ex præ-
8 nominatis theorica, cuncti Regnicolæ, & noſtra in feudis lumina, clarè deduxerunt, poſſe ſimiliter feudatarium immediatè ſucceſſuro feudū porrò refutare, ac fructus retinere, ejus vita durante, conſiderando tales fructus à ſolo, aut ſeparatos, vel ſeparandos, ut præ cæteris aſſerunt *Anna filius conſ.* 46. *num.* 25. *lib.* 1. & *Reg. Tapia in pragm.* 20. *de feud. ſub tit. de refutat. feud. lib.* 6. *de Iur. Regni, num.* 10. & quamvis contrarium appareat, conſuluiſſe *Reg. de Ponte conſ.* 12. *num.* 5. tamen ſemetipſum correxit *in tract. de poteſt. Proreg. tit. de refut. feud.* §. *per tot.* ut notavit *Reg. Merlin. in eius* 2. *contr. cent. cap.* 57. *n.* 14. qui de more nimis doctè admonet, ut ex tali fructuum
9 reſervatione nulla profluat actio ad feudum: nec ſit uſusfructus formalis, qui conſtituat jus in corpore feudi, pro-

prohibitum dari abſque aſſenſu, ex
communi DD. placito *cap. 1. de Capit. Corrad. & Conſtitut. Divæ me-*
10 *moriæ;cum Reg.Pragm.4. de feud.* ſed
ad fructus, eorumque commoditatẽ
tantùm dirigatur, ut teſtantur pariter *Conſ. Theodor. alleg. 3. num. 10.*
& Reg. Capyc. Galeot. controv. 6. n. 23. & 24. lib.2. poſt *Loffred. conſ.3. num. 38. & 39. ubi* ait, valere refu-
11 tationem, quoties illa tali modo fiat,
ut non contineat feudi partem, nec
illius diviſio inducatur; ſed aliquid
aliud, ab ipſo feudo ſeparatum, colligatur, *per tex. in cap.1. §. etiam & ſi libellum, de alien. feud. pater.* ubi
datio ad libellum inter agnatos ſuſtinetur, quaſi refutatio, in qua reſervatur annua penſio de fructibus Feudi,
& tamen certum eſt, conceſſionem
12 hanc ad libellum eius eſſe naturæ, ut
fiat cum dicta reſervatione certæ annuę penſionis; & ità ex communi Feudiſtarum voto, firmat *Conſil. de Anna d. conſ. 46. num. 8.* immò dicti
§. *etſi libellum* nõ eſſe correctam diſpoſitionem, vel aliquo modo immutatam *per dictam Conſt. Regni Divæ memoriæ*, ex *Camerario*, eruditè defēdit *Reg de Põte in d. tract. de poteſt. Proreg. d. tit. de refut. feud.* §. 1. præſertim *à num. 18. cum ſeqq.* & accuratè examinat *Præſ. Merlin. dict. cap. 57. à num. 15. lib. 2.*

Nec valet dicere, in hujuſmodi refuta-
13 tione, reſervatos inveniri omnes introitus, vita refutantis durante, de
quibus diſponere poſſet, prout ante
ipſam refutationem facere poterat;
aut ex hac reſervatione deſumi poſſe
videtur aliquod jus reſervatum ſuper feudo, vel ſaltem facultas percipiendi fructus, quæ non ſit ſanè diverſa à reſervatione formalis uſusfr.

Nam huic obiectioni nonnullis occurri-
14 mus mediis. Primò etenim aſſerere,
fas eſt, hunc intellectum oppugnari
expreſſis verbis ipſius refutationis, in
qua ulla ſit mentio de uſufructu, &
proinde conformari videtur diſpoſitioni *tex. in l. fundi Trebatiani, ff. de*
15 *uſufr. legat*; ubi, relictis fructibus,
non jus formalis uſusfructus, ſed fructuũ perceptio relicta cenſetur, juxtà
propriam verborum ſignificationem.
Secundò, quia nõ eſt inducenda actus
invaliditas, niſi per expreſſum Iuris
16 ſenſum: Immò, ut diſpoſitio ſuſtineatur, ac nullitas evitetur, eſt item
permiſſum à propria, & ſtricta verborum ſignificatione recedere; adeò,
ut, etiam ſi expreſſa mentio fieret de
uſufructu in tali refutatione, intelligenda eſſet uti facta de fructibus, ſivè de eorum ſimplici perceptione, ut
illa ſuſtineatur, ità ait *Bolognet conſ. 6. num. 40., & conſ. 7. num. 97.* qui cum
Cravet. conſ. 222. ad hanc firmandã
concluſionem, plures adducit authoritates, uti etiam docet *Conſ. de Anna d. conſ. 46. num. 22. & conſil. 51.*
17 *n. 24. lib. 1.* Et tertiò deniquè expoſita
diluitur obiectio; quia, nec ipſamet
facultas percipiendi fructus reſervata
conſtituere poteſt jus aliquod in feudo, cum penitus differat uſusfructus
à poteſtate, percipiẽdi fructus in vita,
refutantis ex *Gloſ. Magiſtrali in d. §. finitur, in verbo cedendo, Inſtit. de uſufruct.* & ex *tex. in d. l. neceſſariò, §. fin. ff. de peric. & com. rei vend. l. uſusfructus, ff. de jur. dot.* quibus
utitur juribus *Anna d. conſ. 46. n. 23.*
Nam refutans non capit fructus jure
18 proprio, quod nõ habet in feudo iã refutato, ſed feudatarii vice potiùs illos
percipit, ut ex *Bart.* aliiſq; fũdat *Camer. in repet. dict. l. imperialẽ, fol. 18. lit. M. verſ. dicimus*, ubi acerrimè tuetur,
hanc poteſtatem percipiendi fructus
19 eſſe quid, ſeparatum ab uſufructu,
nec conſtituere jus aliquod in feudo,
& *fol. 20. lit. R.* aſſeveranter fatetur,
poſſe feudatarium talem tribuere facultatẽ percipiendi fructus, ex dictis
per *Alex. conſ. 18. vol. 2.*

Nec incongruè pro ejuſdẽ fiſcalis obie-
20 ctionis reſolutione facit, quod per
DD. conſideratur etiam de donatione bonorum feudalium immediato
ſucceſ-

ſucceſſori, ſecuta donātis morte, ut hæc ſine aſſenſu, tanquā ſimplex refutatio, ſuſtineatur, prout ante alios cōſuluit *Ann.conſ.*39.R.*Galeot.contr.*6. *lib.* 2. & *Reg. de Ponte d. tit.* 8. *de refutat. feud. num.* 2. ubi advertit, gratiam à Fideliſſima Civitate obtētam, ut in tali donatione poſſet Prorex præſtare aſſenſum, non eſſe neceſſariam, niſi ex aliis circumſtatiis, ut tuentur pariter *Reg.Capyc.Galeot. dict. contr.* 6. & *Anna loc cit. num.* 15. ubi ait, talem donationem, ex
21 nunc pro tunc, ſolam fructuum reſervationem importare, non verò ex illa fuiſſe reſervatum uſumfructum formalē; agnoſcens diſparitatē hanc, quę cadit inter donationē, reſervato uſufructu, & reſervatis fructibus factam, juxtà theoricā *Iſerniæ loc. cit.* Ex quibus apertè deducitur, quod reſer-
22 uatis fructibus, dataq; poteſtate eos percipiēdi, haud intelligatur reſervatus formalis uſusfructus, neq; jus aliquid conſtitutū ſuper feudo, ſed ſola perceptio fructuum, quæ eſt quid omninò ſeparatum à feudo; Et proinde concludendum eſt, hujuſmodi refutationem eſſe puram, ac ſimplicem, nec pactionatam, & prorſus à fraudis ſuſpicione alienam, nec indigere aſſenſu, ſed ſufficere, ut ſit intra quindecim dies regiſtrata, juxtà *d. Regiæ Pragmaticæ* præſcriptum; & ſucceſſivè ex feudis, taliter refutatis, non ſolùm duplicatum, ſed nec unicum deberi relevium, dicere oportet; præſertim ſi in præmium emancipationis, & ex cauſa puri matrimonii, ut in caſu, de quo agimus, fructus, antea in feudi refutatione reſervatos, ipſe refutans relaxaverit, eidemq; refutatario ceſſerit; cum videatur prorſus pura, & ſimplex tunc refutatio, ſublato jam omni dubio, ex tali orto, ſc. fructuum reſervatione; nam
23 quoties cumque remittitur qualitas, ſeu conditio, cum qua actus fuit celebratus, habetur, ac ſi à principio factus eſſet purus, ex *tex. in l. neceſſariò*, §. *ſi pendente*, *ff. de pericul.* & *com. rei vend. l. quædā, ff. de reb. dub.* quæ jura expendit perbellè *Iſern. in cap.* 1 *de natur. ſucceſſ. feud num.* 27. *verſ. videtur,* & *in cap. Imperialem, num.* 40. *de prob. feud. alienat. per Feder.* quem ſequuntur *Ann. alleg.* 35. *num.* 2. & *alleg.* 97. *Reg. de Pont. d. tit.* 8. *de refut.* §. 1. & 3. *n.* 2. *cum. Præſ. Merlin. d. cap.* 57. *n.* 15. *cent.* 2. Vndè quovis modo hæc ſuſtineatur refutatio, non indiget quidem aſſenſu, nec nova regiſtratione, aut relevii ſolutioni ſubjacet.

CONTROVERSIA XXXIV.

Adhoa, quæ à Subfeudatariis, loco perſonalis ſervitii præſtatur, an ſpectet ad Cōductorem, vel debeatur Feudatario locatori Status, qui ad hoc onus tenetur?

SVMMARIVM.

1 *Adhoa, an comprehendatur locatione fructuum feudalium.*
2 *Conductori redditūum feudi, an cōpetat etiam adhoa, à ſubfeudatariis feudatario locatori debita?*
3 *Adhoa perſonale dicitur ſervitium militare, ejuſq; loco eſt ſubrogata,*
4 *Subrogatū ſapit naturā ſubrogati.*
5 *Conductor feudi non tenetur militare pro Domino, Status locatori.*
6 *Adhoa, quæ Baroni debetur, ſolvitur per ipſum poſtea Regi.*
7 *Adhoæ ſolvendæ onus ſpectat ad Dominum, non ad conductorem.*
8 *Pactis ſemper ſtandum eſt.*
9 *Adhoæ onus eſt ipſi feudo imbibitū, & ſolvitur ratione utilis dominii.*
10 *Poſſeſſor feudi ſolvit adhoam.*
11 *Fiſcus pro adhoa, actionis realis jure utitur contra feudi poſſeſſorē.*
12 *Relevii, & adhoæ ſolutio exponitur.*
13 *Releviū, ſicuti debetur cōductori ſta-*

tus,

tus, vel uſufructuario, ita adhoa.
14 *Laudemiũ debetur uſufructuario.*
15 *Adhoa debetur conductori ſtatus, quoties aliter non eſt conventum.*
16 *Adhoæ origo expenditur, & n. 20.*
17 *Vaſſallus bello ſervire tenetur, aut domini placito per alium idoneum.*
18 *Adhoæ nomẽ dat perſonale ſervitiũ*
19 *Adhoa etiã nuncupatur hoſtiſtia.*
21 *Vaſſallus habens feudũ viginti unciarũ tenebatur perſonaliter ſervire tempore belli, tribus menſibus cum tribus equis propriis expẽnſis.*
22 *Vnio rerum in loco dicitur Dobana.*
23 *Adhoæ ſolutio antiquitus quomodo fiebat, & quæ hodie ſit praxis? 24.*
25 *Feudo Vaſſallorũ juriſdictione carente, quomodo taxetur adhoa?*

ARGVMENTVM.

Ad feudalium reddituum, ac fructuũ omnium conductorem ſpectare pariter adhoam, quæ à ſubfeudatariis præſtatur, nec competere feudatario locatori ſtatus, qui eam Regi ſolvere tenetur, apertè oſtenditur; niſi feudatarius ipſe, qui ſuum ſtatum locavit, eandem ſibi reſervaverit; nam tunc ſpeciali pacto ſtandũ eſt. Aliaq; de adhoæ origine, ejuſq; taxatione, quæ fit de pecunia in Regno, concinno ordine, àc perbellè exarantur.

1 MEmorabilis valdè, ac digna notatu non minus, quã cõtingibilis in praxi videtur eſſe recens, quæ modò excitatur Quæſtio: Num Adhoa, quæ à ſubfeudatariis præſtatur, compræhendi poſſit, vel ſecus ſub locatione omniũ fructuum, ac feudalium reddituum, itaut competat Conductori Status; aut verò debeatur Locatori, ut illa Regi Supremo Domino ſolvatur?

Et quamvis *Conſil. de Anna in conſ. 3.*
2 *lib. 1.* perpenſis theſis propoſitæ prius viribus, æquè ac Iuribus conſideratis, quæ pro priori hujus quæſtionis parte, atque favorabili prorſus conductori ſententia adduci poſſent, eiſque perbellè rejectis, cõtrarium tueri conetur, nonnullis equidem motus rationibus, quarum robur ad unũ poſtea reſtringi videtur; quia (ut omnibus notum eſt) ex *cap. Imperialem,*
3 ubi *Andreas*, cæteriq; communiter: Adhoa, cum perſonale dicatur ſervitium, ſive ſit loco ipſius perſonalis, ac militaris ſervitii ſubrogata, ſapiatq;
4 ſubrogati idcirco naturam, ad *tex. in l. ſi cum, §. qui injuriarum, ff. ſi quis caut. & l. 1. §. hæc actio, ubi Bart. ff. ſi quis teſt. lib. eſſe juſſ. fuer.* Et propterea, cum feudi conductor mi-
5 nimè pro domino locatori militare, teneatur, neque ad ipſum pertinere queit adhoa, ſubrogata loco deſcripti militaris ſervitii; eò fortius, quia eidem hujuſmodi poteſtas, cogendi
6 ſubfeudatarios, ad perſonaliter ferviendum, haud competit; prout ſpectat ad Status locatorem, à quo benè vaſſalli, ad hoc cogi poſſunt, ut integrum Regi, ac totale præſtetur perſonale ſervitium.

Nihilominus potior, niſallor, & princi-
7 palis ratio, qua talẽ in *d. conſil.* 3 ſuſtinuit *Anna* opinionẽ, fuit nẽpè in illa facti ſpecie, quia Ill. Princeps Biſiniani, qui ſuum Statum locavit, ſibi reſervatũ voluiſſe, videbatur hoc jus, exigẽdi ſcil. à Subfeudalariis adhoã, ut Regi à ſe præſtari poſſet, nec illã fuiſſe ſub Status locatione contentã, cum onus hoc ſolvendi pertineat ad
8 dominum, non ad conductorẽ; Ideoque pactis ſemper ſtandum eſſe, & ex illis propoſitæ, quæſtionis pendere reſolutionem, arbitratur *l. 1. ff. de pactis*, quibus in oppoſitum non innitentibus, quòd conductori Status debeatur adhoa, ſemoto tamen Fiſci præjudicio, indubitanter dicendũ
9 eſt. Adhoa namq; ipſi feudo imbibitum onus videtur, ac ratione utilis

do-

dominii ſolvitur; undè cum actio
feudum ſequatur, ſolvi debet propte-
rea favore Fiſci à poſſeſſore ipſius
feudi, & ab uſufructuario, aut con-
10 ductore, etiam pro tempore, antea
elapſo, ut ex *Andr. in Conſtit. quam-
plurimum, verſ. in contrario*, plenè
teſtatur *Capyc. deciſ.* 184. *n.* 3. ubi *Ad-
dēt.* & poſt alios *Capan. de jur adhoę
quæſt.* 33. *num.* 9. & *quæſt.* 58. *in
fin.* Pro adhoa enim Fiſcus habet ex
11 privilegio actionem realem, etiam
contra poſſeſſores, licet illa careat
ceſſionarius Fiſci, ut ait *Reg. de Pon-
te in tract. de poteſt. Proreg. tit. de
reg. impoſ. num.* 1. & *Conſ. Prat. tō.*
3. *diſcep. ſir. cap.* 9. *num.* 11. Quin-
12 immò, cum nulla major ratio in re-
levio, quàm in adhoa aſſignari poſſit;
ſicuti relevium in ſubfeudis debe-
13 tur conductori, vel Status uſufru-
ctuario, ut tradit *Præſ. de Franch.
deciſ.* 131. *n.* 29. poſt *Mar. Frecc. de
ſubfeud.* qui cæteros congerit *in* 3.
author. nū. 5. *verſ. quando in feud.
Pariſ. de reintegr. feud. fol.* 99. *Al-
ciat. reſp.* 688. Et quemadmodum
14 etiam laudemium omnium cenſua-
lium rerum ad uſufructuarium per-
tinet, ut edocent *Oltrad. conſ.* 24.
Menoch. conſ. 66. *Amodeus de Pont.
de laudem. quæſt.* 20. & *Capyc. loc.
cit.* Ita pariter idem de adhoa, aſſe-
15 rendum erit, ut illa nimirū ſemper
tranſeat in conductorem, quoties ex
verbis contractus locationis contra-
rium minimè eliciatur.

Veritas autem aſſerti, ut magis eluce-
16 ſcat, & comprobetur, nonnulla, ab
aliis fuſius relata de origine adhoæ,
modò breviter repetam. Eſt enim
17 communi feudorum Iure ſtatutum,
teneri vaſſallum ex ſe, aut Domino
permittēte, per alium idoneum bel-
lo ſervire, *cap. Imperialem, §. ſimili-
ter de probib. feud. alien. per Feder.*
18 At in Regno, loco hujus perſonalis
ſervitij, ſucceſſit realis annua præſta-
tio, cui uſus, & origo, adhoæ nomē
fecit, ut teſtantur *Andr. in cap.* 1. §.
ſimiliter in oſtenditiis, num 13. *verſ.
in Regno, de lege Corradi*. Idque
etiam intelligitur, Domino volente,
aliàs nō poſſet cōpelli aliud pro alio
recipere *l.* 2. §. 1. *ff. ſi cert. pet. Affl.
deciſ.* 320. *num.* 9. *Capyc. dec.* 10. *n.*
14. *Reg. Galeot. lib.* 2. *contr.* 4. *nū.*
35. & *contr.* 55. *num.* 11. *Prat. tō.*
3. *diſcep. d. c.* 9. *num.* 5. cum aliis re-
latis per *Amat. conſ.* 12. *num.* 8.

Adhoa namq; cum ſit pecunia, debi-
19 ta loco perſonalis, ac militaris ſervi-
tii, undè nuncupatur hoſtiētia, quaſi
data adverſus hoſtes, ut ait *Capan. de
jure adhoæ, queſt.* 1. *num.* 2. eius ori-
go, idcircò emanaſſe dicitur à plu-
20 rium feudorum tenui valoris unione,
ex qua, tanquam ab uno feudo po-
terat exigi adhoa; nam (ut notant ex
Andrea in d. cap. 1. *num.* 4. *verſ. &
ſecundum uſum*, paſſim noſtrates) vaſ-
ſallus, habens feudum viginti uncia-
21 rum, tenebatur prius ſervire perſo-
naliter, belli tempore per tres menſes
cum tribus equis, propriis expenſis;
& ubi ex uno feudo lucrum nō pro-
veniebat, ad hæc ſufficiens, tunc plu-
ra ſimul uniebantur feuda, ad uncias
20. ſufficientia, & reddituum me-
dietas Regi ſolvebatur; Et ſicuti, re-
22 rum unio alibi appellatur, ut hìc nor-
manico ſermone *Dobana*, ità ex illa
feudorum unione, quod ſolvebatur
loco perſonalis ſervitii, *Adhoa* nun-
cupabatur, & hodie mutata re, no-
men retinet, ut teſtantur *Capan. loc.
cit. queſt.* 2. *num.* 8. *Ayell. de jur.
adho. num.* 52. *Taſſ. de anteſ. verſ.* 3.
obſerv. 3. *nu.* 322. & *Dom. Verde de
feud. num.* 2885. Solvebantur enim
23 antiquitus pro adhoa decem unciæ
cum dimidio, pro ſingulis unciis 20.
in feudis, habentibus vaſſallos; ſe-
cus ſi vaſſallis carerent, quia ſex un-
ciæ pro ſingulis viginti, Regi debebā-
tur, & quinque, ſi feudum non in ter-
ra, ſed in redditibus conſiſteret, ut
inquit *Andr. in d. cap.* 1. § *quis dica-
tur Dux*. At alio modo ſolvitur nunc
24 adhoa; Nam pro quolibet reddituū

centenario in feudo, habente vaſſallos, ſoluũtur nummos aureos quinquaginta duos cum dimidio; & à vaſſallis, qui cum Feudatario contribuere, eiq; ſuccurrere tenentur, ad rationem carolenorum quinq; pro quovis foculari, ut in *cap. Reg. Comites*, & hodie Fiſcus ipſe directè à vaſſallis idem exigit, & Barones ſoluunt nummos aureos viginti ſex, cum di-
25 midio. Sed ubi feudum jurisdictione caret, atq; vaſſallis, ſoluuntur 30. pro centenario; & cum in functionibus fiſcalibus conſiſtat, quæ augumentum recipere nequeant, ſoluuntur tantùm viginti ſex, pro ſingulis centum; & 29. ſi in reddita pecuniario conſiſtat. Quæ quidem taxa conformatur dictis per *Andr. in d. c. 1. & d. cap. Imperialem*, §. *firmiter n.* 31. & fatentur *Ayell. loc. cit. nũ.* 52. *Capan. de jur adh. quæſt.* 5. & 54. *Anna, de vaſſ. decr. ætat. c.* 1. *num.* 15.. *Iacob. de Franch. in præl. feud. n.* 11. cũ aliis, congeſtis per *Amat. l. c.*

Ex prefatis igitur ſanè colligitur, ad hoã, quæ à ſubfeudatariis præſtatur, cummodò in pecunia conſiſtat, competẽre conductori Status, quoties locator illam ſibi expreſsè non reſervavit; dũ inter redditus feudales, ac in illorũ conductione, neſcio, cur compræhẽdi nequeat. Et hactenus brevi methodo dicta, pro quæſiti reſpõſo ſufficiãt.

CONTROVERSIA XXXV.

Laudemium, ac deinde quindemnia Domino directo an ſolvi debeant, ex venditione rei ſtabilis, in emphyteuſim perpetuum ſubmiſſę, pro certo prætio recepto, unà cum pactis emphyteuticis, ſtante tranſitu ipſius rei in manus mortuas?

SUMMARIUM.

1 *EMphyteuticæ rei in alienatione requiritur domini di‥cti aſſenſus, cum ſolutione laud‥i.*

2 *Hinc oritur caſus cõ… ſpecies.*

3 *Laudemium an ill… tenea-tur, qui rem emit, quam prior Dominus, ejuſdemq; … venditor alicui Eccleſiæ antea ſubmiſerat in emphyteuſim, prætio recepto; pariterque quindemnia ſolvi debeant ex tranſitu poſtea in manus mortuas? & num.* 4.

5 *Laudemium debetur ex venditione rei emphyteuticæ; & quindemnia ex trãſitu in manus mortuas n.* 6.

7 *Quindẽniorum origo traditur.*

8 *Solutio quindemniorũ eſt facienda ad rationem duorũ pro cẽtenario.*

9 *Quindẽnium ab annata an differat?*

10 *Eccleſia dicitur manus mortua, pro ſolutione Quindẽnij, ſemper vivẽt.*

11 *Amortizatio quę ſit, quævè dicatur?*

12 *Aſſensũ negare Eccleſiis, repugnat.*

13 *Quindẽnia debentur pro amortizatione, relevium pro feudis, & laudemium ſolvitur pro emphyteuſi.*

14 *Feudis pervẽtis ad Eccleſias, ſingulis quindecim ãnis debetur quindẽniũ*

15 *Feudum penes Eccleſiam ſẽper idẽ.*

16 *Collegium, Civitas, Univerſitas, Seminariũ, ſunt manus mortuæ.*

ARGUMENTUM.

Ex ſubmiſſione in emphyteuſim alicujus fũdi, in beneficiũ prę ſertim Eccleſiæ, vel alterius loci, piæ cauſæ dediti, recepto prætio pro tali ſubmiſſione, cũctis vallata ẽphyteuticis pactis, an dicti fundi ẽptor ſolvat laudemiũ, ac item quindẽnia, ſi ſit manus mortua? Enixè agitatur theſis; Pluravè de origine, & quindẽniorum ſolutione, de Iure Põtificio, Cæſareoq; explanãtur.

1 PRæſuppoſita pro indubitata, ac certa Cõcluſione, ut *præced. Controv.* annuimus, & infra fuſius ità demonſtrabimus,

quòd

quòd in venditione rei emphyteuticæ Domini directi requiratur aſſenſus, eique à novo emptore in hujuſmodi dominii recognitionem, ſit laudemii facienda ſolutio, ex diſpoſitione decãtatæ *l.fin.C. de jure emphy.*& proinde item quindẽnia, ob tranſitũ ejuſdem rei in manus mortuas, exigi in perpetuum debeant, ſingulis ſcilicet quindecim annis, vigore Pon-
2 tificalium Conſtitutionũ, de quibus ſigillatim ſuo loco ſermonẽ faciemus.

In cauſa inter Piam Congregationem Venerationis SS. Sacramenti, erectã intus Societatis Ieſu Domum profeſſam huius Civitatis, & Gubernatores Montis, ſivè Arcæ, vulgariter dictæ, de' Galcoti, ſeu de ipſorum familia, fuit propterea dubitatum; num ſolvenda ſint à præfata Congregatione, petita quindemnia enũciatæ Arcæ, cujus eſt directum dominium illius domus, ſitæ in platea S Claræ, quę ducit ad Eccleſiã triginta ab hinc annis à patrimonio quond. Bernardi Ogliatti emptæ, ac poſſeſſæ ad præſens per dictam Congregationem, cum onere annui cenſus emphyteutici perpetui de nummis aureis quadraginta duobus, eidem Arcæ debitis: an verò illa minimè debeantur per ea, quæ ſupponit dicta Congregatio, eò potiſſimum, quia deſcriptus quidem cenſus originẽ trahit à quadam ſubmiſſione, ob quam quidem emphyteuticus dici, nequeat?

At ipſe, qui Arcæ prædictæ jura tueri teneor, uti humilis cauſarum patronus Sacræ Domus A.G.P. donatariæ quondam Ill. D. Vincentij Galeota, Squillacenſis Epiſcopi, cujus diſpoſitione, ſub prænominatæ *S.* Domus eſt ditione, atq; ab ejus adminiſtratione eadem pendet Arca; prius facti ſeriem exponere cenſui, undè altercatio oriri videtur, ut ex inde ad quæſiti reſolutionem deveniã, & omninò, exploſis rebus adverſis, dictæ Arcæ favorabilis, tuta, ac verior noſtra tandem ſequatur ſententia?

Sciendum itaq; eſt, duobus ab hinc fe-
3 rè ſeculis, & propriè octavo idus Iunij, anno 1523. Ill. Ducem Montis Leonis D. Hectorem Pignatelli ſubmiſiſſe propter nũmos ſeptincentum aureos, quos à præfata Sacra Domu A. G. P. recepiſſe dixit, quandam ejus domum, ſitam in regione Sedilis Nidi, in platea, vulgo nuncupata, *lo Pallonetto*, ad annuum canonem, ſive cenſum emphyteuticum perpetuum, enunciatæ ſummæ, favore ejuſdem S. Domus, ac ipſius Gubernatorum, ſub natura prorſus, & cũctis pactis emphyteutici contractus, prout tunc temporis erat in uſu, cum tranſlatione dominii directi in beneficium dictæ S. Domus, ſicuti hæc, aliaq; ex præfatæ ſubmiſſionis inſtrumẽto, cui relatio habeatur, clarè patẽt.

His igitur poſitis, hujuſmodi ſubmiſſio-
4 nis contractus, quòd ſit verè emphyteuticus, manifeſtè nimis colligitur, primò intuitu, ex facti ſpecie, qua habetur, præfatum nempè Ill. Ducem Montis Leonis, pro enunciata cenſus perpetui fundatione, vendidiſſe deſcripto prætio dominium directum dictæ ſuæ Domus, æquèac trãſtuliſſe illud pleno jure in beneficium Gubernatorũ dictæ S.Domus A.G.P. ſe obligans ad ſolutionẽ deſignati annui canonis in perpetuum, cum omnibus, & ſingulis declarationibus, pactis, atq; conditionibus, apponi ſolitis, in ſimilibus emphyteuticis contractibus, tàm ex lege communi, quàm municipali, & cujuslibet uſus; & ſignanter pro devolutione dictæ rei ſtabilis, ſub tali annuo canone ſubmiſſæ, ut non ſolùm ob cenſus, & redditus, haud ſolutos per duos annos, ſed etiam ejuſdem Domus ob alienationem, quæ forſan ſequeretur, inaudita dicta S. Domu, domina directa, incideret prorſus in commiſſum.

Vndè liquidò in jure conſtat, ex alie-
5 natione deſcriptæ domus, & illius tranſitu à privatis modò ad manus mortuas, nẽpè ad prenominatam Cõgrega-

grega-

gregationem, deberi quidem laude-
miū, vigore *d. l. fin. C. de jur. emph. ubi Gloſ.* nec non petita quindēnia,
uſq; adhuç decurſa, & in futurum
debenda, virtute Pontificalium Con-
6 ſtitutionum, & præſertim Pauli II.
ex recentioribus, Pauli IV. Pij V. &
Sixti V. ut refert *Novar. tom.* 1. *Bul-
lar. ſub tit. de quindēn. exact.* poſt
Seraph. deciſ. 1410. & *Pariſ. lib.* 4.
de reſignat. beneſ. quæſt. 10. *num.* 4.
quos cum aliis recenſet *Iul. Capon.
contr.* 30. *num.* 4. ubi fuſiùs de ho-
rum origne quindēniorum ratiocina-
tur, nonnullaſque Bullas conſimiles
7 allegat, ex quibus paſſim, & ſine
ullo dubio piæ condemnantur Com-
munitates, & manus mortuę ad quin-
dēnia ſolvenda, ſingulis quindecim
annis, ad rationem duorum pro cen-
tenario, attento rei emphyteuticæ
valore, prout ſoluuntur etiam lau-
8 demia, per ſtatuta ex Bullis inter an-
tiquiores, Martini V. Eugenii IV.
Nicolai V. Callixti III. Innocētii VIII.
Iulii II & Clementis VII. quarum
latè meminit *Barboſ. in collect. Bul-
lar. col.* 615. *cum Maſſobr. de anna-
tis in fin. verſ. eſt, & aliud quoque*
9 *annatę nomen*, ubi ait, quindemnium
non differre ab annata in ſpecie, ſed
accidentaliter, & nomine tantùm,
ratione temporis ſtatuti; ut aſſerunt
pariter *Galleſius de annat & quin-
demn. circà fin. Garzia de beneſic. cap.*
2. *& Amydenius, de ſtylo datariæ,*
10 *lib.* 1 *cap.* 18. §. 4. *per tot.* Ex hoc
enim nè jura dominicalia amittātur,
per tranſitum rei emphyteuticæ, de
Eccleſia in Eccleſiam, quæ perpetuò
vivit, & dicitur manus mortua, alie-
natio fieri nequit ſine præfato aſſen-
ſu, ac prævia laudemii prius, & quin-
demniorum deinceps ſolutione, *Fe-
11 lyn. in cap. in præſentia, num* 44. *de
probat. Iſern. in cap.* 1. §. *inde poteſt,
de alien. feud.* Quia hujuſmodi alie-
natio dicitur amortizatio, *Belluga
in ſpeculo Principum rub.* 14. Etſi
dominus aſsētire noluerit, ſtat in ejus
totali arbitrio, *Petr. Pecchi. de amor-
tizat. cap.* 14. *lib.* 11. *tract.* 1. *par.* 1.
12 At quia Eccleſiis negare aſſenſum,
repugnat æquitati debitæ ergà pias
cauſas, ut benè advertit *Lucas de
Pen. in l. ſi quis, C. de diver. præd.
lib.* 11. propterea fuit introductum,
teſte *Ægidio, de amortizat. cap.* 1. *n* 14.
ut ſolveretur aliqua quantitas pro
13 aſſenſu, ſtatuto tempore. Quemad-
modum in Regno eſt jam uſu intro-
ductum, ut pro tali amortizatione,
ſolvātur dicta quindēnia, pro ēphy-
teuſi verò laudemium, ac relevium
pro feudis, quæ ad Vniverſitates, vel
ad Eccleſias tranſeunt, ut teſtantur
Marin. Frecc. de ſubfeud. lib. 2. *in
rubr. de auctor Baron. nu.* 15. *Petr.
Pecchius de amortizat. cap.* 23. *num.*
2. *Reg. de Pont. de poteſt. Proreg. tit.
14 de aſſen.* §. 8. *nu.* 9. *Taſſon. de antefat.
verſ.* 2. *n.* 117. Et ità eſt praxis in
R. Cam. ut ſcil. quòad feuda, pervē-
ta ad Eccleſias, ſolvatur relevium,
ſingulis quindecim annis, uti quin-
dēniū in re emphyteutica apud ma-
nus mortuas, *Affl. deciſ.* 101. *&* 324.
Borrell. ad Bellug. in ſpe. Princ. rub.
14. §. *veniamus, Amod. de Ponte, de
laud. q.* 13. *num.* 19. *Reg. Rovit. in
pragm.* 64. *de off. proc. Cæſ. nu.* 29.
15 quia feudum penès Eccleſiam amor-
tizatio dicitur, ex *Iſern. d. cap.* 1. *n.*
3. *de alien. feud. Boer. deciſ.* 263. *n.* 10.
Ann. in Conſt. Divæ memoriæ, num.
32. Et inter manus mortuas, nulli
dubium eſt, quòd connumerentur,
16 Collegium, Civitas, Vniverſitas, Se-
minarium; & quodcumque Corpus
Sodalium, ſivè Eccleſiaſticum, ſivè
ſeculare, *Mareſcot. lib.* 1. *var. cap.* 3.
Genuen. c. 3. *num.* 10. *Farinac. cap.*
16 *de immun. nu.* 252. *Ricc. in prax.
Eccleſ. tom.* 2. *reſol.* 412. *& deciſ.*
136. *Capan. de jur. releu. p.* 4. *q.* 27.
num. 7. *Montan. in cap. Imperialem*
§. *prętерea*, §. *ſi quis num.* 525. *lit. T.
Seraph. deciſ.* 1401. *Præſ. de Franch.
deciſ.* 639. *Grat. diſcep. for. cap.* 481.
num. 66. *Theſau. lib.* 3. *queſt. for.* 25.
& 38. *Capon. loc. cit.* cū cæteris, infrà
pro eadem cauſa allegādis *Contr. ſeq.*

CON-

Stabilis rei ſubmiſſio in emphyteuſim, an verè dicatur cenſus emphyteuticus?

SVMMARVIM.

1 *SVbmiſſio fundi ad annuum canonem perpetuum, cum pactis emphyteuticis, habetur uti conceſſio in emphyteuſim, favore Eccleſiæ* 2.

3 *Fictiones duæ difficilè præſumũtur.*

4 *Titulus fictus de jure, atque præſumpta donatio transfert dominiũ.*

5 *Laudemium ſolvere tenetur emptor rei, in emphyteuſim ſubmiſſæ, pro certo pretio cũ pactis ẽphyteuticis.*

7 *Actus quandoque in contractibus occultatur, celeritate actionum.*

8 *Dominium directum cenſetur trãſlatum in Eccleſiam, ex ſubmiſſione in emphyteuſim fundi, ejus beneficio factam,* & *num.* 9.

10 *Pars quælibet celebrati contractus eſt prorſus attendenda.*

11 *Contractus conceſſionis,* & *ſubmiſſionis in emphyteuſim, an differãt inter ſe, quãdo eiſdẽ pactis celebrãtur*

12 Bart. *doctr. in* l. ſi aliquã ff. de acq. poſſ. *rejectis cõtrariis, tenet* Author.

13 *Laudemij ſolutio non fit ex Bulla Pii V. in cenſu reſervativo,* & *Conſignativo, cum ſimilibus.*

14 *Requiſita in quolibet cenſuali contractu diſtinctè explanantur.*

15 *Quæ geſta fuerunt ex voluntate cõtrahentium attendi debent, eorũque ſubſtantia,* & *non verborum diverſitas, ac terminorum.*

16 *Contractus nomen non eſt inſpiciendũ, ſed attenditur illius ſubſtãtia.*

17 *Dominium rei, in qua imponitur cẽſus ad formam Bullæ, non traſit in illum, cujus favore talis cenſus fuit conſtitutus.*

18 *Cenſus reſervativi,* & *conſignativi natura eſt omninò diverſa à conceſſione, vel ſubmiſſione ẽphyteutica*

19 *Ratio, ſi eadem viget in utroq; caſu, idem attendi pariter debet jus.*

20 *Res ex pretio ſoluto dicitur facta ẽptoris, niſi adſit læſio enormiſſima*

22 *Submittens rem annuo canoni, donationis cauſa, cum omnibus pactis emphyteuticis, an cenſeatur, conſtituere verum cenſum emphyteuticũ, ità ut in alienatione ejuſdem rei, debeatur laudemium.*

23 *Dominii utilis retentio eſt traditio.*

24 *Dominium rei transfertur in Eccleſiam, etiam abſque ulla traditione.*

25 *Idq; ãpliatur quòad õnes cauſas pias.*

26 *Quindẽnia debentur in recognitionẽ dominii directi, prout laudemiũ.*

ARGVMENTVM.

In quæſtione, tàm utili in praxi, quàm curioſa, antecedenter exagitata, pro laudemii, ac quindẽniorum ſolutione, ob tranſitum alicujus rei ſtabilis, in emphyteuſim ſubmiſſæ, à privatis ad manus mortuas; denuo affirmativè concluditur, atq; exploſis variis contrarium ſentientium rationibus, & argumentis, eadẽ nonnullis S.R.C. diffinitionibus, magni què nominis Authoritatibus, noſtra luce clarior tandem confirmatur ſententia.

1 HIs itaque ante præmiſſis, ac identidem alibi exaratis, quòad ſolutionem quindẽnii, per tranſitũ rei ẽphyteuticæ in manus mortuas, quòd idẽ profectò (ut *præced. Controv.* diximus) ſit aſſerendum pro qualibet re ſtabili, in emphyteuſim ſubmiſſa, & ſub natura, & pactis emphyteuticis, cum verè dicatur cõtractus hic emphyteuticus, fuit originalis doctrina *Bart. in l. ſi aliquam, num. 9. ff. d acquir. poſſeſſ.* præſertim favore *Ec*cleſiæ, ut in caſu noſtro, ex quo pe- hujuſmodi ſubmiſſionis cõ tractuer

cen-m

cēſetur tranſlatū omninò enunciatæ
domus dominium in beneficiū Sacræ
Domus A. G. P. Nam etſi aliquoties
de hoc fuerit dubitatum,quādo de-
ſcriptus contractus ſit geſtus inter pri-
vatas perſonas; tamen quando repe-
ritur initus cum Eccleſia , prout eſt
præcedens facti ſpecies , idem *Bartol.*
loc. ubi ſupra, pro indubitato proce-
dere concludit, his apertiſſimis ver-
2 bis , videlicet : *Vel recipit aliquis in*
emphyteuſim rem propriam , ut rem
Eccleſiæ , & tunc contractus minime
ſuſtinetur, quia per hāc recognitionē
rei propriæ , uti alienæ nō amittitur
dominium rei, & *n*.4.ſubdit: *vel reco-*
gnoſcit uti rē propriā, exprimēdo eſſe
illā propriā,& ſic per talem recogni-
tionē cēſetur trāslatū dominiū in Ec-
cleſiam,& ab eadem Eccleſia conceſſa
3 *in emphyteuſim.* Quoties enim Do-
minus alicujus rei ſtabilis, ait *Bart.*
eandē rē ſuā propriam recepit in em-
phyteuſim ab Eccleſia , ut rem Ec-
cleſiæ , tunc non transfertur domi-
nium in Eccleſiam , cum duæ requi-
rerentur fictiones,quę difficiliter præ-
4 ſumi poſſent:ſed ubi recipit illā ut rē
propriā,tunc, transfertur dominium
in Eccleſiā , quia intervenit titulus
de jure fictus, præſūpta ſcil. donatio;
quoniam eo ipſo , quòd quis recipit
rem propriam in emphyteuſim ab
Eccleſia,fingitur donare Eccleſiæ , &
ab ea poſtea recipere in ēphyteuſim,
ut melius idem declarat *Bartol. in d.*
l.ſi aliquam,ejuſq; doctrinam ſequu-
ti ſunt communiter DD. in *eadem*
l. & præcipuè *Angel. circa fin. verſ.*
ſed in caſu, Imol. num. 5. *Alex. num.*
25. *& optimè Aret. col.* 5. *verſ. undè,*
& col. 7. *in fin. poſt num.* 4. *verſ.*
quod valet, Roman.num. 8.& *Aleiat.*
tandem *ibid. num* 8.ità latiùs *Calda.*
5 *de jur. emphy. lib* 4. *cap.* 8. *num.* 23.
Reg. Rovit. conſil. 24 *tom* 1. ubi ità
✝ deciſum in S. C. teſtantur referente
Regio Conſiliario *Meſtanza*, & inter-
veniente etiam *Præſ. de Franch.* cū
alijs quatuor DD. de Aula,in cauſa Epi-
ſcopalis menſæ Cavenſis, cujus favo-
re decretum fuit , deberi laudemiū,
ob venditionem cujuſdā ruris , quod
tali modo Io: Vincentius Sanfelice,
primo loco ſubmiſerat in emphyteu-
ſim perpetuum, annuorum duc. tri-
ginta novem, in beneficium præfatæ
menſæ,pro nummis aureis ſexcentū
quinquaginta ſex, quos ab Epiſcopo
ipſe Io : Vincentius recepit, pro hac
ſubmiſſione ; ea præcipua ratione ,
quia uti loquitur *Reg. Rovit. d. conſ.*
24.per ſubmiſſionem rei propriæ erat
6 translatum dominium in Eccleſiam,
& proinde videbatur , ac ſi idem Io:
Vincentius Sanfelice,primo loco vē-
didiſſet ſuum rus Ill. Epiſcopo Cavē-
ſi pro enunciata ſumma Capitalis, &
poſtea ipſe Epiſcopus idem rus con-
ceſſiſſet in emphyteuſim dicto Io:
Vincentio ad annuum canonē ſupra
deſcriptum: Celeritate namque con-
jugendarum actionum , unus actus
quādoq; in contractibus occultatur ,
l. 3. §. *fin. ff de donat. inter vir. &*
uxor. l. ſingularia , ubi DD. ff. ſi
cert. petat.unde ait *Rovitus*,per illum
7 primum contractum præſumptum ,
fuit translatum in Eccleſiam utile ſi-
mul , & directum dominium, per ſe-
cundum verò directum tantùm re-
manſit in Eccleſia , & utile fuit trāſ-
latum , ſeù reverſum in dictum Io:
Vincentium ; itàut in caſu alienatio-
nis, poſteà ſubſequutæ dicti ruris ,
omni jure competere dicatur laude-
mium ejuſdem Eccleſiæ,pro recogni-
tione ſui prioris directi dominii.
Ita pariter in caſu de quo agitur;cū cō-
8 tractus ſit celebratus cum Guberna-
natoribus Eccleſiæ A. G. P. & Ill.
Dux Montis Leonis, ut antea annui-
mus, ſubmiſerit ſuā domum in ēphy-
teuſim in beneficiū dictæ Sacræ Do-
mus , non ut rem Eccleſiæ , ſed ut
propriam , & ità cū ſimus in propriis
terminis allegatæ Deciſionis,neſcimus
quomodo dubitari poſſit , ſi dominiū
fuerit in ipſam Eccleſiam A.G. P. trāſ-
latum ; Et propterea in recognitionē
præ-

præfati dominii directi, quod omninò retinuit, benè debeātur eidē ad præſens, & in futurum petita quindēnia. Et hæc, non ſolùm juxtà tradita per
9 *Reg. Rovit d. conſ.* 14. Sed etiā, quia eā iem ſententiā amplexus fuit *Præſ. Amat. conſil.* 70. favore Rectoris, & Beneficiati, Cappellę Sāctorum Coſmi, & Damiani; qui cum conceſſiſſet in ēphyteuſim Io: Frācisco de Afflicto aliquod vacuum, contiguum palatio ejusdem Io: Franciſci, ad annuū canonem perpetuum emphyteuticū ducatorum decem & octo, & fuiſſet conventum in eodem inſtrumento, quòd tam vacuum prædictum, quā integrum Palatium ipſius remaneret obnoxium, tanquam ſubmiſſum dicto annuo cenſui, favore dictæ Cappellæ, ſpeciali etiam adjecto pacto, quòd ſi per biēnium à ſolutione præfati cenſus deficeret, vel utile dominium dicti vacui, & palatii ſimul alienaretur, abſque cōſenſu dicti Rectoris, quòd in utroque ex his caſibus, tàm dictum vacuum, quàm integrū palatium cum meliorationibus, incideret in commiſſum, & privaretur utilis dominus tenuta, & poſſeſſione dicti vacui ſimul, & palatii ſubmiſſi pro ſolutione dicti cenſus, qui nec affrancari, nec permutari poſſe, ultimò ſtatutum fuit: Non immeritò, ſequuta poſtea alienatione, & venditione integri palatii, cum incluſo vacuo, ubi deberi laudemium, Rector inſtetit, tàm reſpectu vacui, quàm
10 palatii, cum utriuſq; alienatio ſecuta, fuiſſet prohibita, abſque eius aſſenſu, *ex d. l. fin. C. de jur emphy* & cū ſpecialiter etiam hoc fuiſſet conventum in dicta Palatii ſubmiſſione, & tanquam pars celebrati contractus, eſſet prorſus attendenda, *l. fundi partem ff. de cōtrab. empt. Andr. in cap. 1. in fin. de fundo dato in viam legis commiſſor.* Quamvis deciſionē idem *Amat. loc. cit.* poſtea non referat, tamen eadem *Bartol.* doctrina *num.* 4. ità cōſuluit. Hinc ſine dubio concludendum eſt, ullā adeſſe penitus differentiam, nec diſ-
11 paritatem aliquam aſſignari poſſe inter hunc modum, conſtituendi emphyteuticum cenſum, per ſubmiſſionem alicujus rei ſtabilis, ut antiquitus paſſim erat in praxi, & inter aliū modum, ſcil. quando aliquis dat in emphyteuſim fundum, uti ſæpiùs nunc praxis exigit, cū eiſdem pactis emphyteuticis, & reſervatione dominii directi, aliiſq; requiſitis ex propria natura contractus emphyteutici. Nā per enunciatum, ſubmiſſionis contractum idem ſervatur, ac in ſimplici conceſſione rei in emphyteuſim, præſertim favore Eccleſiæ, cum omne dominium illius rei ſubmiſſæ trāſferatur in Eccleſiam, & proindè eſt, ac ſi ſubmittens vendidiſſet, recepto certo pretio, illam rem ſtabilem Eccleſiæ, & deinde eandem ipſa Eccleſia denuò ſubmittenti in emphyteuſim dediſſet, ex decantata *Bartoli* doctrina ubi ſupra *in d. l. ſi aliquam, ff. de acquirend. poſſeſſ.*

Et quamvis adverſus hanc *Bartoli* opi-
12 nionē, nonnulla poſt *Manent. de jur. contract. livell. pact.* 9. *num.* 2. & 3. ſcripſerit *Anton. Niger in tract. de laudemio quæſt.* 40. *art.* 11. *per tot.* defendens, nō deberi laudemium ex venditione alicujus rei, quam venditor prius alicui ſubmiſerit in ēphyteuſim, prætio recepto pro hujuſmodi ſubmiſſione, & rationem afferens;
13 quia per Bullam Pii V. eſt improbatum pactum, de laudemio ſolvendo: vel ſi aliàs gravetur Dominus fundi cēſualis, quoties velit illum alienare. Nihilominus nulla de ejus dictis videtur habenda ratio, cum, uti optimè a ivertit *Conſ. Altimar. in obſer. ad dict. conſ.* 14. *Reg. Rovit. num.* 4. intervenerint in contractu illa Tria
14 ſubſtantialia requiſita, nempè: juſtū pretium, certūm, & æquivalens rei valori; partium conſenſus expreſſus: & res ipſa vendita dicto certo, & juſto pretio, quæ omnia concurrūt in caſu noſtro, juxtà *l. pacta conventa,* Z §. *præ-*

§. *pretium, inſtit. de empt. & vēdit.*
Iaſon. in l. juriſgentium §. *adeo, n.* 1.
ff. de pact. Alex. conſ. 180. *num.* 7.
lib. 6. *Mozius de empt. & vend. cap.*
de ſubſtantial. à num. 1. *cum ſeqq.*
non enim eſt conſiderandum, ſi fun-
dum quis conceſſerit, vel ſubmiſerit
legibus emphyteuticis, recepta pe-
15 cunia, ſed inſpicienda eſt ſubſtantia
eorum, quæ geſta fuerunt ex contra-
hentium voluntate, & non verborū
diverſitas, *l. inſulam, ff. de præſcriptis*
verbis, ex quo *textu*, alia occaſione
concludit *Bald. in l. eadem, C. locati*
16 *num.* 12. Contractus nomen nō eſſe
inſpiciendum, ſed tantùm ſubſtan-
tiam, ut pariter ait *Affl. deciſ.* 8. *n.*
8. *& Reg. Rovit deciſ.* 21. *num.* 10.
ubi idem *Conſil. Altimar. in obſervat.*
*n.*9. teſtatur, ità intelligendos eſſe DD.
allegatos per *Manent de jur. contr.*
livell d. pact. 9. Nam loquuntur quā-
do pretium idē, quod ſolvitur ab illo,
in beneficium cujus res ſubmittitur,
non eſt æquivalens ad rem ipſam, tē-
pore ſcil. ſubmiſſionis, non verò poſt
ſequutas meliorationes in ipſa re, pro-
ut in caſu noſtro, quo fuit præfata
domus Ill. Ducis Montis Leonis dein-
dè adaucta nōnullis meliorationibus,
unà cum quibus poſteà fuit vendita.
Nec curandū eſt denique de dictis per
17 *Negrū d. quæſt.* 42. *in tract. de laud.*
art. 3. *& dict. art.* 11. *per tot.* nam
ipſe loquitur de alienatione fundi ob-
noxii cenſui reſervativo, & conſigna-
tivo, in quibus dominium rei, ſu-
per qua imponitur cenſus, certum
eſt, quod non tranſit in illum, cujus
beneficio fuit cōſtitutus, *Grat. deciſ.*
20. *Molin. de contract. diſp.* 372. *&*
383. *Avend reſp.* 12. cum aliis conge-
ſtis à *Reg. Rovit loc. cit. & in prag.*
1. *de cenſib. num.* 12. & his terminis
ſcilicet cenſus reſervativi, & conſi-
gnativi, intelligi debent diſpoſita circa
18 ſollemnitates *Extravag.* Martini V.
& Callixti II. quæ habentur in *tit. de*
empt. & vendit. & quòad formā aſſi-
gnatam in ſimilibus contractibus à
Pio V. in ſua Bulla, edita anno 1566
quinquaginta ferè poſt annos a die
celebrati hujus contractus ſubmiſſio-
nis, de qua modò agitur, ſub natu-
ra omninò, nō cenſus reſervativi, aut
conſignativi, ſed omninò emphyteu-
tici, à quò nihil differt hujuſmodi
ſubmiſſio rei, recepto juſto pretio ab
eo, qui deindè illam recognoſcit in
emphyteuſim; Cum enim in utroq;
19 caſu, tàm conceſſionis, quàm ſub-
miſſionis, eadem vigeat ratio, idem
utrobique cōſequenter attēdi debet
jus, *l. illud, ff. ad Leg. Aquil.* Nam ſi
primo modo celebratus contractus
dicitur emphyteuticus; ità etiā erit
in ſecundo nimirum ſubmiſſionis in
emphyteuſim, per ſolutionem juſti
pretii, cum tali modo res dicatur ven-
dita, & facta emptoris juſtitia pretii
20 ſoluti, niſi adſit enormiſſima læſio,
ad *tex. in l.* 2. *Cod. de reſcind. vend.*
Valaſc. de jur. emphyt. quæſt 32. *nu.*
12. ubi ità judicatum per ſuū Sena-
tum refert, & *Afflict. d. deciſ* 80. *nu.*
9. ex eo, quia quādo cōcurrit enor-
mis injuſtitia circa pretiū dict. rei ſub-
21 miſſæ, tunc nō eſt inconveniens, ut
ob unum injuſtum, denegetur pariter
aliud juſtum, *cap. habebat* 12 *quæſt.*
1. *cap. denique, diſt.* 12. *l. finita,* § *ex*
hoc edicto, ff. de damn. infect. Non ve-
rò ſi diverſimodè appareat, ut in ca-
ſu præſenti; Et juxtà cōſiderationes,
quæ ponderantur perdoctè à *Conſil.*
Altimar. in d. obſer. ad Conſil. Reg.
Rovit. 24. ubi *num.* 10. ait, quòd,
22 tàm ſi quis rem ſubmittat certo ali-
cui canoni, cauſa donationis cum om-
nibus pactis emphyteuticis, quàm ſi
rem ipſam poſſidens, tanquam pro-
priā ab alio recognoſcit, ſemper de-
beatur laudemium in alienatione; nā
eadem eſt ratio, tàm quòad primum,
quàm quòad ſecundum caſum, nec
alia aſſignari poteſt diſparitas, niſi
quia in primo caſu expreſſè donatur
res, ſecundo tacitè, quia, prout ratio-
cinatur *Reg. Rovit.* ex præfata *Bar-*
toli doctrina, per illum actum ſub-
miſſio-

miſſionis cenſetur facta donatio Eccleſiæ, & ab Eccleſia tradita donanti in emphyteuſim; ad exemplum caſus, quando quis conducit rem ſuã ab alio, nam per illum actum videtur transferri prius dominium, & poſſeſſio in locantem, ad hoc; ut contractus valeat, ex *Aret. d. l. ſi aliquam, verb. unde ille, num. 4. verſ. & quod valet*, & latiùs ex *Cald. de extinct. emphy. cap. 8. num. 29. cum ſeqq.*

Idq; ità pariter quamplures DD. ut ait
23 *Præſ. Amat. d. conſ. 70. num. 26.* ampliant ſavore privatæ perſonæ, ea ratione, quia retentio utilis dominii habet vim traditionis, *l. quiſquis 28. C. de donation.* At ſavore Eccleſiæ tranſit omninò pro indubitato, cum non requiratur traditio, ad finẽ acquirendi dominium, ex ſpeciali privilegio Eccleſiæ, cui ſanè abſq; traditione, dominium rei acquiri, ex-
24 preſsè habetur ex *tex. in l. fin 19. C. de Sacroſ. Eccleſ.* in quo Imperator, nõ ſolùm ſub hoc privilegio comprehẽdere voluit ſimpliciter Eccleſias, ſed etiam omnes communitates, & cauſas pias, necnon Domus cunctas, piis operibus addictas, ſpecialiter mẽtio-
25 nem faciens, de pauperum, aut peregrinorum Hoſpitalibus, aliiſq; locis inſtitutis pro alimonia, ac egentium ſubvẽtione utriuſq; ſexus, omni præcluſa differentia, his nimirum verbis: *Sivè Sacroſanctis Eccleſiis ſivè venerabilibus Xenonibus, vel ptochotrophys, vel Monaſteriis Maſculorum, vel Virginũ, vel Orphanotrophys, vel Brephotrophys, vel Gerontocbomys*; & inferius, *ſivè pro redẽptione captivorũ quædã fuerint relicta, vel donata*, ex quibus ſanè verbis comprehẽdi videtur indiſtinctè omnes domus, quæ opera pia exercent, ut expreſsè ità ſtatutũ comperitur *in dict. l. fin. incip. ut inter divinũ, C. de Sac. Eccl.*

Vndè, omninò deducitur, petita quindemnia abſque dubio deberi præfatæ Arcæ, dictiſque Gubernatoribus S. Domus A. G. P. quo ſupra nomine. & propterea ad illa ſolvenda aſtringi poſſe d. Congregationem, cujus eſt domus, de qua agitur, nonnullis ab hinc annis empta ſub haſta Reg. Cã. in recognitionẽ directi dominii, vigore ſcil. deſcriptæ ſubmiſſionis, etiam ex ſpeciali privilegio, favore Eccleſiæ conceſſo, nempè præſumptæ donationis rei, dicto canoni ſubmiſſæ, atque translationis dominii abſque traditione, non ſolùm ex Iuris præſumptionibus, ſed etiam ex Deciſionibus traditis per *Reg. Rovit. d. conſ. 24.* ubi *Altimar. Præſ. Amat. d. conſ. 70. &* *Capon. d. contr. 30.* Cætera de more ſuppleat Iuſdicentium perſpicacitas;

Quibus decẽnio hinc elapſo ſcriptis, pridie nempè Kal. Septembris, quo tẽpore Forenſem prorſus reliqui Paleſtram, meq; nobiliori, quia Clericali Militia adſcripſi: an cauſa adhuc ſub judice pendat, anvè, ut dicebatur, ſit amicabiliter, cõpoſita, neſcio. Hoc autẽ ſcire cupiẽtes, acta in S.C. perquirãt

CONTROVERSIA XXXVII.

Vtrum meliorationes rei ſtabilis, vel alicujus fundi, æſtimari debeant, inſpecto tempore, quo factæ reperiuntur: an quo reſtituenda ipſa res eſt?

SVMMARIVM.

1 *MEliorationes in re, quo tempore inſpecto æſtimari debeant?*
2 *Quæſtio in duo capita dividitur.*
3 *Res quando reſtituitur, meliorationes, in ea factæ æſtimãtur, nõ ante.*
4 Tex. in l. domos 61. ff. de leg. 1. *verus ſenſus exponitur, juxtà Cujacij intellectum, & num. 5.*
6 *Valor rei tempore reſtitutionis eſt, inſpiciendus, non verò expenſarum.*
7 *Æſtimatio ædificiorum attenditur eo tempore, quo fit eorũ reſtitutio.*

8 *Res ſi plùs valet tempore reſtitutio-*
nis,debet cedere cõmodo melioratis
9 *Expenſas in re repetit , qui expen-*
dit ; & in eo , quo ipſa res melior
effecta reperitur,nõ quod impensũ.
10 *Et cõciliãtur DD.varieq;opiniones.*
11 *Hæres gravatus , qui bona reſtitu-*
tioni ſubiecta meliora reddidit,re-
petit omnes meliorationes in illis
factas, & num. 12.
13 *Vtilis dominus deducit melioratio-*
nes in fundo factas, attento reſti-
tutionis rei tempore.
14 *Vtilis Dominus à bonæ fidei poſſeſ-*
ſore differt in expẽſis pro fũdo factis
15 *Poſſidens titulo invalido, bonaq;fi-*
de,repetit,quod in re impensũ eſt.
16 *Domino rem meliorante , revocabi-*
lem meliorationum æſtimationem
fieri , inſpecto tempore reſtitutio-
nis, non expenſarum,dici debet.
17 *Emphyteuta, finita emphyteuſi,me-*
liorationes in re factas , à directo
domino recuperat,reſtitutionis in-
ſpecto tempore,non ante.
18 *Hæres feudatarii; cujus feudum ob*
lineam finitum ad Reg.Curiam de-
volvitur, impenſas,& melioratio-
nes recuperat , attento tempore
mortis defuncti vaſſalli.
19 *Vaſſallus eſt utilis dominus feudi.*
20 *Feudatario defuncto , duobus reli-*
ctis hæredibus, altero in feudo,al-
tero in allodio,meliorationum pre-
tium ſpectat ad hæredem in allo-
dio,attẽto tẽpore mortis feudatarii.
21 *Feudatarius utili potitur dominio.*

ARGVMENTVM.

Quæ in ſumma poſita ſunt , ea ſigilla-
tim diſceptantur,nempè:an meliora-
tiones , factæ à domino utili alicujus
rei, æſtimandæ ſint tempore reſtitu-
tionis ipſius, an verò inſpecto tempo-
re,quo factæ reperiuntur? Qua occa-
ſione, nonnulla Iuris principia exarã-
tur,quampluresq; Prudentum Con-
cluſiones ad examen exponuntur.

CAuſam in facti contin-
gẽtia ſanè aggredimur,
qua iterum diſcutien-
1 da proponitur celebris
illa, atquè ſæpè nume-
ro in Tribunalibus ex-
agitata Quæſtio, an ſcilicet meliora-
tiones æſtimari debeant, tempore ex-
penſarum, in illis erogatarum, an ve-
rò tempore, quo res domino directo,
ſubſtituto, aut proprietario, dotanti-
bus, Fiſco, aut ſimilibus reſtituitur?
At quia duplici modo præſens diſſerta-
tio agitari , ejuſque ordo bipartitus
2 conſiderari, poteſt; ut clarior igitur
niteſcat in unoquoq; ipſorũ Conclu-
ſio , duobus in locis pariter quòad
ambo hæc capita proponenda , de ea
pertractemus, oportet.
Primò itaq;hìc videbimus,an hiſce me-
liorationes ſint eſtimandæ , *inſpecto*
hoc tempore , quo factæ ſunt , an eo
tempore, quo res reſtitutioni eſt ob-
noxia, ut ſupra annuimus.
Secundò infrà perpendere etiam noſtrũ
erit ; utrum præfatæ meliorationes
æſtimari debeant pro eo , quod utilis
poſſeſſor rei,fundi,vel feudi verè ex-
pendit: an potius pro eo,quo ipſa res
prætioſior effecta eſt?
Et quoad primum, regulariter loquen-
3 do,meliorationes æſtimari debere, in-
ſpecto tempore reſtitutionis rei , non
quo factæ ſunt , dubitari non poteſt;
nàm ità definit; diſertiſſimis verbis
Papinianus in l. domos 61. ff. de leg.
1.cujus vera, & ſincera lectio hæc eſt.
Domos hæreditarias exuſtas , & hæ-
redis nummis extructas, ex cauſa fi-
deicommiſſi poſt mortem hæredis re-
ſtituendas, boni viri arbitratu ſum-
ptuum rationibus deductis , & ædifi-
ciorũ quantitatibus extantibus æſti-
matis reſpondi ; ità habetur apud
Bart. & Iaſ. teſte *Simone de Petris*
de interpr. ult. vol. & *Caſtrenſ.* ait,
omninò in *tex. d. l. domos*, debere eſ-
ſe verbum illud *extantibus*,itaq;Co-
dices illi, in quibus deeſt *extantibus*,
procul dubiò mendoſi ſunt , nèc pro-
ban-

bandi,ut aſſerunt *Cuiac. & Auguſt.* ille *obſerv. lib 6.cap.3. in fin.* hic *lib. 3. emendat. c. 1.* qui legunt, *& ædificiorum ætatibus, ita æſtimatis.*

Sed quamcumq; lectionem ſequaris, ſi-
4 vè quam nos veriſſimam profitemur,
omneſq; veteres libri præferunt, ſive aliorum exemplarium, in quibus deeſt, *extantibus*, ſive demum *Cujacij, & Auguſtini*; ſemper ex illo *Papiniani* reſpõſo probatur apertiſſimè in meliorationibus æſtimandis, ſpectãdum eſſe tempus reſtitutionis rei, ut benè animadvertit præſtans ingenio vir *Auguſt. Barboſ. in l. divortio, §. fin. num. 93. ff. ſol. matrim.* cujus
5 verba exponenda eſſe, duximus: *Et pro hoc ſententia ultra alios, expẽdo, l. domos, ad cujus intellectum advertendum eſt, quod in libris antiquis ità litera invenitur*, quantitatibus extantibus æſtimatis, *correcti autem ſecundùm Pondectas Florentinas habent literam*, & ædificiorum ætatibus æſtimatis, *ut tradunt Antoni. & Auguſtin. lib. 3. emenda. cap. 1. & Cuiac. lib. 3. obſer. cap. 3. in fin. quo præmiſſo dicendum eſt, quod ſecundũ quamcumque literam, d. l. domos, benè probat opinionem, quam defendimus, nàm ſecundum primam literam, cum jubeat conſiderari æſtimationem meliorationum extantium,*
6 *apertè ſignificat valorẽ temporis reſtitutionis inſpiciendum eſſe; ut ſivè tunc plus valeat, quàm expenſum ſit, ſivè minus, id tantùm ſit exolvendũ, quod tempore reſtitutionis valet, & ità Carol. in Conſuetud. Pariſ. §. 1. gloſ. 5. num 97. & ſi replices cum Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 11. num. 558. in libris antiquis communiter non reperiri illud verbum*, extantibus, *reſpondetur, quòd, & dẽpto illo verbo, adhuc tex. ille apertè probat opinionem, quam defendimus, cum jubeat quantitatem, id eſt valo-*
7 *rẽ, & æſtimationem ædificiorum inſpiri eo tempore, quo fit reſtitutio; ſecundùm autem novam literam, adhuc probat prædictam communem opinionem, ſivè exponas* æſtimatis ætatibus ædificiorum, *id eſt amplitudine, & magnitudine ædificiorum, ut exponit Cujac. lib 6. obſeru. cap. 23. in fin. ſivè exponas*, æſtimatis ætatibus, *id eſt utrum ſint nova, vel vetera, quia nova, & recentia pluris æſtimantur, ut exponit Riminald. conſ. 411. num. 62. lib. 4. Cum enim ſemper jubeat attendi æſtimationem temporis reſti-*
8 *tutionis, ſignificat quod, ſi tunc plus valeat, debeat id cedere commodo meliorantis*, & hactenus *Barboſa.*

Ex hoc item *textu* communitèr cẽſuerunt DD. ut infrà dicemus, eum qui
9 expendit, repetere id, in quo melior res effecta reperitur, cum reſtituitur, non verò quod impenſum eſt, *Iac. de Arena, Bart. Bald. Imol. Paul. de Caſtr. Iaſ. Angel. Alex. Cæteriq; in d. l. domos.* cum *Amat. reſolut. 14. num. 63. Bary. de ſucceſſ. lib. 8. tit. 14. de ſubſt. fideic. num. 13. Boer. deciſ. 44. num. 12. Gail pract. obſeru. lib. 2. obſ. 121. num. 11. Barz. deciſ. 23. nu. 15. Valaſq. de jure emphyt. quæſt. 25. nu. 28. Molin. de Hyſpan. primog. lib 1. cap. 26. num. 13. Gomez in l. 46. Tauri nu. 3. Menoch. de arbitr. caſ. 358. n. 51. cũ innumeris penes Mareſcot. lib. 2. var. reſol. cap. 114. nu. 4. & 5. & Reg. de Marin. lib. 2. reſ. cap. 133. n. 4.*

Nec me movet, plures de more ex DD. ab hac receptiſſima ſententia receſſiſſe, & in cõtrariam tranſitum feciſſe ex *l. fundo, ff. de rei vendicat.*

Nam primo loco hi longè vincuntur ab
10 illis, qui priorẽ opinionem tuentur, &
numero, & authoritate. Deinde hujuſmodi diſſidentes, & DD ſententiæ ità invicem conciliantur; nam qui tempus factarum meliorationum attendendum eſſe, ſcripſere, ut ſolvatur tantummodò quod impenſum eſt, intelligi debent ſicut, & loquuntur; cum is, qui fecit meliorationes, non erat Dominus rei, ſed tantùm bonæ
11 fidei poſſeſſor, ſecundùm ſpeciem dictæ *l. in fundo*, quæ eſt de eo, qui cõveni-

venitur rei vendicatione; hic enim *Textus*, eſt fundamentum, ac veluti arx eorum opinionis; & ita fatebitur quicumque eorum dicta exactè perpenderit; è diverſo qui contrariũ
12 volue: e, accipiẽdi sũt quoties is, qui meliorationes fecit dominus erat. Loquũtur enim illi in hærede gravato, qui bona, reſtitutioni ſubjecta, meliora reddidit ſecundùm ſpeciem dictæ *l. domos*, quæ eſt de hærede, qui domos fideicommiſſo obnoxias, & non ſua culpa exuſtas, ſuis ſumptibus reſtituit; illa enim præfatæ legi innitũtur; & ità dictarum legum antinomiam, & DD. pugnam componendas eſſe, communis concluſio eſt apud I. C. relatos per *Add ad Gam. deciſ.* 137. *Rolan. conſ.* 20. *vol.* 1. *num.* 11. & 78. *Ruin. conſ.* 14. *lib.* 4. *Valaſc. de jure emphyt. quæſt.* 21. *num.* 22. qui ità ait, eſſe praxim in Curia Luſitana, *Menoch de recuper. poſſ. remed.* 11. *nu* 597 ac ità deciſum refert in S. C. *Præſ. de Franch. deciſ.* 416. *nu.* 7. *ubi Amend. & de Luca*, & ſic decidendum, probat *Reg de Marin. lib.* 2. *reſol. d. cap* 133. *num.* 9. & *ſeqq.*

Quod autem diximus de eo, qui uti
13 dominus fecit ſumptus, illos ſcilicet deducendos eſſe, inſpecto tempore, quo res reſtituitur, verum eſt, etiã de domino tantùm utili, ut cõmuniter tradunt DD. & *Florez. Diaz. in add. ad Gam. deciſ.* 137. Communis enim reſolutio eſt, quòd poſſidens titulo valido, & ut dominus, ſaltem utilis, deducit ſanè valorem meliora-
14 tionum, juxtà tempus præſens; poſſidens verò pro poſſeſſore, ſolùm deducit quod expenſum eſt, niſi expenſa ſit maior, quàm meliorationũ valor, & ſic dicit practicari *Valaſ. ubi ſup.*, & ſecundùm ejus dicta intelli-
15 genda eſt ejus allegata deciſio, aliàs contra communem opinionẽ loqueretur, ut notat *Florez l. cit.* dicens, eũ ſolùm deducere quod impẽſum eſt, qui poſſidet pro poſſeſſore, & cum titulo invalido, uti prædo, quem ſi interroges, cùr poſſideat? nihil aliud reſpondere poſſit (quàm poſſideo, quia poſſideo) Idem tradit *Novar. in addit. ad deciſ. de Franch.* 109. *verſ. ego autem*, etiam ſi utile dominium ſit revocabile, & verba ejus exponã: *Ego autẽ pro reſolutione quatuor diſtinguendos eſſe caſus conſtituo, quo-*
16 *rum primus ſit, quod ubi ille, qui rem meliorem reddidit, revocabilis eſt dominus, vel directus, vel utilis. tùnc æſtimatio, inſpecto tempore reſtitutionis, fieri debet*, & pro hac ſententia adducit *Guttier. lib.* 1. *pract. cap.* 68. *num.* 18. *Epiſc. Ricc. collect.* 2072. *Cancer. par.* 3. *variar. reſol. cap.* 6. *num.* 123. *Carpan. ad ſtatut. Mediol.* 400. *num.* 331. *par.* 2. *Surd. de alimen. art.* 5. *quæſt.* 11. *num* 41. *Mangil. de imput. quæſt.* 136. *num.* 40. *Matien. lib.* 5. *recopilat. l.* 6. *gloſ.* 3. *tit.* 3. *num.* 3. *Schrader. de feud. par.* 2. *num.* 9. *Gomez. in l.* 46. *num.* 3. *Tau.* alioſq; apud eum videndos.

Hęc autem hactenus dicta, pluribus aliis exẽplis cõfirmari etiã poſſunt; etenim
17 emphyteuta, quem conſtat apud omnes, rei emphyteuticariæ utile dũtaxat dominium habere, emphyteuſi finita, vel ob temporis lapſum, vel ob completam generationem, repetit à Domino directo impenſas, quanti valent tempore reſtitutionis, *Valaſ. d. quæſt.* 25. *num.* 28. *Marta vot.* 61. quos refert, & ſequitur *Reg. de Marin. cit. lib.* 3. *reſol. cap.* 133. *nu.* 13.

Similiter, ſi Vaſſallus deceſſerit, & ob
18 ejus lineam finitam, feudum ad R. Curiam devoluatur, ipſius hæres recuperat à Domino impenſas, in feudo factas, inſpecto tempore mortis illius, ut deciſum teſtatur *Reg. de Pont. deciſ.* 12, & cautũ itẽ eſt *in §. ſi Vaſſallus, tit. hic finitur lex*, quem congruere Iuri communi, ait idem *de Pont. loc. cit.* ex quo Vaſſallus eſt
19 utilis dominus feudi. Simili modo, ſi [illegible]datarius objerit, duobus namq; [illegible]ctis hæredibus, altero in feudo, altero in allodio, hoc caſu ex omniũ

Feu-

Feudiſtarũ ſentẽtia, æſtimatio melio-
rationũ,in ſeudo factarum à feudata-
20 rio,ſpectat ad hæredẽ in allodio; hu-
juſmodi enim hæredi ſolvetur me-
liorationum pretium, ſecundùm va-
lorem temporis,quo mortuus eſt feu-
datarius, ex eadem ratione ſuprà ad-
ducta, quia feudatarius habet utile
21 dominium feudi, *Reg. de Marinis cit. cap.* 134. *num.* 16. *Iul. Clar. in* §. *feudum, quæſt.* 88. *num.* 2. *ibique Adden. Reg. Conſtan. in cit. Cod. pœnis fiscalibus creditores præferri, num.* 752. Et hæc præ cæteris diſcuſſis, & exaratis, modò etſi ſufficerent ultimò exempla, ut luce meridiana clarior noſtra remaneret Concluſio, de meliorationibus in fundo, vel in feudo æſtimandis, reſpectu ad tempus, non quo illæ factæ inveniũtur, ſed tempore attento, quo æſtimationi dantur; attamen reliqua fuſius pro majori claritate,nonnullis ſolidiſſimis rationibns infrà recẽſentur.

CONTROVERSIA XXXVIII.

Res an pluris æſtimari debeat, attento nimirum tempore reſtitutionis, quo pretioſior eſt effecta: an verò expenſarũ,quæ pro ejus melioratione erogatæ ſunt?.

SVMMARIVM.

1 *Meliorationes factę à feudatario, vel ab emphyteuta, alioq; utili domino, vel uſufructuario, quo tempore æſtimari debeant, examinatur, & num. 2. cum ſeqq.*

3 *Res pretioſior effecta, pluris quidem omni jure æſtimari debet.*

4 *Dominus utilis habet jus utendi, fruendi re, etiam in meliorationibus, in ea erogatis.*

5 *Onus reſtituendi poſt mortem, non tollit dominium in vita.*

6 *Re ad uſum data, vel conceſſa, dominium ab uſu non ſeparatur.*

7 *Dominiũ à rei proprietate differt.*

8 *Dominus verè eſt reſpectu fructuũ, quos tenutarius percipit.*

9 *Tenutarium, non eſſe dominum intelligitur, ut vẽdere, & alienare minimè ille poſſit.*

10 *Ità de viro, conſtante matrimonio, & de conductore pro tempore conductionis, eſt pariter dicendum.*

11 *Dominus eſſe poteſt ratione proprietatis unus, & rem alius habere jure dominii, fructuſq; percipere.*

12 *Fructus, qui jure dominii, & non proprietatis percipit, illos non cõpeſat cum meliorationibus in feudo, vel in re emphyteutica factis.*

13 *Fructus percepti cum meliorationibus factis, non ſunt compenſandi*

14 *Fructuum perceptio eſt pars integralis dominii rei poſſeſſæ.*

15 *Proprietas penes unum, dominium pænes alterum benè eſſe poteſt.*

16 *Dominus utilis, nõ quod impenſũ eſt, ſed quod melioratũ cõſequi debet.*

17 Tex. in l. fundo, ff. de rei vindic. *quomodo intelligi debeat, exponitur.*

18 *Vſufructuarius rei, in qua uſũfructum habet, tenutarius dicitur.*

19 *Domino utili ſolvi debet melioratũ.*

20 *Meliorationes in feudo reſtituendæ ſunt, ſi feudum magni ſit valoris.*

21 *Impenſæ meliorationum, ſunt reſtituendæ, & ſi minus ſit melioratum, quàm impenſum.*

22 *Res prout ſanè valet æſtimari debet.*

23 *Quod melioratum, non expenſũ præſtandum eſt habenti causã ab agẽtę.*

24 *Non licet locupletari aliena jactura.*

25 *Iudicis arbitrio expenſarum fit ęſtimatio, ut evitetur alterius damnũ.*

ARGVMENTVM.

Sequitur præcedenti conformis, & ejuſdem ſpeciei Quæſtio: an meliorationes in re emphyteutica, vel in feudo, ab utili domino, ab uſufructuario, hærede gravato, & à ſimilibus factę, æſti-

æſtimari debeant eo tempore attēto, quo æſtimationi exponuntur, nempè reſtitutionis faciendæ, an quo factæ ſunt? Et pro prima theſis parte concluditur, rejectiſq; adverſis, eadem nōnullis Iuribus cōfirmatur sētentia.

1 EX his, quæ antecedēter exaravimus, ad ſecūdum deveniamus oportet quęſtionis caput, de meliorationū æſtimatione: an ſcilicet ſit illa facienda, attento tempore, quo factæ inveniuntur, an verò habito reſpectu ad tempus reſtitutionis, quo nimirū res pretioſior effecta eſt? Et nitet quidem Solis luce clarius, *præcedent. Controv.* aſſertum de hu-
2 juſmodi meliorationibus, illas nempè factas, vel à feudatario, vel ab emphyteuta, ſivè ab hærede gravato, ſivè ab uſufructuario, aut donatario ad tempus, vita ejus videlicet durante, ſivè, ut in unum dicamus, à quocumq; domino utili, æſtimandas eſſe inſpecto tempore reſtitutionis faciendæ ipſius rei feudalis, vel burgēſaticæ, quo tempore interpellandus eſt, vel emphyteuta, vel feudatarii hæres, aut donatarius, aut ſimilis utilis dominus, ut rem fundum, vel feudum reſtituat, & proindè ei exolvendum eſſe, non quod verè expen-
3 dit, ſed id ſanè, in quo res ipſa, cum pluris æſtimari debeat, pretioſior effecta eſt. Idquè extra controverſiam eſſe inquit, atq; omni jure teſtatur *Revardus de juris ambiguitatibus lib. 1. cap. 5.* ubi pariter aſſerit, enūciatos utiles dominos, illos verè dici,
4 qui habēt, & ut ſupra dixi bona tenēt, ac ipſorum poſſeſſione utuntur, & ſic etiam jus habent in meliorationibus factis, utendi ſcilicet, ac fruendi illis. Hoc nāque expreſsè deſumitur ex *tex. in l. ſpecies, ff. de aur. & argen. lega.*
& l. fin. ff. de uſufructu earum rerū,
5 *quæ uſu conſumantur*, ubi onus reſtituendi poſt mortem, non tollit dominium in vita, etiam ſi res ad uſūfructum detur; adeòut ſi res ad uſū donetur, non ſit ea interpretatio facienda, ut dominium ab uſu ſepare-
6 tur, *l. donat. in Concubinam, § ſpecies, ff. de donat. & ibi gloſ. verbo puella.* Dominium à proprietate ſanè differt,
7 quod jus in re conſtituit, quāvis proprietas itē ad alium pertineat, ut loquitur *tex. in l. qui cætu 5. §. ſi de vi, ff. ad l. Iul. de vi pub.* & ibi *gloſ. verbo ſivè poſſeſſionis*, quæ dominium refert ad jus, quod quis habet in re poſſeſſa, puta utendi, fruendi re ēphyteutica, vel ſimile, ad *text. in l. bonæ fidei, ff. de acquir. rerum dom.* Ibi: *quia quod attinet ad fructus loco domini eſt*: nā reſpectu fructuum, quos
8 tenutarius percipit verè dominus eſt, *Garzia*, poſt alios *in tract. de expenſ. & melio. cap. 23. num. 34. & 35.* & explicat ad caſum pro majoratus poſſeſſore, qui verè tenutarius eſt, *Molin. de Hiſp: primog. lib. 1. cap. 19. à num. 4. ad 10. Gomez in l. 40. Tau. num. 76.* ubi expendit *tex. in l. non ideò minus, ff. de rei vend.* cujus verba ſunt: *non ideò minus rectè quid*
9 *noſtrum eſſe vendicamus, quòd abire à nobis dominium ſperatur.* Nā quod, dicitur, tenutarium dominum haud eſſe, intelligitur, ut non poſſit rem vendere, vel alienare; ſicuti maritus, qui cōſtante matrimonio dominus eſt ſecundùm *Gomez. ubi ſupra*, & eum qui prædium, vel vectigal conduxit
10 dominum utilem eſſe, notat *Accurſ. in l. 1. ff. ſi ag. vectigal. vel emphy. & Gloſ. ult. ibi & nota ſecundum* Ioan*nem, quod non dicit hic, quod habeat etiam utile. dominium, ſed ſatis dici poteſt*. Neque in hoc amplius immorandū, nam planè eſſet probare, quòd nemo quidem in dubium revocavit. Conſtat enim, dominium differre à pro-
11 prietate rei, quia unus dominus eſſe poteſt ratione proprietatis, alius rem ha-

habere jure dominij, & fructus per-
cipere,ut inter dominum directum,
& vaſſallū,vel emphyteutam exem-
plificāt Doctores;hi enim domini di-
cuntur, quia jure dominij jam fru-
ctus percipiunt, quamvis feudi pro-
prietas ad dominum directum perti-
12 neat, à quo titulum habent; & ideò
quia jure non proprietatis, ſed domi-
nii fructus percipiunt, illos non com-
penſant cum meliorationibus in feu-
do,vel re emphyteutica factis; domi-
nium namque conſtituitur ex perce-
ptione fructuū cū titulo valido;adeo-
ut ſi fortaſſe titulus improbaretur,
fructus percepti cū meliorationibus
13 factis, venirent abſque dubio com-
penſandi,cū illi jure dominij percepti
dici nequeant, ut ex *Fulgoſ. in l. em-
ptor, ff. de rei vendic.* fundat *Garz.
de expenſ. & melior. cap.* 23. *nu.* 58.
Nec alia quidē ratione improbata vi-
detur(ut diximus *præd.Cōtr.*32.) per
Reg.Prag. 4.*ſub tit. de feud.* reſutatio
feudorum, reſervato ſibi uſufructu
per reſutantem, quā ut ſanè evitetur
feudi diviſio, cum perceptio fructuū
14 ſit pars integralis dominii, uti docet
*Reg. de Pont. de poteſt. Proreg. tit. de
refut. feud.* §. 3. *num.* 7. ex quibus
liquet, proprietatem penès unum, do-
15 minium penès alterum eſſe poſſe.
Cùmque meliorationes fecerit aliquis,
uti dominus utilis, non quod impen-
ſum eſt, ſed quod melioratum,conſe-
16 qui debet, & quæſtio noſtra deci-
denda eſt, ſecundùm *l. domos, ff. de
leg.* 1. quæ procedit, cum is, qui me-
lioravit,habebat aliquod jus in re,nō
ſecundùm *l. in fundo, ff. de rei vedic.*
quæ locum tantùm habet, cum is,
qui fecit meliorationes, nullum ha-
bebat jus in re,ut elegantiſſimè ſcri-
17 bit *Reg. de Pont. d. deciſ.* 12. his ver-
bis: *Differentiam facio inter diſpoſita
in l. fundo, quæ lex loquitur in ſim-
plici poſſeſſore, nullum habente jus
in re, & in d. l. domos, ubi de præ-
ſenti hæres habet jus in re, & ſic in
terminis tex. in* §. *ſi Vaſſallus, ex ra-
tione Baldi, non dico, quod ipſe di-
xit, ſed benè quod debetur æſtimatio,
prout res valet, etiam quod valeat
plus, vel minus eo, quod eſt impen-
ſum, & propterea tex. in d. l. domos
dixit:* æſtimatis prædijs, *& Andr. in*
§. *ſi Vaſſallus, hoc voluit dicere, dum
tradit, quod idem dicatur de impen-
ſis in rebus dotalibus*, quibùs porrò
18 addendum eſt, uſufructuarium re-
rum, in quibus uſumfructum habet,
verè tenutarium eſſe, ut conſtat ex
l. Celſus, ff. ad exhiben: ibi: *Sed &
eum, qui uſusfructus nomine rem te-
neat, quamvis nec is utique poſſideat:*
& tradit *Chriſt. Paz. de tenuta cap.* 1.
num. 44. & tamen quia utilis eſt do-
19 minus, ſi res illas melioravit, ſolvi
debet, quod eſt melioratum, *Reg. de
Marin. reſol. jur. lib.* 2. *cap.* 133. *n.*
17. ibi: *Illud idem dico in uſufructua-
rio, qui fundum, in quo uſumfructū
ſua vita durante habebat, melioravit:*
Idem igitur dicendum in caſu, de
quo præſertim hìc agitur.
Confirmantur tandem prædicta; nàm
quando quis habet cauſam à Fiſco,
20 feudum repetere volente, ei reſtitui
debet id, in quo feudum pretioſius
eſt effectum, ut docet *Bald. in d.* §.
ſi Vaſſallus tit. hic finitur lex, qui ait
tex. in l. fundo, procedere, cum is,
qui fecit meliorationes, non habebat
cauſam ab agente, & nulla juſta ra-
tione motus, fecit expenſam, ſecùs
in Vaſſallo ut ibi; ex hac autem ra-
tione putavit *Baldus* (in ſpecie huius
§. hoc eſt *Vaſſallus*, qui in feudo ædi-
ficium poſuit) Dominum debere re-
21 ſtituere illius heredi omnes impen-
ſas,etiam ſi minus eſſet melioratum,
quàm expenſum, vel pati ab eo tolli
ædificium,& *Reg. de Pont.* improbat
Baldi dictum, ſed probat rationem,
& ex ea aſſerit, à domino ſolvendam
eſſe æſtimationem meliorationum,
quanti illæ valent,tempore quo æſti-
mantur, ut patet ex verbis ſuprà
enarratis, ibi: (*nàm juvat repetere*)
& ex ratione *Baldi non dico, quod ipſe*

20 *Convētus actione hypothecaria, qui non melioravit, tenetur totum creditum offerre actori, ſi rem vult ipſe retinere.*

21 *Secus, ubi fecit meliorationes, quia tunc poſſeſſor liberatur, offerendo rei æſtimationem, etiā minorē credito, tempore obligationis, prout deciſum fertur in hærede, & ceſſionario num. 22. & 23.*

24 *Meliorantis eſt in electione, juſtum pretium offerre, deductis meliorationibus fundū retinere, vel ſecus.*

ARGVMENTVM.

Expenſas voluptuarias lōgè ab utilibus diſtare, quamvis omnibus ſit notum; attamen dari caſus, in quibus illæ pro utilibus pariter æſtimari debeant, præſertim tempore venditionis, ac rei melioratæ reſtitutionis, nonnullis Iuribus, & exemplis in Foro interno, & externo dilucidè oſtenditur.

VT autem, quæ de meliorationum æſtimatio-
1 ne, facienda tempore reſtitutionis rei, *præted. Controu.* diximus,
non ſolum maxima, niti æquitate, ſed etiam expreſſis Iuribus comprobari, apertè videantur; nobis profectò, ex illo communi adagio, in primis perpendamus ſupereſt, expenſas ſcilicet voluptuarias, quamvis longè ab utilibus diſtare, neminem lateat; Nihil-
2 ominus, ſi maritus fecerit expenſas in rebus, ſivè dotalibus, ſivè paraphernalibus ipſius uxoris, quas poſtea venditura ſit eadèm uxor, expēſæ illæ, etſi voluptuariæ, habentur
3 pro utilibus; immò verè dicuntur utiles, ex diſpoſitione *tex. in l. quod ſi, ff. de impenſis in rebus dotalibus factis*, ibi: *quod ſi hæres erit, in quibus impenſæ, quæ factæ ſunt, promercales fuerint, tales impenſæ non voluptuariæ, ſed utiles ſunt*; ad quem textum notat *Angel.* hujuſmodi impenſas exigi eo modo, ac ſi utiles eſſēt
Similiter ſecundò advertendum eſt,
4 quòd bonæ fidei poſſeſſor, qui in erudiendo mancipio, vel alieno puero, varias fecit impenſas, illas non repetere, ſtatutum eſt *in l. 29. §. ult. de rei vendic.* ob rationem ſcilicet ibi à Iure Conſulto traditam, quam explicat *Accurſ. in gloſ. fin.* præſertim illius uſus, ac ſervitutis præſtitæ; atta-
5 men, ſi Dominus puerum mancipium venditurus ſit, & ob artificiū, quo fuit ille edoctus, plus pretii conſequuturus ſit, cogitur ſanè inferre impenſas bonæ fidei poſſeſſori, qui erudiit; immò hæc ſubdit *Pompon. in l. niſi venalem d. tit. niſi venalem eum habeas, & plus pretii conſequuturus ſis propter artificium*, & idem *Angel. in l. in fundo, ff. eod. tit.* cum aliis, quorum rationem refert *Accur. in d. l. niſi*, nè quidem locupletetur
6 dominus cum aliena jactura. Et ità hæc ſemper æquitatis item ratio expoſcit, ut debeantur expenſæ, quæ aliàs non deberentur, ut annuimus.
Quod ſuadetur etiā ex Moralium Scri-
7 ptorum doctrina, pro foro interno, ex quo bonæ fidei poſſeſſor in reſtitutione rei alienæ facienda, non ſolùm poteſt detrahere expenſas, & valorem induſtriæ, ac laboris, ſed & pariter expenſas voluptuarias, ſeù voluntarias, pertinentes nempè ad rei ornatum (ut ſunt viridaria, picturæ cum ſimilibus) nam hujuſmodi expenſæ, quatenus res plus valeat ob illas, poſſunt deduci in foro con-
8 ſcientiæ; tùm quia dictæ expenſæ cedunt in domini utilitatem, cujus res facta eſt melior, & fructuoſior ex illis, tùm quia ipſe dominus nequit ditior
9 fieri alienis expenſis. Ità *Bonacin. de reſtitut. diſp. 1. quæſt. 3. pun. ult. §. 2. num. 9. fol. mihi 474. Leſſ. de juſt. & jur. lib. 2. cap. 12. dub. 17. num. 111. Molin. tom 3. diſp. 725. in fin. Clau. Regia lib. 10. tract. 2. cap. 2. num. 4.*

 & vide-

& videri itẽ poſſunt *Sanchez in ſum. lib. 2. cap. 23. num.* 138. *Rebell. par. 1. lib. 2. quæſt.* 8. *num.* 2. *& Covar. var. reſol. cap.* 8. *num.* 4. *Filliuc. tract.* 22. *cap.* 4. *quæſt.* 2. *num.* 90. cum penès omnes DD. id pro indubitato habeatur in præfatu bonæ fidei poſſeſſore, & à fortiori in utili domino; nàm tantùm malæ fidei poſſeſ-
10 ſori, etiam in foro externo, penitus conceditur expenſarum repetitio, nec voluntariarum, nec utilium in pœnam criminis, ſed purè neceſſariarũ, ex *l. 1. C. de infant. expoſit. l. domum, C. de rei vindicat.* cum ſimilibus.

Et bonæ fidei poſſeſſori, qui in re aliena
11 impendit, Domino vendicante rem, reddendum eſſe id, in quo res pretioſior eſt effecta, & non ſolùm quod eſt impenſum, ſi dominus eam venditurus ſit, clarè patet ex *tex. in l. in fundo*, quem licet in contrarium alij afferant, *ff. de rei vendic.* attamẽ verum illius ſenſum exponit *Theſau. deciſ.* 251. per hæc nimirum verba: *quod & Celſo in d. l. in fundo, in principio placuiſſe, animadverti, ut hoc caſu Iudex variè rerum, & perſonarum conſideratione habita dijudicet. Nec igitur ex hoc tex. aliorum opinio probatur, tenentium expenſarum tempore conſtructionis factarum, ratione dumtaxat habendam, imò (ſi nihil aliquando ex conjecturata Iuris Conſul. mente elicere liceret) exiſtimarem potiùs, ex ipſa l. in fundo, elici contrarium poſſe ex ultimis verbis illius*: ibi ſinge eam eſſe perſonã Domini, quę receptum fundum mox
12 venditura ſit; *& denotare, æſtimationem tempore reſtitutionis ità faciendam, ac ſi is, cui reſtituitur prædium, aut ædificium vendere vellet, illudque pretium hæredi, vel bonę fidei poſſeſſori reſtituendum, illa dictione, mox.* En ait *col. 2. Theſau.* hoc sẽtire Iure Cõſultum, cum dominus vendicat rem, in qua poſſeſſor bonæ fidei fecit impenſas, & eandem eſſe rationem in impenſis æſtimandis, ut licet dominus venditurus non ſit, ſingatur tamen venditurus, & reſtituat bonæ fidei poſſeſſori plus illud pretij, quod ex rei venditione eſſet conſequuturus propter factas impen-
13 ſas. Hoc enim ſi locum habet in domino, qui re verà venditurus non eſt, eo quod ſingatur vẽditurus; multò magis locũ habere debet in eo, qui re vera eſt venditurus; etſi obtineat, cũ fecit impẽſas bonæ fidei poſſeſſor, multò magis cum dominus utilis; ut in *d. l.* juxtà intellectum *Theſauri*, cujus auctoritas maxima eſt, deciditur articulus; & idcircò, quamvis antea impenſas feciſſet dominus utilis, adhuc tamen illæ deberent æſtimari,
14 ſecundùm tempus, quo res venditur. Quam ſanè concluſionem probat, & ſequitur *Peregr. de fideic. art.* 50. *num.* 30. *Menoch. de arbitr. lib.* 2. *in addit. ad caſ.* 458. *Ioan. Garcia de expenſ. melior. cap.* 1. *num.* 25. ubi explicat *l. ſi ſervos, ff. de pignor. act. & cap.* 5. *num.* 26. *Cancerius par.* 3. *tom.* 3. *variar. reſol. cap.* 6. *num* 53. *Boer. deciſ.* 44. *Gomez. in l.* 46. *Tau. num.* 2. *verſ. ſi verò.* Et hæc, ſi cum domino res ſit, ſin item cum creditoribus, tum ex hucuſque dictis, tum ex his, quæ dicturi ſumus, juſtiſſima eſt melioratis à fortiori prætenſio.

Nàm certiſſimum eſt, poſſeſſorem rei
15 qui in illa fecit expenſas, ſi creditores contra eum actione agant hypothecaria, debere conſequi quod melioratum eſt, non quod impenſum; & ità habetur *in l. Paulus* 28. §. *domus, ff de pign. & hypoth.* cujus verba ſunt: *Domus pignori data exuſta eſt, eamq; aream emit Lucius Titius, & extruxit, quæſitũ itaq; eſt de jure pignoris, Paulus reſpõdit pignoris perſequutionem perſeverare, & ideò jus ſoli ſuperficiem ſequutum videri, id eſt cum jure pignoris, ſed bonæ fidei poſſeſſores nõ aliter cogẽdũ ędificiũ reſtituere, quã ſi ſũptus in extructionem ero-
16 gatos, quatenus res pretioſior effecta eſt, reciperent*, & ità omnium ſuf-

ſragiis

fragiis receptum fuit, ut inquit *Ne-*
guſan. de pignor. memb. 4 *par.* 5. *n.*
21. *verſ. & intellige, Barboſ. in l. di-*
vortio, §. fin. num. 96. *verſ. cum igi-*
tur, ff. ſolut. matrim. Mareſcot. lib.
2. *variar. cap.* 114. *num.* 10. *Covar.*
lib. 1. *variar. cap.* 9. *num.* 2. & ità
deciſum refert per S. C. *Præſ. de*
Franch. deciſ. 38. *in fin.* cujus verba
ſunt; *Item advertendum, quod alias*
in S. C. *fuit dubitatum, ſi tex. in l. in*
17 *fundo, quo cavetur id tantùm, quod*
impenſum eſt, reficiendum eſſe poſſeſſo-
ri, non id, in quo res melior effecta
eſt; procedat quando fundus vendica-
tur à domino, an etiam ſi agatur ju-
re hypothecæ ſuper fundo? & fuit de-
ciſum contra creditorem, poſſe præ-
tendi d. deductionem totius valoris me-
liorationum; cujus deciſionis fuit
item memor *in deciſ.* 456. *num.* 4.
ibi; *ſit in alio tamen difficultas, quia*
in deciſ. 38 *eſt dictum, fuiſſe deciſum*
18 *contra creditorem, poſſe prætendi de-*
ductionem totius valoris melioratio-
num, etiam quod minus expenſum
eſſet; & licet ſubdat de hoc *neſcio,*
quē dubitaſſ; eo quod in l. in fundo
etiam dicatur, quatenus res pretio-
ſior effecta eſt, ſicut in d. § domus,
tamen quicumque ille fuit, nullam
rationem dubitandi habuit, quia in
dict. l. in fundo poſt illa verba, qua-
tenus res pretioſior effecta eſt, *ſta-*
tim ſubiungitur, verum, & ſi plus
pretii fundo acceſſit, ſolum quod
impenſum eſt; Et ità judicatum in
19 S. C. teſtatur *Anna pater ſingul.* 182.
in fin. qui ſubdit, *& ità revocari feci*
decretum latum per Io: Andr. de Cur-
tis R. Conſil. in cauſa Lucretiæ Cau-
dera, agentis hypothecaria, qui ap-
pretiari juſſerat arbores, prout tunc
valebant, at S. C. decrevit, attendi
valorem rei: quam deciſionem tran-
ſcripſit *R. de Marin. cap.* 133. *lib.* 2.
qui ſtrenuè contra adverſarios pro
dicta propugnat concluſione.
Quinimmò poterit etiam hæres melio-
20 rantis, ejuſque ceſſionarius, vel do-
natarius creditoribus offerre veram
rei æſtimationem, demptis meliora-
tionibus, hoc eſt pretium, quod ju-
ſtè valebat, antequam eſſet meliora-
ta, illamq; retinere. Nàm licet con-
ventus hypothecaria, qui meliorationes
nes in re poſſeſſa non fecit, ut poſſit
eam retinere, teneatur offerre acto-
ri totum creditum, etſi res obligata ſit
minoris valoris, *l. tutor, §. Lucius, ff.*
de uſur. Franch. deciſ. 38. ubi *de Luc.*
Neguſan. de pign. memb. 2. *p.* 5. *nu.*
17. *Reg. Merlin. lib.* 2. *contr.* 12. *n.* 4.
Attamen poſſeſſor, qui fecit in re me-
21 liorationes, poteſt juſtam æſtimatio-
nem offerre, demptis illis, etſi minor
ſit, quàm debitum, pro cujus ſolu-
tione fuit obligata, & ità rem retine-
re, *ex l.* 2. *C. de præd, & omnib. reb.*
nau. quem ad propoſitū optimè ex-
pendit *Arias de Meſa lib.* 1. *reſol.*
cap. 29. poſt *Bald. Rebuf. & Alex. in*
add ad Bart. in d. l. 2. *& l. ſi fundus,*
§. ſi fund. ff. de pign. act. Soccin. conſ.
224. *lib.* 2. *Albert. Brun. de augum.*
concluſ. 5. *verſ* 5. *Anton. Faneu. de*
pignor. p. 5. *memb.* 4. *num* 4. *Covar.*
22 *lib* 1. *variar. cap.* 8. qui hanc opi-
nionem ait in praxi receptam, *Viv.*
com. opin. 496. *Cravet. cons.* 298. *nu.*
16. *Mantic. lib.* 4. *de tac. & ambig.*
tit. 28. *num* 15. *Fach. lib.* 11. *cōtr.*
cap. 12. *Coſt. de rati. ratæ q.* 81. *Theſ.*
lib. 1. *quæſt. for.* 71. *num.* 5. *Cancer.*
var. p. 3 *cap.* 6. *num.* 56. *& Præſ. de*
23 *Franch. d. deciſ* 38. ubi *nu.* 2. ità de-
ciſum refert, ſicuti pariter poſt *Veſill.*
ad Afflict. deciſ. 87. judicatum item
teſtatur *Ricc deciſ.* 263 *par.* 2. & de-
mum *Sempron. Aſcia in determin.*
89. *num.* 5. cum ſit in electione ipſius
meliorantis, quod deeſt juſto pretio
24 offerre, & fundum retinere, quod
ſi eligerit, venditor, ut recipiat co-
gendus eſt. *l* 2. *& l. ſi voluntate.* 8.
C. de reſcind. vend. Et hæc per tria
Controverſiarum Capita, ſint ſatis
dicta de hac meliorationum materia;
meliora verò ſuppleat melius ſen-
tientis virtus, ac doctrina.

CON-

CONTROVERSIA XXXX.

In altum extollere ædificium, aliquis in proprio ſolo, an impediri, & quando poſſit, præſertim ubi aſpectus ad mare aliis omninò præcluditur via vicinis?

SVMMARIVM.

1 Conſtitutionis Zenonianę *diſpoſitio in ædificiis exponitur.*
2 Conſuetudo Neapolis *ſpatium palmorum duodecim in novis fabricis conſtruendis requirit.*
3 *Vicinus impediri nequit in altum ædificiũ extollere in proprio ſolo.*
4 *Nec de Iure cõmuni, nec municipali.*
5 *Etſi lumina vicini dãnificarentur.*
6 *Limita, ubi adeſt ſervitus, vel præſcriptio, altius non tollendi.*
7 D*olo non agit, qui jure ſuo utitur.*
8 *Æmulatio non præſumitur, niſi apertè probetur.*
9 *Eiq; incumbit onus, qui eam allegat.*
10 *Quid verò de Iure Conſuetudinario?*
11 Deciſ 50. Reg. Latr. *verus, & germanus ſenſus expenditur.*
12 Zenonis *placito cavetur, nè in conſtituendis ædificiis maris tollatur aſpectus, niſi relicto centum pedum intermedio ſpatio.*
13 *Quæ* Cõſtit. *vigebat Cõſtantinopoli.*
14 *Et* Iuſtiniani *juſſu, etiam in cunctis Romani Imperii Provinciis.*
15 *At* dicta Zenonis Conſtit. *an locum habeat, ubi omninò non impeditur maris aſpectus?*
16 *Vicinus nequit ad æmulationem ędificium extollere, ex* dict. deciſ. Reg. Capyc. Latr. 50.
17 *Secus verò ad proprium cõmodum.*
18 *Licet maris impediatur aſpectus.*

ARGVMENTVM.

Vnicuiq; etſi uſque ad Cœlum in ſuo ſolo, tàm de Iure communi, quàm noſtro municipali, ædificium extollere poſſit; attamen hæc an limitetur concluſio, ubi maris aſpectus vicinæ domui tolleretur, juxtà Zenonis Cõſtitutionem, ex qua tantum centum pedum ſpatio intermedio conſtrui nõ prohibetur? Eademq; an ſit Neapoli uſu recepta, & quando penitus ſervari debeat, dilucidè oſtenditur.

1 CÆpit ædificare, & à vicinis impeditus, quia propriã domum, juxtà præſcriptam ideã, perficere ità nequivit meus Familiaris, contra Adverſãtes propugnatorem quærebat; Quoniam illi pro indubitato ajebant, neminem poſſe, attenta *Zenonianæ Conſtitutionis* diſpoſitione, ſuum tàm altius extollere ædificium, ut alios maris aſpectu prohibeat, niſi relicto centum pedum ſpatio; & ità pariter (ſed proprio Marte) ex recepta praxi, & per Cõſuetudinẽ hic Neapoli, ſancitum inveniri firmiter aſſerere item conabantur.

At de meo judicio, & amicabili compoſitione in tali cauſa requiſitus, breviter de præfato more aliquam exarare, & hæc ad jurgia ſedanda, ità examinare cenſui, adeòut inter eos omnis controverſia tolleretur.

Et facto prius acceſſu ſuper faciem loci
2 nonnulla, quæ in favorẽ conſtruentis notabantur in facto, vera reperta fuere, videlicet; primò ſitum deſcripti ædificii diſtare à vicinorũ domibus, nõ ſolùm ſtatuto ſpatio palmorum duodecim, pro novis fabricis in hac Civitate faciẽdis, municipali Iure attento, nẽpè ex *Conſuetud.* exordiente *ſi quis habet*, *ſub tit. de ſervitutib.* ubi ità diſpoſitum invenitur, ſed longiori, ac nimis exuberanti cubitorum potius ſpatio: Secundò, ejuſdem ædificii ſitum diſtare, præ-

ter

præter enũciatã longitudinem ex li-
nea obliqua in via publica, à domi-
bus vicinis, media via privata, con-
ſueto 12. palmorum ſpatio; & tertiò
demum feneſtras propinquorum non
omnes maris aſpectu privari.

Quibus viſis, ac diligenter perpenſis,
3 nulli remanet dubitationi locus, undè
impediri poſſit dictum ædificium,
nè altiùs extollatur, non ſolum
juxtà ſtatutas normas, ſed uſque
ad cœlum (ut ita dicam) & oppoſitis
non obſtantibus, ad ejus libitum in
ſuo proprio ſolo dominus cæptam do-
mum ad præfixam reducere metam,
ac perfectionem, nequeat; quoties
ei enunciata Zenoniana Conſtitutio
in l. ex quo pace 12. *C. de ædific. pri-
vat.* penitus officit; Sed Iuris com-
munis, ac municipalis expreſsè fa-
4 vent indubitatæ concluſiones, licitũ
cuiq; nimirum eſſe in altum (ſi poſ-
ſibile eſſet) extollere uſq; ad cœlum,
ex *l. altius, & l. ædibus, C. de ſervit.
& aqu. ubi gloſ. l. fin. ff. de ſervit.*
5 niſi adeſſet ſervitus conſtituta, vel
præſcripta, altiùs non extollendi ædi-
ficium, etiam ſi lumina vicini obſcu-
6 ritate afficerentur, *l. Proculus, ff. de
damn. infect. l. fluminum* 24. *§. fin.
ff. eod. tit. l. ſi in ædibus, & l. cum eo*
7 *ff. de ſervit. urban. præd.* Ea ratione
potiſſium, quia non videtur dolò fa-
cere, qui jure ſuo utitur, *l. nullus
videtur ff. de regul. jur.* niſi hoc fie-
ret ad æmulationem, *l. opus novum*,
8 *ff. de operib publ.* quæ haud præſumi
poteſt, niſi plenè probetur, eiq; incum-
bit, qui eam allegat probare, *gloſ. in*
9 *d. l. fluminum*, *§. fin. l. quominùs,
ff. de flumin.* ubi *Bart.* & utrobique
DD. omnes, quos referunt præſertim
Gayll. obſer. 69. *lib.* 2. *Menoch. conſ.*
298. *num.* 24. *Viv. dec.* 306. *Theſau.
deciſ.* 16. *num.* 10. *Maſcard. concl.*
620. *in tract. de probat. num.* 15. aliiq;
apud *Sichard. conſ.* 9. *num.* 15. Quē-
10 admodum de jure Conſuetudinario
idem ſtatutum comperitur, per *d.
Conſuetud. incip. ſi quis habet de ſer-
vit.* ubi *Napod.* cæteriq; *Addentes*, ità
communiter teſtantur cum *Gramm.
deciſ.* 15. *nu.* 5. & *Urſill.* præſertim
ad Afflict. deciſ. 225. *num.* 4.

Sed nõ poſſe impediri proſpectum ma-
11 ris, quia vicini ex adverſo clamabãt,
eorumq; tota vis videbatur eſſe in
decantata *deciſ.* 50. *Reg. Capyc. Latr.
lib.* 1. Ideò jura, & DD. authoritates
principiò referam, quæ in præfata *de-
ciſione* allegantur, & poſtea, nec illam,
neque allegata obſtare, quòminus
mandatum revocetur, atq; liberam
ædificandi facultatem, quam perpe-
ram contendunt, nullatenus poſſe
impediri, breviter oſtendam.

Allegantur namq; ex *d. deciſ.* 50. *Reg.*
23 *Latr.* primò *tex. in d. l. ex pace* 12.
C. de ædif. privat. ubi dicta Zenonis
Conſtitutione cavetur, nè in conſtru-
endis novis ædificiis maris tollatur aſ-
pectus, niſi centum pedum relinqua-
tur ſpatium, *tex.* item *in l. fin. ejuſ-
dem tit.* ubi Iuſtinianus Imperator,
13 præfatam Zenonis Conſtitutionem
(quæ localis tantùm erat, Conſtan-
tinopoli) in omnibus Romani Imperii
14 Provinciis ſervandam, juſſiſſe vide-
tur: & tandem *Novell. ejuſdem Iu-
ſtin.* 63 *in Auth. de nov. oper. nunciat.
aſpectus maritimi*, ubi *d. Zenonis* le-
gem de maris aſpectu non tollendo,
niſi centum pedum ſpatio intermiſſo,
omninò ſervari, ubiq; mandatur.

Hæc ſunt Iura profectò, quæ adducun-
15 tur, ad impediendam totalem dictæ
domus conſtructionem, & hæc haud
officere, clarè liquet, nè valeat ince-
ptum ſequi ædificium, noſter cliens,
cum juxta earumdem legum præſcri-
pta, inceptum ſanè conſtruat ædifi-
cium, tàm ratione diſtantiæ, quàm
maris proſpectus; eum omninò non
amittatur per vicinos, qui aliundè
illo commodè fruantur.

Ità pariter dicendum eſt de *d. deciſ.* 50.
16 *Reg. Latr.* quæ potius pro nobis al-
legari queit, cum in ea nec deſcripta
aderat vicinarum diſtantia domorũ,
nec maris aſpectus alibi habere pote-
rat.

rat: imò proferatur, quod eſt fortius
fuiſſe fundatam in cauſa æmulationis, non autem in viribus propoſiti
articuli, ſuper quo non ità vim fecisſet S.C. ſicut & in enunciata æmulatione, cujus cauſa rectè limitatur,
tàm Iuris communis diſpoſitio in *d. l.altius*, quàm Iuris municipalis, nempè *Conſuet. ſi quis habet, de ſervit.*
quod in caſu noſtro minimè habetur,
cum diverſa omninò illius ſit ſpecies,
neque ulla inſpiciatur æmulatio.

Verùm, ut omnis prorſus præciudatur
17 dubitandi aditus, videantur, quæſo, quę nimis eruditè ſcripſit *Gyptius in obſerv. ad d. Reg. Capye. Latr. deciſ.* 50. ubi non ſolùm plenè reſpondet Iuribus, quæ pro compiatcariis ex adverſo, ut diximus, fuerunt allegata; ſed etiam binas conſimiles cauſas refert; alteram ſcilicet, cum præcipua, ac notabili ſanè S.Conſilii deciſione favore Lelii Balduini, in proprio ſolo conſtruentis, ad relationē Conſil. Io: Baptiſtæ Iovini, alteramq; D. Mariæ Cardenas, pro qua ſcripſit Conſil. Aloyſius Capaccio, cōtra Principiſſam Marani ad hoc, ut ædificiū perfici, ſimili maris prætextu, impediretur. Et tandem refert item *Gy-*
18 *ptius* idem, ac *Reg. Latr. loc. cit.* aſſerit, nimirum ſuæ recentis Deciſionis articulum fuiſſe apud Votantes in utraque parte valdè dubium; adeòut pro derimenda paritate, quæ primò acciderat, duo tantùm ex tribus adjunctis, innixi enunciatæ præſertim cauſæ æmulationis, pro vicinis ſuffragia dedere, aliter ſecus decreviſſent. Vndè his porrò perpenſis, atq; apertè nimis inſpicientes, omni prorſus via, propoſitę noſtri caſus ſpeciei *Reg. Capye Latr. deciſionem* minimè adverſari poſſe, partes litigio ceſſerunt.

CONTROVERSIA XXXXI.

Partes an, & quomodo conſentiendo in Iudicem, ità ſibi præjudicium afferant; ut minimè poſſint ulterius Fori declinatoriam ex adverſo opponere?

SVMMARIVM.

1 *Facti ſeries; & exceptionis fori declinatoriæ origo, exponitur n. 2.*

3 *Pars conſentiendo in Iudicem, an declinatoriæ fori exceptioni iam renunciaſſe, cenſeatur?*

4 *Actor ſequitur forum rei.*

5 *Pars citata, quæ ab initio ſciat, non eſſe ſubjectam juriſdictioni citātis, ſi paſſa ſit, contra ſe procedi, tacitè in Iudicem conſentire videtur.*

6 *Exceptiones dilatoriæ opponi debēt in principio litis; pręcipuè impedientes proceſſū, ob fori privilegiū.*

8 *Nè pars cēſeatur in Iudicē cōſentire*

9 *Reus reſpondens, his verbis ſcil:* inſtat pro actis, quibus viſis, audiri inſtat coram cauſæ Commiſſario; *an cenſeatur in Iudicē cōſentiiſſe?*

10 *Eò magis, quando coram eodem Iudice, non de fori incompetentia, ſed de meritis cauſæ loquatur.*

11 *Exceptioni declinatoriæ non datur locus, ſi ſuo tēpore nō ſit oppoſita.*

12 *Aut, ſi nulla præceſſit partis citatę proteſtatio, & num. 13. & 14.*

15 *Termino jam dato in cauſa, audita parte, nō opponente aliquid de fori declinatoria, ſed de principali cauſa tantùm loquente, an poſſit poſtea hęc exceptio ab eadem opponi?*

16 *Pars per varias ſcripturas conſentiens in Iudicem, fori exceptione amplius uti, nequit, & n. 17. & 18.*

19 *Forum cōpetens cujuſcumq; gradus, ſtatutas, dignitatis, conditioniſq; perſonarum eſt M. C. Vicarię.*

20 *Dilationibus anſa non eſt danda.*

21 *Exceptio declinatoria denegatur in Iudicē conſentienti. Et deciſio n. 22.*

ARGVMENTVM.

Exceptioni declinatoriæ Fori, an detur locus; quoties Reus conventus,
etſi

etſi à principio noſcens, ſe non eſſe
ſubjectum juriſdictioni citantis, ni-
hilominus paſſus fuerit per acta nõ-
nulla contra ſe procedi, & interloqui,
imò dari terminũ in cauſa? Et quòd
ipſa pars citata videatur, non ſolùm
tali modo in Iudicem conſentire, ve-
rùm etiam illum approbare; ac pro-
inde ſibi præjudicet, nè ulterius poſ-
ſit declinatoriam opponere, quam-
pluribus rationibus demõſtratur, va-
riiſque authoritatibus, hæc fulcitur
ſententia, atque ità de recenti etiam
per S.C.deciſum tandem traditur.

PRo lite vertente inter
Ioannem Nicolaum
Chiuſo, ſecundum
legitimũ virum An-
næ Mariæ Gargano,
& Marcum Antoniũ
Gargano dictæ Annæ Mariæ Patrẽ,
& primò hanc ſuam filiam dotantẽ,
quæ præ cæteris bonis nominato ejus
ſecundo viro, præcipuè promiſit ſex-
centũ oves in priori matrimonio ſibi
in dotem à præfato ſuo genitore aſſi-
gnatas; quæ oves, ſoluto dicto primo
connubio, iterum pervenerunt in poſ-
ſe ejuſdem patris, ut ſupra dotantis;
Quia ipſe detentor, multoties blandis
monitus verbis, recuſavit enuncia-
tas oves reſtituere; Comparvit tan-
dem dictus Io: Nicolaus in M. C. V.
petens ad ſui beneficium expediri ſe-
queſtrum ſupra dictas oves, quo ob-
tẽto, poſtmodum inſtetit ipſe Marcus
Antonius in eadem M. C. V. dicens,
ob nonnullas rationes, non teneri ad
dictarum ovium reſtitutionem; ſu-
per qua petitione, facta ſtatim moni-
tione, ac partibus plenè auditis corã
Dom.Cauſæ Commiſſario, fuit datus
terminus, ad fundandum per partes
eorum jura; Verùm in litis conteſta-
2 tione, etſi idem Marcus Antonius reus
cõvẽtus, oppoſuiſſet exceptionẽ fori
declinatoriam, & ad Curiam Civita-
tis Soræ cauſam remitti, inſtetiſſet;
Hæc tamen remiſſio an ei competere
poſſit, modò diſſeritur, quoties idẽ
Marcus Antonius, ſuę partis adver-
ſæ citationibus reſpondens, nullam
de dicto privilegio mentionem fecit;
imò in Iudicem conſentiens, eviden-
ter prædictæ declinatoriæ fori exce-
ptioni renunciaſſe, cenſetur.

Vndè, quamvis prima fronte, non poſſe
3 ei denegari dictam exceptionem, vi-
deatur, eò magis ubi reus eſt privile-
giatus, juxtà illam Iuris regulam:
4 Actor ſequitur forum rei, *l. ſtatui-
mus* 32. *C. de Epiſ. & Cleric. l.* 2.
C. de juriſd. omn. Iud. cap. 2. *&* 4 *de
for. compet.* Nihilominus, quia va-
ria præceſſerunt acta, ut annuimus,
5 nulla facta . . mentione per partem
de dicta exceptione, idcircò juri ſuo
ſpontè ceſſiſſe cenſetur, ac in Iudicẽ
tacitè conſentiiſſe, illumque pariter
approbaviſſe videtur, & proindè ei-
dẽ amplius non eſſe permiſſum, de-
clinatoriam fori opponere.

Ità fuit elegãs *Muſcatelli* doctrina *par.*
6 4. *gloſ. termini, num.* 2. *&* 5. ubi ait,
quod exceptio dilatoria, quę ultrà im-
pedit proceſſũ, propter privilegiũ fo-
ri, ab initio opponi debet, nullo alio
7 præcedente actu, ex quo in Iudicem
conſentire videatur, ibiq; etiam *Conſ.
Prat. in addit.* qui nonnullos ad pro-
poſitum refert. Et innititur *Muſcat.
loc. cit.* authoritati *tex. in l fin. C. de
except.* itẽ ex *Bart in l. quidã conſu-
lebat, ff. de re judic. & cap. inter Mo-
naſterii, de ſẽt. & re judic.* his verbis:
8 *cũ conſtiterit nobis, primã commiſſio-
nem non fuiſſe per ultimam revoca-
tam, tum quia cauſæ ſuſpitionis in
jure propoſitæ frivolæ videbantur,
quas etiam tanquam dilatorias, ante
litis ingreſſum opponere debuiſſent,
quibus coram Delegatis eiſdem ſub-
eundo judicium renunciaſſe,viden-
tur*: Et ſic ſequitur uſque ad finem
9 ſemper aſſerendo, exceptionem dila-
toriam eſſe in principio opponẽdam,
nè pars videatur in judicem conſen-

tire, prout advertit etiam *Marant.*
in ejus praxi civil. par.6.n.1. & 2.

Verùm ex adverſo licet dicatur, allatas
10 rationes, haud eſſe parti oppoſitas,
eiqùe potiùs favorabiles, quia in ſuò
libello dictam præcipuè exceptionem
notavit, aſſerendo, ipſam M.C.V.eſ-
ſe ejus forum incompetens, pro dicto
ſequeſtro ordinat; attamen quo uta-
11 tur ipſa motivo, aut quibus nitatur
juribus, neſcio, quoties per plures
ſcripturas non replicavit, hanc oppo-
nens exceptionem, ſed ſemel enun-
ciata in dicto libello, de ea poſtea nul-
lam amplius mētionem fecit in actis
ſubſequentibus, de omni re prorſus
loquendo, præter id, quod ad talem
pertinet exceptionem, imò monitioni
reſpondens hoc modo, videlicet: dixit
inſtat pro actis, quibus viſis, inſtat au-
diri coram Domino cauſæ Cōmiſſario.

En quomodo pars ullam fecit mentio-
12 nem de tali exceptione, & paſſa eſt,
interloqui coram Iudice, fori incom-
petentiam occultans, ac de cauſæ
principalis juſtitia, eiuſq; meritis tan-
tùm loquens. Quadere hoc quidem
13 ſuffi it, ut minimè locū habere poſ-
ſit hujuſmodi exceptio, quę ex ſub-
ſequentibus actis nullo modo fuit op-
poſita, neq; pro illa anteceſſit aliqua
præcipua proteſtatio, ex qua dici que-
at, partem adverſam, animo non
conſentiendi in Iudicem, interlocu-
14 tam fuiſſe, juxtà *decis. Rotæ ex re-*
cent.91. num.11. p. 6. in qua clara
nimis continetur ſententia, ut oppo-
nens exceptiones dilatorias, debeat
proteſtari, ſe nō conſentire in Iudicē,
15 & hoc in quolibet actu eſt faciendū,
aliàs à dicta proteſtatione recedere
omninò cenſetur.

Et quamvis ſumat iterum pars novas
16 vires, dicatq; acta ſubſequentia pen-
dere à libello, in quo oppoſuit dictā
exceptionem, & proindè audiri debe-
re ait, corā Iudice competenti; per-
peram id tamen ſupponit, cum ma-
nifeſtè appareat contrarium ex ipſo
17 decreto termini, conceſſi à Domino
Commiſſario ad probandum, ex quo
arguitur; quòd ſi Iudex, coram quo
interloquta fuit, certioratus fuiſſet
de dicta exceptione, cauſam remiſiſ-
ſet, nec terminum dediſſet; at quia
illa non fuit oppoſita, nec verbis, nec
ſcriptis formiter, jure quidem præfa-
tus fuit datus terminus.

Hinc clarè liquet, non poſſe partem ad-
18 verſam amplius dictā petere remiſ-
ſionem, nec denuò ad illam eſſe re-
currendum, cum cunſtet evidenter
per tot acta in Iudicem conſentiiſſe;
juxtà ea, quæ docet *Muſcat. p.2. gl.*
competentes, nu.24. ibi: *Si pars paſ-*
ſa fuerit contra ſe procedi, & inter-
loqui, videtur ſibi præjudicare, &
ideò declinatoriā opponere non poſſe,
quatenus in Iudicem jā conſentiit, &
approbavit: idemq; confirmat *à nu.*
39. ad 42. innixus diſpoſitioni *tex.*
in l. ſed ſi ſuſceperit, ff. de judic. Præ-
19 terquam, quod non poteſt quæri ea-
dem pars de tali, aut tacito, vel ex-
preſſo conſenſu, præſtito in M C.V.
cum ipſa ſit ſanè forum competens
omnium cujuſcumq; ſtatus perſona-
rum, gradus, conditionis, dignita-
tiſque, ut ſtatuit *Rit. 46.* ubi plenè
Caravit. & habetur ex *Ritu 230.* ibiq;
fuſius *Conſil. Petra.*

At poſito, quod ipſa M. C. non ſit ejus
20 forum competens, cur conſentiit in
Iudicem, cur ab eadem judicari vo-
luit? Nonnè hæc manifeſta fraus,
omni qua decet reverentia, videtur;
non eſt itaq; reicienda hæc modò in-
cōgrua oppoſitio .ſ. declinatoriæ fori,
nè anſa partibus delinquendi detur,
hujuſmodi dilationibus, prout apud
21 omnes DD. hoc eſſe præcipuum ca-
put, habetur, ex quo denegetur dicta
exceptio, quæ in præſenti, & ſimili-
bus caſibus, haud obſtat.

Idq; tandem eò magis, quia eiſdem ra-
22 tionibus videtur paſſim aſsētiri S.C.
ut inter cæteros ex noſtratibus teſta-
* tur *Afflict. deciſ. 380. num. 7.* in qua
latè de his ratiocinatur, & deciſum
refert, fuiſſe denegatam fori declina-
toriam

toriam, ea præcipua ratione, quia pars ſimplici libello S. C. adivit, & proinde nõ fuiſſe locũ poſtea propoſitæ exceptioni. Qua deciſione omninò firma remanent uſq; adhuc dicta, omniaq; jura pro noſtro Cliente expoſita clariora patent; & idcircò parti adverſæ eſt deneganda hæc fori declinatoria, eiq; tantùm ſiſtere licet Iudici, cui prius per acta conſentiit, utpotè
23 hoc Iuribus conſonans, & ad fraudes, ac dilationes tollendas æquiſſimum. Cætera verò, quæ noſtræ deſunt imbecillitati pro his compeſcendis abſurdis, ac pro dotium tutela oneribuſq; matrimonij ſubſiſtendis ſuppleant de more peritiſſimorum quibus nitimur, ingenia Iudicantium. Et ità ſecundùm allegata anno 1677. per M. C. fuit deciſum non eſſe locũ
✣ dictæ exceptioni declinatoriæ, ut in Banca de Izzo, & decretum iterum facto verbo in S.R.C. fuit cõfirmatũ, referente Ill. Duce Lauriæ D. Adriano Viloa, meritiſſimo R. Collat. Conſilii nunc Senatore, atque digniſſimo olim Spectabilis Prelidis ejuſdẽ Sacri Conſilii Felicis memoriæ Filio.

CONTROVERSIA XXXXII.

Liberi in conditione poſiti ab Aſcendentibus, ex quavis alia, licet leviſſima conjectura, an cenſeantur etiam illi diſpoſitivè vocati?

SUMMARIUM.

1 *Verba, ex quibus clarè colligitur, filios in conditione poſitos ab avo, eſſe diſpoſitivè vocatos reecnſentur, & num. 2.*

3 *Filij in conditione poſiti, uti diſpoſitivè vocati, ad hæreditotem veniũt ſubſtituẽtis: propriis perſonis*

4 *Et validis cõjecturis id exprimẽtib.*

5 *Conjectura quidem, & clara ad dignoſcendum, ſi filij ſint diſpoſitivè vocati, eſt ubi ab Aſcendentibus in conditione ponuntur.*

6 *Præſertim ſi eadem conjectura uniatur aliis, in diſpoſitione contentis.*

7 *Conjecturæ variæ inducunt diſpoſitivã filiorũ vocationẽ in teſtamẽto*

8 *De eorũ varietate ſępè in foro agitur*

9 *Sed Iudicis arbitrio illę remittũtur*

10 *Et debent eſſe vehementes pro filiis.*

11 *Nam niſi ſint efficaces, filii in conditione, nõ cẽſetur diſpoſitivè vocati*

12 *Quoties teſtatoris voluntas nõ patet*

13 *Expreſſum dicitur, quod ſub generali verborũ cõceptione cõprehẽditur*

14 *Itẽ quod patet ex præſumptionibus.*

15 *Filii in conditione poſiti, diverſimodè conſiderantur, in deſcendenti, & tranſverſali linea, ut cenſeantur diſpoſitivè vocati.*

16 *Teſtatoris mens, ac voluntatis intellectus, nõ verborũ ſonus attẽditur*

17 *Tranſmiſſioni quando detur conjecturis locus ex fideicommiſſo conditionali?*

18 *Fideicõmiſſa conditionalia nõ trãſmittantur ſine præſumptionibus.*

20 *Conjecturæ, ex quibus fideicõmiſſi conditionalis trãſmiſſio inducitur*

21 *Conjecturæ, ſubſtitutionẽ non inducentes, pro tranſmiſſione ſufficiunt*

22 *Filii in conditione poſiti ab extraneo, ut cenſeantur diſpoſitivè vocati, quæ requirantur conjecturę?*

24 *Filii poſiti in conditione cum qualitate, tàm maſculinitatis, quàm legitimitatis diſpoſitivè vocantur*

25 *Dictio* quãdocumq; *in filiorum cõditione repetito, exprimit vocationẽ*

27 *Idem ſubſtitutio reciproca operatur*

28 *Clauſula* omni modo meliori, *etſi in principio, teſtamenti vim cõſervat*

29 *Bonorum alienatio prohibita eſt cõjectura valdè efficax, ad inducendam diſpoſitivã filiorũ vocationẽ.*

30 *Idq; eò fortiùs, ſi hæredi prohibeatur, nè fidejubeat ex quavis cauſa.*

ARGUMENTUM.

Ab Aſcendentibus præſertim, liberi in-

conditione poſiti, num cenſeantur
per fideicommiſſum diſpoſitivè vo-
cati? Quamvis decantata nimis ſit
quæſtio, ad peculiare tamen iterum
deducitur examen in caſu etiam par-
ticulari, ſcilicet quòad deſcendentes
ex linea recta, ſi hæc prior, & potiſſi-
ma dicatur ex conjecturis, adeout
ſola ſufficiat ad inducendam filiorum
diſpoſitivam vocationẽ, cæteris omiſ-
ſis, quæ tantùm in aliis caſibus requi-
runtur. Nonnullaq; pariter de fidei-
commiſſis conditionalibus, quando
nempè in eis ſit locus tranſmiſſioni,
ac de variis clauſulis teſtamentariis,
& de earum vi, plenè dilucidantur.

1 SVpremum jam functo diem
annis præteritis, Franciſco
Antonio Seraphino Terræ
Montis auri, ultimo ſolem-
ni condito teſtamento, quo inſtitue-
rát ſuũ hæredem univerſalem Domi-
nicum Seraphino, ejus Filium legiti-
mum, & naturalem, cum ſequenti ni-
mirùm ſubſtitutione, ut decedente ſ.
dicto ſuo legitimo herede, uti ſupra
quandocumq; vel in pupillari ætate,
aut ſine liberis, legitimis, & natura-
libus, ex ſuo corpore legitimè deſcẽ-
dentibus, tali eventu ſuccederent
Joanna, Laura, & Aurelia Seraphino
ſuæ filiæ, quæ ſolùm poſſent in hu-
juſmodi caſu diſponere de certa quã-
titate bonorum, cum ſubſtitutione
de reliquo inter eas reciproca: Deſun-
ctoq; deniq; etiam præfato Domini-
co, comparuerunt in M. C. V. Nico-
laus, & Petrus Seraphino ejùs filii le-
gitimi, & naturales, & tanquam po-
ſiti in conditione, ut apertè arguitur
ex claris eorum Avi enũciatæ diſpo-
ſitionis, verbis ſequentibus, videli-
2 cet: *Item vuole eſſo Teſtatore, chè ſuc-
cedendo, che il detto Domenico ſuo
figlio, & erede come di ſopra, quan-
documque moriſſe tanto in età pupil-
lare, quanto ſenza figli legitimi, e
naturali di ſuo corpo legitimamente
deſcendenti, vuole eſſo teſtatore, chè
ſuccedano dette ſue figlie, e ciaſche-
duna de' duc. 500. tantũ poſſa diſpone-
re à loro libera volontà.* Inſteterunt
propterea declarari, eos eſſe diſpoſi-
tivè vocatos, & proinde hæreditatẽ
3 dicti quond. Franciſci Antonii eorũ
Avi, ad eos ſpectare, & ſpectaviſſe
ex propriis perſonis, & non tanquã
hæredes præfati olim Dominici Sera-
phino eorum Genitoris.

Quadere, dato Curatore enunciatę hæ-
4 reditati, ac compilato termino, pro-
cul dubio ſperatur à prædictis Nico-
lao, & Petro filij dicti quond. Domi-
nici, & nepotes reſpectivè dicti quõd.
Franciſci Antonii, ex ſolidis conjectu-
ris, quæ profectò concurrunt eorum
favore, & juxtà quas pluriès deciſũ
invenitur per S. C. præſertim, & ali-
bi in aliis Tribunaliũ ſubſelliis, ſicuti
habetur apud decantatas *Deciſ.* præ-
cipuè *Reg. Capyc. Latr. primã, &* 110.
Reg. Rovit. conſ. 54. *lib.* 1. *& Conſil.
Annã conſ.* 9. inter cæteros ex noſtra-
tibus Regnicolis, idem ab ipſa M.C.
decernendum fore in eorum benefi-
cium, propter eaſdem evidentiſſimas
conjecturas, ac Iuris præſumptiones.

Et hoc eò fortius, quia ſi adduci poteſt
5 in præfato, & tam inter DD, decan-
tato Iuris articulo, clara præſumptio,
aut evidens conjectura, quæ dici que-
at, omninò incontrovertibilis, & pe-
nes omnes tuta, quia communi ore
approbata, iſta porrò videtur, filios eſ-
ſe poſitos in conditione, tanquam à
teſtatore deſcendentes per lineam re-
ctam, ſicquè cenſeri ab ipſo diſpoſiti-
vè vocatos; Et hæc haud admittit
ullam ex adverſo oppoſitionem; eò
magis, quando aſſociatur, ut in præ-
6 ſentiarum, cùm cæteris, etiam non
levioribus, ſed magni momenti præ-
ſumptionibus, & conjecturis, ut poſt
Mantic. de conject. ult. volunt. lib.
11. *tit.* 3. teſtatur *Ruſtic. in ſuo tract.
de fil. in condit. poſit. lib.* 5. *cap.* 2. *n.* 13.

Fami-

Famigerata enim,ac valdè celebris præ-
7 ſata , de qua modò hæſitatur iterum
thens , nempè quòad filios in condi-
tione poſitos , ità difficilis , & anceps
fuit apud Iuris peritos ſemper viſa ,
ut adhuc controverſa cunctis ſæpè
in Prætorijs videatur, ob varias juris
conjecturas , ex quibus nonnullæ cõ-
clutiones inſurgunt , prout ait *Fon-
tanell. decíſ. Cathal.* 172. *num.* 15.
8 *lib.* 1. Quoniam ,non ſolùm levi, ſed
leviſſima ex conjecturis,filiorum vo-
cationis præſumptio fuit admiſſa , &
paſſim alicubi admittitur ; at aliis in
locjs diverſo modo , prout praxis ibi
permittit , hæc filiorum vocatio elici-
tur, quandoq; cum urgentibus, quã-
doq; autem levibus conjecturis ; ità
9 ut certa non ſit danda regula in hu-
juſmodi articulo ;ſed Iudicis ſanè ar-
bitrio prorſus ſit terminanda quæſtio,
quam nimis arduam vocat,propterea
Ciarlin. contr. 166. *lib.* 2. Cæſarcaq.
deciſione indigere , alij dixerunt, ut
præ cęteris teſtatur *Reg. de Marin.
lib.* 1.*reſolut. cap.* 141. & *Reg. Ca-
pyc. Latr. decíſ.* 1. & 110. à quibus
10 diffusè præſens diſcutitur diſſertatio,
ac vehementes , vrgenteſque ponde-
rantur conjecturę , quibus liberi in
conditione poſiti, verè vocati diſpoſi-
tive appareant, uti pariter eas conge-
rit *Anna conſ.* 9. Et licet communior
inter DD. ſit negativa ſententia,con-
tra filios in cõditione poſitos,ex *Gloſ.
in l. Lucius.* 2. *ff. de hæred. inſtit.* cũ
allegatis per *Iul. Clar. in* §. *teſtamẽti
quæſ.* 77. *Fuſar.de ſubſt. quæſt.* 43.
*Fab. de err pragm. decad.*26.*err.*1.&
lib. 17.*conject. art.* 19. *num.* 20. *In-
trigil. de ſubſtit. cent.* 3. *quæſt* 26.
Gome. variar. reſol. lib. 1.*cap.* 5.*tit.
de ſubſt. fid. num.*42. *Pereg. de fideic.
art.* 28. *Theſ. decíſ.* 95. pręter alios
penes *Raſlic.* qui de hoc , ut annui.
mus, amplum edidit tractatum , &
pręd. Gloſſæ opinionem latè defendit,
11 pręſertim *lib.* 2. *cap.* 1. prout variis
diffinitionibus eadem roborata inſpi-
citur apud *Reg. Latr.* & *de Marin.
loc. cit. Amat. conſ.* 91. *Farin. decíſ.*
100. *Caſtill. decíſ.* 18. *num.* 60. *Ca-
pyc. decíſ.* 115. *num.* 7. *de Petris cõſ.*
60. *Crivel. decíſ.* 125. *num.* 12. *Viv.
decíſ.* 393 *Surd. ubi Hodiern. decíſ.*
162. *Fontan. decíſ.* 40. *Andre. contr.*
161 & 179. *lib.* 2. *Cenſal. ad Pereg.
de fid. d. ar.* 28. *Reg. Merlin. contr. for.
cap.* 1. & 62. *Cavaler. decíſ.* 496. *n.* 13.
Reg. Rovit. conſ. 54. *num.* 5. *vol.* 1.
Staiban. lib. 1. *reſol.* 58. *num.* 39.
& 53. *Hodier. contr.* 10. cum aliis
apud *Thor. tom.* 1. *comp. dec. verb. fi-
lii*,& *Gizz. in obſer. ad Reg. Latr.* cũ
Rodoer. ad Reg. de Marin. loc. cit.
12 Attamen unico ore limitatur hæc
apud omnes Concluſio, ubi adverſę
urgent conjecturę, ex quibus aliter
de teſtatoris voluntate conſtet, tunc
enim dubio procul cenſentur liberi
diſpoſitvè vocati , qui in conditione
fuerunt poſiti ; cum ſatis dicatur ex-
preſſum ,quod ſub generali verborũ
13 conceptione compręhenditur; ſicuti
expreſſum item dicitur,quod ex prę-
ſumptionibus , ac validis conjecturis
14 conſtat, *l. licèt Imperator,ubi Bart.
num.* 2. *ff. de leg.* 1. *Præſ. de Franch.
decíſ.* 15. *Menoch. conſ.* 5. *num.* 10.
& *conſ.* 210. *num.* 8. poſt *Mantic.
de conject. ult. vol. lib.* 11. *tit.* 2. *n.*
19. *Trentacinq. de ſubſt. p.* 4. *c.* 11.
num. 23. *Fuſar. q.* 437. *num.* 6 cum
cæteris ex brevitate pręter miſſis pe-
nes *Conſ. Roec. reſp.* 58. & *Conſil.
Staib. reſol.* 58. *num.* 36.
Conjecturæ autem, ex quibus clarè pa-
15 tet , filios in conditione poſitos eſſe
diſpoſitivè vocatos , quia plenè pon-
derantur per *Conſ. de Anna d. conſ.* 9.
alioſq; ſuprà allegatos , illas idcircò
omitto ; cum penes eos perpendi poſ-
ſint . Illud tamen notabile nimis ad
propoſitum , haud relinquam, quod
ponderat *Reg. Capyc. Latr. d. decíſ.*
1. *num.* 41. diſtinctione utens, inter
deſcendentes , & tranſverſales , nem-
pè ſi de his diſceptetur,an cenſeantur
vocati , nàm ubi de deſcendentibus
agitur,ut in pręſentiarum,quęvis cõ-
jectu-

Digitized by Google

jectura, etſi leviſſima, quidem ſuffi-
cit: ſi verò de tranſverſalibus ſit con-
troverſia, tunc requiri efficaces conje-
cturas, & ex ipſo teſtamento apparē-
tes, quem latet, ut dici poſſint illi
diſpoſitivè vocati. Quam diſtinctio-
nem amplectuntur omnes de hoc di-
ſputantes articulo, præſertim *Ruſtic.*
loc. cit. num. 11. & juxtà illam Iudi-
16 cis arbitrium, inter tot iſ. opinionum
anfractus, regulari videtur, ad facilius
dignoſcendam vocationem inter po-
ſitos in conditione, ut decidatur hæc
tam decantata quæſtio; non tantùm
ex verborum ſono, ſed ex præſum-
pta, & rectè cōjecturata teſtatoris vo-
luntate, cujus ſenſus attenditur *ex*
l. in legatis, C. de leg. & quælibet dif-
ficultas ità omninò ſolvatur.
Quemadmodum reſolvitur etiam, quæ
17 continuatur in materia ipſius *Gloſſæ*
quæſtio, in *d. l. Lucius, ff. de hæred.*
inſt. de fideicommiſſo conditionali,
nempè ex conjecturis, an tranſmit-
tatur, vel ſecus, juxtà *Oltrad. conſ.*
21. ubi plenè recenſentur conjecturæ,
ex quibus fideicommiſſa conditiona-
lia ſanè ad hæredes tranſmittantur,
18 etſi regulariter non ſit illorum per-
miſſa tranſmiſſio, ex *l. unica*, §. *ſin*
autem ſub conditione, *ubi Gloſ. C. de*
cadu. toll. l. ſi ità legatum, §. *illi*, &
l. ſi cui legatum, §. *hoc autem*, *ff. de*
leg. 1. cum aliis congeſtis per *Nicol.*
Noalis, de tranſmiſſ. caſ. 1. *num.* 2.
Ruſtic. in conſ. 2 *poſt d. ejus. tract.*
num. 54. *Mantic. de conject. ult. vol.*
lib. 2. *tit.* 2. *Fuſar. de ſubſt. q.* 40. &
per Reg. Capyc. Latr. d. deciſ. 1. *art.* 3.
& *deciſ.* 110. Nam eadem limitatur
19 aſſertio, quoties contrarium ex taci-
ta teſtatoris voluntate elicitur, pro
conditionalis fideicommiſſi tranſmiſ-
ſione, ex doctrina *Baldi in l. un. n.*
10. *C. de his, qui ante aper. tab. Natt.*
conſ. 551. *num.* 10. *lib.* 4. *Soc. conſ.*
141. *num.* 22. *lib.* 2 aliorumq; quos
refert *Ruſt. d. conſ.* 2. *num.* 55. *Ann.*
d. conſ. 9. & *Reg. Latr. d. deciſ.* 1. *n.*
79. ubi ſigillatim omnes ferè ponde-
rantur conjecturæ pro d. tranſmiſſio-
20 ne, quæ pariter conſiderantur pro
filiis, in conditione poſitis; licet fa-
cilius ex conjecturis tranſmiſſio, quā
vocatio inducatur, juxtà tradita præ-
ſertim à *Cephal. conſ.* 16. *num.* 64.
Cravet. conſ. 62. *in fin. Menoch. de*
præſ. lib. 4. *pr.* 76. *num.* 84. & *Ru-*
ſtic. cit. tract. lib. 5. *cap.* 9. Et propte-
21 rea ubi conjecturæ non ſufficerent,
ad effectum vocationis, aut inducē-
dæ ſubſtitutionis, ſufficerent ſaltem
ad tranſmiſſionem, ut perbellè ratio-
cinatur *Reg. Capyc. Latr. loc. ſæpè cit.*
His igitur ità congeſtis, ut ad propoſi-
tam redeamus theſim de filiis, in cō-
ditione poſitis, ſi diſpoſitivè ſint voca-
ti, reditum etiam faciamus, oportet
22 ad ea, perdoctè nimis expoſita ab eo-
dem *Ruſtico d. lib.* 5. *cap.* 2. ubi aſſe-
rit *n.* 3. quòd filii, ab extraneo poſiti in
conditione, & à collateralibus, ut cē-
ſeantur diſpoſitivè vocati, majores,
efficacioreſq; requirantur conjectu-
ræ; Sed quando ab aſcendentibus, ut
in caſu noſtro, in conditione illi po-
nuntur, tunc etſi leves ſint conjectu-
ræ, ſanè ſufficient, favore liberorum,
ut ipſi cenſeantur diſpoſitivè vocati,
ut etiam teſtantur *Craſſ. in* §. *fidei-*
commiſſum nu. 14. *Peregrin. Fuſar.*
aliiq; quos recenſent *Reg. Capyc. Latr.*
d. deciſ. 1. *num.* 41. *Theſaur. deciſ.*
96. & *Reg. Rovit. d. conſ.* 54. *lib.* 1.
Quamvis enim apud DD. ſit tanquam
23 concluſio indubitata, ut filii ſimpli-
citer in conditione poſiti, ut ſupra di-
ximus, non intelligantur generaliter
diſpoſitivè vocati, ex *Gloſ. in d. l. Lu-*
cius, ff. de hær. inſtit. Nihilominus,
tam eſt vis huius principalis cōjectu-
ræ in beneficium filiorum, ut illi pro-
cul dubio cenſeantur diſpoſitivè vo-
cati, quando ab aſcendentibus ſunt
poſiti in conditione, quod ullam ad-
mittit contradictionem, quia efficaci-
ter illos vocatos eſſe ajunt, præſer-
tim *Fuſar. in ſuo tract. de fideicom.*
quæſt. 437. *Andreo. contr.* 179. *num.* 5.
Cancer. vār. reſol. lib. 1. *cap.* 1. *nu.* 78.

Ciarlin contr. for. lib.2.cap.166. nu.
4. & 5. Cavalc. decis. 496. *Paul. de*
Caſtr. conſ. 263. *Pariſ. conſ.66.lib.3.*
& ità varias in hujuſmodi articulo
opiniones conciliat *Iul. Clar.in d.* §.
teſtamentum quæſt. 77.ac ità ſemper
deciſum fuit, ut videri poteſt præci-
puè apud *Reg. Capyc. Latr.loc cit.*&
noviter nonnullas alias ſimiles deci-
ſiones refert *P. Afflict.controverſ.ju-*
ris cap. 32. *num.*43.
At in caſu præſenti, non tantùm adeſt
24 hæc potior,& de per ſe efficaciſſima,
& tot authoritatibus innixa,ſed cum
ea concurrunt aliæ non minoris mo-
menti, ut annuimus, validiſſimæ cō-
jecturæ, quæ colliguntur ex ipſius te-
ſtamenti verbis, ante exaratis, inter
quas ultra conditionem, favore de-
ſcendentium ex filio,qui ex hoc cen-
ſentur diſpoſitivè vocati,ſe offert ve-
hementior præſumptio. nimirū,quod
hi deſcendentes poſiti ſunt in condi-
tione cum qualitate,non tantùm ma-
ſculinitatis,verùm etiā legitimæ pro-
lis, illis nempè verbis: *Quandocumq;*
moriſſe detto mio figlio,ſenza figli le-
gitimi, e naturali, di ſuo corpo legi-
timamente deſcendenti, in tal caſo
vuole eſſo Teſtatore, che ſuccedano
25 *dette ſue figlie*; Quæ ſula conjectu-
ra eſſet nimis ſufficiens, ſine cæteris,
ad oſtendēdam teſtatoris expreſſam
volūtatem, quòad liberorum diſpoſi-
tivam vocationem, juxtà celebrem
deciſ. Surdi 162.quam ſequuti ſunt
Cavalc. deciſ. 5.num. 11. *lib.3. Grat.*
*diſcept. foren. tom.*4.*cap* 747. *num.*5.
*Ciarlin. controv. jur. lib.*1.*cap.*25.*n.*
23. *Farinac. deciſ.* 100. *num.6.Vivi.*
deciſ. 262. *nu.* 16. *Seraph.deciſ* 934.
*num.*4. *deciſ.*956. *n.*6. *& deciſ.*1329.
Pariſ. conſ. 37. *num.* 53. *&* 66. *num.*
50. *vol.*3. *Menoch de præſump.lib.*4.
præſ. 76. *num.* 48. *conſ.* 152. *vol.* 2.
conſ. 1017. *& ſeq. Andreo.cit.contr.*
179. *num.* 6. *Socc. conſ.* 110. *num.*
25. *v l.3. Reg. Rovit.conſil.*54. *num.*
7. *vol.* 2. *Præſ Amat. conſ.* 100. *nu.*
31. quam equidem conjecturam vo-
cat magis concludentem poſt *Reg.Ca-*
pyc. Latr. d. deciſ. 1. etiam *Conſil.*
Staiban. reſol. 58. *num.* 42.*lib.* 1.
Imò ex enunciata conjectura,aliæ duę,
26 nō inferioris conditionis ortū habent
liberorum favore: altera ſcilicet, quæ
conſideratur per dictionem, *quando-*
cumq; pluries in teſtamentaria diſpo-
ſitione repetita, prout idem teſtatur
Reg. Capyc. Latr. loco nuper *cit. nu.*
27 22. altera verò per ſubſtitutionem
reciprocam,ordinatam ab eodem te-
ſtatore inter filium hæredem inſtitu-
tum, ac filias ejuſdem,caſu quo Ille,
Sororeſquè decederent quādocumq;
ſine filiis legitimis, & naturalibus ex
corpore deſcendentibus,quemadmo-
dum cum allegatis DD.pōderat *Fu-*
ſar. de ſubſt. d. q. 437. *nu.* 88. *Andr.*
loc. cit. & Ciarlin. lib. 2. *contr. cap.*
166. *num.* 4 quos plenè refert *Reg.*
Capyc.Latr.d. deciſ. 1 .*num.*30.Sequi-
28 tur item poſt has conjecturas, clau-
ſula *omni meliori modo*,quæ quamvis
nun reperiatur inter verba ſubſtitu-
tionis, fuit tamē à teſtatore appoſita,
illaq; uſus fuit in principio teſtamen-
ti, ad conſervandam ſanè vim totius
diſpoſitionis, hac præventione; ità
ut eadem clauſula extenderetur ad
omnes caſus, ut ait *Fuſar. d q.*437.
n. 225. *& poſt Ruſtic. d. l.* 1. *c* 6.*n.* 23.
Sim. de Petr. interp.vult. vol. & cōſ.
110. *Pariſ conſ.* 21. *nu.* 53. *& Me-*
*noch.præſ.*76.*n* 82. cū aliis congeſtis,
præcipuè *à R.Cap.Lat. d. dec.* 1.*n.*28.
Omnia demum confirmantur in cauſa
29 præſenti, quia invenitur præ cæteris
illa valdè exprimens conjectura,nem-
pè expreſſa prohibitio alienationis a
teſtatore ordinata, & cum ea pariter
prohibitio, non ſolùm detractionis
trebellianicę, ac falcidiæ, juxtà DD.
penes *Reg. de Marin. in obſer.* 355.
ad Reg. *Revert. tom.* 1 & *Addent. ad*
Reg. *Latr. loc. cit.* verùm etiā adeſt
expreſſa prohibitio, ab ipſo teſtatore
30 ſuo filio hęredi ordinata,nè fidejube-
ret aliorū beneficio,& ullo modo bona
hæreditatis fidejuſſionis vinculo ob-
noxia

Digitized by Google

noxia remanerent. Quibus ultimis conjecturis valdè clareſcit ejuſdem teſtatoris voluntas liberorum favore, adeout illi videantur diſpoſitivè omninò per fideicommiſſum vocati, juxtà tradita per *Ruſtic. & Reg. Latr.* alioſque *ubi ſupra*. Eximia quorum authoritate ità decidendum fore ſperatur, ſub peritiſſimorum ſemper Ius dicentium doctrina. Sic uti fuit deciſū quarto nonas Iunij 1687. referēte D. Julio Galeota, integerrimo cauſæ Commiſſario, hereditatē ſcilcet quo. Franciſci Antonij Seraphino, ſpectare ad dictos Nicolaum, & Petrum Seraphino ex propriis perſonis, & non uti patris heredes, prout habetur penes acta in Banca olim de Gallo.

CONTROVERSIA XXXXIII.

Servata patrię Conſuetudinis diſpoſitione, nū attendi debeat in ſucceſſione ab inteſtato cauſa immediata, & proxima perſonę, à qua bona ultimo defuncto obvenerunt; an verò mediata, ac remota nempè originis, ab ea ſcilicet perſona, cujus primò illa bona fuerunt?

SVMMARIVM.

1 *SPhingis fabula exponitur ad hujus Quæſtionis ornamentum.*
2 *Facti ſeries diſtinctè exaratur.*
3 *Pater ſuccedit filio unà cum filijs.*
4 Ex Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, *ſi fiat ſucceſſioni locus, an ſit attendenda cauſa immediata, an verò mediata ſive prima bonorū acquiſitio?*
5 *Decedenti ſine liberis, & ab inteſtato, quòd ſanè ſuccedāt proximiores ex parte illius, à quo bona obvenerunt immediatè, ſuſtinetur à n.6.*
7 *Bona ſi tranſeant per plures perſonas, an retineant primevam qualitatem, & originem: an verò illa mutetur mutatis perſonis?*
8 *Morienti ab inteſtato, & abſque liberis ſuccedunt* per Conſuetud. Neap. *proximiores ex linea unde bona obvenerunt.*
9 *Hæreditas adita, non jam defuncti, ſed propriū eſt hæredis patrimoniū.*
10 *Filia dotata, ſtante ſtatuto, ut excludatur à ſucceſſione patris, ſi cōtingerit, filium paternam hæreditatem adire, & poſtea mori, à fratris patrimonio non excludetur, ob dotationem.*
11 *Statutum nō excludit filiam à fratris ſucceſſione, licet eam excludebat ob dotationem à paterno patrimonio.*
12 *Vnuſquiſq; unicū habet patrimoniū*
13 *Commendātur V.J.D. Ioannes Vincentius Cavalerius; Et Dominicus, & Hyacinthus de Mari germani fratres num, 4.*
15 *Renunciatio facta de paternisbonis, non compræhendit, quæ à patre ad fratres provenerūt, cū ſint fraterna.*
16 *Perſona mutata, rei cōditio mutatur*
17 *Mutatione perſonarū, mutatur pariter & qualitas bonorum.*
18 *Bona per aditionem hæreditatis, quia fiunt hæredis, idcircò deſinunt eſſe defuncti.*
19 *Renunciātes bonis paternis, benè ſuccedere poſſunt ad illa, quæ fraterna dicuntur.*
20 *Avia paterna ſuccedit in bonis paternis, & materna in maternis.*
21 *Perſona in ſuccedendo attenditur immediata, à qua ſcilicet bona ultimò defuncto provenerunt.*

ARGVMENTVM.

In ſucceſſione ab inteſtato, noſtris municipalibus inſpectis Sāctionibus, præſertim *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua*, an ſit attendenda cauſa immediata; ſcilicet ultima bonorum acquiſitio, facta per defunctum: aut verò mediata, nēpè originaria illorum adeptio, anvè proximiores ex parte perſonæ

à qua

à qua immediatè bona obvenerũt, vel
cõjũcti ex parte alterius perſonę, à qua
eidem mediatè illa provenerunt, ſuc-
cedere debeant, attenta nimirum pri-
meva rerum qualitate, nec prorſus
earũ mutatione, ob mutatum perſo-
narum ſtatum? Latè diſcutitur ine-
ſtricabilis quæſtio; & ad veritatis me-
tã enixè indagandã, in quinque divi-
ditur capita, ac de unoquoque diſtin-
ctè fit ſermo ſuis locis, ſemper pro ſen-
tentia, favente proximioribus ex per-
ſona immediata, quæ nonnullis ful-
citur juribus, & pro coronide tribus
S.R.C. decisionibus, præ cæteris de re-
centi ortis, exornatur.

1 FAma Poetarũ eſt, te-
ſte *Lactantio*, Sphinga
monſtrum horrendũ,
Harpyiarum aſpectu,
ingẽti ſcopulo vię im-
minenti inſidens, inextricabiles tran-
ſeũtibus ambages, & inſolubilia ænig-
mata propoſuiſſe; ut quotquot diſ-
ſolvere non poſſent, unguibus ità di-
laniaret, atque interficeret alis. Simi-
li quidem periculo expoſitũ ſe agno-
ſcens ingeniolum meum, ob ejus im-
becillitatem, in propoſiti articuli eno-
datione, & pro caſus ſpecie, omni-
bus abſtruſiore anfractibus, penes
Municipalium noſtrarum Legum In-
terpretes, quadam ferè Sphynge de-
vinctum, & prorſus cederet, & per-
deretur; niſi ad vos Togati Heroes,
providi Argonautæ, atq; eruditi The-
ſei, pro hujus bravij, ad inſtar aurei
Velleris adeptione, ac pro optato glo-
riæ triumpho obtinendo, recurrerem,
ut in tam vaſto abagum Pelago, & diſ-
ficultatum ſyrtes, Adverſantiumq;
vortices, ſecurum portum attingam,
& à locis abditis omninò ad clariora
victor evadere poſſim.
Clarior itaq; ut eluceat, Patres Conſcri-
2 pti, in diſcutienda theſi concluſionis
veritas, in claris pariter principio ex-
ponatur, intereſt facti ſeries, cum
ab illa faciliùs ad Ius pergatur, jux-
tà monitum *Alfen. in l. ſi ex plagis,*
§. in clivo, ff. ad leg. aquil. & *Ariſto-*
telis documentum *poſter. lib. 1.* ibi:
ignoratis principijs, & ignorantur
omnia. Hinc brevi licet methodo,
diſtincta tamen oratione, ad veſtrã
benevolam porrigere attentionem;
ante omnia opinor, nonnullos ſuc-
ceſſionum eventus; undè ſciendum
ſit, ex matrimonio nempè, tran-
ſactis annis contracto, inter quond.
U. J. D. Philippum Avondoia, &
Dorotheam Amatruda, tres ortos
eſſe liberos, Ioſeph videlicet, cum
Iulia, & Catharina Sororibus; At
mortua, communis anno contagio-
nis, enunciata Dorothea, ei ſucceſſit
præfatus Ioſeph eius filius, cum
onere dotandi dictas Iuliam, & Ca-
tharinam; Quinimò, defuncto etiã
ipſo Ioſeph, ſucceſſerunt eidem
prænominatæ Iulia, & Catharina
Sorores, unà ſimul cum dicto Phi-
lippo eorum parente, pro tertia, &
æquali profectò portione, iuxtà de-
cantatam *textus* diſpoſitionem in
Auth. defuncto, C. ad Senat. Con-
ſul. Tert. poſt cujus Ioſeph obitum,
3 cum ſimiliter è vivis deceſſiſſet eo-
dem peſtis tempore illicò Philippus
pater, legitimè ſucceſſerunt ei præ-
fatæ Iulia, & Catharina, ejus filiæ,
prout hæredes declaratæ fuerunt,
mediante decreto præambuli M.
C.V. Et poſtmodum defuncta item
dicta Iulia, anno ſequenti, altera
enũciata eius Soror Catharina ſuc-
ceſſit, illaq; novo decreto ipſius M.
C. fuit declarata hæres dictę quõd.
Dorotheę eius matris, per interme-
dias perſonas, ipſorum Ioſeph, Iu-
lię, & Philippi, ut omnia ex actis,
hac facti ſerie liquidò conſtant.
Verùm mortua denique pręfata quõ-
dã Catharina, ſuperſtite Andreana
Avondolo, Sorore utrinque conjun-
cta dicti olim Philippi, ac enuncia-
tæ quondã Catherinæ amita, illa

uti in gradu proximior ex linea paterna petiit propterea eius beneficio interponi decretum præambuli, non tàm omnium bonorum, eidem Catharinæ obventorum ex dicto Philippo, ſeù ab aliis, de dicta paterna linea ei conjunctis, quàm etiam ipſi obventorũ immediatè à dicta quond. Dorothea eius matre, mediantibus perſonis dd. quond. Ioſeph ejus fratris, Iuliæ ſororis, ac Philippi eius patris reſpectivè,minimè obſtantibus oppoſitis ex adverſo per Antoniam Battimello, pro prætenſa bonorum ſucceſſione ex linea materna,attenta *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua,ſub tit. de ſucceſſ.ab inteſt.*propter rerum ſtatum iam mutatum, atque ob tranſitum illorum ad cæteras diverſæ lineæ,ex deſcripta ſerie perſonas.

Hinc nos, qui dictæ Andreanæ partes
4 tuemur, unà ſimul cum præclariſſimis viris, omniq; virtutum genere præditis DD. Dominico, & Hyacintho de Mari,in cauſa ſodalibus, quorum allegata, alia methodo recenſet *de Luc. ad Franch deciſ.* 696. clarè eorum veſtigia ſectantes demonſtrabimus,cauſæ deciſionem omninò pẽdere ex illo famigerato Iuris articulo: an ſcilicet *d. Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua*,quoties locum habet in aliqua ſucceſſione,attendi debeat cauſa immediata, ſivè ſecunda acquiſitio, an verò mediata, ſivè prima originaria bonorum adeptio; itaut fas ſit,dicere:utrũ,cũ quis moritur abſq; liberis, & ab inteſtato in bonis ſitis intra diſtrictum noſtræ Vrbis, ſuccedere ei de-
5 beant proximiores,ſivè conjuncti ex parte illius perſonæ, à qua bona defuncto mediatè obvenerunt,& attendenda ſit originalis illorum qualitas, an verò ſecunda, & ſequens adeptio; adeò ut,cum bona tranſeant per plures perſonas, retineant illam priſtinam qualitatem, ſivè originem: an tamen bonorum qualitas,ſivè conditio, per mutationem perſonarum,ac ſerum ſeriem,ipſa quoquè mutetur?

His igitur præmiſſis, nõnullorũ Iurium
6 vi ſundare,noſtri quidè erit inſtituti, ut præfatæ *Conſuetudinis ſi quis, vel ſi qua*, attenta diſpoſitione, omninò ab inteſtato, & abſq; liberis decedenti ſuccedere debeant proximiores ex parte illius perſonæ, à qua bona ipſi defuncto immediatè obvenerunt, & proindè omni procul dubio ſecundã, nec priorem eſſe attendendam illorũ adeptionem, demonſtrabimus; idq; apertè ex infraſcriptis, per nos conſideratis mediis, apertè nimis patefaciemus, & per quinque capita, de eadem quæſtione, ut haec meridiana clarior evadat, ſicuti annuimus, cõtinuò noſter tali lumine erit termo.

Primò etenim, quia propoſita ſententia
7 ſolidiſſimis fundatur rationibus, quę veris innititur Iuris principiis.

Secundò, quia eandem ſuſtinuit opinionem noſtrarum Conſuetudinum anteſignanus interpres *Napodanus* cum aliis *Addentibus.*

Tertiò, quia hæc eſt communior apud noſtrates, tàm ex Doctorum numero, & authoritate, quàm rationum pondere, & gravitate.

Quartò, quia juxtà præfatam noſtram ſententiam, ità ſæpè Sac. Conſilium decrevit, ut ſit inducta iam judicandi hæc Conſuetudo.

Et quintò tandem, quia etiam de Iure communi probabilior,ac eiuſdem diſpoſitioni magis cõſona videtur; Imò in terminis ſimilium municipalium ſanctionum, quibus aliis in locis defuncti patrimoniũ pariter dividitur, eadem ſervatur manifeſta concluſio.

Quòad primũ autẽ ex aſſertis,ut hęc ſit
8 tutior, quia inconcuſſis, ac veris Iuris principiis fundatur, clarè patet, ex eo potiſſimum, quia per *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua*, diſpoſitum habemus, ut moriente aliquo, vel aliqua, abſque liberis, & ab inteſtato, exceptis bonis maternis, & à materna linea obventis,in quibus ſuccedũt proximiores ex parte matris, ad cætera omnia, à quacũque linea obvẽta ve-

veniant ex patre cõjuncti. Sed pręno-
minata q. Catherina, præfatas hæredi-
tarias portiones, quas habuit ab enun-
ciata q. Dorothea ejus matre, per in-
termedias perſonas dd. quòd Ioſeph,
Iuliæ, & Philippi, haud acquiſivit ab
aliquo, ei conjuncto ex linea mater-
na, neq; à dicta ejus matre; nam ab
eius fratre, ſorore, & patre illas eidem
obveniſſe, conſtat. Ad has igitur di-
ctæ Dorotheæ portiones hæredita-
rias, concludendum eſt profectò, pro-
ximiores ex parte patris venire, ip-
ſamq; Andreanam Avondolo ſucce-
dere liquet. Maior propoſitio patet ex
9 *præcit. Conſuetud.* Minor evidenti
ratione probatur; certum enim eſt in
Iure, hæreditatem defuncti iam adi-
tam ſtatim effici ipſius hæredis patri-
monium, nec amplius dici bona de-
functi, ut expreſſè ſancitur *in l. 1. §.*
veteres, ff. de acq. poſſ. ubi *Gloſ. Iaſ.*
cæteriq; DD. l. eius, §. quod ſi ſtipu-
latus, num. 8. ff. ſi cert. pet. & l. Paulus
ff. de acquir. hæred.

Quod adeò verum eſt, ut (ſtante ſtatu-
10 to diſponente, filiã dotatam à pater-
na excludi hæreditate) ſi contingerit
filium, qui patris adivit hæreditatem,
poſtea mori, ſoror minimè ab eius fra-
tris ſucceſſione excluditur, propter
dotationem, quamvis frater alia bo-
na, non habuiſſet, quàm paterna;
11 ea præcipua ratione, quia dicta patris
hæreditas poſt aditionem, jam fratris
eſt patrimonium, à quo ſoror per do-
tationem à ſtatuto non excluditur, ut
ait *Rovit.* qui noſtram eódem medio
tuetur ſententiam *conſ. 100. num. 4.*
tom. 1. ubi *Conſil. Altimar. in obſer.*
12 cum nemo poſſit, niſi unicum, & pro-
prium habere patrimonium, ut fun-
dat *Reg. Capyc. Latr. conſul. 19. nu.*
19. & *Præſ. de Franch. deciſ.* 171.
ubi Addent. latiſſimè *Gutticrez in*
cap. quamvis, de pact. in 6. num. 8.
& Tiraquel. de jur. primog. quæſt.
81. *verſ. ex quibus n 6.* idẽ oſtẽdunt:
Vndè clarè deducitur in caſu noſtro, di-
13 ctas hæreditarias portiones præfatę
q. Dorotheæ, iã aditas antea per enũ-
ciatos Ioſeph, Iuliam, & Philippum
nominibus reſpectivè, evaſiſſe ex ta-
li aditione, proprium eorum patrimo-
nium, & per conſequens dictam Ca-
tharinam ultimò defunctam eaſdẽ
portiones hæreditarias Dorotheæ,
quas per intermedias perſonas Ioſeph
Iuliæ, & Philippi acquiſivit, non à
dicta Dorothea eius matre, ſed à ge-
nitore, ſorore, & fratre verè habuiſſe;
& propterea nil mirum eſt, ſi in eiſ-
dem portionibus, apertè concluditur,
ut ſuccedere debeat ipſa Andreana,
uti proximior ex parte patris, exclu-
ſis penitus dictæ quond. Catharinæ,
& ſic ex parte matris proximioribus;
quemadmodum idem tuentur *Reg.*
Rovit. loc. cit. & Conſil. Provenzal.
noſtræ ſententiæ item acerrimus pro-
pugnator *in obſer. 2. ad d. Conſuetud.*
num. 11 & obſer. 11. & 12. per tot.
cum aliis innumeris, per eos allegatis,
inter quos videantur, quæſo, cæte-
14 ri magni nominis Iuris Periti, apud
egregias allegationes *Io: Vincentij*
Cavalerii, qui de hujuſmodi articu-
lo ſatis doctè ſcripſit, eandemque ſu-
ſtinuit ſententiam, cui ſe ſubſcripſe-
runt duodecim, tunç tẽporis Supre-
mi Senatus Advocati, nempè *R. Ro-*
vit. Ferdin. Brancia, Franc. Lauri-
tus, Decius Favilla, Franc. Riſtal-
dus, Scipio Conſtantius, poſtea Reg. &
Io: Hierony. Zumpulus, cum *Scipio-*
ne Phylamarino, Iacobus Sallutio,
Franc. Ant. Coppula, & *Io: Domin.*
Imparato, quas allegationes inſerit
Thorus in ſuo ſupplem. compend. de-
ciſ. S. R. C. in verbò, bona antiqua;
& eſt denique videndus pro expoſiti
coronide *Præſ. de Franch. deciſ.* 696.
cum cæteris *ibid. Addentibus.*

Idq; omninò confirmatur alia Iuris con-
15 cluſione, quæ ex eadẽ *l. 1. §. veteres,*
ff. de acquir. poſſeſſ. emanat, ut nimirũ
renunciatio facta de paternis bonis,
minimè comprehendat illa, quæ à
patre provenerunt ad fratres, quia
hæc dicuntur fraterna, nec amplius

paterna, ut latè ratiocinatur *Pur-
pur. in l. fin. num. 197. verſic. ult.
C. de pact.* Eadem præcipua ratione,
quia per mutationem perſonæ à pa-
16 tre in filios, mutatur conditio rerũ,
quæ licet proveniant à patre, non ta-
men dicuntur amplius paterna bona,
ſed filiorum, ut in *d. l. procuratorem
alias incip. Paulus, ff. de acq. hæred.*
17 Mutatione enim perſonæ, mutatur
etiam qualitas bonorum; cum adi-
tione hæreditatis mutentur bona, &
quæ erant, puta materna, per aditio-
18 nem efficiuntur hæredis adeuntis,
& deſinunt eſſe materna; & à ſimili,
quæ erant paterna efficiuntur filiorũ
adeuntium hæreditatem paternam,
ſicq; renuncians bonis paternis admit-
19 titur deindè ad ſucceſſionem fratris,
etiam in bonis paternis ad fratrẽ per-
ventis, & ità attendatur perſona im-
mediata, ut ex *Afflict. deciſ.* 127.
Seſſe deciſ. 52. *Peregr. deciſ.* 77. *Mart.
de ſucceſſ. par.* 2. *q.* 3. *art.* 1. *num.* 14.
aliiſq; probat *Fontanell. deciſ.* 53. *&
Cõſ. Provenz, in d. Conſuet. ſi quis, vel
ſi qua, d. obſer.* 11. & *Reg. Rovit. dict.
conſ.* 100. ubi *num.* 7. ex doctrina
*Paul. de Caſtr. in l quod ſcitis, §. 1. in
fin. C. de bon. quæ lib.* item ait, quòd
20 in bonis proventis ex parte patris,
ſuccedit Avia paterna, in bonis verò
ex parte matris, ſuccedit avia mater-
na, quia uti inquit *Paul. loc. cit.* in
hujuſmodi ſucceſſione inſpicitur per-
21 ſona immediata, à qua ſ. defunctus
habuit bona, non autem mediata,
nempè originalis bonorum, prout lo-
quitur, eandem probans ſententiam
*Io: Lopez. in rubr. de donat. inter vir.
& uxor.* §. 39. *num.* 10. cui additur
Rom. conſ. 40. *col.* 1. cum cæteris apud
*Camill. Salern. in add. ad dict. Con-
ſuet. ſi quis, vel ſi qua, in apoſtill. in-
cip. vide in Conſuet ad in fin. fol. mi-
hi* 118. *& Caiet. ibid. in apoſtill. in-
cip. ſi ergò Titius, & Martinus fol.*
143. *& in ſeq. apoſtil.* ſic tradit, fuiſ-
ſe deciſum, idemq; *in ead. Conſuet.
fol.* 111. *lit. D. in apoſtill. incip. quæ-
ro ad intellectũ huius Conſuetudinis.*
Et hactenus quoad primũ pro noſtra
ſentẽtia, ex propoſitis mediis, ut me-
tam, citò attingamus dicta ſufficiant.

CONTROVERSIA XXXXIV.

Mutatione perſonæ, an mutetur rei conditio; itàut bona, quæ erant aſcendentiũ, ex tranſitu ad deſcẽdentes, & ultimò ad collaterales, horum omninò dicantur?

SVMMARIVM.

1 *IN ſucceſſione ab inteſtato, quę attendatur perſona, immediata, an mediata diſſeritur?*

2 Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua *verba tranſcribuntur, & enucleãtur.*

3 *Mutatione perſonæ mutatur pariter bonorum conditio num.* 4. *&* 11.

5 *Verbũ* obvenerunt *ſimpliciter prolatum in* Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, *quid importet?*

6 Napodanus *eſt Cõſuetudinũ Auriga*

7 *Et varios exẽplificat caſus pro ſucceſſione proximiorũ ex parte patris in bonis paternis, & in bonis maternis illorum, ex parte matris.*

8 *Quæ inſpiciatur perſona, & acquiſitio mediata, an immediata?*

9 *Opiniones, cum plures proferuntur, ultima à referente cenſetur approbata.*

10 *Bona à matre filio obventa, ſunt effecta propria ipſius filii.*

11 *Bonorum origo, an ſẽper attẽdatur?*

12 *DD. quando referunt duas ſententias, ſemper videntur reſidere in ultima ex illis.*

13 *Perſonæ mutatione, mutatur etiam rei conditio.*

14 *Conſuetudo non recipit extenſionẽ; ſicut etiam Civium conventiones.*

15 *Caſus omiſſus à Conſuetudinibus regulari debet Iuris communis diſpoſitione.*

16 *Lex*

Digitized by Google

16 *Lex nova veterem corrigit; ſed non in caſu, de quo non loquitur; etiã ſi in caſu omiſſo adſit majoritas rationis, & num. 29.*

17 *Proximior præfertur in ſucceſſione.*

18 Conſuetudo ſi quis, vel ſi qua, *in duobus caſibus vocat proximiores; nempè ex parte patris, & ex parte matris cum diſtinctione bonorum, undè obvenerunt, num. 19.*

20 *Non autẽ vocat proximiores ad bona ex utraq; parte ſimul perventa.*

21 *Eadem Conſuetudo non habet locũ, patre vel matre exiſtentibus in medio, & num. 22.*

23 *Jus commune eſt attẽdendum in caſu, per municipale non expreſſo, & num. 24. & 25.*

26 Conſuetud. Neapol. *non gradus prerogativã, ut Romanorum Jus, ſed bonorum originem in ſuccedendo reſpicit.*

27 *Proximiores ubi dicantur acquirere bona per undè agnati, vel quando per undè cognati?*

28 Conſuetudo *vocat proximiores ex parte matris in bonis, quæ defunctus acquiſivit ex capite undè cognatus, non ut agnatus.*

30 *Lex nova ſemper, ac minuit, vel aliquid addit extra caſum diſpoſitum, recurri debet ad Iuris communis dogmata.*

ARGVMENTVM.

Municipali noſtro Iure attento in ſucceſſiunibus, mutatione perſonæ, mutari rei pariter conditionem, enixè oſtenditur; itàut minimè attendi debeat perſona mediata, à qua primo loco bona obvenerunt, ſed acquiſitio immediata illius perſonæ, cui ſucceſſit ultimo loco defunctus, ad cujus inteſtatam ſucceſſionem proximiores concurrunt, ex capite unde agnati, quoties bona obvenerunt ipſi defuncto à patre, & fratribus, licet inter illa adſint bona etiã, quæ olim fuerunt acquiſita à matre, cum non dicantur amplius materna, ſed paterna ſimul, & fraterna

1 NOſtrum ut proſequamur inſtitutũ, apertè demõſtrantes, in ſucceſſionibus ab inteſtato, omni jure attẽdendam eſſe perſonam immediatã, à qua per ultimum defunctum, oſtẽditur, ei proveniſſe bona, non autem perſonam mediatam, à qua antiquitùs eadem fuerunt poſſeſſa bona, etiam noſtris municipalibus inſpectis Sanctionibus, & præſertim *Conſuetudinis*, exordientis: *ſi quis, vel ſi qua*, attenta diſpoſitione; Illius verba prius tranſcribere, operæ pretium exiſtimamus; ut clarius ex illis hujus celeberrimi articuli, & ex mẽte *Napodani*, aliorumque Compilatorum dignoſcatur, quæ communior, ac verior ſit ſententia.

Si quis, vel ſi qua ab inteſtato deceſſe-
2 *rit, filiis, ſeù liberis legitimis non extantibus. Tunc proximiores ex parte patris ſuccedunt in bonis omnibus defuncti, præter quam in bonis, quæ obvenerunt eidem defuncto à matre, vel aliquo ex linea materna, in quibus proximiores ex parte matris ſuccedunt.*

Hæc namquè verba ſi benè perpedan-
3 tur clarè nimis apparebit, mutatione perſonæ, ſcilicet matris, mutari pariter conditionem bonorum, cum ibi dicatur; *quæ obvenerunt eidem defuncto à matre, vel aliquo ex linea materna*; en quomodo oſtendi-
4 tur, attendi debere cauſam immediatã, & proximã ipſi ultimo loco defuncto, non autem mediatam, & remotam in præfata ſucceſſione ab inteſtato; non dicitur enim ibi: in bonis, quæ antiquitus obvenerunt, ſed *quæ obvenerunt eidem defuncto à matre, vel aliquo ex linea materna*, ſcilicet immediatè, nec aliter, aut alio ſenſu intelligi poteſt.

Idemq; videtur pariter annotare in *d.*
5 *Conſuetud.* noſter auriga *Napodanus*, dicens, præfatam Conſuetudinem loqui per verbum *obvenerunt*

ſim-

ſimpliciter; undè etſi appareat, ob-
veniſſe antiquitus bona, tanquam
dotalia, à matre fratribus utrinque
conjunctis, tamen ſi ex his fratribus,
vel aliquo ipſorum tranſeant hęc bo-
na ad alterũ, ipſo demũ defuncto, hõ
dicuntur amplius illa obveniſſe à
matre, ſed hæredibus ab inteſtato
obveniſſe à defuncto fratre, juxtà
theoricam ipſius *Napodani, noſtra-
ſtrarum Conſuetudinum interpretis,
in verbo materna, num.* 240 *in verſ.
ſed pone Cajus*, ubi exponit caſum,
6 hoc nimirum ordine: Cajus habuit
duos filios ex prima uxore, alterum
ex ſecunda, defunctis patre, & ma-
tre, moritur unus, ex primis fratri-
bus utrinque conjunctis, ſuccceden-
ti ſibi altero in præfatis bonis, etiam
maternis ipſorum; moritur exindè
alter, ſuperſtite ſibi fratre conſangui-
neo tantùm; qui ortum habuit ex
ſecunda uxore, & veniunt proxi-
miores ex parte matris defuncti, &
petunt dotes ipſius matris in bonis,
quæ dicto defuncto immediatè pro-
venerunt ex altero, ut annuimus,
fratre præmortuo, non verò propriè
à matre, etſi initio inſpecto, illa ob-
venta videantur ex dotibus mater-
nis, cadit quæſtio diſputata per *Na-*
7 *podanum loc. cit.* utrum ſuccedere
debeant ad dicta bona, quæ olim
erant dotalia, nunc verò prorſus
fraterna, proximiores ex parte ma-
tris, vel potius hic frater conſangui-
neus tantùm, & *à d. verſicu. pone
Cajus*, uſque ad *verſic. ſed pone qui-
dam habens fratrem uterinum*, licet
pro utraque opinione adducat ra-
tiones, & authoritates hinc indè,
adeòut æquivocè videatur loqui, ut
8 teſtatur *Montan. in ſua contr.* 1.
aſſerens, *Napodanum* inclinare in
opinionem, favore proximiorum ex
parte matris, ut inſpiciatur prima
origo, & bonorum tranſmiſſio ex li-
nea materna, itàut ſi vellet talis fra-
ter diſponere, teneretur relinquere
medietatem dictis proximioribus ex
parte matris, juxtà diſpoſitionem
9 alterius *Conſuetudinis, Etſi teſtator*;
Nihilominùs in noſtra contraria de-
inde reſidet ſententia, ut nimirum
inſpiciatur immediata bonorum ob-
ventio à fratre, & non à matre, &
quod ſuccedant ad ea proximiores
ex parte patris. Vndè clarè patet,
ipſum concludere pro fratre cõſan-
guineo, uſque ad *verſic. ex parte pa-
tris*, ut ipſe ſolus admittatur, ex-
cluſis proximioribus ex parte matris;
nam ea principali utitur ratione, quia
10 illa bona, à matre obventa, jam
evaſerunt propria ipſius filii defun-
cti, per tranſitum à matre ad illum,
& ſucceſſivè, dum per mortem pri-
mi filii pervenerunt ad ſecundum,
non conſiderantur uti materna, ſed
tanquam bona fraterna, & ſic debet
admitti ipſe frater conſãguineus tã-
tùm, uti proximior fratri præmor-
tuo ex parte patris, excluſis proxi-
mioribus à matre; nam mutatione
perſonæ, mutatur conditio rei, ac
dominii per *tex. in l. per procurato-*
11 *rem, ff. de acquir. hæred.* imo pro-
greditur ulterius *Napodan.* & argu-
mentis reſpondet adverſæ ſententię,
eiſquè plenè ſatisfacit, quamvis an-
tea pro prima opinione illa propo-
ſuerit; quia per hæc verba: *Sed ali-
quibus videtur primum verius, ut
admittantur proximiores ex parte
matris*, liquidò conſtat, *Napodanum*
12 eſſe alienum à prima ſententia; &
propterea paulò poſt pro hac ſecun-
da ſubdit in *verſicu. ſed fortiter ob-
ſtat eis cum ſeqq.* undè apertè ſatis
videtur, reſidere in ultima opinione,
ſecundùm ordinem, quo utuntur
DD. quoties referunt duas contra-
rias ſententias, uti ajunt *Praſ. de
Franch. deciſ.* 696. *ſub num.* 2. *verſ.
arguit. Conſil. Provenz. in d. conſuet.
ſi quis, vel ſi qua, obſerv.* 11. *& Reg.
Rovit. conſ.* 100. *vol.* 1. ubi *Conſil.*
13 *Altimar.* qui validiſſimè defendunt
mutatione ſolius perſonæ mutari pa-
riter & conditionem rei, & attendi
ſem-

ſemper debere in ſucceſſionibus perſonam immediatam, non verò mediatã, ut alii involutè ſuſtinuerunt.
Ejuſdẽ ſententię fuerũt etiam quãplures alii *ex Regnic. Gloſſat. noſtrarũ Conſuetudinum*, nempè *Camill. Salern. in d. conſuet. ſi quis, vel ſi qua in apoſt. incip. Vide in Conſuet. circa fin. fol. mihi* 118. ibi: *judicantur tamen paterna, vel materna, ſecundùm perſonam, quæ ultimò conſideratur, & à qua poſtremò provenerunt; cum non debeat conſiderari undè primo habita fuerint*, & adverſus *Piſanell.* idem advertit *Comes de Peruſio ibid. in addit. incip. Ad unum adverte, fol. mihi* 144. ibi *ut cuires contrarium, quoniam mutatione perſonę mutatur natura rei.* Hujus opinionis fuerunt etiam *Marin. Frecc. in apoſtill. ad d. Conſuetud. fol.* 144. *verſic. vide Napodan. Stephan. de Gaeta in apoſtill. incicipien. Si ergo Titius. Anton. Capyc. in eadem Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, num.* 122. *fol.* 111. *P. Molfeſ. ad conſuet. tit. de bonis par.* 2. *quæſt.* 23. *num.* 7. *& par.* 4. *tit. de ſucceſſ. ab inteſt. quæſt.* 29. *num.* 4. *verſ. quoniam mutatione perſonæ, mutatur conditio rei*, & plenius in ſuo *Cõſil.* 50. *vol.* 2. *num.* 39. *Præſ. de Frãch. deci.* 25. *&* 696. *& idem in apoſtill.*
14 *ad d. Conſuet. nota fol.* 126. ubi ſubdit, hanc *Conſuetudinem* eſſe facti, nec recipere extenctionem, ſicut etiã nec Civium conventiones.
Comprobatur hinc noſtra Concluſio;
15 nam caſus, de quo agitur non fuit expreſſus, neque ullo modo conſideratus à *d. Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua*, aut ab alio conſimili Statuto; Quo fit, ut prorſus regolari debeat juxtà Juriſcommunis dogmata, Su-
16 mus enim in Lege nova, veterem corrigente, quæ nequit extendi ad caſum omiſſum, nec prævifum, etſi eadem vigeat diſponendi ratio, aut etiam ſi adſit in caſu omiſſo majoritas rationis, ut decidit *tex. in Auth. quas actiones, C. de Sacroſ. Eccleſ. Gloſ. in l. ut allegat, C. ad l. Falcid.* ubi *Bald.* cum cæteris apud *Roman. in Auth. ſimiliter, C. ad l. Falcid.* & *Gomez. de ſubſt. fideic. nu.* 10. *verſic. tertiò quia*. Iuxtà cojus
17 Iuris Communis diſpoſitionem in dubium revocari nequit, quin ipſa Andreana, uti amita, & in gradu proximior dictæ Catharinæ, debeat pleno jure ſuccedere in cunctis bonis, tàm paternis, quàm maternis.
Quòd autem præſens caſus ſit à Con-
18 ſuetudine omiſſus, patet apertè; nam decantata *Conſuet. ſi quis, vel ſi qua* in duobus caſibus vocat proximiores ex parte matris; primò quoties aliquis moritur ſine filiis, cum bonis ei obventis à matre, & hic nõ eſt caſus noſter, cum agatur de ſuccedendo Catharinæ in bonis maternis, ei perventis, non à dicta Dorothea matre, ſed à dictis, ejus fratre, patre, & ſorore, de quorum patrimonio dicta bona olim materna fuerunt, ſed modò ſunt fraterna, paternaq; pariter effecta, per aditionem. Rurſus ex
19 *Conſuetud. pręd.* proximiores ex parte matris vocantur ad bona, defuncto quæſita ab aliquo ſibi conjuncto ex linea materna; & hic ſimiliter non eſt caſus, de quo agitur; quia dicta Catharina materna bona obtinuit à germano ejus fratre, & ſorore ſimul, qui ſunt ei conjuncti ex utraque parte matris, ſcilicet, & patris; Et eſt certum, quod *dicta Conſue-*
20 *tud.* conſideravit bona defuncto obventa à proximiore ex parte matris: de bonis verò eidem quæſitis à conjuncto ex parte utriuſque, genitoris nempè, & matris non fuit loquuta, nec id ullo modo conſideravit.
Queadmodum à ſimili dicimus de ea-
21 dem *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua*, patrimonium dividente, quando nimirum ſinè filiis, & ab inteſtato quis decedit, ut non habeat locum illa, patre, vel matre in medio exiſtente, ut ex communi Noſtratum ore omnibus

nibus notum eſt, nec alia ratione re-
ceptum, niſi quia dictus caſus, de mo-
riente abſq; liberis, exiſtentibus ge-
nitoribus, non fuit expreſſus in *d.*
Conſuetud. ubi tantùm, filiorum ca-
rentia fuit conſiderata; & extrà libe-
rorum defectum, non fuit præviſa
patris, & matris exiſtentia, neq; de
22 ea ullo modo loquuta fuit, eadem
Conſuet. idcircò illa ceſſat, parenti-
bus in medio exiſtentibus, ſed viget
Iuris communis diſpoſitio, cui adhæ-
rens *Præſ. de Franch. d. deciſ. 91. n.*
19., ità inquit; *non enim per conſue-*
tudines eſt proviſum, quando pater,
23 *vel mater extant, ut proximiores ex-*
cludantur; ſed quia Conſuetudines nō
conſideraverunt hunc caſum, nec de eo
loquutæ ſunt, tanquam caſus omiſſus
remanet, ſub diſpoſitione Iuris commu-
24 *nis*; Hactenus ex *Napod. Præſ. de Fra-*
ch. & nos idem fuſiùs demonſtravimus
Contr. 8 *vol.* 1. Ità ergo à pari in
caſu noſtro; quamvis enim bona di-
ctæ Dorotheæ, fuiſſent Catherinæ ob-
uenta à prædictis Ioſeph, & Iulia, qui
utrinque conjuncti ſunt, etiam ex li-
nea materna; & conſuetudo vocaviſ-
ſet proximiores ex parte matris in bo-
nis, defuncto quæſitis à matre, vel ex
latere materno; attamen quia dicti Io-
ſeph, & Iulia ſunt item conjuncti di-
ctæ Catharinæ ex latere paterno, ſe-
quitur, quòd *d. Conſuetudo*, cum non
conſideraverit caſum, quando bona
defuncto obvenerunt ex conjunctis
ex latere paterno, ſimul ac materno,
hic ſit caſus prorſus ab illa omiſſus.
Hinc oritur itē aperta deductio, quòd ſi
25 Conſuetudinum Compilatores voca-
re voluiſſēt proximiores ex parte ma-
tris in bonis, defuncto quæſitis, non
ſolùm à matre, vel à maternis con-
junctis, ſed etiam illos in bonis, pervē-
tis eidem ex linea materna, ſimul &
paterna, utique talem caſum expreſ-
ſiſſent. At cum exprimere noluerunt,
neceſſe eſt, aſſerere, hunc caſum re-
liquiſſe ſub Iuris communis diſpoſi-
tione. eò magis, quia à ſæpè *allega-*
26 *ta Conſuetudine* illud corrigitur, cū
per hanc, non gradus prerogativa, ut
ex Romanorum Iure, in ſuccedendo
attendatur, ſed ut bonorum tantùm-
modo proxima origo inſpiciatur.
Neq; ulterius urget, ſi dicatur, quòd
27 licet dicta Catharina quęſiverit bona
Dorotheę à d. eius fratre, & ſorore,
qui ſunt ei conjuncti ex parte matris
ſimul, & patris, tamen eadem bona
ad eam pervenerunt, uti illis conjun-
ctam ex materno latere, non verò
paterno, ſcilicet per unde cognati,
& non per unde agnati; Num fal-
lax in primis videtur aſſumptum,
quòd d. Catharina quæſiverit bona
dictę Dorotheæ à prænominatis fra-
tre, & ſorore, uti illis conjuncta ex par-
te matris, quoniam tanquam con-
juncta ex parte patris potiùs illis ſuc-
ceſſit, ut infrà apertè demonſtrabi-
mus; ſed etiam ſecundò reſpōdetur,
28 quòd quamvis (citra tamen veri prę-
judicium) d. Catharina quæſiviſſet
hæc bona Dorotheæ à dictis ejus fra-
tre, & ſorore per caput unde cogna-
ti, & ſicuti illis conjuncta ex parte
matris, adhuc noſtræ rationis con-
cluſio firma remanet; nam non inve-
nitur Conſuetudo, quæ vocaſſet pro-
ximiores ex parte matris in bonis, quę
defunctus acquiſivit per caput undè
cognati à proximiore ex linea mater-
na ſimul, & paterna; ſed quod legi-
29 tur in *præc. Conſuetud.* eſt, ut vo-
centur conjuncti ex parte matris ad
bona, defuncto quæſita à matre, aut
ex linea materna: de bonis autem
obventis à patre, & ex paterno latere
ſimul, & à matre, per caput, unde co-
gnati, de hoc verbum nullum in *d.*
Conſuetud. Sequitur ergo abſq; du-
bio, dicendum, de hoc caſu non lo-
qui Ius municipale; unde regulari de-
bet juxtà Iuris communis diſpoſitio-
nem, ut docet *Præſ. de Franch. de-*
30 *ciſ.* 91. Semper enim, ac additur, vel
minuitur aliquid in caſu, ultra diſpo-
ſita per novam Legem, ille quidem
diverſificatur, & per cōſequens apud
Ius commune remanere debet, uti
ſæpè alibi annuimus, & evidenter
in eadem theſi infrà oſtendemus.

CON-

Hæreditas, quæ adeuntis evaſit patrimonium, ſi eo defuncto ab inteſtato, proximioribus deferatur, de Iure patrio, cauſa immediata, an priſca origo attendatur?

SVMMARIVM.

1 *Bona per aditionem efficiuntur prorſus hæredis patrimonium.*

2 *Perſona, à qua bona ultimò obvenerunt, in ſucceſſione attenditur.*

3 *Et cauſa immediata, non autem bonorum origo remota.*

4 *Bona, quæ ab avia filio obvenerunt, & à filio nepoti, ſi contigerit, mori nepotem, non ſpectant ad conjunctos ex parte aviæ, ſed ad illa ſuccedunt proximiores ex parte filii.*

5 *Cauſa mediata eſt prior bonorum adeptio; immediata verò dicitur illorum ultimus tranſitus.*

5 *Bonorum conditio de aſcendente in deſcendentem jure non mutatur.*

7 *Frater utrinque conjunctus non ſuccedit alteri fratri de jure patrio, ut agnatus in bonis paternis, & ut cognatus in maternis, ſed uti agnatus ex utraq; parte.*

8 *Agnatio eſt cognatione nobilior.*

9 *Denominatio à re nobiliori omni jure deſumitur.*

10 Conſuetudo Neap. *ſolùm vocat defuncti proximiores, cum bonorum diſtinctione ex parte parentũ n.11.*

12 *At de cauſa mediata, vel immediata in ſuccedendo non loquitur.*

12 *Ideò ad Ius cõmune eſt recurrendũ.*

ARGVMENTVM.

Conſuetudinem Neapolis, exordientẽ *ſi quis, vel ſi qua*, ultrà expreſſa, & verborum ſonum, non poſſe intelligi, cum loquatur de proximioribus tantùm paternis, maternisq; eos diſtinctè vocando ad bona defuncti ab inteſtato, ex una, vel altera parentum parte ei obventa, non autem à collateraliũ ſucceſſione, nõnullis ſuadetur documentis, ſimilibus Statutis, atq; apertis Iuribus demonſtratur.

1 AD tertium, ex præmiſſis iam ante, progredientes medium, quo nos optatum, ut aſſequamur finem, & ſigillatim ad noſtræ Concluſionis metam perducamur, graviſſimas noſtrarum Conſuetudinum Interpretrũ authoritates, ac fortes rationum nexus; in unum complecti ſtatuimus, quibus evidenter fundare conabimur, ſententiam *præced. Contr.* nuper expoſitam, in ſucceſſionibus nempè ab inteſtato, eſſe attendendam ſanè immediatam, nõ mediatam perſonam, à qua bona obvenire videntur, illaq; dici prorſus debere per aditionẽ proprium hæredis patrimonium, & proinde ſequuto ejus obitu, ad ſuos tantùm proximiores, nec ad alios ex parte originis bonorum ſpectare, clarè oſtenditur.

Primò authoritate Spectabilis, ac omni virtutum genere ornatiſſimi viri *Reg.* Roviti in decantato *conſil.* 100. ubi cum *Conſil. Altim.* eſſe attendendam perſonam immediatam, ex multis DD. *ibid.* relatis tenet, & præcipuè *Paul. de Caſtr. in l. quod ſeitis*, §. *ſin autem, verſ. in textu*, C. *de bon. quæ lib.* qui docet, minimè initium acquiſitionis bonorum in ſucceſſionibus attendi, ſed perſonam, à qua immediatè illa obvenerunt, uti ex noſtratibus idem ſuſtinuere de Iure patrio *Conſil. Provenzal. obſer.* 11. *ad Conſuet. ſi quis, vel ſi quà. R. Capyc. Latr. conſul.* 19. R. *Marcian. tom.* 1. *diſp.* 45. *n* 19. & *Conſil. Hodier. contr.* 24. cum aliis penes eos congeſtis.

Secundò quia, dum præfata *Conſue-*
3 *tud. ſi quis, vel ſi qua* vocat proximiores ex illa parte, undè bona obvenerunt, nec exprimit, quænam perſona ſanè in ſuccedendo cõſiderari debeat, quando mutatur linea, ſubiicere idcircò videtur, quod non expreſſit

Iuris cõmunis diſpoſitioni, qua immediata attenditur cauſa, & proximitas, non habito reſpectu ad primũ ſtipitem, neq; ad illam perſonam, à qua bona principio provenerunt, ſed quoad eam ſolùm, quæ bona hæc obtinuit, quæve ultimò loco deceſſit, ut ex *tex. in l.cum ità, §. in fideicommiſſo, ff. de legat.* 2. probat *Cancer. lib.* 1. *var. reſ. cap.* 1. *de ſubſt. n.*45. cui ſententię adhęrent *Preſ de Frãch. decif.* 695. & *Afflict. decif.* 127. ubi ſic ab utroq; deciſum fertur.

Tertiò hæc item ſententia alia evidenti
4 ratione probatur; nàm ità quidẽ dicitur, quoad bona, quæ obvenerunt ab avia filio, & à filio nepoti, ſi contingerit, demum mori nepotem; tunc non ſuccedent conjuncti ex avia, à qua mediatè bona huic nepoti obvenerunt, ſed proximiores ex parte filii, cui nepos immediatè ſucceſſit, ut plenè fundat *Cavaler. in ſuis alleg. inſertis in ſuppl. compen. Thom verb. bona antiqua, verſ. & hoc.* Vndè eadem ratione, ſimiliter eſt dicendũ in caſu præſenti, & à fortiori, quòd
5 attendi debeat cauſa immediata, & non prima cauſa acquiſitionis, cum non ſolùm inſpiciatur bonorum trãſitus per plures perſonas, ut ãnuimus, ſed etiam mutantur plures lineæ, nẽpè de aſcedente in deſcendentes, ſcilicet à matre in filios, & de deſcẽdente in tranſverſalem, videlicet de fratre in ſorores, uti ex præmiſſa facti ſpecie apertè colligitur. Imò quod magis urget habemus in primo tranſitu *tex.* expreſſum in *d. Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua*, per quem diſponi-
6 tur, bonorum conditionem de aſcendẽte in deſcendentem, non mutari, ſed illorum originem eſſe attendendam; quod profectò non niſi in primo tantùm bonorum tranſitu, nempè de avia in filium, non in ſecunda adeptionis cauſa, ſcilicet de filio in nepotem locum habet; dum in caſu noſtro non habemus *tex.* qui diſponat bonorum conditionem non mutari ex hac perſonarũ varietate.

Quartò idem præſertim ſuadetur alio
7. exemplo; nam cum frater moritur, altero ſuperſtite germano, hic ſuperſtes frater, licet defuncto fratri ſit conjunctus ex patris parte, & matris, ſimul agnatus, cognatuſq; ſit in hac mixtura (ut loquar propriis verbis *Napodani*) non ſuccedet ſuo fratri præmortuo, pervade cognati in bonis maternis, & pervade agnati in
8 paternis, ſed tã in paternis, quã maternis prorſus ſuccedet pervade agnati; tũ quia agnatio eſt cognatione nobilior, & denominatio à nobiliori deſumitur forma, tũ quia per noſtras Cõ-
9 ſuetudines agnatis nũquã ſucceditur pervade cognati, ut docet illarum interpres *Napod. in. d. Conſuet. ſi quis, vel ſi qua num.* 152. cum aliis penes *Reg. Latr. conſult.* 19. Vndè ſequi-
10 tur, quòd ſi in bonis, quę dicta quon. Catharina quæſivit à præfatis fratre, ſororę, & patre, quævè uti pervade agnati ejdem obvenerunt, ſuccederent proximiores ex matre, & ità cognati; etiam in bonis, quæ agnatus quæſivit pervade agnati, ſuccederent cognati, quod in jure patrio eſt omninò improbatum, & ſignanter ex *dicta Conſuetud.* ut ibi fundat *Napodan. num. cit. & ſeq.*

Quintò tandem alia ſolidiſſima ratione
11 noſtra comprobatur opinio; nam eadem *Conſuetudo ſi quis, vel ſi qua* aliud non diſpoſuit, niſi ut aliquo abſque liberis, & ab inteſtato decedente, proximiores defuncti ex parte patris ſuccedant in bonis omnibus, exceptis tantùm maternis, & ex materna linea obventis, in quibus ipſa *Conſuetudo* vocat proximiores ex matre; cæterum de cauſa mediata, vel immediata in ſuccedẽdo nihil diſponit.
12 Vndè remanet hoc ſanè ſub Iuris Romanorum diſpoſitione, ut variis oſtendit rationibus *Conſil. Provenzal. in obſer.* 2. *ad d. Conſuet. num.* 9. & *Cavaler. in d. ejus alleg. verſ. nova.* Et
13 quòd juxtà diſpoſita ex Lege communi

muni in ſuccedendo, attendi debeat cauſa immediata, & non mediata, latè fundant præ cæteris *Paul. de Caſtr. in d.l.quod ſeitis,& conſ.*109. *vol.*1 *Provenz. loc.cit.num* 9.*Giurb. in* Conſuct. *Meſſ. cap* 12.*gloſ.* 4. *nu.* 2.*par.* 1. *Corne. conſ.* 305. *num.* 4. *vol.* 2. cum aliis apud *Cancer.par.*1. *tit.*1.*nu.*45.& ità deciſũ refert *Boer.*
14 *deciſ.* 192. *Vrſill. ad Afflict. deciſ.* 127. *num.* 20.ubi plura recenſet.

Hinc concludendum omninò videtur, in ſucceſſione de qua agitur, cauſa m immediatam, non verò mediatam, ſivè priſcam bonorum originem eſſe attendendam; cum ex congeſtis, ità de Iure municipali, non ſolùm clarè diſpoſitum appareat, ſed etiam quia, Conſuetudo, quando eſſet dubia, quod minimè diciqueit, ad Ius commune eſſet recurrendum, prout infra fuſius demonſtrabimus.

CONTROVERSIA XXXXVI.

Patrio Iure inſpecto, attenditur nè bonorum origo, an perſona, quæ ultimò illa acquiſivit?

SVMMARIVM.

1 *Perſona immediata in bonorum ſucceſſione attenditur, nec illorum prima origo, & dependentia.*
2 *Et hoc omni jure, etiā municipali* 3.
4 *Bona ſicuti, quando obvenerunt à filio ad matrem, eſt mutata linea; ità ubi à matre ad filium, & à filio ad fratres, ut num.* 5.
6 *Totum* Sacrum Conſilium *antiquitus in quavis cauſa judicabat; quia non adhuc aderat Aularũ diviſio.*
7 *Et per duas S.C.deciſiones inducebatur Conſuetudo, ità ſēper judieādi.*
8 *Rei natura etiam mutatur, mutatione perſonæ, & num.* 9.
10 *Frater fratri ſuccedens in bonis maternis, dicitur bona aequirere à fratre, non à matre, & n.* 12.
13 *Bonorum origo non remota, ſed proxima in ſucceſſionibus attenditur.*
14 *Verbum* obvenerunt, *quo utitur* Conſuetudo Neapolis *quid denotet? & num.* 15.
16 *Reipublicæ, non minus pernicioſum, quàm Iudicantium conſcientiæ videtur, à cõmuni opinione recedere.*
17 *Iudex nullo modo juxtà minus probabilem ſententiam decidere poteſt*

ARGVMENTVM.

Famigerata quæſtio: an juxtà *Conſuetudinem ſi quis, vel ſi qua* in ſucceſſione ab inteſtato proximiores unius lineæ aliquid prætendere poſſint, ſtāte bonorum tranſitu ad aliam lineā? Ità nonnullis S. R. C. deciſionibus, pro negativa ſententia ſopita oſtenditur, ut amplius in dubium revocari nequeat.

1 DE quarto deinceps ſtatuto medio ſequitur agēdum, ex quo in proximiorum ſucceſſione ab inteſtato mutata linea, per bonorũ tranſitũ ad aliam, apertè demonſtrabitur, eſſe attendendam perſonā, cui ultimò ſucceditur, nec originem bonorum, undè ſcilicet illa dependant, patriis etiam Conſuetudinibus attentis, quarum vigor ultrà expreſſa non extenditur; Et propterea, ut ante promiſimus, ad noſtræ ſententiæ ornatum, ac pro majori ejus vi, omnes rerum judicatarum authoritates, quæ ſparſim apud alios inveniuntur, quævè præſertim doctrinæ innituntur *Napodani*, qui ad hunc excitandũ articulum præ cæteris fuit
2 prior, uti anteſignanus *Conſuetudinum Gloſſator*, & pro enunciata inclinat opinione, diſcuſſis hinc inde difficultatibus, immediatè nempè perſonæ ſucceſſoribus favente in *d.Con-*

 ſuet.

ſuet. ſi quis, vel ſi qua num. 240. ubi
ità illum intellcxerunt ſex alii magni
nominis *Addentes*, ſicq; pluries item
3 per S. R. C. judicatum teſtantes, ut
ait Jo: *Vincent. Cavalerius* in ſua *al-
legat*. cujus dicta brevitatis gratia,
non traſcribuntur, cum videri poſſint
apud *Thor. in ſupplem. compend. verb.
bona antiqua fol. mihi* 57. & pcnes
Reg. Capyc. Latr. conſul. 19. *tom.* 1.
Conſ. Provenz. in d. Conſuet. obſer.
11. *Reg. Marcian. tom.* 1. *diſp.* 45.
num 22. unà cum duodecim doctiſ-
ſimis Viris, enunciatis *præc. Contr.*
43. uti ejuſdem ſententiæ aſſeclis,
præter *Camil. Salern. Mar. Frec.
Ant. Capyc. Steph. de Gaeta*, *Præſ. de
Franch.* & *Comit. de Peluſio in ad-
dit. ad d. Conſuet.* quorum doctrina
expoſita fulcitur concluſio, ac his me-
diis ità ponitur in tuto, ut de ea am-
plius ambigere nequeat, tùm ex Do-
ctorum numero, & authoritate illa
lõgè majore contrarium tenentium,
tùm etiam ex nimia gravitate, pro-
pter varias deciſiones, ab ipſis ſæpè
pro eadem relatas.

Quod autẽ in cauſis decidendis paſſim
4 huic adhærere ſententiæ placuit S.
✝ R. C. clarè patet ex variis diffinitio-
nibus, in tali articulo relatis per DD.
allegatos, & præcipuè per *Afflict. in
deciſ.* 127. ubi cum fuiſſet diſputatũ,
an ad inſtantiam proximiorum ex
parte patris, origo bonorum eſſet at-
tendenda, juxtà opinionem *Napod.
in d. Conſuct. verſ. pone mater*, &
verſ. pone Cajus, fuit tandem reſo-
5 lutum, quòd ſicuti quando bona ob-
venerunt à filio ad matrem, eſt mu-
tata linea, ità è converſo dicendum
videtur, per tranſitum bonorum ma-
tris ad filium, cui alii collaterales po-
ſtea ſucceſſerunt; Imò eſt notandũ,
quod eo tempore totum S.C. in qua-
libet cauſa judicabat, quia non adhuc
6 aderat Aularum diſtinctio, uti ad prę-
ſens inſpicitur in quatuor aulas divi-
ſum, ut in tali deciſione advertit
Conſ. Provenz. loc. cit. adeòut per
duas deciſiones ſimiles S. Conſilii in-
ducebatur iu quovis articulo Con-
ſuetudo ità ſemper judicandi, utpotè
7 in Principis Conciſtorio pariter ajunt
Præſ. de Franch. deciſ. 238. *Reg. de
Marin. lib.* 1. *reſol. cap.* 179. *num.* 14.
& *Conſ. Prat. tom.* 1. *diſc. for. cap.*
4. *num.* 48. Aliique apud eos.

Eodẽ rerũ judicatarum vigore noſtra
8 roborarur ſententia apud *Steph. de
Gaeta, Ant.* Capyc. *Marin. Frecc.*
& *Comitem de Peluſio Adden. ad d.
Conſuct. ſi quis, vel ſi qua fol.* 143.
✝ & 144. qui præ cæteris afferunt Sa-
cri Conſilii deciſionem in cauſa il-
lorum de Podericis, pro quibus de-
cretum fuit, mutatione ſolius perſõ-
næ, fuiſſe mutatam rei naturam. Ità
9 pariter deciſum tradit *Reg. Rovit.* in
variis cauſis *conſ.* 100. & *Reg. Capyc.
Latr. conſul.* 19. ubi *num.* 15. item
aſſerit, non poſſe aliquam veram põ-
derari deciſionem pro parte adverſa;
nam illam relatam à Jo: *Angel. Piſa-
nelli*, de qua magnum feſtum faciunt
adverſarii, *in ſua gloſ. ſub verb. ſed
pone mater num.* 242. non eſſe appli-
cabilem ait ad caſum, de quo agitur;
Refert enim *Piſanell.* quod pro ſua
opinione fuit judicatum ex relatione
Colutii Coppulæ, & *Gaſp. de Leo*,
ſiquidem in caſu relato *d. gloſ. verſ.
ſed ponc*, ubi tractatur de matre, quæ
filio ſuccedit in diverſa facti ſpecie, &
10 principio *apoſtillæ* refert *Napodani
gloſ.* deindè dicit: *Ego tamen vidi
correctam iſtam gloſ. ab iſto verſ. uſq;
ibi, quid de tutela num.* 243. *per D.
Ant.* Capyc. & *in lib. Ant. de Ale-
xan. deficic iſta gloſ. tamen Colut.
Coppula primarius Advocatus in Ci-
vit. Neap. ſcripſit, quod ſecundùm
hanc gloſ. fuit judicatum*, & ſubdit
etiã, qnòd *Gaſp. de Leo* idem ſcripſit in
cauſa illorum de Avitabulo, ut inquit
Afflict. in deciſ. 127. ubi hujus deci-
ſionis meminit, & in *ſua apoſtill. ad
d. Conſuet. fol.* 145. ut refert etiam
Præſ. de Franch. deciſ. 25. Et ità ſe
11 habet deciſio à *Piſanello* relata; non
veiò

verò juxtà caſum, quo frater fratri
ſuccedit in bonis communis matris,
12 ut ſcilicet mutetur rei natura per
mutationem perſonæ; cum pro tali
caſu, & juxtà opinionem, quàm modò tuemur, vera, & in propriis terminis adeſt deciſio, relata apud *Frec. & Capyc. loc. tit.* nec unquam aliter judicatum apparet, ut ait *Reg. Latr. & Cavalcr. apud Thor. ubi ſupra.*
Vndè inter has S. C. deciſiones, & I.C.
13 authoritates, quis unquam in dubiũ revocare poterit, quòd in ſucceſſionibus noſtrarũ vigore Conſuetudinũ, non attendatur origo, & obventio remota bonorum, ſed prorſus immediata, perſonæ nimirum, à qua illa obvenerunt ei, de cujus ultimò ſucceſſione agitur. Nàm *d. Coſuetudo ſi*
14 *quis, vel ſi qua* non ſolùm utitur verbo *obvenerunt* ſimpliciter, ut inquit *Napod. ibid.* ſed vocat etiam proximiores ex parte patris, vel matris, nec in hujuſmodi vocatione utitur verbis, exprimentibus aliquid favore proximiorum illius lineæ, undè antiquitus bona obvenerunt; ideòq; origo nõ mediata, & remota, ſed pro-
15 xima, & immediata eſt attendenda; præſertim dum tot enunciatis Patrũ doctrinis, ex *Napodani* placito hæc noſtra canonizata videtur opinio, & firma concluſio, à qua haud in judicando eſt recedendum; cum ſit non
16 minus Reipublicæ, quàm Iudicantium conſcientiis perniciosum, à cõmunibus recedere ſententiis, ut monet *Sum. Ang. & Tabien. verb. opinio*, § 1. *&* 4. poſt *Sylv. nupt, lib. 5.* & fuſiùs *Ant. Corati tract. de elect. opin. lib. 2. inſp. 2. num. 4. vol.* 18.
17 *fol.* 235. ubi contra oppoſitum dicentes invehit. Idq; eò fortius nunc patet, ac vi majori fulcitur, quia in *Secunda* ex propoſitionibus damnatis à ſemper recolendæ memoriæ Summi Pontificis *Innocentii XI.* illa præ cæteris, quòd *Iudices juxtà minus probabilem opinionem decidere poſſint*, omninò damnoſa aſſertio damnatur.

CONTROVERSIA XXXXVII.

Mutata perſona, an bona etiam ità mutentur, ut alterius patrimoniũ repreſentent.

SVMMARIVM.

1 *EX mediis ad finem ducimur.*
2 *Defuncti hæreditas jam adita, evadit adeuntis patrimonium.*
3 *Cauſa proxima, & immediata attenditur in ſucceſſionibus ab inteſtato, non autem linea medicta, undè bona obvenerunt.*
4 *Bona perventa ab avia patri, & demum à patre in filium, dicuntur illa ad filium obveniſſe à patre, nõ autem ab avia.*
5 *Bona filii defuncti, pèr matris aditionem dicuntur, non amplius filii, ſed ipſius matris.*
6 *Facultas diſponendi de bonis paternis, materniſq; non extenditur ad fratris bona, etſi ea pervenerint à communi parente.*
7 *Proximitas immediata illius, à quo bona devenerunt, non autem origo remota attenditur in linea producenda.*
8 *Idq; etiam vigore cujuſlibet ſtatuti*
9 *Hæres hæredis, hæres dicitur teſtatoris, eumq; repræſentat.*
10 *Frater ſuccedens fratri, qui fuit matris hæres, ipſius matris perſonam repræſentat, uti frater mortuus, cui ſucceſſit.*
11 *Hæres hæredis, teſtatoris perſonam tanquã primus hæres repræſentat.*
12 *Bonorum qualitas ex tranſitu ad alios mutatur.*
13 *Matre, quæ filio ſucceſſit, demum mortua, ad ejus ſucceſſionem ab inteſtato non veniunt conjuncti ex parte ſui viri.*
14 *Affines ab inteſtato non ſuccedunt*

15 *Hæ.*

Caſtr. §. 1. *num.* 2. idem *Bart. in l.*
poſt dotem num. 36. *ff. ſol. matr. Alex.*
in d. §. *veteres, num.* 8. *& conſ.* 198.
4 *lib.* 6. *num.* 8. ubi in caſu, quo bona
ab avia pervenerunt patri, & indè à
patre in filium, dicuntur illa, obve-
niſſe à patre filio, non ab avia, cu-
jus hæres fuerat pater; nam per hæ-
reditatis aditionem ab ipſo factam,
deſierunt amplius eſſe bona aviæ, ſed
5 ſunt patris. Quemadmodum per ma-
tris aditionem, non dicuntur ampli-
us bona filii defuncti, ſed ipſius ma-
tris, *argum. tex. in l. ſed ſi plures*, §.
filio, ff. de vulg. pupil. & d. l. 1. §.
veteres, ibiq; Gloſ. ff. de acq. hær.
Bald. conſ. 49. *lib.* 3. *Dec. conſ.* 551.
& 581. *Bertrand. conſ.* 127. *Seſſe*
deciſ. Arag. 52. *num.* 18. *Curt. conſ.*
14. *Fontanell. de pact. nup. clauſ.* 4.
gloſ. 24. *num* 65. *Surd. deciſ.* 144.
num. 14. ubi loquitur de facultate,
6 conceſſa à Capitulo, limitata pro diſ-
ponendo de bonis paternis, & mater-
nis, ut non extendatur ad bona fra-
tris, etiamſi illa pervenerint à cõmu-
ni patre, ea ratione, quia per aditio-
nem deſinunt eſſe paterna, ut inter
recentiores idem fundat *Mart. de*
ſucceſſ. leg. par. 2. *q.* 1. *ar.* 1. *num.* 14.
& ad propoſitum item videantur
Theſau. deciſ. 27. *Gabr. comm. concl.*
3. *de ſucc. ab inteſt. Barboſ. in l. poſt*
dotem num. 66. *ff ſol. matr. Gomeſ.*
in l. 6 *Thau. num.* 8. *Gratia. diſc.*
for. cap. 971. *lib.* 5. *Gabr. conſ.* 116.
num. 6. *Neviz. conſ.* 8 *num.* 35. Qui
7 omnes aſſerunt, ut in linea producẽ-
da proximitas immediata illius, à quo
bona devenerunt, attendatur, non
autem illorum remota origo.

Et quòd hæc ſententia ſit verior (ut ſu-
8 pra diximus) ex præfato quinto medio
jã liquidò cõſtat, & ità in aliis locis idẽ
obſervatur, ubi ſimilis adeſt Conſue-
tudo, qua ſtatuitur, ut moriente ali-
quo, vel aliqua ſine liberis, & ab in-
teſtato ſuccedere debeant proximio-
res ex patris linea in bonis, defuncto
ab illa quæſitis, & proximiores ex par-
te matris in bonis maternis. Ità teſta-
tur, & egregiè fundat *Cancer.* cum
cæteris, per ipſum cõgeſtis *in tit. de*
ſubſtit. art. 1. *num.* 45. ubi ſolidiſſi-
mis juribus hanc tuetur ſententiam,
qua tuta ex omni parte remanente,
frivolis objectionibus tandem reſpõ-
dendum ſupereſt.

Hinc primò haud obſtat, quod in con-
9 trarium adducitur: nimirum, ut
hæres hæredis, teſtatoris dicatur hæ-
res, & proinde hæres hæredis teſta-
torẽ repreſẽtare videatur; ex quo in-
fertur, quod ſi frater ſucceſſit fratri,
qui matris ſuæ hæres fuit, dictus fra-
10 ter matrẽ repræſentabit, ſecus verò
fratrem præmortuum, cui ſucceſſit;
bona enim cum à matre ad fratrem
perveniant, & de fratre ad alium fra-
trem, eadem bona provenisse dicun-
tur huic fratri à præfata matre; undè
in illis proximiores maternis ſuccede-
re debeant. Non obſtat, inquam, aſſer-
11 tum, neq; eſt penitus efficax itẽ op-
poſitio; quia nuper enarrata propoſi-
tio, ſcilicet hæres hæredis dicitur te-
ſtatoris hæres, eſt vera, quoàd vir-
tutem repreſentativam, quod eſt di-
cere: ut ſicuti prior hæres teſtatorem
repreſentabat, ità & poſterior; Sed
nihil hoc commune habet cum qua-
12 litate, bonis inhærentem; nàm per
tranſitum ad plures perſonas, ipſa bo-
norum qualitas mutatur; Et ità ei-
dem objectioni reſpondet *Cavaler.*
in d. ejus alleg. apud Thor. ſupplem.
ver. bona antiqua, verſ. ergo. Paſſim
13 enim accidit, matrem filio ſuccede-
re, qui ſui patris fuit hæres, & tamen
nemo dicet, quod mortua demum
matre abſque filiis, & ab inteſtato,
ei ſuccedant conjuncti ex parte olim
ejus viri, à quo talis mater prædicta
bona, mediãte perſona ſui filii obtinuit;
itaq; non per hoc, quod mater ſuũ
virum repreſentet, cum ſit hæres fi-
lii, qui ſuo patri ſucceſſit, ſequitur,
eidem matri tandem decedenti, pro-
ximiores ex parte patris ſuccedere,
uti repreſentanti perſonam viri, cu-

14 jus dictus filius ſuit hæres; quia ſe-
queretur inter affines dari ſucceſſio-
nẽ ab inteſtato, quæ omni jure im-
probatur, ut eſſet quoad proximio-
res defuncti viri, reſpectu dictæ ma-
ternæ ſucceſſionis.
Remanet etiã occurrendum alio deniq;
15 fortiori partis adverſæ motivo, ſci-
licet, quòd quia hæreditas enuncia-
tæ Dorotheæ dicti Ioſeph, Iuliæ, &
Philippo delata reſpectivè, nunquã
ab ipſis actu ſit agnita, ſequatur indè,
quod dicta Catharina non habuerit
Dorotheæ hæreditatem, à dictis ejus
patre, ſorore, & fratre, ſed à matre;
cum hæreditas, hæredi delata, effi-
ciatur de patrimonio hæredis, quan-
do aditur; Nàm duplices huic obje-
ctioni adhibentur reſponſiones, alte-
16 ra ex juris diſpoſitione, altera ex his,
quæ in facti ſerie deducuntur. Attẽ-
ta enim *Conſuetudinis* noſtræ diſpoſi-
tione, licet novem dotium partes ex
decem filiis deferantur; tamen nulla
requiritur aditio ad hoc, ut illis hæ
partes quærantur, cum *Conſuetudo*
17 nil aliud ſit *ex Napodano*, niſi Civi-
um pactio, undè non eſt neceſſe adi-
18 re, quod ex pacto debetur, ut latè
fundant *Conſil. Hodier. ad Surd. de-
ciſ.* 138. & *Reg. Capyc. Latr. deciſ.*
117. Quòd autẽ dotium novem par-
19 tes filiis abſq; aditione quærantur,
alia item ratione probatur; nam me-
dietas antiquorum, quæ ex *Conſue-
tudine* defertur agnatis, ſicuti hę do-
tium partes filiis, non debentur ju-
20 re hæreditario, cum non teneantur
agnati, aut filii ad debita hæredita-
tis, nec in dicta medietate, nec in
dictis novem partibus dotis, quod
ſecùs eſſet, ſi jure hæreditario ſpecta-
21 rent; Hinc ſi hujuſmodi medietas,
& maternæ dotes, quia uti à *Conſue-
tudine* delatæ, nõ debentur jure hæ-
reditario, ſequitur, quòd in illis quæ-
rendis nulla requiratur aditio, ut te-
ſtãtur poſt *Scip. Bucc. Paul. de Caſtr.*
alii DD. relati à *Reg. Latr. d. dec.* 117.
22 *num.* 18. Sed dato item, citrà veri
præjudicium, quòd novem dotium
partes, ut filiis quærantur, illarum
requiratur aditio, hoc tamen non
militat ubi, ultrà apertam Conſue-
tudinis diſpoſitionem, hoc eſſet in-
ter contrahentes expreſſè in pactum
23 deductum; quia tunc neminem la-
tet, has dotium partes filiis acquiri,
abſque aditione, ut ſtrennè fundant
cuncti allegati à *Reg. Capyc. Latr.
deciſ.* 8. *num.* 12. & *d. dec.* 117 *nu.* 22.
24 Quòd autẽ hæc Cõſuetudo tali ca-
ſu ſit in pactum deducta, ex tabulis
nuptialibus, initis inter Dorotheam,
& Philippum conjuges, clarè patet;
cum vir reſtituere promiſerit dotes,
juxtà *Conſuetudinem*, in ſcriptis reda-
ctam, atque uxor juxtà eandem, ſibi
facultatẽ diſponendi reſervavit; undè
noſtri patrii Iuris diſpoſitio fuit valdè
25 apertè in pactum deducta; & pro-
inde ſequitur, has novem partes ſpe-
ctaviſſe ad prefatos Dorotheæ filios,
non tàm vigore Conſuetudinis, ſed
etiam ex pacto, ob quod nullam re-
quiri aditionem, pro illis acquiren-
dis, probat *ibid. Reg. Latr. num.* 22.
Et ità hæc prorſus aditionis objectio,
quãvis ſoluta remaneat, ad exuberan-
26 tiam tamen alia adhibetur ex facti
ſpecie reſponſio; nam dicta Cathari-
na decretum præambuli obtinuit hę-
reditatis Dorotheæ ſuę genitricis, nõ
ſimpliciter, ſed per intermedias perſo-
nas qu. Ioſeph ſui fratris, Philippi pa-
tris, ac Iuliæ ſororis; undè colligitur
27 maternã hęreditatem ab illis habuiſ-
ſe; quia nulla hæreditas aliçui tradi-
tur, mediante alterius perſona, niſi
in Tribus caſibus, quorum Primus
eſt, quando primo hęredi eſt delata,
& adita; ſed quia ille præambuli de-
cretum, Iudicis authoritate ſui ſavo-
re interponi minimè curavit, ideò
ſecundus hęres, qui ei ſucceſſit, di-
ctum decretum obtinere, dicti primi
hęredis mediante perſona, petit. Se-
28 cundus eſt caſus, ubi primò hęredi-
tatem delatam abſque aditione hæ-
res acquiſivit, cum illi penitus indi-
gebat

gebat; & ità ſecundus hæres, præambuli decretum tunc ad ſui beneficiũ obtinet, mediante perſona primi, in cujus patrimonio, defuncti hæreditas reperitur: Et Tertius denique, quo-
29 ties hæreditas eſt primo hæredi delata, & per eum non adita, ſed illa tranſmittitur favore ſecundi hęredis, vel ex jure deliberandi, vel ſuitatis, & ſanguinis, vel per viam in integrũ reſtitutionis ex Edicto majorum, vel minorum, quo caſu, quia dicta defuncti hæreditas ſpectat ad hunc ſecundum, vigore Iuris deliberandi, aut alia cauſa, ideò præambuli decretum interponitur in beneficium ſecundi, mediante primi hæredis per-
30 ſona. Quibus caſibus exceptis, haud tranſmittitur hæreditas, primi mediante perſona, favore ſecundi hæredis, qui ſi ex propria veniat, alterius perſona non declaratur hæres. Si igi-
31 tur d. Catharina præambuli decretum obtinuit in hęreditate dictę Dorotheæ, mediantibus perſonis, ſcilicet fratris, patris, ac ſororis, ſequitur clarè, Iudices habuiſſe pro vero, hæreditatem filijs fuiſſe delatã, eiſq; quæſitam ſine aditione, utpote ex providentia Conſuetudinis, in pacto etiam deductæ, ut diximus, aut quod
32 dictæ Catharinæ pater, ac ſoror hæreditatem Dorotheæ, ipſis reſpectivè delatam non adiviſſent, ſed ad ipſam Catharinam tranſmiſiſſent, aliquo ex enunciatis capitibus, nempè jure deliberandi, ſanguinis, Conſuetudinis, aut ex edicto, & beneficio *tex. in l.*
33 *Pantoñius*, uti annuimus. Vndè omni via res eſt abſoluta, & clara patet item; nam cum hæreditas tranſmittatur, illam non à defuncto habet tranſmiſſarius, ſed à tranſmittente; adeòut ipſe teneatur, benè ſolvere
34 debita tranſmittentis, ſivè primi hęredis, ad quæ non teneretur, ſi ſecũdus hæres, non à tranſmittentis patrimonio, ſed à defuncto hæreditatem haberet. Et idcircò tranſmiſſa-
35 rius, ſivè ſecundus hæres debet cõficere inventarium hæreditatis tráſmittẽtis, ad quod nõ teneretur, ſi haud à primi hæredis patrimonio, hæreditatem haberet, ut poſt *Bart. Bald. Soc.* teſtatur *Fanuc. de invent. quaſt.* 243. *num.* 70. & *Mart. de ſucceſſ. leg. p.* 1. *q.* 24. *ar.* 1. *nu.* 8. *Iac. Cancer lib.* 3. *tit. de tranſmiſ. num.* 164. *Rolan. in tract. de traſm. num.* 4. aliiq; apud *Surd. deciſ.* 138. *n.* 10. *dec.* 140. *num.* 16. & *Reg. Capyc. Latr. d. de-*
36 *ciſ.* 177. *num.* 27. Secundus itaq; hęres, ſi defuncti hęreditate fruitur, uti de tranſmittentis patrimonio, clarè ſequitur, præfatam Catharinam matris hæreditatem acquiſiviſſe, uti à prænominatis perſonis ei tranſmiſſã.

Quibus tandem adiicitur, hanc aditio-
37 nẽ itẽ de facto adfuiſſe in caſu præmiſſo; nam dictarum Iuliæ, & Catharinæ tutor, poſt olim Dorotheæ obitum, diu detinuit enunciatas dotes, illas non reſtituens; undè oriri videtur aditio ipſarum dotium. Nã
38 licet tali detentione, non probetur favore Creditorum hæreditatis aditio, benè tamen conſtat illa, pro dotis tranſmiſſione etiã filiorũ hæredibus, uti diſtinguit *Reg. Latr. d. deciſ.* 117.
39 *num* 9. Tutór namq; hæreditatem pupillo delatam, quod poſſit ejus nomine adire, *tex.* eſt expreſſus *in l. ſi infanti*, §. 1. *C. de jur. delib.* ut infra de hoc, & ſimilibus quamplura dicemus *Contr.* 58. & 59.

Modò exponamus hic tãtũ ſupereſt, articuli deciſionẽ in cauſa relata, fuiſſe omninò juxta allegata, prius in M.
† C.V. pro decreti præambuli interpoſitione favore dictę Andreanæ Avõdolo, deinde in S.R.C. pro illius confirmatione in gradu appellationis, ut videre eſt, tàm apud acta Garrupæ, quàm in Banca olim Clavelli.

Idemq; Similiter per S. C. fuit deciſũ,
40 licet in diverſa facti ſpecie, annis retroelapſis, in cauſa Ill. Comitis Policaſtri D. Fabritii Caraſa, & hęredum D. Beatricis Varcarcel, cum Ill.
† Principiſſa Bitetti D. Antonia de Angelis,

gelis, referente R. Conſil. eximioq; poſtmodum Regente, D. Carolo Cito, ac patrocinante eruditiſſimo D. Nicolao Caravita pro dicto Comite, cujus favore anno 1691. fuit declaratum, nummos duodecim mille aureos, pro dote conſtitutos à quond. Flaminio de Angelis, priſci Principis Biteтti, nobilitatis, ac pulchritudinis cauſa, in beneficium D. Emiliæ Carafa, filiæ olim Comitis Policaſtri, obveniſſe quond. D. Victoriæ de Angelis, filiæ d. D. Flaminii, uti bona materna, & propterea ſpectare, & ſpectaviſſe ad juniorem Comitem Policaſtri, nõ autem ad dictam Antoniam de Angelis, quę ad illos ſolvendos fuit cõdemnata, unà cum intereſſe à die mortis dictę D. Victorię; eo principali motivo, quia D. Emilia Carafa fuit cõſiderata in dictis bonis perſona immediata in acquirend., nec cauſa mediata, nempè illorum ori[illegible]o, & dependentia ab Ill. Principe Biterti, à quo dicta dos, ità aſſignata tranſivit in dominium ipſius D. Emiliæ, ut prę cęteris docent *Camil. Salern. in Conſuet. ſi qua morien, Thor. in compend. deciſ. tom. 1. par. 2. verſ. mulier. extera*, & plenè *Reg. Rovit. deciſ. 101. num.* 14. præſertim quia pulchritudo, & nobilitas fuit cauſa dotationis impulſiva, ut teſtantur cum innumeris *Seſe d. dec. Arag 52. Fontanell. de pact. nupt. tom. 2. clauſ. 5. gloſ. 1 par. 2. num. 87. & Conſ. Staiban. reſol. 91.* & uti recenti hac deciſione, iterum firmatur, apud acta in Bãca de Litto.

Conſimilem prænarratis cauſam accidiſſe, habetur anno 1706, ſuper hæreditate quondam Conſtantiæ de Alexio, cum pari item deciſione, penès acta in Bãca Gambaraſę Et novitèr ità deciſum invenies anno 1712. in cauſa quond. Andreæ, & Luciæ Ruſſo (ut mihi hæc ſcribenti relatum fuit). ſuper bonis, quæ eis obvenerunt ab hæreditate quond. Thomaſinæ Miele, eorum matris, & Portiæ Pepe aviæ maternę, nempè ſpectare, & ſpectaviſſe hęc bona in beneficium D. Andreę, & Nicolai Pepe, excluſis Antonio & Salvatorę Ruſſo, ut in B. Palermi: & hactenus exaratis cõtroverſa ſolvãtur.

CONTROVERSIA XXXXVIII.

Legatum rei antiquę, cujus medietas, Iure patrio attento, ſpectat ad proximiores, an integrum legatario ſolvere teneatur hęres, pręcipuè favore pię cauſę?

SVMMARIVM.

Nova facti ſpeciei in legato ſpeciei modò proponitur.

2 *Legatum factum conſaguineo, amico, Eccleſiæ de re aliena ignoranter tenet. & omninò æquivalens legatario debetur.*

3 *Imo à fortiori, pro miſſis celebrãdis.*

4 *Legato fundo, prædio, cenſu, aut re ſimili, cujus medietas pertinet ad agnatos, vigore* Cõſuetud. Neap. *an debeatur integrum legatum, ſi legatarius ſit familiaris, conjunctus, vel pia cauſa?*

5 *Legata re, quæ tota teſtatoris non erat, in dubio intelligi debet, relictum jus, quod in ea teſtator ipſe tantummodò habebat.*

6 *Sed hæc limitatur regula, ubi contrariũ elicitur ex teſtatoris mẽte.*

7 *Legatum per verba*: Lego totum fundum, *an totũ debeatur, ſi pars ipſius fundi alteri reperitur ex contractu obnoxia?*

8 *Dictio* omne totum *nihil excludit.*

9 *Teſtator ſi dicat*: Lego decem jugera terrę, *& tot non habeat, integrum pretiũ legatario debetur.*

10 *Verbis antecedenter præmiſſis conſequens exprimitur voluntas.*

11 *Legata domo, cujus teſtator in una portione erat dominus, alia fideicommiſſo ſuppoſita, ſi dixit,* lego

do

domum ubi habito, *integrum an debetur profectò legatum?*

12 *Et ità in õni re reſtitutioni obnoxia.*

13 *Teſtator videtur legare quod ſuũ eſt, non alienũ, niſi aliter conſtet*

14 *Teſtator, ſi rem legatam non eſſe ſuam, ſciat, ſuſtinetur legatum; & cognitio remittitur Iudicis arbitrio, ut num.* 15.

16 *Teſtatoris voluntas in dubio eſt interpretanda pro legatariis, præſertim dilectis, ac conjunctis num.* 17. *& favore piæ cauſæ num.* 18.

19 *Legata conſãguineis, amicis, & piæ cauſæ favore, latiſſimè ſunt interpretanda, & num.* 20.

21 *Legatum pro pia cauſa, alicujus rei, quam cum aliis in communi teſtator poſſidebat, etſi ignoranter, valet, & integrum debetur. Et ità etiam favore dotis num.* 25.

22 *Legatum conjuncto, vel amico relictũ de re alteri hypothecata, debet liberum ab hærede præſtari; quaſi jus luendi cẽſeatur ei injũctũ,* 23.

24 *Ità à fortiori, piæ cauſæ favore.*

26 *Legata re peculiari, cenſetur relicta portio quam teſtator in ea habebat; niſi totum ejus valorem voluiſſe legare, conſtet; nam ad totum tali caſu tenetur hæres.*

ARGVMENTVM.

Recens equidem, pro novo etiam noſtrarum Conſuetudinum ornatu, enixè exponitur diſcutienda quæſtio: an prædio, fundo, cenſu, debitoris nomine, aliisq; annui redditus capitale legato, cujus medietas, uti de re antiqua, ac in hujus Vrbis reſtrictu exiſtenti, legibus hiſce patriis attentis, ad agnatos, cognatoſque ſpectat, integrum legatario ſolvere hoc teneatur hęres legatum, ſaltem in pretio, ejuſque æſtimatione, ex cæteris hæreditariis bonis, præſertim ſi intimo, familiari, dilecto amico, ſanguine conjuncto, ac piæ cauſę favore ſit relictum? Et pro affirmativa ſententia prorſus propugnatur aſſertio, pręſertim ſi fructus rei legatæ omnes pro Sacris celebrandis ſint deſtinati; Cęteraq; in ſimilibus terminis Iurium dogmata; & peregrinæ Concluſiones perbellè etiam perpenduntur.

1 NOtatu non minus digna, quã ſummo ſtudio, inter noſtrates præſertim, eſt põderanda theſis, quæ de recenti accidit in S. R. C. & ſępè in praxi ventilari poteſt de Iure Cõmuni, ac noſtris Municipalibus attentis Sanctionibus, videlicet: an ſicuti legatum, quod ex unanimi Iuris Conſultorum placito, quia conjuncto, vel familiari, etſi ignoranter relictum de re aliena, vel alteri hypothecata, valet, & 2
omninò debetur ęquivalens, vel liberum ab hęrede eſt legatario pręſtãdum; Quemadmodum etiam factũ Eccleſię, vel cujuslibet pię cauſę favore: Ità pariter, legato fundo, prædio, cenſu, poſſeſſione, domo, vel integro annuorũ introituum capitale, alicui pio loco pro tot Sacris quotidie celebrãdis, juxtà teſtatoris pręſcripta, integrum ab hęrede fit à fortiori legatario ſolvendum, quamvis res ipſa pro tali cauſa legata, agnatorum beneficio in medietatè, patrii Iuris, nempè *Conſuetudinis, Et ſi teſtator*, diſpoſitioni obnoxia inveniatur; adeout, hoc minimè obſtante, adhuc debeatur, vel totum legatum, vel in portione deficiente ęquivalens, ad tam pium, ac favorabile onus ſuſtinendum, pro teſtatoris, aliarumq; purgantium animarum, non temporali, ſed ſpirituali quidem jam expectato auxilio? 3 4

Et quãvis prima fronte in hujuſmodi

5 legato, & ſimilibus, ut ſupra enunciatis videatur communis apud DD regula, ut re legata, quæ tota teſtatoris non erat, intelligi in dubio debeat, illud reliquiſſe tantùm jus, quòd in ea ipſe teſtator habebat, quodvè ad eum ſpectabat, *ex tex. in l. ſervi electione, § cum fundus, de leg.* 1. ubi *Bart.* aliiq; innumeri.

Nihilominus, quia eadem regula ex
6 conjecturata diſponentis pendet mẽte, qua ſi liquidò conſtet, aliter voluiſſe teſtatorem, æquè indubitata eſt in Jure pariter è converſò, & certa concluſio, ut totum debeatur legatum; & pars rei legatę, quæ etſi teſtatoris non ſit, ab hærede tamen ſatiſfieri debeat alio corpore, aut ſi pretio æquivalenti, quoties hæreditarii æris ſuppetunt vires. Ità ratiocinatur *Lod. reb. conſ. 7. in fin. & conſ. 53. num. 4. Coroz. deciſ.* 31. *num.* 12. *Cancer var. cap.* 20. *num.* 295. *Fontanell. de pact. nupt. tom.* 2. *clauſ.* 6. *gloſ.* 3. *num.* 46. *Gobbi. conſult. dec.*
7 75. *num.* 26. Hancq; teſtatoris voluntatem, unico ore oſtendunt DD. eſſe omnino legatariis favorabilem, quoties ille, his nimirum verbis utitur; *lego omnem, vel totum fundum* cum
8 ſimilibus; tunc ex hac verborum vi, quæ omne totum amplecti, & nihil excludere videtur, in pretio ſaltem, vel re equivalenti prorſus debetur fundi redditus, aut cenſus legati tota æſtimatio in legatarii beneficium, juxtà *Bartoli* doctrinam *in d. l. ſervi electione*, & *Salic. in l. cum alienam n.* 6. *C. de leg. Menoch. conſ.* 145. *n.* 15. *Ceph. conſ.* 773. *num.* 28. *Mareſc. var. cap.* 104. *num.* 9. *lib.* 2. *Altograd. conſ.* 68. *num.* 76. *lib.* 1. *Rebuff. conſ* 172. *Pariſ. conſ.* 23. Idq; pariter ipſe *Bart.* alio exemplo exponit
9 in teſtatore, ſuam mentem, exprimẽte in menſura, ità nempè loquendo: *lego decem jugera terræ ex tali fundo, vel lego decem jugera terræ*, aut ſimili menſura ſuam voluntatem explicet in legando, tunc enim licet ille non habebat tot verè jugera, tamen illorum integrum pretium legaſſe, cenſetur *Graſſ. §. legatum quæſt.* 14.
10 *nu.* 11. prout idem aſſerendum eſt, ſi videatur perconſequens ex verbis antecedenter præmiſſis, comprehendi, quod ipſe teſtator ità voluerit, ſicuti ait *Lodereb. d. conſ.* 53. qui, legata domo, cujus teſtator in una portione erat verè dominus, nam altera
11 portio fideicommiſſo erat ſuppoſita; quia in ſpecie domum legans, dixit, ubi ad præſens moror, & uti penès me eſt, propterea totam domum, aut integrum illius pretium legaſſe, conſuluit *num.* 4. ibi; At *hic teſtator quia dixit* (*domum lego, ubi ad præſens maneo*) *etenim, cum ille habitaret; tàm in parte ſubjecta fideicommiſſo, quàm in libera, utraq; pars verbis comprahenditur; ſi enim verba id ſuadent, non ſolum jus, quod quis habet, ſed & ipſa res legata intelligitur, Iaſ. l quod in rerum, §.* 1. *in fin. de leg.* 1. *& dixi ex Alex. ubi ſu-*
12 *pra.* Hoc item ſcripſit *Gobbi. conſult.* 76. ubi legatum poſſeſſionis, cujus altera pars erat teſtantis, uti burgẽſatica, altera uti feudalis, ex defectu lineę erat diù Domino devoluta; quia dixit, eam lego, prout mei obitus tempore reperitur, totum ab herede eſſe legatario prestandum, arbitratus eſt. Et ità in ſimili caſus ſpecie, cenſuit pari voto *Miluz. aſſer. jur. cap.* 40. *ſub num.* 113.

Nec valet ex adverſo aſſerere, in caſu
13 propoſito, teſtatorem voluiſſe legare quod ſuum erat, non quod alienum, & ſignanter vigore Conſuetudinum Neapolis ad agnatos, cognatoſque ſpectabat; & propterea medietatem tantùm capitalis, vel fundi reliquiſſe cenſetur, de qua liberè diſponere poſſe ſciebat: aut quoties id ignorabat, aliena legare quomodo ſanè poterat; nam ſi hoc ſciviſſet, & d. Conſuetudinis *Et ſi teſtator* recordatus fuiſſet, de libera tantùm ſua portione diſpoſuiſſet.

14 Nam retorquetur dilemma, & eodem

dem Adverſariis plenè reſpondetur,
ac propriis eorum armis oppugnan-
tur: Vel enim teſtator ſciebat(prout
eſt veroſimile magis)prædium,vel ca-
pitale legatum, eſſe ſubjectum no-
ſtris Conſuetudinibus, quæ ſcientię
cognitio ex validis conjecturis arbi-
trio Iudicis per DD. remittitur,in *l.
cum alienum, ubi Iaſ. & Imol. C.
de leg. l. domus, §. 1. ff. de l. 1. Co-
var. in cap. filius, de teſtam.* & tunc
attenta diſpoſitione *tex. in d. l. cum
alienam, & §. non ſolùm, inſtit. de
leg.* aſſerendum eſt, deberi integrũ
legatum,niſi in ipſa re legata,ſaltem
in pretio, quia ex *cit. tex.* ſancitum
15 invenitur, quod ſi teſtator dictam
rem legatam ſuam non eſſe ſciat,ſu-
ſtinetur legatum, & hæres rem ipsã,
ſcilicet juſto pretio, ſi vires hæredi-
tariæ ſufficiant, redimere, aut aliud
pro ea æquivalens legatario tradere
tenetur. Si verò ipſe teſtator neſcie-
bat, vel oblitus erat, rem legatam
eſſe noſtris Conſuetudinibus, quoad
medietatem ſubjectam;& tunc,cum
ſimus in dubio, ſemper ejuſdem te-
ſtatoris voluntas, favore legati or-
16 dinati interpretanda eſt, pro inte-
gra nimirũ illius ſatisfactione, juxtà
*tex. in l. ſi it, qui ducenta, ff. de
reb. dub. Natt. conſ. 626. Mantic.
de conject. lib. 7. tit. 1. num. 32. Rip.
ſing. obſer. 303.* Idque eſt eò fortius
dicendum, quando erga legatarium
inſpicitur peculiaris affectio, vel in
17 eo ſanguinis conjunctio,vel amicitiæ
ligamen,ex traditis per *Conſ. de Me-
dic conſ. 71. & Hodier. ad Surd. de-
ciſ. 298.* prout etiam favore piæ cau-
18 ſæ;cum non solùm in his legatis re-
lictis amico, vel conſaguineo, latiſ-
ſima fit interpretatio, ut poſt *Bart.
in l. Aurelius, §. Titius teſtam. de
liber. leg.* alioſq; refert *Surd. dec. 88.
n. 17.* licet ſit cõtra hęredẽ,ut ex plu-
ribus ait *Craſ. de eſ. amic. n. 106.* Verũ
& in legatis piis, in quibus hæc favo-
19 rabilis eſt facienda interpretatio ex
*textu in l. Titia 40. §. Seja, ubi
Bart. ff. de aur.*, & *arg. leg.* & ſem-
per in eis quod eſt plus attenditur,
relicto quod eſt minus *Bald. in auth.
ſi quis, C. de Epiſ. & Cler. Cagnol.
in l. ſemper in obſcuris, ff. de reg. jur.
Rom. ſingul. 52. Gozadin. conſ. 60.*
& communiter Canoniſtæ *in cap. in-
dicante de teſtam.* prout in noſtri ca-
ſus ſpecie liberè eſt aſſerendum,cum
legatum pro miſſarum celebratione
ſit in beneficium animæ prorſus ipſi-
us teſtatoris, cujus voluntas,non uti
dubia profectò,& ambigua interpre-
tari debet, cum ſit nimis clara pro
integra legati ſolutione, tendatque
expreſsè ad proprium commodum,
favorem, ac dilectionem, quia nihil
caducum, & temporale, ſed ſpiri-
tuale animæ ſuffragium reſpicit.
Hinc igitur benè infertur, teſtatoris
20 apertam voluntatem prorſus colligi
ex hac pia cauſa, pro qua fuit relictũ
legatum, ut in propriis terminis in-
quit *Gobb. in dict. conſult. 75. nu. 27.*
his ſcilicet verbis *non tertium ex op-
poſitis, quia non procedit in legato
pro anima teſtatoris relicto, ut plu-
ribus allegatis teſtatur Milaz. d.
aſſer. 40. num. 113.* uti etiam docet
*Cenſal. ad Peregrin. art. 33. verſ. 11.
declaratur*, ubi ex eo, quod ſcripſit
præ cæteris *Grati. diſcep cap. 955.* aſ-
ſerit, legatum à teſtatore factum ali-
21 cujus rei ſtabilis, quam unà ſimul
cum aliis ille, in communi poſſide-
bat, quamvis ignoranter, integrum
tamen deberi legatario, quando piæ
cauſæ favore ordinatum inſpicitur,
ut poſt *Tiraquell. de privil. piæ cau.
priu. 66. Menoch. de præſumpt. lib.
4. præſ. 116. num. 30. Ant. Fab. in
ſuo C. lib. 8. tit. 34. def. 12. Vaſque.
de ſucceſſ. progr. lib. 3. § 27. num.
41. Roman. conſ. 235. num. 5. Grat.
diſcep. for. cap. 955. num. 34.* alioſq;
relatos per *Rodoer. in addit. ad Reg.
de Marin. cap. 12. num. 11.* ubi ple-
22 nè fundat eadem ratione,qua lega-
tum rei, alteri hypothecatæ, ſi fa-
ctum invenitur conjunctæ perſonæ,
vel

Digitized by Google

vel ſamiliari, & intimo amico, ſivè
hoc ſciverit, ſivè ignoraverit teſta-
tor, quòd teneatur hæres rem lega-
tam luere, quaſi jus luendi cenſea-
23 tur veroſimiliter ipſi hæredi impoſi-
tum ob ſanguinis conjunctionem, vel
intimam legatarii ſamiliaritatem, *ex
gloſ.in l.ſi res obligata* 60.*ff. de leg.*
1. *& d. l. aliquam*, *C. eod.* ubi lega-
tum, ut annuimus, etſi ignoranter
de re aliena factum conſaguineo, vel
amico, ab hærede ſaltem pro æſti-
matione ſit præſtandum *gloſ. in cap.
filius de teſtam. & l. prædia*, *C. de
fideicom. Mantic. de conject. ult.vo-
lunt. lib. 9. tit. 9. num. 4. Mareſc.
var. reſol. lib. 2. cap. 115. num. 7.
Marot. diſcep. for. cap. 3. num. 65*,
24 Ità a pari, imò à fortiori eadem mili-
tat receptiſſima Concluſio in legato
ad pias cauſas relicto, ut in præſen-
tiarum, quo non tàm propinqui, &
amici, ſed ipſius teſtatoris favor ſpi-
ritualis prorſus attenditur.

Idemque rurſus comprobatur duobus
25 Lutetiæ Pariſiorum arreſtis, quibus
deciſum reperitur, donationem ali-
cujus ſundi pro dotis cauſa, & lega-
tum ſimiliter ordinatum Religioſo-
rum ſavore, ſi in fundo enunciato
donans, vel teſtator ipſe unam ſolũ
portionem habebat, deberi integrũ,
vel emptione alterius portionis non
ſuæ, vel deberi ſaltem æquivalens.
Ità ſatentur *Caronda lib. 2. reſponſ.
cap.* 4. & *Popon. lib.* 11. *arreſt. tit.
4. de eviction in print.* ubi hęc legun-
tur verba; *Is, qui fundum in favo-
rem matrimonii donat, etſi, non niſi
unicam partem in eo habeat, pro to-
to fundo evictionem præſtare, debet,
aut damna, & intereſſe ſolvere, pro
ratione partium, quas tradere nõ po-
teſt adverſus l. ſervi electione in
fin. de leg. 1. Arreſto Pariſienſi, quod
allegatur à Caronda lib. 2. reſponſ.
art 40. ubi ait: Idẽ judicatũ fuiſſe in
legato teſtamẽtario Religioſis relicto.*

Ex quibus denique Iuris Prudentum
26 authoritatibus, & rationibus, ac
Supremi item Senatus deciſionibus
noſtra manifeſtè liquet ſententia in
propoſita caſus ſpecie; cum idcirco
ab aliis intelligatur ſolùm relictum
à teſtatore quòd poſſidebat in lega-
to ſpeciei, quando aliter non conſtat
ex præſumpta teſtatoris mente, aut
ex conjecturis, voluiſſe hæredẽ gra-
27 vare. At ubi liquidò contrarium pa-
tet, ex clara nimis, aut præſumpta
ipſius teſtatoris voluntate, nulli du-
bium remanet, quin alio modo ſit lo-
quendum, ſignanter pro legato, de
quo agimus, piæ cauſæ favore ordi-
nato, & pro ejuſdem diſponentis ſpi-
rituali animæ beneficio, uti edocet
*Surd. de alimen. tit. 8. privileg. 35.
& tit. 2. quæſt. 10 num. 17. & quæſt.
12. num. 9. Ricc. & Thor. in addit.
ad Tiraquell. in tractatu de privil.
piæ cau. priv.* 23. & ità deciſum re-
fert idem *Surd. decis.* 298. *ubi Ho-
diern. & Cardin. de Luca de legat.
diſcu.* 12 *&* 13. Vndè concludendũ
omninò videtur, præfatum legatum
integrum deberi legatario, minimè
obſtante, quòd medietas capitalis,
vel fundi relicti ſpectet ad agnatos,
vigore Conſuetudinis hujus Civita-
tis, cum teneatur hæres tantundem
ex aliis hæreditariis bonis ipſi legata-
rio reficere, ſi ab agnatis reliquam
medietatem redimere nequit.

Et hæc fuit cauſa nuper in S. R. C. agi-
tata, ac recens altercatio, quæ acci-
† dit inter Montẽ Divæ Mariæ Egro-
tantiũ, erectũ in Ven. Congregatione
Immaculatæ Conceptionis, intus So-
cietatis Jeſu Domũ profeſſam hujus
Civitatis, legatariũ Petri Corignano,
& Eccleſiã S. Mariæ Pietatis, hære-
dẽ olim Cõſil. Franciſci Rocco, hęre-
dis dicti quõd. Petri, in petitione con-
ſuetudinariæ medietatis, patrio Iu-
re debitæ Ceſſionariis Cecilię Cori-
gnano in ſpeciali corpore, à d. Petro
huic Mõti legato, & ità juxta allega-
ta, fuit bis per S.C. deciſũ anno 1714.
favore ipſius Montis, contra enuncia-
tũ heredẽ, ad relationẽ R.Cõſ. Flavii
Gurgo, V.J.D. Nicolao Mãdarano pa-
trocinante, ut ex actis in B. Borzone.

CON.

Conditio, quæ pendet à futuro alicujus mortis eventu, ſi nēpè viuus legatarius reperiatur, an prorſus ſit expectanda, ut detur locus legato, cujus ſatisfactio cum facienda ſit ex multiplico, à teſtatore item ordinato, illius pariter totale complementum tandem attendi debeat?

SVMMARIVM.

1 *FActi ſpecies proponitur, quæ*
2 *Juris interpretatio non eſt danda ubi clara, & nimis aperta ſunt diſponentis verba.*

3 *Teſtatoris volūtas regulatur à propria verborum ſignificatione.*

4 *Teſtatoris verba ſunt intelligenda, ut ſonant, & ſecundū uſū loquēdi.*

5 *Legatū quādo eſt cōditionale, debet ſuſpendi ejus exequutio uſq; quo nō verificatur teſtatoris voluntas.*

6 *Conditio niſi verificetur, ſuſpenditur ſanè legatum ſub illa relictū.*

7 *Legatario mortuo ante purificatā conditionem, legatum extinguitur.*

8 *Dies incertus conditionem parit.*

9 *Conditione non purificata, minimè tranſmittitur legatum.*

10 *Dies niſi advenerit, vivente legatario, legatum non debetur.*

11 *Legatum, ſi reſpiciat mortem tertii, non debetur, legatario mortuo ante obitum hujus perſonæ.*

12 *Teſtator quando vetat legati petitionē donec aliquis vixerit, extinguitur legatum, legatario denique præmortuo.*

13 *Idq; etiam procedit in legato dotis, vel alterius cauſæ privilegiatæ.*

14 *Legatum, cum ſit ſub conditione, peti non poteſt, niſi illa adimpleta.*

15 *Dies data, tempuſque præfixum ſolutioni legatorū, conditionē parit.*

16 *Temporis incertitudo conſideratur pro ſuſpenſivo effectu legati.*

17 *Et præſertim quādo futuris verbis legatum eſt conceptum.*

18 *Tempus futurum quando teſtatoris verba reſpiciunt, non tranſmittitur legatum ante diem, & tempus præfixum, & num. 19.*

20 *Teſtatoris voluntas ſervari debet.*

21 *Legatum à legatario repudiatum, vel effectum caducum, fingitur retrò, ac ſi nunquam fuiſſet legatarii, & auget hæreditatem favore ſolius hæredis.*

22 *Legatum non poteſt dici caducatum uno deficiente ex legatariis, quando adhuc remanet adimplēda cōditio favore hæredis ſcripti appoſita.*

ARGVMENTVM.

Legatum ſub conditione adimplēda relictum, aut temporis expectato evētu, obitus ſcilicet alicujus perſonæ, ac ſtatuto annorum curſu, donec peculii multiplicum, à teſtatore ordinatū plenè adimpleatur, ex quo illud ſolvi debeat, ſtante præſertim ſubſtitutione in beneficium hæredis ſcripti, quoties ſine liberis legitimis, & naturalibus legatarii deceſſiſſent, vel mortui reperirētur omnes ante dicti multiplici complementum, utrum omninò adimplenda hæc ſint prius, ut præfato poſtea legato frui poſſint vocati? Et affirmativa clarè oſtenditur ſubſtinenda ſententia, aliaque ſigillatim de hujuſmodi legato cōditionali, ad propoſitum diſcutiuntur.

1 DVo potiſſimū ab eximio J.C. ac famigeratiſſimo in noſtris ſubſelliis quondam cauſarum Patrono Paulo Malangone, fuerunt ordinata multiplica in ſuo ultimo elogio, in beneficium Sacræ Domus A.G.P. ſuæ univerſalis hæredis, inſtituto anno 1672. alterum nempè primo loco, ſex mille ex nummis aureis fortis pro ſubſtinendis in perpe-

Digitized by Google

petuum tribus Cappellaniis, ſolutis prius omnibus hęreditariis oneribus: alterum verò poſtmodum faciendū ducatorum triginta mille, etiam principalis ſortis, ut prorſus iſtius ultimi multiplici cunctis fructibus, quando ei locus aperiretur, gauderet ſua tantùm vita durante D. Ioſepha Zambrano ejus uxor, licet ad ſecunda trāſiret vota, cū onere ſolvendi annuos ſolùm cuilibet ex quatuor filiis D. Ioānis Caraſa aureos nummos centum pro eorum alimentis, abſque quod daretur jus accreſcendi inter eos, uno vel pluribus ex eis defunctis, ſed portio deficientis, non ſuperſtitibus accreſceret, ſed in beneficium dictę Ioſephæ cederet; ſtatuens deniquè, ut ex enunciato ultimo multiplico, ſic ordinato, ficrēdeberent tres portiones, prorſus ęquales, quarum prima cederet in beneficium præfatæ Sacrę Domus, ſuæ ut ſupra hæredis, & ejuſdem multiplici adminiſtraticis; ſecūda verò, ut gauderent portione, poſt mortē dictæ tamen ejus uxoris, & nō antea, D. Paulus, D. Januarius, D. Vincentius, & D. Joſepha Caraſa, filii pręfati D. Ioannis eon ſubſtitutione, ut infra. Tertiaq; demum pars, ut divideretur, nempè pro medietate, & una medietas, ipſe teſtator voluit, ut cederet in utilitatem ejuſdem Sacræ Domus pro ſuis operibus piis, & de alia medietate poſſet ad libitum diſponere tàm in vita, quàm in mortē eadem ſua uxor, quamvis è vivis decederet, nō jam completo dicto multiplico; & reſpectu portionis ducatorum nempè decem mille, pro legato dictorum filiorum D. Ioannis Caraſa, ſubdidit idem teſtator, quòd ſi daretur caſus, quod ipſi fratres de Caraſa, aut quilibet ipſorum pervenirent ad conſequutionem prædicti legati, poſt adimplementum totale hujuſmodi multiplici, tunc ſi poſtea omnes deceſſiſſent abſque filiis legitimis, & naturalibus, aut antea mortui reperirentur, eadem portio, ut ſupra eis legata, tunc accreſceret, & ire debere omninò in beneficium ejuſdem Sacræ Domus, ut hæc, & alia clarius ex apertis præfati teſtamenti verbis apparent; Quævè cum ad enarrata tātùm ādamuſſim dirigātur, nec aliam
2 pati poſſint Iuris interpretationem, quis non cognoſcet, quàm à vero abberrent enunciati filii dicti Ioannis Caraſa, à quibus modò ſupponitur, ex tàm brevi temporis curſu, & paucis ab hinc annis, fuiſſe jam completum hoc ſecundum peculii multiplicum, capitalis nummorum nempè aureorum triginta mille; aut ſaltem extendi ad præſens illud tantùm debere, quò ad ſortem, ſcilicet, & capitale ducatorum viginti mille, nec ultrà, dum jam dicta Sacra Domus in omnibus ante tempus ſe tranſegit cū dicta D. Ioſepha, & proinde aliud nō remanere, niſi intereſſe ipſorum fratrum de Caraſa, quòad eorum portionem; Quando propter nonnulla onera teſtamentaria, nec tamen primum eſt adhuc completum multiplicum pro dictis tribus Cappellaniis primo loco ordinatum, ut diximus; & quando prorſus expectari debet tempus dicti ſecundi multiplici, & ejus totale complementum, quo mediāte tēpore poſſet ipſorum fratrum, quod abſit, obitus evenire, & fieri locus etiam pręlatę ſubſtitutioni favore ejuſdē S. Dom. hæredis, quemadmodum attentè ipſemet teſtator conſideravit ob magnum temporis curſu, uti neceſſè erat, pro totali complemēto utriuſque multiplici, juxtà ſtatutum ordinem in dicta ſua ultima diſpoſitione præſcriptum, cui omninò eſt idcircò deferendum.

His igitur præmiſſis, ac ſigillatim per-
3 penſis, cum teſtatoris voluntas reguletur à propria verborum ſignificatione, neſcio qua ratione moti, hæc poſſint modò prætendere pręfati filii dicti D. Ioannis Caraſa, quando omnino expectari debet, & conditionis à teſtatore appoſitę adimplementum, nem-

nempè, ſi ipſi reperirentur vivi tẽpore obitus prędictæ D. Ioſephæ Zibrana, necnon complementum totale deſcripti ſecundi multiplici, ſi hoc tempotis curſu, adhuc ipſi vivant, aut ſaltem aliquis ipſorum, aut ſi poſtea minimè decedant ſine filiis legitimis, & naturalibus, ad hoc, ut non ſit locus dictæ ſubſtitutioni, ordinatæ favore pręnominatę Sacrę Domus teſtamẽtariæ *hæredis ut ſupra*

Quinimò, cum teſtatoris verba ſemper
4 ſint intelligenda prout ſonant, naturaliter, & ſecundùm uſum loquendi, ut ex *l. libertorum, § quod tamen Caſſius, ff. de leg. 3. ubi gloſ. l. labeo, ff. de ſuppell. leg.* Quem latet ergò, hujuſmodi clara nimis quondã V. I. D. Pauli diſpoſitione, ut detur libera facultas dictis fratribus de Carafa, diſponẽdi de pręnominata ſecunda ducatorũ parte, nẽpè decemmille ex his tribus portionibus, faciendis ex dicto multiplico, ut ſupra annuimus, quoties, ut ſperatur, hoc ſanè erit eis permiſſum, debeat prorſus expectari hujus temporis decurſus, pro integro dicto multiplico faciendo, ut poſſint ipſi poſtmodum frui præfato legato ducatorum decem mille, eorum beneficio pro ſorte, & fructibus legatò, ſi vivi reperirentur, nec poſtea abſque liberis legitimis, & naturalibus, ut ſupra diximus, decederent.

Legatum etenim, de quo agitur, cum ſit conditionale, debet propterea ſu[illegible]endi illius exequutio, & ſatisfactio, [illegible]ne quo nõ verificatur adamuſſim [illegible]antas, & teſtatoris diſpoſitio nem[illegible]ecta, ad totale iſtius multiplici [illegible]lementum, reſpectu præſertim [illegible] fratrum de Carafa, & pro[illegible]es eventus, qui tractu tem[illegible]nderantur, favore præfatæ S[illegible]mus [illegible] G. P. ſignanter ex [illegible]ſubſtitutione, ità eius bene[illegible]

Se[illegible]tum videtur conditiona-
6 le [illegible]editur, uſq; dum conditio verificetur, ità ut ſi legatarius moriatur ante purificatam cõditionem, extinguatur legatum, nec etiam poſſit tranſmitti ad hęredes ipſius legatarii,
7 *l. ſi ità ſcriptum 46. § ſi ſub cõditione, ff. de leg. 2. l. ſi dies 21.* ibi: *niſi tẽporis cõditio obtingerit, neque res pertinere, ff. quando dies leg. ced.* Cõditionẽ enim facit dies incerta, *ex d. l. ſi dies*, ibi, *at ſi incerta, quaſi cum pubes erit, cũ in familia filia nupſerit,* & ſequitur poſtea: *niſi temporis conditio*, ut ſupra,
8 *obtingerit, neque res pertinere, neq; dies legati cedere poteſt,* & in *d. l. ſi ità ſcriptum.* additur ibi: *ſi ſub conditione, vel ex die incerta, l. legata, 41. l. hæres meus 78.* ibi; *conditionẽ dies incertus in teſtamento facit, l. dies 74. ff. de condit. & demonſtr.*

Hinc habetur, minimè tranſmitti lega-
9 tum conditionale, niſi purificata conditione, & quoties dies advenerit, vivente legatario, *l. talis 30. §. ſi ſub conditione, ff. de leg. 1. l. ſi cum hæres* ibi: *denique vivo hærede, defunctus legatarius ad ſuum hæredem nõ trãſfert, l. hujuſmodi 13. ff. quando dies*
10 *leg. ced l. ſi pecunia, §. quod ità, ff. de leg. 2.* ſicque extinguitur legatum in beneficium heredis, ſi pręmoriatur legatarius antequam purificetur conditio, *l. quibus diebus 42. §. quidem Titio, ff. de condit. & demonſtr.*

Idemque in Iure diſpoſitũ videtur præ-
11 ſertim, ut in caſu noſtro, quando nimirum legatum reſpiciat mortẽ tertii, tunc enim legatario mortuo ante obitum tertii, legatum non debetur, nec heredi ipſius legatarii, *ex d. l. ſi ità ſcriptum, & l. ſi dies* Idque etiam DD. fatentur, ſi teſtator prohibeat legati petitionem, donec aliquis vixerit, vel
12 exempli gratia, proprietarius, vel uſufructuarius hæres, cum ſimilibus; tũc etiam extinguitur legatum, ſi legatarius dictis à teſtatore prędilectis pręmoriatur, *d. l. quibus diebus, §. quidam Titio*, ubi communiter DD. & inter recentiores præcipuè ſunt vidẽdi *Grat deciſ. 183. & cap. 131. & 771. diſc. for. Theſ q for. 43. & 68. Peregr.*

de fideicom. art. 31. *num.* 19. *& art.* 36. *n.* 26. *Mantic. lib.* 11. *de conject. tit.* 18. *num.* 10. *Gabr. lib.* 2. *conſ.* 50. *num.* 3. *Surd. conſ.* 268. *num.* 48. *lib.* 2. *Novar. quæſt. for.* 27. *num.* 2. *Pariſ. conſ.* 110. *lib.* 4. *Conſil. Marcian. tom.* 2. *conſ.* 54. *Reg. de Marin. tom.* 1. *re. ſol. cap.* 246., ſed ultra præfatos omninò eſt videndus *Ant. Fab. lib.* 6 *C. tit.* 23. *de condit. inſer. defin.* 9. Qui etiam eodem modo loquitur in caſu
13 fortiori, ſcilicet in legato dotis, vel
alterius ſpecialis, & privilegiatæ cauſæ, cum aliis innumeris ex brevitate prætermiſſis. Dum, uſque adhuc non adimpleatur conditio, legatum peti non poteſt; & purificata conditione
14 tunc legatum evadit purum, cum
antea non ſit, niſi ſub cõditione adimplenda, *l. un. § ſin autẽ C. de cadu. toll.*
Confirmatur tandem eadem concluſio,
15 quia dies data, atque tempus præfixum ſolutioni legatorum, ut in præſentiarum, conditionem ſemper parit, *l. quidam Titio, §.* 1. *ff. quando dies leg. ced. Bart. & Iaſon in l. cui legata, §* 1 *Paul Caſtr. d. §. quidam ubi ſupra Gloſ* magiſtralis *in l. Sejus Saturninus ff. ad Trebell.* ubi *& hãc*
16 *temporis incertitudinem conſiderat pro ſuſpenſivo effectu legati.* Regula enim eſt certa, quod dies incertus cõditionẽ facit, ex *l. dies incertus* 14. *ff. eod. l. unica, §. ſin autem, C. de cadu. toll.* & præſertim quando futuris ver-
17 bis ablativis legatum eſt conceptum,
quæ conditionem importent, *Oſaſc. deciſ.* 145. *nu.* 7. *& dec.* 165. *nu.* 17. & quando pariter futurum tẽpus teſtatoris verba reſpiciunt, hoc enim caſu non tranſmittitur legatum ante
18 diem, ac tempus præfixum, ut poſt
alios *Theſaur. d. quæſt.* 43. *lib.* 1.
Et propterea ex his non poteſt ullo mo-
19 do dari locus prætenſionibus dictorũ
fratrum de Carafa, niſi id prius expectetur tempus ſtatutum, & compleatur integrè dictum multiplicum ordinatum, ſicq; purificetur una ſimul conditio ſequutæ mortis, nimirum dictæ quond. Ioſephæ, adhuc viventis, poſt cujus obitum, & non antea voluit ipſe Paulus olim ejus vir teſtator, ut præfatũ multiplicum ordinatũ ducatorum triginta mille, divideretur in his enunciatis tribus æqualibus portionibus, quarum una ſcilicet ducatorum decemmille, ſpectare deberet dictis fratribus, ſi ipſi tunc temporis viverent, aut niſi poſt acquiſitam dictã portionem morerentur, ut annuimus, abſque filiis legitimis, & naturalibus; nam his caſibus, vel quolibet ipſorum nõ evenientibus, voluit, ut etiã ad dictam aliam portionem, dictorum ducatorum decemmille, ſuccederet eadem Sacra Domus ejus heres, pro illis applicandis ad pia illa opera, quæ tàm inceſſanter ipſa ad publicam utilitatem, majoremquè Dei gloriã exercet.
Nec valet dicere (ut perperam ſupponũt
20 dicti fratres de Carafa) per enuncia-
tam tranſactionem, ſequutam inter dictas Sacram Domum, & D. Ioſephã, fuiſſe extinctam, & caducatam præfatam ſuam portionem, & proinde multiplicũ hoc ſecundum fieri debere, atque trahi ad ſummam ducatorum tantùm viginti mille. Quia apertè nimis patet ex clara teſtatoris mẽte, ejuſque expreſſis verbis, hoc fuiſſe omninò prohibitum, non ſolùm pro utilitate dictæ Sacræ Domus ſuæ heredis, quæ fuit ab ipſo nominata proprietaria in medietate hujus portionis decemmille, poſt mortem dictæ Ioſephæ ſuæ uxoris; & de reliqua medietate dedit eidem uxori liberam facultatem diſponendi in morte, & in vita, etiam ſi non eſſet prædictum adhuc completum multiplicum, quod prorſus interdixit dictis fratribus de Carafa pro eorum portione, eis acquirenda ſolùm poſt dictũ multiplicum, cõditionibuſq; plenè adimpletis, nẽpè ſi poſt mortem dictæ D. Ioſephæ, iam omnibus uſufructuariæ, reperirentur ipſi viventes, nec poſtea decederent abſq; liberis legitimis, & naturalibus. Verũ etiam quia omnia jura competentia

dictæ

dictę D.Ioſephę, per eandem, dicta intercedente tranſactione, fuerunt trãſlata, & ceſſa in beneficiũ dictæ Sacrę Domus eq; tranſmiſſa, quoad aliam etiam medietatem, dictæ tertiæ partis multiplici prædicti adhuc complẽdi, quia ex facultate ei à teſtatore tributa, poterat benè diſponere in vita, & in morte, etiam non completo multiplico, quod non eſt dictis de Carafa permiſſum, ſed debent conditionis eventum, ac multiplici ſæpè enarrati totale complementum omninò expectare.

Idque ſuadetur etiam alia clariori ra-
21 tione, nimirum data hypotheſi (quod prorſus in caſu noſtro dicere erroneũ eſt) legatum portionis dictęD. Ioſephę eſſet caducatũ, vel repudiatum, etiam cederet in beneficiũ hæredis; non ſolùm quia legatũ à legatario repudiatum, vel effectum caducum fingitur retrò, ac ſi nunquam fuiſſet legatarii, & auget hęreditatem ad favorem hęredis, *l. quædam ſunt 16. ff. de reb. dub. l. 1. §. verum, ff. ſi quid in fraud. patron.* & teſtantur *Surd. in tract. de alim. tit. 9. quæſt. 35. n. 27. Vaſqu. de ſucceſſ. progreſ. lib. 3. §. 23. num. 6. Manent. deciſ. Mantuan. 4. nu. 27. Reg. Merlin. contr. for. cent. 2. cap. 63. num. 28. Reg. de Marin. var. reſol. tom. 1. cap. 248. ubi Rodoer. cum aliis apud eoſdem* Sed etiam quia fuit libera voluntate ipſius legatariæ trãſlatum in beneficium ipſius Sacræ Domus hæredis, etiam quoad medieta-
22 tem, de qua ipſa omni via, & tempore, ut diximus, diſponere poterat; nàm alia medietas ſpectabat eidem hæredi completo multiplico, & ità nõ poteſt dici caducatum legatum, ad cujus medietatem vocatur ètiam hæres, cujus favore fuit à d. legataria tandemper ceſſionem translata alia ejus medietas, de qua ex teſtatoris diſpoſitione, poterat benè diſponere ad libitum, etiam non completo multiplico; Quòd reſpectu portionis dictorũ fratrum de Caraſa, non fuit permiſſum, ſed expreſſè à teſtatore vetitum, excludens omninò illos, etiam à jure accreſcendi, quoties aliquis eorum deficeret ex *l. ſi Titio, & Mevio, §. Iulianus, ff. de legatis, & fideic. 2. l. conjuncti, & re conjuncti, ff. de l. 2.*

Sed his, & ſimilibus in jure, & in facto attentè conſideratis, partes tandem acquievere, & ad tranſactionẽ devenerũt, etiã poſt varios legales cõgreſſus cum dicta Sacra Domo, à qua accepta aliqua competenti ſumma, reſpectu dicti futuri eventus, jàm perpenſi, omnia eorum jura pariter ceſſerunt eidem Sacræ Domui, cujus beneficio integrum dicti Pauli remanſit peculium, ordinatum pro enunciatis duobus multiplicis, quorum non expectato amplius complemento, nec conditionum expoſitarum adimplemento, arbitratum fuit, valdè expediens cuncta cõponere, prætenſa trãſigere, æquèac utriuſque partis utilitati proſpicere, nempè tàm quò ad dictos fratres de Carafa; qui ullo mortis, aut alio expectato conditionis evẽtu, ſivè ſecundo, ſivè eis adverſo, ex nunc pro tunc, ac certo (quod erat dubium) frui ceperunt congrua, & competenti ſumma loco legati, & pro quavis portione accepta: quàm pariter reſpectu dictæ Sacræ A. G. P. Domus, quæ omne ex remanenti peculio reſiduum illicò implicare, ac liberè non expectato alio multiplico, potuit inter cætera, quæ poſſidet bona pro piis uſibus, clariſque ſuis operibus magnificentiùs ſuſtinendis, quibus eadem inclita Ædes in Chriſtiano terrarum Orbe, ut notum eſt, undique fulget.

CONTROVERSIA XXXXX.

Fideicommiſſarius, conditione adhuc pendente, & in vita hæredis gravati, agere an poſſit, fideicommiſſum adeſſe, ac ad ipſum ſpectare, ut declaretur?

SUMMARIUM.

1 *MAjoratum, ſivè fideicommiſſū prætendens, vivēte poſſeſſore, ut declaretur ad ſe ſpectare, poſt ejus mortem, an agere poſſit?*

2 *Morte ſicut nil certius, ità incertius nihil eſt hora ejus.*

3 *Fraudis periculo urgente, ac bonorum dilapidatione, agi poteſt, ut declaretur, ad quem fideicommiſſum ſpectabit; adhuc vivente gravato, & num. 4.*

5 *Majoratus poſſeſſor, ſi diſſipet, poteſt ante obitum conveniri pro idonea cautione, ut in praxi obſervatur, & num. 6.*

7 *Creditor in diem, vel ſub conditione, an, & quando poſſit agere ante diem, vel conditionis eventum?*

ARGUMENTUM.

Fideicommiſſum, aut Majoratum, ante hæredis gravati obitum, quòd poſſit fideicommiſſarius, præſertim ubi de bonorum diſſipatione timetur, illicò inſtare, ut declaretur, ad ſe ex nunc pro tunc ſpectare, ſecuta illius morte, brevi annotatur methodo, atque pluries ità per S. C. deciſum fertur.

1 FRequens in praxi, aſſiduaque in Foro eſt illa agitata theſis, nō ſolum per Noſtrates, ſed apud exteros I. C. quos præ cæteris plenè recenſent *Conſ de Anna conſ.* 11. *&* 126. & *Reg. Capyc. Latr. deciſ.* 114 *num.* 12. ac *deciſ.* 151. *lib.* 2. num. ſcilicet fideicommiſſum, vel majoratum, ad ſe pertinere prætendens, poſſit, vivente adhuc illius poſſeſſore, ſicque ante tempus præfixum, vel cōditione itē pendente agere, ut cū effectu declaretur, illud ad ipsū ſpe-
2 ctare, eique purificata nempe conditione deberi, poſt ipſius gravati obitum? Adeòut undiq; magna videatur Scribentiū altercatio ex certo mortis eventu, & ob incertam illius horam: *Statutum eſt* enim *hominibus ſemel mori Apoſt.* 9. *ad Hebr.* nec eſt qui nō *videbit mortem, Dau. pſ.* 88. Sed *neſcit homo finem ſuum, Eccl.* 9. nec *diem, neque horam Mat.* 25. quia *hora, qua non putatis veniet, Luc.* 12. cum nil
3 certiùs morte, atque nihil incertiùs ſit hora ejus ex *Divo Bernar.* Attamē quia nonnulla pro hujus diſputationis veritate indaganda, habentur præſertim congeſta. tàm penes *alleg. Annę conſilia*, quàm in *deciſ.* 114. *&* 151. *Reg. Capyc. Latr.* Idcircò illorum dictis, ſummæq; authoritati pariter innixus, pro affirmativa ſententia, ubi tamen urget fraudis periculum, aut bonorū fideicommiſſo ſuppoſitorum diſſipatio, apertè timeatur, me conſulentibus ſemper conſulerem, ut propriis Iuribus tali caſu prudentèr cuncti conſulerent.

Hinc ut aliorū petitioni ſatisfaciā, & pro
4 his, quæ *præced. Controverſia* deſunt, & pro utili rerum ſimiliter cohærentia, hìc laconicè ſolùm Scribentium ſeriem; ex recentioribus præcipuè annotare, mihi præſertim viſum fuit, nè aliena reſcribere, videatur de hujuſmodi articulo, qui Iudicis prudentiæ omninò remittitur. Et primò præ cæteris ſe offert, de hac quæſtione accuratè pertractans inter Noſtrates *Conſil. de Medic. conſ.* 148 ubi eandem ſuſtinet pro ſubſtituto, ac immediatè vocato opinionem cum *Cenſal. ad Peregrin. in tract. de fideicom. art.* 40. *fol.* 497. *verſ. addo*, ubi ex *Peregr. ibid. num.* 10. & aliis tradit, fideicommiſſarium, cōditione adhuc pendente, & non purificata, poſſe agere, ut declaretur, adeſſe fideicō-
5 miſſum; quemadmodum eidem permittitur, quoties hæres diſſipat, poſſe illum cogere, ad ſibi idoneè cavendum, ſivè ſatisfaciendum de legatis, & fideicommiſſis præſtandis, juxta *tex.*

in

in l. ſtipulatio ff. de leg. nom. cavea. & ex aliis ſimilibus Iuribus, quibus ità deciſum multoties teſtantur *Merlin. de legit. lib. 3. tit. 1. quæſt. 15. Ludovi. deciſ. 63. par. 2.* & apud Hiſpanos *Molin. in ejus tract. de primog. Hiſp. cap. 15. num. 35.* poſt *Præſ. de Franch. deciſ 627. num. 5.* Quidquid autem determinatum referat pro negativa *Reg. Rovit. conſil. 95. lib. 2.* & cum eo *Thor. in compen. deciſ. par. 3. verb. fideicommiſſarius* : Noviſſimè
6 verò idem *Thor. in ejus ſupplemen. deciſ. par. 1. verb. fideicommiſſum, ſivè majoratum*, contrarium in S. R. C.
† deciſum ultimò refert in cauſa illorũ de Valignano, & proindè declaratum fuiſſe, domum in actis deductam, in qua aderat fideicommiſſum ſpectare ad Franciſcum Valignano, ſervata forma fideicommiſſi, eveniente caſu mortis poſſeſſoris ipſius domus; prout
7 à ſimili pro creditore ante diei, & conditionis eventum, deciſũ pariter refert *R. Capyc. Latr. in dict. deciſ. 151. lib. 2.* ibiq; *Gizzius in obſerv. ad alleg. dec.* qui nonnulla de more perbellè congerit ad propoſitum notabilia, ejuſque dictis me prorſus nunc refero, dum ad majora vocatus de patrio Iure certamina calami greſſus novo curſu dirigam.

CONTROVERSIA XXXXXI.

Mater, quæ ex receptiſſima ſententia, ob ſubſtitutionem pupillarem, à patre filio ordinatam, legitima privatur, an noſtris Conſuetudinibus attentis, non ſolùm ab illa, ſed ab antiquorum medietate bonorum per proximiores pariter excludatur?

SVMMARIVM.

1 *LAbyrinthi Cretenſis fabula ad propoſitum exponitur.*
2 *Subſtitutus pupillariter, an ſicuti excludit matrem à legitima, ità proximiores à Conſuetudinaria bonorum medietate, eis patrii Iuris vi debita? & num. 3.*
4 *Bonorum antiquorum medietas, de Iure municipali habetur uti agnatorum legitima.*
5 *Auxilio novo eget noviter emergẽtia.*
6 *Mater omni iure excluditur ſubſtitutione pupillari à filii legitima.*
7 *Subſtitutio pupillaris non excludit proximiores agnatos, cognatoſque à conſuetudinaria bonorum medietate, quæ eis de Iure municipali omninò debetur.*
8 *Proximiores ex noſtris Conſuetudinibus admittuntur cum diſtinctione bonorum, unde ſcilicet illa obvenerunt.*
9 *Pupillus non dicitur inteſtatus decedere, quoties pater pro eo diſpoſuit.*
10 *Pater, diſponẽs pro filio, nõ tenetur ejus matri legitimã relinquere.*
11 *Proximiores Conſuetudinis vigore veniunt ad rerum antiquarũ medietatem.*
12 *Pupillus, pro quo pater diſpoſuit, factus poſteà major, non poteſt agnatos, cognatoſque excludere à bonis antiquis.*
13 *Proximioribus alio jure debetur bonorum medietas, quàm matri legitima.*
14 *Subſtitutionis pupillaris tempore, bona non ſunt filii, ſed prorſus patris teſtantis.*
16 *Conſuetudines Civitatis Meſſanæ ſunt ſimiles Parthenopeis ſtatutis.*
17 *Proximiores, nec pupillari, nec fideicõmiſſaria itẽ ſubſtitutione, poſſunt excludi à Conſuetudinaria bonorum medietate.*
18 *Filii ſi repudiaverint cõſuetudinariã ſemiſſẽ à patre relictã, illa nõ extraneo heredi accreſceret, ſed ad proximiores de jure patrio ſpectaret.*
19 *Diſtinctione ſolvitur difficultas.*

AR-

ARGUMENTUM.

Labyrinthea iterum diſcutitur theſis: an ſcilicet mater, quæ de Iure communi ex ſubſtitutione pupillari, à patre filio ordinata, juxtà omnium ferè Scribentium placitum, à legitima excluditur; in bonis defuncti pupilli, ità, & idem Iure patrio ſit dicendum, in ejus excluſionem à debito bonorū ſubſidio, ubi teſtamentum per proximiores, quòad medietatem antiquarum rerum, infringatur? At ſermonem alibi, licet fuſiùs de præfato articulo fecimus; attamen quia adhuc ex una vetere nonnullæ recentes inſurgunt difficultates, quæ de novo emergentes, novo indigent auxilio; ea propter in unū adnectere hìc omnia propoſuimus dubia, ut illis reſolutis, ex abditis ad clara evadamus.

DE Athenienſi Dædalo fabuloſa fama currit, tale à natura prælitū
1 ſibi fuiſſe ingeniū, ut quodammodo avibus per æthereos campos evolando, ac piſcibus etiam arte mirabili perſimilis evaſit, taliter per Orbem vagando, quòd obſtupeſcētibus cūctis hominibus, admirādus ubiquè fuit, atque diis etiam adverſantibus, ipſe ità variis formis viventes tuebatur. Hinc uxoris Cretenſis Regis Minois, Paſiphes nempè ſcelus, à perverſis numinibus permiſſum, nè in ipſius Dictæi Injuriam pateret, & ex tauri concubitu genitū pro filio mōſtrum terrārum Orbem pervolaret, ab eodē Dędalo, qui ātea bovē ligneā pro crimine patrādo conſtruxerat, cōſtructū pariter, occultū in locū Minotaurum monſtrum immittitur, & labyrinthus, multis viarum ambagibus inflexus, idem vocatur locus; Opus fatale quidem, in quo labitur undiq; cum iter regreſſum nō admittat, ibiq; ab immani mōſtro, nec ulla ſpes vitæ ingreſſis [illegible]tur. Sed, admirabile dictu, Ariadnes fila tādē Theſeo tutū præbuere iter in eo, ac Iuveni dānato amāti prębuere indè vitā, prębuere [illegible]ſū. Ità in cōſimili profectò labyrintho inexplicabilis illius Quæſtionis, cōſtructo Dædalia ferè, non unius, ſed quamplurium ex noſtratibus Iuris Conſultorum arte, de pupillaris ſcilicet ſubſtitutionis materia tractantium, in terminis noſtrarum municipalium Sāctionum, quòad matris excluſionem
2 à legitima, & agnatorum à Conſuetudinaria medietate, excitatis undique difficultatibus pro hærede extraneo, & contra eundem poſtea à proximioribus agnatis oppoſitis, matriq; faventibus, cum ei videantur greſſus aperiri per illos, qui prorſus à ſucceſſione ipſam excludere putant, cum hujuſmodi conſuetudinaria portio dicatur agnatorum, cognatorumq; non verò matris legitima. Ipſe quippè, ut liber mihi detur aditus, ſolius indagādę veritatis amanti, ejuſq; tantùm vi tutus, ſuiſque rectus filis, libenti animo iterū in hujusmodi labyrintheæ quęſtionis latebras ingrediar, ut victor denique ex illis egrediar.

Et licet principiò viæ ex omni parte videantur, ſed quà ſit eundum ignoratur, ut aditum tamen mihi aperiam, nonnulla equidem, quę de eadem altercatione ſparſim alibi collegi, pro majori illius claritate, in hac tàm involuta ābagibus ſubſtitutionis pupillaris materia, juxta noſtrarum Conſuetudinum diſpoſitionem pro matris excluſione à legitima, in unum adnectere, operę pretium arbitror.

Excitata etenim prius hæc fuit theſis
3 ab anteſignano noſtri patrii Iuris interprete *Napodano* nimirum, in *Conſuet.* exordiente, *ſi aliquis moriens, in gloſſ. medietatem, num.* 22. & poſtea ab aliis ex noſtratibus, per nos ſigillatim congeſtis *in Controverſ.* 4. *vol.* 1. & in *appendice* ad illam, quæ non ita faciliter apud cunctos, ante actos noſtros

ros invenitur Codices, in facti ſpecie, videlicet quando Pater filios, & ſuos deſcedentes inſtituens eiſq; pupillariter extraneos ſubſtituat: an ſicuti mater, vulgata nimis Iuris communis diſpoſitione attenta, à legitima excluditur portione, ità & etiam proximiores agnati, cognatiq; per ſubſtitutos excludi debeãt àcõſuetudinaria antiquorũ bonorũ medietate, quæ eorũ

4 legitima à neotericis pariter nuncupatur, juxtà tradita in eadem noſtra *Controverſia* 4. Et ſemper in forenſi paleſtra quamplures quotidie recentiores inſurgunt difficultates, atqueac de hujuſmodi queſtione non mediocris ponderis iterum oriuntur differ-

5 tationes, quę *loc. cit.* tum ad evitandas confuſionis tenebras, deficere videntur, tum pariter deſunt, quia tanquam de novo emergentia, novo itaque indigent auxilio. Idcircò igitur haud illa modò omittere, ſed ad noſtræ ibidem prolatę ſententiæ confirmationem, denuò brevi methodo hic ea unire, nè umbra prorſus ulla difficultatis in hujuſcemodi controverſia deinceps remaneat, nec velut lerneum monſtrum etiam inter noſtrates càpita amplius extollere queat, rationũ lumine, & authoritatũ pondere, utrumque evitare, ità agẽdo, decrevimus.

Novę, inquam, difficultates ſi itaq; urgẽt

6 in titeli propoſita, quòad ea, quę fundavimus *d. Controverſ.* 4. *prim. vol.* benè quidem circa matris excluſionẽ à legitima per enunciatam ſubſtitutionem pupillarem, filiis à patre ordinatam, etiam noſtris Cõſuetudinibus attentis; ſed non quòad cęteros agnatos, & cognatos reſpectu pręfatæ conſuetudinarię medietatis bonorũ; Eas propterea, ultra alias *loc. cit.* addu-

7 ctas de recenti in acie mentis excitatas, pro firmiori, ut diximus, noſtrę concluſionis ſtabilitate, hìc primò illas exponamus oportet, ut omninò pariter expungamus.

Vrget inter cęteras difficultas in hac fa-

8 migerata quæſtione, potiſſimum ex eo, quia in tantùm proximiores admittuntur ad ſucceſſiones, cum diſtinctione videlicet undè bona obvenerunt, vel à paterna, vel à materna linea, juxtà quæ multoties, alibi exaravimus, & expreſsè ſancitur in decantata *Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua in rubr. de ſucceſſ. ab inteſt.* in quantum tractatur de pręfata ſucceſſione ab inteſtatò, prout ad literã ſonat *tex-*

9 *tus ibidem*. At cum ad pręſens agatur de ſucceſſione ex teſtamento, ex qua habetur, quod quoties pupillus inteſtatus decedit, propriè non dicitur, inteſtatus decedere, ſed cum patris teſtamento, ex quo habetur, ac ſi ipſę pupillus ſubſtitutos ejus hęredes inſtituiſſet, ut colligitur ex diſpoſitione, §. *igitur, inſtit. de vulg. & pupil. ſubſt. l. patris, ff. eod. tit.* Ideircò videtur dicendum, proximiores agnatos, ex parte patris, à bonis paternis, proximioreſque cognatos ex linea materna, à bonis maternis, per hanc ſubſtitutionem omninò excludendos eſſe, juxtà tradita etiam per *Reg. de Marin. in cap.* 29. *reſol. jur. lib.* 2. cui plenè ſatisfecimus *d. Contr.* 4. *à num.* 43. *uſque ad fin.*

Vrget rurſus difficultas ex eo, quia dum

10 mater, per dictam ſubſtitutionem pupillarem, expreſſam, legitima, in bonis pupilli debita privatur, ut in *l. Papinianus*, §. *ſed nec impuberis, ff. de inoff. teſtam. l. Lucius, ff de vulg. l. præcibus, C. de impub. & alii.* cum DD. per nos congeſtis *Contr.* 3. *à n.* 17. nam hujuſmodi ſubſtitutio patris teſtamentum reputatur, qui nullo jure tenetur legitimam matri ipſius pupilli relinquere, prout ſonat *tex in cap. ſi pater de teſtam. in* 6. eò magis igitur, vigore præfatę ſubſtitutionis, excluduntur eadẽ ratione proximiores à ſubſtituto, qui tanta hujus paternę diſpoſitionis vi utitur.

Verùm his minimè reſragantibus, op-

11 poſitum decrevit noſter *Napodanus loc.* nuper *cit. d. num.* 22. proximiores

res pręnominatos nequaquam excludi à medietate,eis debita de bonis antiquis, in diſtrictu exiſtentibus, vigore noſtrarum Conſuetudinum, per hanc pupillarem ſubſtitutionem,quẽadmodum mater jure legitima privatur;eo principali motivo, quia veniunt ex cõdictione Cõſuetudinis ad hujuſmodi ſucceſſionem, qua privari nequeunt per teſtamentariam defuncti diſpoſitionẽ, prout orbari poteſt mater legitima pupilli ex. dicta paterna pupillari ſubſtitutione,eò fortiùs,quia (ut ratiocinatur *idem Napodan.loc.cit.*
12 *verſic ſed certè*)nec etiam poſſet pupillus, factus major teſtando, dictos proximiores ab hac medietate excludere, quemadmodum per nos fuſiùs repetitum invenies *d. Contr.* 4. *per tot.* & *Contr.* 3). *num.* 11. 2. *vol.*:

Alio enim jure, quem latet, proximiori-
13 bus hanc deberi medietatem conſuetudinariam, quàm matri legitima defertur vigore legis cõmunis;cũ hęc matri interdici poſſit à patre teſtante per pupillarem ſubſtitutionem,attẽta antiquorum Iurium diſpoſitione, illa verò nullo modo in agnatorũ præjudicium impediri poſſit, ut ex ſupradictis teſtatur *Napodan.in Conſuetud. Et ſi teſtator,in gloſſ. diſponere num.* 6.cujus eſt aſſecla *Afflict.in deciſ.*310. *circa fin.* qui etiam fatetur,ità reſpõdiſſe Dominis de Sacro Conſilio, ut annuimus *d. Contr.* 4. *num.*34. cum pluribus *ſeqq. ibid.*

Quinimmò infertur ex eodem *Napa-*
14 *dano in Cõſuet.filiusfam. in gloſſ.poſſunt,num.*11. matris excluſionem per expreſſam pupillarem à debito jure naturę, oriri ex eo potiſſimum, quia pater ſubſtituit ejus filio impuberi pupillariter extraneum in bonis ſuis, non dum filio quęſitis; Vnde matri non dum dici poterat in illis quæſitũ hoc jure naturę debitum,neque etiã quòad ſpem,quia hęc bona non erant ipſius pupilli, tempore ſubſtitutionis, ei ordinatæ per patrem; Ideòq; tota, & libera proviſio de bonis ipſis paternis, utpotè ſuis, principaliter ad ipsũ patrem ſpectabat, ut habetur in *d. cap. ſi pater de teſtam.in* 6.

At quia ad Matris differentiam, proxi-
15 mioribus jam erat jus quęſitum in tali medietate,vigore Conſuetudinis ęis debita, cum idem pater, etſi filiũ non habuiſſet, aut ſi ipſe filius major factus fuiſſet, medietatem hanc neceſſariò illis relinquere,tenebatur. Sequitur ergò ex his,verum eſſe, diverſo Jure deberi medietatem conſuetudinariam agnatis, quàm matri debetur legitima,& proximiores proptere, nec etiam per expreſſam pupillarem excludi. Hinc meritò hac ſuffulcti potiſſima ratione idem tenuerunt, pręter *Napod.*& *Afflict.* ubi ſupra *Capyc. in deciſ.* 208. & *in addit.* ad *præcit.Conſuet.filius familias ſub num.*7. *Præſ de Franch. deciſ.* 295. ubi ita
† decisum refert in cauſa Petri Pauli,& Io: Franciſci Raparo cum Iulia Monica, ibiq; *Addentes*, & præcipuè *de Luca, Horat. Montan.contr.*68.*Conſil. Paſcal. in tract. de vir patr. po-*
† *teſt p.*1.*c.* 9.*n.*8.& ità pariter judicatũ refert per S.C jũctis Aulis,referente D. Conſil. Salernitano,in cauſa Ill. Marchionis Sancti Erami cum Ill. Duce Martinæ, *P. Molſeſius par.*2.*ſui comment.ad Conſuetud. Neapol.tit.de bonis ,quæſt.* 23. *num.* 4. & hanc eandẽ ſententiam,ex alienigenis,pariter fulſſe amplexam, fatentur *Cavalcan. in deciſ.Fiviz.*2.*nu.*17.*par.*4. & *Giurb. in deciſ.*15.*num.*13.ex eo, quia Con-
16 ſuetudines Civitatis Meſſanæ ſimiles inſpiciũtur noſtris Iuribus municipalibus, ut teſtatur etiam *Paſcal .loc.cit.*

Idquè amplia, nè dum in ſubſtitutione
17 pupillari, vigore cujus nequeunt excludi proximiores à medietate, vigore Conſuetudinis eis addicta, verùm etiam in ſubſtitutione fideicommiſſaria. In præjudicium etenim agnatorum, nec pupillariter, nec per fideicommiſſum pater poteſt ſubſtituere, ut aſſeverant cũctiDD.allegati,& pręſertim *P. Molſeſ. d. par.* 2.*quæſt.* 23. *num.*

n.4.& ità in caſu ſimili per S.C. deciſum refert *Capyc. in alia Conſuetud. ſi aliquis moriens, in addit. incip. hic loquitur ſub num. 24. in fin.*

Rurſus hoc etiam amplia, ac procedere
18 idem dicas, quoties pater, ſervata forma d. Cōſuetudinis incip. ſi aliquis ut ſupra, relicta filiis antiquorum medietate bonorum pro legitima, de reliqua medietate libera ad libitum in beneficium dictorum extraneorum hæredum diſponeret; Hoc enim caſu, ſi filii pariter eandem repudiarent medietatem, minimè accreſceret cohæredibus extraneis, ſed illa ad proximiores ſpectaret agnatos, cognatoſque, ut rectè de more, ac maturo conſilio advertit *P. Molfeſ. d. par. 2. quæſt. 19. nu. 20. cx Menoch. in tract. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 86. circa fin.* aliiſq; ibidem.

Et quamvis, his præhabitis, jam ſopita
19 præſens videatur implicata quæſtio, nuper diſcuſſa, alibique exagitata de ſubſtitutione pupillari, Iure noſtro municipali attento. Attamen, quia nova adhuc inſurgit difficultas, quæ nō fuit enixè perpenſa, nec benè examinata inter quamplures præfati labyrinthi ambages, illaq; eſt, quam movet *Capyc. in d. Conſuetud. filius familias, in addit. incipien. quid autē*
20 ſi factus ſcilicet iā ſit caſus dictę ſubſtitutionis pupillaris, & veniat proximior avocando hanc bonorum antiquorum medietatem, debitam vigore noſtrarū Conſuetudinum, ut diximus à manibus ſubſtituti; an defuncti pupilli mater, quæ aliter erat excluſa per enunciatam ſubſtitutionem, quatenus ſibi aperitur aditus per hunc proximiorem avocantem, ut ſupra, poſſit tali caſu, eandem medietatem poſtmodum mater à proximiore revocare, & in ea ipſum proximiorem excludere? Eapropter, cum quæſtio iſthæc priori difficilior appareat, ſeparatim eā diſpungemus, & ex *Cōtr. ſeq.* faciliùs his recētibus latebris omninò evadere ad clariora ſperamus.

CONTROVERSIA LII.

Si defūcti infringatur diſpoſitio, quòad bonorū medietatē Iuris municipalis vigore, à proximioribus agnatis, cognatiſque, an ità aperiatur aditus matri, quæ erat excluſa à filii legitima, paterna pupillari ſubſtitutione, ut non ſolùm debitū bonorum ſubſidium illa conſequatur, ſed & præfatos proximiores etiam ab hac ſemiſſe excludat?

SVMMARIVM.

1 *Sublituti pupillariter, matris à legitima excluſę, & proximiorū quòad conſuetudinariam medietatem, diſcrimina exarantur, & 13.*
2 *Iuris filo indiget, qui quæſtionum ſanè labyrinthum evadere cupit.*
3 *Matris, excluſæ à legitima per ſubſtitutionem pupillarem, jus nō amplius reviviſcit, exceptis duobus caſibus, & num. 16.*
4 *Proximior utitur jure ſuo, ad antiquorū bonorū medietatē cōſequēdā*
5 *Matre à ſubſtituto pupillariter licet excluſa, veniūt tamē proximiores pro medietate conſuetudinaria.*
6 *Canis Olitoris videtur qui vult impedire, quod conſequi, nequit.*
Et contra lunam latrat, ſi prætendit, quod obtinere non poteſt, & idem num. 7.
8 *Conſuetudinis diſpoſitione ceſſante ſubintrat Ius commune.*
9 *Quis fruſtrà capit per alium, cum per ſe capere non poſſit.*
10 *Portio avocata de Iure Conſuetudinum, non poteſt amplius illa de Iure communi revocari.*
11 *Ius municipale, quia correctorium, eſt validius Iure cōmuni in eo caſu*
12 *Abſurda ſunt quidem evitanda.*

14 *Subſtitutio pupillaris à patre ordinata, dicitur filii pupilli diſpoſitio.*

15 *Teſtamentum patris diſponentis pro filio pupillo, unum eſſe dicitur, licet pupillus etiam teſtatus decedat,* 16.

17 *Pupilli mater per ſubſtitutionem à patre ordinatam, non excluditur à legitima bonorum, quæ ipſi pupillo aliundè, quàm à patre jam defūncto, fuerunt quæſita, &* n. 18.

19 *Subſtitutione reciproca, à patre ordinata inter filios pupillos, puberes, aut majores, non excluditur mater à legitima.*

20 *Mater ideò excluditur à legitima per ſubſtitutionē reciprocam, à patre filiis pupillis ordinatam, quia in illa pupillaris etiam continetur.*

21 *Sed contrarium eſt dicendum, quādo ſubſtitutio reciproca eſt, inter impares, nempè pupillos, puberes, & majores filios.*

22 *Subſtitutio reciproca inter impares vulgarem tantùm in ſe continet.*

23 *Subſtitutio vulgaris expirat, hæreditate jàm adita.*

24 *Clauſula* vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum ſubſtituo, *cenſetur de ſtylo appoſita, non verò ut inducat ſemper ſubſtitutionem verè pupillarem.*

ARGVMENTVM.

Aperta via per agnatos, cognatoſq; proximiores, qui adverſus pupillariter ſubſtitutum veniunt pro conſecutione medietatis antiquarum rerum; eiſdem ſpectantis, juxtà noſtrarum Cōſuetudinum dogmata, num mater, quæ erat excluſa à defuncti ejus filii pupilli legitima per hujuſmodi pupillarem patris ſubſtitutionem, debitum tunc bonorum ſubſidium, non tantùm conſequatur, ſed quòad hanc medietatem proximiores ipſos excludat? denuò agitatur Quæſtio variis complexa ambagibus, ac diſſentionū tenebris preſſa; at pro utraque parte quamplures afferuntur Concluſiones, ac limitationes, ut earum lumine, æquè ac clara rerum diſtinctione, à difficultatum latebris articulus præſens abſolutus omninò remaneat, itàut de eo amplius dubitari, jure nequeat.

PRiori difficiliorē quidē aggredimur the-
1 ſim; & quamvis ab
illa originem trahat, attamen pluſquam labyrinthea re vera dici debet, ex eo potiſſimum, quia facto jam caſu pupillaris ſubſtitutionis, per pupilli obitum, quo proximior ex agnatis veniret cōtra ſubſtitutum ad bonorum antiquorum medietatem avocandam, vigore noſtrarum Conſuetudinum, poſſet nimirum obiicere ſubſtitutus, & adverſus præfatum proximiorem agnatum, dicere: Domine proximior, ego vinco matrem pupilli, vincentem te in ſucceſſionibus, quia remanet excluſa etiam à legitima, ergò eò fortius vinco te, quemadmodum poſtea, ſe opponeret ex adverſo mater ipſi ſubſtituto, pariter dicens: Domine ſubſtitute, ego vinco proximiorem, vincentem te, ergò eò magis te vinco: Et denique proximior è converſo replicaret eidem matri, quatenus ipſa medietatem à ſubſtituto, per proximiorem avocatam, revocare vellet, aperta ab illo via, ut ſupra annuimus: Domina mater, ego vinco ſubſtitutum, vincentem te, ergò à fortiori vincere te debeo. Quid Iuris igitur?

Juris profectò filo indiget, qui modò la-
2 byrinthū hunc, non ſolùm circumdatum anfractibus, ſed potiùs dicam Meandrum flexuoſis ambagibus implexum, evadere cupit.

At ſi veritati quidem ſtare velimus, ſubtilitatem quamlibet excludendo, ponderemus quæſo nonnullas rationes, prout antecedenter promiſimus, ex

qui-

quibus apertè colligitur, matrem in hoc caſu, nequaquam audiri poſſe, ex eo quia fallax eſt labyrinthus difficultatis propoſitæ, propter evidentem fallaciam, quæ in ipſo latet.

Vndè principiò, præter tradita per nos
3 *lib.1.Controverſ.*4.pōderandum convenit, matrem procul dubio eſſe excluſam per hanc pupillarem ſubſtitutionem, nec jus ſuum amplius reviviſcere poſſe, tàm, ſi proximior agnatus impugnet teſtamentum, medietatem cōſuetudinariā avocando, quā, ſi ſuccedere nolit; cum enim proximior utatur ſolus propria habilitate ad ſuc-
4 cedendum vigore Conſuetudinis, pro ſe ipſo tantùm ſcilicet, non verò pro pupilli matre, quæ jam eſt excluſa, & cenſetur, ac ſi non eſſet; ideòque nullum præjudicium matri affert, nam, tali caſu reputatur ex omni capite, tanquam non exiſtens.

Secundò ponderandum ſuccedit, ma-
5 trem conqueri nunquam poſſe, quoties proximior avocat hujuſmodi medietatem à ſubſtituto, cum nullam adverſus ipſam matrem exerceat rationem: Immò in tantùm contra præfatum ſubſtitutum ſuos dirigit greſſus, in quantùm ipſa mater à ſubſtituto excluditur; & ità ſi poſteà conquæratur; fruſtra quidem conquæritur, cum jus ſuum ſuccedendi, quod erat de Iure communi, jam ſibi fuit interdictum eodem Iure, propter pu-
6 pillarem patris ſubſtitutionem, ac pupilli obitum, ut ſupra annuimus.

Quamobrem canis olitoris potius videretur ipſa mater impediēs, quod cōſe-
7 qui nequit, & contra lunam latraret, ſi aliquid in contrariū prætenderet, cum nihil obtinere tali via poſſit.

Tertiò item ponderandum eſt, tunc
8 matrem proximioribus přeferri poſſe, quoties omnes ad defuncti ſucceſſionem concurrerent, ex quo tali caſu, ceſſante Conſuetudine ſubintraret Jus commune, matrem tantùm ad ſucceſſionem admittens. At quando ipſa mater nec eſt, neque eſſe queit, in concurſu, ex dictis de ſubſtitutione pupillari hic, & fuſiùs *Controverſ. 3.d. noſtri vol.*1. quoniam eidem obſtat etiam Ius Commune, fruſtra idcircò impedit Iuris Conſuetudinarii diſpoſitionem, inaniq; jure proximiorum curſum perturbare, conatur.

Nec rurſus dicendū eſt, aperiri ipſi ma-
9 tri viam ad ſuccedendum per eundē proximiorem, avocantem dictam cōſuetudinariam medietatem; cum nimis vulgatū ſit illud juris principiū, quòd fruſtrà quis capit per alium, qui per ſe capere, nequit, ex *l. neq; per ſe* 10.*C. de hær. inſtit. cap. quod alicui, de reg. jur. in* 6. ſtante inæquali concurſu, ut demonſtravimus.

Ponderandum denique remanet (quod
10 eſt profectò notabile) nullibi cōpertum reperiri, portionem avocatam de Iure Conſuetudinis, illā eādem de Iure Communi revocari poſſe, cum non ſolùm id minimè dici poſſit, ex eo quia, validiùs eſt Ius Conſuetudinarium tali caſu, in quo ejus robur viget; verùm etiam, quia correctoriū
11 dicitur legis communis; Quadere, ſi dices iſto caſu, poſſe proximiorem, Conſuetudinis attenta diſpoſitione, defuncti teſtamentum, quòad medietatem impugnare, nullo jure aſſeverare poteris; ergò poſtquam Lex municipalis ſuum locum obtinuit, illum eundem locum poſtea Ius commune oppugnabit. Et ità à pari, poſtquam proximior avocavit medietatem hāc bonorum antiquorum, vigore noſtrę municipalis Sanctionis, ſi veniat eo-
12 dem actu mater excluſa, ut contra eundem proximiorem Iuris communis vim exercere poſſit; Quod maximum eſſet abſurdum, & propterea evitandum, conſideranti clarè patet, cum manifeſtè hoc ſuſtineri, minimè poſſe ceſeatur.

Hęc ſanè ex ponderatis videtur eſſe ve-
13 ritas, hæcquè Conſuetudinum vigore conſentanea cernitur ſententia; Cęterùm reliqua, quæ in contrarium adduci poſſunt, potius pro majori cō-

 ſuſio-

ſuſione, ac tam controverſi articuli obſcuritate(niſi velimus dicere)potius ad excutiendum ingenium, quàm ad altius veritatis indagationem judicanda porrò cenſentur.

Verùtamen contra matrẽ quamvis,tàm
14 in hac labyrinthea quæſtione, quàm in *cit. Controverſ.* 3. *&* 4. *lib.* 1. noſtram prorſus pronunciavimus ſentẽtiam, quoties pater, tàm de ſuis propriis bonis, noviter quæſitis,quàm à majoribus ei obventis,diſpoſuerit, cũ ſubſtitutione pupillari filio ordinata, quæ licet ejuſdem pupilli diſpoſitio vocetur, eum pater pro ipſo filio teſtari dicatur; tamen ſubſtitutus,eveniente caſu obitus pupilli, ex proviſione tantùm patris accipit hæreditatem,non verò ex diſpoſitione pupilli, etſi ipſe habeatur tanquam teſtatus fuiſſet, ut patet ex *tex. in l. Papinianus,§ ſed nec impuberis, ff. de inoff. teſtam.*& fuſiùs ratiocinatur *Napodã. in d.Conſuetud.filius familias,in gloſſ. poſſunt verſic. ſed certè ſub num.* 8.

15 Nam licet duo impropriè per fictionem dicantur teſtamenta, propriè tamen unum eſſe videtur, quia unicus eſt teſtator,nempè pater;& quãquam ex Juris diſpoſitione item filius tali caſu dicatur decedere teſtatus, nihilominus illa diſpoſitio propriè, & formaliter non eſt filii,ſed patris,ac facta dicitur eo tempore ſubſtitutionis peractæ,quo bonorum dominium erat penes patrem, nec adhuc erat filio pupillo quæſitum,& per conſequens nec eius matri quòad ſpem legitimæ, in caſu mortis ipſius filii.

At quia nec hoc argumentum, nec præ-
16 ſatæ rationes militare poſsũt in duobus tantùm caſibus proponendis,quibus matris favore, præmiſſis non obſtantibus, omninò decidendum eſt, ideò illorum exponamus,alterũ eſſe, nempè de bonis, quoties loquimur, aliundè pupillo quæſitis, quam à patre, qui hanc ſubſtitutionem pupillarem ordinavit, ſcilicet obventis ab aliqua ſucceſſione teſtata agnatorum, cognatorumque tempore, quo pater diſpoſuit: Alterum verò eſſe,quoties teſtator habẽs uxorem, & filium majorem cum aliis pupillis, diſponat inter liberos cum hac tamen lege, ut unus, alteri ſuccedat, & ità inducat ſubſtitutionem reciprocam inter eos.

Primò enim ex propoſitis caſibus omni-
17 nò dicendum eſt, pupilli matri benè competere legitimam, quia minimè privanda eſt portione,de jure naturæ ei debita ſuper illis bonis, quæ pupillus ſubſtitutionis paternæ tempore in ſuo dominio habebat, tanquam ei obventis ex teſtamento agnatorum, cognatorumvè, prout annuimus, idẽ aſſerendum eſſe quòad bona, quæ pupillo aliundè obvenerunt poſt patris mortem, vel poſt ordinatam ab ipſo ſubſtitutionem;quia in illis matri quidem competit jus in ſpecie ad legitimam, niſi ipſe filius.vivens de illis bonis per contractus inter vivos factus major poſtea diſponat, quemadmodum intelligit hanc concluſionem,deſumptam ex *tex. in cap. ſi pater in fin. de teſtam. in* 6.*Napodan.in cit. Conſuetud. Filiusfamil. d. gloſſ. non poſſunt num.* 11. *verſ. item non obſtat, ubi ſup. quod expreſſa pupil-*
18 *laris cum ſeqq.*ſimilibus verbis,nimirum, ut expreſſa videlicet pupillaris ſubſtitutio matrem à legitima excludat, ſed in bonis patris ſubſtituentis, non verò in aliis pupilli bonis aliundè, quàm à patre obventis,prout eãdem ſequitur ſententiam poſt *Rolãd. à Valle conſil.* 69. *num.* 23. *lib.* 1. *& Dec. in l. precibus, C. de impuber. Horat. Montanus contr.* 68. *num.*7. *verſ.& quia n.ſeq.*ſed magis expreſsè idẽ videtur ſuſtinere ipſe *Napod.* ita *in Conſuetud.incip. ſi aliquis moriens in gloſ. diſponere*, ubi aſſerit, hoc caſu nihil fuiſſe per noſtras Conſuetudines immutatum, quòad bonorũ ſubſidium parentibus debitum.

Secundò pariter in matris beneficium judicabimus in altero caſu, qui etiam
19 proponitur ex *Napodano in d. Con-*

ſue-

ſuetud. proximè allegata, & incipiente ſcilicet, *Si aliquis moriens ſeq. num.* 23. *verſ. pone*: videlicet quando teſtator, habens uxorem, filium majorē, & duos, vel tres alios pupillos, omnes ſibi hæredes inſtituens, cum hac nimirum lege diſponat, ut alter illorum alteri decedenti ſuccedat, & ità inter ſuos liberos, nempè majorem, & pupillos reciprocam inducat ſubſtitutio-
20 nem: nū mortuo uno ex pupillis, mater tūc excludatur à ſucceſſione ipſius pupilli per alios ejus filios, ex eo potiſſimùm, quia in reciproca iſta ſubſtitutione, pupillaris etiam contineri ſanè videatur?

Judicandum equidem eſſe matris favo-
21 re, ut nuper aſſeveravimus, tandem ex eadem *Napodani* authoritate concludimus, in caſu prædicto, ſuppoſito non obſtante de ſubſtitutione pupillari, quoties reciproca inter impares reperitur, apertis verbis facta, ut diximus, ſubſtitutio, ideſt inter pupillos, & puberes, aut majorem; tunc
22 enim cauſa ſervandæ æqualitatis propter imparitatem, in ea minimè pupillarem contineri, ſed tantùm vul-
23 garem, quę expirat hæreditate adita, ut unico decernunt ore Legiſlatores omnes *in l. nam hoc jure, ff. de vulg. & pupill. l. Lucius, eod. tit. l. 3. C. de teſtam. mil. & l. poſt aditam, C. de impub. & ali. ſubſtit.* quibus Iuribus nititur in terminis noſtrarū Conſuetudinum *Napodan. loc.* ſæpè *cit.* & *in d. Conſuet. ſi aliquis moriens verſic. Reſpondeo*, cujus eſt aſſecla *Vrſill ad Afflict. in deciſ.* 310. *num.* 1. Quod ampliandum eſt, etiam ſi fuerit per patrem diſponentem expreſſum, *vul-*
24 *gariter, pupillariter, & per fideicom. miſſum ſubſtituo*; quia clauſula prędicta cenſetur, potiùs appoſita de ſtylo Notariorum, quàm ad pupillarem ſubſtitutionem ſēper inducendā, præcipuè in præfato caſu, ſecundùm ea, quæ ad propoſitum refert *Card. Mātica lib.* 3. *de conject. ult. vol. tit.* 14. *num.* 6. cum aliis congeſtis per *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 684. *num.* 18. *cum ſeq. tom.* 4. Et hactenus, confirmatis validiùs noſtrę *Controverſiæ* 4. concluſionibus, ac ſuperatis undique difficultatibus, felici greſſu à labyrinthi nuper deſcripti latebris egredimur

CONTROVERSIA LIII.

Liberorum teſtamentaria, aliavè cauſa mortis diſpoſitio, etſi favore piæ cauſæ, parentibus præteritis, nec eis debito bonorum ſubſidio relicto, an ſuſtineatur?

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies, de teſtamento exponitur, patre præterito, &* 2.
3 *Sequeſtrum ordinari debet ſuper hæreditate nulliter adita.*
4 *Et à fortiori ubi adſunt attentata.*
5 *Attentata omnia ſemper ad priſtinum revocantur, etſi notorium appellantis defectum in cauſa principali appareat.*
6 *Clauſulæ*, prætita cautione laicali, *vis, ejuſq; effectus recenſentur.*
7 *Decretum præambuli fit favore hæredis in teſtamento omni vitio carēte.*
8 *Niſi adſit legitimus contradictor.*
9 *Filii teſtamentum, patrè præterito, neq; ei legitima relicta, nō tenet, &* 15.
10 *Decretum præambuli favore hæredis ſcripti, extranea poſita contradictione, an ordinari poſſit? diſtinguitur, ut num.* 11.
12 *Et impediri poteſt à cō tradictore, qui ſūmariè ſua ſūdat jura, nec aliter.*
13 *Teſtamenti vitium, niſi ex corpore appareat, immiſſionem hære di ità impedire nequit.*
14 *Legitimam patri filius tenetur relinquere, ſi aliorum favore diſponat: de Jure communi, & noſtro municipali, & num.* 15.
16 Conſuetud. Neap. incip. Filiusfamilias

lias *diſcutitur, ejuſq; robur plenè oſtenditur.*

17 Conſuetud. Neap. *dat filiis famil. facultatē diſponendi, relicta parentibus legitima de bonis maternis, non verè de cæteris, in quibus Jus commune quidem ſervatur.*

18 *Filiiſfamilias de Iure communi, nequeunt teſtari de adventitiis; ſed ex* Conſuetud. Neap. *poſſunt.*

19 *Onus probandi teſtamenti extrema, ejuſq; robur, ſpectat ad hæredem.*

20 *Bona filiiſfamilias in dubio profectitia, & non adventitia cenſentur.*

21 *Jurium correctio eſt evitanda.*

22 *Teſtamentum filiiſfamilias, etſi militis, de feudo teſtantis, eſt nullum ſine legali patris conſenſu.*

23 *Clauſula Codicillaris teſtamento ſuccurrit, nullo ratione ſolemnitatis; ſecus verò ex alia cauſa.*

24 *Filiuſfamilias ſine patris conſenſu poteſt ſibi eligere ſepulturam, ſed non teſtari; niſi de peculio caſtrenſi, & quaſi agatur.*

ARGVMENTVM.

Filii in poteſtate exiſtentis teſtamētum, filiæq; innuptæ, aut viduæ ultima diſpoſitio, etiam favore piæ cauſæ, vel cauſa mortis donatio, an ſuſtineri poſſit, ſtante patris preteritione, tàm de Iure communi, quàm noſtro municipali: Anvè hæredi ſcripto impediri poſſit immiſſio vigore hujus teſtamenti, omni alio vitio carentis, quoties parentibus ſaltem in bonis, de quibus in hac Civitate filii diſponere poſſunt, legitima portio non fuerit relicta, diſtinctè altercatur.

1 RElicta mortali corporis ſarcina, cum è vivis diſceſſiſſet, & à frali, caducaq; ad meliorē migraſſet vitam, annis retroelapſis, Anna Maria Spina, inſtituto ſuo univerſali hærede Venerabili Monaſterio Sanctæ Mariæ Stellarū. Egit idem Monaſterium in M. C. V. pro expeditione decreti præambuli ejus beneficio, ex teſtamento in ſcriptis prædictæ quondā Annæ. Et cum ex adverſo Frāciſcus Spina, pater præfatæ teſtatricis inſtetiſſet, pro invaliditate hujus teſtamenti, ex quo fuiſſet in illo præteritus; Per eandem M. C. fuit decretum, ut infra quatuor dies audiantur partes, & interim bona ſequeſtrentur. Imò facto de prædictis verbo in S.R.C. fuit cauſa remiſſa eidē M. C. quæ, viſis ſcripturis de novo præſentatis pro parte dicti Monaſterii, de Iuſtitia provideat. Verùm, diſcuſſis per ipsā M. C. enarratis ſcripturis, fuit confirmatū idem decretum, primo loco latum; ac de illo iterum facto verbo, fuit per S.C. ordinatum interponi præambuli decretum favore præfati Monaſterii, præſtita cautione laicali per viam expromiſſionis, reſpectu prætenſorū pro parte prædicti Franciſci Spina, cujus ſupplicatione de dicto decreto fuit denuò obtenta Regia decretatio, de verbo faciendo in eodem S.C. loco reclamationis.

His ſic ſtantibus obiit dictus Franciſcus
2 Spina, relicta Catharina Spina legitima, & naturali filia ejuſdem in capillis, atq; pupilla; Quapropter minus juſtè prædictum Monaſterium adiens M. C. in aliena Banca, ac coram alio Commiſſario, nulla penitus facta mētione de omnibus his geſtis, tàm in ipſa M. C. quàm in dicto Sacro Reg. Conſ. obtinuit præambuli decretum ad ſui favorem, penès ſe retinens antecedenter acta, quæ diù non apparuerunt; undè fuit ſemper clauſus aditus ipſi Catharinę ad proſequendum ejus Iurium iter, uti filiæ, & hæredi dicti quond. Franciſci Spina, uſquequò (Deo optimo) in notitiam præfatæ Catharinæ pervenit, acta prædicta detineri à Procuratore dicti Monaſterii, qui ordine

ipſius

ipſius M. Cilla iterum poſt nonnulla
præſentare, fuit tandem coactus.

Modò pro parte dictæ Catharinæ Spi-
næ hæredis dicti quondam Franciſci
3 ejus patris, tàm ordine, quàm Iuſti-
tia favente, non ſolùm ſequeſtrum
ordinari, debere ſuper bonis præſatæ
hæreditatis dictæ quondã Annæ Ma-
riæ Spina, pro juſta ſaltem quantita-
te, in quam perperam ſe intruſit di-
ctum Monaſterium, ſed etiam nullũ,
& invalidum declarari teſtamentum
ipſius Annę Mariæ, & proinde favo-
re dictæ Catharinæ, per intermediã
perſonam Franciſci ejus patris, fore
interponendum præambuli decretũ
ab inteſtato in hæreditate ipſius qu.
Annæ, non inconſultò ſperatur.

Ex ordine ſequeſtrum ſperari, primò
innoteſcit; nam Monaſterium, pendẽ-
4 te verbo faciendo loco reclamatio-
nis in S. R. C. non poterat M. C. adi-
re, præcisè nulla facta mẽtione dicti
verbi faciend; & per cõſequens quic-
quid reperitur geſtũ per M. C. ſicq;
præambuli decretum ad priſtinum
ſtatum eſſe reducendum, non incon-
gruè ſperatur, ex *tex. in cap. non ſo-
lum, de appellat. in 6.* prout deciſum
5 refert in eodem S. C. *Afflict. dec.* 354.
in cauſa inter illos de Spinola vertẽ-
te. Cum enim altera pars elã adiiſſet
Iudicem in Civitate Ienuæ, omnia
ibidem geſta fuere, ad priſtinum in
S. C. reducta. Idq; etiam affirmat
Rota deciſ. 181. poſt *Filin. in cap.
dilect. in 3. col. de appellat* & *Covarr.
pract. quæſt. cap.* 23. qui tali ait inno-
vatione, etiam Iudici injuriam irro-
gari, & ideò proprium ejus eſſe, ut
omnia attentata ad priſtinum revo-
centur, etſi notorium appellantis de-
fectum in cauſa principali cognoſca-
tur, ut per *tex. in cap. ſi conſtiterit, de
accuſat.* clarè patet.

Secundò, quia per S. C. licet tunc tem-
poris fuiſſet ordinatum, expediri de-
cretum pręambuli in beneficium di-
6 cti Monaſterii, de illo decreto adhuc
erat faciendum verbum loco recla-
mationis: imò, in eodem decreto re-
peritur inſita clauſula (præſtita nem-
pè cautione laicali, per viam expro-
miſſionis) quod nunquam fuit adim-
pletum, ideòq; nulliter in illam hæ-
reditatem ſe intruſit.

Ex Iuſtitia verò, ſequeſtrum adhuc ad-
hibendum eſſe, pariter patet, nàm
dictum Monaſterium præambuli de-
cretum obtinuit à M. C. V. vigore
teſtamenti jam nulli, ut mox in ſe-
cundo articulo pateſaciemus; & pro-
pterea hujuſmodi decretum ejus fa-
vore obtinuiſſe, quaſi innixum non
enti, apertè nimis videtur.

Nec obſtabit *tex.* in vulgata *l. fin. C. de
edict. Div. Adriani toll.* ex qua diſ-
ponitur, præambuli decretum in be-
neficium hæredis ſcripti, quoties te-
ſtamentum non erit abolitum, dela-
tum, nec alio vitio viſibili pręſſum,
minimè impediri. In eadem enim *l.*
7 & propriè *in §. ſeq.* ſancitur, quod ſi
adſit legitimus contradictor, impedi-
ri poſſit hæredis beneficio ordinati
8 præambuli exequutio, ibi: (*Sin au-
tem alius contradictor extiterit, tũc
in judicio competenti, cauſæ in poſſeſ-
ſionem miſſionis, & ſubſecutæ con-
tradictionis ventilentur, & ei poſ-
ſeſſio acquiratur, qui potiora ex le-
gitimis modis Iura oſtenderit.*) Ità
pariter in caſu noſtro legitimus con-
9 tradictor fuit Franciſcus Spina, qui
ex actis apparet pater ipſius Annæ
teſtatricis, & in teſtamento præteri-
tus, quandoquidem in legitima erat
ſaltem inſtituendus, ut in ſecundo
articulo dicetur.

Hanc itaquè diſcutientes theſim DD.
diſtinctione utuntur, nempè ſi poſſit
10 pręambuli decretum ordinari in be-
neficium hæredis ſcripti, extranea
poſita contradictione: vel enim, in-
11 quiunt, extraneus ſummariè ſuam
fundabit intentionem, vel altiorem
illa exigeret indaginem, & ſic termi-
num ordinarium: ſecundo caſu ha-
bere locum prædictam legem fina-
lem, primo autem caſu, præambuli
impe-

impediri, teſtantur *Gloſ. ibid.* ſe refe-
12 rentes cum *Salycet.* & aliis ad *l. 3. §. ibidem, ff. ad exibendum, l. illc, à quo, §. ſi de teſtamento, ff. ad Trebell.* & *l. 3. §. cauſæ, ff. de Carbon. edicto.* Vndè
habetur ex *d. l. fin.* non alia quidem
13 de cauſa in beneficium hæredis ſcri-
pti, præambulum impediri, quando
teſtamentum delatum, abolitum, vel
ex aliqua parte vitiatum reperitur,
niſi quia cancellatio ex corpore ejuſ-
dem apparet. Quam rationem, nemi-
nē latet, ineſſe in caſu, de quo agitur,
cum ex ipſo teſtamento appareat, di-
ctum Franciſcum Spina patrem prę-
fatæ teſtatricis, quæ illū pluries ejus
patrem nominavit, & tamen non
inſtituit, ubi de Iure erat ſaltem in
14 legitima inſtituendus. Propterea, ſi
ex corpore teſtamenti notorius con-
ſtat defectus, contra hæredem ſcri-
ptum, quo pacto ejuſdem favore lo-
cum vindicabit *d. lex finalis*, ut ſu-
pra diximus.

Sed ad ſecundum deveniendo articu-
lum, de teſtamenti nullitate, quòad
inſtitutionem, quia fuit conditum à
dicta Anna Maria Spina adhuc filia-
familias, & ſub patris poteſtate exi-
ſtente, parum etiam deſatigabo; Nam
poſito, quod teſtamenti factionem
habuiſſet ipſa teſtatrix (quod pror-
ſus negatur, ut mox dicemus) debe-
bat patri ſuo legitimam, eidem Iure
15 naturę debitam, ut annuimus, relin-
quere, *tex.* eſt *in Auth. Presbyteros, C. de Epiſc. & Cleric. Afflict. deciſ. 37. Conſil. Minad. deciſ. 26. num. 3. & Reg. de Marin. cap. 325 num. 5. lib. 1.* Hoc idem comprobatur ex *tex. in auth. ex teſtamento*, ibi: *Ex teſtamento quoq; non licet liberis parentes excludere, niſi juſta cauſa exhæredationis inſeratur, quæ ſeptenario numero nova conſtitutione deſcribitur, alioquin reſcinditur teſtamentum circa inſtitutiones, C. ad S. C. Tertullian.* & hoc etiam ex *tex. in §. ſancimus: itaque non licere parentes ſuos præterire, aut quolibet modo à rebus propriis, in quibus habeat teſtamenti licentiam, eos omninò alienare, niſi cauſas, quas enumeravimus, in ſuis teſtamentis ſpecialiter nominaverint, Auth. ut cum de appellat. cognoſcitur.*

Idemq; ſuadetur etiam, attenta præſer-
16 tim *Conſuetudine* hujus Civitatis,
exordiēte *filiusfamilias*, ubi expreſ-
sè cavetur filiis, atq; filiabus, eos de-
bere parentibus legitimam relinque-
re; Et *Napodan. in d. Conſuetud. verſ. quid ſi filiusfamil.* ait, quod ſi filiuſ-
familias legitimum bonorum ſubſi-
dium, patri non reliquerit, irritum
eſſe teſtamentum ratione præteritio-
nis, ex *Auth. ex cauſa, C. de liber. præter.* Imò præfata *Conſuetudo, fi-*
17 *liusfamilias*, tunc ſaltem legitimam
patri deberi ex teſtamentis filiorum,
filiarumvè familias jubet, quando ip-
ſi diſpoſuiſſent de bonis adventitiis,
eiſdem à matre præmortua, vel aliis
ex linea materna obvenientibus tan-
tùm; quando autem de cæteris bo-
nis conderent teſtamētum, illud erit
prorſus nullum, etſi adventitia eſſēt,
ultra enarrata, & quia hujuſmodi in
rebus commune ſervatur Ius, quo fi-
18 liisfamilias teſtamēti factionem de-
negari, ex *tex.* habetur in *l. fin. C. qui teſtam. fac. poſſ. l. qui in poteſtate, ff. de teſtam. Inſtitut. quibus nō eſt permiſſ. fac. teſtam. Præſ. de Franch. deciſ. 4.* Sed in caſu noſtro bona, de qui-
bus teſtata fuit Anna Spina, non fue-
re adventitia, ſibi à matre quæſita,
vel ab aliis ex linea materna; meritò
igitur teſtamentum prædictum irri-
tum prorſus erit.

Gratis autem minimè aſſeritur, bona
19 illa non fuiſſe adventitia, perventa,
ſcil. ipſi Annæ à matre, vel ab aliis ex
dicta linea materna; Onus enim hoc
ſpectat ad prædictum Monaſterium,
hæredē ut ſup. ad extrema teſtamen-
ti validanda, ut eſt *tex. in l. filiæ, C. de collation. & Gloſſ. in l. cum oportet, C. de bonis, quæ lib.* imò *Napod. in d. conſuetud. filiusfam. verſ. ad-*

ven-

ventitiis, aſſerit, bona in dublo profe-
20 ctitia præſumi, non autem adventitia.
Nequè hujuſmodi teſtamentum item
ſuſtineri poterit, quatenus ſit pia cau-
ſa inſtituta; Iurium namquè corre-
ctio eſt evitanda, *l. 2. C. de vet. Iur.*
21 *enuclean.* cumq; ſit plenè probatum,
filiofamilias hanc poteſtatẽ fuiſſe ſim-
pliciter denegatam in Iure, contra-
riũ, locũ non vindicabit, niſi *tex.* ſpe-
cialis adducatur, per quem ad pias
cauſas poſſet teſtari, quod minimè
quidem reperitur.
In caſu enim magis arduo deciſum re-
22 fert *Præſ. de Franch. d. deciſ. 4. nu. 4.*
nullum fuiſſe declaratum teſtamen-
tum filiifamilias militis, teſtantis de
feudo, in quo nullum Ius pater præ-
tendebat, quia teſtamenti factio erat
eidem, tanquam filiofamilias interdi-
23 cta, ſine legali patris conſenſu. Idq; nõ
obſtante clauſula codicillari; Illa enim
firmat teſtamentum, etſi nullum ra-
tione ſolemnitatum, non autem aliàs
nullum ex cauſa, & præſertim pote-
ſtatis, quæ non reperitur in teſtato-
re, utiq; omne teſtamentum ſuſtine-
retur, & quilibet ſic valeret teſtari; cũ
ſit in S. C. receptum, teſte *D. Reg. de
Marin. loc. cit.* clauſulam ſcil. codi-
cillarem ineſſe cenſeri in teſtamento;
undè Ius commune ſemper abiret, ſi
ità corrigeretur; quod prorſus dici
nequit, cũ in terminis legitimæ, ha-
24 beatur in *cap. licet, §. fin. de ſepult. in
6. ut quamvis filiusfamilias abſq; pa-
tris conſenſu, ſibi poſſit liberè elige-
re ſepulturam pro anima ſua, præter
illius aſſenſum, niſi peculium caſtren-
ſe, aut quaſi caſtrenſe habeat, aliquid
judicare non poteſt.* In caſu autem
noſtro, bona, de quibus controverti-
tur, ac diſpoſuit dicta Anna non fue-
runt caſtrenſia, nec quaſi caſtrenſia,
non interfuit patris conſenſus, cum
ſtatim poſt mortem dictæ ejus filiæ,
dixerit de teſtamenti invaliditate, igi-
tur non benè ipſa teſtatrix diſpoſuit,
ut clarius ex aliis motivis, apertiſque
item rationibus infrà videbimus.

CONTROVERSIA LIV.

Patris conſenſus an requiratur etiam in filiifamilias donatione cauſa mortis?

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum an ſuſtineatur in vim donationis cauſa mortis, vigore codicillaris clauſula?*

2 *Filius patris conſenſu donare poteſt.*

3 *Patris conſenſus, & præſentia exigitur ad cõvalidãdã filii perſonã.*

4 *Teſtamentum favore piæ cauſæ valet, saltẽ vi donationis cauſa mortis*

5 *Mulier Neapolitana per nuptias fit ſui juris; Non ſic de Iure cõmuni.*

6 *Quid verò, ſi efficiatur vidua, an reincidat in patriam poteſtatem, etiã noſtro Iure patrio attento, & 19.*

7 *Nepos, qui fuerat à patre emancipatus, ut poteſtati avi materni ſubiret per adoptionem, reincidit in poteſtatẽ patris emancipantis, poſt mortem ipſius avi, & num. 22.*

8 *Ceſſante cauſa, ceſſat pariter effectus.*

9 *Filius ex patris deportatione ſui juris effectus, reincidit in poteſtatẽ, ceſſante deportatione, & n. 23.*

10 *Locus ſacer, qui per hoſtium occupationem profanus evaſit, impedimento remoto, in priſtinum quidem redit ſtatum.*

11 *Minoris inſania ceſſãte, ceſſat cura.*

12 *Filia à vinculis paternis liberata per monacatum, ſi ad ſeculum, Pontificis authoritate redeat, iterum patriæ ſubiicitur poteſtati.*

13 *Mater vidua recuperat tutelam; quam amiſerat, per tranſitum ad ſecundas nuptias.*

14 *Mulier minor redit in poteſtatem balli, & tutoris, poſt viri obitum.*

17 *Verba Statuti, vel Conſuetudinis intelliguntur, ut ſonant.*

18 *Filia nupta reincidit in patriam poteſtatem, etiam de jure municipali, poſt ſui viri obitum.*

19 Tex.in l.qui liberatus 12. ff.de adoption. *germanus ſenſus exponitur.*

20 *Filius per emancipationem liberatur à patria poteſtate; Sed quid ſi ſimplici conſenſu, & ſine cauſa emancipetur? vide num.23.*

21 *Iura ſunt Iuribus concordanda.*

22 *Filius, quando emancipatur ex aliqua cauſa, reincidit in poteſtatem, illa demum ceſſante.*

23 *Filius ſi emancipetur à patre, ut ponatur in poteſtatem avi materni, non efficitur ſui juris.*

24 *Res ſemel extincta ſimpliciter, & ſine cauſa nunquam reviviſcit.*

25 *Ius patriæ poteſtatis Neapoli deſinit in filiabus nuptis, non in viduis.*

ARGVMENTVM.

Ex vi patriæ poteſtatis, ſicuti in filii familias teſtamento, ità in donatione cauſa mortis, pro validitate, conſenſum genitoris requiri, brevi oſtenditur methodo; ac nonnulla de patria poteſtate exarantur, ad ornatum prę-cipuè Noſtrarum Conſuetudinum, quòad liberorum diſpoſitiones, aliaq; de filiabus nuptis, ac viduis, etiam de eodem Iure patrio diſcutiuntur.

1 CÆptum *præcedentis Controverſiæ* iter, iterum proſequẽtes, pro teſtamenti nullitate enunciatæ ibidem quondã Annæ Mariæ Spina, in patria poteſtate, tanquam viduæ denuò exiſtentis, apertè demonſtrabimus, neque illud ſuſtineri poſſe in vim donationis cauſa mortis, ac vigore clauſulæ codicillaris in illo appoſitæ, juxtà ea, quæ colliguntur ex mente *Capyc.in decis.* 190. Nã, quòd nequeat ullo modo firmari, ſed irritũ, & nullũ ſẽper haberi, deciſum refert *Præſ. de Franch.deciſ.*4. & cum eo cuncti *Addentes ibid.* teſtantur, *Capyc. in alleg. deciſ.* loquutum fuiſſe, quoties filius familias diſpoſuiſſet de bonis, in quibus nullum Jus patri erat quæſitum, quod non verificatur in caſu, de quo agitur, ut antea probatum eſt; imò idem *Capyc. loc. cit.* ſupponit ineſſe patris conſenſum, qui hìc defuit, meritò igitur *deciſio prædicta* non facit ad rem, cum in alia prorſus facti ſpecie loqui, videatur.

At quòd requiratur patris conſenſus in
2 donatione cauſa mortis facienda à filio familias, habetur in *l.tàm ſi iis, §.1. ff.de donat.cauſ.mor.l.filius fam. §. patri, ff.de donat.* Idq; eſt adeò verum, quod ſibi locũ vindicat, etſi filiusfamilias donaret bona propria, ut teſtantur *Præſ. de Franch. d. deciſ.* 4. *num.* 19. *Bald. in l. eam quam* 3. *col.verſic. item, C. de fideicom.* & *ibid. Fulg. & Iaſ.* ea præcipua ratione, quia cum donatio cauſa mortis imbibat naturam contractus inter vivos in fieri, *l. inter mortis, ff. de donat. cauſ. mort. Bart. in d. l. talis, §. 1. ibiq; Paul. & Imol.*
3 *Dec. conſ.* 196. *Socc. in l.* 2. *num.* 27. *ff.de leg.*1. patris igitur præſentia, ad validandam filii perſonam, exigitur. Vndè haud dici poteſt, rationem nõ eſſe habendam de dictis *ex Pręſ. de Franch. deciſ.*4. quia loquitur in cau-
4 ſa profana, cum hìc agatur de pia; abhorret namque pia cauſa à fraudibus, quæ in dies orirentur, ſi teſtamentũ in vim donationis cauſa mortis ſaltem valeret; cum Legum ſancita deperderentur, vel corrigerentur, & ab inteſtato venientium Iura colluderentur, minimè diſcedendo à pręfato *cap licet, §.fin.de ſepult.* quo ſine patris cõſenſu filio prohibetur omnis diſpoſitio cauſa mortis, ſicque generaliter loquẽs, donationem etiam cauſa mortis amplecti, cenſetur.

Tandem non obſtabit, pręfatam Annam fuiſ-

fuiſſe uxoratã,& neapolitanam,ideòq; ſui juris effectam, vigore *Conſuetud.*
5 *Neap. incip ſed & mulier*, ac proinde benè potuiſſe de cunctis diſponere bonis; nàm evidenter conſtabit, dictam *Conſuetudinem* hìc non vigere, dum eadẽ teſtatrix tempore teſtamenti conditi, imò nimis antea repe-
5 riebatur vidua, ſicq; ad patriam poteſtatem reverſa, ut annuimus *Contr. 6. vol. 1. num.95.* neq; poterat de minimo obulo diſponere, ità ex *Napodani* doctrina *ibid in gloſ.nubit n. 10.*

In patriam etenim poteſtatem regredi
7 mulierem,mortuo viro, primò probatur *ex tex. in l. penult. §. ſi verò pater, C. de adopt.* ubi nepos, qui fuerat à patre emancipatus, ut poteſtatẽ avi materni ſubiret per adoptionem, regreditur in poteſtatem patris emãcipantis, poſt mortem ipſius avi: vel ſi ab avo iterum ille emanciparetur, ex eo quia emancipatio patris fuit ob cauſam momentaneam; undè ipſa ceſſante cauſa, ceſſat effectus, & ſic per *d.tex.* jus ſuum recuperare patrẽ diſponitur, ut ex *cap.ceſſante de reg. Iur. in 6.* idem etiam habetur.

Secundò *ex tex. in l. fin. C. de ſenten-*
9 *tiam paſſis*, ubi filius, qui per patris deportationem fuit ſui juris effectus, in paternam poteſtatem reincidit, deportatione inde ceſſante.

Tertiò deducitur ex *l. cum loco, ff. de*
10 *religioſ.* ubi locus Sacer, qui per hoſtium occupationem evaſerat profanus, impedimento indè remoto, priſtinum ſanè ſtatum recuperat.

Quartò colligitur *ex tex. in l. cum*
11 *aliis, C. de cur. fur.* ubi ceſſat cura per rectam minoris mentem, inſania autem redeunte, ipſa reviviſcit.

Et quintò denique confirmatur ex *Spe-*
12 *culat. in tit. de ſtatu Monac. verſ. 13. quæritur col.* 4. ubi aſſerit, filiam à paternis vinculis liberatam per ejus monacatum, & profeſſionem, ſi authoritate Pontificis ad Seculum reſtituatur, inter eadem vincula patriæ poteſtatis iterum detrudi. Et idem *Specul. in tit. de Curator. §. nunc dicendum, verſic quod ſi mater* ubi ait
13 tutelam, quam per tranſitũ ad ſecunda vota mater amiſerat, recuperare poſt obitum viri. Et *Andreas de Iſer. in conſtit. minorum in fin.* decidit, in poteſtatem Balii poſt mortem mariti
14 minorem quindecim annis redire, iterum mulierem.

Simili igitur modo in caſu noſtro, dum dicta Anna, quia uti Neapolitana ſui juris evaſit ob nuptias vigore *Conſuet.*
15 *ſed & mulier*, ſi præfata cauſa evanuerit, ad pariſtinam reincidit patris poteſtatem. Hancq; ſententiam præter DD. ſupra relatos, firmiter ſuſtinet *Napodan. ibid.* & eò fortius hæc
16 patris poteſtas inſurgit, quia cum *Conſuetudo* ſit contra Ius commune, ex quo ſancitur, filiã nõ liberari à patria poteſtate nubendo, ut eſt *tex. in l. ſi uxorem, C. de condition. inſert.* eſt propterea ſumenda in ſtricta ſignificatione, & ubi ſonant tantùm verba,
17 quæ autem, dum non loquuntur extrà nuptias; ad Ius ergò cõmune eſt recurrendum; undè teſtatrix effecta fuit alieni Iuris poſt viri obitum, uti decisũ reperitur in S.C. penès *Grãm. deciſ. 54.* cujus meminit *Scipio Baccin. ad Napodan. ſub num. 10. in addit. incip. Is caſus.*

Et quamvis contrarium conſuluiſſe, ap-
18 pareat *Afflict. & Ant. de Vivaya*, ut tradit *Gram. d. deciſ. 54* ſemper verò *Napodani* opinio fuit in S.C. recepta, teſte *Molfeſ. ad Conſuet. par. 1. cap. 3. num. 7. cum Reg. de Pont. conſ. 61. nu 27.* & *Grati. diſcept. for. cap. 382. num. 24.* cum aliis, quos retuli *Cotrov. 6.* ex quibus fundatur, filiam denuò reincidi in patriam poteſtatẽ poſt viri obitum, nec poſſe teſtari ſinè patris conſenſu, & beneplacito.

Ità ſententia *Afflicti in conſtitut. proſequentes nu. 12.* quia eſt innixa diſpo-
19 ſitioni *tex. in l. qui liberatus 12. ff. de adopt.* ideò non eſt attendenda; dum *tex.* ille loquitur in caſu, quo filius expreſſo patris conſenſu emanci-

patur. At in præſentiarum dicta An-
20 na teſtatrix, fuit liberata à patris po-
teſtate, non emancipatione, vel ex-
preſſo patris beneplacito, ſed à lege,
ſecundùm quid, nec ſimpliciter. Vn-
dè ſi *tex.* ratio eſt diverſa, non itaque
21 obſtabit; eò fortius, quia Iura cum
ſemper ſint juribus concordanda, ut
in l. 1. C. *de inoſ. dot.* Dum alter *tex.*
in l. cum in adoptivis, §. *ſi verò pater*,
C. *de adoptione*, contrarium diſpo-
ſuit, niſi concordarentur hi *textus*,
ad invicem repugnarent. Meritò igi-
tur, *textum in l. qui liberatus* lo-
qui, liquidò conſtat, quoties ſine cau-
22 ſa, & ſimplici conſenſu filius emanci-
patur, *tex.* autẽ *in l. cum in adoptivis*
intelligitur, ubi cum causâ, & publi-
cè fuit filia emancipata, uti per
enunciatas nuptias.

Nec relevat item dicere, filium in caſu
23 *d. l. cum in adoptivis*, regredi in pa-
triam poteſtatem, non quatenus cum
cauſa fuiſſet ille emãcipatus, ſed quia
nunquam deſiit eſſe in aliena poteſta-
te; cum id non conſideretur in caſu
noſtro; nàm dicta Anna ſemel deſiit
eſſe alieni juris. Præcipuè enim *dicti
tex.* ratio videtur, quia filius cum fue-
rit ob cauſam emancipatus, ut in avi
ſcilicet poteſtatẽ caderet, ea ceſſante
reviviſcit ita jus patris in filio, non
verò, ut ait *Afflict. loc. cit.* quia nun-
quam filius fuit hic ſui juris. Quòd
apertè confirmatur ex *l. fin. C. de ſent.
paſſis*, ubi filius ſemel ſui juris effectus
per patris deportationem, iterum pa-
tri ad priſtinum ſtatum redeũti ſubii-
citur. Hinc etiam ſolvitur illud prin-
24 cipium, de re ſemel extincta, quæ
non amplius reviviſcit; nam locum
habet, ubi res eſt ſine cauſa extincta,
& ſimpliciter, non autem cum cauſa,
qua ceſſante, reſultat alia Iuris regu-
la, ut ceſſet pariter effectus.

Quamobrẽ eſt ſanè concludendum, ceſ-
25 ſante ſtatu matrimoniali, ceſſare pa-
riter cauſam, ob quam pater muni-
cipali noſtro jure attento, jus patriç
poteſtatis in filiabus nuptis amittit; &
cauſæ effectus, indè ceſſabit ex ma-
trimonii diſſolutione; eò magis, quia
cõtrarium prorſus Communi legi ad-
verſaretur, læderet jus tertii, ſcilicet
patris, ac enunciatæ Catharinæ filiæ,
quæ aliàs eſſet ſucceſſura per inter-
mediam ſui genitoris perſonam, ut
diximus in hac cauſa, quæ poſt va-
rios congreſſus, fuit amicabili tandẽ,
ac valdè utili tranſactione ſopita.

CONTROVERSIA LV.

Fructus in vita uſufructuarii maturati, & minimè exacti, utrum ad ejus hæredes, an potiùs ad proprietarium prorſus ſpectent hæredem.

SVMMARIVM.

1 *ARticuli ſpecies exponitur.*
2 *Fructus, annuiq; introitus, maturati in vita hæredis gravati, ipſo defuncto, non ſpectant ad ipſius hæredes, ſed debẽtur fideicõmiſſario.*
3 *Et hæc ex* decis. 13. Præſ. de Franch. *aliiſq;* ex Rot. Rom. *præcipuè, uti firma concluſio traditur, n. 4. & 5.*
6 *Obventiones non exactæ, non pertinent ad hæredes hæredis gravati.*
7 *Idem dices, quòad hæredes uſufructuarii, quibus non datur actio ad fructus non exactos.*
8 *Obventiones non exactæ ad fideicommiſſarium ſanè pertinent.*
9 *Vſufructuario nihil aliud competit, quàm actio pro fructuũ perceptione.*
10 *Vſufructuario defuncto, extinguitur actio percipiendi fructus; undè non ejus hæredibus, ſed proprietario illa quidem competit.*
11 *Vſusfructus ſervitus dicitur, quæ à tertio opponi non poteſt.*
12 *Hæreditas, ſicuti mortuo gravato, fideicommiſſario reſtituitur, ità poſt mortem uſufructuarii, ipſo jure uſusfructus cum proprietate conſolidatur.*

13 *Ob-*

13 *Obventiones non exactæ, ſicut reperiuntur in hæreditate, poſt mortem gravati, ità poſt uſufructuarii obitũ in ipſo adjunt uſufructu.*

14 *Fideicõmiſſarius debet accipere hæreditatẽ de manu hæredis gravati.*

15 *Proprietarius, mortuo uſufructuario, evadit dominus proprietatis ſimul, & uſusfructus.*

16 *Vſusfructus cũ proprietate conſolidatur ipſo jure, defũcto uſufructuario.*

17 *Hæres gravatus fortiùs habet jus, quàm hæres uſufructuarius n. 21.*

18 *Hæres gravatus eſt verè dominus, etiam proprietatis rerum hæreditariarum, etſi alienare nequeat.*

19 *Filius hæres gravatus non tenetur imputare in legitimam fructus ex reliqua hæreditate perceptos.*

20 *Fructus ab uſufructuario filio perceptos in legitimam imputantur.*

ARGVMENTVM.

Inveterata nimis, ad nouum exponitur examen Forẽſis Contentio, quæ ſæpè accidit inter proprietarium, & uſufructuarii hæredes, quòad fructus, & redditus maturatos, & non exactos in vita ipſius uſufructuarii, ad quos illi nimirum ſpectent? & ex pluribus motivis, enixè deguſtato articulo, proprietarii hæredis favore concluditur, prout in hac, & duobus ſequentibus *Controverſiis* plenè videbitur.

1 LEgales poſt nonnullas, quæ fuerunt diſſertationes inter RR. Scolarum Piarũ PP. hujusCivitatis hęredes proprietarios qu. Franciſci, & Ioſephi Magliolo, patris, & filii reſpectivè, cum Hæredibus ex hærede uſufructuario eorundem, fuit iterum, annis præteritis, altercatũ de famigerato illo juris articulo ſuper fructibus non exactis, quamvis maturatis in vita uſufructuarii: an illi ſpectarent ad præfatos hæredes proprietarios, etſi variis rationibus hæredes uſufructuarii, ad ſe illos fructus pertinere, contenderent. At nos, qui dictorũ Patrũ jura eſſe potiora exiſtimavimus, pro eis profectò acquievimus, ut infra dicemus, & jurgia ità ſedare, conati ſumus: Primò, exẽplo fideicõmiſſarii, & hæredis gravati: Secundò immediatè, & directè, idem oſtendere uti veriùs ex propria uſusfructus nimirum natura, operæ pretium duximus.

Ad evidentiam enim primæ ex propoſi-
2 tis Concluſionibus, meritò nobis ſupponere licet, eſſe receptiſſimam in S. C. ſententiam, annuos introitus maturatos, ſed non exactos in vita hæredis gravati, ipſo defuncto, haud ſpectare ad ipſius hæredes, ſed deberi fideicommiſſario, juxtà celeberrimam *Præſ. de Franch. deciſ.* 53. in
3 qua habita fuit de hac re maxima diſcuſſio. Vndè eã ſecuti ſunt noſtrates, & exteri, uti teſtãtur *Addent.* priſci, & moderni *ad d. deciſ.* qui alias ſimiles deciſiones ibidem, ac DD. congerunt, quibus addũtur *Coſcia reſ. jur. lib. 2. q. 22. in append. n. 2. Thor. par. 1. comp. verb. fructus, Conſ. Staib. reſol. 26. num.* 14. hic pariter deciſum refert *Larat. conſ.* 71. *Mandell. conſ.* 79. *& conſ.* 275. *Surd. conſ.* 84. *nu.* 4. *Berou. conſ.* 133. *num.* 7. & ità pluriès deciſum habetur in *Rot. Rom. Canonum corã Vbaldo* 4. *Decembris* 1623. ut ait *Cenc. de cenſib. tom. 2. deciſ.* 135. & *Duard. cod. tract. tom. 2. deciſ.* 10.
4 Quę deciſiones fundãtur nepè à *l. poſtulante* 44. *§. ſed & in hujuſmodi*, & à *l. itẽ, deducta* 58. *§. qui poſt tẽpus*, ubi *Bart.* his verbis. *obvẽtiones poſt mortẽ*
5 *ex judicio teſtatoris proveniẽtes, ſi per hæredes exactæ non fuerint, veniunt in fideicommiſſo, aliàs ſecùs, ff. ad Trebell.* Et ratio utriuſque *textus* eſt
6 quia ſupponuntur obventiones non exactæ per hæredes, & debitæ ex ju-

dicio

dicio defuncti; nec verbum eſt in Ju-
ribus allegatis; ſignificans, ideò non
pertinere ad hæredes hæredis, quia
ageretur de hærede gravato, non au-
tem de hærede uſufroctuario.

Hinc ergò evidenter deducitur, idem
juris eſſe, ubi controverſia eſt inter
7 hæredes uſufructuarii, & hæredem
proprietarium, dummodò (ut in no-
ſtra ſpecie) obventiones, ſivè cenſus,
aut annui introitus, vel penſiones ex
locatione, debeantur ex contractu
defuncti,& per hæredem uſufructua-
rium exactio realis,atq; actualis facta
non fuerit,juxtà *d.deciſ.13.de Frãch.
num. 8. & deciſ. Conc. num.11.*

Nec quidquam obſtat dicere, quod hu-
8 juſmodi obventiones non exactę,ideò
ad fideicõmiſſarium pertineant,quia
ſunt in hæreditate; *& fideicommiſſa-
rius*, ut ait *Marcellus in d. §. ſed &
in hujuſmodi, qualis nunc eſt hære-
ditas, deſiderat, ſibi reſtitui*. Nàm
cum *Conſ. Hodier. contr.4. num* 47.
9 reſpondetur,uſufructuario nihil aliud
competere, quàm exercitium actio-
nis pro fructuum perceptione, quòd
ſervitus perſonalis appellatur, *l. uti
frui, ff. ſi uſuſfr, pet.* Imò *Surd. conſ.
227. nu.* 19.& *Valaſq. de partit. cap.
33. num.* 17. ex juribus ſuperius alle-
10 gatis, poſt mortem uſufructuarii dã-
dam eſſe actionem, non ejus hæredi,
ſed proprietario, ajunt; nec poſſe id-
circò debitorem, conventum à pro-
prietario pro fructibus debitis in vita
uſufructuarii, opponere de jure ter-
11 tii, etiam ipſo uſufructuario viven-
te, affirmant; quia uſusfructus dici-
tur ſervitus, quę à tertio quidem op-
poni nequit.

Quibus adiicitur alia reſponſio, fortaſſè
clarior, & ſolida, qua retorquetur ar-
gumentum, noſtraq; fortius robora-
12 tur ſententia. Sicut enim poſt grava-
ti obitum reſtitui debet fideicommiſ-
ſario hæreditas,ità poſt mortem uſu-
fructuarii ipſo jure uſusfructus con-
ſolidatur cum proprietate; & ille, qui
erat proprietarius tãtùm hæres, eva-
13 dit omninò dominus proprietatis, ſi-
mul, & uſusfructus. Similiter; ſicuti
obventiones non exactæ, reperiuntur
in hæreditate poſt mortem gravati,
ità,& poſt uſufructuarii obitum in ip-
ſo inveniuntur uſufructu; ergò fidei-
commiſſario ſi debentur, quia in hæ-
reditate reperiuntur, ità etiam pro-
prietario,quia adsũt in uſufructu,qui
ad proprietarium jam pertinet, poſt
uſufructuarii mortem.

Quinimò triplici ex capite potiora eſſe
14 debent jura proprietarii,quàm fidei-
commiſſarii in hoc articulo. Primò,
quia fideicommiſſarius hæreditatem
de manu gravati accipere debet, nec
fit ipſo jure illius dominus, poſt mor-
15 tẽ dicti hæredis gravati. At proprie-
tarius, ſtatim ac mortuus eſt uſufru-
ctuarius, fit hæres ſimpliciter,& cum
proprietate ipſo jure uſusfructus cõ-
ſolidatur, nec ulla eſt opus reſtitutio-
ne, per hæredem uſufructuarii faciẽ-
16 da; undè eò fortius uſumfructũ pro-
prietarius acquiret, unà cum juribus
ad obventiones non exactas, quia in
ipſo inveniuntur uſufructu. Secun-
17 dò, quia validius habet jus hæres
gravatus, quàm uſufructuarius;nam
hic omnium ſententia, nullum habet
hæreditatis dominium, at gravatus
hæres eſt verè dominus,etiã proprie-
tatis rerum hæreditariarum, licet tã-
18 tùm illarũ alienatio ei interdicatur,
ut teſtantur *Molin. de juſtit. & jur.
diſp.* 3. *& Cardin. de Luca par.5 de-
ciſ. Rot. Roman.* 200. *num.* 13. & *in
tract. de feud. diſcur.* 89. & *de fidei-
com. diſc.* 57. *num.* 17. ubi hanc ve-
riorem ſententiam appellat, *& diſc.*
59. *num.* 6. item ait,eandem firmiter
teneri à Rota Romana. Et tertiò de-
19 niquè, quia filius gravatus hæres nõ
tenetur in legitimã imputare fructus
ex reliqua hereditate perceptos,ut ex
*tex. in l. ſcimus, §. repletionem, C. de
inoff. teſtam.* affirmat *Duran. deciſ.*76.
num. 3. *Peregr. de fideicom. art.* 49.
*num.*39. *Præſ. de Franch. deciſ.*122.
ubi communi omnium voto ità deci-
ſum

ciſum tradit, prout etiam teſtatur *Reg. Rovit. tom.* 1. *conſ.* 61. *in fin.* &
20 utrobiq; *Addentes*, qui innumeros congerunt DD. concordantes. Attamen, verior, & receptior eſt ſententia, fructus ab uſufructuario filio perceptos in legitimam, ei de jure debitam, eſſe imputandos, *Seraph. deciſ.* 1365. *Merlin. de legit. lib.* 2. *tit.* 2. *num.* 38. *Rot. Rom.* per ipſum *Merli. deciſ.* 31. *num.* 5. *Mareſcot var. reſol. lib.* 1. *cap.* 86. *num.* 8. & ità noſtræ
21 ſententiæ vim cognoſcit *Hieron. Leo deciſ.* 128. *num.* 9. & 11. dum cupiens, tueri hæredem hæredis gravati adverſus fideicommiſſarium, utitur illorum opinione, qui volunt, redditus inexactos ſpectare ad uſufructuarii hæredes, excluſo proprietario; ex qua infertur, multò magis admittendos hæredes hæredis gravati, quia hic fortiùs habet jus, quàm uſufructuarius, de cujus minori robore fuſiùs infrà ſermonem faciemus.

CONTROVERSIA LVI.

Propria uſusfructus natura attenta, introitus, ac fructus maturati, & non exacti, num ad uſufructuarii hæredes, anvè ad propietarium pertineant?

SVMMARIVM.

1 *Qveſtionis antea propoſitę ſecūda pars diſcutitur.*

2 *Introitus, ac fructus in vita uſufructuarii maturati, & non exacti, cujus ſint, & ad quos ſpectent? enixè oſtenditur.*

3 *Et ad propietarium pertinere hos fructus non exactos fundatur, nec ad hæredes, ceſſionarioſq; uſufructuarii, & num.* 5.

4 *Mutare ſententiā* Bald. *nō erubuit.*

6 *Nemo plus juris in alterum, quàm ipſi competit tribuere poteſt.*

7 *Annui introitus non exacti, licet maturati, non habentur pro exactis, quia aliter fideicommiſſario non deberentur.*

8 *Fructus maturi ſpectant ad proprietarium, non verò ad hæredem uſufructuarii.*

9 *Fructus non dum à ſolo ſeparati, aut ab arbore, tempore mortis uſufructuarii ad proprietariū pertinēt*

10 *Annui redditus, qui civiles fructus appellantur, maturati, & non exacti, habentur tanquam fructus naturales pendentes.*

11 *Cenſus, ac redditus non exacti dicuntur pendentes, quouſque attualiter non fuerint exacti, & verè itē percepti, ut num.* 14. *cum ſeq.*

12 *Penſiones, aliaque ſimiles obventiones, nunquam dicuntur perceptæ, ſed potiùs pendentes, antequam fuerint verè exactæ.*

13 *Fructus, & obventiones, conſiſtentes in laudemiis, non poſſunt dici percepti, antequam laudemia, aut quindennia fuerint exacta.*

15 *Fructus naturales maturi non habentur, ut percepti, dum in arboribus, ac ſolo pendent, niſi ſint ab ipſis ſeparati; ità fructus civiles, dum ſunt apud debitorem, non dicuntur item, niſi pendentes.*

16 *Jus accipiendi fructus naturales eſt faciliùs jure exigendi fructus merè civiles.*

17 *Fructus civiles, & naturales ob eorū ſimilitudinē fructus appellātur*

18 *Fructus dicuntur civiles, & legales, quia à legibus ſtatuitur, ut illi ex cauſa debeantur.*

19 *In fructibus, tàm naturalibus, quā civilibus datur medium, ineſſe futuros, & eſſe exactos, ſcilicet quādo ſunt maturandi, & quando dicuntur percepti.*

20 *Fructus civiles hoc ipſo, quod ſunt maturati, dieſq; venit ſolutionis, nequit dici, quod habeantur pro exactis; nàm idem dicendum eſſet de naturalibus.*

21

21 *Non adhuc exactum, quòd pro exacto habeatur, eſt fictio impropria, & ſanè paradoxum.*

22 *Propè accingendus habetur verè tanquam accinctus.*

23 *Quod parum diſtat, nihil indè diſtare videtur.*

24 *Qui actionem habet ad rem recuperandam, ipsã rem habere cenſetur.*

25 *Fructus verè non dicuntur exacti, qui potuerunt exigi, & non fuerunt penitus exacti.*

26 *Pecunia an ſit exacta ſi exigi potuit?*

27 *Poſſeſſor malæfidei non ſolũ tenetur pro perceptis, ſed ad quę exigere potuit, nõ ſic in poſſeſſore bonęfidei.* 28

29 *Pecunia non poteſt dici exacta, & non exacta eodem tempore.*

30 *Fructus civiles exigi debent, ut illi tranſmitti pariter poſſint.*

31 *Fructus eſſe maturatos, non ſufficit, ad effectũ tranſmiſſionis ad hęredes uſufructuarii, niſi ex aliis cauſis.*

32 *Introitus maturati nõ habẽtur exacti*

33 *Fructus maturati, & jam exacti ab hærede gravato, ſpectant ad ejus hæredem, non verò ad fideicommiſſarium.*

34 *Ius univerſale, prevalet particulari*

35 *Redditus nõ debentur de perſe principaliter, ſed acceſſoriè ad capitale.*

37 *Soluto capitali nõ debẽtur fructus.*

38 *Redditus debẽtur, quia debitori à creditore traditũ eſt capitale, ut apud eũ ſit demortuũ, ob ipſos redditus.*

39 *Cujus eſt capitale ei debẽtur redditus.*

40 *Penſiones ex locatione domus, ruris, & ſimilium, debentur hæredi uſufructuarii pro rata fructuum perceptorum.*

41 *Annui introitus debẽtur habita ratione ſummæ capitalis, penes debitorem demortui.*

42 *Pecuniæ uſus in conſũptione cõſiſtit.*

ARGVMENTVM.

Sequitur quòad ſecundam partem diſcutienda theſis propoſita, de introitibus in vita uſufructuarii maturatis, & non exactis; & illos minimè ad ceſſionarios, aut hæredes ipſius defuncti uſufructuarii ſpectare, ſed ad proprietarium, ex propria quidem natura uſusfructus, nonnullis rationibus, Juris Conſultorum ſententiis, ac rerum judicatarum exemplis, clarè oſtenditur; undè contrariis tandem rejectis, Concluſio omninò firma remanet.

GRreſſus modò dirigẽtes ad ſecundum *præced. Controver-*
1 *ſiæ* aſſertum, de naturali nempè uſusfructus proprietate; & ità ſecunda ex propoſitis ibidem cõcluſionibus Sole lucidior, ut oſtendatur, ac diſputationis veritas pro proprietariis, adverſus uſufructuarii hæredes, magis eniteſcat, infraſcripta breviter rurſus ad examen exponere, non inconſultò decrevimus.

Directè namq; & ex propria uſusfructus
2 natura, ac prorſus independenter à quovis alio, præſertim fideicommiſſarii exemplo, prout ſupra ex receptiori DD. ſententia annuimus, introitus, vivente uſufructuario non exactos, ad proprietarios ſpectare, dicendum eſt, ſecùs verò ad ipſius defuncti uſufructuarii hæredes; ut concinnè probat ex nonnullorum ſerie *Reg. de Ponte conſ.* 100. *à num.* 4. *uſq; ad n.* 16. præcipuè in terminis *deciſ.* 168. *Præſ. de Franch.* in qua cauſa ipſe fuit advocatus, & agebatur inter uſufructuarii hæredes, ut in præſenti, & proprietarium, ſuper introitibus non exactis.

3 Idemq; latiſſimè fundat, & difficultates reſolvit *Conſ. Hodier. contr.* 4. *à num.* 13. omnibus hìnc indè ex profeſſo diſcuſſis, licet antea in contrarium ſcripſiſſet, pro veritate tamen ſententiam mutavit, ut ipſemet proteſtatur his nimirum verbis: *ideò mutando ſententiam, prò articuli veri-*

tate

4 *tate nonnulla ſcribere volui, nàm &*
Bald. etiam illum mutare non eru-
buit, ubi aliam melius ſentire vidit,
ut inquit conſ. 447. *vol.* 4. ſequitur
eundem *Rodoer. ad Reg. de Marin.*
tom. 1. *obſer.* 152. *num.* 7. *& rurſus*
in conſ. 37. *num.* 18. ubi in puncto lo-
5 quitur contra uſufructuarii ceſſiona-
rium, ibi: *non pertinent ad ejus hære-*
des, aut ceſſionarios, ſed ad proprie-
tarium. Neque ullus legitur, qui ma-
jus in hoc ſanè jus tribuat ceſſionario
6 uſufructuarii, quàm hæredi ipſius, cō-
tra receptum axioma: nemo plus ju-
ris in alterum, quàm ipſi competat,
tribuere poteſt, vulgata *l. nemo* 54. *ff.*
de reg. jur. Et meritò pro hac ſenten-
tia allegari poſsūt cuncti ex congeſtis
præced. Contr. in terminis fideicōmiſ-
7 ſarii; qui docent unanimiter, quod an-
nui introitus non exacti, licet matu-
rati, non habeantur pro exactis, quia
ſecùs ad fideicōmiſſarium ſpectarēt,
ſed hæredi gravati; cū certū ſit, red-
ditus jam maturatos in vita hæredis
gravati, & ab eodem exactos, ad ipſum
pertinere, ſine ullo reſtitutionis one-
re; hoc ipſo autem, quod hujuſmodi
redditus non habentur pro exactis,
ſunt ſolùm fructus maturi, qui omniū
8 ſententia pertinent ad proprietarium
non verò ad hæredem uſufructuarii,
ex *l. in ſingulos annos* 8. *ff de ann. leg.*
ibi: *Quod in uſufructu non ità eſt, cum*
fructuarius, etiamſi maturis fructi-
bus, non dum tamen perceptis, deceſ-
ſerit, hæredi ſuo fructus nō relinquat,
& l. ſi uſufructuarius 13 *ff. quib.*
9 *mod. uſuſf.* ubi remanet pro indubi-
tato, fructus nondum à ſolo ſepara-
tos, aut ab arbore, tempore mortis
uſufructuarii, ad proprietarium per-
tinere; ſed ſolùm dubitari poteſt, an
ſatis ſit, ut cedant hæredi uſufructua-
rii, eſſe ſeparatos, etiam ſine opera
ipſius, an verò requiratur, ut ſint re-
conditi, aut ſaltem fructuarii opera
ſeparati; itàut non ſufficiat, ſi ab ar-
bore de ſe, ſine alterius ope fructus
deciderint, ex tex. *in l. defuncta* 63. *ff.*
de uſufr. Itē, quòd hi annui introitus,
10 qui civiles fructus dicuntur, matu-
rati, nec exacti, haud habeantur pro
recollectis, ſed ſint, & exiſtimentur
uti pendentes, latè tuetur *Soec. Sen.*
11 *conſ.* 100. *num.* 2. *verſ. exiſtimo, quod*
pecunia non exacta, dicuntur fructus
pendentes. quem ſequuntur *Cravet.*
conſ. 212. *num.* 8. *Pariſ. conſ.* 40. *n.*
8. *Ang. Berou. conſ.* 133. *num.* 9. *vol.*
12 2. ibi: *penſiones, aliæq; ſimiles obven-*
tiones, quæ non debentur habito re-
ſpectu ad fructus naturales, ſed pro-
pter aliud, nunquam dicuntur perce-
ptæ, ſed potiùs illæ pendentes, ante-
quam fuerint exactæ, & Surd. conſ.
84. *num.* 4. ibi: *clarum eſt, quod fru-*
13 *ctus hi, & obventiones, conſiſtentes*
in laudemiis, non poſſunt dici perce-
pti, antequam laudemia fuerint exa-
cta, ſed pendere dicuntur, quicquid
ſit in fructibus naturalibus, vel pen-
ſione, quæ ſolvitur propter fructus.
Cardin. Tuſc. lit. F. concl. 497. *n.* 10.
Cenc. de cenſ. deciſ. 135. *Rot. Rom. nu.*
14 8. ubi deciditur, haberi uti fructus
pendentes, quamvis fuerint matura-
ti, & non actualiter exacti; & ità *Du-*
ard. eod tract. tom. 2. *deciſ.* 16. poſt
Salyc. in l. Iulianus, §. ſi fructibus,
ff. de act. emp.

Ex authoritatibus ad rationes autem
15 tranſitum facientes, primam inter cæ-
teras, pro aſſumpti comprobatione
exponimus, quia fructus naturales
maturati non habentur pro perceptis,
dum in arboribus, ſeu ſolo pendent, ni-
ſi ſaltē ſint ab ipſis ſeparati; ergò de
fructibus civilibus idem eſt dicendū,
ut non habeantur pro perceptis, dum
ſunt adhuc apud debitorem, nec ab
ipſo ſoluti; nulla enim poteſt afferri
diſparitas: imò argumentum eſt à
fortiori, quia arbores, & ſolum neque-
unt reſiſtere habenti jus accipiendi
16 fructus naturales, ſicut debitor po-
teſt repugnare, & de facto nō ſolvere
creditori, habenti jus exigendi, atq;
ita multò difficiliùs hi poſſunt haberi
pro perceptis, quàm illi, qui ob ni-

miam facilitatem percipiendi, poſſūt faciliùs haberi pro perceptis, quod in iſtis ob poſſibilem reſiſtentiam, non eſt dicendum. Et licet in civilibus non
17 cadat, quòd fructus pendeant phyſicè, & materialiter, cadit tamē, quòd pendeant equivalenter, & formaliter; nam etſi non ſint fructus naturales, ſunt re vera fructus civiles, quia emolumētū afferūt illos habenri, ſicur dant naturales, quorum paritate fructus idcircò appellantur; & ob eandem ſimilitudinem datur in eis, quòd pendeant, non quidē phyſicè, dum non ſunt naturales, ſed civiliter, quia uti tales, à legibus præſcriptum eſt, ut debean-
18 tur. Porrò, ſicuti fructus narurales pendent ex arboribus, vel adhærent ſolo, ità & civiles pendent apud debitorem civiliſ., & legali modo, quia ipſe eos ſolvere debet; undè dici ſanè poſſunt, pendere in ipſa actione, ad illos percipiendos, quæ hujuſmodi fructus parit, & ità deberi proprietario, ad quem devoluitur actio.

Altera eſt ratio, quia in his fructibus da-
19 tur medium inter eſſe futuros, & eſſe exactos, & idem in eſſe jam maturos, & non purè maturādos, nec jam exactos, quod datur pariter in fructibus naturalibus, qui priuſquam ſint maturi, dicuntur futuri; & maturari, fiunt percepti, quando ab ipſo ſolo, vel arboribus ſeparantur, & ſunt in medio ſtatu, donec ſeparentur, nempè ſunt maturi, ſed non percepti. Hinc fru-
20 ctus civiles, hoc ipſo, quod marurati sūt, & ceſſit ſcilicet eorum ſolutionis dies debētur, ſed nō habentur pro exactis; & eodem modo naturales, qui hoc ipſo, quod ſunt maturi, non pro recollectis habentur. Ar in ſententia cōtraria, annui inrroitus nunquam eſſent pendentes, ſeu maturati tantùm, & non exacti, aut maturandi, aut jàm exacti, quod nemo negaverit, eſſe hoc prorſus abſurdum.

Tertia itē ſe offert ratio, quia rei veritate
21 annui introitus, niſi ſint exacti, pēdētes sūt; igitur ut habeātur pro exactis, expreſsū jus requiritur, & magna ratio, quæ militet in tali articulo, ubi hæc fictio prætenditur, ac paradoxum, ut non exactum habeatur pro exacto. Vndè hujuſmodi inrroirus, pro exactis ut habeantur, ad effectum tranſmiſſionis ad hæredes uſufructuarii, jus, & ratio conveniens, ad hunc ſpecialem effectum requiritur.

Nequè ex adverſo valet dicere, quod
22 proximè accingendus habeatur pro accincto; & quod parum diſtans, nihil diſtare videatur; quia in hac materia
23 tranſmiſſionis hęc regula quidē fallit; alioquin uſufructuarius tranſmitteret fructus naturales maturos, quia ſunt perceptioni proximi, ſi haberētur pro perceptis, & ad hæredes uſufructuarii pertinerent, quod dici nequit.

Ità pariter illa juris regula in *l. qui actio-*
24 *nem, ff de de reg. jur.* ibi: *qui actionem habet ad rem recuperandam, ipsā rem habere videtur*, nec favere poteſt adverſariis, quia etiam uſufructuarius habet jus percipiendi fructus naturales maturos, ad quos percipiendos jus habet, & eos tamen non tranſ-
25 mittit. Tantum abeſt, ut hæc regula ſit pro hærede uſufructuarii, ut contra illum militet, quod inter cætera ponderat *Soc. cit. conſ.* 100. *num.* 2, ibi: *in veritate non dicuntur exacti, qui potuerunt exigi, ex tex. in l. qui actionem habet, ff. de reg. jur. l. non videtur, ff de acq. poſſ.*

Rurſus neque obſtat *tex. in l. poſſeſſor, §.*
26 *1. ff. de pet. hæred.* licet in eodem dicatur, quod pecunia ſit redacta, non ſolùm illa, quæ eſt exacta, ſed & illa etiam, quæ exigi potuit; etenim ad
27 hunc *textum* optimè reſpondet *Soc. ibid.* his nimirum verbis: *Nec obſtat l. ſi poſſeſſor, quia quantum ad terminos illius textus dicuntur redacti ad hoc, ut malæ fidei poſſeſſor ad talem pecuniam, & uſuras teneatur, qui non ſolùm tenetur de perceptis, ſed de percipiendis.*

Immò per *d. tex.* evidenter colligitur
28 oppoſitū, ut ſcilicet non habeatur pro exa-

exacto quod exigi non potuit; quia quando pecunia non eſt exacta, quæ exigi potuit, liberatur poſſeſſor hæreditatis, cedens actionem contra debitorem, ut *Gloſ. ibi, verbo exacta eſt*, dum ſubdit, *ut tunc actio cedatur*, & citat *tex. in d. l. § ait Senatus, verbo bonæ fidei*, qui hoc expreſſè decidit ibi: *ſed ubi habet actionem, ſufficit, eam actionem præſtare*. At ſi quod exigi potuit, pro exacto haberetur, non ſatis eſſet, actionem præſtare, ſed
29 pretium præſtandum eſſet, ſi exactū, ut explicat *Gloſ. in d. l. ſi poſſeſſor* ibi: *pone, quòd tu bonæ fidei poſſeſſor vendidiſti res hæreditarias, diſtingue, aut habes pretium, & teneris præſtare pretium*. Itàq; nomine redactæ pecuniæ in illo *textu*, non ſignificari pecuniam exactam, conſtat; quia diſtinguitur ibi, inter pecuniam redactam, & exactam, dum ait: *redactam ſic accipimus, non ſolùm jam exactam, verùm etſi exigi potuit, nec eſt exacta*: quod niſi diſtingueretur, ſenſus ſa-
30 nè impleretur. Ex his clarè apparet, magna cū ratione ſubſtinuiſſe *Conſ. Hodie r. d. contr. 4. num. 41.* ad finē tranſmiſſionis, in fructibus civilibus requiri exactionem. Nūquam enim S.
31 Conſilium apud *Præſ. de Franch. deciſ. 168.* declaravit, pro tranſmiſſione ad hæredes uſufructuarii, ſufficere fructus eſſe maturatos in ejus vita, nec requiri exactionem, & in hoc differre civiles à naturalibus. Veriùs ta-
32 men dici poteſt, per idem S. C. fuiſſe declaratum, annuos introitus maturatos non haberi pro exactis, dum *deciſ. 13. ejuſdem Præſ. de Franch.*
33 judicavit, ſpectaviſſe ad fideicommiſſarium, qui utiq; ad hæredem gravati ſpectaviſſent, ſi ejus vita maturati, uti exacti haberentur; ſicuti verè exa-
34 cti ab ipſo hærede gravato, non ad fideicommiſſarium, ſed jure ad hæredes ſpectare, liquidò conſtat.

Quod autem dicitur *in deciſ. 254. Præſ.*
35 *de Franch. num. 11.* nempè, quod annui redditus debeantur de per ſe principaliter, & non acceſſoriè ad capitale, quia illud nullo modo debetur, itàut exigi poſſit, ſed pro illo ſolùm dicti redditus debentur; neque officere poteſt, quia etiam fructus naturales debentur fructuario principaliter, nec acceſſoriè ad arbores, aut ad ſolum, & tamen fructus naturales, nondum percepti ab ipſo fructuario,
36 ad propietarium pertinent.

Nec videtur aſſerendum, annuos reddi-
36 tus non deberi acceſſoriè aliquo modo ad capitale: ut ipſemet *de Franch.* fatetur, quia pro capitali redditus annui debentur, utiquè ad illud dicūtur acceſſorii, cum ob illud debeantur; igitur uti capitale, eidem debentur, &
37 fructus. Neque ex eo, quia nequit peti capitale, ideò annui redditus non debentur ipſius cauſa; nàm ſoluto capitali, ipſi redditus deberentur, quod eſt utiquè falſum; ergò tota ratio, cur debeantur redditus, eſt, quia non eſt
38 ſolutum capitale, vel quia eſt demortuum apud debitorem, ità ei à creditore traditum, ut annuos prò illo ſolveret redditus. Vndè clarè patet, ipſos redditus eſſe aliquo modo acceſſorios ad capitale, & conſequenter defuncto fructuario, deberi ipſi proprie-
39 tario, cujus eſt capitale; Et ſicuti hoc eſt veriſſimum, ità inveriſimile item videtur, quod tandem aſſeritur, annuos redditus eſſe ſimiles penſionibus
40 debitis ex locatione domus, ruris, molendini, & ſimilium, quæ penſiones debentur hæredi uſufructuarii pro rata fructuum perceptorum, juxtà *tex. in d. l. defuncta 63. ff. de uſufr.* ete-
41 nim hujuſmodi introitus non debentur, habita ratione ſummæ capitalis acceptæ, quæ ex ſe fructus non parit; ſed hoc ipſo, quod traditur venditori annuorum introituum tranſit in ejus
42 dominiū, & ab eo cōſumitur, ac nihil remanet, quo fruatur emptor, pecuniā prorſus à ſe abdicans, dū uſus pecunię in conſumptione conſiſtit. Cetera verò ad tollēdas cunctas diſſentiones, infra ſummatim ponderabimus.

CONTROVERSIA LVII.

Fructus, ſivè difficilis, ſivè facilis exactionis, in vita uſufructuarii maturati, & non exacti, proprietario an acquirantur, defuncto deniquè usufructuario?

SUMMARIUM.

1 *PRoponitur hoc dilemma, pro totali præced. quæſtionis deciſione.*

2 *Annui redditus in vita uſufructuarii decurſi, vel fuerint facilis, vel difficilis exactionis, utroque modo prorſus ad proprietariũ ſpectant.*

3 *Defuncti quidem negligentia in exigendo, nocet ſuis hæredibus.*

4 *Annui redditus, decurſi vivente uſufructuario, quia difficilis exactionis, dici nequeũt maturi, nec exacti.*

5 *Obventiones, quæ exigi non potuerunt, habentur pro fructibus porrò immaturis.*

6 *Redditus, debiti à particularibus, paſſim dicitur difficilis exactionis.*

7 *Præcipuè ex aliquo pacto conditionali exiſtente.*

8 *Hæres uſufructuarius ab initio habetur, uti gravatus poſt mortem hæreditatẽ reſtituere proprietario, ut num.* 10. *&* 11.

12 *Inſtitutus in uſufructu, vita durante, uti proprietarius habetur.*

13 *Trebellianicæ prohibitio, facta hæredi uſufructuario, nè ſit inutilis, cenſetur ille inſtitutus in proprietate, vita durante.*

14 *Nihil differt gravare poſt mortem, & aliquid relinquere in vita tãtũ.*

ARGUMENTUM.

Annui redditus, decurſi in vita uſufructuarii, & ab ipſo non exacti, vel fuerint facilis exactionis, vel difficilis, ſivè de Iure, ſivè de facto, hoc dilemmate (quod utrinquè adverſarios capit) clarè oſtenditur, illos utroque modo deberi proprietariis, ſecùs verò defuncti uſufructuarii hæredibus; aliiſque argumentis plenè idem confirmatur aſſumptum.

1 REcollecti niſi reperiantur fructus, licet adhuc vivente uſufructuario ſint maturati, quòd omninò ad proprietarios ſpectent, ſecus verò ad ipſius uſufructuarii hæredes, nonnulla *Superiorib. Contr.* exaravimus, modò ut & clariora illa remaneant, cæteras, ac peculiares quidem adnectere iterum rationes, ac firmiores item ponderationes, exponere, operæ pretium exiſtimamus; atque ex adverſo tandem oppoſitis, claro dilemmate præſertim, ſatisfaciamus ſupereſt; videlicet (annui introitus in vita uſufructuarii, vel fuerunt facilis, vel difficilis exactionis,
2 ſivè de jure, ſivè de facto) hoc enim argumento, quod ex *Cicer.* complexio vocatur, quia utrinque adverſarios capit: Si fuerint illi facilis exactionis, applicatur traditio recepta, limitãs in hoc caſu cõcluſionẽ, per alios firmatam pro uſufructuarii hærede, cui nocere debet defuncti negligentia in exigendo ipſos redditus, qui facilè exigi poterant, ut inquit *Paul. de
3 Caſtr.* alioqui nobis contrarius, *conſ.* 214. *vol.* 2. *num.* 3. ibi: *ſed ſi hæres fuiſſet negligens, tunc poſſent procedere jura in contrarium allegata*, & pro indubitato tradit *Andreol. contr.* 423. *n.* 31. cui adiicitur *Berou. cõſ.* 133.
4 *num.* 22. *lib.* 2. Si verò difficilis fuerint exactionis, ut ſæpè ſæpiùs accidit, & ſuperior concluſio ſuccedit, favens ex alio capite proprietario, nempè, quòd hujuſmodi redditus, etſi decurſi vivente uſufructuario, re vera non erant ità maturi, ut dici poſſint exacti, ſicuti ait *Ang. in l. ſi poſſeſſor, §. reducta, ff. de pet. hær.* quem
5 ſequitur *Soc. conſ.* 100. *num.* 3. & *Berou. ubi ſupra num.* 14. ubi fundat, obventiones, quæ aliqua cauſa exi-

gi

Digitized by Google

gi non potuerunt, haberi pro fructi-
bus immaturis, quos, conſtat, ad hæ-
redes ſuctuarii non poſſe tranſmitti.

Roboratur idem alia ponderatione circa
6 introitus, debitos à perſonis particula-
ribus; quia tanquam difficilis, ferè
ſemper exactionis, non poſſunt un-
quam dici maturi, cum de facili exi-
gi nequeant: aut quando in hujuſ-
7 modi debitorum nominibus adeſſet
præcipuè aliquod pactum conditiona-
le, quod ex natura contractus redde-
ret illos incertæ, vel tardę exactionis,
ut optimè fundat *Berous d. conſ. 133.*
nu. 15. At prę̨cisè conſideratur etiam
in noſtra facti ſpecie, quod præfati PP.
fuerunt inſtituti hæredes proprietarii
poſt mortem omnium uſufructuario-
8 rum; quo caſu ex receptiſſima DD.
ſententia, ab initio uſufructuarius, uti
proprietarius habetur, cum onere ta-
men fideicommiſſi ad beneficium in-
ſtituti poſt mortẽ in proprietate; Vn-
dè ſumus prorſus in ſpecie *d. dec. Præſ.*
9 *de Franch.* 13. & locum habet propo-
ſitio, quod inſtitutus in uſufructu vi-
ta durante, ſit hæres ab initio, grava-
tus verò in beneficium inſtituti, poſt
mortem in proprietate, ut diximus,
& poſt varios DD. latè fundant *An-*
dreol. contr. 22. num. 9. & Fuſar. conſ.
10 195. *num.* 7. & eſt adeo vera hæc opi-
nio, ut non indigeat conjecturata te-
ſtatoris mente, *Cravet. conſ.* 821. *Ca-*
ſtill. contr. p. 3. cap. 17. num. 108. &
noviſſimè *Conſil. de Roſa conſul.* 34.
11 *à num.* 39. ubi fuſiùs edocet, inſtitu-
tum in uſufructu, ſeu in re certa eva-
dere proprietarium, nullo inſtituto in
vita quoad proprietatem, licet teſta-
tor expreſsè prohibuerit, nè aliquid
12 inſtituto in uſufructu, vel in re certa,
accreſceret; idque fundat quamplu-
rium authoritate, & diſpoſitione Ju-
ris, & teſtatoris voluntate.

Sed ubi conjectura aliqua indigeremus,
13 habemus in noſtra ſpecie potiſſimã,
ſcilicet prohibitionis trebellianicę de-
tractionis, qua ita prę̨ſumitur uſufru-
ctuarius inſtitutus, etiam in proprie-
tate, ut teſtatur *Cephal. conſ.* 472. *n.*
60. & 63. cum *Bellon. de iur. accreſ.*
cap. 7. quæſt. 16. num 446. qui aiunt,
14 non differre, gravare poſt mortem,
& relinquere in vita tantùm, ut pro-
bat item *Socc. in l. cum avus num.* 26.
verſ. in contrarium col. 10. *ff de condit.*
& demonſtr.

Ex his igitur à primo ad ultimum con-
junctis, atq; hìc, & *præced. Contro-*
ver. exaratis, nullum videtur adeſſe
dubiũ, quin omnes introitus nõ exacti
ab uſufructuario, omninò pertineant
ad proprietarios hæredes. Cætera ve-
rò ſuppleãt de more Juſdicẽtium do-
ctrina, cui libenter ſcripta ſubiicimus.

CONTROVERSIA LVIII.

Hæreditas non adita an Jure Suitatis tantùm, & Sanguinis tranſmittatur?

SVMMARIVM.

1 *Parentes, ac cæteri defuncti ab in-*
teſtato aſcendentes ulterioris
gradus, an indiſtinctè admittan-
tur: vel cum bonorum, graduſq;
diſparitate? & num. 4.

2 *Hæreditas non adita, haud tranſ-*
mittitur, niſi jure Suitatis, &
Sanguinis.

3 *Hæreditate non adita, an detur hæ-*
redi minoris reſtitutio ad adeũdũ?

5 *Hæreditas, univerſum jus defuncti,*
ejuſq; perſonam repræſentat.

6 *Hæreditas eſt adeunda, ut patrimo-*
nium adeuntis efficiatur.

7 *Hæreditas non adita nõ transfertur.*

8 *Hæres omni jure caret, non delata*
hæreditate.

9 *Nemo trãſmittit jus, quod nõ habet*

10 *Subſtitutus non tranſmittit hære-*
ditatem, niſi à ſe prius agnitam 11.

12 *Jus hæreditatis delatę eſt perſonale.*

13 *Pater defuncti filii hæreditatem nõ*
adi-

Digitized by Google

aditã ad cęteros filios nõ trãſmittit.

15 *Filii hęreditates patris non aditas, & aſcẽdẽtiũ,ex quavis linea eis delatas, ad deſcendentes trãſmittunt.*

16 *Sed quoad collater. id non procedit.*

17 *Niſi ex capite juris deliberãdi,& 23.*

18 *Hæreditas delata quot modis tranſmitti poſſit; Et quę requirãtur? 19*

20 *Hęreditas quoties defertur pupillo, vel minori, nõ requiritur ſcientia.*

22 *Itá & in tranſmiſſione tẽpore peſtis.*

24 *Hæreditas ſemper tranſmittitur, ut acquirenda, non autem ut adita.*

25 *Jus, quod tranſmittitur, & acceptari, & repudiari poteſt, nu. 26.*

27 *Jus tranſmiſſum, & acceptatum cẽſetur eſſe de trãſmittẽtis hęreditate; & in ejus invẽtario ponitur, 31.*

28 *Jus excludẽdi fęminas per maſculos à ſtatuto, tranſmittitur ad hæredes.*

29 *Idẽq; noſtro municipali jure attento.*

30 *Jus fęminas excludẽdi eſt in maſculis*

ARGVMENTVM.

Ex tribus, quæ diſcutienda exponuntur, primùm, de ſucceſſione aſcendentiũ ulterioris gradus, poſt parentes, laconicè dilucidatur, juxtà tradita *Controver. VII. & VIII. vol.* 1. ſecundum, an hæreditas non adita tranſmittatur jure Suitatis, & ſanguinis? & tertium, an detur reſtitutio in integrum hæredi minoris, vel infantis, ad adeundam hęreditatem eis delatã? enixè examinantur; Atque inter DD. jurgia, pluravè de hac hæreditate nõ adita *Controver. ſeq.* diffusè exarãtur.

TRia potiſſimùm, ni fallimur, fuere perpenſa per eruditiſſimum, ac ſemper recolendæ memoriæ *Conſil. Fabium de Anna* in illo celebri, quod habuit Juris certamine, ut in ejus *conſil.* 1. cum eximio, ac feliciſſimæ etiam recordationis Viro *Reg. de Ponte, conſ.* 19. tempore, quo noſtra in forenſi Palæſtra uterq; Primatii cauſarum Patroni munere fungẽs ad pugnam capeſſandam ſtrenuè ſe contulit: alter nempè Ill. Marchioniſſæ Sancti Lucidi, D. Joanna Caraſa jura tuendo: alter verò pro D. Maria Avolos, uti adverſæ partis propugnator, calami acie, ſuæ principalis meliorem cauſam oſtendens; etſi jurgia poſt multa in S.C. optatam *Conſ. de Anna* victoriam tandem fuerit jũctis duobus Aulis conſequutus.

Primum namque eſſe inſpicitur: utrum
1 parentes, cæterique defuncti ab inteſtato aſcendentes ulterioris gradus, in ſucceſſione admittantur, bonorum diſtinctione adhibita, itàut linea attendatur, undè illa obvenerint, quãvis adſit inter eos gradus diſparitas, juxtà germanum ſenſum *textus in l. quodſ{e}itis, C. de bon. quæ lib.* an verò æqualitèr, & abſque ulla bonorũ ſeparatione in bonis filii, undecumq; obventis, ſuccedere debeant, attenta *textus* diſpoſitione *in Auth. defuncto, C. ad Senat. Conſult. Tertull.*

Secundum vertitur, circa hæreditatem
2 non aditam, an minimè tranſmitti queat illa, niſi ex potentia Suitatis, vel jure Sanguinis, diſpoſitione *tex.* in decantatis *l. ſi infanti, & l. cum antiquioribus, C. de jur. delib.*

Tertiumq; eſt denique: an detur hære-
3 di minoris, vel infantis reſtitutio in integrum, ad adeundã hæreditatem, ipſi minori, vel infanti delatam, & non aditam, vigore *tex. in l. Pãnonius, ff. de acq. hær.* & de his iterum diſſerere in ſimili cauſa, nobis modò contingit.

At quia reſpectu primi ex congeſtis *in*
4 *præcit. conſ.* 1. *de Anna*, quamplura exaravimus *Contr.* 7. & 8. *lib.* 1. ubi pro ęquali aſcendentium ſucceſſione in bonis deſcendentium, exploſis priùs adverſariorum oppoſitionibus, concluditur, varięq; deguſtantur rerum judicatarum, ac Doctorũ authoritates, de quibus ratiocinati ſunt item *Fontanel. de pact. nup. clauſ.* 4. *gloſ. a. Barboſ. in l. poſt dotem nu.* 66.

Ro-

Robles de repræſ.lib.2.cap.19.nu.24.
& ſeqq. Mart. par.2. quæſt.1. art.1.
num.7. Conſil. Marcian. conſ.17. &
Iul. Capon. controv.56. ſub num. 48.
qui varios ex utraq; parte recensẽt, ut
nos tradidimus *loc. ubi ſup.* eandem
fuſius ſuſtinentes ſententiam, etiam
de Iure noſtro municipali. Fas eſt igi-
tur, ut quòad reliqua tantùm calami
dirigatur curſus; Et de hæreditatis
trãſmiſſione, dùm ſupereſt agendum,
notabilia idcircò nõnulla, quę ſparſim
alibi apud alios ſcripta collegimus, & de
quibus frequentiùs controverti ſolet,
hìc in unum complecti, ſicque ad truti-
nam poſtmodum tranſmittere, ope-
ræ pretium arbitrabimur.

Quamobrem, haud eſt principio omit-
5 tendum, brevitèr annotare, quòd hę-
reditas, tàm ab inteſtato, quàm ex
teſtamento, cum univerſum defun-
cti jus, ejuſq; perſonam repreſẽtet,
l. hæreditas, ff. de verb ſignif. l. hæ-
res, ff. de uſucap. l. non minus in fin.
ff. de hæred. inſtit. & l. hæreditas, ff.
de acquir. rer dom. uſquequò per hę-
redẽ non fuit adita, *l. 1 ff. de rer. diviſ.*
6 *& l. hæres, ff. de acquir. hæred.* Illa
itaq; omnimodò adiri debet, ad hoc,
ut adeuntis efficiatur patrimonium,
l. 1. §. veteres ff. de acquir. poſſ. l. ſed ſi
plures. § filio impub. ff de vulg. Quia
non adita, regulariter ad hæredes
7 hæredis non tranſmittitur: imò pro
eo habetur ità, ac ſi nunquam delata
fuiſſet, *l. ſi ex pluribus, ff. de ſuis, &*
legit. l. 3. §. acquirere, verſ. denique,
ff. de bon. poſſ. l. unica, § in noviſſimo,
C. de caduc. toll. l. quoniam ſororem,
C. de jur. delib. l. ventre ff. de acquir.
8 *hæred.* cùm hęres antè aditam hære-
ditatem nullum jus habeat in ea *l. ſi*
ſervus hæreditarius, ff. de ſtipul. ſeru.
ideoq; non poteſt tranſmittere quod
non habet *l. nemo plus, ff. de reg. jur.*
cum aliis rationibus ex *Reg. Capyc.*
Latr. deciſ. 84. Nàm teſtator vide-
9 tur hæreditatem relinquere ſub hac
ſcilicet conditione, ſi hæredes eam in
vita adierint, *argum. l. 3. ff de leg. 1.*
ſicq; illis non adeuntibus, prorſus de-
ficit conditio, & in totum jus hære-
ditarium reſoluitur, ſed venientibus
ab inteſtato defertur, vel ſi ſint co-
hæredes, ipſis accreſcit, ut paſſim tra-
ditur per DD. etiam in hęreditate de-
10 lata ex ſubſtitutione, quia hanc ſub-
ſtitutus non tranſmittit, niſi à ſe prius
agnitam, *l qui liberis 8. §. hæc ver-*
ba, l. ſed ſi plures, l. Lucius, §. fin.
l. qui habebat, ff. de vulg & l. coties,
ff. de acquir. hæred. Ità *Alciat. lib. 4.*
Paradox. cap. 50. & in d. l. ventre, ff.
de acqu. hær. Cuiac. ad Africanum, in
l. ſi filius hæres, ff. de lib. & poſt. Dua-
ren. ad tit. ff. de vulg. cap. 10. & ad
tit. de acq. hæred. cap. 5. & lib. 2. de
jur. accreſc. cap. 17. Faber, lib. 14. de
conject. cap. 1. Gomeſ. lib. 1. var. cap.
9. Farinac. deciſ. 653. num. 7. par. 1.
Præſ. de Franch. deciſ. 101. num. 24.
Guttier. in l. unic. num. 3. C. quand.
non petent. par. Grat. tom. 1. diſcept.
for. cap. 78. num. 14. Craſſ. in §. tranſ-
miſſio, quæſt. 17. Pichard. ad tit. de
acq. hær. cap. 8. & 31. Noal. de tranſ.
miſſ. caſ. 8. Argell. de acq. poſſ. quęſt.
13. num. 35. Vaſq. lib. 2. contr. cap.
14. & lib. 3. de ſucceſſ. creat. §. 21. à
num. 266. Valenz. conſ. 17. lib. 1. qui
varias ad hoc aſſignant cauſas, qua-
11 rum potior eſſe cenſetur, quia hæ-
reditas, non dum adita, cum nequeat
tranſmitti, nec ut acquiſita primo he-
redi, quia regulariter illa, non niſi vo-
lenti, & animum ſuum quomodo-
cumque declaranti, acquiri poteſt, *l.*
pro hęrede, l. gerit, ff. de acquir. hę-
red l. avia, C. de jur. delib. §. fin.
inſt. de hęred. qual. & differ. Neque
12 ut acquirenda, ſivè quòad jus ade-
undi, quia tale jus pendet ex delatio-
ne, juxtà regulam *tex. in l. delata, ff.*
de verb. ſignif. Pichard. ubi ſup. cap.
1. num. 3. Argell in d. eius tract. de
acq. poſſ. q. 10. num. 145. dum hæ-
reditatem illis ſolùm Lex defert qui
defuncto hæredes ſunt ſcripti, vel ab
inteſtato ad ejus ſucceſſionem vocan-
tur, ut diximus *ex d. l. 3. §. acquir.*
ff. de bon. poſſ. l. 1. & 2. ff. de de ſuis,
& leg. Sequitur ergò, quòd cum hæ-

redum

redū hęredibus nō ſit illa delata, ne-
quit per eos ullo modo acquiri,& adi-
13 ri , ut optimè obſervat *Fab.d.lib.*14.
de conject. cap. 1, eò magis , quia jus
hæreditatis delatæ eſt perſonale , &
proindè non tranſit ad alium, ſed ex-
tinguitur cum perſona , cuius benefi-
cio fuit delatum , ex *l. maritum,cum
l.ſeq.ff. ſol. matr. l. non ſolùm* 8. *§.ta-
le , ff. de lib. legat. l.in omnibus cau-
ſis , ff. de reg.jur.* ut perbellè ponde-
rant *Caſtill. lib.* 5. *contr. tom.* 6.*cap.*
158. *Cancer.var.reſol.par.*3.*cap.*21.
num. 3. *Ricc.collet.deciſ.*1995.& præ
cæteris *Capon.contr.*56. ubi concinnè
hanc pertractans materiā plures coa-
cervat ſelectiorū Iurium cōcluſiones.
Idquè eſt adeo verum, quòd etiam pro-
14 cul dubio procedit reſpectu parentū,
qui in bonis liberorum , ab inteſtato
decedentium, legitimi ſunt ſucceſſo-
res ; Nàm pater , ſi filii defuncti hæ-
reditatem non adierit, & demum de-
ceſſèrit , minimè illam ad reliquos fi-
lios ſuperſtites tranſmittit , ut edocēt
Bart. in d. l. infanti , num. 5. *Paul.
conſ.* 304. *lib.* 1. *Cravet.conſ.* 36. *n.*4.
*Cacher.cōſ.*13.*n.*19.*Cuman.conſ.*111.
Bertand.conſ. 220.*vol.* 8. *Surd. conſ.*
341. *num.*15. *lib.* 3. *Merlin.de legit.
lib.* 5. *tit.* 3. *q.*10. *num.* 12. *Rot.Rom.
deciſ.* 668. *num.* 3. *verſ. licet* , quam
refert *Conſil. Hodier. ad Surd. deciſ.*
138. *n.* 10. cum aliis relatis *per Conſ.
Paſchal. in eius tract de vir.patr.po-
teſt.par.*4. *cap.* 1. *num.*42.
Et quamvis contrarium ſervetur in fi-
15 liis, qui parentum , & aſcendentium
hæreditates , tàm ex linea paterna ,
quàm materna ipſis delatas,& non adi-
tas , ſemper ad eorum deſcendentes
tranſmittunt , ſivè ille , qui deceſſe-
rit fuerit in patria poteſtate,ſivè emā-
cipatus; nec intereſt cujus gradus ſint
deſcēdentes;neq;an ille,cui fit hęc trāſ-
miſſio ſit cōceptus ante,vel poſt mor-
tem illius , de cujus agatur hæredita-
te , ex ſpeciali beneficio *l. unicæ,C.de
his, qui ante apert. tab.* Nihilominus
hujuſmodi tranſmiſſio locum ſibi non
vindicat , niſi eo caſu , quo tranſmit-
tens eſt unus ex liberis, & tantùm fa-
vore liberorum ipſius tranſmittentis
16 procedit , nec ad alios,nempè ad col-
laterales , vel aſcendentes extenditur;
excepto,ſi ex capite juris deliberandi
intra annum à morte ejus , de cujus
tractatur hæreditate , iſtis fiat hære-
17 ditatis tranſmiſſio , data tamen certa
tranſmittentis ſcientia , quod illa hæ-
reditas iam erat ſibi delata,juxtà *tex.
in d.l.cum in antiquioribus,C. de jur.
delib.* aliter ſecùs,ut admonent DD.
omnes , & præſertim *Cujac. in rubr.
d. tit C. qui ante aper.tab. Alex.conſ.*
89. *lib.* 2.*Gomeſ.var. reſol. cap.* 9. *n.*
41. & 42. *Peregrin. deciſ. Patavin.*
87. *Manent. conſ.* 126. *Trentacinq.
par.* 1. *de ſubſt. cap.* 6. *num.* 21. &
*Vaſqu. de ſucceſſion. progreſſu , tit. de
tranſmiſſ. lib.* 1. *§.* 7. *num.* 3. *cum
ſeqq.* & *§.* 8. *num.* 10.
Multiplici verò ex capite hæreditas de-
18 lata trāſmitti poſſe, videtur ad prin-
cipalis regulæ limitationem : nempè
jure Sanguinis , ut *in d. l. unica*, ex
potentia ſuitatis , quod procedit in fi-
liis , in poteſtate exiſtentibus , *l. apud
hoſtes , C. de ſuis & leg.* ex capiteju-
ris deliberandi , *per d. l. cum in anti-
quioribus,eod.tit.*& demum ex tranſ-
miſſione irregulari, cujus prima ſanè
ſpecies habetur *in dict. l.ſi infanti ,
C. de jur. delib.* ſecunda in *d. l.ſi ven-
tre , ff. de acquir. hęred, & l.* 4. *cum
ſeq. ff. de bon.poſſ. con. tab.* & tertia
*in l.*3.*§.eleganter, ff. ad S.C. Syllan.*
Requiritur itàq;ut tranſmisſio jure San-
19 guinis locum habeat , quòd hęredi-
tas ſit principaliter alicuius aſcenden-
tis:ſecūdò,quòd tranſmittens,ut dixi-
mus, ſit de deſcendentibus; & tertiò,
quòd ille,in quē hæreditas ipſa tranſ-
mittitur,ſit pariter ejuſdem tranſmit-
mittentis deſcēdens, vel loco filii ha-
beatur, prout eſt Monaſterium,cuius
beneficio hęreditas,filio monacho de-
lata trāſmittitur, quia uti filius agno-
ſcitur , ex traditis per allegatos DD.
& ſignanter *à Gaill. lib.*2.*c.* 131.*Cu-
iac.*

jac. in rubr. ad S. C. Orphie.&Barri. d. lib. 12. *tit.* 1. *num.* 9. qui etiam
pōderant,aliam tranſmiſſionem,quæ
fit ex capite Suitatis, licet conveniat
cum iſta, de qua *in d. l. unica, C. de
his, qui an. aper. tab.* cum in utraq;
tranſmittens debeat eſſe de liberis,
ut *Gloſ.*& omnes *in d. l. un. in verbo
liberos*: quos recenſent, poſt *Gomeſ.
d. cap.* 9. *n.* 48. *Cancer. aliiq; ubi ſupr.*
differre tamen ab eadē,quia in tranſ-
miſſione ex capite ſuitatis ſolùm trāſ-
mittit hæres ſuus, ſed in hac tranſ-
mittunt omnes.

Requiruntur item in hæreditatis tranſ-
20 miſſione ex capite juris deliberandi,
tria præcipuè; quorum primum eſt,
ut tranſmittens ſciat, ſibi delatam eſ-
ſe hæreditatē:ſecundū,ut intrà annū
decedat,& tertium,ut illa adita ſit in-
tra reſiduum anni,ex congeſtis in *d. l.
cum antiquioribus, ubi Alex. num.* 5.
ff. de jur. delib. Gomeſ. d. cap. 9. *lib.* 1.
var. num. 50. *&* 51. *verſic. aliquando*, cū cæteris relatis per *Rot. R.* penes
Farin. dec. 52. *n.* 5. *dec.* 53. *&* 64. *n.* 41.

Verùm hoc limitatur, quoties hæredi-
tas deferatur pupillo, vel minori, in
21 quibus non requiritur ſcientia; cum
ex imbecillitate intellectus illam ha-
bere nequeat minor, & tamen tranſ-
mittit hæreditatem non aditam, pro-
ut aſſerit *Gomeſ. d. cap.* 9. *num.* 56.
ſaltem per viam reſtitutionis in inte-
grum, ex diſpoſitione *tex. in l. non
ſolùm, ff. de reſtit. in integr.* cum aliis
Concord. per eundem *Gomeſ.* adductis
loc. ut ſup. & per *Conſil. Hodier. ad
Surd. d. deciſ.* 138. *num.* 9.

Ità pariter non requiritur hęc tranſmit-
22 tentis ſcientia tempore peſtis, quia
etiam in majore, ſi adſit aliqua legi-
tima cauſa, ob quam non habeatur
ſcientia hæreditatis delatæ,benè trāſ-
mittitur hæreditas delata, ſaltem per
viam reſtitutionis in integrum, ex
clauſula ſcil. generali, *ſi qua mihi ju-
ſta cauſa*, de qua fuſiùs agemus infrà,
juxtà terminos *tex. in d. l. Panthonius, ff. de aeq. hęr.* ut tradit *Gomeſ.
loc. cit.* & faciunt cumulata per *Altograd. conſ.* 94. *lib.* 1. cum major cauſa
legitima dari non poſſit, quàm peſtis;
Quemadmodum novitèr anno 1675.
† die 9. menſis Auguſti deciſum fuit per
S. C. in cauſa Antonii de Fuſco, cum
Ioſepho de Pierro, ſuper prętenſa ſuc-
ceſſione hęreditatis quond. Dorotheę
de Fuſco, delatæ quond. Ignatio de
Fuſco eius fratri, à quo licet non fuiſ-
ſet adita, adhuc tamen poterat tranſ-
mitti ad Antonium de Fuſco eius cō-
23 ſanguineum, ex capite juris deliberā-
di, dum Dorothea obiit menſe Junii
1656, & Ignatius mēſe Auguſti eodē
tempore peſtis; & ſic Ignatius adhuc
habebat annum ad deliberandum. Et
quamvis adverſus dicta fuiſſet repli-
catum, quòd in traſmiſſione juris de-
liberandi ſemper requiratur ſcientia
hæreditatis delatæ ad hoc, ut illa li-
berè tranſmitti poſſit, fuit tamen re-
ſponſum, id procedere, vel quando
moriens eſſet major, vel quando mor-
tuus fuiſſet alio tempore, quàm pe-
ſtis; Vndè his perpenſis, S. C. decre-
vit, Antonium de Fuſco immitti de-
bere in poſſeſſionem medietatis bono-
rum maternorum quond. Ignatii, &
Dorotheæ de Fuſco, cujus recentis
deciſionis tenor legitur etiam in mei
uterini Fratris, *Groſſi annot.* 13. *ad Cō-
ſuet. Neap. incip. ſiquis, vel ſi qua à
num.* 17. *uſq; ad num.* 25.

Controvertitur ſolùm ex traditis per
24 DD. an pręfatis caſibus tranſmitta-
tur hęreditas, ut adita, an ut adeūda.
Et licet ex potētia Suitatis, quòd trāſ-
mittatur illa, ut quęſita, & acquirē-
da, hinc indè adſint variæ opiniones:
& jure Sanguinis trāſmiſſionem fieri,
ut quærendam, & adeundam, alii di-
cant, quos referunt *Robles de repræſ.
lib.* 2. *cap.* 20. *cir. fin. Vela diſſert.* 11.
à nu 36. *& Gomeſ. d. cap.* 9. *num.* 55.

Nihilominùs, quia in qualibet tranſ-
25 miſſione, jus, quod tranſmittitur, vi-
detur tranſmitti, ut agnoſcendum,
ideſt, ut poſſit acceptari, & repudiari,
prout poſſet à tranſmittente, ſi vive-
ret, *argum. l.* 1. *C. ſi cert. pet.* Idcir-
26 cò verior eſt ſententia, quòd tàm ju-

re Sanguinis;quàm ex potentia Suita-
tis,imò quocumq; ex capite,excepto
tantùm caſu ſpeciali,*tex in d. l. ſi in-*
26 *fanti* 18.*C.de jur. delib.* ſemper hæ-
reditas tranſmittatur,ut acquirenda,
& adeunda, non autem ut adita, pro-
ut hæreditas infanti delata, quæ jure
patrio ad patrem,vel ad avum tranſ-
mittitur ex beneficio *d. l. ſi infanti*,
ubi Paul. num. 4. *Alex. num.* 3. *Iaſ.
num.* 4. & notant *Dec. conſ.*87. *num.*
22,*Ruin.conſ.*12.*num.*15 *vol.*3. *Cora-
ſiv. lib.* 7. *Miſcell. cap.* 1. *Cujac.in l.
ſi filius hæres, ff. de lib. & poſth.Fa-
ber. lib.* 14. *de conject.cap.* 1,*Surd. d.
deciſ.* 138. *num.* 18. *Cancer. d. cap.*
21.*à num.*154 *&* 164.*Cevallos quæſt.*
203. *& Salgad. in ſuo celebri tract.
de labyrint. credit. par.* 2. *cap.*25. *n.*
69.*cum ſeqq.*Qui unico tamen ore aſ-
27 firmant, quòd poſtquam jus tranſ-
miſſum eſt acceptatum,cenſetur eſſe
de hæreditate tranſmittentis; Vndè
inſertur, quòd habeant creditores,&
ipſius tranſmittentis legatarii,jus etiã
contra bona hæreditatis tranſmiſſæ,
tanquam, ſi ut quæſita, & adita illa
tranſmitteretur; ut latè *Cancer. &
Salgad. ubi ſup.cum cæteris.*
Hinc diſputandum,demum accidit in-
28 ter antiquos,ac recentiores Scriben-
tes,ſi jus excludendi fęminam ex ſta-
tuto ob maſculi exiſtentiam, illo de-
cedente,hęreditate non adita,ad ſuos
hęredes tranſmittatur? Et quamvis
pro negativa opinione magna fuiſſet
antiquitus contentio inter *Salyc.* pręſertim, & *Cyn.* tamen affirmativa cõ-
muniter nunc ſervatur ſententia, ſci-
licet, hoc jus excludendi fęminas ob
maſculos, tranſmitti ad hęredes,pro-
ut voluit *Cyn.* contra *Salyc. in l.* 1.
*C. de adulter.*ità poſt *Tiraquell. in
tract. ceſſante cauſa, limit.* 12.*Alex.
in d.l.cum in antiquiorib.& conſ*20.
*lib.*1.*Soc.Sen.conſ.*153. *&* 296. *Mo-
rot. conſ.* 51. *Peregrin. deciſ.* 87.cum
29 aliis teſtatur *Surd.d. deciſ.* 138. *per
tot.*Sed in terminis Cõſtitutionis Re-
gni, & Conſuetudinum Neapolis,idẽ
ſentiunt omnes ferè Pragmatici,nem-
pè ut hęreditas parentum, delata fi-
lio, & per ipſum non adita, tranſmit-
tatur non ſolùm ad nepotem, ſed ad
neptem, cum jure excludendi amitã,
& ad fratrem, cum jure excludendi
ſororem, pront ſatentur pro veriori
opinione,poſt *Brun.de ſtat.excluſ.fę-
min. art.* 13.*quęſt.* 1. *Camill.de Me-
dic. conſ.* 20.*num.* 4.*Prę.ſ.de Franch.
deciſ.* 32. *ubi Addent. Mart. de ſuc-
ceſ.leg. par.* 1. *q.* 24. *art.* 2. *&* 4. *nu.*
26. *Molfeſ. ad Conſuet. par.* 4. *ſui
comment.quæſt.*32.*Conſil. Paſchal. de
vir. patr. poteſt. d. par.* 4. *cap.*1.*num.*
47.*Reg.de Ponte de poteſt. Proreg.tit.*
9 *de ſucceſſ.mulier.num.*36.quos cum
aliis innumeris recenſet *Conſil. Ho-
dier.ad Surd.d.deciſ.*138.*num.*2.quæ-
ſtionem plenè examinans, ſignantèr
à num. 20. *uſq; ad fin.* pro hac *Cyni*
opinione,quam etiam inter noſtrates
ſectatur *Conſil. Provenzal. ad Con-
ſuetud. ſi moriatur, obſer.* 5. *num.*6.
ea pręcipua ratione, relictis aliis con-
30 geſtis per *Conſil.Hodier.loc. cit.*nàm
jus prędictum, fęminas excludendi,
fuit radicatum in maſculo decedente
poſt delatam hęreditatem,quę tranſ-
mittitur ad deſcendentes jure San-
31 guinis,vel ad alios proximiores ex ca-
pite juris deliberandi; At qui adit, ju-
re tranſmiſſo, ut diximus, repreſen-
tat tranſmittentis perſonam,itàut hę-
reditas tranſmiſſa ſit ponenda in in-
ventario bonorum ipſius tranſmittẽ-
tis, ut fuſiùs hæc omnia comproban-
tur *in alleg.*118.*inſerta inter diverſ.
alleg. Dom. Reg. de Marin.& in de-
ciſ.* 84. *Dom Reg. Capyc. Latr. à nu.*
15. *cum ſeqq.*eorum itaq;dictis adhæ-
rere,nobis ſummopere placet.

CONTROVERSIA LIX.

Hæreditatis tranſmiſsio, *ex l. ſi infanti, C. de jur. delib.* an ſicuti ad patrem, ità fiat ad avum paternum, excluſis penitus matre, & collateralibus?

SVM-

SVMMARIVM.

1 I*Nfanti delata hæreditas,an uti ad patrem, ità ad avum paternum, excluſa matre,tranſmittatur.*
2 *Relatis ſētētiis, pro avo cōcluditur.*
3 *Pater,& Mater cum fratribus defuncti, vigore* Auth: defuncto,C. ad Tertul. *æquiparantur in potentia ſuccedendi,nō verò quoàd qualitates ſucceſſionum. & num.* 4.
5 *Quod uni cōceditur aliis nō prodeſt.*
6 *Privilegium* l. ſi infanti *conceditur ſolùm parentibus maſculini ſexus.*
7 *Lex intelligi debet juxtà terminos poſterioris legis interpretantis.*
8 Tex.in l.ſi infanti *corrigi per* Novellam 118.*erroneum eſſe,oſtenditur.*
9 Theodoſii Conſtitutio *refertur* à Iuſtiniano,in Novella 158.
10 S.C.Tert.*matris favore an diſponat?*
12 *Parentes liberis ſuccedūt ęqualitèr.*
13 Tex.in l.infāti,*eſt moderatus, nō correctus* per.tex.in quoniā de jur.del.
14 *Et de patre,avoq;paterno loquitur.*
16 *Ius deliberandi ex infante ad matrē an tranſmittatur,& quando?*
17 *Hæreditas infantis patri defertur..*
18 *Matri nō datur reſtitutio in integrū ad hęreditatē infātis,& cur? n* 19.
20 *Reſtitutio cōceditur ex capite ignorantię hęredi minoris adverſus hęreditatem non aditam.& num.* 21.
22 *Hæreditas non adita ab infante, deficiente patre,ad avū transfertur.*
23 *Ad matrem verò,ſi ſit paterna.*

ARGVMENTVM.

Hæreditas, infanti delata, quod tranſmittatur vigore *l ſi infanti*,C.*de jur. delib.*ad patrē tā ū, vel ad avū paternū,excluſis penitus matre,&collateralibus,nonnullis examinatis oppoſitum ſuſtinentium æquivocis,apertè oſtenditur.Aliaq;de in integrum reſtitutione, quando illa nimirum detur hæredi minoris, vel infantis, ad adeundā hæreditatē, eidē minori,vel infāti delatam,concinno ordine recēſentur.

1 CAlamum verò dirigētes,à ſuperiori ad alteram ibi diſcuti promiſſam,memorabilem nō minus, quàm ancipitē diſputationem: an ſcilicet hæreditas,infanti delata, vigore diſpoſitionis *l. ſi infanti*, C. *de jur. delib.*quemadmodum ad patrem tātùm, ità ad avum paternum, excluſa penitus matre,tranſmittatur? Summo ſtudio, nec parva diligentia,ut in præfata tam involuta, necnon æquivocis plena, ac nonnullorum placitis irrita theſi, affirmativam prorſus aggrediamur ſententiam, perpendere modò decet, ubi æquivocarunt DD. oppoſitum ſentientes, & ità liquidò apparebit noſtra Concluſio, tranſmiſſionem nempè de qua loquimur, omninò tribuendam eſſe aſcendentibus maſculini ſexus,nec ad matrē, alioſq; ex linea materna, aut ad collaterales concedi poſſe,ut ſcripſit C*onſ. de Anna conſ.* 1. cui libentèr innitimur.

Dixerunt itàq; quamplures,*textum in d.*
2 *l.ſi infanti*, ſuiſſe correctū per *tex. in Auth. defuncto*, C. *ad Tertull.*& propterea hæreditatem,infanti delatam, & non aditam, tranſmitti, debere ad matrem, & fratres ſimul cum patre; ſed hoc eſt contra *Iuſtiniani Novellam* 158. ubi plenè *Cajac.*Aliqui verò arbitrati ſunt,non jure *Codic.* ſed *Auth.* matrem filiis ſuccedere, quod abſurdum omninò videtur, cum *toti tit.Cod. ad S. C. Tertull.* repugnet. Aliiq; tandē dixere, ſaltem matri cōpetere reſtitutionem in integrum adverſus hæreditatem, non aditam per infantem, quod apud omnes modò improbatum reperitur,contraria unanimitèr opinione recepta, ut hæreditas infanti delata; & per ipſum non adita, vigore *d.l.ſi infanti*, cum qua
3 concordat prima *gloſ.* C. *de jur. del.* ſolùm ad patrem, & avum tranſmittatur, ſecùs verò ad matrem, & fratres ſimul, vigore *d. auth. defunct.*C. *ad Tertull.* ubi licet æquiparentur

pater, mater, & fratres, quò ad po-
tentiam ſuccedendi, tamen non ęqui-
parantur quòad qualitates ſucceſſio-
4 nũ, ut in caſu ſimili probat *Corneus*
in l. fin. C. de repud hær. nam hoc
ſpeciale privilegium *d. l. ſi infanti*, C.
de jur. delib. conceditur tantùm parẽ-
tibus maſculini ſexus, non ut hære-
dibus, ſed ut parentibus; & ſic pro-
cedit regula, ut quod uno tantùm
conceditur, aliis prodeſſe nequeat,
ex l. fin. in princ. C. de bon. quæ lib.
5 quæ videtur eſſe ad interpretationẽ
d. l. ſi infanti, ut ità ſit intelligenda
pro ſolo parente maſculini ſexus, dum
illius favore ſolùm loquitur, & mini-
mè quòad matrẽ, & collaterales ejus
diſpoſitio extendatur; quia lex intel-
ligi debet juxtà terminos legis inter-
6 pretantis, *§. fin. auth. de fil. nat. an-*
te dot. inſtrum. & ſemper ex poſteriori
lege clariorem prior declarationem
recipit *l. nam, & poſterior, ff. de leg.*
l. 1. §. lex falcidia, ff. ad leg falcid.
Ità ſcripſerunt *Salyc. in dict. l ſi infan-*
7 *ti à num. 7. & ibid. Alex. Paul. &*
Angel. quorum optimam concluſio-
nem poſt *Vaſq. lib. 1. de ſucceſs. pro-*
gr. §. 8. Olerad. conſ. 130. Graſs. in
§. tranſmiſſio, quæſt. 21. & 27 Noal.
de tranſmiſſ. caſu 8. num. 1. alioſque
latè defendunt, *Vela tom 1. diſſert.*
11. num. 106. Altograd. contr. 13.
Burſat. conſ. 60. vol. 1. & poſt *Conſ.*
de Anna, inter recentiores *Dom Reg.*
Rovit. conſ. 98. lib. 2. Reg. de Marin.
lib. 2. reſol. cap. 267. & alleg. 133.
Mart. de ſucceſs leg. par. 1. quæſt. 24.
art. 4. Conſil. Prat. tom. 2. diſcept. 6.
num. 18. & *Capon. d contr. 56. num.*
21. apud quos innumeri recenſentur.
Quinimò clarè cõſtat, *tex. in d. l. ſi infã-*
8 *ti*, diſpoſitionẽ eſſe in viridi obſervã-
tia, nec correctã reperiri, ut multi per-
peram iudicant, per *Auth. de hered.*
ab inteſt venient. novell. 118. collect.
9. per quam deſumpta eſt *Auth. defũ-*
cto C. ad Tertull. cujus vigore licet
ad defuncti filii ſucceſſionem admit-
tantur pater, & mater cum cæteris fi-
liis ſuperſtitibus, non tamen ex hoc
novella prædicta ſubſtulit præfatæ *l.*
9 *ſi infanti* conſtitutionem, ut benè ob-
ſervãt *ſupracit. DD.* Nàm *Valetinia-*
nus, & Theodoſius Imperatores in d.
l. ſi infanti loquuti fuere de hæredi-
tate, per infantem, haud agnita: Sed
Iuſtiniani diſpoſitio in *d. novell. 118.*
agit de hæreditate iam adita, & idem
Iuſtinianus, poſtmodum in *ſequent.*
novell. 158. cap. 1. hanc Theodoſiani
legem locum obtinere, & ſervendam
eſſe in ſuo caſu, decernit. Vndè erro-
nea videtur eſſe illorum ſententia, qui
tanquam *Bartoli* ſequaces *in l. ven-*
ter. ff. de acquir hær. autumant, cor-
rectum eſſe *tex. d. l. ſi infanti, per d.*
Auth. defuncto, ubi ſolùm agitur de
ſucceſſione, deferenda parẽntibus cu-
juſcumque lineæ, & fratribus, & ſo-
roribus utrinq; conjunctis, ſi filii mo-
riantur ab inteſtato, & abſque liberis;
ſed non tractatur, de tranſmittenda
hæreditate, infanti delata, nec agni-
10 ta, quæ ex ſpeciali privilegio tantùm
ad patrem, & avum paternum, jure
patrio ſpectat attenta diſpoſitione *d. l.*
ſi infanti, quæ cum per aliam legem
non ſit correcta, in ejus robore per-
manere debet, ex regula *tex. in l. ſan-*
cimus, verſ. quid enim, C. de teſtam.
& l. præcipimus, §. ult. de appell. ut
plenè advertit, præter alios poſt *Schi-*
fordeg. ad Fabr. lib. 2. tract. 10 queſt.
2. Vela d. diſſert. 11. num. 107. quos
ſæpè allegat *d. contr. 56 Capon ubi à*
n. 42. uſq; ad num. 47. optimè illis re-
ſpondet, in alia item ſal aci reſidenti-
bus opinione, jure nimirum *Codicis*
matrẽ filiis prius non ſucceſſiſſe, & ju-
re *Authent.* nunc ſuccedere, & præ-
ſertim loquitur contra *Mart. qui vol.*
121. par. 4. quæſt. 24. art. 4. num. 8.
11 pro abſoluto inquit, quòd jure *Codi-*
cis ſolus pater ſuccedebat, & ideò in
eum ſolùm fiebat tranſmiſſio vigore
d. l. ſi infanti, ſed per jus *Authentic.*
nunc etiam mater eſt filii hæres, unà
ſimul cum patre, ac cæteris filiis ſuc-
cedit, vigore *d. auth. defuncto*, ex qua
ra-

rationabilitèr ſequi videtur, correctā eſſe diſpoſitionē *d.l.ſi infanti*, & proindè ut ambo parētes ad infantis ſucce-
12 dant hæreditatem, concludendū eſſe ſubdit, non advertens, ait *Capon.* opinionis fallaciam, dum admittit, jure *Codicis*, matrem filio non ſucceſſiſſe, & in hoc fundat aſſumptum correctionis *d. l. ſi infanti*, quando eodem jure *Codicis* habemus, quòd defuncto ſine deſcendentibus, ſuccedere debent parentes in gradu proximiores, prout eſt pater, & mater, *ex d. auth. defunct. C. ad Tertull. §. ſi igitur, auth. de hær. ab inteſt. ven.* ſi ſoli fuerint, *auth. cum ſolis, C. eod tit.* Nàm ratione miſerationis admittuntur, deficientibus prædefuncti filii deſcendentibus, *l. ſcripto hærede, ff. und. lib. l. nàm etſi parentibus, ff. de inoff. teſtam.* & idem procedit in avo, & avia, ipſis parentibus non exiſtentibus, *ex d. §. ſi igitur, cit. auth. defuncto, C. ad Sen. Conſ. Tertull.*

Nec afferere hinc valet, diſpoſitionem *d.*
13 *l. ſi infanti* 18. *à Theodoſiano, & Valentiniano Imperatoribus* conſtitutā, ſaltem correctam fuiſſe per ſequentē *Iuſtiniani legem* exordientem *Cum in antiquioribus* 9. *C. de iur. delib.* dum per hāc poſteriorē *legē cum in antiq.* fuit potiùs interpretatione tēperata *d. l. ſi infanti*, quemadmodum idem *Imperator*, inter ſuam, & *Theodoſii* Conſtitutionem, nullam intercedere pugnam, fatetur *in d. novell.* 158. *c.* 1. ubi decernit *d. l. ſi infanti* diſpoſitionem, nè pugnet illa *cum ſeq. l. cum in antiquioribus* eſſe intelligendam, & locum tantùm habere in filio infāte, decedente poſt annum, quo caſu jus deliberandi non tranſmittitur in hæredem infantis, ut optimè *Cujac. in d. novell. Theſ. decif.* 88. *num.* 4. & advertit *Capon. ubi ſup. num.* 49.

Infertur item ex prædictis, non amplius
14 eſſe ancipitem, & obſcuram quæſtionem, de qua agitur, utrum infanti delata hæreditas, ab aliquo ex linea materna, vel à quocumque extraneo, ſi moriatur ille in infantili ætate, ad nullum alium fieri debeat tranſmiſſio, niſi ad ſolum patrem, & avum paternum; cum ipſius *l. ſi infanti* verba expreſſè in patrem, & avum ſint concepta, ut fatentur allegati Authores, *ex Vela d. diſſert.* 11. *num.* 106. *concluſ.* 2. *verſ. cæterum, & Card. Tuſch. concl.* 370. *nu.* 34. ubi ait, quòd patri, vel avo paterno, habenti filium, aut nepotem, in infantili ætate defunctū,
15 non adita hæreditate ſibi delata, hoc *legis ſi infanti*, privilegiū confertur, & ad eos tantùm extenditur, quoàd tranſmiſſionē hæreditatis, ipſi infanti delatæ, etſi in medio extet mater, quę præcedit avum in ſucceſſione; quia avus habebit jure patrio hæreditatē, tempore ſtatuto non aditam, & mater erit hæres in cæteris bonis filii, elapſo tamen, ut annuimus, anno ad deliberandum, vigore *l. cum in antiquioribus*, alitèr ſecùs eſt dicendum.

Nàm quoties hæreditas ſit infanti dela-
16 ta, & infans infra tempus unius anni ad deliberandum deceſſerit, tunc ſolùm ad matrem tāquam proximiorem ex capite juris deliberandi tranſmittitur; at ſi poſt annum moriatur infans, tunc hæreditatem non aditam per matrē, avus jure patrio capiet, excluſa penitus illa: & hęc eſt diſtinctio, qua benè utitur *Cujac. in d novella* 158. *verſ. damus, cum cæteris.*

Verùm eſt hic advertendum, quòd licet
17 infans tranſmittat patri, vel avo hæreditatem maternam, vel alterius extranei, tamen ſi pater moriatur, vel avus, antequam adiverit hæreditatē, ſibi tranſmiſſam, ad alios ejus hæredes non tranſmittit, niſi filius infans alia bona non habuiſſet, quàm ea, quæ ejus pater, vel avus adhuc poſſidebat, prout eſt caſus, de quo agitur in *d. Conſil. de Anna*, quia tunc præſumitur, hæreditatem adiviſſe, ut etiam advertit *Cardin. Tuſch. lit. T. d. concluſ.* 370. *num.* 58. *cum ſeqq.*

Quod autem attinet ad reſtitutionem
18 in integrum, quæ quamvis aliqui dicant, quod matri competat, ad adeundam hæreditatem infanti delatam, ex per-

perſona ipſius infantis per diſpoſitionẽ
tex.in d.l. Pannonius,ff.de.acq.hæred.
cõmuniter tamẽ omnes *ſupracit.DD.*
contrariũ ſuſtinent, & ſtrenuè defen-
dit *Conſil. de Anna d. conſ.* 1. *ad fin.*
cujus opinioni, tanquã perpetuus Aſ-
ſecla *Jul.Capon.*ſe adſcribit *d.ejus Cõ-*
*trov.*56.nam hoc beneficium reſtitu-
19 tionis in integrum, vel tranſmittere-
tur ex capite ignorantiæ,vel ex clau-
ſula generali, *ſi qua mihi juſta cauſa*,
de quo remedio latè iiẽ ratiocinatur
*Sforza Odd.quæſt.*50*.art.*8. ſed neu-
trum ad præſens dici poteſt, quia ut
ait optimè *Anto. Faber. lib.*4*.de con-*
*jecł.cap.*1.*& de error prag. decad.* 24.
*err.*8.& poſt eum *Schiphordeger. ubi*
*ſup.col.*2.licet infans hujuſmodi frua-
tur privilegio, ut delatam ſibi hære-
ditatem poſſit pater eius nomine adi-
re; adeòut ſi prius infans defunctus
ſit, & ante quam pater hæreditatem
adjerit, habeatur illa pro adita, & ipſi
patri jure poteſtatis quæſita;ſi tamen
20 tutor non ſit pater, aut tutor pro in-
fante adire neglexerit, tunc ex *d. l. ſi*
infanti decernitur, quod hæreditas
quælibet, ad infantem devoluta, &
non agnita, ad alias perſonas ſubſe-
quentes, ſivè ad primi defuncti hære-
des pervenire debeat, ac ſi nunquam
infanti fuiſſet delata; & proindè vide-
tur excluſus infans hæres, non ſolùm
ab hæreditate non adita, ſed etiam
ab omni reſtitutionis in integrum be-
neficio, ut poſt *Bald.* & alios *in d. l.*
ſi infanti, teſtantur *Alex. conſ.* 168.
num. 10. *lib.* 7. *Burſat.conſ.* 61 *Odd.*
quæſt. 80. *art.* 8. *num.* 81. *Cravett.*
conſ. 277. *Surd.conſ.* 349. *num.* 62.
Gizzarell. deciſ. 9. *num.* 18. *Tuſc.d.*
concluſ. 369. *à num.* 47. *concl.* 370.
*à num.*49.*& concluſ.*379. *Gomeſ. lib.*
1. *var. cap.* 9. *num.* 52. *Caldas, in*
l. ſi curatorem, in ver. minoribus,n.
52. C. *de integr. reſt. Coſta in cap.*
ſi pater,verbo habens,& in §.*& quid*
*ſi tantum, par.*5. *num.* 109. *Barboſ.*
in l. quia tale, ff. ſol. matr. num. 56.
Suarez, in com. opin. verb. hæred. non
*adita, Cevall. quæſt.*738. *Villalab. in*
comm, opin. verb. hæreditas, num 33.
Pichard. de ſubſtit: cap. 10. *num.* 7.
Cardoſ. de iur. accreſ. illat. 34. *num.*
9. *Surd. d. deciſ.* 138. *num.* 10. *Vela*
d. diſſert. 11. *num.* 112. *& Cancer.*
par. 1. *variar. reſol. cap.* 10. *num.* 11.
& par. 3. *d. cap.* 21. *num.* 19. cum cæ-
teris, quos, ut brevitati conſulam, li-
bentèr hìc prætereo.

Et quamvis præallegati DD. ex capite
21 ignorantiç uno ore affirment, conce-
dendam eſſe hæredi minoris reſtitu-
tionem in integrum adverſus hçredi-
tatem non aditam, quæ majori etiam
conceditur, & peti debet, intra qua-
triennium à die ſcientiæ, juxtà diſpo-
ſitionem *tex in d. l. ſi Pantonius.* Ta-
men ab eiſdem concluditur, quòd in
hæreditate, infanti delata, & non adi-
ta(quæ, mortuo dicto infante abſque
aſcendentibus maſculini ſexus, prout
eſſet pater, vel avus paternus, quibus
illa tranſmitteretur, ſi eorum aliquis
adeſſet, ex beneficio *d l. ſi infanti*, &
ad hæredes primi defuncti pertineret,
ut diximus, ac ſi illa nunquam delata
fuiſſet infanti, vigore eiuſdem *l. ſi in-*
fanti) excluditur prorſus remedium
reſtitutionis in integrum, ut poſt *Cal-*
das in d. l. ſi curatorem, num, 37. *&*
d. verb. minorib. num. 53. cum aliis
edocent *Tuſc. d. concluſ.* 370. *num.* 3.
Cancer. loc. cit. num. 71. *Sforza Odd.*
ubi ſup. art. 8. *n.* 74. *&* præſertim *Conſ.*
de Anna in d. conſ. 1. *num.* 10. dubio
procul ſuſtinens, attentis veris ter-
minis Iuriſprudentiç, hçreditatem hãc
non aditam per filium infantem, non
tranſmitti ad matrem, ſed potiùs ad
avum paternum, deficiente patre,
22 ſpectare; excepta tamen hæreditate
paterna, quæ matri tranſmittitur ex
potentia Suitatis, ità etiam deciſum
tradens in S. C. duobus junctis Aulis
in favorem Marchioniſſæ S. Lucidi,
pro qua ſcripſit, & conſuluit contra
D. Mariam de Avolos, pro qua(ut di-
ximus)ſcripſerat *Dom. Reg. de Ponte*
in ejus conſil. 19. *vol.* 1, referente Dõ.

Con-

Conſiliario D. Ferdinando de Haro: cujus deciſionis meminit *Reg. Rovit. conſ.98.num.24.lib.*1.ubi fatetur plu- † ries audiviſſe à *Præſ. de Franch.* Viro nunquam ſatis laudato, quòd hæc cauſa, quæ tunc accidit ſuper ſucceſſione D. Beatricis Caraſæ filiæ dictæ D. Mariæ de Avolos, neptiſque Marchionis S. Lucidi ex filio præmortuo, quæ deceſſit impubes, non adita hæreditate paterna, fuit deciſa per puros terminos *d. l. ſi infanti*, ex quo filia non potuit, tranſmittere ad matrẽ hæreditatem paternam non aditam; & propterea penes avum paternum illa ſanè remanere debet, juxtà opinionem *Caſtrenſ. in d. l. ſi infanti*, aliorumque communitèr, nec alitèr dici queit, cum hìc *tex.* non ſit per *d. auth. defuncto* correctus, ut diximus, & idẽ plenè habetur, ex *d. Novella* 158 *per* 23 *tot.* Vndè ipſe *Reg. Rovit*: firmitèr aſ- † ſerit *d. conſ.98.num.*23.ità fuiſſe deciſum eundem articulum, in cauſa Ill. Comitiſſæ Saponariæ, quod filia nimirum infans non potuiſſet, tranſmittere hæreditatem paternam non aditã ad ejus matrem, ſed remanere ex hoc deberet penes avum; imò ſummoperè gaviſus fuit de nota *deciſ. Theſauri* 88. ubi licet *num.* 1. *&* 2. primo intuitu dixiſſe, videatur ille, hæreditatem Infantis ad genetricem tranſmit- † ti, attamen in fine *eiuſdem deciſ*: teſtatur *verſic. ſed noviſſimè*, inter nonnullos illius Pedemontani Senatus Conſiliarios, majorẽ demũ Iudicantiũ partẽ, in avi favorẽ decreviſſe, excluſa matre, quæ deciſio eſt omninò conformis deciſionibus relatis *à Conſ. de Anna, & R. Rovit.* & ità ſemper ex his decernendũ fore, nõ inconſulto ſcripſimus.

CONTROVERSIA LX.

Proximiores Sanguine conjuncti, licet exteri, noſtris an ligẽtur Patriis Sanctionibus, eiſq; fruantur pro antiquorũ ſemiſſe bonorũ, in Vrbis diſtrictu exiſtentiũ?

SVMMARIVM.

1 A*Gnati, cognatiq; forenſes, noſtro an gaudeant municipali jure?*
2 *Et an activè, & paſſivè ligentur Conſuetudinibus, ſi hic præſertim commorentur? & num.* 20. *ubi affirmativè deciditur quæſtio.*
3 Conſuetudinibus *non ſolùm ligantur* Cives, *ſed habitãtes etiã* Neap.
3 Parthenopeæ Conſuetudines *cõmuni* Civiũ *voto fuerunt approbatę.*
5 *Et ordine* Regis Caroli *fuerunt in ſcriptis redactæ, eiq; per duodecim probos Viros, & Antiſtitem præſentatæ, & num.* 6.
7 *DiſtrictusVrbis cõtinet in ſe Caſalia.*
8 *Habitatores, & incolæ tenẽtur ſervare, ut alii Cives leges loci municipales*
10 Conſuet. Neap. *viget ſolũ in bonis ſitis in diſtrictu, nõ extrà exiſtẽtibus.*
11 Civium *poteſtas circumſcribitur, & extrà territoriũ vires non habet.*
11 *Bona ſubjacent juriſdictioni* Civitatis, *in cujus diſtrictu ſunt ſita.*
13 Conſuet. Neap. *etſi liget itẽ exteros in bonis ſitis in diſtrictu, non tamen ligat civiũ bona extra diſtrictum.*
14 Conſuetudines Neap. *aliquandò perſonas, bona aliquãdo, ac ſimul bona, & perſonas reſpiciũt, ut* 24. *&* 27.
15 *Et quando bona ſimul, & perſonas reſpiciunt, etiam extenduntur ad bona extra diſtrictum exiſtentia, quòad* Cives *tantùm, non verò quòad exteros.*
16 *At quandò bona ſimpliciter reſpiciunt, obligant* Cives, *& exteros hìc habitantes, quòad ea tamen in diſtrictu ſolùm exiſtentia.*
17 *Statutum in Subditorum Civium perſonis non circumſcribitur, ſed eos cõprehendit ubicumq; exiſtẽtes.*
18 *Statutum, & lex municipalis in bonis extrà territoriũ nõ extẽditur.*
19 *Cauſa finita, & limitata, nequit eſ-*
ſe-

fectũ,niſi finitũ pariter producere.

21 *Exteri hic degentes Iure noſtro patrio, etiam ligantur.*

22 *Statutũ quoàd bona, in territorio exiſtẽtia,cõtra forẽſes etiã diſponit.*

23 *Sed quoàd perſonas, nulla fuit ſtatuentium cura de his,qui foris ſũt.*

25 *Proximiores agnati,licet ſint exteri excludunt remotiores in gradu, etſi cives, & à defuncti ſucceſſione ab inteſtato, & ab antiquarum rerum ſemiſſe vigore* Cõſuet.

28 *Filiafam. extera, nupta neapolitano nequit,etſi ſui juris ſit, de omnibus teſtari, & num. 29.*

30 *Vxor forũ,viriq;domiciliũ ſequitur.*

31 *Et in favorabilibus itẽ viri originẽ.*

33 *Filiusfa.Neapoli de advẽtitiis diſponere poteſt,filiaq;nupta ſit ſui juris*

34 *Lex municipalis loci, ubi filia fuit nupta, non operatur contra patrem exterę regionis.*

35 *Ità* Cõſuet.Neap. *qua ſit filia ſui juris nõ militat contra patrem exterum.*

ARGVMENTVM.

Civis Neapolitanus, qui liberis carens, juxtà noſtrarum Conſuetudinũ dogmata, in ultima voluntate diſponere nequit, niſi de antiquorum medietate bonorum, in diſtrictu exiſtentium, cum reliqua medietas, ad agnatos ſpectet,cognatoſq; undè illa obvenerunt:liberè teſtari an poſſit,Iure communi attento, quoties non adſint,niſi proximiores exteri: an verò de his paritèr Ius noſtrum Patrium loqui videatur;itàut tàm activè,quàm paſſivè præſati forenſes eidem ligentur Conſuetudinibus, eiſq; fruantur? Et licet ex cæteris ſtatutis argui poſſit,in Parthenopęis noſtris Sanctionibus, haud cõpræhendi exteros; Attamen quia loquuntur de bonis, & perſonis, illas proptereà forenſium agnatorum, cognatorumq;favore locum habere, quoties de bonis agitur,intra Vrbis diſtrictũ exiſtẽtibus, evidẽtèr oſtẽditur.

1 QVamvis in re multoties deciſa, & ſatis,ſuperque in praxim abſque ulla hæſitatione deducta penes omnes ex noſtratibus, etiã graviſſimi nominis Authores Regnicolas,mihi opus non eſſet ſanè,fundare jus,quod favet Lucretiæ Feola Civitatis Capuæ, hìc Neapoli commorantis, ſuper medietate antiquorum bonorum hęreditatis quond. Aloyſii Feola, eius defuncti fratris, tanquam exiſtentium intra diſtrictum hujus Parthenopęæ Vrbis,vigore noſtrarum Conſuetudinum; quibus minimè ſubiici exteros, perperam autumat Ioſeph Carrannãte adverſarius, & extraneus itẽ hæres ſcriptus;Nihilominus,ut pro receptiſſima IurisConſultorum,ex neotericis præſertim ſententia, tot deciſionibus illuſtrata,ac rationibus fulcita,quòad poſſum brevitati ſtudens,iterum ro-
2 bur,ac jurium vires oſtendam,æquèac omnis dubietatis anſa, & adverſariorum oppoſitio ſic refellatur,operæ pretium duxi,duo noſtræ Concluſionis fundamenta principalitèr oſtendere, quibus exteros reſpectu bonorum in huius Civitatis diſtrictu exiſtentium, & activè, & paſſive ligari clarè nimis patebit.

Primò etenim nulli dubium eſt, atque
3 inconcuſſa de noſtro Iure Patrio eſt illa praxis, ex Conſuetudinum verbis deprõpta, omnes ſcilicet non tantùm Cives,ſed & degentes etiam per ordinariam habitationem in hac Civitate, ligari noſtrarum Conſuetudinum diſpoſitioni;quia ipſæ municipales Sanctiones, ità communi voto,ac
4 Civium conſenſu fuerunt approbatę, ut habetur in §. *præfatis*, & *in* §. *ac igitur,in proœm. ipſarum* Conſuetud. ubi *Napodan. num.* 193.cum cæteris *Addent.* apud *Minad. in repet. Conſtit. Regn. in aliquibus in* 2. *notab. nu.* 97. ex quibus unico ore oſtenditur, has
5 Conſuetudines,de ordine Regis Caroli,fuiſſe in ſcriptis redactas, & approba-

Digitized by Google

batas, eique per duodecim probos,ac
doctos Viros,atq;per Antiſtitē ejuſdē
6 Civitatis præſentatas, ut omninò ab
omnibus exiſtentibus, degentibus, &
commorantibus, tàm Civibus,quàm
exteris ſervarentur, tãquàm Leges in
ipſius Civitatis diſtrictu, imò ante
omnes alias leges; itàut cauſæ non ſe-
cundùm communis Iuris dogmata,
ſed juxtà has municipales Sanctiones
decerni deberent, prout edocet idem
Napodan. in Conſuetud. ſi quis aliquã
num.2. ſub tit. de pignor. & latiùs om-
nes Gloſſat. & Addent. in d. proœm.
& præcipuè Salern. fol. 4. & 5. &
Praeſ. de Franch. deciſ. 149. & 563
nu.4. & 5. alibique paſſim. Diſtrictũ.
7 namque, ac noſtræ Parthenopeæ Vr-
bis territorium in ſe continere omnia
Caſalia, ſciendum eſt, ut advertit ipſe
Napodan. in d. proœmio Carol. in verb.
Vniverſitate num. 288. quæ autem
ſint hæc Caſalia diſtrictus hujus Civi-
tatis plenè deſcribuntur per Lel. Ca-
put. ad Conſuetud. Neapol. §.4. de loc.
& diſtrict. preſertim num. 6. ut nos
8 annuimus etiam Contr. 6 num. 76. &
Contr. 15. à n. 80. vol. 1. Vndè omnes
Cives tenentur ipſas Conſuetudines
obſervare, etſi non ſint Cives, ſed ha-
bitatores, & Incolæ; & quia volunta-
9 riè domicilium in hac Civitate conſti-
tuerunt, neceſſariò igitur obligati
cenſentur, obſervare cuncta Statuta,
omneſq; Conſuetudines ipſius loci, l.
2. & l. ſi in patria, ubi Bart. Luc. de
Pen. aliiq; cõmuniter, C. de incol. l. 10.
Secundò nobis paritèr præmittẽdum eſt
10 in materia noſtrarum Conſuetudinũ,
ipſas habere tantùm locum in bonis,
ſitis in diſtrictu, ut diximus, hujus
Civitatis, non autẽ in illis extrà diſtri-
ctum exiſtentibus, ut expreſsè deci-
ditur per tex. in d. proœm. Conſuet. §.
per quod fol. 44. & advertunt Praeſ.
de Franch. in Conſuetud. pupillus, in
2. addit. ſub num. 8. fol. 391. & de-
ciſ. 472. nu. 1. & deciſ. 546. Capyc.
deciſ. 159. Reg de Pont. in tract. de po-
teſt Proreg. tit. 9. de ſucceſſ. mulier.
nu. 7. cum aliis, congeſtis per P. Mol-
feſ. par. 2. tit. de bonis, quæſt. 1. & de
11 perſon. etiam quæſt. 1. ea ratione, quia
Conſuetudo dependet à poteſtate, &
authoritate Civium, & eorum pote-
ſtas, & authoritas circumſcribitur, &
extra territoriũ vires habere nequit,
ad tex. in cap. quoniam, ubi Abbas,
de offic. deleg. cap. ſi gratiosè, de re-
ſcript. in 6. Bart. in l. 1. num. 44. C.
de ſumm. Trinit. & fid. cathol. Iaſ. in
l. fin. ff. de juriſd omn. jud. Socc. conſ.
302. vol. 2. Farinac. deciſ. Rot. Rom.
478. num 1. deciſ. 592 num. 3. & de-
ciſ. 878. Brun. in tract. de ſtatut. ex-
clu. fœm. art. 8. num. 119. Guttier.
lib. 1. pract. quæſt. cap. 76. num. 10.
Cacher. deciſ. 106. nu. 48. Curt. conſ.
108. num. 24. Anna, alleg. 85. Natt.
conſ. 515. nu. 13. conſ. 502. nu. 40 &
conſ. 514. num. 27. 636 num. 133. &
conſ. 637. num. 32. vol. 3. idemq; ha-
betur etiam ex l. Divum virum, C.
de Decurion. quem itẽ allegat, & cum
aliis rationibus Petr. Pecchia lib 4. de
ſucceſſ. tàm ab inteſt. quàm ex teſtam.
ſub tit. de teſtam. conjug. cap. 10. num.
4. inquit, bona eſſe ſub juriſdictione
12 illius Civitatis, in cujus diſtrictu, ac
territorio ſunt ſita, ex tex. in l. jube-
mus nullam, C. de Sacroſ. Eccleſ. cap.
poſtulanti, de for. compet.
Vndè quamvis, ut annuimus, noſtræ Cõ-
13 ſuetudines ligent, etiam exteros in
bonis, ſitis in diſtrictu hujus Civitatis,
non tamen debent pari modo ligare
ſubditorum Civium bona, quamquã
ſita ſint extrà Civitatem; Nàm præ-
fatæ Parthenopeæ Conſuetudines ali-
quando reſpiciunt, tàm bona, quàm
perſonas, necnon favorem familiarũ,
& agnatorum, ut bona conſerventur
in familia, aliquando ſolùm bona, ut
notat Napodan. in Conſuetud. ſi mo-
riatur, fol. 71. incip. an hæc Conſuetu-
do, Praeſ. de Franch. deciſ. 24. num.
14 2. deciſ. 91. num. 27. Anna Pater al-
leg. 70. & Anna filius conſ. 92. num.
9. P. Molfeſ. par. 1. ſui comment. ad
Conſuet. cap. 5. num. 12. Et ſic quan-

15 do reſpiciunt noſtræ Conſuetudines
perſonas, ſimul & bona, tunc exten-
duntur etiam ad bona extrà territo-
rium, & diſtrictum Civitatis, quòad
Cives tantùm, non quòad exteros,
qui non ligantur, niſi ſint incolæ, &
commorantes, ut eſt dictum, & ait
Napodan. in Conſuetud. pupill. num.
8. de reſtit. in integr. Quando verò re-
ſpiciunt bona ſimplicitèr, & tunc di-
verſa eſt ratio, nàm clarum eſt, bona
16 quoties ſunt ſita intra Civitatis di-
ſtrictum, obligare etiam exteros in
eadem Vrbe degentes, ſicuti ſi per eaſ-
dem Conſuetudines, vel alia ſtatuta
expreſsè ligarentur, etiam ſubditi, ali-
bì habitantes; quoniã poteſtas ſtatuẽ-
17 di inter Cives ſubditos, ſeù circa eo-
rum perſonas, nõ circumſcribitur ter-
ritorio, ſed comprǽhendit Cives ubi-
cumque exiſtentes *l. fin. ff. de decret.*
ab ord. faciend. l. 2. ubi Bal. C. de eu-
nuch. l. mercatores, & l. non ſolum,
C. de mercat. Sed hæc locum habere
non poſſunt, quando Conſuetudines
loquuntur de bonis, & bona ſunt ex-
tra territorium, quia præfato caſu, in
illis deficit Civium Statuentium po-
18 teſtas, quæ eſt causa efficiens cujusli-
bet Statuti, & municipalis Legis, quæ
intra territorium tãtùm reſtringitur,
& effectum producit, ex vulgata re-
19 gula, ut cauſa finita, & limitata, nõ
poſſit producere, niſi effectum paritèr
finitum, & limitatum, non autem uni-
verſalem, ad *tex. in l. ſi arrogator, ff.*
de adopcion. Natt. conſ. 514. num. 17.
Franc. Marc. deciſ. 804. num. 1. cum
aliis, quos cumulant *Anna pater al-*
leg. 85. & *filius conſil. 92. num. 55.* cum
P. Molfeſ. d. par. 2. ſui comment. ad
Conſuet. quæſt. 1. tit. de bon. per tot.
& Reg. Marcian. diſput. 45. lib. 1.
His igitur generalitèr præhabitis, ac bre-
vitèr reaſſumptis, circà noſtrarũ Cõ-
ſuetudinũ diſpoſitionẽ quòad bona, &
20 perſonas; deveniendum eſt ad ſpe-
ciale aſſumptum, probãdi, ſcilicet ex-
teros, quòad bona in hujus Civitatis
diſtrictu exiſtentia, ligari tàm activè,
quàm paſſivè eiſdem municipalibus
Sanctionibus, in diſponendo, ubi illa
sũt antiqua, & à majoribus obvenerũt.
Ligantur equidem activè noſtris Con-
21 ſuetudinibus præfatæ forenſes perſo-
næ, uti Cives Neapolitani, quoties
elegerunt in hac Vrbe degere, & ha-
bitare; tenentur enim ſervare ejuſdẽ
loci Conſuetudines, ac municipales
leges, & proindè dum diſponunt, ne-
queunt, niſi ſervata illarum forma te-
ſtari; cum Conſuetudines, ut diximus,
reſpiciant bona ſita intra diſtrictum,
quo caſu exteri etiam comprehendũ-
tur *d. l. 1. C. de Summ. Trinit. & Fid.*
Cath. Gabriel. comm. concluſ. tit. de
ſtatut. concluſ. 8. num. 29. cum P.
Molfeſ. ubi ſup. tit. de perſ. quæſt. 1.
num. 6. Statutum namque, ratione
22 bonorũ, quæ extant in territorio Sta-
tuentium, poteſt contra forenſes etiã
diſponere, ut ait *Bald. in l. fin. C. ſi-*
ne cenſ. vel reliq. Et quamvis nonnul-
li contrarium teneant, ſcilicet ſtatu-
tũ non cõprǽhendere forenſes, etiam
reſpectu bonorum, exiſtentiũ in terri-
torio Statuentium, niſi expreſsè dica-
tur, ut aſſerit *Peregrin. deciſ. 56.* quia
Statuentium jus nòn eſt de his, qui
23 foris ſunt, & quòad eos non pertinent,
cum aliis ab ipſo *Peregr.* & à *Surd. de-*
ciſ. 197. num. 6. allegatis, poſt *Pariſ.*
conſ. 12. vol. 2. Jaſ. conſ. 80. vol. 3.
Dec. conſil. 114. Angel. conſ. 72. Ro-
man. conſ. 224. num. 6. & Farin. de-
ciſ. 413. Tamen eorum opinio, benè
procedere poteſt, quando Statutum
reſpicit perſonas tantũ, ſecùs ſi utrũ-
que, aut Indefinitè, ut judicatum, re-
fert *Pecchia, lib. 4. de ſucceſſ. cap. 11.*
num. 3. Imò plures item tenent, quòd
ſi ſtatutum loquatur de perſonis, cõ-
prehendat etiam exteros, ut ait *Alex.*
conſ. 44. vol. 5. ſignantèr, quando ha-
bet pro ratione finali conſervationem
bonorum in linea, vel familia, ut te-
ſtatur hoc idẽ *Farinac. deciſ. 774. &*
Salas de legib. tract. 14. diſp. 14. ſect.
16. ex Præſ. de Franch. in addit. ad
Conſuet. in proœm. loc. cit. & deciſ. 546.

ubi

ubi *Addent. cum de Luca* poſt *Alex. in conſil.* 111. *num.* 5. Sed Conſuetu-
24 do noſtra, incipiens, *etſi teſtator, ſub tit. de ſucceſſ. ex teſtamen.* diſponit de bonis, & perſonis, quemadmodum etiam præcedens *Conſuet. incip. ſi aliquis moriens*, ſtatuit, ut tàm maſculi, quàm fœminæ diſponentes, nequeāt de bonis antiquis teſtari, niſi de medietate, nàm reliqua medietas, vult, ut ad proximiores agnatos, & cognatos, undè bona obvenerunt perveniat; per conſequens, cum loquatur Ius noſtrum municipale de bonis, comprænhendit omnes, qui de illis intra diſtrictū tamen exiſtentibus, in ultima voluntate diſponunt, tàm ſi ſint Cives nativi, quàm exteri in noſtra Civitate tamen degentes, & commorātes, ut ſæpè eſt dictum.

Paſſivè etiam comprænhenduntur iidem
25 exteri, noſtris Conſuetudinibus, ſcilicet gaudentes eorum beneficio in excluſionē remotiorū in gradu; itàut deſuncto Cive Neapolitano, ſuperſtitibus exteris hic habitātibus in gradu proximiori, abſq; dubio admittantur forenſes iſti ad ſucceſſionem ab inteſtato, vel ad bonorū antiquorū medietatē, vigore municipalis Iuris, & remotiores, quamvis Cives, patiantur excluſionem; ea ratione, quia quemadmodum diſponendo, ſeù in agendo, ut ſupra exteri ligantur Conſuetudinibus Neapolis, quòad bona ſita in diſtrictu, ità paritèr ſentiant commmodum, & ad æqualitatem ſervandam,
26 excludāt remotiores agnatos in ſucceſſione antiquorum bonorum, ad quæ noſtrum jus municipale, ſpecialitèr dirigitur, ut pluries per S. C. deciſum refert *Præſ. de Franch. in addit. ad Napodan. in d. Conſuet. proœm.* & oſtendit etiam *d. deciſ.* 546. *num.* 1.

Ea propter, ſicuti hi Cives tenentur ſervare Conſuetudines in præfatis bonis, intra diſtrictum exiſtentibus, favore exterorum agnatorum, cognatorūq; ità è contra, ut prorſus æqualitas ſervetur, exteri tenentur paritèr in be-
27 neficium tàm Civium, quàm etiam forenſium proximiorum, hìc tamen commorantium, juxtà noſtras Conſuetudines diſponere, ut communitèr poſt *Molfeſ.* alioſq; per eūdē allegatos, docēt noſtrates penes *R. Marcian. d. diſp.* 46. *Montan. contr.* 1 *n.* 53. & 54.

Secùs verò dicendum eſſet eo caſu, quo
28 d. Conſuetudines reſpiciunt tantùm perſonas, & de eis ſolùm loquuntur, ut eſſet, exempli gratia, *Conſuetudo incip. ſed & mulier ſub tit. de filiafam. nub.* nàm filiafamilias, quæ nubens ſit ſui juris in hac Civitate, vigore *preait. Conſuetud. ſed & mulier. fol.* 190. ſi ſit extera, & nubat Neapolitano, non poteſt liberè, juxtà eandem Conſuetudinem, teſtari de bonis extrà terri-
29 torium, in præjudicium patris, aliorumque dotantium, & eorum hæredum, quia ipſa mulier adhuc retinet omniuò domicilium originis, quia prę-allegata Conſuetudo, loquitur tantū de perſonis, & ſic non includit exteras, ut in cauſa Ducis Vrbini cū Duce ✝ Gravinæ, ità ſtatur, fuiſſe deciſum junctis Aulis *Præſ. de Franch. d. de-*
30 *ciſ.* 546. quem commendat *Reg. Galeota* in ſimili cauſa, *lib.* 2. *contr.* 30. *per tot.* ibi enim, quamvis fuiſſet allegatum, quòd uxor forum, & viri domicilium ſequitur, & reputatur ejuſdem originis, per matrimonium *l. cū*
31 *quædam puella, ff. de iuriſd. omn. jud.* & ſtatutis ipſius loci maritum uti, poſſit *l. exigere dotem, ff. de judic.*, & adipiſcatur item privilegia, quæ viro competunt, etiam perſonalia, *l fœminæ, ff. de Senator.* & efficiatur Civis ejuſdem Vrbis, & loci, cujus ſtatutis, loquentibus de Civibus, frui debeat, cum illis comprænhēdatur verè, & propriè, ut originaria civis, ex
32 *Gloſſ. & Bart. in l. Cives C. de incol. lib.* 10. & in favorabilibus mutet forū originis, in originē ſui viri, ex vì unionis matrimonii, ut latè fundamt *Surd. deciſ.* 330. & *Theſaur. deciſ.* 123. *nu.* 10. Nihilominus, quia *Conſuetud. ſed & mulier*, loquitur tantùm de perſonis

ſonis mulierum,debet intelligi de ve-
rè Civibus,& nō fictis; propterea his,
& ſimilibus, non obſtantibus per S.C.
contrarium decisum fuit in dicta cau-
† ſa,relata à *D.Præſ.de Franch.d. deciſ.*
546. in qua juxta authoritatem *Gu-
gliem.de Bened.in cap.Raynutius,ver.
matrem num.24.ext.de teſtam* , alio-
rumque dicentium, ſtatutum ex quo
permittitur , prout noſtræ Conſuetu-
dines paritèr diſponunt,ut filiusſami-
lias de adventitiis teſtari poſſit,& filia
33 nupta efficiatur ſui juris , non com-
præhendere forenſem , teſtantem in
loco ſtatuti; & proindè mulierem ex-
teram, nuptam viro loci ipſius ſtatu-
tuti, adhuc omninò retinere domici-
lium originis,ajunt veluti immutabile
in ejus perſona. Vndè lex illa loci,ubi
filia fuit nupta,nihil operatur in præ-
judicium patris forenſis;& juxtà hanc
concluſionem fuit prolata *d. dec.Præſ.
de Franch.* quæ poſteà fuit confirma-
ta in gradu reclamationis, & proinde
impoſitum perpetuum ſilentium, uti
teſtatur etiam *R.Galeota præd.contr.*
34 30. *lib.*2.qui ſubdit , hujuſmodi Sta-
tuta , efficientia filios , filiaſque fami-
lias ſui juris, locum habere in præju-
dicium parentum, qui municipalibus
ligantur Sanctionibus , Civiumq; pa-
ctis ſubiciiuntur , non autem in præ-
judicium exterorum,ut obſervat etiā
*Gaſp.Theſaur.lib.2.quæſt.forenſ.cap
6. num.7.*licet enim mulieres exteræ,
nuptæ Neapolitanis viris, habeantur
tanquam Neapolitanæ, ut tenent pa-
35 ritèr *Ant.de Alex.in add.ad d proœm.
Conſuet. num.435. & Montan.dict.
contr. 1.n.54.* attamen uti tales repu-
tantur quòad ea ſolū, quæ reſpiciunt
perſonam viri,nō verò quòad ea,quæ
prejudicāt tertio, qui uti forenſis, no-
ſtris Conſuetudinibus haud ligatur,
quoties ille loquūtur tātū deCivibus.
Quibus igitur perpenſis,ac plenè conge-
ſtis,concludendū eſt,juxtà ea,quę ha-
ctenus exaravimus, invalidā ſanè eſſe
de Iurenoſtro municipali teſtamenta-
riam diſpoſitionem , factam de bonis
antiquis,in hujus Vrbis diſtrictu exi-
ſtentibus , quoties illa, quòad medie-
tatem pertineant ad agnatos, cogna-
toſque proximiores , et ſi ſint exteri ,
cum eis debeatur illorum medietas,
vigore Conſuetudinum,quæ in diſpo-
ſitione ultimæ voluntatis ligant, non
tantùm perſonas, ſed & bona præſer-
tim ; undè ſi illa reperiantur in terri-
torio, ac noſtræ Vrbis diſtrictu , non
video, qua ratione poſſit de illis libe-
rè teſtari,qui licet ſit exteræRegionis,
hìc verò Neapoli domiciliū teneat;aut
è cōtrà proximiores illius ſint exteri,&
bona diſponentis inCivitatis reſtrictu
reperiantur, ut juxtà vires, diximus .

CONTROVERSIA LXI.

**Alienationes , antiquorumq; bonorum donationes inter vivos,an ſint validæ , ac li-
citę ,etiam in conſcientia,noſtro municipali Jure attento;& quando verè cenſean-
tur in fraudem proximiorum ex linea , undè illa obvenerunt ?**

SVMMARIVM.

1 BOna Conſuetud. *ſubjecta, an poſ-
ſint liberè alienari inter vivos?*
2 Conſuet. incip.etſi teſtator *loquitur
per verbum* diſponere *in ultima tā.
tùm volūtate; nō verò inter vivos.*
4 *Verbum* relinquere , *aut* diſponere
ad ultimas refertur voluntates.
5 *Contractus non tendunt , nec perti-
nent ad ultimam voluntatem.*
6 *Alienatio in vita de bonis antiquis
ſuſtinetur ſemota fraude 7.& 15.*
8 *Via malitiis,fraudibuſq; nō aperitur.*
9 *Fraus nō præſumitur,niſi probetur.*
10 *Qui eam allegat probare tenetur.*
11 *Fraus occulta clarè cōjecturis patet.*
12 *Conjecturæ in alienatione, in frau-
dē agnatorum,recēſentur & n.13.*
14 *Agnati , cognatique jus habent in
diſpo-*

diſpoſitione cauſa mortis, ſuper antiquorum medietate bonorum tantum,vigore Conſuetud. Neap.

16 *Bona antiqua ad libitũ in vita alienans nõ tenetur reficere damnum, quod ſẽtirent agnati poſt ejus mortẽ in medietate,ſi illa adeſſẽt*, 31.

17 *Alienans in vita bona antiqua,in odium agnatorum,non lædit juſtitiam, ſed ſolum charitatem.*

18 Proximiores ex Conſuetud. *habent jus in rebus antiquis,quę reperiuntur tempore mortis in poſſe diſponẽtis,nõ in alienatis in vita*, & 28.

19 Conſuetud. Neap. *ligat bona in ultima diſponẽtis voluntate exiſtentia.*

20 *Judices aliquoties cauſã decernũt ex aliis mediis,quã videtur articulus.*

21 *Jus congrui locum non habet, ſi aliquis hodie emat, & cras donet;dũmodo donatio ſit vera,& non ſimulata,licet ad evitandũ jus congrui.*

23 *Patris favore inſtitutio facta à filio pubere,orto ex matrimonio contracto juxtà uſum Nobilium hujus Vrbis, dictum Capuanæ, & Nidi tenet, non obſtante proximiorum, ac dotantium præjudicio.*

24 *Qui utitur jure ſuo,doloſè non agit.*

25 Conſuetud. etſi teſtator *non extenditur ad contractus inter vivos, quia loquitur tantummodò de ultimis voluntatibus*

26 *Proximiores nequeũt bonorum antiquorum alienationem prohibere in vita poſſidentis illa.*

27 *Nã ius habent ſolũ tempore mortis.*

29 *Pater etſi poſſit ſua bona alienare, nequit tamen facere donationem, quę ſit filiis inofficioſa, legitimamquè illorum lędat.*

30 *Et filiorum damnum plenè advertens,in hujuſmodi alienatione,contra charitatem peccat.*

ARGVMENTVM.

Rerum antiquarum alienatio, venditio, permutatio, donatio, aut ex alia via libera diſtractio, an ſit permiſſa, tàm in Foro externo,quàm interno, ſtante præjudicio agnatorum, cognatorumque, ad quos illarum medietas dubio procul ſpectat in ultimę voluntatis diſpoſitione, juxtà noſtras Conſuetudines, quæ ex communi omniũ placito, ad contractus inter vivos minimè extenduntur? Accommodatè propoſita examinatur theſis, ac omni jure affirmativę datur locus ſententię;niſi in hujuſmodi alienatione fraus fictio, vel aperta ſimulatio appareat, & in mortis præambulo, aut proximo ejus periculo fiat; ſecùs alitèr,ſi verè in vita, omni fraudis vitio careat,licet in futurum proximiorũ damnum,ſortiatur deindè effectum.

1 CÆteris omiſſis,quæ de Cõſuetudinaria bonorum medietate, anteà diximus, alibique diffusè exaravimus; quia duo nõ mediocris cõditionis, & in foro interno,& externo dubia diſcutienda ſuperſunt, quòad illorum alienationem, quæ fieri ſolet inter vivos ab ea poſſidentibus, in futurum præjudicium proximiorum de agnatione, vel cognatione, ſemota fictione penitus, ac fraude, vel ipſa ità exiſtente, ut nullo modo probari poſſit; cum
2 *Conſuetudo* exordiens *etſi teſtator,ſub tit. de ſucceſſ. morien. ſine lib.* loquatur per verbum, *diſponere*, tantùm in ultima voluntate, & non per contractus inter vivos. Idcircò illa laconicè, pro viribus examinare, & ad trutinã ducere, operæpretium ita arbitramur, ut in utroque Foro nihil amplius pro animi tranquillitate, de his prorſus diſputandum remaneat.

Et quòad primum ſanè illa trita eſt pręmittenda concluſio,qua in hujus Vrbis Prætoriis,ac præcipuè S.R.C. ſubſelliis habetur,ut cuncti teſtantur Noſtrates cum Municipalium Sanctionũ antesignano interprete *Napodano, in Gloſ.*

Digitized by Google

Gloſ. diſponere num. 5. verſ. numquid ergò, fol. mihi 175. & num. 14. fol. 179. Cõſuetudini allegatæ dari locũ in ultima voluntate, non verò inter vivos, cum ſi enum illa tunc ſolùm diſponẽtibus imponat, & per conſequens, cum ſtrictè ſit intelligenda, tanquam Iuris communis Correctoria, ut ſępè dictum eſt, non extenditur propterea
4 ad bonorum alienationes inter vivos, ut docet *ipſe Napodan. in Conſuet. ſi quis, vel ſi qua num.* 231. & in *Conſuetud. ſi qua moriens, Gloſ. relinquere num.* 6. *& 7. fol.* 198. & alibi paſſim, ex eo potiſſimum, quia verbum, relinquere, aut diſponere, in teſtatoris perſona, ad ultimas tantùm refertur voluntates, ut in *Auth. de alie. emphy. §. ſi verò quidam, colla. 9. ff. de tab. exhib.*
5 & contractus minimè pertinent ad præfatas ultimas voluntates, *l. 1. in fin. ff. de verb. ſignif. l. verba contraxerunt, C. de donat. cauſa mortis, l. 4. in princ., ff. de leg.* 2. adeòut, ſi fraus
6 ceſſet, concluſio tranſit omninò indubitabilis, & inter vivos alienatio, de his bonis antiquis rectè valet, ità præ cæteris *Afflict. deciſ.* 370. *in 3. dubio, Capyc. deciſ.* 85. *Præſ. de Franch. dec.* 40. *&* 435. *à num.* 32 *cum ſeqq. Anna, conſ.* 70 & *Reg. de Ponte, conſ.* 8. *n.* 16. qui *Napodani* itẽ freti authoritate teſtantur, hoc idem procedere in donatione, ac quovis alio contractu in-
7 ter vivos, etiam reſpectu mulieris, quę filiis carens, ad libitum ſua bona, licet dotalia, ſemota omni fraude, alienare poteſt; cum *Conſuetudines* noſtræ loquantur in ultimæ tantùm voluntatis diſpoſitione, & quilibet Civis (ut ait *Reg. de Marin. cap.* 25 *. reſ. jur. lib.* 1.) bona hæc antiqua, abſq; enunciata fraude, inter vivos liberè alienare queat. Idque eruditè firmat *P. Molfeſ. ad Conſuet. par. 3. ſui comment q.* 1. ubi ità pluries deciſũ refert. Et in eiſdẽ terminis docet *Cannet. in cap. Regni Siciliæ, Volentes fol.* 178. imò ad propoſitum vide *Farinac. in deciſ. Rot. Rom.* 877. *cum duabus ſeqq.* ubi loquitur in ſpecie de noſtris Conſuetudinibus, & ità inquit, pluries deciſum fuiſſe; prout in ſimili ſtatuto Mantuano ſimilitèr hoc firmat *Surd. dec.* 279. *num.* 4. ubi *Hodier.* nonnullos cumulat cum *Rodoer. ad Reg. de Marin. cap.* 25. *in addit.* pro aſſerti confirmatione.
Quod verò apud omnes ſolùm limitatur,
8 quoties manifeſta, ut diximus, fraus, fictio, aut ſimulatio in alienatione appareret, nè via malitiis ità aperiretur, & pravæ voluntati, ità facilè in agnatorum præjudicium daretur locus, ut fuſiùs ponderant *Alex. conſ.* 55. *vol.* 1. *Ruin. conſil.* 163. *lib.* 3. *& Cravett. conſ.* 118. *num.* 11. *&* præcipuè 24.
Et quamvis in dubio fraudem non præ-
9 ſumi, aſſerant communi ore DD. quia unuſquiſque cenſetur bonus, donec probetur malus, *l. meritò, ff. pro ſoc.*
10 *l. patronus, & l. quoties, §. qui dolo, ff. de probat.* & qui fraudem allegat, illam probare tenetur; Attamen cum fraus ſit crimen occultum, quod non
11 ità de facili apparet, ad conjecturas, & præſumptiones eſt itaque recurrendum ex *l. dolum, C. de dol. Anchar. conſ.* 38. *&* 385. *num.* 5. *Dec. conſ.* 245. *num.* 7. *Cravett. conſ.* 100. *& conſ.* 143. *num.* 12. *Menoch. de præſumpt. lib.* 4 *præſ.* 82. *num.* 10. *& præſ.* 88. *Maſcard. de prob. concl.* 815. cum cæteris, collectis per *Surd. conſ.* 342. *nu.*
12 45. *vol.* 3. Quæ autem ſint conjecturæ, ex quibus in noſtro themate fraudum nonnullæ ſpecies enumerentur, plenè habentur apud *Napodan. loc. cit.* & præſertim in *d. Conſuet. Et ſi teſtator, num.* 14. *cum ſeqq.* & paſſim penes cæteros *Addens.* & DD. allegatos.
Quæ conjecturæ, quia omnes tendunt
13 ad ſimulatam, & fictam hanc alienationem oſtendendam in odium, & agnatorum perniciem in vita, aut in præambulo mortis factam, etſi per cõtractus inter vivos; Idcircò ſi ceſſet illarum præſũptio de tali ſimulatione, vel quia agnatus bona antiqua alienans rectâ gaudet ſalute, quoad ſecundum morale dubium neſci[illegible], quo-

m[illegible]do

Digitized by Google

mcdo dici poſſit, ut hæc bona, licet
antiqua, etiam in proximiorum præ-
14 judicium liberè alienari nequeant in
vita, quoties tãtùm in morte pro me-
dietate agnatis, cognatiſq; Conſuetu-
do jus tribuit. Illa enim ſolatiis, ſi po-
teſt, nugis, deliciis, epulis, aliiſq; ſimili-
bus oblectamẽtis, & variis uſibus in vi-
ta ad ſui libitũ diſtrahere, diſſipare, lu-
do exponere, in agnatorum perniciẽ,
à fortiori, inquam, benè poterit eadẽ
bona in vita (remota omni fictione, aut
15 ſine proximo, & imminenti mortis
periculo) vendere, hypothecare, diſ-
trahere, permutare, & prorſus per con-
tractus inter vivos alienare, aliiſque
donare, cum ſuo utatur jure, & facul-
tate, item quam habet ſicut in foro
externo, ità paritèr in interno.
Nàm ex congeſtis, liquidò conſtat, nul-
16 limodo teneri antiquorum bonorum
alienantem per contractus inter vi-
vos, nec ejus morte ſecuta, hæredem
aliquid damni reficere agnatis, cogna-
tiſque pro futura ſpe, quam habere
poterant in ultimę voluntatis diſpoſi-
tione pro illorum medietate, vigore
Conſuetud. Non in foro externo, quia
ut diximus, fraus contra eos, ac ficta
alienatio non præſumitur, niſi probe-
17 tur: Non in foro interno, quia licet
cognoſcatur ab alienante, futurum
agnatorum præjudicium, tamen uti-
tur jure ſuo, ex quo ad ſui libitum
hæc bona alienare poteſt in vita, niſi
hoc agat in odiũ formale ergà agna-
tos, quia tunc tantùm peccaret con-
tra charitatem, nõ verò contra juſti-
tiam, nàm uteretur libera facultate,
qua gaudet, alienandi inter vivos.
Idque etiam clarè patet, quia ex enun-
18 ciatis conjecturis, quibus præſumi-
tur fraus, non reperitur aliqua deciſio
contra ipſum alienantem, vel ejus
hæredem; ſed ſi adeſſe poſſet conten-
tio contra hæc bona antiqua alienan-
tem, eſſe itaque deberet: an reficere tã-
tundem teneretur ipſe, vel ejus hæ-
res, cum proximiores jus habeant in
rebus, quę reperiuntur tempore mor-
tis in poſſe diſponentis, non in vita
19 alienantis, dum Conſuetudines ligant
bona in ultima voluntate exiſtentia,
& non perſonas. Imò id, eò magis li-
quet, quia in allegatis *deciſ. Rot. Rom.*
per *Farinac.* Item habetur, non adeſ-
ſe fraudem in donatione inter vivos,
facta in præambulo mortis de bonis,
noſtris Cõſuetudinibus ſubjectis, prę-
ſertim *deciſ.* 879. *num.* 4. ubi hæc ver-
ba leguntur; *Non obſtat, quòd D. Fe-
liciana donaverit in præambulo ho-
ræ mortis, quaſi quod in fraudem fa-
cta cenſeatur, quia objectum ex aliis
reſolutionibus in hac cauſa factis tol-
litur.* Vndè videtur, poſſe accidere
20 deciſionem favore alienantis, etiam
non obſtãtibus enunciatæ fraudis prę-
ſumptionibus; Nàm juris articulus li-
cet appareat uno modo, Iudices cau-
ſam decernunt ex aliis mediis; Et con-
ſequentèr eſt expectanda ſententia;
ut teneatur ad tantundem, tàm in fo-
ro externo, quàm interno, hæc bona
in vita alienans, vel ejus hæres; etſi
pręſumatur fraus in dicta alienatione,
& videatur, adeſſe prężjudicium agna-
torum, quòad ſpem futuræ ſucceſſio-
nis in medietate, ſi tempore mortis in
poſſe teſtatoris reperirentur illa. Quod
haud præſumi poteſt, ubi donatio, vẽ-
ditio, & alienatio ſit vera, & ſine ſimu-
latione; ex quo per accidens ſe habet,
ut indè reſultet agnatorum damnum.
Ità paritèr in materia Iuris congrui jux-
21 tà eaſdem noſtras patrias Sanctiones
ratiocinatur P. *Molfeſ. in Comm. ad
Conſuet. Neapol. tom.* 3. *par.* 12. *tit.
de jur. congr. quæſt.* 28. ubi *Napodan.*
aliiſque fundat, ius congrui locum
non habere, quando qui hodiè emit,
cras donat, ut ait etiam *Epiſc. Ricc. col-
lect.* 196. *in fin.* licet donatio fieret in
fraudem iuris congrui, nempè eo fine,
ut ius congrui ceſſet: Verba enim di-
cti *P. Molfeſ. num.* 6. ſunt hæc vide-
licet: *Satis eſt, ut donatio ſit vera, &
22 ſine ſimulatione, ex quo per accidens
eſt, ut indè reſultet damnum alteri,
& conſequentèr, quando donatio non*

eſt

eſt ſimulata,nec aliũdè prohibita, va-
lida eſt,quamvis fiat in alterius frau-
dem ,ſivè præjudicium,l. 4 *C. de re-*
voc. donat. Siquidem multi etiam te-
nent , ut ad evitandum jus Congrui
fit fraus permiſſa,ex Petr.Gerard.ſing.
26. Tiraquell.§.1 de retract.lig.gloſ.
2.num. 73. Zerul. in ſua prax.Epiſc.
in verbo Ius cõgrui, Viv.in opin.832.
quẽ ſequitur Reudenella in conſtit.sã-
cimus in verbo ſimulatio,nu.27.quia
peccant,qui fraudes machinantur cõ-
tra vicinos , ac qui teneret , hoc eſſe
peccatum , & donat.peccaret contra
charitatem, non autem cõtra juſtitiã,
ut patet,& ſic non tenetur reſtituere
aliquod damnum, etiam ſi prima opi-
nio probabilis ſit , & practicabilis cũ
juxta cauſa , ita *P. Molfeſ.* Vndè his
poſitis idem videtur dicẽdum de do-
natione , & quolibet contractu inter
vivos,in præiudiciũ medietatis,agna-
tis debitæ, in diſpoſitionibus tantùm
ultimæ voluntatis .

Confirmatur item eadem Concluſio alio
23 clariori exemplo , etiam in terminis
patrii moris, quo habetur,ut parẽtes,
qui matrimonium contraxerunt,jux-
tà uſum Sedilium Capuanæ , & Nidi
per renunciationem,quam faciunt al-
trinſecùs ſucceſſioni filiorum,decedẽ-
tium in pupillari ætate , vel quandò-
cumque ab inteſtato, omninò exclu-
duntur ab illorum ſucceſſione ; & ta-
men poteſt pater,tuta cõſcientia,con-
ſulere filio, expirata pupillari ętate,ut
condat teſtamentum in ſui favorem
de bonis omnibus,etiam defunctæ ma-
tris , & ita excludantur dotantes , eo-
rumque hæredes in caſu obitus ipſius
filii ; nàm hæc licet appareat fraus, &
præjudicium dotantium , tamen ve-
rè eſt cautio , ac patris diligentia , ut
filius diſponat , & utatur jure ſuo, nè
bona deveniãt ad dotãtes, undè exie-
runt , ſicuti advertit (ut annuimus
Contr. 19. *lib. 1. num.* 17.) *Stefan.*
de Gaeta in addit. ad Conſuet. *filius-*
familias,in ſua apoſtill. incip.licet ego
ſub num. 36. *fol.* 189. *lit. A.* his ſci-
licet verbis,*licet ergò hodiè Neapoli*
ſoleat,apponi pactum in inſtrumento
dotali,quòd ſi filius naſcetur,& quã-
docũq;ab inteſtato decederet, quòd dos
revertatur ad dotantem , nec pater ei
ſuccedat, tamen bonum conſiliũ, quòd
dum efficitur pubes, pater faciat ipsũ
teſtari , & ſe hæredem inſtitui in his
bonis,quia per hoc ſuccedet ipſe pater,
& ceſſabit diſpoſitio pacti: &ità deci-
ſum refert *ſeq. apoſtilla* , cuius deci-
ſionis meminit etiam, *Minad.dec.* 38.
num. 5 *.verſ.fuit deciſ.*& *in repet.Cõſt.*
Reg. In aliquibus num. 108. *Reg. Ro-*
vit. deciſ. 99. *& Franch. deciſ.* 552.
num. 22. Ità paritèr in alienatione in-
ter vivos,quæ ſemper eis eſt præiudi-
cialis,ad quos prædicta Cõſuetudinis
24 medietas tẽpore mortis ſpectaret, ni-
ſi bona alienata eſsẽt ab illo,qui utens
iure ſuo in vita,non videtur dolo hoc
agere *l.nullus videtur, ff. de reg.jur.*
Imò,ſi eſt permiſſum de Iure cõmu-
ni , nec vetitum Conſuetudinis vi,cũ
25 tantùm illa in diſpoſitione ultimę vo-
luntatis loquatur,nequit indè exten-
di;nàm ſtrictè eſt intelligenda,& dum
utitur verbo *diſponere*,ad ultimas vo-
luntates , non verò ad contractus in-
ter vivos,ſanè refertur.

His tandem propugnatrix accedit alia
26 fortis ratiò , quæ præ cæteris eſt effi-
cacior : Nàm quem latet, in bonis an-
tiquis nullum ius cõpetere proximio-
ribus agnatis,cognatiſque in vita poſ-
ſidentis, ſed tantùm eis eſſe ſpem,tẽ-
pore obitus teſtatoris,qui vigore Con-
ſuetudinis tunc habet os clauſum , &
arbitrium refrenatum , quoad illorũ
medietatem , cujus alienatio nequit
27 in vita prohiberi, ſicuti poſſunt à vo-
catis , & ſubſtitutis bona reſtitutioni
ſubjecta, in quibus jus habent, viven-
te gravato,nec adimpleta adhuc con-
ditione ob mortem ipſius , imò dixi-
mus *Controv.* 50. vocatis eſſe permiſ-
ſum , bona annotare pro eorum futu-
ra cautela, & diſſipationis metu,inſta-
re , ut declaretur , illa ad eos ſpecta-
28 re,ſecuta morte gravati, quod mini-
mè

Digitized by Google

mè permittitur agnatis,cognatiſque,
cũ jus non habeãt in vita poſſidentis
28 hæc bona antiqua, quæ liberè,ac pro
ejus voluntatis arbitrio poteſt,alienare,diſſipare, ad proprios uſus convertere, aliiſque donare, permutare,vendere, ex pretio alia emere, quæ amplius non dicantur antiqua, nec Conſuetudini ſubjaceant, ut ſundavimus *Controv. 39. lib.*2.variis authoritatibus, rationibus, ac S.C.deciſionibus, hic prætermiſſis,nè reſcribantur,quæ alibi fuſiùs recenſentur.
Neque dicere valet ex adverſo(ut aliqui
29 arguere poſſent)Pater, ſicuti ſua bona alienans in vita,nequit facere donationem,quę filiis ſit inofficioſa, eorũq; lædat legitimam, quæ poſt ejus mortẽ debetur,non verò in vita;ità á pari agnatus poteſt bona antiqua alienare, ſed non in fraudem medietatis, debitæ proximioribus, ſecuto ejus obitu.
Nàm idem retorquetur argumentum;
30 Patris enim tenet alienatio, itemque donatio, niſi ſpeciali jure filiis ſit inofficioſa; nàm poteſt alia via omnia ſua disſipare in liberorum damnum; & licet peccet, id agens plena advertentia, tamen charitatem, non verò juſtitiam lædit. Ità etiam ſi bona antiqua quis alienet, vendat,& ex pretio alia emat, donet, ac ſimilia agat ſine fictione, nullam committit culpam de dolo, quia id agit,quod ei benè eſt
31 permiſſum;At ſi hoc faciat animo nocendi agnatos, cognatoſque, quò ad futurum jus, quod eis forſan competeret tempore mortis, idque odii cauſa ergà illos agat, peccat quidem,ſed contra charitatem, non contra juſtitiam,& ad reſtitutionem non tenetur; quia etſi illicitè, tamen validè alienat, & utitur jure, quod habet ad ſui libitũ in vita,etſi tantùm de antiquarum rerum medietate vigore Conſuetudinis mortis tempore teſtari poſſet.
Hinc brevi epilogo, eſt procul dubio aſ-
32 ſerendum, hæc bona licitè poſſe in in vita, ac liberè alienari, etiam in futurum agnatorum præjudicium, quia nullum in illis jus habent, niſi mortis tempore;Et ità per omnes contractus inter vivos, non fictos, aut ſimulatos, alioque vetito modo,poteſt hujuſmodi bona poſſidens, alienare, idq;agens illicitè, ſed validè, in odium ſcilicet proximiorum,contra charitatem,non contra juſtitiam peccaret, nec teneretur, tantundem reficere, ex aliis ſuis bonis novitèr quæſitis, nec alienans, nec ſuus hæres, niſi enunciata alienatio eſſet ſimulata, vel mortis præambulo,cum eſſet tunc,ſi non quęſitum, jàm propè quęrendũ jus favore agnatorum in hac antiquorum medietate, & haberetur uti ultimæ volũtatis diſpoſitio,licet inter vivos,fictè appellaretur, nàm fieret ſuſpicione mortis, ejuſque imminente periculo, & ità in fraudem Cõſuetudinis,de ultima voluntate loquentis favore proximiorũ, qui penitus hac via obliqua, aliavè ficta alienatione, fraudari poſſunt in conſcientia, cum ſit hoc Iure patrio vetitum; & non in vita alienantis, qui perfecta gaudens valetudine, per veros,&nõ ſimulatos cõtractus bona antiqua in proprios uſus ad ſui libitũ cõvertit, prout ei eſt permiſſum, atq; uti pro ſola veritate indagãda diximus.

CONTROVERSIA LXII.

Oeconomi,Rectores,ac Xenodochii Gubernatores,ut Tutores,Curatores,Procuratoreſq;cũ pleniſſima facultate,an ſolutionis terminũ debitoribus prorogare poſſint?

SVMMARIVM.

1 *DVbia diſcutienda exponuntur.*
2 *Eccleſiarum œconomi, an poſſint dilationes debitoribus concedere? & num. 13. cum ſeqq.*
3 *Et an illis ſucceſſores ſtare teneãtur?*
4 *Tutoribus, atque Curatoribus,cæ-*

teri æquiparãtur Adminiſtratores.
5 *Tutor pupillo præjudicare nequit.*
6 *Vtilia agere, inutilia vitare tenetur.*
7 *Pupilli jus cedere, bonaq; donare nequit*
8 *Nec debitoribus dilationẽ concedere.*
9 *Nuncius, miſſus ad exigendã pecuniã ſolutionis terminũ nequit prorogare.*
10 *Adminiſtratores ità non poſſunt, & loci pii etiam Gubernatores.*
11 *Sindicus item, nec debitoribus Univerſitatis dilationẽ cõcedere poteſt.*
12 *Vectigalia exigens, & illorum Gubernator, terminum debitoribus dilatare nequit.*
14 *Gubernator in bonis Eccleſiæ, uti diligens paterfamilias ſe gerere debet, & num. 15.*
16 *Et à debitoribus ſemper exigere ſtatuto tempore debet.*
17 *Aliàs ex lata culpa ad dãna tenetur.*
18 *Eccleſia læſa, contractus irritãtur.*

ARGVMENTVM.

Diſputatio in praxi, & ad conſcientiæ regimen valdè utilis, pro aliena Adminiſtrantibus, Eccleſiæ œconomis, Tutoribus, Curatoribus, plenaq; facultate Procuratoribus: an licitum ſit eis, dilationes debitoribus concedere, bonavè ſine cauſa alienare, jus remittere, aliaque agere, ſola complacendi gratia, & in rectę adminiſtrationis prejudicium? diligentèr examinatur.

PRæcedenti conſimilis, nempè moralis, pluſquã civilis ſequi-
1 tur diſcutienda theſis, ac potiùs in Foro Poli, quàm in foro fori nobis modò ſupereſt ex recollectis examinanda quæſtio, quę inter quamplures oriri Eccleſiarum œconomos, & vectigalium Gubernatores, atque apud nonnullos Xenodochii, vel Pię Domus Rectores, paſſimque accidere poteſt; quavè duo ſolerti examini, ac diligenti ſtudio in generali dubia exponuntur; quemadmodum ãnis retroelapſis, licet alia methodo, & ex diverſis motivis hæc exagitata fuere penes *Reg. de Marin. diverſ. jur. reſol. tom. 3. in alleg. U. J. D. Vincen-*
2 *tii Sergii cap.* 119. Primum ſcilicet; an hiſce Adminiſtratores tuta conſciẽtia, terminum ſolutioni adjectum liquidis debitoribus, & quo caſu, quãtoque tẽporis ſpatio, prorogare valeant? Secundum verò; an hujuſmodi dilatio, ità conceſſa, ſivè per publicas, ſi-
3 vè privatas ſcripturas, excederet, tẽpus, quo ipſorum adminiſtratio durat, poſſint nè ſucceſſores, hac non obſtãte dilatione, eoſdem debitores cogere, ad integrum debitum ſtatim ſolvẽdum: imò contractus, ſi qui eſſent, ubi piæ cauſæ, communitatis, ac privilegiatæ perſonæ reperiatur læſio, à prædeceſſoribus œconomis irrogata, per viam reſtitutionis in integrũ, nulli, atque irriti declarari, debeãt, æqueac omnia ad priſtinum reduci, omni jure decernendum ſit?

Et quòad priorẽ quæſtionis partẽ, licet negativè, saltẽ in genere præjudicialium, primo intuitu, reſpondendum videatur; Attamen dari poſsũt in particulari caſus, quibus, & in foro fori, & Poli, his Gubernatoribus, dilationes parvas, & valida, urgentique cauſa intercedente, debitoribus concedere, permiſſum ſit; ſub conditionibus verò, ac reſtrictionibus ſigillatim, inferiùs deſcribendis *Controver. ſeq.* ubi pro tuta cõſcientia aliena adminiſtrãtium, multa, quæ fieri nequeunt, enixè exarantur, & pro nimis ſcrupuloſis, permiſſa, ſanè recenſentur.

Verùm enim, ac indubitati juris eſſe;
4 prę ceteris modò pręmittere opus eſt, Eccleſiarũ œconomos, alioſq; cõmunitatũ rectores, æquiparari tutoribus, ac curatoribus, *Clem. quia contigit,* §. *autẽ, ubi Gloſ. in verb. tutor, de relig. dom. Rota, apud Farin. deciſ.* 355 *par.* 1. *num.* 4. *in fin. Gratian. diſcept. for. lib.*

lib. 3. *cap.* 522. *num.* 17. & *lib.* 4. *cap.*
601. *num.* 17. & 24. *Neguſ. de pignor.*
par. 2. *memb.* 4. *num.* 121. Tutor nàmq;
5 operari nequit actum, ex quo præju-
dicium pupillo afferatur, quia eſt cõ-
tra poteſtatem, & juramentum præ-
ſtitum, de utilibus agendis, ac inuti-
6 libus prætermittendis, *l. ult.* C. *de cur.*
fur. nec poteſt cedere actionẽ, pupillo
competentẽ, *Bart. in l. nequè tutores,*
7 *num.* 18. *C. de procur.* ità paritèr ne-
quit relaxare, neque donare pupilli
bona, *l. tutor ad utilitatem, l. cum*
plures, §. *penul., ff. de admin. tut.* etſi
liberam, ampliſſimamque item pote-
ſtatẽ haberet, *Jaſon, in l. contra regu-*
las juris, §. *ſi filius num.* 3. C. *de ne-*
got. geſt. cum aliis apud *Cavalc. de*
tut. & cur. n. 121. & penes *Afflict. dec.*
87. *nu.* 3. Vndè à pari nec idẽ agere
poterunt enunciati adminiſtratores.
Et in ſpecie, quòd nequeat tutor debi-
8 toribus pupilli dilationem concedere,
quia id ſaperet liberalitatis naturam,
ac donationis, ob intereſſe medii tem-
poris, clarè habetur ex *l. omnes in fin.*
& *l. ait Prætor,* §. *quod in diem, ff. de*
his, quæ in fraud. credit. ac etiã teſtan-
tur *Io: Paul. Montan. in tract. de tu-*
tel. cap. 32. *reg.* 9. *num.* 130. *Andreol.*
contr. 384. *Facch. contr. jur. lib.* 2. *p.*
2. *cap.* 56. *Galter. de tut. p.* 2. *rubr.*
utile agat, num. 41. *Præſ. de Franch.*
deciſ. 281. *ubi de Luc. in obſer.* & *in*
animad. ad cap. 26. *Gratian. l.* 1. *nu.*
10. qui cum *Conſ. Rocc. reſp.* 99. *lib.*
1. *nu.* 5. idem fundat ex *tex. in l. qui*
Romæ, §. *Callimacus, ff. de verb. oblig.*
9 ubi deciditur, quod nuntius miſſus ad
exigendam pecuniam, tempore ſolu-
tionis ſtatuto, nullimodo terminum
debitoribus prorogare poſſit.
Ità pariter affirmant, ac DD. unico ore
10 fatentur in procuratore, & quovis rei
alienæ adminiſtratore, ut debitoribus
dilationem concedere, ex his nemo
poſſit, & præ cæteris *Alex. in l. pactũ*
num. 6. *C. de pact.* & *Card. Tuſc. concl.*
438. *verb. adminiſtrat. num.* 16. & in
11 Sindico, ut non valeat dilationem cõ-
cedere debitori Vniverſitatis, fundat
Montan. in prag 4. *de admin. univerſ.*
§. 10. *nu.* 8. & §. 13. *nu.* 2. Idemque
in publicano, exigente vectigalia pro
Fiſco, cui non eſt permiſſum debito-
12 ribus prorogare terminum in præju-
dicium Fiſci, *Caſtr. in l. interdum,* §.
ſi quis, ff. de public. & vectigal. At
in propriis terminis, quòad dictos
13 Eccleſiarum œconomos, ut eis nullo
jure ſuadente, ſit permiſſum debitori-
bus dilationes concedere, præcipuè ad
longum tempus, licet habeant liberã
rerum adminiſtrationem, quia hoc eſ-
ſet potius dilapidare, quàm bona diri-
gere, fuſiùs probat *Surdus conſ.* 43
num. 3. *lib.* 3. *ex cap. benè, diſtin.* 96.
cum aliis cõgeſtis per *Epiſc. Genuenſ.*
in pract. Cur. Epiſ. cap. 32. eò fortiùs,
14 quia adminiſtratores hiſce illam dili-
gentiam adhibere debent, quàm in
ſuis rebus probus pater familias adhi-
bet, aliàs de proprio tenerentur ad
damna, ut inquit *Reg. de Ponte conſ.*
37. *num.* 14. *lib.* 1. & congruo, ac ſta-
tuto tẽpore à debitoribus itẽ exigere
debent, quod illi ſolvere tenentur;
15 alitèr ſi eorum lata, ac theologica cul-
pa, non ſolvendo efficiantur ipſi debi-
tores, omne damnum reficere debent,
16 ad inſtar tutorum, *l.* 2. C. *arb. tutor.*
Jodic. de tutel. cap. 7. *num.* 38. *Cavalc.*
de tut. & cur. nu. 215. *Paſchal. de vir.*
pat. pot. cap. 9 *par.* 3 *num.* 26. ea præci-
17 puè ratione, quia hujuſmodi proro-
gatio, pro longo temporis intervallo
conceſſa, naturam ſaperet cujuſdam
donationis, ac liberalitatis, reſpectu
ſcilicet interuſurii, pro tali temporis
ſpatio, *l. omnes in fin. l. ait prætor,* §.
quod in diem, ff. de his, quæ in frau.
cred. quam nec tutor, nec alius admi-
niſtrator, ſivè generalis procurator,
exercere poteſt, *d. l. contra juris,* §. 1.
de pact. Quod denique confirmatur,
quia quoties læſa invenitur Eccleſia,
contractus ejus præjudicio facti, non
tenent, *ex tex. in l. omnia privilegia,*
C. *de Epiſc. & Cler.* Vndè ſecũdi dubii
itẽ reſponſio patet, ut infra apertè vi-
debimus.

CONTROVERSIA LXIII.

Succeſſores ad Gubernium tenentur nè ſtare actis per Predeceſſores, tàm in dilatione debitoribus conceſſa, quàm in alienatione eccleſiaſticarum rerum; vel ſecùs potius ſit aſſerendum, ſtante reſtitutionis in integrum remedio, eis adverſus hæc, & ſimilia præjudicialia competenti?

SVMMARIVM.

1 *Locationi factæ à tutore, tenetur ſtare minor, finita etiam tutela.*
2 *Ità à Prælato, & locipii Rectore ſi fiat locatio, tenetur ei ſtare ſucceſſor.*
3 *Si nulla adſit fraus, doluſque prorſus interceſſerit.*
4 *Privilegia minoris cõpetũt Eccleſiæ.*
7 *Reſtitutio in integrum datur læſis.*
8 *OEconomi nec debitum dividere, nec obligationem inſolidum remittere quidem poſſunt.*
9 *Ità maritus nec etiam reſpectu dotis.*
10 *Dilatio debitoribus conceſſa ab œconomis, ſivè per contractus, ſivè per concluſiones, non ſuſtinetur abſque juſta, & rationabili cauſa.*
11 *Contractus, qui bonis moribus, nec juſtitiæ adverſantur, ſervari debent.*
12 *Contractus nomine dignitatis, initi per prædeceſſores, videntur omninò ſervandi à ſucceſſoribus.*
13 *Alienatio rei Eccleſiæ ſine juſta cauſa non tenet.*
14 *Paterfamilias, ſicuti diligentiam adhibet in rebus ſuis, ità loci pii Gubernator omninò tenetur.*
15 *Princeps anteceſſorum legibus non aſtringitur, nec etiam illorum ſtatuta ſervare tenetur.*
16 *OEconomi, Rectoreſque in fine adminiſtrationis multa agere ſolent, quæ nullimodò ſuſtineri poſſunt.*
17 *Dilatio ad breve tempus, juſtaq; cauſa debitoribus conceſſa ſuſtineri poteſt.*
18 *Secùs exiſtente decoctionis periculo.*
19 *Tutor prorogare nequit tempus ſolutionis, ſi pupillus ſit propè pubertatẽ.*
20 *Adminiſtratores, & tutores aliquid egentibus elargiri poſſunt.*
21 *Et moderatas item eleemoſynas facere.*
22 *Ac cõſueta donarè eis permittitur* 23.
24 *Nàm rectè agunt ea, quæ de more fieri ſolent.*
25 *Tutores ſi plures ſint, concurrere debent omnes ad ea, quæ licitè, & juſta cauſa, fieri permittuntur.*
26 *Tutoris culpa eſt nimia negligentia.*
27 *Culpa lata, & patẽs obligat ad dãna.*

ARGVMENTVM.

De ſecũda expoſitę quęſtionis parte ſequitur enodata diſcuſſio; an dilatio ſcillicet debitoribus conceſſa, & alienatio ſine cauſa, ab Adminiſtratoribus facta, ſuſtineri poſſit, quoties Eccleſiæ, pupillis, minoribus, alijſque locis piis, reſtitutionis in integrum remedio ſuccurritur? Idque quidem competere, ſaltem ſucceſſoribus, qui haud in adminiſtratione hæc, & ſimilia ſervare tenentur, niſi ubi nullum præfatis locis, ac privilegiatis perſonis præjudicium inferatur, ſed vera, & rationabili cauſa ſint peracta, omni ope oſtenditur.

1 Nonnullis licet, ex ſupra congeſtis Jure Conſultis colligi poſſit, quòd ſi per contractus, præſertim juramẽto roboratos, fuerit prorogatum ſolutionis tẽpus favore debitorum, teneantur quidem Succeſſores œconomi, ad obſervantiam promiſſorum per Prædeceſſores; Idq; exemplo locationis domus pupilli, factæ à tutore, cui ſtare tenetur, tàm minor, finita tutela, quàm curator, ex traditis per *Caroc. de loc. & conduc. par. 2. quæſt. 6.* vigore *tex.*

in

1 *in l. tutela, ff. de admin. tutor.* & *Go-*
meſ. variar. reſ. tom. 2. cap. 3. num. 8.
verſ. ſecunda concl. Cavalc. deciſ. 43.
n. 42. par. 1. & deciſ. 25. nu. 25. par.
2. & Covarr. var. reſol. lib. 2. cap. 15.
2 *num. 6.* Quod paritèr ampliant in Prę-
lato, locante bona Eccleſiæ, & in Re-
ctore alicujus hoſpitalis, ad annum ele-
ctus, qui locaverit ad triennium, vel
aliud tempus, de jure permiſſum; tunc
ſucceſſor locationi, factæ nomine Ec-
cleſiæ, omninò ſtare, tenebitur, alioquin
fallax porrò eſſet hęc adminiſtrāti po-
teſtas, uti præ cæteris teſtatur *Covarr.*
loc. cit verſ. hic ſanè dict. num. 6. Nihil-
ominus quicquid ſit de hoc, in locatio-
3 ne poſſet tantùm ſuſtineri; quoties ve-
rò recta fide, ac ſine ulla fraude, bona
minoris, & Eccleſiæ eſſent locata, non
autem fraudis vitio, quod abſit, inter-
cedente; Nàm tunc uti doloſa reſcin-
deretur etiam locatio, uti poſt plures
fraudis ſpecies, hanc enumerant, *Mo-*
rotius conſ. 36. num 7. & *Ancharan.*
conſ. 450. At quòad alios contractus,
in quibus læſa invenitur Pia domus,
quod prorſus illi ſuſtineri nequeant à
nemine ambigitur; cum privilegia mi-
4 noribus conceſſa, Eccleſiæ paritèr cō-
petant; Ità accuratè præ cæteris de
recenti ſcripſit pro Oeconomis S. Do-
mus A. G. P. *Jacob. Anton. de Mauro*
alleg. 70. num. 9. uſque ad fin. quem
in ſimili cauſa pro eadem S. Domu al-
legat *Conſ. Rocc. reſponſ. 99. num. 12.*
ubi binas deciſiones notatu dignas ad
5 propoſitum refert: alteram nempè, qua
junctis S.C. Aulis declaratum fuit, con-
† tractum initum à Gubernatoribus cū
Barone loci Rotundi, eſſe tanquam
inutile, ac damnoſum, & proindè nul-
lum, & invalidum, per viam reſtitutio-
nis in integrum, ob dilationem, præfa-
to debitori conceſſam annorum octo,
non obſtātibus litteris executorialibus,
cōtra dictum Baronem vigore inſtru-
menti liquidati, expeditis, quæ debi-
tæ executioni demādari adverſus eun-
6 dem, favore ipſius S. Domus, fuit pro-
viſum; alteram item tradit, ex Regio
Collaterali Cōſilio prolatam, ipſe *Rocc.*
† *loc. cit.* ad relationem Regentis San-
felicii, Delegati ipſius S. Domus, pro
qua fuit deciſum, contractum permu-
tationis fiſcalium, cum Ill. Duce Ielſi
D. Eligio Caraſa, in actis deductum, eſ-
ſe nullum, & quod unuſquiſque rema-
neat cum ſuis fiſcalibus; ea præcipua
ratione, quia nulla intercedente cauſa,
ſed ſolùm pro complacēdo dicto Du-
ci Ielſi, fuit a Gubernatoribus hæc fa-
cta permutatio, eò fortius, quia ſan-
ctiones fiſcales d. S. Domus erant me-
lioris conditionis, ac magis exigibiles.
Idemque in Eccleſiis pręcipuè læſis, aſſe-
7 verantèr ſuſtinent, & in integrum il-
las reſtitui, teſtantur poſt *Abb. Roder.*
alioſque *Sforz. Odd. de reſt in integr.*
par. 1. quæſt. 3. art. 4. num. 15. & 18.
Mart. vot. 169. Ricc. ad de Franch. de-
ciſ. 28 aubique de Lat. Novar. in prag.
1. de leg. piis, Lep. de hoſpit. num. 13.
Tabien. verbo colleg. num. 6. cum re-
cenſitis per *Reg. Capyc. Latr. conſul.*
8 *119. num. 18. tom. 2.* Oeconomi namq;
Eccleſiæ nec poſſunt item obligationes
remittere, inſolidū contractas per de-
bitores ipſius Eccleſiæ, nec debitum
dividere; quia hæc remiſſio, & divi-
ſio, donationis vim habet, ut teſtatur
Alciat. in l. ſi creditorem, num. 31. C.
de pact. Rip. in l. ſi ex toto, §. 1. num.
19. de leg. 1. Lanar. conſ. 19. num. 4.
Roncbegal. in l. 3. num. 23. de duob.
reis, Coſt. de clauſ. par. 2. clauſ. 86.
num. 3. Quod etiam dicitur de marito,
9 reſpectu dotis, ut nequeat, obligationē
hanc inſolidum remittere, nec debitū
quoque dividere; cum vir ſimplex ſit
adminiſtrator dotium, *Socc. conſ. 200.*
vol. 2. verſ. & primo. Vrſill. ad Afflict.
deciſ. 301. num. 2. Præſ. de Franch.
deciſ. 477. num. 23.
Neque præmiſſis unquam obſtare poteſt,
10 quod aſſeritur *in alleg. 119. Reg. de*
Marin. tom. 3. reſol. à Vincent. Sergio,
num. 37. & 39. admiſſa diſtinctione,
in dilatione debitoribus conceſſa per
contractus, niſi concurrant aliæ præ-
ſumptiones, ut minimè poſſint hujuſ-
mo-

modi contractus impugnari à ſucceſ-
ſoribus: Et in altera cõceſſa per ſimpli-
ces concluſiones, ſubſcriptione Guber-
natorum roboratas, ut paſſim in locis
piis ſervatur, quo caſu ſolùm videatur,
eſſe in electione ſucceſſorum, talem di-
lationem, debitoribus datam, revoca-
re; ex eò potiſſimum, quia ſucceſſores
Oeconomi contractus per prædeceſſo-
res, juramento firmatos, revocare ne-
11 queunt, quoties nec bonis moribus,
nec juſtitiæ adverſantur; Siquidem no-
tum eſſe, additur, Gubernatores præ-
cipuè Hoſpitalis Sanctiſs. Annunciatæ
Neap. amplã habere poteſtatem in ad-
miniſtratione, ex privilegiis Regalibus,
ut inquiunt *Jac. Ant. de Maur. d. al-
leg.* 70. & ex Bullis Nicolai V. & Pau-
li III. *Franc. de Petr. in hiſt. Neap. lib.*
1. *cap.* 3. *cum Imparat. diſc.* 2. *fol.* 65.
12 vndè tenentur ſervare contractus, qui
nomine dignitatis fuerunt initi à præ-
deceſſoribus in gubernio, ex *Camill.
de Medic. conſ.* 118. *num.* 32. *Paſchal.
de vir. pat. poteſt. par.* 1. *cap.* 1. *num.* 50.
Maſtrill. de Magiſtr. cap. 4. *num.* 339.
Mier. de major. par. 4. *queſt.* 1. *num.*
268. *Rom. conſ.* 24. *nu.* 69. & *P. Me-
roll. tom.* 3 *Theolog mor. diſp.* 6. *de pri-
vileg. cap.* 7. *num.* 185.
Præfati itaque Gubernatores (ut ſupra fũ-
13 davimus) cum tutoribus æquiparen-
tur, ſaltem requiritur ex his privilegiis
aliqua juſta cauſa in tali dilatione, alie-
natione, permutatione, ac ſimilibus per
eos geſtis, aliàs haud ſuſtineri hujuſ-
modi contractus, & concluſiones, docẽt
Afflict. deciſ. 249. & *Vivius deciſ.* 526.
cum indiſtinctè dicendum ſit, hæc ſine
juſta, & rationabili cauſa ullo modo fie-
ri poſſe, neq; etiam, niſi pro piis one-
ribus ſuſtinendis venditiones annuorũ
introituũ per Oeconomos, qui illam di-
14 ligentiam adhibere in omnibus tenẽ-
tur, qua probus paterfamilias utitur in
rebus ſuis; aliter de proprio reficere de-
bent damna, quæ ipſa Eccleſia, aut ejus
creditores paſſi ſunt, ut fundant *Reg.
de Ponte conſ.* 18. *&* 37. *num.* 4. *Gut-
tier. de tutel. par.* 2. *cap.* 9. *num.* 40. &
Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 7. *gloſ.*
3. *par.* 6. *num.* 63. Idemque pro indu-
bitato aſſeverant *Alex. conſ.* 150. *vol.*
7. *& conſ.* 9. *Præſ. de Franch. deciſ.* 383.
in fin. Marta in empor. jur. quæſt. 16.
nu. 12. *Petr. Gregor. Tholoſ. ſing.* 46.
cap. 3. *num.* 13. *Reg. Capyc. Latr. deciſ.*
15. *n.* 21. *lib.* 1. *& deciſ.* 122. *n.* 29. *lib.* 2
cũ cęteris plenè cõgeſtis per *Conſ. Rocco
dict. reſponſ.* 99. *n.* 19. *lib.* 1. Leges enim
Statuta, & edicta prædeceſſorũ, nõ tenẽ-
15 tur ſervare, Principes ſucceſſores, quos
per viam legis ligare anteceſſores, ne-
queunt, ut ajunt *Reg. Tapia deciſ.* 5. *Se-
nat. Ital. num.* 54. *Aug. Barboſ. coll. ad
decret. cap.* 1. *de probat. num.* 7. & latè
Caſtill. contr. lib. 7. *de tertiis, cap.* 18.
num. 163. Hinc nec tenentur eò magis
16 adminiſtratores ad ea, quæ acta ſunt in
Oeconomię præjudicium à prædeceſſo-
ribus; Et præcipuè, ſi hæc fiant in ulti-
mis diebus gubernii, eòq; tempore, quo
finis imponitur eorum poteſtati, quæ
deferenda eſt, reſpectu executionis, ad
tempus aliorum; tunc enim dictæ dila-
tiones, aut actus ſimiles in perniciem re-
cti gubernii, haud ſunt ſervandi à ſuc-
ceſſoribus, *ex tex. in l. ſi maritus in fin.
ff. qui, & à quib. Ancher. conſ.* 430.
num. 3. & in punto de tutoribus, qui in-
frà breve tempus, quo expirabat eorum
adminiſtratio, ſimilia agunt, loquitur
Cancer. variar. reſol. cap. 7. *de tutel. nu.*
162. *& lib.* 3. *cap.* 6. *de ſolut. n.* 132. prout
idẽ per S.C. ponderatum fuit in deciſione
relata à *Conſ. Rocco d. reſponſ.* 99. *in fin.*
Poſſet tamen contraria opinio, & abſq; ullo
17 cõſciẽtię ſcrupulo ſuſtineri; Quoties pręe-
fatæ dilationes debitoribus concederen-
tur, brevi tẽporis ſpatio, rationabili cau-
ſæ cognitione, & matura inſpectione im-
potentiæ ipſorum debitorũ, concurrente
bonafide, & niſi dolus interceſſerit, nec
ulla probabilis dubitandi ratio, quæ à
viro probo, & diligenti patrefamilias ex-
cogitari nequit, tẽpore dilationis, de dã-
no, quod in futurum accidere poſſet lo-
cis piis; nempè ſi à Gubernatoribus du-
bitetur, an debitor, cui concedi debet
dilatio, decoctioni proximus ſit, vel ſuſpe-
ctus

Digitized by Google

ctus de fuga,dolo,vel alio modo ſit ille
potius in amittendo, quàm in acqui-
rendo,quia malè utitur ſuis ſubſtãtiis.
His enim ceſsãtibus,per breve tempus,
18 & tali juſta cauſa,poſſet aliqua dilatio
concedi,ex doctrina Bartol in d. l. qui
Romæ, §. Callimacus, ff. de verb. ob-
lig. quem ſequuntur Ang. ibid. num. 2.
Socc. num. 12 Jaſ. n. 14. Tiraquell. de
retract. convent. circa fin. tit. 18. num.
18. Cagnol. in l. 2. C. de pact. inter empt.
& vend. num. 272. Apicell. de dilat. qui-
quen. tit. 1. num. 99. Montan. de tutel.
cap. 33. num. 374. Gratian. diſcep. for.
tom. 1. cap. 26. num. 11. cum aliis pe-
nes Cancer. var. reſol. d. lib. 2. cap. 6.
tit. de ſolut. num. 117. quæſt. 23. pro-
ut etiam tutoribus, curatoribus, cæ-
19 teriſque omnibus, quibus alienarum
rerum cura demandata eſt, idem per-
mittitur, concurrente bona fide, & ju-
ſta cauſa, alitèr ſecùs, ſi malitiosè hoc
fiat, vel eo tempore, quo pupillus erat
jàm proximus pubertati; nàm quando
ſine cauſa cõceditur, eſt donatio potius
quàm modica dilatio, Apicell. de dilat.
quinq. loc cit. Gratian. d. cap. 26. diſ-
cept. num. 7. & 19. & lib. 1. cap. 7. de
tutel. num. 162. Caſtill. deciſ. 22. par.
1. num. 34. Card. Tuſc. concluſ. 201.
ſub verb. adminiſtratores, num. 6 tom.
1. & concluſ. 446. verbo tutor, tom. 8.
Amat. var. reſol. lib. 2. cap. 99. Viv.
20 deciſ. 34. num. 34. Scacc. in tract. de
camb. §. 7. gloſ. 3. num. 23. Imò tuto-
res validè poſſunt etiam aliquid remit-
tere debitori pupilli, in egeſtate conſti-
tuto, Roman. conſil. 50. nu. 3 & conſ.
369. Eſcob. de ratioc. cap. 24. num. 10.
Guttier. de tutel. par. 2. cap. 6. num 8.
æquèac permiſſum eſt tutoribus, & ad-
23 miniſtratoribus, etiam moderatas ele-
moſynas erogare, ut Lorca, & Vaſquez,
Azor. Io: de Cru. teſtantur P. Diana re-
ſol. moral. lib. 5. tract. 8. de elemoſyna
reſol. 35. & P. Lanfranch. in opuſc. mo-
ral. opuſc. 8. num. 4. etiam in caſibus
non extremæ, ſed parvæ neceſſitatis?
His additur etiam, omni dubio procul
22 eſſe apud omnes, tuta conſcientia poſ-
ſe tutores, curatores, cæteroſq; admi-
niſtratores, perficere ſolitas, & conſue-
tas donationes, munera elargiri, ac alia
concedere, juxtà ſolitum ex l. cum plu-
res, §. tutor, ff. de admin. tutor. Conſ.
de Georg. alleg. 44. num, 36. Guttier.
de tutel. cap. 6. par. 2. num. 11. Caſtill.
deciſ. 148. n. 5. Capiblanc. in ejus tract.
de Baron. tom. 2. cap. 4. num. 9. & 10.
Item eiſdem eſt permiſſum omnia, & ſin-
23 gula agere, quæ ab aliis in ſimili mu-
nere fieri ſolent; ſufficit enim, quòd ad-
miniſtrator fecerit quod juxtà morem
cõſuetum eſt fieri, l. ſi pignore, § fin. ubi
Bartol. ff. de pignor. act. Paul. de Caſtr.
conſ. 423. verſ. quia ſcio, lib. 1. num.
9. Cravett. de antiq. temp. par. 1. limit.
4. num. 28. Garzia de expenſ. & melior.
24 cap. 10. num. 9 Vndè ſi aderit Con-
ſuetudo, vel aliquod municipale Ius,
ex quo licitum ſit adminiſtratori Vni-
verſitatis, facere gratiam, & remittere
debitum univerſale, id agere benè po-
teſt, ut Aviles fundat in capitulis Præ-
torum cap. 50. num. 2. Ità à pari, quo-
ties ſimilis adeſſet Conſuetudo invete-
rata in aliquibus locis piis, etiam aliquo
modo idem practicari poſſet, alitèr in-
novare, ſecùs eſſet licitum.
Hìnc tandem advertendum, ſupereſt in
25 hujuſmodi dilatione, cõcedenda à tu-
toribus, vel adminiſtratoribus, etſi per-
miſſa ex cauſis, ac rationibus ſupra de-
ſcriptis, opus eſſe, ut omnes vocati ad
tale munus, communi voto interve-
niant, aliàs ipſa dilatio conceſſa erit in-
valida, pròut per S. C. deciſum refert
Præſ. de Franch. deciſ. 281. ubi de Lu-
ca cum cæteris Addent. Vnus nàmque
ex tribus, vel duobus tutoribus hanc
dilationem cõcedere, nequit Nitta dec.
33. n. 15. Galter. de tut. par. 2. rubr. 2.
nu. 5. Thor. compend. deciſ. par. 1. verb.
dilatio conceſſa, Reg. de Marin. d. alleg.
119. num. 22. tom. 3 Quando enim om-
nes interveniunt, & agunt quod com-
munitèr fieri ſolet, nulla eſt cõſiderãda
in eis culpa, juxtà tex. in l. ſi merces, §.
26 qui columnam, ff. locati. Diligens itaq;
pater familias aliquoties debitori etiam
dila-

dilatonem concedit *Angel. Vbald. cõſ. 312. num. 1. verſ. fecit enim*, *Reg. Rovit. conſ. 53. lib. 2.* culpabilis eſt ſolùm illa nimia feſtinantia, ac tutoris negligentia in rebus pupilli, ut ait cum *Bart. in l. 1. §. 1. ff. de adminiſt. tut. Reg. de Ponte conſ. 37. num. 9. & 14. lib. 1.* non verò urbanitas, & miſeratio ergà debitores, ſine gravi damno pupilli, ut faceret etiã diligens, & probus paterfamilias in rebus ſuis, juxtà pluries hìc repetita.

Ex quibus ergò concluditur, parvam di-
27 lationem, juſta intercedente cauſa, ſine dolo, ac fraude, breviq; temporis ſpatio duraturam, benè aliquando, his adhibitis, ac ſimilibus circũſtantiis, concedi poſſe ab œconomis, & adminiſtratoribus, ex *Surdo* præcipuè *d. cõſ. 431. n. 43. vol. 3. R. de Marin. d. alleg. 119. Can. cer. d. cap. 6. Gratian. d. cap. 26. Conſ. de Medic. d. conſ. 118. nu. 32. Paſchal. de vir. patr. poteſt. cap. 9. quæſt. 3. num. 26. Cavalc. de tutor. & cur. num. 215. & deciſ. 39. num. 34. par. 1. Galter. de*
28 *tutel. par. 2. rub. 2. num. 35* alitèr tenerentur ad omnia damna, ſi eorum lata culpa, & ſine ulla juſta cauſa, hac dilatione debitores evaderent non ſolvẽvendo, aut minus deinceps idonei, quã prius erant, pro debiti ſolutione, ex *l. 2.* ibi: *negligentia tutorum eſt, C. de arbitr. tut.* Quod præſertim accidit in gratuita dilatione, & abſque aliqua prorſus cauſa, à qua omnibus quidem abhorrendum eſt.

Et hactenus, quę cumulavimus ſufficiant ad poſtremi quæſiti ſolutionem, cætera videri poſſunt apud allegatos DD. quorum dictis libentèr adhæreo. Quemadmodum cuncta in hoc ſcripta Volumine, melius ſentientis cenſuræ, ac ſolerti prudentiæ innixus, demiſsè ſubiicio.

Et hæc ultima unita primis, cæteriſque ſint tandem adaucta laboribus, ſemper ad majorem SANCTISSIMÆ, ET INDIVIDVÆ TRINITATIS gloriam, cui honor, & ſempiterna ſit laus, ac DEIPARÆ VIRGINI perenne obſequium, & ANGELIS, omnibuſque Cęleſtis Gloriæ CANDIDATIS in ævum ſit collaudatio.

FINIS.

NAPOLI

RERVM, AC VERBORVM
OMNIVM MEMORABILIVM,
Quæ in hoc Volumine continentur, Alphabetica methodo ſolerter digeſtus
INDEX
LOCVPLETISSIMVS,

Vbi primò Controverſia, ſecundò numerus, tertiò demum pagina indicatur.

Acceſſorium

A*Cceſſorium ſequitur ſui principalis naturam*, *Cont.* 4.*nu*.5.*pag*. 20.

Acquirere

Acquirere,& acquiſitũ amittere, diverſimodè ſe habet, *Con*.10.*nu*.17.*pag*.19.

Acquiſitionis initium attenditur n. 14.

Actio

Actio ad ſupplementum dotis, & legitime datur poſt patris mortẽ C.7.*n*.5.*p*.41.

Actio, quę de evictione tenet, eundem agẽdi repellit exceptio, *Cont*.19.*num*.32.

Actio perſonalis nõ datur contra tertiũ poſſeſſorem, *Contr*.26.*nu*.44.*pag*.145.

Actio hypothecaria non contrahitur, niſi expreſſa promiſſione, *num*.45.*nec tacitè datur, niſi in caſibus à jure expreſſis, ibidem p.cit.num*. 46.

Adhoa

Adhoa an ſpectet ad cõductorem, vel debeatur feudatario, locatori Status? *Controver*. 34 *pag*. 170.

Adhoa perſonale dicitur ſervitium militare, ibidem num.3.

An comprahendatur locatione fructuũ feudalium? num. 4.

Adhoa, quæ Baroni debetur, ſolvitur per ipſum Regi, num. 6.

Adhoæ ſolvendæ onus ſpectat ad Dominum, non ad conductorem, num.7.

Et eſt onus feudo imbibitum, cum ſolvatur ab utili Domino, num.9.*p*.171.

Adhoa debetur conductori Status, ſi alitèr non eſt conventum, ibid.num.15.

Adhoæ nomen dat perſonale ſervitium. *n*.18.

Aditio

Aditio non requiritur ad ea, quæ debentur ex pacto, vel ex Conſuetudine, *Contr*.47.*num*.18.*pag*. 215.

Aditio maternarum dotium æquè habetur per illarũ detẽtionem, ibid.nu.17.

Aditione non egent bona antiqua, debita vigore Conſuetudinis Neap. *nec novem dotium partes, ad filios ſpectantes, ibidem, num*. 19.*p*.216.

Adminiſtratores

Æquiparantur tutoribus, & Curatoribus, qui ſine cauſa alienare, nec debitoribus dilationem cõcedere poſſũt, *Con*. 62. *nu*.4.& 10.*pag*.274.*ſed aliquid egentibus, & moderacas elemoſynas elargiri poſſũt C*.63.*n*.20.*p*.277.

Agnatio, & Cognatio

Agnationis, & Cognationis qualitas, diverſimodè non conſideratur, ſed in utraque æquale Ius ſervatur, *Contr*. 1. *num*. 8. *pag*. 4.

Agnatio verò eſt cognatione nobilior, *C*. 45. *num*. 8.*pag*.210.

Agnatus, & Agnati

Agnatos inter, & cognatos confuſim procedit gradus prærogativa, & ità etiã

N n. *de*

de jure Cõſuetudinario. Cũ agnationis, & cognationis qualitas diverſimodè non cõſideretur C.3.*n*.5.& 20.*p*.13.

Agnatis, & cognatis competit actio ex conditione Conſuetudinis, *quòad bona antiqua* Contr.12.*num*.11.*pag*.73.

Agnatus proximior, per renunciationem excluſus, an faciat locum ſucceſſorio edicto, quòad alios remotiores in gradu? Controver. 16. *pag*. 88.

Agnati, cognatique ſuccedunt ad bona antiqua Iure particulari, & Conſuetud. *providentia, ibid.nu* 25.*pag*.91.

Agnatis, & cognatis non datur immiſſio ab inteſtato, ibid.num. 27.

Agnati vigore Conſuetud. Neap. *vocantur per verba* reliqua medietas perveniat, & *non jure univerſali, ſcilicet* ſuccedant, *num*. 30. & *ſic conditione ex nova lege, num*. 31.*p*. 92.

Agnatus remotior ſubingreditur locum proximioris deficientis, ob renunciationem, mortem, vel exhæredationẽ, Controver.20. *n*.3. *pag*. 105.

Agnatus Clericus, an concurrere poſſit cum laico, in æquali gradu conjuncto ad antiquorum medietatem vigore Conſuetud. Neapolis, *Controverſ*. 21. *pag*. 151.

Agnato mortuo, ſtatim de Iure patrio, antiquorum medietas proximioribus defertur, *Contr*.25. *num*. 8 *pag*. 133.

Agnatus poteſt proximioribus relinquere quod ad eos ſpectat vigore Conſuetudinis, & *in reliquo eoſdem excludere, ibidem num*. 23. & 56. *p*. 137.

Agnatus dicitur ſuccedere ab inteſtato in antiquorum medietate, ex Conſuet. *ei debita, ibid. num*.25.*pag*. 133.

Agnatus ſi cum alio cohærede extraneo æqualitèr inſtituatur, an poſſit præcapere medietatem bonorum antiquorum vigore Conſuetud. & *in reliquo concurrere cum hærede extraneo? ibidem num*. 44.*p*.136.

Agnatus tenetur ad debita defuncti, in bonorum medietate libera, non in ea, quæ vigore Conſuetudinis *ei debetur, Contr*.47. *num*. 20. *pag*. 216.

Agnati, cognatique jus habent in diſpoſitione causa mortis ſuper antiquorũ medietate bonorum, vigore Conſuetudinis, *non inter vivos* C.61.*n*.15.*p*.270

Aliquis

Aliquis non debet petere id, cujus contrarium in caſu contrario non eſſet poſtulaturus, Contr.7.*nu*.37. *pag*.45.

Aliquis aliquando vult potiùs cedere, quàm contendere, Contr.10.*num*.66.

Amita

Amita vigore Conſuetud. *pretendere an poſſit antiquorum medietatem, cõtra hæredem ſcriptum, repræſentantem jura ſororis teſtatoris defuncti, ex vi renunciationis*, Contr. 16. *pag*. 88.

Amitæ an detur locus in ſucceſſione, defectu neptis, ejuſque deſcendentium, qui ob matris renuntiationem excluduntur, Controver. 20. *pag*. 105.

A*mita an ſimul concurrat cum nepotibus ad bona antiqua? ibid. num*. 42.

Antephatum

A*ntephatum ad filios ſpectat, mortua matre, ex propria perſona* Con.8.*p*.50.

A*ntephati proprietas in hereditate fratris præmortui, pertinet ad alterũ fratrem, jure hæreditario, & non accreſcendi, ibidem num*. 11.

Argumentum

A*rgumentum non valet à ſucceſſione teſtata ad inteſtatã* Con.15.*nu*.17.*p*.86.

A*rgumentum non licet ſumere de uno ad alium caſum*, C.28. *n*.12.*pag*.149.

Avus

A*vus non ſuccedit nepoti, matre exiſtente*, Contr. 10. *num*.9. *pag*. 59.

Auxilium

A*uxilio novo egent, novitèr emegentia* Controver. 51. *num*. 5. *pag*. 231.

Beneficium

B*Eneficium non præſtat, qui impendit debitum*, Controver.6.*num*.25.

Bona

Bonorum conſervatio in familia non inſpicitur per noſtras Conſuetudines, niſi favore maſculorum tãtùm, & illorum ſcilicet, qui primi ſunt ordinis, ac deſcendentium ex eis, Controver. 3. *num*. 4. *pag*. 12.

Bona acquiſita per Clericum, quaſi caſtrenſia dicuntur, C.10.*nu*.12.*pag*.59.

Bono-

Digitized by Google

Bonorum reſtitutio non dicitur ſuſpendi, quando pater retinet uſumfructū in bonis filii, ibidem num. 50.
Bona ſubjecta reſtitutioni, vel pro aliquo majoratu vinculata, dicuntur fideicommittentis, non filii impuberis, cujus obitu extinguitur uſusfructus, patri quæſitus, ibidem num. 57. pag. 63. ſecus ſi in illis nullū ſit vinculum.
Bona primi acquirentis, qui legem poſuit in ejus filiæ dotatæ renunciatione, ut ipſa, ejuſque liberi excluderentur à qualibet ſucceſſione, remanent prorſus ſoluta ab omni vinculo, Controver. 20. num. 27. p. 107.
Bona noviter quæſita Conſuetudini *non ſubjacent, ibidem num. 35. pag. 109.*
Bonorum medietas vigore Conſuetudinis *debita, ſtatim poſt teſtatoris mortem, agnatis, cognatiſque defertur. c. 25. num. 55. p. 173.*
Bonorum alienatio prohibita, eſt conjectura valdè efficax, ad inducendam diſpoſitivam filiorum vocationem, Controver. 42. num. 29. pag. 199.
Bona, ſi tranſeant per plures perſonas, an retineant primævam qualitatem, & originem: an verò illa mutetur, mutatis perſonis, Contr. 43. à n. 7. p. 202.
Bona per hæreditatis aditionem, quia fiunt hæredis, idcircò deſinunt eſſe defuncti, ibidem num. 18. pag. 203.
Bona à matre filio obventa fiūt propria ipſius filii, Contr. 44. nu. 10. p. 206.
Bona, quæ ab avia filio obvenerunt, & à filio nepoti, ſi moriatur nepos, non ſpectant ad conjunctos ex avia, ſed ad illos ex parte filii, C. 45. n. 4 pag. 209.
Bonorum conditio de aſcendente in deſcendentem non mutatur, ibid. num. 5.
Bona, ſicuti quando obveniunt à filio ad matrem, mutatur linea, ità à matre in filium, & à filio ad fratres, Controver. 46. à num. 4. p. 212.
Bonorum origo non remota, ſed proxima in ſucceſſione attenditur, ib. n 13.
Bonorum qualitas ex tranſitu ad alios mutatur, Contr. 47. à nu. 4. p. 215.
Bona Conſuetudini Neap. *ſubjecta non egent aditione, ibid. num. 24. pag. 116.*
Bona, donata uxori ob pulchritudinem, nobilitatem, vel alia cauſa, dicantur ei immediatè acquiſita, ibidem à n. 40. pag. 217. & ſeq.
Bona ſubjacent juriſdictioni Urbis, in cujus diſtrictu ſunt, Contr. 60. nu. 11.
Bona, ſubjecta noſtris Conſuetudinibus *in mortis articulo, an poſſint liberè alienari per contractus inter* vivos? *Controver. 61. p. 269.*
Bona antiqua ad libitum in vita alienans, non tenetur reficere damnum, quod ſentirent agnati, cognatiq; poſt ejus mortem in medietate vigore Cōſuetudinis, *ſi illa adeſſent, ibidem num. 16. pag. 271.*

Caſus

Caſus à Conſuetudine, *vel Statuto omiſſus ſub antiqui juris diſpoſitione remanet, Contr. 2. num. 6. pag. 7.*
Caſus, non expreſſus in ſtatuto, indiget peculiari explicatione, C. 10. num. 9.
Caſus conſiderantur, quibus filii poſſūt venire proprio jure ad ſucceſſiones, per matrem renuntiatas, ipſa vivente, Controver. *19. num. 11. pag. 100.*
Caſus fortuiti poſt inſolutum dationē, & venditionem, cedunt in damnum ceſſionarii, & emptoris, Controver. 23. num. 41. pag. 124.
Caſus non expreſſi habentur pro omiſſis, Controver. 28. num. 23. pag. 150.
Caſus omiſſus, nec prævíſus in mulieris renunciatione, ei, & filiis non obeſt, Controver. 31. num. 25. p. 162.

Cauſa, & Cauſæ

Cauſa pia, & liberorum à pari videntur procedere, Con. 5. nu. 12. pag. 91.
Cauſæ habent ſua Sydera, C. 5. num. 19.
Cauſa liberorū ſemper eſt privilegiata, prout pia Contr. 22. num. 21. 117.
Cauſa proxima, & immediata in ſucceſſionibus ab inteſtato attenditur, non verò mediata, undè bona obvenerunt, Controver 47. pag. 214.

Cautio

Cautio, introducta in mulierum renunciationibus, nempè obligatio Virorū, ad reficiēdum tantundem de proprio in caſu contraventionis, quando ope-

retur? Controver. 4. num. 4. p. 20.
Cautio, quæ eſt in praxi, nè filii renunciantis poſſint proprio jure ſuccedere, fertur, Controver. 19. nu. 5. pag. 100.
Cautio ad excludendos liberos, ex propria perſona venientes, num ſimplici promiſſione ſufficiat, vel verbis declarantibus etiam caſus ſucceſſionis, matre renunciante præmortua, ibidem num. 8. p. 21.

Cedens

Cedens, ſimplici ceſſione, debet præſtare debitorem ceſſum eſſe verum, & ſolvendo. Secùs in delegatione, vel inſolutum datione, Contr. 23. num. 31.
Cedens, litem aſſumere, omniaq; damna reficere premittens, cenſetur, voluiſſe, ceſſionarium conſervare indemnem, & illeſum, ac teneri ad intereſſe, ibidem num. 38 pag. 123.
Cedens, in caſu evictionis paſſæ, tenetur ad damna, & expenſas, num. 39.
Cedentis ſine ullo periculo, datio inſolutum dat rei plenè dominiũ, ibid. n. 43.

Ceſſio

Ceſſio quando dicatur facta demonſtrationis cauſa tantùm, Contr. 23. nu. 21.
Ceſſione ſimpliciter facta, cauſa ſolutionis, ut creditor ſatisfieri poſſit in nomine ceſſo, periculum ſpectat ad cedẽtem, ſi nomen deterioretur, vel non exigatur, ibidem num. 28. pag. 122.
Ceſſione ſimplici non dicitur ſolvere, & à periculo liberari, ibidem num. 29.

Ceſſionarius

Ceſſionarius quietationem faciens per aquilianã ſtipulationem favore cedentis, liberat eum ab omni periculo, Controver. 23. num. 32. pag. 123.
Ceſſionarius, factis diligentiis pro conſecutione nominis ceſſi, fundataq; illius inexigibilitate, dirigit greſſus cõtra cedentem, ibidem num. 35.

Clauſula, & Clauſulæ

Clauſula, quæ apponi debet in mulierum renunciationibus, nè illæ, nec filii contravenire poſſint, recenſetur, Controver. 13. num. 14. pag. 77.
Clauſula appoſita in donatione, ut in nullo eventu, caſu, & cauſa etiam à legibus permiſſis, illa revocari poſſit, quid operari debeat, Contr. 5. n. 5. & num. 8. pag. 31.
Clauſula, in capitulis matrimonialibus appoſita (quod alitèr matrimonium non fuiſſet cõtractum) quid operetur? Controver. 15. num. 14. pag. 85.
Clauſulæ in renunciationibus, omni caſu, via, tempore, ſemper, & in perpetuum, excludunt omnimodò, ità renunciantes, ib. & Controver. 19. pag. 99.
Clauſula omni tempore, dictioq; ſemper perpetuitatem includit, C. 23. n. 12. & 49. Idemque clauſula omni futuro tempore, num. 13. pag. 121.
Clauſula pro ſe, & hæredibus in renunciatione appoſita, intelligi debet, ubi verè hæreditas renunciati delata eſſet, alitèr ſecùs, C. 31. n. 31. pag. 160.
Clauſula omni modo meliori teſtamento vim addit, & ſervat, Controver. 42. num. 28. pag. 198.
Clauſula, præſtita cautione laicali, quid importet? Contr. 53. num. 6 pag. 239.
Clauſula Codicillaris teſtamento ſuccurrit, nullo ratione ſolemnitatis, ſecùs verò ex alia cauſa, ib. n. 23. p. 241.

Clericus

Clericus, ſi reperiatur ſolus, licet infringere nequeat defuncti teſtamentũ pro medietate antiquorum, ex Conſuetudine, tamen aperta ei via ab alio agnato laico, in æquali gradu, ſuccedere poteſt, Contr. 21. n. 14 pag. 113.
Sed quid dicendum, ſi laicus nollet agere, vel bonis renunciaret antiquis, an Clericus tunc, aperta jam via per exiſtentiam agnati laici, admittatur ad hanc ſemiſſem Conſuetudinariam? affirmativè deciditur, ibidem num. 17.

Compenſatio

Compenſationi datur locus cum debito legali, ſi alia cauſa non exprimatur, Contr. 25. num. 4. pag. 132.
Compenſationis extrema ſi deficiant, nẽpè debitum teſtatoris, & legatarii creditum, non eſt quid ſit compenſandum, ibidem num. 11.

Compromiſſum

Compromiſſum petitur inter conjunctos ſan-

Digitized by Google

ſanguine ad evitanda odia litium, Contr. 24. *num.* 17.*pag.* 127.
In compromiſſo pœnam apponentes, de non contraveniendo, an teneantur? d.*Controver.num.*18.*ibid. pag.* 127

Conditio.

Conditio temporis, appoſita à teſtatore, pro ſolutione legati ſuper certa re, efficit, ut dignoſcatur, legatum eſſe taxativum, Contr.22.*nu.*7.*pag.* 116.
Conditione deficiente, contractus etiam ſub tali conditione deficit, C.30.*n.*14.
Conditione remiſſa, actus evadit purus, Contr. 33. *num.* 2.. *pag.* 169.
Conditio, quæ pendet à futuro alicujus mortis evẽtu, ſi ſcilicet vivus legatarius inveniatur, an prorſus ſit expectãda, ut detur locus legato? C.49.*p.*224.
Cõditio niſi verificetur, ſuſpenditur legatum ſub illa relictum, *ib.nu.*6.& 9.
Conditione pendente, agere an poſſit fideicommiſſarius, in vita hæredis gravati, ut fideicommiſſum adeſſe, declaretur? Controver. 50. *pag.* 228.

Conductor

Conductor feudi non tenetur, militare pro utili Domino, Status locatori, Contr.34. *num.* 5. *pag.* 170.
Conductori redditnum feudi, an competat etiam adhuc à ſubfeudatariis debita? ibidem, *num* 2.

Conjectura, & Conjecturæ

Conjectura nimis clara ad dignoſcendũ, ſi filii in conditione poſiti ſint diſpoſitivè vocati, eſt ubi ab aſcendentibus in fideicõmiſſo ponantur, C 42.*p.*195.
Conjecturæ variæ inducunt diſpoſitivã filiorum vocationem, *ibi.n.*7.*pag.* 196.
Conjecturæ, ex quibus tranſmiſſio verè inducitur, recenſentur, *ib.n.*20.*p* 198.
Conjecturæ, ſubſtitutionem non inducẽtes, tranſmiſſioni proſunt, *ibid.nu.*21.

Conſenſus

Conſenſus filii impuberis, ut mater tranſeat ad ſecũda vota, nõ ſufficit ad evitandas pœnas; ſed quid tutore conſentiente? Contr.8.*num.*25.& 26.*p.*53.

Conſilium

Conſilium ſemper dari debet ad jurgia ſedanda, & ad reſecandas lites, & controverſias, Contr.5. *num.*1.*p.* 30.
Concluſio conſilii debet eſſe proficua, & utilis, & *ibid. num.* 17. 18.& 20.

Conſuetudo, & Conſuetudines

Conſuetudo, tanquam correctoria aliarum legum, non extenditur, niſi ad caſum, de quo tantùm loquitur; cum ſit ſtricti juris, Controver. 2. *num.*5.
Conſuetudines eo modo ſunt intelligendæ, quo minus lædant jus commune, Controver. 2.*num.* 7. *pag.* 7.
Conſuetudo, ſed ſi morienti, *ſi tantùm loquitur favore fratris conſanguinei, non debet propterea extendi ad ejus deſcendentes*, *ibidem*, *num.* 8.
Conſuetudinum, *quæ reperiuntur* ſub tit.de ſucceſſ.ab inteſt.*diſpoſitio retẽtur*, *ibid.num.* 11, 13, & 14.
Conſuetudo quatenus loquitur, eatenus diſponit, Contr. 2. *num.* 27. *pag.* 10.
Conſuetudines Neapolis quando fœminas propter maſculos excludant? Controver. 3. *num.* 2. *pag.* 12.
Conſuetudines, quæ fœminas excludunt, maſculis exiſtentibus, loquuntur cũ qualitate dotationis; Sicque de illis, quæ ex ipſis maſculis dotari debent de paragio, Controver.3.*nu.*13.*pag.*14.
Conſuetudo Neapolis excludens ſorores, quia ipſas dotare tenentur fratres, eſt neceſſariò intelligenda, quoad fratres utrinq; conjunctos, & conſanguineos: non autem quoad uterinos, cæteroſq; ulterioris gradus, qui hoc non gravãtur onere, Contr.3.*num.* 14. *pag.* 14.
Conſuetudo Neap. *ceſſat, ubi adeſt ſolus Clericus immediatus ſucceſſor; nam poteſt laicus liberè de omnibus teſtari*, Controver. 20. *num.*25.*p.* 07.
Sed quid ſi reperiatur alter agnatus remotior, an detur tunc locus ſubingreſſioni, ex ſucceſſorio edicto, *ibid.n.* 26.
Conſuetudinis, ſi quis, vel ſi qua *attenta diſpoſitione, an in ſucceſſione ab inteſtato attendi debeat cauſa immediata, an mediata, ſcilicet prima bonorum acquiſitio?* Controver. 43. *pag.* 201.
Conſuetudo non recipit extenſionẽ, propter Civium conventio, C.44.*num.* 14.
Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua *in duobus*

*caſibus vocat proximiores,cum diſtinctione bonorum , ibidem n.*18.*p.* 207.

Conſuetudo Neap.*non gradus prerogativam, ut Ius commune,ſed bonorum originē in ſuccedēdo reſpicit,ib.n.* 26.

Conſuetudo *vocat proximiores ex parte matris in bonis,quæ defunctus acquiſivit ex capite unde cognatus, non ut agnatus,ibid.num.* 28.*pag* 208.

Conſuet. Neap. *ſolùm vocat defuncti proximiores,cum bonorum diſtinctione ex parte parentum,* Con.45.*n.* 10.

*Et de cauſa mediata,vel immediata in ſuccedendo non loquitur,num.ſeq.undè ad jus commune eſt recurrendum, ibid.nu.*12.*pag.* 210.

*Conſuetudo non eſt àliud , niſi ſola Civium pactio,*Contr. 47.*num.*17.*p.*216.

Conſuet. Neap. incip.filius famil.*dat facultatem diſponēdi filius de bonis maternis , relicta patri legitima ; ſed nō de cæteris bonis , in quibus ſervatur Jus commune ,* C. 53. *n.*16.*pag.* 240.

Conſuetudinibus Neap.*non ſolùm ligātur Cives,ſed etiam hic habitantes,*C. 60.*pag* 264.& *n.*21.*p.*266.

Conſuetudines Neapolis *, communi Civium voto fuerunt approbatæ,& ordine Regis in ſcripti s fuerunt redactę ibidem num.* 5.& 6.*p.*265.

Et vigent ſolùm in bonis ſitis in diſtrictu,nec extra,ibid..num. 10.*pag.* 265.

*Aliquando verò perſonas ſimul,& bona reſpiciunt nu.*14.*cum ſeqq.d.pag.* 266.

Conſuetudo Neap. *qua filia nupta fit ſui juri,non militat contra patrem regionis exteræ,ibid.nu.*35.*pag.* 268.

Conſuet.incip.etſi teſtator *loquitur per verbum diſponere,in ultima voluntate , non inter vivos,* C. 61. *pag.* 269.

Contractus

Contractus nomen nō eſt inſpiciendum, ſed attenditur illius ſubſtantia, Cōtrov. 36. *n.*16.*p.* 178.

Contractus validitas , promiſſa ſervari omni futuro tempore , eſt attendenda, Contr 5 *n.*11.*pag.*31.

Contractus principalis , quando ex juris remedio reſcinditur , acceſſoria promiſſio etiā ruit, & eodem modo fidejuſſio, Contr.4. *num.*7. *pag.* 20.

Contractus reſciſſus ob læſionem, ſi amplius non adeſt , nec etiam promiſſio adeſſe poteſt pro obſervantia ipſius, d. Contr. 5. *nu.* 26. *pag.* 22.

*Contractus irritantur, ob enormiſſimā læſionem,non obſtante renunciatione, ex beneficio,*l. 2. C. de reſcind. vendit. *Contr.*4. *n.*58.*pag.* 26.

*Contractus debet carere omni vitio, deceptione, dolo, & fraude,ibid.n.*61.

Etiam ſi ſit vallatus juramento , quod non eſt vinculum iniquitatis , ibidem num. 72. *pag.* 27.

Contractus,ex nova conventione,& prorogatione termini ſolutionis, reducitur ad naturam contractus cenſualis,cujus capitale eſt demortuum,Controver. 23. *num.* 42. *pag.* 124.

*Contractus non tendunt , nec pertinent ad ultimas voluntates,*C. 61.*num.* 5.

*Contractus , qui bonis moribus non adverſantur,ſervari debent,*Contr. 63.

Contractus nomine dignitatis initi per prędeceſſores , ſunt ſervandi à ſucceſſoribus,ibidem num. 12. *pag.* 278.

Contrahentes

*Contrahentes juxtà uſum Capuanæ, & & Nidi , filiorum ſucceſſioni renunciant , Contr.*10. *pag.* 58.

*Qui niſi expreſſè ſecundùm hunc uſum paciſcantur,eidem non ligantur, licet ſint nobiles earumdem platearum Civitatis Neap.Contr.*9. *pag.* 55.

*Contrahentium pacta , etiam naturali ratione ſuadēte,ſūt ſervāda ,*C.30.*n.*2.

Contrahentium voluntas attendi debet, non verborum, ac terminorum diverſitas, Contr. 36. *num.* 15.*p.*178.

Creditor , & Creditores

Creditores hæreditarii,aſſenſu carentes, non debent ſatisfieri tantùm de patrimonio burgenſatico, ſed ab hæredibus etiam in feudis, pro rata valoris, Cōtrover. 26. *num.* 6. *pag.* 141.

Creditoribus filiorū datur actio ſuper novem dotium partes, debitas vigore Conſuetudinis *, licet maternas dotes illi non adeant ,* C.47.*n.*22.*pag.* 216.

Creditor in diem,vel ſub conditione,aliquan-

quando agere valet antecedentèr, Cõtrover.30. *in fin.num*.7.*pag*.229.

Curator

Curator promittens, quòd minor, factus major, liberationẽ à ſe factã ratã habeat, aliàs liberatũ indemnẽ reddere; ſi minor docuerit liberationẽ nullã, vel dolo eciam ex re ipſa factum, non tenetur, Contr.4.*n*.20 *p*.22.

Decretum

Decretum præambuli, ac hæreditatis immiſſio quãdo impeditur? C.12.

Et M. C. V. praxis refertur, exiſtentibus legitimis cõtradictoribus, *ib.n*.12.

Decretũ præambuli fit favore heredis ex teſtamento, omni vitio carente, Contr.53.*num*.7.*pag*.239.

Et an ordinari poſſit favore hæredis ſcripti, extranea poſita contradictione? diſtinguitur ibid.à num. 10.

Dies

Dies incertus conditionem parit. C.49.

Et niſi advenerit, vivente legatario, legatum non debetur, d.Contr.49.*n*.10.

Dies data, tempuſq; præfixum ſolutioni, conditionem dicit, *ib.n*.15. *p*. 226.

Dictio, & Dictiones

Dictio quandocumque, *cum ſimilibus, perpetuitatem deſignat*, C.13. *n*.34.

Dictiones in perpetuum, ſemper, & in infinitum, *omne tempus comprehendunt, ibidem nu*.35. *cum ſeq pag*.79.

Dicto quandocumque *in contractibus appoſita, liberam partibus facultatẽ tribuit, ibidem, num*. 39. *p*.80.

Dicto omne totum, *nihil excludere videtur*, Contr. 48. *num*. 8 *pag*. 220.

Doctrina

Doctrina Napodani, *noſtri juris municipalis interpretis, fuit ſemper apud omnes maximæ æſtimationis*, Controver. 3. *num*. 23. *pag*. 15.

Dolus

Dolus ex re ipſa, dolo ex propoſito comparatur, Contr. 4. *num*. 19.*pag*. 21.

Dolus non præſumitur, niſi probetur, Controver. 61. *num*. 9. *pag*. 270.

Dominium

Dominium directum cenſetur translatum in Eccleſiam, ex ſubmiſſione in emphyteuſim alicujus fũdi, ejus favore facta, Contr. 36. *num*. 8.*cum ſeqq*.

Dominium rei transfertur in Eccleſiã abſq; traditione, ibid.nu.24.*pag*. 179.

Idq; ampliatur quoad omnes cauſas pias

Dominii utilis retẽtio eſt traditio, *n*.23.

Dominus

Dominus utilis deducit meliorationes in fundo factas, attento rei reſtitutionis tempore, Controver. 37. *num* 13.

Dominus utilis differt à bonæ fidei poſſeſſore in expẽſis repetẽdis, *n*.14. *p*.182.

Dominus utilis habec jus utendi, fruendi re etiam in meliorationibus factis, Controver. 38. *num*. 4. *p*. 184.

Dominus eſſe poteſt ratione proprietatis unus, & rem alius habere jure dominii, fructuſq; perſpicere, *ib.n*.11.*p*.185.

Dominus utilis, non quod impenſum eſt, ſed quod eſt melioratũ conſequi debet tempore reſtitutionis rei, ibid. nu.16. & 19.

Donatio

Donatio per liberorum ſupervenientiã revocata, an reconvaleſcat, ſi filii demum nati, illicò moriantur? Contr. 5. *num*. 3. *pag*. 30.

Donatio revocata per nativitatem filiorũ, non reconvaleſcit per mortẽ poſtea illorũ, ſi validè revocata ſit, ibid.nu.4.

Donatio ad pias cauſas ordinata, nõnulliſque gravata oneribus piis, an revocetur per ſubvenientiam liberorum? ibidem à num. 6.*cum ſeq*.

Donatio favore piæ cauſæ facta, ſaltem non eſt revocanda, niſi in quantum lædit legitimam liberorum, qui poſt illam nati ſunt, *n*.9.12.& 13.*pag*.31.

Sicuti nec etiam, ſi dicta donatio reperiretur facta uni ex filiis, quia non revocaretur, niſi quantum eſt cæteris inofficioſa, ibidem num. 10.

Donatio per ſupervenientiam liberorũ ipſo jure revocata, an reconvaleſcat, ſi donans dum vixit, non declaravit, velle donationem revocare? anvè cẽſeatur, velle, illam potiùs taciturnitate confirmare, *ib.nu*.13.& 16.*p*.32.

Donatio revocatur ob ſupervenientiam liberorum, non obſtante renunciatione beneficio, l. ſi unquam, ac tot. tit. de

de revoc.donat.C.4.nu.57. pag 76.
Donatio ſi ſit remuneratoria,non habet locum in ea,tex.in l.fœminæ, C.de ſecund nupt.*Contr.* 8.*num* 30.*pag.* 53.
Donatio feudi habetur ut reſtatio,ſi ſit proximo ſucceſſuro,C.33 *n.*20.*p.*168.
Donatio præſumpta, ſi transfert rei dominiũ,ità & titulus fictus,C.36.*n.*4.

Dos

Dos mulieris,nato filio octimeſtri defuncta, non acquiritur patri,ſed dotantibus eſt reſtituenda,C.5.*n.*15.*pag* 32
Dos,præſertim in Regno ſuccedit loco legitimæ, *Controver.* 7. *num.* 7.
*Dos in filia non debet eſſe minor legitima, d Controver.*7. *num.*13.*pag.*41.
Dos,ut dicatur congrua, Iudicis, ac boni viri arbitrio, juxtà quantitatem legitimæ liquidari debet, ibidem nu. 21. *& aliquando excedit legitimam, & uſque ad virilem portionem traſcendit num.*22. *pag.*43.
Dotis inofficioſæ titulus Codicis *eſt introductus ad inſtar querelę de inofficioſo teſtamento,ibid.num.*32.*pag.*45.
*Dos, quæ fuit minus legitima, ejuſque ſupplementum debet liquidari,attento tempore mortis patris, & non antea, ibidem num.*34.
Dos de paragio vario modo conſtitui poteſt, ibidem num. 28. *pag.* 46.
Dos competens intelligitur uſque ad legitimam, ibidem num. 42.
*Dos,&pia cauſa æquiparãtur,Cont.*23.
Dotis favore nunquam acquiſitio dicitur perfecta,&irrevocabilis,at prior deficiat obligatio, ibidem num 18.
Dotis lucrum,quo fruitur vir, eſt debitum legale, etſi oriatur à voluntate, Controver. 24. num. 14. pag.127.
*Dotis reſtitutio fieri debet, licet viri nõ adſit promiſſio de reſtituẽdo, ib.n.*16.
*Dos de paragio ſolvitur ex feudo, non ut pro ipſo paragio aſſignetur corpus feudi,ſed in pecunia præſtatur ab herede,Controver.*26.*num.*53.*pag.*145.

Emphyteuta

*Emphyteuta,finita emphyteuſi,meliorationes in re factas,à domino directo repetit, tempore reſtitutionis inſpecto,non ante,Contr.*37.*num.*17.

Emptor, & Emptores

Emptor, revocata feudi venditione,vigore Conſtit.Conſt. *Divæ memoriæ, habet pro recuperatione pretii ſoluti contra venditorem actionem perſonalem*, *Contr.* 26. *num.* 43. *pag.* 145.

Evictio

*Evictio promiſſa de jure, & de facto quid importet? Controver.*23. *num* 2. *&* 6. *pag.* 120.
Evictionis cauſa ſit quando ceſſionarius exigere nequit, ibidem num. 15.
Evictio operatur,ut ſi de facto ſequatur licet injuſto, commiſſa ſit ſtipulatio, ibidem,num. 40. *pag.*124.

Exceptio, & Exceptiones

Exceptio Senat. Conſult.Vellejan.*opponi poteſt adverſus publicum inſtrumentum,non obſtante renunciatione, Contr.* 4. *num.* 33. *pag.* 23.
Exceptio Spurietatis, contra teſtatoris dicta, an impediat immiſſionem vigore teſtamenti, *Contr.* 11. *pag.* 67.
*Exceptio impotẽtiæ teſtatoris,&incapacitatis hæredis in poſſeſſorio ſummariiſſimo,nõ tenet locũ, ib.nu.*6.*pag.*68.
Exceptio altiorem requirens indaginẽ, immiſſionem hæredi ſcripto non impedire poteſt, ibidem num. 7.
*Exceptio de facto probando, altiorem requirit indaginem; & ad petitoriũ reſervatur, ibidem num.*9.*pag.* 69.
Exceptio firmat regulam, C. 25.*nu.*22.
Exceptiones dilatoriæ opponi debent in principio litis; præcipuè impedientes proceſſum ob fori privilegium,Contr. 41. *num.* 6. *pag.* 193.
Exceptioni declinatoriæ non datur locus, ſi ſuo tempore non ſit oppoſita, ibidem num. 11. *pag.*194.
Exceptio declinatoria denegatur in Iudicem conſentienti, ibidem num. 21.

Exigibilitas

*Exigibilitas nominis ceſſi: de jure operatur, ut debitum exigi poſſit; de facto, ut facilè exigatur,Contr.*22.*n.*7.
*Exigibilitate promiſſa, ſi debitor fiat difficilis exactionis, datur regreſſus contra cedentem,ibidem n.*14.*pag.*121.
Exigibilitatẽ promittẽs de jure, factoq; tenetur ſemper n 9. Feu-

Feudum, & Feuda

Feudi ſucceſſio regulatur à lege, & tenore inveſtituræ, C.16.n.21.p.90.

Feudum emptum cum qualitate hereditaria eodem modo cenſetur, ac alia bona hæreditatis, Contr.26.nu.13.pag.141. & reputatur uti unicum patrimonium, ibidem num.14.

Feudum ex pacto, & providentia novum, omnes qualitates feudi hæreditarii habet, ibidem num.30.pag.143.

Feudi ſucceſſor, ſi ſit ex pacto, & providentia, venit ex propria perſona vigore primæ inveſtituræ, nec illud habet à defuncto, ibidem num.26.

Feudum ex pacto novo eſt ad inſtar feudi hereditarii, Contr.27.n.2.pag.146.

Feudum novum mixtum, à patre acquiſitum, uti hæreditarium in legitimã filio imputatur, Controver.27.nu.6.

Feudo antiquo non ſuccedit filius facto patris, primi ſ acquirentis num.8.

Feudum hæreditarium, vel novum in legitimam imputari dicitur, habita ratione valoris feudi, licet in eo ſolus primogenitus ſuccedat, num.9.p.147.

Feuda in trãſverſalibus deferũtur uſq; ad tertium gradum, Contr.28.n.10

Feudum nequit pro eadem cauſa duplici onere gravari, ibid.n.17.pag.150.

Feudum exaniretur, ſi in qualibet ſucceſſione d ſcendentium, & tranſverſalium vita, & militia taxari deberet, ibidem num.19.

Feudi poſſeſſor utilis ſolvit adhoam, Contr.34 num.10.pag.171.

Feudo vaſſallorum juriſdictione carente, quomodo taxetur adhoa? ibid.n.25.

Feudis perventis ad Eccleſias, Collegia, Univerſitates, & ſimilia, ſingulis quindecim annis debetur quindemnium, Controver.35.num.14.pag.174.

Feudum penes Eccleſiam ſemper permanet idem, num.15.

Feudatarius

Feudatarius utili potitur dominio in feudo, Controver.17.num.23.

Feudatario defuncto, duobus relictis heredibus, altero in feudo, altero in allodio, meliorationum pretium ſpectat ad heredem in allodio, attento tamen tempore mortis feudatarii, ibidem num.20.pag.180.

Filia, & Filiæ.

Filia juxtà vires patrimonij dotata, an ipſa vivẽs, aut ſui liberi, ea præmortua, petere poſſint dotis, & legitimæ ſupplementum poſt patris obitum, ſi aucta bona paterna inveniantur? C.7.p.40. Et opinionibus hinc inde relatis, Author affirmativam tuetur ſententiam à num.27.p.44.

Filia à patre dotata, cenſentur cõgruèter dotata, ibid.nu.11.pag.42.

Filia dotata à patre de bonis paternis, debet conſequi paragium in bonis maternis, de quibus non fuit dotata, ibid.num.14.p.43.

Filia à patre dotata non excluditur à conſecutione ſupplementi paragii, & legitimę, ibidem num.16.

Filiæ nuptæ præferuntur ab innuptis, & in capillo, juxtà Conſtit. Regni Neap. ibidem num.8.

Filia dotata à patre in vita, non poteſt cogi ad reſtituendum quod recepit altrà legitimam, ibidem nu.16.pag.45.

Filia naturalis, & illegitima, à patre dotata, an poſſit petere dotis ſupplementum? ibidem num.43.pag.46.

Filia ut nequeat, quia dotata, petere ſupplementum, intelligitur ubi ſtatutũ diſponit, nil aliud poſſe ultra dotem petere, ibidem nu.44.d.pag. & quid attenta Conſtit. Regni? num ſeq.45.

Filia ſi ſcivi ſſet majorem dotem ſibi cõpetere, non utiquè renunciaviſſet, ibidem num.41.pag.47.

Filius, & Filii.

Filio hæreditatem repudianti, adhuc debentur bona antiqua, vigore Conſuetudinis, Contr.14 num.17.p.83.

Filii nativitas debet eſſe tempeſtiva, & vitalis, ſcilicet ſeptimo, vel nono menſe, ad hoc ut donatio eo nato revocetur, Contr.5.nu.14.pag.31.

Filii, venientes ex propria perſona, ex capite læſionis adverſus matris renunciationem, non faciunt, ut eorũ pater teneatur, de proprio reficere, ſtante antecedenti ejus promiſſione,

Digitized by Google

quãdo ad hoc idẽ pater nõ cõcurrit, ſed lex eis ſuccurrit, C. 4.*n.*38. *p.*24.

Filii, licet ſint hæredes patris, qui uxoris renunciationem promiſerat ſalvã facere, ac ſemper teneri de proprio, admittuntur tamen ad reſciſſionem dictæ renunciationis propter læſionẽ, d. *Contr.*4.*num.*31.*pag.*23.

Filiis competit actio de inofficioſa dote, ad eorum legitimam conſequendã, poſt patris obitum. C.7.*n.* 30. *pag* 45.

Filii dotem inofficioſam revocare non poſſunt ex conſenſu parentum adhuc viventium, ibid. num 33.

Filius, qui accepit in vita à patre legitimam, ejuſq; ſupplemento renunciavit, an poſt patris mortem idem petere poſſit? ibid. num. 53. *p.* 46.

*Filius conferre debet, quod habuit in vita patris cum cæteris fratribus in cauſam legitimæ, ibid.n.*57. *pag.* 47.

*Filiis præmortuis, matri antephatum competit, non tanquam hæredi, ſed vigore pacti, & Iuris communis diſpoſitione, Contr.*8.*pag* 50.

Filii, mortua matre, in antephato ſuccedunt uti filii, non uti patris hæredes, hoc ſtante ſpeciali pacto in Capi*tulis matrimonialibus, ibid. nu.*2.

Filii, ſicuti ſuccedunt, uti patris hæredes in antephato, niſi expreſſè contrarium ſit cautum, ità & nepotes, ex Conſuetud. Neapol. *ib.n.*12.*p.*51.

Filiusfam. Neapoli, ſi nolit cum patre habitare, pleno jure bona materna conſequitur, Contr. 10.*num.*61.

Et poteſt teſtari de adventitiis, relicta tantùm patri legitima, eamque uſufructu privans, num. 62. *pag.* 64.

Filii orti ex uxorato, & ſoluta, aliquãdo ſuccedunt ex paterno teſtamento, legitima deficiẽte prole, C. 11.*n.*4 *p.*68.

*Nec dicuntur nati ex coitu punibili, nec ſucceſſionis incapaces, ib.num.*5.

*Filius naturalis potius, quàm ſuperius in dubio præſumitur, ibid.n.*16. *& poteſt hæres inſtitui, num.* 17.*p.*69.

Filii parentes repræſentant, C. 13. *n.*3.

Filii patris hæredes, tenentur reſiſtere ex paternis bonis, quod contra ipſius patris promiſſionem, obtinuerunt, ibid. num. 12. *pag.* 77.

*Filii tenentur habere ratam renunciationem matris, ſi ſint ejuſdem hæredes, ibid. num.*30. *pag.* 78.

Filii, matris renunciantis hæredes, non poſſunt renunciataris teſtamentum impugnare, C.18.*n.*3.*pag.*96. *Secus verò, ſi mater ſit læſa in dote, vel legitima, ibidem num.* 4.

*Filiorum renunciantis excluſio, etiam à bonis antiquis, pendet ex eo, quia defuncti hæres ſit dictorum bonorum poſſeſſor, uti cauſam habens ab ipſa renunciante, ibid. num.*12.*p.*97.

*Filii renunciantis hæredes excludũtur, ſicut ipſa eſt excluſa, ib. n.*14. *p.*98.

Filiifam. nequeũt eſſe in judicio, niſi mediante patris perſona, C.19.*nu.*31.

*Filii per renunciationem ſe excludentes, efficiunt, ut acquiratur patri, aliiſq; liberis facultas diſponendi; & ità trãsferatur itẽ eorum jus favore hæredis ſcripti, in agnatorum excluſionem, Contr.*20.*num.*23 *pag.*108.

Filiis, contra matris præmortuæ renũciationem, legitima competit in bonis avi, ſi proprio jure veniant, collatis tamen dotibus, C 30.*à n.* 7.*p.* 156.

Filii ex fæmina cum illis ex maſculo, & avunculis, patruiſq; ſuccedunt, Con*troverſ.* 31. *num.* 8. *p.*159

Filiis ex matre præmortua, etiam de jure patrio datur locus, niſi in ſucceſſione, ſaltem in legitima, ibid. nu. 23 *d.pag.* 159. *non obſtante genitricis renunciatione, num.*24. *&* 26.

*Filius, ubi ex propria perſona, nec uti hæres, aliquid conſequi, intendit, non tenetur approbare factum matris, ib. num.*29. *pag.* 160.

*Filii in conditione poſiti ab aſcendentibus, ex quãvis alia leviſſima conjectura, cenſentur diſpoſitivè vocati, Contr.*42.*pag.* 196.

*Filii diſpoſitivè vocati ad hæreditatem veniunt ex propriis perſonis, ib.n.*3.

Filii poſiti in conditione diverſimodè conſiderantur in deſcendenti, ac in tranſverſali linea, ut cenſeantur diſpoſitivè vocati, ibidem num. 15. *pag.* 197.

Poſiti cum qualitate maſculinitatis in

condi-

condiſione, vel legitimæ prolis, diſpoſitivè vocati cenſentur, n.24. p. 198.

Filiis ex Conſuetud. Neap. *novem doſtium partes debentur abſq; ulla aditione,Cont.47.num.16 pag.216.*

Filii, ſi repudiaverint conſuetudinariam bonorum medietatem,à patre eis relictam, non accreſcit illa extraneo hæredi, ſed proximioribus debetur, C.51. *num.* 18. *pag.*232.

Filiusfamilias de Iure communi nequeũt de adventitiis teſtari;ſed ex Conſuet. Neap. *poſſunt,* C.53. *n.*18.*p.*240.

Filiusfam. ſine patris conſenſu poteſt ſibi eligere ſepulturam, ſed non teſtari,niſi de peculio caſtrenſi, & quaſi, ibid.num. 24. *pag.* 241.

Filiifam. bona in dubio profectitia, non adventitia cenſentur, ibid. nu. 20.

Filii perſona convalidatur conſenſu patris in contractibus, etiam gratuitis, Contr.54 *num.*3.*pag.*242.

Filiafamil. extera, nupta Neapolitano, Cõſuet. *ſubiicitur,*C.60.*n.*28.*p.*267.

*Filius ob patris deportationem fit ſui juris; ſed reincidit in poteſtatẽ, ceſſãte deportatione, ibid. num.*8.*p.*265.

*Filia à vinculis paternis liberata per monacatum, ſi ad ſeculum, Pontificis authoritate redeat,iterum patriæ ſubiicitur poteſtati,*C.54.*n.*12 *p.*243.

Ità pariter, mortuo viro, ib.num. 18.

*Filius emancipatus ex aliqua cauſa, illa ceſſante,reincidit in patris poteſtatem, ibidem n.*22.*p.*244.

*Filii hæreditates parentum, & aſcendentium ex qualibet linea ipſis delatas, ad deſcendentes tranſmittunt,*C. 58. *num.* 15. *& hoc tantùm liberorum favore, num.* 16. *pag.* 255.

Fideicommiſſarius

*Debet,accipere hæreditatẽ de manu hæredis gravati.*C.55.*n.*14.*p.*246.

Fidejuſſor

*Fidejuſſor, qui neſciens læſionem in cõtractu, fidejuſſit. non tenetur, reſciſſio ipſo contractu ex capite læſionis, cum minimè ei detur recurſus contra principalem, qui revocavit,*Controv. 4.*num.* 8. *pag.* 20.

Fidejuſſor juvatur etiam beneficio nullitatis contractus, quem nullum declarari fecit mulier, ex Senat. Conſ. Velleja.*favore,ib, n.*34.*p.* 23.

Fiſcus

*Fiſcus, hæres inſtitutus in feudalibus, tenetur contribuere cum hæredibus in burgenſaticis, oneribus hæreditariis,*Contr.26. *num.* 23. *p.*143.

*Fiſcus in feudo ſuccedit, ſi ſola adſit ſoror, de bonis fratris dotata,*C. 29. *n.* 15. *licet illa proteſtata fuerit,fratre conſenſiente,velle ſibi ſucceſſionẽ feudi reſervare,ibid.n um.* 10. *pag.* 152.

Secus,ſi alii adſint ſucceſſores, n. 16.

Fœmina, & fœminæ

Fœminæ faciunt partes, earumque cedunt portiones in beneficiũ tantùm fratrum utrinque conjunctorum, cõſaguineorumque,qui eas dotare tenẽtur,non autem favore fratrum uterinorum,qui hoc non habent onus,attentis noſtris Conſuetudinibus Neap. Cõtr.3.*num.*8.*pag.*13.

*Dotationis onere ceſſante, ceſſat feminarum excluſio,*Contr.3.*nu.*16.*pag.* 14.

Fæmina per ſtatutum excluſa, maſculis exiſtentibus,nequit dicere teſtamentũ nullum,ſi fuerit præterita; maſculis exhæredatis, & extraneo inſtituto, Controver.6.*num.*16. *pag.* 36.

Fæmina à ſucceſſione per ſtatutum excluſa,cenſetur exhæredata nu. 17.

Fæminæ per Conſtit. Regni, *ſtantibus maſculis,excluduntur,dummodo congruè dotentur de paragio,* Controv. 7. *num.*5. *pag.*41.

Fæmina eſt immittenda in poſſeſſionem bonorum patris, etſi allegetur, illa eſſe feudalia, quod eſt videndum in petitorio, Contr. 11. *n.*15.*pag.* 69.

Fæminis non obſtat renunciatio in ſucceſſione ab inteſtato,maſculis non exiſtentibus, ſed tantùm ex teſtamento, Contr. 17. *num.*10.*pag.*94.

*Fæminis proximioribus excluſis ob renunciationem favore primi acquirẽtis bona,remotiores agnati etiam excluduntur,*Contr.20.*n.*38.*p.*109.

Fæmina, dote accepta, attentis patriis

ſan-

Digitized by Google

ſanctionibus,non ſuccedunt, Cont.31.
Fœminis per Statutum excluſis, deſcendẽtes ex eis cẽtẽtur excluſi,n.3.p.158.
Fœmina, non ex ſe, ut radix infecta, vel ob ſexus qualitatem excluditur à Iure municipali,ſed ob dotationẽ,ib.n.9
Fœminæ de jure patrio faciunt partes favore maſculorum, qui dotare tenentur eas, num. 4.p.160.
Fœminarum ſucceſſio, jure communi attento, eſt tantùm per Conſuetud.modificata, ut illę non ſuccedant cum maſculis,niſi in legitima,& dote item deparagio ibid.num. 15. pag. 159.
Fœminarum excluſio ex ſtatuto nõ perficitur, niſi tempore ſucceſſionis,n.22.
Fœmina in dote non venit jure univerſali, uti hęres, ſed particulari; nec à ſucceſſione excluditur, niſi ob renunciationem, d. Contr.31.num.11.

Frater, & Fratres.

Fratres patrueles, conſobrini, aut amitini æqualiter an ſemper ſuccedere poſſint,noſtris Conſuetudinibus inſpectis:aut verò inter eos attendi debeat vinculi duplicitas, prout de jure cõmuni diſponitur?C 1. n.2.3. & 6.p.4.
Fratres conſobrini ſunt in quarto conſanguinitatis gradu, d. C.1.n.7.p.4.
Frater utrinque conjunctus in bonis maternis ſuccedit ſimul cum uterino, ad paterna verò concurrit cum conſanguineo tantùm, noſtro municipali jure attento,C.2.num.2.pag.6.
Fratrum appellatione, rigoroſè illi tãtùm continentur, qui ex atroque,vel altera parente propagantur, ut ſunt germani, conſanguinei, & uterini, ibid. num. 16. & 18.p.8.
Fratres patrueles dicantur,qui duobus ex fratribus: Conſobrini,qui ex duabus ſororibus: & Amitini, qui ex fratre, & ſorore originem trahunt, ibid. num. 19. pag. 9.
Fratres, vigore Conſuetudinis: Sed ſi morienti, §. quod autem, ſuccedunt etiam in ulteriori gradu exiſtentes, ibidem,num. 20.
Fratres patrueles, & cæteri ſimiles ſimpliciter non dicuntur fratres, n.21.
Nec præfati, fratrum appellatione continentur, in Statutis, nec quoad jus noſtrum municipale,& num.ſeq.22.
Fratres patrueles, ſuccedere an debeãt, abſque ſexus differentia, & admitti æqualitèr ad alterius præd.functi fratris patruelis, & amitini ſucceſſionem? Contr. 3. num.1. pag. 12.
Frater conſanguineus excludit uterinũ in ſucceſſione fratris utrinque conjuncti,ſecundum Conſuetudines Neapolis, ibid.num.7. pag. 13.
Frater, ſive ſoror, cenſetur tanquam præteritus, quãdo ei relinquitur mediatas tantùm bonorum antiquorũ, quę debetur vigore Conſuetudinis Neapolis Contr. 6. num.10. pag. 36.
Item ſi eidem relinquotur, quod teſtator ei ſolvere debet, num. 21.p.37.
Fratribus,aut ſororibus præteritis,non inſtituta turpi perſona, matris legitima eſt totius hæreditatis tertia, Contr. 6. num. 26. pag. 37.
Frater ſuccedit alteri fratri defuncto in portione antephati materni, uti hæres, non ex propria perſona, Contr ov. 8. num. 20. pag. 51.
Frater an poſſit inſtituere fratrem hæredem cum fideicommiſſo, etiam in bonis antiquis?C.25.n.39.pag.135.
Frater utrinq; conjunctus non ſuccedit alteri fratri de jure patrio, ut agnatus in bonis paternis, & uti cagnatus in maternis,ſed ut agnatus ex utraq; parte, Contr.45.n.7.pag.210.
Frater fratri ſuccedens in bonis maternis, dicitur, acquirere à fratre, non à matre, Contr. 46.n.10.pag.112.
Frater ſi fratri, qui fuit matris hæres, ſuccedat, matris perſonã, uti frater defunctus repræſentat,C.47.n.10.

Fraus

Fraus non præſumitur, niſi probetur, Controverſ. 61.n.9.p.270.
Eamq; allegans probare tenetur, n. 10.
Fraus occulta conjecturis patet, n. 11.

Fructus

Fructus reſervati in feudi refutatione differunt ab uſufructu formali reſervato,Contr. 33. n. 9. pag.167.

Fru-

Fructuũ perceptio non cōſtituit jus in feudo,ſed eſt quid ſeparatũ,C.33.n.5.
Fructus, vel à ſolo ſeparati, vel ſeparãdi burgenſaticã naturã habẽt,n.6.
De fructibus feudi, vita durante feudatarius diſponere, & refutare feudum poteſt, cum fructuũ reſervatione, num.7.& 8.p.167.
Fructibus relictis, non formalis uſuſfructus, ſed fructuum perceptio relicta cenſetur,ibid.n.15.pag.168.
Fructus reſervati in refutatione feudi, percipiuntur à refutante, nõ ſuo, ſed feudatarii jure,ibid.n.18.
Fructus, qui jure dominii, & non proprietatis percipit, illos non compenſat cum meliorationibus in feudo, vel in re emphyteutica factis,Contr. 38. num. 12. pag. 184.
Fructus percepti cum meliorationibus non compenſantur,ib.num.13.
Fructuum perceptio eſt pars integralis dominii rei poſſeſſæ,num.14.
Fructus in vita uſufructuarii maturati, & non exacti, ad ſuos hæredes, an ad proprietarium ſpectent? Cont. 55.à n. 2. pag. 245.
Fructus ab uſufructuario filio perceptos in legitimam imputantur,n.20.
Fructus, & redditus conſiſtẽtes in laudemiis,an dicantur percepti,antequã fuerint exacta laudemia, Contr. 56. num. 13. pag. 249.
Fructus naturales maturati non habẽtur ut percepti, dum in arboribus, & ſolo pendent; ità & civiles, dum ſunt apud debitorem, ibid. n. 15. Et hoc ob eorum ſimilitudinem,n.17.
Fructus dicuntur civiles, & legales, qui Iure debentur,ibid.nu.18.p.250.
Fructibus civilibus, naturalibuſq; datur medium, in eſſe futuros, & exactos, ibidem.n.19.
Fructus non dicuntur iam exacti, quoties dies tantùm ſolutionis venit, ib. num. 20. nec quia potuerunt exigi, dicuntur exacti, ibid.num.25.
Fructus civiles exigi debent, ut poſſint tranſmitti,ibidem,num.30.& 31.
Fructus maturati, & exacti ab hærede gravato ſpectant ad ejus hæredẽ, ibidem,à num.33.cum ſeqq.pag.251.
Fructus pendentes ſpectant ad proprietariũ poſt mortẽ uſufructuarii,nu.8.

Gemmæ

GEmmæ,traditæ ſponſæ à viri conſanguineis nõ cenſetur uxori donatæ, ſed ipſi viro, C.8.*n.32.p.53.*

Gradus

Gradus proximitas, & non ſexus qualitas conſideratur in ſucceſſione fratrum patruelium,tàm de jure Communi,quàm Conſuetud.hujus Civit. Neap. Contr.3. n.24. pag.15.

Gubernator, & Gubernatores.

Gubernator in bonis Eccleſiæ, uti diligens paterfamilias ſe gerere debet, C.62.*n. 14. p. 275. & à debitoribus exigere ſtatuto tempore, n.16. aliàs ex lata culpa ad dãna tenetur, n.17.*
Gubernatores vectigalium, terminum debitoribus dilatare nequeunt, ibid. num. 12. ità & OEconomi, n.13.

Hæreditas

HÆreditas unum integrale conſtituit in proprietate,& in uſufructu, Controver. 10. *num.* 47. *p.*63.
Hæreditatis immiſſio denegari nequit, ſi contradictores egent termino,Controver.12.num.9.pag.73.
Hæreditas paterna eſt acceptanda per filios cum beneficio legis, & inventarii,nè teneantur ultrà vires,Controver. 13. num. 18. pag. 77. etiam ſi veniant ex propria perſona ad ſucceſſiones, ab eorum parentibus renũciatas, ibid. num. 19.
Hæreditas eadem pluribus,varii tamen gradus ab inteſtato non acquiritur, Controver.*15.num.16. p.85.*
Hæreditas teſtatoris lege, & voluntate ad hæredẽ tranſit,Contr.25.n. 17.
Hæreditas adita, efficitur hæredis patrimonium,Contr.43.nu.9.pag. 203.
Hæreditas nequit, dari mediante alterius perſona, niſi in tribus caſibus, qui recenſentur, Controver. 47. à num. 28. pag. 216.
Hęreditas,cum trãſmittatur jure deliberãdi,Sanguinis, vel alio jure,illã tranſmiſſarius acquirit,non à defuncto,

Digitized by Google

ɛto, ſed prorſus à tranſmittente, ibidem, num.32. & ſeq.p.217.

Hæreditas non adita in jure Suitatis, & Sanguinis tranſmittatur? Controver.58. & an detur hæredi minoris reſtitutio ad adeūdam? n.3.p.254.

Hæreditas adiri debet, ut adeuntis patrimonium repreſētet, ibidem num. 6. & delata pluribus modis tranſmitti poteſt, à n.18. cum ſeqq. pag.256.

Hæreditatis in tranſmiſſione, tempore peſtis non requiritur ſcientia, ibid. num.22. & ità ubi defertur pupillo, vel minori, n.21.p.257.

Hæreditas ſemper ut adeunda tranſmittitur, ibidem num. 24. & tranſmiſſa inter bona tranſmittentis ponitur, num. 31. p. 258.

Hæreditas infanti delata, an ſicuti ad patrem, ità ad avum paternum excluſa matre, tranſmittatur? *Con.59.*

Hæres, & Hæredes

Hæredi ſcripto impediri nequit immiſſio, quoties teſtamentum omni caret viſibili vitio, Contr.12.nu.8.pag.73.

Et quando contradictores indigēt termino n.11. & Contr.16.n.15.pag. 90.

Hæredi ſcripto, ſi competat probabile jus, ad excludendos agnatos à medietate antiquorum, non impeditur immiſſio, ibidem num.18. ità paritèr in bonis feudalibus num. 19.

Hæredi ſuffiлit jus, ſaltem probabile, & coloratum in agnatorum excluſionem à medietate conſuetudinaria, ut immiſſionem ille obtineat ſine ulla clauſula, Contr.16.n.39. pag.92.

Hæres renunciataris, ſuccedit ejus loco ad excludēndos agnatos à ſucceſſionibus renunciatis, C.17.n.12 pag.95.

Hæres filii, qui ſucceſſit patri, excluſa ſorore ob renunciationem, ſi ſit remotior agnatus, an habeat eandem facultatem liberè diſponendi de bonis Conſuetud. *ſubjectis, ibid. nu.13.*

Hæres nō tenetur ſervare promiſſa, niſi teneretur teſtator, Contr.18.nu.7.

Hæres utitur jure defuncti, ib.nu. 15.

Hęres renūciatarii nō indiget, ut medietas vigore Conſuet. *ſit prius adita à renunciante, & poſtea ad ipsū tranſmiſſa, ut excludere poſſit agnatos ab illa, ibidem num.17.pag.98.*

Hæredes extranei, quando in renunciatione non ſunt contemplati, benè excluduntur per proximiores agnatos, & filios renūciantis à medietate bonorum antiquorum, vigore Conſuetud. *ſecùs aliter,* C.19.n.29.pag.103.

Hæres renunciatarii repræſentat ejuſdem jura, Contr.20.n.4.pag.105. *Et locum etiam renunciantis, num.* 10.

Hæres ſcriptus potitur in hæreditate iure renunciantis, iam antea tranſlato favore teſtatoris, ib.n.14.p.106.

Hæredi datur immiſſio, ſi eius ius ſit clarius illo agnatorū, n.44.p.210.

Hæres extraneus nō eſt propriè debitor medietatis antiquorum, vigore Conſuetudinis Neap. *addictæ agnatis,* C. 25. *num.13. & 14.pag.132.*

Hæres, aditionis actu videtur quaſi cōtraxiſſe cum defuncti creditoribus, & legatariis, ibid.n.15.p 133.

Hæredis inſtitutio dicitur univerſalis; at particularis in legatis, ibid.n. 21.

Hæres iuxtà diſpoſita non gravatur duplici onere, ibid n.49.p.132.

Hæres in allodialibus an contribuere teneatur unà cum hærede in feudalibus ad onerum ſolutionem; an verò pro rata? Contr.26.pag. 140.

Hæredes omnes ad annuorū introituū ſolutionem tenentur ex vi perſonalis obligationis, num.17.pag.142.

Hæres in feudalibus tenetur ſolus ad ad onera, quæ procedunt ex feudi natura, d. Contr. 26. *num.35 pag.144.*

Hæres unus nō debet pro alio plus gravari, quando inæqualis eſt patrimonii valor inter bargenſatica, & feudalia, ibid. n.10.p.141.

Hæredes plures ſi adſint, quilibet ex eis actione perſonali tenetur ad onera pro rata, ibid. num. 15.

Hæres in feudo hæreditario tenetur ad onera uſq; ad ejus valorē, C.27. *n.4.*

Hæres gravatus, qui bona reſtitutioni ſubiecta meliora reddidit, repetit omnes meliorationes in illis factas, C.37.*n.*11.

Hæ-

Digitized by Google

*Hæres fæudatarii, cujus feudum ob lineam finitam ad Regiam Curiam devolvitur, impenſas, & meliorationes recuperat, attento tempore mortis vaſſalli, ibidem num.*18.*pag.*182.

Hæres, hæredis dicitur teſtatoris hęres, eumque rēpreſentat, Contr. 47.*nu.* 9.& 11. *pag.* 215.

Hæres ſecundus, ſi ex propria perſona, nec facto primi hæredis, ad defuncti hæreditatem venit, declarari nequit hęres mediante perſona primi hæredis, Controver.47.*num.*30 *pag.* 217.

Hæres gravatus fortius habet jus, quā uſufructuarius, Contr.55. *num.* 17.

*Hæres gravatus eſt verè dominus, etiā proprietatis rerum hęreditariarum, etſi alienare nequeat, ib.n.*18.*p.* 246.

Hæres uſufructuarius ab initio habetur uti gravatus poſt mortem, hęreditatem reſtituere proprietario, Controver.57.*à nu.*8.*cum ſeqq.pag.* 253.

Hęres jure caret, hęreditate non adita, nec eam tranſmittere poteſt, Contr. 58. *à num.* 8.*pag.*255.

Hypotheca

Hypotheca ſpeciali reſervata cum dominio in bonis venditis, debitum non fuiſſe extinctum, nec pretium ſolutū oſtenditur, Contr.23.*nu.* 26.*pag.*122.

Immiſſio

I*Mmiſſio nō impeditur per exceptiones, petitorium reſpicientes*, Contr. 11. *num.* 14.*pag.*69.

Injuria

Injuria nulla fit volenti, & conſentienti, Contr.8.*num.*24 *pag.*52.

Introitus

Introitus, ac fructus in vita uſufructuarii maturati, & non exacti, ad quos ſpectent? Contr. 56. *pag.* 248.

Introitus maturati non dicūtur exacti.

*Introitus annui debentur habita ratione ſummę capitalis penes debitorem demortui, ibidem num.*42.*pag.* 251.

Interpretatio

Interpretatio pacti eſt facienda, quo minus corrigat Jus commune, Contr. 10 *num.* 28. *pag.* 59.

Interpretatio fit ſtricta, ubi agitur de obligatione contrahenda, C.30.*nu.*7.

Inventarium

Inventarii beneficium inducit bonorū, & Jurium ſeparationem, & eſt valde proficuum hęredibus, Controver. 13.*num.*17.*pag* 77.

Inventarium valdè confert agnatis, hæredibus, nè medietas, eis in antiquis debita, confundatur, C.16.*n.*29 *p.*91.

Inventarii beneficium an proſit hæredi in feudo? Contr.27.*pag.*146.

Inventarium, nec in feudo ex pacto novo, nec in hęreditario iuvare poteſt, ibidem num. 3.*pag.*147.

Juramentum

Juramētum factum in re prohibita per legem civilem, quę primario dirigitur ad bonum publicum, non obligat, Contr.4.*num.*42.*pag.*25.

Juramentum non obligat ad faciendum quod ſit culpabile, ibidem num. 44.

*Juramenti materia non poteſt eſſe quid peccaminoſum, ibidem num.*45.

*Cum non dicatur iuramentum vinculū iniquitatis, ibidem num.*46.

*Juramentum, quod directè vergit in aliquod præjudicium tertii, non obligat, ibidem num.*47.*pag.* 26.

*Deus non acceptat iuramentum, niſi ſecundùm hominis intencionem, nu.*69.

*Juramētum factum animo iurandi, ſed non ſe obligandi nullam parit obligationem, ibid.num.*70.*pag.* 27.

*Juramentum ſequitur naturam actus, cui adhęret, ſeù promiſſioni, cui adnectitur num.*63. *d .pag.*27.

Juramentum promiſſorium, adiectum fictæ promiſſioni ex communiori ſententia non inducit obligationem, Cōtrover.4.*num.*65.*pag.*27.

Juramenti ſubſtancia eſt, aliquem velle ſe ad promiſſa obligare, num. 66.

Iuramentum in re dubia non eſt explicandum, niſi eo modo, quo ipſa promiſſio explicatur, Contr. 30. *num.*6.

*Iuramentum ſortitur cōditiones actus, in quo cadit, ibid.num.*8 *pag.* 155.

Iuramentum non cadit in eo, quod expreſsè non fuit promiſsū, C.31.*n.* 38. *nec obligat ubi peccatū n.* 40.*p.* 162.

Iu-

Judex,& Iudices

*Judex in praeambuli decretis eſt M. C. Vicaria hic Neap.*C.16.*n.*10.*pag.*89.

Judicis arbitrio, expenſarum fit extimatio, ut evitetur aliena jactura, Controver.38.*num.*25.*pag.*186.

Judices juxtà minus probabilem ſententiam decidere nequeunt, *Controver.* 46.*in fin.pag.*213.

Judicium

*Judiciũ ſummariũ eſt immiſſio, pag.*89.

Ius, & Iura

Juris Romani regula, quòad vinculi duplicitatem, ejuſque prælationem in ſucceſſionibus, non reperitur correcta per noſtras Conſuetudines, niſi in fratribus tantùm conſaguineo, & uterino, concurrentibus cum utrinque conjunctis ad alterius præmortui fratris ſucceſſionem, *Controver.* 2.*num.*25.*pag.*10.

Jura ſuccurrunt filiis læſis in legitima poſt patris obitum,C.7.*n.*39 *pag.* 46.

Iura quando ſunt ſeparata, uno ſublato, alterum non tollitur, C.10.*n.* 27.

Iure vario acquiritur, & retinetur, ibi.

Iuri renunciato non datur regreſſus, Controver.13.*num.*5.*pag.*76.*& pag.* 82. *cit.*Contr.*num.* 10.

Iura renunciantis transferuntur cui fuit facta renunciatio, ibid.num. 11.

Iura legitimi contradictoris ſi ſint tàm clara, ut in petitorio nullum admittant obicem, hæredi teſtamentario immiſſionem non impediunt, Contr. 16. *num.*6.*pag.*89.

Ius petitorii magis favet hæredi, quàm agnatis, ſi obſtet eis renũciatio ibid.

Iuribus hæredis ſcripti in petitorio præjudicatur, ſi in judicio ſummario dicatur, dempta antiquorum medietate vigore Conſuet. *cum liquidò non conſtet illam agnatis deberi*, Contr. 16.*num.*35. *pag* 92.

Ius renunciatum dicitur eſſe in hæreditate renunciatarii,C.18.*n.*13. *p.* 97.

Ius adeundi ſucceſſionem ex Conſuet. *eſt perſonale, nec tranſmittitur n.* 18.

Ius accreſcendi eſt potentius ſucceſſorio edicto, Contr.20.*num.* 16. *pag.* 106.

Iure ſuo qui utitur, dolo non agit, Controver.40.*num.* 7.*pag.* 91.

Ius municipale in caſu ubi corrigit, eſt validius jure communi, *Contr.* 52. *num.*11. *pag.*235.

Ius patriæ poteſtatis in hac Civitate *definit in filiabus nuptis*, *Contr.* 54. *in fin. pag.*244.

*Iura ſunt juribus concordanda, nu.*21.

Ius accipiendi fructus naturales eſt facilius jure exigendi fructus civiles, Controver.56.*num.*16.*pag.*249.

Ius univerſale prævalet particulari.

Ius hæreditatis delatæ eſt perſonale. ibi.

Jus, quod trãſmittitur poteſt acceptari, & repudiari, C.58.*n.*25.*pag.*256.

Ius tranſmiſſum, ſi ſit acceptatum, cenſetur eſſe de hæreditate trãſmittẽtis.

*Ius excludendi fœminas propter maſculos ex ſtatuto, an ad hæredes erãſmittatur? ibid.à n.*28.*cũ ſeqq.p.* 258.

Ius deliberandi quando competat? n. 17.

Ex infante ad matrem an tranſmittatur? Con.59.*pag.*259.

Ius congrui locum non habet, ſi aliquis hodiè emat, & cras donet; ubi donatio ſit vera, & non ſimulata, licet ad evitandum jus congrui, *Controver.* 61. *num.*21.*pag.*271.

Laicus

Laicus proximior, ſicuti non poteſt ſuccedere Clerico, *vigore* Conſuet. Neap. *ad antiquorum medietatem: ità & Clericus, contra ipſius laici liberam diſpoſitionem venire nequit, ratione æqualitatis ſervãdæ*, Contr. 21. *num.*6. *pag.* 112. *Idemq; ſi agatur de Iure congrui, cui nec activè, nec paſſivè ligatur* Clericus, *nu.*8.

Laicus, ſi viam faciat Clerico ad antiquorum ſucceſſionem ex Conſuetud. *uterque admittitur, num.* 11. *p.*113.

Laudemium

Laudemiũ debetur etiam uſufructuario, Cont. 34.*n.*14. *p.* 171.

Laudemium an teneatur ſolvere, qui rem emit, quam prior domi nus, ejuſdemq; rei venditor alicui Eccleſiæ ſubmiſerat in emphyteuſim certo pretio, itẽq; quindẽnia ex trãſitu in manus mortuas? C.35.

Digitized by Google

Laudemium debetur ex venditione rei emphyteuticæ; & quindemnia ex illius tranſitu in manus mortuas, ibidem, num.5.pag.173.

Laudemium ſolvere tenetur emptor rei, in emphyteuſim ſubmiſſæ, etſi pro certo pretio, cum pactis tamen emphyteuticis, Contr.36.n.5.p.176.

Laudemii ſolutio non fit in cenſu conſignativo, & reſervativo, n.13 pag.177.

Læſio

Læſione enormiſſima exiſtente, ſeu dolo ex propoſito, non poteſt inveniri modus, quo is, qui obtinuit mulieris renūciationem, etiam cum viri promiſſione ad tantundem de proprio ditatur tutus, & ſecurus, C.4.n.23.p.22.

Læſionis remediū nullo pacto poteſt excludi à contractibus, C.4.n.29.p.23.

Læſio modica ſufficit ad reſcindendum cōtractum, à minore initū ibid. n.39

Et prodeſt etiam fidejuſſori minoris reſtitutio in integrum, num.40.p.24.

Læſioni enormiſſimæ, cui lex ſuccurrit, renunciari non poteſt, etiam cum juramento, præcipuè in præjudicium tertii, & in damnum publicæ utilitatis, ibid. num. 74. pag. 28.

Læſio ubi enormiſſima adeſt, ibi, & dolus, Contr.7.num 49. pag. 47.

Legatum, & Legata

Legatum ſolvendū ſuper pretio alicujus fūdi, vel alterius rei, quæ vendi debet, an cenſeatur demonſtrativè, vel taxativè relictum? Cont.22.p. 115.

Legatum eſt ad inſtar certæ ſpeciei, ſi ſit relictum in pretio rei, ibid.num.4.

Legatum in dubio eſt judicandum taxativum, ſi ſit ſuper re certa, nu.9.

Legatum pium, licet videatur taxativum, an reſolvatur in demōſtrativū, favore piæ cauſæ? num.ſeq. 10.

Legatum taxativum præfertur cæteris legatis ſuper illa re, vel fundo, in quo fuit relictum; nec patitur diminutionem, ſi hæreditas non ſit ſolvēdo pro aliis legatis, ibid. nu.13.p.117.

Legata quātitatis diminuūtur pro rata, nō exiſtēte hæreditate ſolvēdo, n.14

At non ità legata certæ ſpeciei, quæ non patiuntur diminutionem, num.15.

Legatum ſpeciei dicitur ſpeciale, & quantitatis eſt generale, num. 16.

Legatum perimit, re in ſpecie legata perempta, ibidem num 19.p. 117.

Legatum, quomodo dignoſcatur, an ſit demōſtrativè, vel taxativè relictum ſuper re certa, ibid.nu.5.p.116.

Legata Medico congrua quantitas, an compenſetur cum ſtipendio eidem ſpectanti pro laboribus erogatis, præcipuè in ultima defuncti infirmitate? Controv. 24. pag. 126.

Legatum quando compēſari debeat, regulæ aſſignantur, ibid. num. 3.

Legatum non compenſatur cum debito voluntario, proveniente ex contractu libero, ibidem num. 5.

Legatum Medico relictum, compenſatur cum ſtipendio, ei de jure debito, ibidem num. 9.pag. 127.

Legatum, à debitore creditori, animo compenſandi debitum neceſſariū, cenſetur factum, ibid.num.11. pag. 127. non verò voluntarium, num.12.

Legatum à viro cum quarta uxoria compenſatur, ibidem, nu. 13.

Legatum factum à patre filiæ, vel ab avo nepoti, compenſatur cum dote, ib.n.22. & filio, in legitimam, nu.23. vel cum alimentis, n. 24. niſi conſtet contrarium ex teſtatoris mente, ibid. p.178. & cum vita, & militia, nu.26.

Legatum factum à viro uxori compenſatur cum dotis reſtitutione, nu.25.

Legatum uxori relictum compenſatur cū lecto, at viduitatis veſtibus n. 27.

Legatū tutori, cenſetur ad tutelæ onus relictum; nec debetur, ſi tutor noluerit illud acceptare, nu. 29. pag.129.

Legatum Advocato, & Procuratori, cenſetur factum animo compenſandi cum laboribus, ibid.nu.31. & 32.

Legatum, vel inſtitutio in aliqua parte hæreditatis, favore proximiorum de agnatione, an compenſetur cum bonorum medietate vigore Conſuetudinis *debita?* Contr. 25. *pag.* 131.

Refertur opinio negativa, nu.3. ſed affirmativa ſuſtinetur à n.29. p.134.

Legatum nō tranſit in legatarium, niſi adita hæreditate, ibid.num.26.

Legatum filio compenſatur cum legitima, & filiæ relictum, cum dote, ibid. num. 31. & 33. pag.134.

Legatum uxori compenſatur cum fructibus, perceptis à viro in bonis paraphernalibus, ibid.num 38.pag.135.

Legatum pro certa cauſa, ac re particulari, non compenſatur cum debito, etſi legali, ibidem num.58.pag. 137.

Legatum factum conſaguineo, amico, vel Eccleſiæ, de re aliena ignoranter, tenet, & æquivolens legatario debetur, Contr. 48. num.2.pag.219.

Legatum rei antiquæ, cujus medietas pertinet ad agnatos, cognatoſq; vigore Conſuetud.Neap. an integrum legatario debeatur? ibid.num.4 precipuè, ſi legatarius ſit conjunctus familiaris, vel pia cauſa, n. ſeqq.p.221.

Legata re, quæ tota teſtatoris non erat, in dubio intelligi debet, relictum jus, quod in ea teſtator habebat, ibidem num. 5. ſed limitatur ubi contraria eſt diſponentis mens, & n.26.pag.222.

Legatum per verba: lego totum fundū, an totum debeatur, ſi pars illius reperitur alteri ex contractu obnoxia? ibid. num. 7. pag. 220.

Legata domo, cujus teſtator in una portione erat dominus, alia fideicommiſſo ſuppoſito, ſi dixit, lego domū ubi habito, integrum an debeatur legatum? ibid. num. 11.

Legata conſanguineis, amicis, & piæ cauſæ favore, latiſſimè ſunt interpretanda, ibid. num. 19. pag. 221.

Legatum pium alicujus rei, quam cum aliis in communi teſtator poſſidebat, licet ignoranter, valet, & integrum debetur, ibid. num. 21.

Legatum conjuncto, vel amico relictum de re alteri hypothecata, liberum eſt ab hærede præſtandum, quaſi jus luēdi ei cenſeatur injunctum, ibid. n.22.

Legatum quando eſt conditionale, debet ſuſpendi ejus executio, donec verificetur finis, ac teſtatoris voluntas, Controver.49. nu. 5. pag. 225.

Legatum, ſi reſpiciat mortem tertii, non debetur, legatario præmortuo ante hujus perſonæ obitum, ibid. num. 11.

Legatum cum ſit ſub cōditione, peti nequit, niſi ea adimpleta ibid. num.14.

Legatum repudiatum, vel caducatum, fingitur, ac ſi nunquam fuiſſet legatarii, & auget hæreditatem, favore ſolius hæredis, ibid. num.21. p.227.

Legatum non poteſt dici caducatū, uno deficiente ex legatariis, ibid.n.22.

Legatarius

Legatarius ſpeciei dicitur in re legata melioris conditionis, cum in ſpecie ſit magis dilectus, Contr.22.n.18.p 117.

Legatario creditori, quod fuit relictū, compenſatur cum debito legali, & neceſſario, Contr.25.pag.131.

Legatario mortuo antè cōditionis evētum, legatum ruit, C.49.n.7.p.224.

Legitima

Legitima matris in bonis filii quanta ſit, ſi peculiariter in ea inſtituatur, univerſali hærede pia cauſa relicta, cæteriſque collateralibus, etſi primi ordinis abſq; cauſa præteritis, Contr. 6.num.2. cum ſeqq. pag. 34.

Diſſeritur, an ſit tertia tertiæ? & eſſe tertiam totius hæreditatis ſuſtinetur à num.4. uſque ad fin. Et de communi opinione, oſtenditur num.5. rationibus comprobatur num.6. & 12. pag. 35. & 36.

Legitima ſicuti debetur deſcendentibus, ità, & aſcendentibus, ibid. num. 6.

Aſcendentium legitimo portio eſt aucta, non alitèr ac deſcendentium. num.7.

Legitima fratribus, aut Sororibus nulla debetur ex teſtamento, niſi inſtituta turpi perſona, ibidem num. 8.

Legitima matris eſt tertia totius, quoties fratres, aut ſorores defuncti, à quo non fuit turpis perſona inſtituta, non concurrunt cum matre, nec faciunt partem, quia finguntur, ac ſi non eſſent, num. 9.pag. 35.

Legitima regulatur more ſucceſſionis ab inteſtato; ſed cum illis ſolùm perſonis

nis

nis, quæ æqualiter concurrunt in legitima, condito teſtamento, num. 14.

Legitima non debetur inter Collaterales, niſi turpi aliquoties perſona inſtituta, num. 15. pag. 36.

Legitimæ favor præponderat, & eſt item potior favore piæ cauſæ, ibid. nu. 28.

Legitima, à patre in vita filio aſſignata, auctis paternis facultatibus, an augeatur poſt mortem? C. 7. *n.* 10. *pag.* 42.

Legitima eſt quota bonorum, & liquidatur, attento patrimonio mortis tẽpore, ibid. num. 55. *pag.* 47.

Legitima verè non dicitur quod in vita filiis datur, ibid. num. 56.

Legitima, & dos augetur, auctis paternis facultatibus, ibid. num. 58.

Legitima deduci nequit ex feudo mixto antiquo, quod habetur ut i feudum ex pacto, & providentia, Controver. 27. *num.* 7. *pag.* 147.

Legitima, primogenito debita in feudo hæreditario, quanta ſit? ibidem nu. 11. & 12. *pag.* 148.

Legitima non debetur tranſverſalibus, niſi turpi inſtituta perſona, C. 28. *n.* 9.

Legitima non privatur qui alterius favore à ſucceſſione excluditur, Controver. 31. *num.* 16. *p.* 160.

Legitimam parentibus filii relinquere tenentur, ſi aliorum favore diſponãt, etiã de adventitiis ex Jure *municipali,* Contr. 53. *num.* 14. *pag.* 240.

Lex, & Leges

Lex, quæ immediatè dirigitur ad bonũ publicum, & ad tollendas fraudes, obligat ad culpam, Contr. 4. *nu.* 25.

Lex patris dotantis conſilio conſiſtit, Cõ*trover.* 7. *num.* 46. *pag.* 47.

Lex municipalis dubiis verbis nõ tollit, quod clarè habetur ex Jure Commu*ni,* Contr. 10. *num.* 38. *pag.* 61.

Legem imponere, quàm vult, primus acquirens bona, benè poteſt, Contr. 19. *num.* 31. *pag.* 103.

Legis auctoritatem, ejuſque ſanctiones cuſtodire, natura met ipſa nos edocet, Controver. 30. *pag.* 154.

Leges, tàm communes, quàm municipales ſunt ſolùm intelligẽdæ in caſibus, in quibus loquuntur, nec ad alios extendi debent, ibid. num. 3. *p.* 155.

Lex magis indulget utilibus, quàm voluptuariis in re expenſis, C. 39. *nu.* 2.

Lex nova veterem corrigit; ſed non in caſu, de quo non loquitur, Contro*ver.* 44. *num.* 16. *pag.* 207.

Quia tunc recurritur ad Jus Commu*ne, num.* 30. *p.* 208.

Lex intelligi debet juxtà terminos legis interpretantis, C. 59. *n.* 7. *p.* 260.

Lex municipalis loci, ubi filia fuit nupta, non operatur contra patrem exterum, C. 60. *num.* 34. *pag.* 268.

Locatio

Locationi factæ à tutore tenetur ſtare minor, finita tutela, C. 63. *n.* 1. *p.* 276.

Ità à Prælato, & loci pii Rectore, ſi fiat locatio, tenetur eidem ſtare ſucceſſor, ibid. num. 2. *pag.* 277.

Si nulla adſit fraus, vel dolus, num. 3.

Majoratus

M*Ajoratus poſſeſſor, ſi diſſipet, poteſt ante obitum conveniri pro idonea cautione,* C. 50. *num.* 5. *p.* 228.

Majoratum, vel fideicommiſſum pratẽdens, vivente poſſeſſore, ut declaretur ad ſe ſpectare, an agere poſſit? ibid. à num. 3. *pag.* 229.

Maritus

Maritus promittens, mulierem, & filios naſcituros non contraventuros renũciationi, & teneri ad damna de proprio in caſu contrario, habetur tanquàm fidejuſſor, C. 4. *n.* 6. *pag.* 20.

Maritus promittens, quod uxor ſua renuntiabit; idque curare, & facere, itaut faciendo ſuum poſſe, non excuſetur, inefficaciter obligatur, ſi adhibitis diligentiis, mulier non vult renuntiare, num. 15. *pag.* 21.

Maritus ſi fecerit expenſas in rebus dotalibus uxoris, quas demum uxor ſit venditura, licet voluptuariæ, habentur tamen ut utiles, C. 39. *n.* 3. *p.* 187.

Maſculus, & Maſculi

Maſculorum prælatio nõ conſideratur per noſtras Conſuetudines*, niſi quãdo ſuperſunt defuncti fratres, filii, vel deſcendentes ex fratribus; Nàm*

extra

extra prædictos nulla adeſt Conſuetudo *, ex qua fœmina excludatur,* Contr.3.*num.*12.*pag.*14.

Maſculis inſtitutis à primo acquirente, fœminis excluſis, ſubſtitutoq; extraneo, non ſit locus agnatis ad bona antiqua ex Conſuetud. *dato ſubſtitutionis caſu*, Contr. 20. *n.* 37.*p.*109.

Mater

Mater binuba tenetur reſervare filiis ex primo matrimonio proprietatem lucrorum, quæ à primo viro ei obvenerunt, C. 8 *n.* 14. *pag.* 51.

Matre defuncta, filii prioris matrimonii ſuccedunt ad obventa à primo viro, & à filio primi thori, excluſis cæteris ex alio ortis, *ibid.num.* 15.

*Mater ſolùm uſumfructum retinet in bonis, ei obventis à primo viro, vel à filio prioris thori, ibid. num.*16.

Sed hoc intellige in bonis, perventis à patre, non aliunde, num. 17.

Et in caſu, quo mater primò nubat, & poſtea ſuccedat; nam ſi prius ſuccedat, & poſtea nubat, non privatur proprietate, ibidem num. 18.

Mater tenetur ſervare filiis prioris matrimonii, etiam quæ habuit ex cauſa necis viri, num. 19. *pag.* 52.

Matris promiſſio, ut filii remaneant obligati, ad habendam ratam ſuã renunciationem, etiamſi ex eorum perſona venirent, an ipſis officiat? Controver. 13.*num.*25.*pag.*78.

*Matris renunciatio filiis non obſtat, licet ſint ejus hæredes, ibidem num.*26.

Matre renunciante præmortua filii veniunt proprio jure, ibid. num. 27.

*Matris renũciatio habet locum ipſa vivente, non ſi præmoriatur ſuis filiis, n.*28. *&* Controver. 18 *p.*95.*&* 96.

Mater renuncians, ſi in medio exiſtat, ſicut & ipſa, ità ejus filii excluduntu, Controver. 19.*num.*12.*pag.*100.

Matre excluſa à ſtatuto ob dotem acceptam, ejus filii non excluduntur in bonis avi à ſupplemento legitimæ, Cõtrover.31 *num.*10.*pag.*158.

*Matris præmorientia, niſi ſit expreſsè conſiderata in renũciatione, filiis nõ obſtat, ib.n.*32.

*Et poſt ejus obitũ benè venire poſſũt ad legitimæ ſupplementum, nu.*33 *p.*160.

Matre, quæ filio ſucceſſit, mortua, non veniunt ad ejus ſucceſſionem conjuncti ex parte ſui viri, C.47.*n.*13.*p.*215.

Mater etiam de Iure patrio excluditur per ſubſtitutionem pupillarem à filii legitima, Contr.51. *&* 52. *p.* 236.

*Sed contrarium eſt dicendum in ſubſtitutione reciproca inter impares, n.*21.

Matrimonium

Matrimonium contrahens animo non ſe obligandi ad reddendum debitum conjugale, non seriò contrahere velle cẽſetur, Contr. 4. *num.*67. *pag.*27.

Medietas

Medietas bonorum antiquorum proximioribus relicta, non judicio defuncti agnati, ſed providentia Conſuetudinis *debetur*, *Contr.* 6. *num.* 23. *pag.* 36. *& Contr.* 25. *num.* 9. *pag.* 232.

Medietas antiquorum agnatis debita ex Conſuetud. *non eſt quota hæreditatis, ſed bonorum*, *Contr.*16.*nu.*28.

Medietas hęc an debeatur remotioribus agnatis, cognatiſque ubi adeſt renunciatio proximioris in gradu, tranſlativè peracta teſtatoris favore? Controver. 17. *pag.* 93.

Medietas cõſuetudinaria acquiritur ut quota bonorum, C. 20. *n.* 20. *p.* 107.

Medietas pręd. ſpectat ad proximiores agnatos, cognatoſq; aliquo decedente ſine liberis in hac Civitate *, nam de altera ſolùm liberè teſtari poteſt,* Cõtrov.21. *num.* 4 *pag.* 111.

Medietas antiquorum bonorum, vigore Conſuetudinis *debita, à defuncti hæreditate ſeparatur, ibidem num.* 12. *pag.*112.*&* Cont.25 *n.*16.*p.*133.

*Medietas eadem, poſtquam fuit delata, vnicuiq; ex proximioribus agnatis, cognatiſq; defertur, ib.n.*18.*pag.*113.

Et debetur itẽ poſt teſtatoris mortem, nõ antè, Contr. 25. *num* 6.*p.* 132. *Condictione* Cõſuetudinis, *n.*10. *Et agnatis ad inſtar legitimæ defertur, n.*42.

*Nec in illa poteſt imponi onus, n.*43.

Meliorationes.

Quo tempore attento æſtimentur? C. 37. *p.* 178.

Me-

Meliorationes repetit, qui eas fecit, cũ res melior evaſerit. ibid. nu 8. & 9.

Meliorationes à feudatario factæ, vel ab emphyteuta, alioq; utili domino, vel uſufructuario, quo tempore æſtimentur? Contr. 38. *pag.* 183.

Meliorationes in feudo ſunt reſtituendæ, ſi feudum magno fiat valore, ibid. num. 20. *pag.* 185.

Meliorationum expenſæ voluptuariæ differunt ab utilibus, quibus magis lex indulget, Contr. 39 *pag.* 187; *Sed an ex voluptuariis fiant utiles, ob majorem rei melioratæ valorem? ibidem, num.* 7 *&* 8.

Meliorationum valor eſt deducẽdus integer in beneficiũ poſſeſſoris rei, obligatæ creditoribus hypothecariis, ibidem num. 18. *pag.* 188.

Meliorationes recuperat poſſeſſor hypothecaria conventus, juxtà rei æſtimationem tempore ſententiæ, ibid. num. 19. *pag.* 189.

Meliorantis eſt in electione, juſtum pretium offerre, deductis meliorationibus, fundum retinere, vel ſecùs, à num 21. *ad num.* 24. *p.* 190.

Melius

Melius eſt hodiè habere, quàm cras poſſidere, & illo nunc frui, quod tractu temporis amittere poſſumus in totũ, vel in partim, Contr. 5. *num.* 20.

Melius eſt parum ſtatim poſſidere liberè, quàm tractu temporis multum ſub onere, ibidem num. 21. *pag.* 32.

Minor

Si reſcindat contractum, ab alio ejus nomine geſtũ, qui etſi promiſiſſet, nedum minorẽ ratum habiturum, ſed quod nec reſtitutionem petet; non tamen id promittens ad obſervantiam tenetur, Controver. 4. *num.* 17. *pag.* 21.

Minor dolo inductus, ad contrahendũ, ſi reſtituatur in integrum, eius reſtitutio fidejuſſori etiam prodeſt, ibid. num. 18. *pag.* 22.

Minor læſus reſcindẽs cõtractũ eius nomine geſtũ, in quo fuit promiſſa ipſius ratihabitio, non operatur, ut ex hoc contra promittentem cõmittatur ſtipulatio rati, Contr. 4. *nu.* 41. *pag.* 24.

Idemq; eſt pariter dicendũ in Curatore, promittẽte minoris ratihabitionẽ, 42.

Minoris inſania ceſſante, ceſſat paritèr cura, Contr. 54. *num.* 11. *pag.* 243.

Minor mulier, mortuo viro redit in poteſtatem Balii, & curatoris, ibidem num. 14.

Mors

Mors civilis dicitur profeſſio in Monaſterio, præcipuè ſucceſſionis incapaci, uti etiam deportatio, C. 19. *n.* 16.

Morte quemadmodum nil certiùs, ità nil incertius eſt hora ejus, C. 50. *n.* 2.

Mulier, & Mulieres

Mulier juvatur beneficio S. Conſ. Vell. *etſi principalitèr cum aliis obligata,* Contr. 4. *num* 32. *pag.* 23.

Mulierũ genus eſt tenaciſſimum; & nõ ità facilè donãt, Contr. 7. *num.* 52.

Mulieres ſecundò nubentes variis ſubiiciuntur pænis, Cõtr. 8. *n.* 13. *pag.* 51.

Mulier non tenetur filiis primi thori ſervare, quæ ei fuerunt donata à viro plebejo, aut ſeni, quia titulo oneroſo illa acquiſivit, ibid. num. 28. *& reſtringitur hæc concluſio ad tempus contracti matrimonii, n.* 29. *pag.* 53.

Mulieri donata, viri contemplatione, an ſubjaceant diſpoſitioni legis, fœminæ; *ibidem num.* 31.

Mulier dotata, quæ ampliſſimè renunciavit cunctis ſucceſſionibus, omninò excluditur, nec impugnare poteſt ultimi ex renunciatariis diſpoſitionem C. 14. *p.* 81. *& renuncians excluditur etiam à dotãtis hærede extraneo, ibidem, num.* 9. *pag. ſeq.*

M*ulier primogenita, ſi dotationis tempore proteſtetur, nolle ſucceſſioni feudorum renunciare, patre conſentiente, an præjudicet alteri ſorori in capillo?* Controver. 29. *pag.* 151.

M*ulier dotata ex* Regni Conſtit. *excluditur à ſorore in capillo, ibid. num.* 12. *Secùs ſi ſola patri ſuccedat, n.* 13.

M*ulieris dotatæ renunciationi ineſt tacita conditio, ſi ea vivente ſucceſſio deferatur, nõ verò filiis poſt ejus mortem,* Controver. 30. *num.* 11. *p.* 155.

Mulier dotata, quæ per ſtatutum à patrii dotantis ſucceſſione excluditur, ſi contingerit ejus fratrem mori poſt aditam hæreditatem paternam, à fraterna ſucceſſione non excludetur, Controver. 43. *num.* 10. *pag.* 202.

Mulier Neapolitana *per nuptias ſit ſui juris*, Contr. 54. *num.* 5. *pag.* 243.

Quid ſi efficiatur vidua, an reincidat in patrium poteſtatem? ibid. n. 6.

M*ulier minor redit in poteſtatem balii, & curatoris, mortuo ejus viro, ibidem, num.* 14. *p.* 244.

Nemo

N*Emo alienū factum promittendo obligatur*, Contr. 4. *n.* 13. *pag.* 21.

Nemo poteſt ſimul unico actu intendere contradictoria, Contr. 4. *num.* 68.

Nemo poteſt ditari alienis impenſis, aut alterius damno, Contr. 39. *n.* 9. *p.* 188.

Nepos, & Nepotes

Nepotem, non tenetur, alere patruus, Controver. 28. *num* 10. *pag.* 149.

Nepotes ex filia, quæ dotata renunciavit, an venire poſſint adverſus avi hæreditatem pro conſecutione legitimæ, matre præmortua, non obſtante patris promiſſione reficiēdi de proprio? Controver. 30. *num.* 10. *pag.* 155.

Nepotibus competit jus ad ſucceſſionem avi, uti ſui hæredes, etſi cum avunculis, & patruis concurrāt, num. 13.

Nepotibus ab avo materno præteritis, ſtante clauſula codicillari, ſaltem datur recurſus ad legitimam, quæ eis de jure debetur, ibidem num. 15.

Nepotes ex fœmina, etſi ob matris dotationem cenſentur excluſi à ſtatuto, poſſunt verò proprio jure ad avi hæreditatē venire, Contr. 31. *n.* 5. *p.* 158.

Nepos emancipatus à patre, ut ponatur in avi poteſtatem, reincidit in patris vincula, mortuo avo, Contr. 54. *n.* 7.

Nobiles

Nobiles Platearum *Capuanæ, & Nidi, ſed more* Magnatum *viventes, quomodo hic contrahere intelligantur?* Controver. 9. *num.* 2. *p.* 54.

Nomen debitoris

Nomen debitoris intelligitur datū pro faciliori exactione, quando eſt adjectum in executione, nō autem in obligatione promiſſe ſolutionis, præſertim in favorabilibus, Controver. 23. *num.* 22. *pag.* 121.

In datione verò in ſolutum, ſufficit præſtare debitorem eſſe verum, & efficaciter obligatum, non quod ſit ſolvendo, ibidem num. 5. *pag.* 120.

Nomen debitoris ceſſum æſtimatum, recipiēti præjudicat, ibid. n. 24 *pag.* 122.

Nomen idem cedens pro dote, tenetur præſtare exigibile, etſi non ſit conventum; & extenditur etiam ad intereſſe, ibidem num. 18.

Nullitas

Nullitas principalis obligationis, *quæ eſt ob defectū formæ, efficit, ut contractus ab initio non vaſcat*, Controver. 4. *num.* 35. *pag.* 23.

Obligatio

O*Bligatio viri, qui promiſit, uxorem ſuam renunciaturam, eſt invalida, ſi ipſa poſtea nolit renunciare, diligētiis adhibitis*, C. 4. *n.* 16. *p.* 21.

Obligatione principali nulla, cenſetur pariter nulla obligatio illius, qui in ſolidum ſe obligavit, nu. 27. *pag.* 22.

Obligatione ab alia ſeparata, non fit inter eas illatio, Con. 4. *n.* 54. *pag.* 26.

Obventio, & Obventiones

Obventiones non exactæ, non pertinent ad hæredes gravati, C. 55. *n.* 6. *p.* 246.

Ità nec ad hæredes uſufructuarii, n. 7.

Obventiones non exactæ ſicuti ad fideicommiſſarium, ità ad proprietarium hæredē pertinent, ibid. nu. 8. *cum ſeqq.*

Quia uti reperiuntur in hæreditate poſt mortem gravati, ità in uſufructu, poſt uſufructuarii obitum, n. 13. *ibid.*

Obventiones, quæ exigi non potuerunt, habentur pro fructibus immaturis, Contr. 57. *num.* 5. *pag.* 253.

Oœconomi

Oœconomi, & Eccleſiarum Rectores, cæteriq; Adminiſtratores an poſſint debitoribus dilationes ſine cauſa concedere? Controver. 62. *pag.* 274.

Oœconomi debitum dividere, & obligationem inſolidū alicui remittere neque-

queunt, Contr 63. n. 8. pag. 277.

Nec dilatio ab eis conceſſa debitoribus ſine cauſa ſuſtinetur, ibid. num. 10.

Onus, & Onera

Onus patris eſt, dotare filias, C.7.nu.41.

Onerum contributio eſt faciēda pro rata valoris bonorum, & unuſquiſq; hæres tenetur ſolvere pro ea portione, quam poſſidet, Contr. 26.p.140.

Onera, quæ ſunt ſuper feudo, cum aſſenſu, tenetur ſolvere, non ſolùm hæres in ipſo feudo, ſed pro rata, & valore bonorum etiam hæres in burgēſaticis, ibidem num. 6. pag. 141.

Onerum contributio pro rata ceſſat inter hæredes, ſi teſtator eam tacitè, vel expreſsè prohibuiſſet, ibid. num. 31. pag. 143. & conjecturæ, quæ eximunt ab hoc onere contribuendi pro rata, recenſentur, num. 33. p. 144.

Onerū contributio quomodo eſt facienda, attentis noſtris Conſuetudinibus, *cum diſtinctione ſcilicet bonorum ex linea, undè illa obvenerūt? ibid.n.36.*

Onera annuorum introituum, per defunctum contracta, quomodo teneantur ſolvere agnati, cognatiq; ex Conſuetud.Neap. *ibid.num. 38.*

Onerum hæreditariorum ad contributionem, contra tertium poſſeſſorem, ſivè feudalium, ſivè burgenſaticorū, non datur actio hypothecaria, ibidem num. 42. pag. 145.

Onus probandi teſtamenti extrema, ejuſq; robur, & validitatem ſpectat ad hæredem, Contr.*53.n.19.pag.240.*

Opinio

In opinione plus videtur res eſſe aliquādo, quàm in veritate, Controver.4.

Opinio, quod teneat renunciatio beneficio alicujus legis, ſtatuti, & deciſionis, quando de illo dicitur renuncians certioratus, non ſemper eſt vera, Controver. *4. num 55. pag.26.*

Opinio benignior, etiā in dubio eſt ſemper amplectenda, Cont.6 n.11.pag.35.

Pactum, & pacta

PActum, ut filii in antephato ſuccedant uti filii, non ut patris heredes, ex conſueta praxi Neapoli ſervatur, Controver.*8. num.5.pag.50.*

Preſertim in excluſionem creditorum, qui poſt tale pactum cum patre contraxerunt, ibid.num. 6. p.51.

Sed non habet locum adverſus creditores alterius filii, cujus portio erit ſemper ejus creditoribus obnoxia, n 9.

Pacti interpretatio eſt facienda ſtrictè, Controver. 10. *num. 28. pag. 59.*

Pactum de hæreditate non petenda, eſt quædam donatio favore renunciatarii, & hæredum, Cont.*18.n.11.p.97.*

Pactum inutile nil operatur, C.*19.n.19.*

Pacta, & Conventiones, *licet juramento vallatæ, ultrà promiſſa non extēduntur,* Controver.*30.nu.4.pag.155.*

Pactum eſt plurium conſenſus in idem placitum, ibidem, num.5.

Paragium

Paragii ſupplementum uſq; ad quantitatem legitimæ competit, etiam maritatis, & excluſis à ſororibus in capillo, Controver. *7. num. 17.pag.43.*

Paragium, quod de jure Regni nō poteſt eſſe minus legitima, aliquando ultrà liquidatur, prudentū cōſilio, ib.n.18.

Paragii in liquidatione non attenditur qualitas ſolùm legitimæ, ſed etiam illa, qua poſſit mulier condigno viro nubere, ibidem num. 19.

Paragii quantitas debet eſſe juxtà paternum patrimonium, & qualitatē matrimonii, ibidem num. 25.

Paragii liquidatio diverſimodè practicatur, num. 26.p.44.

Paragium liquidatur non ſolùm juxtà quantitatem legitimæ, ſed etiam attentis conjugū dignitate, & facultatibus dotantis, ibid. num. 27.

Paragium de jure Regni non eſt contradiſtinctū à legitima, C.*31.n.17.p.159.*

Parentes

Parētes aliquoties malè ſe habent ergà filios, Controver. *7. num. 50. p.47.*

Parentes ſpōtanea renūciatione ex uſu Capuanæ, *& Nidi filiorum ſucceſſione privantur,* Contr. *9. num. 4. pag. 55. non ſic more Magnatum, nu. 8. &* Controver.*20. num. 24.p.107.*

Parentes, ac cæteri defuncti ab inteſta-

to

to Aſcendentes ulterioris gradus, an cum bonorum, & gradus diſparitate admittantur? C.58.nu.3 pag.253.

Pater

Pater ſi non poteſt impedire, quin filii veniant ex propria perſona contra matris renunciationem, & nihil nocet illis ejus obligatio ad tantundē, quomodo poteſt dici, ipſum efficacitèr teneri, damna reficere, C.4.n.35.p.24.

Pater præſumitur benè conſulere filiis, Contr.7. n. 12. & quod ei competens viſum fuit, non debet alteri videri incompetens, num. 47. licet quandoq; malè ſe habeat ergà filios, ibid.n.50.

Pater renuncians ſtatuto Urbis, quò ad lucrum dotis, extantibus liberis, non cenſetur, renunciaſſe Juri communi, quo eſt uſufructuarius in bonis filii, Controver. 0. num. 32.pag.60.

Et retinet uſumfructum, etſi non admittatur ad ſucceſſionem n.33. p.61.

Pater ultra legitimam, retinet uſumfructum, quo ante filii obitum gaudebat in adventitiis, vi patriæ poteſtatis, ibidem, num.36.

Pater conſentiens donationi adventitiorum, faciendæ per filium, non cenſetur, remittere uſumfructum, niſi expreſsè id agat, ibid, n.52.pag.64.

Pater nolens ſuccedere filio, poteſt frui uſufructu in bonis, ab illo perventis alteri filio, num. 59.pag. 65.

Pater, licet in bonis filii clerici uſumfructum non habeat, tamen retinet uſūfructum, quæſitum in bonis ejuſdem ante clericatum, C. 10. num. 13.

Patris vita durante, uſusfructus ſemel ſuper bonis filii quæſitus, amplius nō extinguitur, ibidem num.11.pag. 59.

Pater ſine legitima prole, poteſt inter vivos, & in ultima voluntate ejus bona naturalibus tranſmittere, Controver. 11. num. 3. pag. 68.

Pater aliquē teſtamēto vocans filiū, videtur illū legitimaſſe.ibid.n. 8.p 69

Patris promiſſio, reficiendi de proprio quicquid filii ex propria perſona prætenderent contra matris renūciationē, an operetur etiam quoad bona Cōſuetudini *ſubjecta? C.13.n.9.p.76:*

Pater quod reliquit filiæ, compenſatur cum parago; nec illa poteſt petere dotē, & legatū, C.21.n.36.p.135.

Pater conſenſiens filiæ dotatæ proteſtationi, quę in feudo nolle, ais, ſibi præjudicare, nocet filiæ in capillo, in feudo hæreditario, & novo; ſed nō in feudo ex pacto, & providētia, Con.29. pag. 151. Sed quid in fratre? ib.n.19.p.153.

Patris ſucceſſione privantur fœminæ per maſculos, de Jure municipali, ſi reperiantur dotatæ; aliter eis debetur paragium, Contr. 31.num.20.p.161.

Pater, licet non habeat uſumfructum in bonis feudalibus filii, fructuū tamen commoditate uti poteſt, Controver. 32. num. 20.pag. 166.

Pater diſponens pro filio non tenetur ad matris legitimam, C.51.n.10.p. 231.

Patris conſenſus an requiratur in filiifamilias donatione cauſa mortis? Controver. 54. pag. 242.

Pater, ſi filii hæreditatem non adierit, & deinde deceſſerit, eam ad cæteros filios nō trāſmittit, C.58.n.14.p.255.

Patris favore inſtitutio facta à filio pubere, orto ex matrimonio, contracto juxtà uſum Nobilium Capuanæ, & N*di tenet, non obſtante proximiorū præjudicio,* Contr.61.*n.23.pag. 272.*

Pater, licet poſſit ſua bona alienare, nequit tamen facere donationem, quæ ſit filiis inofficioſa, legitimamque lædat, Controver.61.*num.29. pag.273.*

Pars, & Partes

Partes an, & quando conſentientes in Judicem ſibi ità præjudicent, ut non poſſint amplius fori declinatoriā opponere? Controver.45. *pag. 193.*

Pars citata, quæ ab initio ſciat, ſe non eſſe ſubjectam jurisdictioni citantis, ſi paſſa ſit contra ſe procedi, tacitè in judicē conſentiiſſe videtur, ibid. n.5.

Pars per varias ſcripturas conſentiens in Judicem, fori exceptionem opponere nequit, num.6. p.194.

Patrimonium

Patrimonium dotantis attendi debet in dotis conſtitutione, C 7.*n.9.pag.41.*

Patrimoniū adeūtis fit hereditas, C.45. *p.209.*

Pe

Pecunia

Pecunia non dicitur exacta ex eo, quia exigi non poterat, Contr. 56. num. 26. pag. 250. *nec poteſt dici exacta, & non exacta eodem tempore*, ibid. num. 29.

Pecuniæ uſus in conſumptione conſiſtit, n. 42.

Penſio, & Penſiones

Penſio in beneficiis eſt debitum neceſſarium, quia pendet à lege. Summi Põtificis, Contr. 24. num. 19. pag. 127. *& eius acceptatio non eſt actus voluntarius*, ibidem, num. 20. pag. 128.

Penſiones ex locatione Domus, ruris, & ſimilium, debentur hæredibus uſufructuarii pro rata fructuum perceptorum, Contr. 56. num. 40. pag. 253.

Perſona

Perſona mutata an rei conditio mutetur? Contr. 43. num. 16. Contr. ſeq. num. 3. pag. 205. & Contr 46. num. 8.

Perſona in ſuccedendo attẽditur immediata, à qua ſcilicet bona ultimo defuncto obvenerũt, d. Contr. 43. n. 21. & Contr. 45. num. 2. pag. 209.

Pœna, & Pœnæ

Pœnæ impoſitæ ſecundò nubẽtium, filiorum favorem reſpiciunt, Contr. 8. num. 21. *& ceſſant decedentibus filiis, vel præcedente eorum, vel primi viri conſenſu*, num. 22. pag. 52.

Pœna non datur ubi non eſt culpa, Controver. 32. num. 10. pag. 165.

Portio, & Portiones

Portio dimidii bonorum, vigore Conſuetud. *vel alterius Statuti debita, videtur quid diverſum à teſtamentaria ſucceſſione*, C. 14. n. 15. p. 81.

Portiones antiquarum rerum deferuntur conditione Conſuetud. pag. 82.

Portio conſuetudinaria defertur jure ſucceſſionis, & ut tranſmittatur, requiritur agnitio, ibid. n. 18. p. 83.

Portio medietatis cõſuetudinariæ, trãſlata agnato proximiori, qui eam renunciavit, accreſcit hæredi renunciatarii, C. 20. n. 15. pag. 106.

Poſſeſſor

Poſſeſſor bonæ fidei, in reſtitutione rei, detrahere poteſt, & utiles expenſas, & voluptuarias, ſi ex illis res pluris æſtimetur, Contr. 39. nu. 7. *etiam in foro conſcientiæ*, num. ſeq. pag. 187.

Poſſeſſori malæ fidei non datur expenſarum repetitio, nec etiam utilium, ibidem, num. 10. pag. 188.

Poſſeſſor rei, qui meliorationes fecit, creditoribus agẽtibus hypothecaria, debet conſequi quod verè eſt melioratum, ibidem num. 15. *& quatenus res pretioſior evaſit*, nu. 16. *non quatenus in ea impenſum eſt*, n. 17. p. 189.

Poſſeſſor malæ fidei, non ſolùm tenetur pro fructibus perceptis, ſed etiam pro his, quos exigere potuit, Contr. 56. num. 27. *Non ſic in poſſeſſore bonæ fidei, dices*, num. 28. pag. 251.

Primogenitus

Primogenitus, ſuccedens in feudo, tenetur ad onera hæreditaria, contracta abſque aſſenſu, & citra cauſam feudi, unà cum hærede in allodialibus, Controver. 26. num. 24. pag. 143.

Sed in feudo ex pacto, & providentia non tenetur contribuere pro rata cũ hærede in allodio, num. 25. *ſecùs in feudo novo*, num. ſeq. p. 144.

Primogenitus in feudo ex pacto, & providentia non dicitur hæres, ſed ſucceſſor, ibidem, num. 29.

Promiſſio, & Promittere

Promiſſio, & obligatio, quæ dependet ex facto alieno, eſt omninò inutilis & non tenet, C. 4. n. 9. pag. 21.

Promittere proprium, & non alienum factũ quis poteſt, ib. n. 10. & 71. p. 27.

Promittẽs pro alio, illum facturum, aut daturum, non obligatur, d. C. 4. n. 11.

Promiſſio, reficiendi de proprio in quolibet contractu appoſita, minimè officit, quoties ratione enormiſſimæ læſionis, principales læſi contraveniant, Cont. 4. num. 29. pag. 23.

Promiſſio acceſſoria ſequitur naturam actus præcedentis, d. C. 4. n. 53. p. 26.

Promiſſio viri de proprio in renunciatione uxoris, an reſtringatur ad tẽpus matrimonii, C. 19. n. 25. pag. 103.

Proteſtatio

Proteſtatio contraria facto, juvare nequit, Contr. 29. num. 3. pag. 152.

Proteſtationi conſenſiens ſibi, & ſuis

hæredibus præjudicat, ibidem nu. 4.

Proteſtationi filiæ dotatæ patris conſẽſus, an noceat filiæ in capillo? ib. n. 7.

Proximior, & Proximiores

Proximioribus eſt addicta Conſuetudinaria ſucceſſio, liberis non extantibus, Contr. 1. num. 4. pag. 4.

Proximiores, vocati ad antiquorũ medietatem, excluduntur à bonis novitèr quæſitis, Contr. 12. num. 4. pag. 72.

Proximiores, ſi defuncti teſtamentum infringere nequeunt pro antiquorum medietate, nec etiam remotiores, Controver. 20. num. 36. p. 109.

Proximiores quando dicantur acquirere bona tanquam agnati, & ubi uti cognati? Contr. 44. nu. 27. pag. 208.

Proximiores, noſtro patrio Jure attento, admittuntur cum diſtinctione bonorum, C. 51 nu. 8. pag. 231.

Proximioribus debetur bonorum medietas vigore Conſuetud. Neapol: licet mater privetur legitima in bonis filii, ſtante pupillari ſubſtitutione, Contr. 51. & 52. p. 234.

Proximiores nec pupillari, nec fideicõmiſſaria ſubſtitutione poſſunt excludi à conſuetudinaria medietate, ibid. num. 17. pag. 232.

Proximiores ſanguine licet exteri noſtris ligantur Conſuetudinibus, Cõtrov. 60. pag. 264. & excludunt remotiores in gradu, etſi ſit Cives, ab antiquorum ſemiſſe, ib. n. 25. p. 267.

Proximiores nequeunt bonorum antiquorum alienationem prohibere in vita poſſidẽtis illa, C. 61. n. 26. p. 272.

Pupillus

Pupillus non dicitur inteſtatus decedere, quando pater pro eo diſpoſuit, Contr. 51. num. 9. pag. 231.

Pupillus, pro quo pater diſpoſuit, factus major, nequit agnatos, cognatoſque excludere à ſemiſſe antiquarum rerum, illis debita ex Conſuetud. Neapol. ibidem num. 12. p. 232.

Pupilli mater, pupillari ſubſtitutione non excluditur à legitima bonorum, quæ ipſi pupillo aliundè obvenerũt, poſt patris obitum, Controv. 52. n. 17. p. 236.

Querela

QUærela de inofficioſo teſtamento datur liberis, mortuo patre, Controv. 7. num. 31. pag. 45.

Quis, & Qui

Quis dicitur voluntariè feciſſe id, ad quod tenetur? Contr. 6. n. 22. pag. 37.

Qui vult filiam dotatam, & ex ea deſcendentes excludere, ut liberè diſponat, etiã in extraneos; eò magis agnatorum remotiorum excluſionem velle, videtur, Contr. 20. nu. 24. pag. 109.

Quilibet ad promiſſa tenetur, C. 23. n. 44

Qui in erudiendo puero, mancipioq; impenſas fecit, an illas repetere poſſit? Controver. 39. num. 4. pag. 187.

Qui poteſt diſponere de bonis paternis, maternisque, nequit de fraternis teſtari, Controver. 47. num. 6. p. 115.

Quis fruſtra capit per alium, quod ex ſe capere nequit, Contr. 52. n. 9 pag 235.

Qui actionẽ habet ad rem recuperandã, ipſam rem habere cenſetur, Controver. 56. num. 24. pag. 251.

Qui utitur jure ſuo in operando, dolosè non agit, Controver. 61. num. 24. pag. 272. & Contr. 40. nu. 7. pag. 191.

Quindemnium, & Quindemnia

Quindemnium ab annata differt, Controver. 35. num. 9. pag. 174.

Quindemniorum origo traditur, ib. n. 7.

Quindemnia debentur pro amortizatione, relevium pro feudis, & laudemiũ pro emphyteuſi, ibid. num. 13.

Quindemniorum ſolutio refertur, n. 8.

Quindemnia debẽtur in recognitionem directi dominii, prout laudemium, Controver. 36. num. 26. pag. 175.

Quod, & Quæ

Quod juris eſt in augumẽto, debet quoq; eſſe in diminutione, C. 7. n. 23. pag. 43.

Quod operatur propoſitum in propoſito, idem operatur oppoſitum in oppoſito, ibidem, num. 24. p. 44.

Quæ requiruntur in iure acquirendo, non ſunt neceſſaria ad jus conſervandum, Controver. 10. num. 16. pag. 59.

Quod ordinãdo, nõ nocet ordinato, n. 24.

Quę faciẽda sũt facilè impediuntur, n. 22.

Quod parũ diſtat, nihil diſtare videtur, C. 56. n. 22.

Quod eſt in quæſtione, pro ratione allegari nequit, Contr.16.nu.38.pag.92.
Quod pendet, non à voluntate, ſed ex diſpoſitione Legis, debitum eſt neceſſarium, Contr.24.num.7.pag.127.
Quæ geſta fuerunt ex voluntate contrahentiũ attendi debẽt, C.36.n.25.
Quod uni conceditur, alijs non prodeſt.

Radix

RAdice primitiva infecta, ità paritèr, & derivativa radix dicitur, Contr.13.num.7.pag.76.

Ratio, & Rationes

Ratio exẽplis eſt anteponẽda, C.10.in fin.
Ratio non eſt habenda de ſcripturis, minimè notificatis, Con.11.n.26.pag.70.
Rationes, & cauſæ ſi ſint diverſæ, una deducta, alio jure de altera cenſetur; ſecùs ſi ſint æqualitèr conſideratæ, Contr.20.num.31.pag.109.
Ratio æqualitatis eſt ſervãda, C.21.n.9.

Receſſus

Receſſus à Iure communi non fit ità facilè, niſi ei derogetur, C.10.n.9.p.59.

Redditus

Redditus annui, non ſolùm reſpiciunt rem illis ſuppoſitam, ſed integrum debitoris patrimonium, Controver.26.num.18.pag.141.
Et ad ſolutionẽ cũcti tenẽtur hæredes.
Redditus annui, cenſus, penſiones, & ſimiles obventiones, dicuntur pendẽtes, quoties non exiguntur, Controver.56.num.10.11.& 12.pag.149.
Redditus non debentur ex ſe principalitèr, ſed acceſſoriè ad ſortem, C.6.n.35. quia debitori traditur capitale, ut apud eũ ſit demortuũ, ob ipſos redditus, ibid. num.38.pag.251.
Redditus decurſi in vita uſufructuarii, ſi ſunt difficilis exactionis, nequeunt dici exacti, ſi verò facilis, & negligentia in non exigendo, nocere ei debet, non proprietario, Contr.57.pag.152.
Redditus particulariũ nõ ità facilè exigũtur, n.6.

Refutatio

Refutatio feudi, quæ fit proximo ſucceſſuro, ut ſit valida ſine aſſenſu, ſimplex eſſe, nec cõditionata, omniq; fraude carere; debet, Contr.32.num.11.
Refutatio cum certa fructuum reſervatione, an ſit valida? ibid. num.16.p.165.& Controver.33.nu.1.p.167.
Refutatio pactionata nõ tenet, ib.n.14. Sed matrimonii cauſa, etiã eum uſufructus reſervatione permittitur, prævio Regio aſſenſu, num.18.p.168.
Refutatio tenet, ubi non inducitur ex ea feudi diviſio in aliqua parte, Controver.33.num.11.pag.168.
Refutatio futuræ ſucceſſionis nequit, uſũfructũ à proprietate ſeparare, n.3.

Relevium

Relevium debetur à feudi ſucceſſore, poſt feudatarii mortem, Controverſ.32. Secus ex refutatione, vel ſi ex contractibus inter vivos feudũ trãſferatur, ibid.n.3.& 5.pag.164.
Relevium ſolvitur, licet fructus non percipiantur anno mortis feudatarii, Contr.26.num.55.pag.145.
Debetur poſt annum à feudatarii morte; & eſt medietas fructuum unius anni, num.3.dicta pag.164.
Relevium, ſicuti debetur conductori ſtatus, vel uſufructuario, ità adhoa, Controver.34.num.13.pag.171.

Renunciatio

Renunciatio l. ſi unquam, C.de revoc. donat. in Inſtrumento adjecta; quid operari debet, niſi ut illa lex locũ nõ habeat, ſaltem ob cauſam, præſertim plam, Contr.5.num.7.& 13.pag.31.
Renunciatione mulieris, quam ſervandã ſemper in futurum, promiſit vir, reſciſſa ex capite læſionis, vir fidejuſſor jàm abſolutus remanet; quod pluribus S.C. deciſionibus comprobatur, Controver.4.num.22.pag.22.
Renunciatio mulieris, ſi non obligat ob læſionem, ità etiam viri promiſſio reficiendi de proprio, ei adnexa, licet cum juramento, nec paritèr obligabit, Controver.4.num.64.pag.27.
Renũciatio Clerici privilegio fori, quãvis jurata, non tenet, quia favorem totius clericalis cætus reſpicit; Controver.4.num.75.pag.28.
Renunciatio non præſumitur; & quominus fieri poteſt, nocere debet, Controver.10.num.26.pag.60.

Re-

Renunciatio, quæ alterinſecus fit à parentibus filiorum ſucceſſioni, an dicatur extinctiva? ibid.nu.43.pag.62.

Renunciatio quoad jura deferenda, non traditur ad delata, ibidem, num. 49.

Renunciatio mulieris quando dicatur reſtricta ad tempus matrimonii? Con*trover. 13. num. 20. pag. 77.*

Renunciatio, licet variis clauſulis vallata, non extenditur, niſi ad expreſſa tantùm, ibidem, num. 40. pag. 80.

Renunciatione generali omnium ſucceſſionum, an compræhendatur etiam ſucceſſio, vigore Conſuetudinis Neap. *Controver. 14. pag. 81.*

At ſi fiat, quoad ſucceſſiones devolvẽdas, an extendatur etiam ad bona dictæ Conſuetud. *ſubjecta; et ſi nihil ſit expreſſum? ibidem, num. 6. pag. 82.*

Renunciatio hæreditati agnatorum, cognatorumque non comprehendit, quę renuncianti cõpetunt alio jure, quàm hæreditario, ibidem, num. 16. pag. 83.

Renunciatio juri Conſuetudinario quid operetur? Con. 13. n. 3. & C. 14. n. 21.

Renunciatio potiſſimum fit, ut renunciatarius poſſit ad libitum diſponere, ibid. num. 13. etiam de bonis antiquis, Controver. 17. num. 3. pag. 93.

Renunciatio facta favore dotantium, an ſicuti excludit renunciantes, ità etiã proximiores ulterioris gradus, & deſcendentes ex ipſis? Con. 15. pag. 84.

Renũciationi ineſt illa tacita cõditio; ſi hęreditas renuncianti deferatur, n. 4.

Renũciatio quævè abdicativa, quę trãſlativa item dicatur, ib. nu. 9. pag. 85.

Renunciatio Monialium eſt realis, & abdicativa, & nõ excludit alios remotiores in gradu poſt renũciantẽ, n. 10.

Renũciationis translativę effectus, n. 12.

Renunciatio ſucceſſionum deferendarũ, facta patris dotantis favore, ejuſque hæredum, an ſit jurium tranſlativa, an merè extinctiva? Cõtr. 16. n. 4. pag. 88. Contr. 19. n. 14. & Contr. 20. n. 19.

Renunciatio primogenitæ efficit, ut detur immiſſio ſecundogenitæ in feudis, d. Contr. 16., num 23. pag. 91.

Renunciatio facta hæredibus quibuscũque, compræhendit etiam extraneos, Controver. 17. num. 5. pag. 94.

Renunciatio dotatæ facultatem tribuit dotanti, & liberis ſuis, liberè diſponendi, ibidem, num. 7.

Renunciationes interpretari debẽt, quominus lædant, Contr. 19. num. 9.

Renunciationis cauſa finalis eſt, renunciantis excluſio, C. 20. n. 30. pag. 107.

*Renunciatio jurium, ac deferendarum ſucceſſionum, comprehendit bona Cõ*ſuet. *ſubjecta, ibidem, num. 40. p. 109.*

Renunciatio de paternis bonis non comprahẽdit, quę à patre ad fratres provenerunt, Con. 43. n. 15. & 19. p. 203.

Repreſentatio

Repreſentationis privilegium eſt introductum, tàm pro deſcendentibus ex maſculis, quàm à fęminis, Controver. 13. num. 2. pag. 75.

Reſtitutio in integrum

Conceditur ex capite ignorantiæ hæredi minoris; adverſus hęreditatem non aditam, Contr. 59. num. 20. pag. 262.

Lęſis, & privilegiatis item datur, C. 63.

Reſpublica

Reipublicę intereſt, mulierum favori, & utilitati proſpicere, C. 7. n. 29. pag. 45.

Reipublicæ non minus eſſe, quàm Judicantium conſcientiæ perniciosum, videtur; à communi opinione recedere Contr. 46. num. 16. pag. 113.

Retentio

Retentio eſt facilior, quàm petitio; & diverſa ſunt ſucceſſio, & uſusfructus retentio, Cõtr. 10. n. 21. & 25. pag. 60.

Scriptura, & Scripturæ

Scriptura privatæ perſonæ, privata dicitur, Contr. 11. nu. 20. etſi recognita, ſemiplenam tamen probationẽ facit, num. 22. pag. 70.

Scripturarũ copię exẽplatæ parte irrequiſita ſepè ſepiùs nõ probãt, ib. n. 24.

Scriptura non nocet, niſi ſit parti notificata ibid. num. 25.

Sequeſtrum

Sequèſtrum ordinari debet ſuper hæreditate, nulliter adita, C. 53. n. 3. & à fortiori ubi adſunt attentata, quę ad priſtinũ revocari debent, n. 4. pag. 239.

Ser-

Servitus

Servitus in feudo imponi nequit, C. 33. *num.* 2.

Sexus

Sexus differentia non admittitur inter fratres patrueles, Contr. 1. *n.* 6. *pag.* 4.

Sexus prærogativa, ſecundùm noſtras Conſuetudines, locum habet tantùm in fratribus utrinq; conjunctis, & conſanguineis, qui ſorores dotare tenentur: non verò in uterino, & in aliis ulterioris gradus, C. 3, *nu.* 15. *pag.* 14.

Soror, & Sorores

Soror uterina, etiam ex noſtro Jure municipali, unà ſimul cum fratre admittitur, tàm ad ſucceſſionem alterius fratris, quàm ad portionem, cõmuni matri obventam ex ſucceſſione ejus filii, qui cum dicto fratre ſuperſtite erat utrinque conjunctus, Controver 3. *num.* 10. *pag.* 13.

Soror, dotata à fratre de ſuis bonis, excluditur à feudi ſucceſſione, ſi ſine legitimo ille moriatur hærede; ſed Fiſcus ſuccedit, Cont 29. *n.* 30. *p.* 152.

Spurietas

Spurietatis exceptio altam requirit indaginem, quia probatio eſt facienda de conceptionis tempore, Controver. 11. *num.* 8. *pag.* 68.

Spurietas filii, publico inſtrumento, & patris confeſſione conſtat, *ibid. n.* 12.

Spurietate iàm nota, nõ datur immiſſio, *n.* 13.

Statutum

Statutum, excludens fœminas à ſucceſſione ob maſculos, non excludit eas à legitima, aut ejus ſupplèmento, Cõtrover. 7. *num* 20. *pag.* 42.

Statutum contra leges communes non extenditur, Contr. 10. *n.* 30. *pag.* 60.

Statutum excludens fœminas, filiis non obſtat, proprio jure venientibus, Cõtrover. 31. *num.* 6. *pag.* 158. *nec ad eos extenditur*, *num ſeq.*

Statutum nõ excludit mulierem à fratris ſucceſſione, licet excludat ob dotationem à paterno patrimonio, Controver. 43. *num.* 11. *pag.* 202.

Statutum in ſubditorum Civium *perſonis non circumſcribitur, ſed eos cõprabendit ubicumque exiſtentes*, Cõtrover. 60. *num.* 17. *pag.* 266. *Sed in bonis extrà territorium non extenditur*, *ibid. num.* 18. & *quòad bona in diſtrictu exiſtentia, etiam forenſes ligat*, *ibidem*, *num.* 22.

Subingreſſio

Subingreſſionis gaudent privilegio, ex noſtris Conſuetudinibus, etiam deſcẽdentes à fratribus patruelibus, & conſobrinis, Contr. 2. *num.* 23.

Submiſſio

Submiſſio fundi ad annuum canonem perpetuum, cum pactis ẽphyteuticis, habetur uti vera conceſſio in emphyteuſim; præſertim favore Eccleſiæ, Controver. 36. *per toc. pag.* 175

Submiſſio rei annuo canoni, donationis cauſa, ſed cum omnibus pactis emphyteuticis, conſtituit verum cenſum emphyteuticum, ità ut in alienatione ipſius rei debeatur laudemiũ, *ib. n.* 22.

Subſtitutio, & Subſtitutus

Subſtitutio pupillaris nõ excludit proximiores agnatos, cognatoſq; à conſuetudinaria bonorũ medietate, quæ eis de jure patrio debetur, Cõtrover. 51. *num.* 7. *pag.* 231.

Subſtitutionis pupillaris tempore, bona non ſunt filii, ſed patris teſtantis, *ibidem*, *num.* 14. *pag.* 232.

Subſtitutio pupillaris à patre ordinata dicitur filii diſpoſitio, Cõtr. 12. *n.* 14.

Subſtitutione reciproca, à patre ordinata inter filios pupillos, puberes, aut majores, non excluditur mater à legitima, *ibidem*, *num.* 19 *pag.* 236. & *eadem inter impares, uulgarem ſolùm concinet*, *num.* 22 *pag.* 237.

Subſtitutio uulgaris expirat, hæreditate jàm adita, *ibid. num.* 23. *pag.* 237.

Subſtitutus pupillaritèr, an ſicuti excludit matrem à legitima, ità proximiores à conſuetudinaria bonorũ medietate, eis patrii juris vigore debita? Controver. 51. *pag.* 230.

Subſtitutus non tranſmittit hæreditatem, niſi à ſe prius agnitã, C. 58. *n.* 10.

Succeſſio

Succeſſione proprietatis ceſſat uſusfructus, Controver. 10. *num.* 34.

Succeſſione delata filiis poſt mortẽ matris renunciantis, dote recepta, an poſſint ad illam ipſi venire ex propria perſona? Contr. 19. *num.* 3. *pag.* 99.
Succeſſioni ex edicto non datur locus, niſi ubi hæreditas caret legitimo ſucceſſore, vel hærede ſcripto, qui jura proximioris repreſentet, Contr. 20. *n.* 3.
Succeſſio renũciata defertur renunciãti, ex cujus perſona hęredi acquiritur renunciatarii, ibid. num. 17. *pag.* 106.

Tempus

Tempus paternę mortis, & nõ dotationis attendi debet, ad dignoſcendam læſionem in legitima, Contr. 7. *n.* 3. *p.* 40. *etiã pro nuptis, n.* 40. *p.* 46.
Temporis incertitudo conſideratur pro ſuſpenſivo effectu legati, Contr. 49.
Tempus futurum, quãdo teſtatoris verba reſpiciunt, nõ tranſmittitur legatũ ante diẽ præfixũ, ib. n. 18. *pag.* 226.

Tenutarius

Tenutarius non videtur eſſe dominus, quòad facultatem vendendi, & alienandi, Controver. 38. *num.* 9. *quia habetur uti uſufructuarius, p.* 184.

Tertius poſſeſſor

Tertius poſſeſſor tenetur ſolùm in actione hypothecaria, non perſonali, Controver. 26. *num.* 41. *pag.* 145.
Tertius poſſeſſor alicujus feudi, habens cauſam à ſucceſſore, qui ad contribuẽdũ oneribus tenebatur hæreditariis, unà cum hærede in allodio, non poteſt pro d. cõtributione cõveniri, ib. n. 40.

Teſtamentum

Teſtamenti nullitas operatur, dari locum regulæ: dolo facis petere, quod reſtiturus es, *Controver.* 16. *pag.* 90.
Teſtamenti favor attenditur, ibid. n. 20.
Teſtamentum renunciatarii, habet vim, etiã in hærede extraneo ad quẽ trãſit jus renunciatũ, C. 18. *nu.* 10. *p.* 97.
Teſtamẽtũ nõ cõdẽs preſumitur voluiſſe, ut bona ad ſuos perveniãt, C. 25. *n.* 18
Teſtamentum patris, diſponentis pro filio pupillo, unum dicitur, licet pupillus teſtatus decedat, Contr. 52. *nu.* 15.
Teſtamenti vitium niſi ex corpore appareat, immiſſionem hęredi impedire nequit, Controver. 53. *num.* 13. *pag.* 240.
Teſtamentum filiifam. etſi militis, de feudo teſtantis, eſt nullum ſine patris conſenſu, ibidem, num. 22. *pag.* 241.
Teſtamentum, patre præterito, non tenet, ibidem num. 15. *p.* 240.
Teſtamentũ favore piæ cauſæ valet, ſaltem vi donationis cauſa mortis, C. 54. *p.* 242.

Teſtator

Teſtator relinquens proximioribus medietatem conſuetudinariam, eis debitam, non dicitur exercere liberalitatem, Controver. 6. *num.* 24. *p.* 37.
Teſtatoris aſſertio, de filii legitimitate, ſi alitèr nõ conſtet, ſufficit, C. 11. *n.* 2.
Teſtatoris impotentiæ, vel hæredis incapacitatis exceptio non præſumitur, niſi probetur, ibidem, num. 11. *pag.* 69.
Teſtator ubi unico verborum contextu corpus adjecit, undè ſolvi debeat legatum, taxativè ſanè, fuiſſe loquutus, videtur, Contr. 22, *nu.* 8. *pag,* 116.
Teſtatoris veriſimilis mens eſt attendẽda, præcipuè in pia cauſa n. 20. *p.* 117.
Teſtator Neapoli *in medietate antiquorũ inteſtatus decedit*, C. 25. *n.* 7. *p.* 132.
Teſtator eadem utitur poteſtate in legãdo, qua in inſtituendo, ib. n. 20. *p.* 133.
Teſtatoris voluntas, potiùs ut valeat, quàm pereat, interpretanda eſt, ibidem, num. 28. & 29. *pag.* 134.
Teſtator, cum ſit debitor ex cauſa neceſſaria, quod reliquit creditori, videtur animo compenſandi feciſſe, ibid. n. 30. *niſi conſtet contrarium, num.* 57.
Teſtator in diſponendo habet pro objecto ſuum patrimonium, cujus eſt ſolus Dominus, ibidem, n. 50 *p.* 135.
Teſtator legans aliquid agnato, præſumitur, velle meliorare conditionem agnati; niſi alitèr pateat ex mente ipſius, in terminis noſtrarum Conſuetud. *ibidem, num.* 51. *cum ſeqq.*
Teſtatori Neapoli interdicitur diſpoſitio de antiquorum medietate, ib. n. 54.
Teſtatoris actus non dicitur inutilis, & fruſtratorius, ſi id adimpleat, ad quod tenebatur, ibidem, num. 56. *pag.* 137.
Teſtator poteſt magis unum, quàm alterũ hæredẽ gravare, C. 26. *n.* 32. *p.* 143.
Nec præſumitur, voluiſſe eximere ab onerum contributione hæredem in feudali-

dalibus, etſi eundem gravaſſet de ſolvenda alia quantitate, n. 34. p 144.
Teſtatoris mens, non verborum ſonus attenditur, Contr. 42. *num.* 16. *p.* 198.
Teſtator ſi dicat, lego decem jugera terræ, *& tot nõ habeat, integrũ pretium legatario debetur*, C. 48. *n.* 9 *pag.* 220.
Teſtator videtur legare quod ſuum eſt, non quod alienum, ibidem, num. 13.
Teſtator ſi rem non eſſe ſuam ſciat, ſuſtinetur legatum in æquivalenti, ibidem, num. 14. *pag.* 221.
Teſtatoris voluntas *in dubio eſt interpretanda pro legatariis, præſertim dilectis, et conjunctis, & favore piæ cauſæ, ibidem, num.* 16. *cum ſeqq.*
Teſtatoris voluntas regulatur à verborum ſignificatione, Contr. 49. *num.* 3.
Teſtatoris verba ut ſonant ſunt intelligenda, & juxtà uſum loquendi, nu. 4.
Teſtator, cum vetet legati petitionẽ, donec aliquis vixerit, extinguitur legatum, legatario præmortuo, ibidem, num. 14. *pag.* 225.

Tutor, & Tutores

Tutor pupillo præjudicare nequit, Controver. 62. *num* 5. *pag.* 275. *& utilia agere*, *inutiliaq; vitare tenetur, nu.* 6.
Pupilli jus cedere, bonavè alienare, debitoribusq; ejuſdem dilationem concedere, non poteſt, ibidem, num. 7. *&* 8.
Tutor prorogare nequit tempus ſolutionis, debitorum favore, licet cum cauſa, ſi pupillus ſit pubertati proximus, Controver. 63. *num.* 19. *pag.* 278.
Tutores, cæteriq; Adminiſtratores aliquid egentibus elargiri poſſunt, ibidem, num. 20. *moderatas eleemoſynas facere, n.* 21. *& conſueta donare, eis permittitur, n.* 22. *pag.* 179.
Tutores ſi plures ſint, omnes concurrere debẽt ad quæ etiam licitè fiunt, n. 25.

Vaſſallus.

V*Aſſallus feudum habens belli ſervire Dño debet*, C. 34. *n.* 17. *p.* 171.

Verbum, & Verba

Verbum fratres, *ſimpliciter prolatum, non complectitur fratres cõſobrinos, patrueles, & amitinos*, C. 2. *n.* 15.
Verba renunciãtium ſunt ſtrictè intelligenda, Contr. 10. *nu.* 40. *pag.* 61.
Verba, quæ de ſucceſſionis prohibitione loquũtur, niſi ſunt expreſſa, nõ intelliguntur de reſtitutione uſusfructus, patri quæſiti, Contr. 16. *num.* 48.
Verba, in renunciatione apponi ſolita, omni futuro tempore, ſemper, & in perpetuum, *quid operẽtur?* C. 19 *p.* 99.
Verba univerſalia æquipollent particularibus, ſi eundem producant effectũ, ac in ſpecie exprimant caſum ſub generalitate compræhenſum, ibid. n. 22.
Verborũ ſub generalitate quod comprehenditur, expreſſũ dicitur, C. 42. *n.* 13.
Verbum, obvenerunt, *in* Conſuetud. ſi quis, vel ſi qua, *quid importet?* Controver. 44. *num.* 5. *pag.* 206.
Verbis antecedentèr præmiſſis, ſubſequẽs exprimitur volũtas, C. 48. *n.* 0. *p* 220.
Verbum, relinquere, *aut diſponere, ad ultimas refertur voluntates*, C. 61. *n.* 4. *p.* 270.

Vicinus

Extollens ædificium, an impediri poſſit, ne privẽtur alii complatearii maris aſpectu? Cõtrover. 40. *pag.* 190.
Vicinus regularitèr impediri, nequit, extollere in proprio ſolo, licet lumina propinqua obſcurentur, nu. 5. *niſi adſit ſervitus, vel præſcriptio, altius non extollendi, ib. num.* 7. *pag* 191.
Vicinus nequit ad æmulationẽ ædificiũ extollere, ſed proprio commodo, n. 17.

Vinculum, & Vincula

Vinculi duplicitas an attẽdatur de Jure conſuetudinario? C. 1. *nu.* 2 *pag.* 3.
Vinculi duplicitas in ſucceſſionibus, ultrà fratres conſaguineos, & uterinos, an extendatur etiam ad fratres patrueles, & amitinos? Controver. 2.
Majus vinculũ, patrio jure inſpecto, nõ operatur excluſionem fratris conſanguinei, concurrentis cũ fratre utrinque cõjuncto ad alterius fratris ſucceſſionem, prout de jure cõmuni, quia uterque tenetur dotare ſorores, ibid. num. 3. *quod limitatur in deſcendentibus ex conſanguineo, num.* 24. *p.* 9.
Vincula fortioris conjunctionis, agnationis, cognationiſq; confuſa reperiũtur quoad fratres patrueles ex noſtris Conſuetudinibus, *nec inter eos conſideratur ſexus diſparitas*, C. 3. *p.* 11.

Vir

Digitized by Google

Vir

Vir promittens, uxorem non revocaturã renunciationem, aut ſi fortè contrarium fieret ab ea, de proprio ſatisfacere tantundem, an illa poſtea renunciationem reſcindente ob læſionem, vigore dictæ promiſſionis teneatur? C. 4. num. 2 pag. 20 Et quid ſi hoc facerent filii ex propria perſona, mortua matre? nu. 4 ſtante læſione enormiſſima, à n. 20. uſque ad 72 pag. 28.

Viri obligatio non poteſt ſuſtineri pro facto mulieris, & filiorum, n. 14. p. 21.

Vir ſe obligans de proprio in uxoris renunciatione, eſt tanquam fidejuſſor, Contr. 19. *num.* 27. *pag.* 102. *Et quò ad filios, nè veniant ex propria perſona, eſt principalis promiſſor, ib. n. 28.*

Vir, relinquens uxori legatum, cenſetur cõpenſare cũ debito legali, C. 25. *n.* 40.

Vita, & Militia

Vita, & Militia cõpenſatur cũ legato, filio ſecundogenito relicto, C. 24. *n.* 26.

Vitæ, & Militiæ debitum eſt primogeniti ſucceſſoris, licet feudum ei proveniat à patre, Contr 25. *n.* 12. *p.* 132.

Vita, & militia ad inſtar legitimæ debetur ſecũdogenitis, ib, n. 4. & C. 26. n. 2.

Vita, & militia an debeatur, fructibus feudi venditis, prævio Regio *aſſẽſu, vel non perceptis aliquo anno?* Controver. 26. *num.* 47. *pag.* 145.

Vita, & militia eſt onus feudi; & regulatur ex illius valore, ibid. num. 48.

Et licet ex fructibus debeatur, fructus verò non ſunt in obligatione, nu. 50. quia eſt annua præſtatio in pecunia, n. 51. & liquidatur in fructibus feudi, filiorum numero; & adhuc debetur ſecũdogenitis, ſi aliquibus annis fructus ex feudo nõ percipiãtur, n. 52. 54.

Vita, & militia ſicut in deſcẽdẽti, an ità in tranſverſali linea debetur? C. 28.

Vita, & militia debetur ſecundogenitis, à feudo excluſis, ibid. n. 7. pag. 149.

Sed an ſemel aſſignata in ſucceſſione communis patris, iterum debeatur, ſi idẽ feudũ tranſeat ad lineã collateralẽ, ib. n. 15.

Voluntas

Volũtas non fertur ad incognita, C. 24. *Cõjecturis, præſumptionibuſq; oſtẽditur.*

Uſusfructus

Vſusfructus an poſt filii obitũ remaneat penès patrẽ, quoties ex novo uſu Capuanæ, & Nidi liberorum ſucceſſioni renunciavit? Controver. 10. *pag.* 58.

Vſusfructus in bonis maternis, patri quæſitus, eidẽ debetur, mortuis filiis, nu. 6.

Vſusfructus adventitiorũ datur patri vigore patriæ poteſtatis, ibid. nu. 7.

Vſusfructus, quem habet avus in bonis ex filio nepotis, non extinguitur morte ipſius, cui ſucceſſit mater, ibid. n. 8.

Vſusfructus legatus filio, & acquiſitus patri, non extinguitur morte ipſius filii, ſed penès patrem remanet, nu. 11.

Vſusfructus, patri quæſitus, apud ipſum remanet jure retentionis, non ſucceſſionis; undè non tollitur ex pacto ſucceſſionis excluſivo, ibid. nu. 18. pag 59.

Vſusfructus, ſemel patri quæſitus in bonis filii, non extinguitur vigore renunciationis, more Nobilũ Capuanæ, & *Nidi, quia eum retinet, nec ad illum ſuccedit, ibid. n. 19. & 42.*

Vſusfructui non videtur renunciatũ, niſi ex actis clarè inferatur, ibid. nu. 31.

Vſusfructus an debeatur patri ſuper bonis filii, fideicommiſſo ſubjectis? n. 56.

Vſusfructus retẽtio differt à ſucceſſione.

Vſusfructus, etſi vẽdi nequeat, cõmoditas verò ipſius vẽdi poteſt, C. 32. *n.* 22 *p.* 166.

Vſusfructus reſervatio in feudi refutatione prorſus improbatur, Contr. 23.

Uſusfructus differt à poteſtate percipiẽdi fructus, ibid. nu. 17. & 22. pag. 168.

Uſusfructus cum proprietate conſolidatur ipſo jure, defuncto uſufructuario Controver. 55. *num.* 15. *pag.* 246.

Uſus

Vſui Nobilium Capuanæ, & Nidi Neapolis, an omnes de dictis Plateis ſubjaceant, etſi non fuerit expreſſum, voluiſſe eos juxtà hũc uſum contrahere? Controver. 9. *pag.* 54.

Et quid in viventibus more Magnatum? ibid.

Vſus prædictus tunc ſolùm habet vim pacti, quoties expreſsè in pactum deducitur, num. 9.

Vſus hic frequẽs in Regno deſcribitur, Contr. 10.

Uxor

Vxori donata à primo viro nobilitatis, vel juventutis cauſa nõ ſubjacent diſpoſitioni l. fœminæ, C. de ſecund. nupt. *C. 8. n. 27. pag. 53.*

Vxori relicta cõpenſãtur cũ lecto, & veſtibus lugubribus, ei pro viduitate debitis, C. 25. n. 37.

FINIS INDICIS.

NAZIONALE VITTORIO EM. NAPOLI

Prem. Legatoria Artistica
ACH[illegible]OR
Via Grande Archivio, [illegible]